

**KORRUPSIYAYA QARŞI MÜBARİZƏYƏ DAİR
NORMATİV HÜQUQİ AKTLAR**

**QANUNLAR
FƏRMANLAR
SƏRƏNCAMLAR
BEYNƏLXALQ MÜQAVİLƏLƏR
QƏRARLAR
ƏMRLƏR**

Bakı - 2010

**Korrupsiyaya qarşı mübarizəyə
dair normativ hüquqi aktlar.
Qanunlar, Fərmanlar, Sərəncamlar,
Beynəlxalq müqavilələr,
Qərarlar, Əmrlər.**

**Bu toplu Azərbaycan Respublikasının
Korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə
Komissiyası tərəfindən hazırlanmışdır.**

Bakı 2010

MÜNDƏRİCAT

ÖN SÖZ.....8

Azərbaycan Respublikasının Korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə Komissiyası haqqında məlumat 11

□ QANUNLAR

"Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında"
Azərbaycan Respublikasının Qanunu 14

"Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununun tətbiq edilməsi barədə"
Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı 24

"Dövlət qulluğu haqqında"
Azərbaycan Respublikasının Qanunu 26

"Azərbaycan Respublikasının Korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə Komissiyası haqqında Əsasnamənin təsdiq edilməsi barədə"
Azərbaycan Respublikasının Qanunu 67

"Azərbaycan Respublikasının Korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə Komissiyası haqqında Əsasnamənin təsdiq edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi haqqında"
Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı 72

"Vəzifəli şəxslər tərəfindən maliyyə xarakterli məlumatların təqdim edilməsi qaydaları"nın təsdiq edilməsi haqqında"
Azərbaycan Respublikasının Qanunu 73

"Vəzifəli şəxslər tərəfindən maliyyə xarakterli məlumatların təqdim edilməsi qaydaları"nın təsdiq edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi barədə"
Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı 80

"Vətəndaşların müraciətlərinə baxılması qaydası haqqında"	
Azərbaycan Respublikasının Qanunu	82
"İnformasiya əldə etmək haqqında"	
Azərbaycan Respublikasının Qanunu	89
"İnformasiya əldə etmək haqqında"	
Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi barədə"	
Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı	127
"İnzibati icraat haqqında"	
Azərbaycan Respublikasının Qanunu.....	129
"İnzibati icraat haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiq edilməsi barədə"	
Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı	174
Azərbaycan Respublikasının Cinayət Məcəlləsi (otuz üçüncü fəsil)	176
"Azərbaycan Respublikasının bəzi qanunvericilik aktlarına əlavələr və dəyişikliklər edilməsi haqqında"	
Azərbaycan Respublikasının Qanunu.....	183
"Korrupsiyaya qarşı mübarizə ilə əlaqədar Azərbaycan Respublikasının bəzi qanunvericilik aktlarına dəyişikliklər və əlavələr edilməsi haqqında"	
Azərbaycan Respublikasının Qanunu.....	186
"Azərbaycan Respublikasının bəzi qanunvericilik aktlarında dəyişikliklər edilməsi haqqında"	
Azərbaycan Respublikasının Qanunu.....	189

"Korrupsiyaya qarşı mübarizə ilə əlaqədar Azərbaycan Respublikasının bəzi qanunvericilik aktlarına əlavələr və dəyişikliklər edilməsi haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun tətbiqi ilə əlaqədar Azərbaycan Respublikasının bəzi qanunvericilik aktlarına əlavələrin və dəyişikliklərin edilməsi barədə"
Azərbaycan Respublikasının Qanunu.....191

□ FƏRMAN VƏ SƏRƏNCAMLAR

"Şəffaflığın artırılması və korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə Milli Strategiya"nın təsdiq edilməsi barədə"
Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı 195

Şəffaflığın artırılması və korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə Milli Strategiya.....197

Şəffaflığın artırılması və korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə Milli Strategiyanın həyata keçirilməsi ilə bağlı fəaliyyət planı (2007-2011-ci illər) 210

"Dövlət və bələdiyyə əmlakının və vəsaitlərinin idarə olunması sahəsində korrupsiya ilə əlaqədar hüquqpozmalara qarşı mübarizənin gücləndirilməsi haqqında"
Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı.....234

"Cinayətkarlığa qarşı mübarizənin gücləndirilməsi, qanunçuluğun və hüquq qaydasının möhkəmləndirilməsi tədbirləri haqqında"
Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı 240

"Azərbaycan Respublikasında korrupsiyaya qarşı mübarizənin gücləndirilməsi haqqında"
Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı 244

"Azərbaycan Respublikasının Baş prokuroru yanında Korrupsiyaya qarşı Mübarizə İdarəsinin Əsasnaməsinin və prokurorluq işçilərinin ümumi say tərkibinin təsdiq edilməsi haqqında"
Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı 247

**Azərbaycan Respublikasının Baş Prokuroru yanında
Korrupsiyaya qarşı mübarizə İdarəsinin Əsasnaməsi ..248**

**"Sahibkarlığın inkişafına mane olan
müdaxilələrin qarşısının alınması haqqında"**
Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı 254

**"Azərbaycan Respublikasında sahibkarlığın
inkişafı ilə bağlı bəzi tədbirlər haqqında"**
Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı 261

**"Sahibkarlıq fəaliyyəti subyektlərinin fəaliyyətinin
"bir pəncərə" prinsipi üzrə təşkilinin
təmin edilməsi tədbirləri haqqında"**
Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Sərəncamı 263

**"Müsadirə edilmiş əmlakın bir hissəsinin hüquq
mühafizə və digər orqanların maddi-texniki
bazasının yaxşılaşdırılmasına yönəldilməsi
Qaydaları"nın təsdiq edilməsi haqqında"**
Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı 264

**□ ETİK DAVRANIŞ QAYDALARI HAQQINDA
NORMATİV HÜQUQİ SƏNƏDLƏR**

**"Dövlət qulluqçularının etik davranış
qaydaları haqqında"**
Azərbaycan Respublikasının Qanunu.....269

**"Dövlət qulluqçularının etik davranış qaydaları
haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun
tətbiq edilməsi barədə"**
Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Fərmanı 280

**Dövlət vergi orqanı əməkdaşlarının
peşə etikası kodeksi.....281**

**Azərbaycan Respublikası gömrük orqanının
vəzifəli şəxsinin Şərəf Kodeksi 284**

**Daxili işlər orqanları əməkdaşlarının
etik davranış kodeksi 294**

Hakimlərin etik davranış kodeksi.....301

**Azərbaycan Respublikası Prokurorluğu işçilərinin
etik davranış kodeksi.....306**

□ BEYNƏLXALQ SƏNƏDLƏR

**Avropa Şurasının "Korrupsiya ilə əlaqədar
cinayət məsuliyyəti haqqında Konvensiyası"nın
təsdiq edilməsi barədə
Azərbaycan Respublikasının Qanunu.....315**

**Korrupsiya ilə əlaqədar cinayət məsuliyyəti
haqqında Konvensiya 316**

**Avropa şurasının "Korrupsiya ilə əlaqədar
mülki-hüquqi məsuliyyət haqqında"
Konvensiyanın təsdiq edilməsi barədə
Azərbaycan Respublikasının qanunu 337**

**Korrupsiya ilə əlaqədar mülki-hüquqi məsuliyyət
haqqında Konvensiya 338**

**Birləşmiş Millətlər Təşkilatının korrupsiya əleyhinə
Konvensiyasının təsdiq edilməsi haqqında
Azərbaycan Respublikasının qanunu 348**

**Birləşmiş Millətlər Təşkilatının korrupsiya əleyhinə
Konvensiyası.....349**

ÖN SÖZ

Korrupsiya bütün dövlətləri narahat edən problemlərdən biridir. O, dövlətlərin iqtisadi-sosial inkişafına, siyasi-hüquqi tərəqqisinə mane olur. Korrupsiyaya qarşı mübarizə yalnız ölkə daxilində deyil, beynəlxalq səviyyədə də səyləri birləşdirməyi tələb edir. 2003-cü ildə qəbul edilmiş BMT-nin Korrupsiya əleyhinə Konvensiyası məhz belə zərurətdən irəli gəlmişdir.

Korrupsiya ictimai həyatın bütün sahələrində təzahür etdiyindən onunla mübarizə yalnız cəza tədbirlərinin deyil, eyni zamanda qabaqlayıcı tədbirlərin görülməsini zəruri edir. Bu baxımdan demokratik proseslərin dərinləşməsi, dövlət təsisatlarının fəaliyyətinin müasir dövrün tələblərinə uyğun yenidən qurulması və idarəçiliyin modernləşməsi korrupsiyaya qarşı mübarizədə əsas vasitələrdən birinə çevrilir.

Azərbaycan ötən dövrdə, korrupsiyaya qarşı mübarizə ilə bağlı mühüm tədbirlər həyata keçirmişdir. Hazırda Azərbaycan iqtisadi və siyasi baxımdan dinamik inkişaf edən müasir ölkəyə çevrilmiş, azad bazar münasibətlərinə əsaslanan sosial yönümlü iqtisadiyyat formalaşdırılmış, vətəndaş cəmiyyətinin və demokratik dövlət institutlarının fəaliyyəti gücləndirilmişdir.

Eyni zamanda, bu siyasətin tərkib hissəsi kimi korrupsiyaya qarşı mübarizə məqsədilə beynəlxalq standartlara cavab verən hüquqi və institusional baza yaradılmış, Dövlət Proqramı həyata keçirilmiş, ixtisaslaşmış qurumlar olan Korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə Komissiya və Baş Prokuror yanında Korrupsiyaya qarşı Mübarizə İdarəsi yaradılmışdır.

2004-2006-cı illər üçün nəzərdə tutulmuş Dövlət Proqramı çərçivəsində yeni qanunlar qəbul edilmiş, sosial-iqtisadi məzmunlu kompleks tədbirlər reallaşdırılmış korrupsiyaya qarşı mübarizədə cəmiyyətin bütün üzvlərinin, o cümlədən özəl sektorun, kütləvi informasiya vasitələrinin, qeyri-hökumət təşkilatlarının fəal iştirakı təmin edilmişdir.

Bundan əlavə, dövlət qulluğuna qəbul prosesində şəffaf mexanizmlər yaradılmış, yeni etik davranış qaydaları formalaşdırılmış, vətəndaşların müraciətlərinə baxılması işi təkmilləşdirilmişdir. Sahibkarlığın inkişafı, işgüzar mühitin təşviq edilməsi üçün əksər sahələrdə "bir pəncərə" prinsipi tətbiq

edilmişdir. Eyni zamanda, qanunların icra mexanizmlərinin və dövlət idarəetmə sisteminin təkmilləşdirilməsi, vəzifəli şəxslərin məsuliyyətinin artırılması istiqamətində ciddi addımlar atılmışdır.

Korrupsiyaya qarşı mübarizənin əsas vasitələrindən biri kimi səmərəli və çevik idarəçiliyi, iqtisadi inkişaf, sosial rifahın yüksəldilməsini, dövlət orqanlarına ictimai etimadın artırılmasını ehtiva edən şəffaflıq çıxış edir. Ona görə də, Azərbaycanın yüksək sosial - iqtisadi inkişaf templərini qoruyub saxlamaq və bu prosesə mane olan amilləri aradan qaldırılmaq məqsədilə 2007-ci ilin iyulunda “Şəffaflığın artırılması və korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə Milli Strategiya” qəbul edilmişdir. Milli Strategiya dövlət idarəçiliyinin təkmilləşdirilməsini, şəffaflığın artırılmasını, dövlət orqanlarının hesabatlılığının gücləndirilməsini, informasiya azadlığının təmin edilməsini, maarifləndirmə və məlumatlandırmanı əsas vəzifələr kimi müəyyən edir, dövlət orqanlarının vətəndaş cəmiyyəti təsisatları ilə əməkdaşlığına və onların səylərinin birləşdirilməsinə xüsusi önəm verir.

Həyata keçirilən kompleks tədbirlərin nəticəsi kimi Azərbaycan əksər beynəlxalq iqtisadi təşkilatların reyting cədvəllərində dünyanın ən yaxşı islahatçı ölkələri sırasında qeyd olunmuşdur. Artıq bir neçə ildir ki, Mədən Sənayesində Şəffaflıq Təşəbbüsü çərçivəsində Azərbaycan nümunəvi ölkə kimi göstərilir və əldə edilmiş nəticələr beynəlxalq təşkilatlar tərəfindən yüksək qiymətləndirilir.

Qeyd etmək lazımdır ki, Korrupsiyaya qarşı mübarizədə beynəlxalq təşkilatlarla əməkdaşlıq prioritet istiqamətlərdən biri hesab olunur. Belə ki, Komissiya beynəlxalq tərəfdaşlarla əlaqələrini daha da genişləndirmişdir. 2007-2009-cu illərdə Avropa Şurası, ABŞ-nın Beynəlxalq İnkişaf Agentliyi (USAİD) və Komissiya arasındakı əməkdaşlığın nəticəsi olaraq “Azərbaycanın Korrupsiyaya qarşı Mübarizə Strategiyasına Dəstək” (AZPAC) layihəsi həyata keçirilmişdir. Hazırda Azərbaycan Avropa İttifaqının dəstəyi ilə korrupsiyaya qarşı mübarizə sahəsində Tvining layihəsini icra edir. O cümlədən, İqtisadi Əməkdaşlıq və İnkişaf Təşkilatı (OECD), GRECO, Transparency International, Mədən Sənayesində Şəffaflıq Təşəbbüsü (EİTİ), Korrupsiyaya qarşı Parlament üzvlərinin Qlobal

Təşkilatı (GOPAC) və digər qurumlarla sıx əməkdaşlıq qurulmuşdur.

Korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə Komissiya tərəfindən dövlət və cəmiyyət üçün mühüm əhəmiyyət kəsb edən proqramların həyata keçirilməsinə qeyri-hökumət təşkilatlarının cəlb edilməsi belə əməkdaşlığa yaxşı nümunə ola bilər. Belə tərəfdaşlıq qeyri-hökumət təşkilatları ilə müasir münasibətlər modelinin formalaşdırılmasına, sabit və effektiv tərəfdaşlıq sisteminin yaradılmasına yönəlmişdir.

Komissiya üzərinə düşən vəzifələrin icrası ilə bağlı sosial, iqtisadi, təhsil, səhiyyə, ekologiya və digər sahələrdə korrupsiyaya qarşı mübarizənin gücləndirilməsi üçün sorğular aparmış, monitorinqlər keçirmiş, dövlət orqanları rəhbərlərinin hesabatlarını dinləmiş, müvafiq tövsiyələr vermiş, beynəlxalq və yerli qeyri-hökumət təşkilatları ilə birlikdə Azərbaycanın müxtəlif bölgələrində tədqiqat işləri və təhlillər aparmış, qanunların icrası ilə bağlı izahat və maarifləndirmə işləri görmüşdür.

Bundan əlavə, Komissiyanın təşəbbüsü ilə “Korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə qanunvericilik aktları toplusu”nun nəşr edilmişdir. Topluda korrupsiyaya qarşı mübarizə sahədə qəbul edilmiş qanunlar, fərmanlar və normativ sənədlər, həmçinin beynəlxalq müqavilələr və digər materiallar öz əksini tapmışdır.

Ümid edirik ki, geniş oxucu kütləsi üçün nəzərdə tutulan bu toplu, əvvəlki nəşrlərdə olduğu kimi hüquqi maarifləndirmə baxımından faydalı olacaq və öz hüquqları barədə vətəndaşların daha da məlumatlandırılmasına kömək edəcəkdir. Kitab eyni zamanda təhsil müəssisələri və dövlət qulluqçuları üçün də səmərəli olacaqdır.

***Ramiz MEHDİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Korrupsiyaya qarşı
mübarizə üzrə Komissiyasının sədri***

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ KORRUPSİYAYA QARŞI MÜBARİZƏ ÜZRƏ KOMİSSİYASI

Azərbaycan Respublikasının Korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə Komissiyası (bundan sonra "Komissiya") "Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 4.2-ci maddəsinə uyğun olaraq yaradılmışdır və korrupsiyanın qarşısının alınması sahəsində ixtisaslaşmış orqan funksiyalarını həyata keçirir. Komissiya 15 nəfər üzvdən ibarət tərkibdə təşkil edilir və fəaliyyət göstərir. Komissiyanın 5 üzvü Azərbaycan Respublikasının Prezidenti tərəfindən, 5 üzvü Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi tərəfindən, 5 üzvü isə Azərbaycan Respublikasının Konstitusiya Məhkəməsi tərəfindən təyin edilir. Komissiyanın səlahiyyətləri Azərbaycan Respublikasının 2005-ci il 3 may tarixli qanunu ilə təsdiq edilmiş Əsasnamə ilə müəyyən olunur. Komissiya öz fəaliyyətini Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Azərbaycan Respublikası Milli Məclisi və Azərbaycan Respublikası Konstitusiya Məhkəməsi ilə qarşılıqlı əlaqədə qurur və korrupsiyaya qarşı mübarizənin vəziyyəti barədə mütəmadi olaraq onları məlumatlandırır.

Komissiyanın vəzifələrinə korrupsiyaya qarşı mübarizə sahəsində dövlət siyasətinin formalaşdırılmasında iştirak etmək, bu sahədə dövlət orqanlarının və digər qurumların fəaliyyətini əlaqələndirmək, korrupsiyaya qarşı mübarizənin vəziyyətini və səmərəliliyini təhlil etmək, korrupsiyaya qarşı mübarizə sahəsində dövlət proqramlarının icrasına nəzarəti həyata keçirmək daxildir. Komissiya həmçinin "Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 5.1-ci maddəsində nəzərdə tutulan maliyyə xarakterli məlumatların qəbul edilməsinə və bu məlumatların təqdim edilməsinə nəzarətin həyata keçirilməsinə, korrupsiya ilə əlaqədar hüquqpozmalarla bağlı məlumatların toplanmasına, təhlil edilməsinə, ümumiləşdirilməsinə və müvafiq dövlət orqanlarına təkliflər verilməsinə, korrupsiyaya qarşı mübarizə sahəsində dövlət orqanları və digər qurumlarla əməkdaşlığın həyata keçirilməsinə məsuldur.

Komissiyanın səlahiyyətlərinə aid edilmiş məsələlərə onun iclaslarında baxılır. Komissiyanın iclasları mütəmadi olaraq keçirilir.

Komissiyanın nəzdində daimi fəaliyyət göstərən Katiblik və müxtəlif istiqamətli işçi qruplar yaradılmışdır. Katiblik Komissiyasının iclaslarının keçirilməsi ilə bağlı təşkilati məsələlərin həll edilməsi, Komissiyanın müzakirəsinə çıxarılaçaq məsələlər üzrə sənədlərin hazırlanması, kargüzarlıq və digər işlərin aparılması üzrə fəaliyyəti həyata keçirir. Katiblik mütəmadi olaraq vətəndaş cəmiyyəti nümayəndələri, beynəlxalq təşkilatlar və müstəqil ekspertlərlə əlaqədədir və onları Komissiyanın işinə və birgə layihələrin icrasına cəlb edir. Katibliyin səlahiyyətləri Komissiyanın 02 may 2005-ci il tarixli qərarı ilə təsdiq edilmiş Əsasnamə ilə müəyyən edilir.

Komissiya fəaliyyəti haqqında ətraflı məlumatların əks olunduğu internet sahifəsini yaratmışdır. İnternet sahifənin ünvanı www.antikorrupsiya.gov.az - dir. Sahifədə Komissiyanın təşəbbüsləri, korrupsiyaya qarşı mübarizə sahəsində qanunlar, fərman və sərəncamlar, beynəlxalq müqavilələr və korrupsiyaya qarşı mübarizə sahəsində həyata keçirilən tədbirlər barədə və s. mütəmadi məlumatlar göstərilmişdir. İnternet sahifə həmçinin vətəndaşlara öz müraciətlərini elektron formatda təqdim etməyə imkan verir.

QANUNLAR

KORRUPSIYAYA QARŞI MÜBARİZƏ HAQQINDA AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ QANUNU

(1 aprel 2005-ci il tarixli, 875-IIQD nömrəli; 1 sentyabr 2005-ci il tarixli, 982-IIQD nömrəli; 1 oktyabr 2007-ci il tarixli, 420-IIIQD nömrəli; 7 dekabr 2007-ci il tarixli, 510-IIIQD nömrəli qanunlara əsasən dəyişikliklərlə)

Bu qanun korrupsiya ilə əlaqədar hüquqpozmaların aşkar edilməsi, qarşısının alınması və nəticələrinin aradan qaldırılmasına, sosial ədalətin, insan və vətəndaş hüquqlarının və azadlıqlarının müdafiə olunmasına, iqtisadiyyatın inkişafı üçün əlverişli şəraitin yaradılmasına, dövlət orqanlarının və yerli özünüidarəetmə orqanlarının, vəzifəli şəxslərin fəaliyyətinin qanuniliyinin, şəffaflığının və səmərəliliyinin təmin edilməsinə yönəlmişdir.

Bu Qanun, habelə dövlət orqanlarına əhalinin etimadının möhkəmləndirilməsi, peşəkar kadrların dövlət orqanlarında və yerli özünüidarəetmə orqanlarında qulluğa girməyə həvəsləndirilməsi, həmin şəxslərin korrupsiya ilə əlaqədar hüquqpozma törətməsini istisna edən şəraitin yaradılması məqsədini daşıyır.

I FƏSİL. Ümumi müddəalar

Maddə 1. Korrupsiyanın anlayışı

Korrupsiya - vəzifəli şəxslərin öz statusundan, təmsil etdiyi orqanın statusundan, vəzifə səlahiyyətlərindən və ya həmin status və səlahiyyətlərdən irəli gələn imkanlardan istifadə etməklə qanunsuz olaraq maddi və sair nemətlər, imtiyazlar və ya güzəştlər əldə etməsi, habelə fiziki və hüquqi şəxslər tərəfindən qeyd edilən maddi və sair nemətlərin, imtiyazların və ya güzəştlərin qanunsuz olaraq vəzifəli şəxslərə təklif və ya vəd olunması və yaxud verilməsi yolu ilə həmin vəzifəli şəxslərin ələ alınmasıdır.

Maddə 2. Korrupsiya ilə əlaqədar hüquqpozmaların subyektləri

2.1. Aşağıdakı şəxslər korrupsiya ilə əlaqədar hüquqpozmaların subyektləridirlər;

2.1.1 Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası və qanunları ilə müəyyən olunmuş qaydada dövlət orqanlarına seçilmiş və ya təyin edilmiş şəxslər;

2.1.2 xüsusi səlahiyyət əsasında dövlət orqanlarını təmsil edən şəxslər;

2.1.3 inzibati vəzifə tutan dövlət qulluqçuları;

2.1.4 dövlət orqanlarının müvafiq struktur vahidlərində, dövlət idarə, müəssisə və təşkilatlarında, habelə dövlətin nəzarət səhm zərfinə sahib olduğu təsərrüfat subyektlərində təşkilati-sərəncamverici və ya inzibati təsərrüfat funksiyalarını həyata keçirən şəxslər;

2.1.5 Azərbaycan Respublikasının dövlət orqanlarında seçkili vəzifələrə namizədliyi qanunla müəyyən olunmuş qaydada qeydə alınmış şəxslər;

2.1.6 Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə müəyyən edilmiş qaydada yerli özünüidarəetmə orqanlarına seçilmiş şəxslər;

2.1.7 yerli özünüidarəetmə orqanlarında təşkilati-sərəncamverici və ya inzibati-təsərrüfat funksiyalarını həyata keçirən şəxslər;

2.1.8 qanunla müəyyən edilmiş hallarda dövlət orqanlarının səlahiyyətlərini yerinə yetirən qeyri-dövlət orqanlarında təşkilati-sərəncamverici və ya inzibati-təsərrüfat funksiyalarını həyata keçirən şəxslər;

2.1.9 öz nüfuzundan və ya əlaqələrindən istifadə edərək vəzifəli şəxsin qərarına qanunsuz təsir göstərmək müqabilində maddi və sair nemətlər, imtiyazlar və ya güzəştlər əldə edən şəxslər;

2.1.10 vəzifəli şəxsə qanunsuz olaraq maddi və sair nemətlər, imtiyazlar və ya güzəştlər təklif edən və ya vəd edən, yaxud verən fiziki və hüquqi şəxslər və ya belə hərəkətlərdə vasitəçilik etmiş şəxslər;

2.2 Bu Qanunun 2.1.1-2.1.8-ci maddələrində göstərilənlər bu Qanunun məqsədi üçün vəzifəli şəxs hesab edilir.

Maddə 3. Qanunun tətbiq dairəsi

Bu qanun Azərbaycan Respublikasının ərazisində bütün fiziki (o cümlədən, əcnəbilər və vətəndaşlığı olmayan şəxslər) və hüquqi şəxslər barəsində, onun ərazisindən kənarında isə Azərbaycan

Respublikasının vətəndaşları və Azərbaycan Respublikasında qeydiyyatdan keçmiş hüquqi şəxslər barəsində Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələrə uyğun olaraq tətbiq edilir.

Maddə 4. Korrupsiyaya qarşı mübarizəni həyata keçirən orqanlar

4.1. Bütün dövlət orqanları və vəzifəli şəxslər səlahiyyətləri çərçivəsində korrupsiyaya qarşı mübarizəni həyata keçirirlər. Korrupsiya ilə əlaqədar hüquqpozmaların törədilməsi inzibati və ya cinayət məsuliyyəti yaratdıqda, korrupsiyaya qarşı mübarizəni qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada hüquq-mühafizə orqanları həyata keçirirlər.

4.2. Korrupsiyanın qarşısının alınması sahəsində ixtisaslaşmış orqan funksiyalarını Azərbaycan Respublikasının Korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə Komissiyası (bundan sonra "Komissiya") həyata keçirir.

4.3. Komissiyanın tərkibi icra, qanunvericilik və məhkəmə hakimiyyəti orqanları tərəfindən təyin edilən üzvlərdən ibarətdir. Komissiyanın səlahiyyətləri qanunla təsdiq edilən Əsasnamə ilə müəyyən olunur.

II FƏSİL. Korrupsiyanın qarşısının alınması

Maddə 5. Maliyyə xarakterli tələblər

5.1. Vəzifəli şəxslər qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada aşağıdakı məlumatları təqdim etməlidirlər:

5.1.1. mənbəyini, növünü və məbləğini göstərməklə hər il öz gəlirləri barədə;

5.1.2. vergitutma obyektini olan əmlakı barədə;

5.1.3. kredit təşkilatlarındakı əmanətləri, qiymətli kağızları və digər maliyyə vəsaitləri barədə;

5.1.4. şirkətlərin, fondların və sair təsərrüfat subyektlərinin fəaliyyətində səhmdar və ya təsisçi kimi iştirakı, bu müəssisələrdə öz mülkiyyət payı barədə;

5.1.5. şərti maliyyə vahidinin beş min misli miqdarından yuxarı olan borcu barədə;

5.1.6 şərti maliyyə vahidinin min mislindən yuxarı maliyyə və əmlak xarakterli digər öhdəlikləri barədə.

5.2. Bu qanunun 5.1-ci maddəsində göstərilən məlumatlar qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada tələb edilə bilər.

Maddə 6. Maliyyə xarakterli tələblərin pozulmasına görə məsuliyyət

6.1. Vəzifəli şəxslər və ya vəzifə tutmaq istəyən şəxslər bu Qanunun 5.1-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş tələblər və bu tələblərə əməl olunmamasının hüquqi nəticələri barədə qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada xəbərdar edirlər.

6.2. Bu Qanunun 5.1-ci maddəsində müəyyən edilmiş tələblərə əməl olunmasına nəzarətin həyata keçirilməsi qaydaları qanunvericiliklə müəyyən edilir.

6.3. Vəzifəli şəxslər tərəfindən bu Qanunun 5.1-ci maddəsində müəyyən edilmiş tələblərə əməl olunmaması, yəni bu maddədə nəzərdə tutulmuş məlumatların üzürsüz səbəbdən vaxtında təqdim edilməməsi və ya qəsdən natamam, yaxud təhrif edilmiş məlumatların təqdim olunması həmin şəxslərin intizam məsuliyyətinə cəlb olunmasına səbəb ola bilər. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası və qanunları ilə bəzələrində intizam məsuliyyətinə cəlb olunmanın xüsusi qaydası nəzərdə tutulmuş şəxslər intizam məsuliyyətinə həmin qaydalara riayət edilməklə cəlb oluna bilərlər.

6.4. Komissiya bu Qanunun 5.1-ci maddəsində müəyyən edilmiş tələblərə əməl etməyən şəxslər barəsində rəsmi dövlət qəzetində məlumat dərc etdirə bilər.

Maddə 7. Yaxın qohumların birgə işləməsinə yol verilməməsi

7.1. Vəzifəli şəxslərin yaxın qohumları, seçkili vəzifələr və qanunvericiliklə nəzərdə tutulan digər hallar istisna olmaqla, bilavasitə onun tabeliyində olan heç bir vəzifə tuta bilməzlər.

7.2. Bu Qanunun 7.1-ci maddəsinin tələblərini pozan şəxslər həmin tələblərin pozulması müəyyən edildikdən sonra 30 gün müddətində həmin pozuntunu könüllü olaraq aradan qaldırmadıqları halda təcəlli istisna edən başqa vəzifəyə keçirilməli, bu

mümkün olmadıqda isə həmin şəxslərdən biri tutduğu vəzifədən azad olunmalıdır.

7.3. Bu Qanunun 7.2-ci maddəsində göstərilən əsaslar üzrə vəzifədən azad olunmuş şəxslər digər orqanlarda, idarə, müəssisə və təşkilatlarda vəzifə tuta bilərlər.

Maddə 8. Hədiyyə alma ilə əlaqədar məhdudiyyətlər

8.1. Vəzifəli şəxs xidməti vəzifələrinin qərəzsiz icrasına təsir edə bilən və ya bu cür təsir təəssüratı yaradan və ya onun vəzifələrinin icrası müqabilində mükafat qismində verilən və ya bu cür mükafat təəssüratı yaradan hədiyyələri özü və ya digər şəxslər üçün tələb edə və ya qəbul edə bilməz. Bu qayda xidməti vəzifələrinin qərəzsiz icrasına təsir etməmək şərtilə bu qanunun 8.2-ci maddəsində nəzərdə tutulan kiçik hədiyyələrin qəbul edilməsi və sadə qonaqpərvərlikdən istifadə hallarına şamil olunmur.

8.2. Vəzifəli şəxs xidməti vəzifələrinin icrası ilə əlaqədar bir il ərzində hər hansı fiziki və ya hüquqi şəxsdən ümumi məbləği əlli beş manatdan yuxarı olan bir və ya bir neçə hədiyyəni qəbul edə bilməz. Həmin məbləğdən yuxarı olan hədiyyələr şəxsin xidməti vəzifəsini həyata keçirdiyi dövlət orqanına və ya yerli özünüidarəetmə orqanına məxsus hesab edilir.

8.3. Vəzifəli şəxs hədiyyənin qəbul edilməsi və ya sadə qonaqpərvərlikdən istifadə ilə bağlı qərara gələ bilmədiyi hallarda bu məsələ barədə birbaşa rəhbərinin rəyini öyrənməlidir.

8.4. Fiziki və hüquqi şəxslərlə mülki-hüquqi əqdlərin bağlanması və ya onların icrası zamanı vəzifəli şəxslər tərəfindən xidməti fəaliyyəti ilə əlaqədar olaraq hər hansı güzəştlərin və ya imtiyazların əldə edilməsi qadağan olunur.

8.5. Vəzifəli şəxsə qanunsuz maddi və sair nemətlər, imtiyazlar və ya güzəştlər təklif olunduğu hallarda, vəzifəli şəxs onlardan imtina etməlidir. Maddi və sair nemətlər, imtiyazlar və ya güzəştlər vəzifəli şəxsə ondan asılı olmayan səbəblərdən verilsə, o, bu barədə birbaşa rəhbərinə məlumat verməli və maddi və sair nemətlər, imtiyazlar və ya güzəştlər vəzifəli şəxsin işlədiyi dövlət orqanına akt üzrə təhvil verilməlidir.

III FƏSİL. Korrupsiya ilə əlaqədar hüquqpozmalar və bu hüquqpozmalara görə məsuliyyət

Maddə 9. Korrupsiya ilə əlaqədar hüquqpozmalar

9.1. Korrupsiya ilə əlaqədar hüquqpozmalar bilavasitə korrupsiya hüquqpozmalarından və korrupsiyaya şərait yaradan hüquqpozmalardan ibarətdir.

9.2. Korrupsiya hüquqpozmaları aşağıdakılardır:

9.2.1. vəzifəli şəxsin xidməti vəzifəsinin (səlahiyyətlərinin) icrası ilə əlaqədar hər hansı hərəkətin edilməsi və ya belə hərəkətin edilməsindən imtina olunması müqabilində özü və yaxud üçüncü şəxslər üçün birbaşa və ya dolayı yolla maddi və sair nemətlər, imtiyazlar və ya güzəştlər tələb etməsi, əldə etməsi və ya belə maddi və sair nemətlərin, imtiyazların və ya güzəştlərin verilməsi ilə bağlı təklifi və ya vədi qəbul etməsi;

9.2.2. xidməti vəzifəsinin (səlahiyyətlərinin) icrası ilə əlaqədar hər hansı hərəkətin edilməsi və ya belə hərəkətin edilməsindən imtina olunması müqabilində vəzifəli şəxsə onun özü və ya üçüncü şəxslər üçün fiziki və ya hüquqi şəxs tərəfindən birbaşa və ya dolayı yolla maddi və sair nemətlər, imtiyazlar və ya güzəştlər təklif olunması, vəd edilməsi və ya verilməsi;

9.2.3. vəzifəli şəxs tərəfindən xidməti vəzifəsinin (səlahiyyətlərinin) icrası ilə əlaqədar hər hansı hərəkətin edilməsi və ya belə hərəkətin edilməsindən imtina olunması müqabilində qanunsuz olaraq alınmış əmlakdan özü və ya üçüncü şəxslər üçün mənfəət əldə etmək məqsədi ilə istifadə edilməsi;

9.2.4. vəzifəli şəxs tərəfindən xidməti vəzifəsinin (səlahiyyətlərinin) icrası ilə əlaqədar maddi və sair nemətləri, imtiyazları və ya güzəştləri haqqı ödənilmədən və ya bazar qiymətlərindən və ya dövlət tərəfindən tənzimlənən qiymətlərdən aşağı qiymətə (tarifə) əldə edilməsi;

9.2.5. vəzifəli şəxsin xidməti vəzifəsinin (səlahiyyətlərinin) icrası ilə əlaqədar əmanətlərdən (depozitlərdən), qiymətli kağızlardan, rentadan, royaltidən və ya icarədən Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə zidd olaraq gəlir götürməsi;

9.2.6. müəyyən mükafat müqabilində vəzifəli şəxsin qərarına qanunsuz təsir göstərmək imkanına malik olduğunu bildirən hər hansı şəxsə birbaşa və ya dolayı yolla maddi və sair nemətlərin, im-

tiyazların və ya güzəştlərin təklif olunması, vəd edilməsi və ya verilməsi;

9.2.7. müəyyən mükafat müqabilində vəzifəli şəxsin qərarına qanunsuz təsir göstərmək imkanına malik olduğunu bildiren şəxs tərəfindən maddi və sair nemətlərin, imtiyazların və ya güzəştlərin qəbul edilməsi və ya belə maddi və sair nemətlərin, imtiyazların və ya güzəştlərin verilməsi ilə bağlı təklifin və ya vədin qəbul edilməsi.

9.3. Vəzifəli şəxsin aşağıdakı hərəkətləri korrupsiyaya şərait yaradan hüquqpozmlar sayılır:

9.3.1. xidməti vəzifəsini (səlahiyyətlərini) icra etdiyi dövrdə elmi, pedaqoji və yaradıcılıq fəaliyyəti istisna olmaqla, digər ödənişli vəzifə tutmaq və ya fəaliyyət növü ilə məşğul olmaq;

9.3.2. statusundan, təmsil etdiyi orqanın statusundan, vəzifə səlahiyyətlərindən və ya həmin status və səlahiyyətlərdən irəli gələn imkanlardan istifadə etməklə maddi və sair nemətlərin, imtiyazların və ya güzəştlərin əldə edilməsi məqsədi ilə fiziki və hüquqi şəxslərə sahibkarlıq fəaliyyətini həyata keçirməkdə, eləcə də subsidiyalar, subvensiyalar, dotasiyalar, kreditlər və digər güzəştlər alınmasında qanunsuz kömək etmək;

9.3.3. bilavasitə, başqa və ya uydurma şəxslər vasitəsilə sahibkarlıq fəaliyyəti ilə məşğul olmaq, əvəzçilik üzrə işləmək (elmi, pedaqoji və yaradıcılıq fəaliyyəti istisna olmaqla), habelə sahibkarlıq fəaliyyətini həyata keçirən təsərrüfat subyektlərinin və maliyyə kredit müəssisələrinin icra orqanlarının tərkibinə daxil olmaq;

9.3.4. statusundan, təmsil etdiyi orqanın statusundan, vəzifə səlahiyyətlərindən və ya həmin status və səlahiyyətlərdən irəli gələn imkanlardan istifadə etməklə onun səlahiyyət dairəsinə daxil olmayan məsələlər üzrə digər dövlət orqanlarının fəaliyyətinə qanunsuz müdaxilə etmək;

9.3.5. statusundan, təmsil etdiyi orqanın statusundan, vəzifə səlahiyyətlərindən və ya həmin status və səlahiyyətlərdən irəli gələn imkanlardan istifadə etməklə, şəxsi maraqlarına aid məsələlərin həllinə təsir etmək;

9.3.6. normativ hüquqi aktların və digər qərarların qəbul edilməsi zamanı fiziki və ya hüquqi şəxslərə onların təyinatına uyğun olmayan üstünlüklər vermək;

9.3.7. vəzifə tutduğu və ya ona tabe olan, onun nəzarətində olan, habelə ona hesabat verən orqanların işi üzrə fiziki və ya hüquqi şəxslərin nümayəndəsi qismində iştirak etmək;

9.3.8. qanunla və ya digər normativ hüquqi aktlarla verilməsi nəzərdə tutulmuş məlumatların fiziki və ya hüquqi şəxslərə verilməsindən əsassız imtina etmək, belə məlumatların verilməsini gecikdirmək və yaxud natamam və ya təhrif olunmuş məlumatlar vermək;

9.3.9. qanunla və ya digər normativ hüquqi aktlarla verilməsi nəzərdə tutulmayan məlumatları və sənədləri fiziki və hüquqi şəxslərdən tələb etmək;

9.3.10. dövlət orqanları və ya yerli özünüidarəetmə orqanlarının maddi və maliyyə vəsaitlərini qanunsuz olaraq namizədlərin, qeydə alınmış namizədlərin, siyasi partiyaların, siyasi partiya bloklarının, referendum üzrə təşəbbüs qruplarının seçki fonduna vermək;

9.3.11. qanunvericiliklə başqa hal nəzərdə tutulmamışdırsa, dövlət fondlarına, dövlət orqanlarının və ya yerli özünüidarəetmə orqanlarının təsərrüfat subyektlərinə məxsus olan maddi və maliyyə ehtiyatlarını qeyri-dövlət strukturlarına vermək;

9.3.12. fiziki və ya hüquqi şəxslərə hüquqlarının və qanuni mənafeələrinin həyata keçirilməsində süni maneələr yaratmaq;

9.3.13. sahibkarlıq fəaliyyətinin dövlət tərəfindən tənzimlənməsi ilə bağlı səlahiyyətləri belə fəaliyyəti həyata keçirən fiziki və hüquqi şəxslərə qanunsuz olaraq vermək.

9.4. Bu qanunda nəzərdə tutulan hallardan başqa, vəzifəli şəxslərin fəaliyyətini tənzimləyən və ya statusunu müəyyən edən qanunvericilik aktlarında korrupsiya ilə əlaqədar digər hüquqpozmalar müəyyən edilə bilər.

Maddə 10. Korrupsiya ilə əlaqədar hüquqpozmalara görə vəzifəli şəxslərin məsuliyyəti

10.1. Korrupsiya ilə əlaqədar hüquqpozmalar qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada intizam, mülki-hüquqi, inzibati və ya cinayət məsuliyyətinə səbəb olur.

10.2. Vəzifəli şəxs tərəfindən bu Qanunun 9-cu maddəsində nəzərdə tutulmuş hüquqpozmaların törədilməsi mülki-hüquqi, inzibati və ya cinayət məsuliyyəti yaratdıqda, vəzifəli şəxsin məsuliyyətə cəlb edilməsi Azərbaycan Respublikasının müvafiq qanunvericiliyinə uyğun həyata keçirilir.

10.3. Korrupsiya ilə əlaqədar hüquqpozmalara görə intizam məsuliyyəti tədbirləri bu Qanunla və digər qanunvericilik aktları ilə tənzimlənir.

10.4. Bu Qanunun 9-cu maddəsində nəzərdə tutulmuş hüquqpozmaların törədilməsi inzibati və ya cinayət məsuliyyəti yaratmadıqda, aşağıdakı xüsusi hallara riayət edilməklə qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada intizam məsuliyyətinə səbəb olur;

10.4.1. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası və qanunları ilə müəyyən olunmuş qaydada dövlət orqanlarına seçilmiş şəxslər bu Qanunun 9-cu maddəsində göstərilən hüquqpozmaları törətdikdə, korrupsiyaya qarşı mübarizə aparan orqan bu barədə vəzifəli şəxsin seçildiyi dövlət orqanına məlumat verir.

10.4.2. Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə müəyyən edilmiş qaydada yerli özünüidarəetmə orqanlarına seçilmiş şəxslər bu Qanunun 9-cu maddəsində göstərilən hüquqpozmaları törətdikdə, korrupsiyaya qarşı mübarizə aparan orqan bu barədə müvafiq seçki komissiyasına məlumat verir. Həmin seçki komissiyası isə bu barədə materiallar ona daxil olduğu gündən beş gün ərzində şəxsin yol verdiyi hüquqpozma barədə onun seçildiyi yerli özünüidarəetmə orqanına məlumat verir.

10.4.3. Azərbaycan Respublikasının dövlət orqanlarında seçkili vəzifələrə namizədliyi qanunla müəyyən olunmuş qaydada qeydə alınmış şəxslər bu Qanunun 9-cu maddəsində göstərilən hüquqpozmaları törətdikdə, onlar barəsində Azərbaycan Respublikası Seçki Məcəlləsində nəzərdə tutulmuş tədbirlər görülür.

10.4.4. Hakimlər bu qanunun 9-cu maddəsində göstərilən hüquqpozmaları törətdikdə, korrupsiyaya qarşı mübarizə aparan orqan intizam tənbehinin tətbiqi məsələsinə baxılması üçün bu barədə Məhkəmə-Hüquq Şurasına məlumat verir.

Maddə 11. Korrupsiya hüquqpozmalarına görə fiziki və ya hüquqi şəxslərin məsuliyyəti

11.1. Qanunvericiliklə müəyyən edilmiş korrupsiya hüquqpozmalarını törətmiş fiziki şəxslərin hərəkətləri cinayət tərkibi yaratmadıqda, onlar inzibati qaydada cərimə edirlər.

11.2. Qanunvericiliklə müəyyən edilmiş korrupsiya hüquqpozmalarını törətmiş hüquqi şəxslər, qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada cərimə edilir və ya onların fəaliyyətinə xitam verilir.

IV FƏSİL. Korrupsiya ilə əlaqədar hüquqpozmaların nəticələrinin aradan qaldırılması

Maddə 12. Qanunsuz əldə edilmiş əmlakın götürülməsi və qanunsuz əldə edilmiş imtiyaz və ya güzəştlərin dəyərinin ödənilməsi

12.1. Vəzifəli şəxslər tərəfindən qanunsuz əldə edilmiş əmlak və qanunsuz əldə edilmiş imtiyazlar və ya güzəştlərin dəyəri könüllü olaraq dövlət nəfinə ödənilir. Vəzifəli şəxslər qanunsuz əldə edilmiş əmlakı könüllü olaraq qaytarmaqdan və ya onun dəyərini, habelə qanunsuz əldə edilmiş imtiyaz və ya güzəştlərin dəyərini könüllü olaraq ödəməkdən imtina etdikdə, qanunsuz əldə edilmiş əmlak və ya onun dəyəri, qanunsuz əldə edilmiş güzəşt və ya imtiyazların dəyəri müvafiq dövlət orqanlarının iddiası əsasında məhkəmə tərəfindən dövlətin nəfinə ödənilir.

12.2. İşə məhkəmədə baxılana qədər iddianın təmin edilməsi üçün məhkəmə tərəfindən cavabdehin əmlakı barədə mülki-prosessual qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada tədbirlər görü-
lə bilər.

Maddə 13. Korrupsiya ilə əlaqədar hüquqpozmalar nəticəsində qəbul olunmuş aktların ləğv edilməsi

Korrupsiya ilə əlaqədar hüquqpozmalar nəticəsində qəbul olunmuş aktlar müvafiq dövlət orqanları tərəfindən və yaxud müvafiq dövlət orqanlarının və ya digər şəxslərin müraciəti əsasında məhkəmə tərəfindən ləğv edilə bilər.

Maddə 14. Qanunun qüvvəyə minməsi

Bu Qanun 2005-ci il yanvar ayının 1-dən qüvvəyə minir.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 13 yanvar 2004-cü il
№ 580-IIQ

**"KORRUPSIYAYA QARŞI MÜBARİZƏ HAQQINDA"
AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI QANUNUNUN
TƏTBİQ EDİLMƏSİ BARƏDƏ
AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI PREZİDENTİNİN
SƏRƏNCAMI**

"Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun qüvvəyə minməsi ilə əlaqədar həmin qanunun tətbiq edilməsini təmin etmək məqsədilə qərara alıram:

1. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinə tapşırılsın ki, 3 ay müddətində:

1.1. qüvvədə olan qanunvericilik aktlarının "Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğunlaşdırılması barədə təkliflərini Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin;

1.2. Nazirlər Kabinetinin və müvafiq mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının normativ hüquqi aktlarının həmin qanuna uyğunlaşdırılmasını təmin etsin və bu barədə Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat versin;

1.3. "Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun pozulmasına görə məsuliyyət növlərini müəyyən edən qanunvericilik aktının layihəsini hazırlayıb Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin;

1.4. Həmin Qanunun 4.3-cü maddəsində nəzərdə tutulmuş Dövlət Qulluğunu İdarəetmə Şurası yanında Korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə Komissiya haqqında Əsasnamənin layihəsini hazırlayıb Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin;

1.5. öz səlahiyyətləri daxilində "Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunundan irəli gələn digər məsələləri həll etsin.

2. Azərbaycan Respublikasının Baş Prokuroru yanında Korrupsiyaya Qarşı Mübarizə İdarəsi yaradılsın.

3. Azərbaycan Respublikasının Baş prokuroru bir ay müddətində Azərbaycan Respublikasının Baş Prokuroru yanında Korrupsiyaya Qarşı Mübarizə İdarəsinin səlahiyyətləri, funksiyaları və fəaliyyətinin təmin edilməsi ilə əlaqədar digər məsələlər barədə təkliflərini Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin.

4. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti aidiyyəti dövlət orqanları ilə birlikdə iki ay müddətində "Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun və Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələrin tələblərinə uyğunlaşdırmaqla "Korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə Dövlət Programı"nın layihəsini təkmilləşdirib Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin.

5. Bu Sərəncam imzalandığı gündən qüvvəyə minir.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 3 mart 2004-cü il
№ 114

DÖVLƏT QULLUĞU HAQQINDA AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ QANUNU

(13 fevral 2001-ci il tarixli, 74-IIQD nömrəli; 2 iyul 2002-ci il tarixli, 359-IIQD nömrəli; 3 dekabr 2002-ci il tarixli, 398-IIQD nömrəli; 30 dekabr 2003-cü il tarixli, 569-IIQD nömrəli; 5 mart 2004-cü il tarixli, 597-IIQD nömrəli; 4 may 2004-cü il tarixli, 646-IQD nömrəli; 8 iyun 2004-cü il tarixli, 684-IIQD nömrəli; 10 sentyabr 2004-cü il tarixli, 751-IIQD nömrəli; 15 aprel 2005-ci il tarixli, 886-IIQD nömrəli; 10 may 2005-ci il tarixli, 914-IIQD nömrəli; 1 sentyabr 2005-ci il tarixli, 980-IIQD nömrəli; 3 mart 2006-cı il tarixli, 78-IIIQD nömrəli; 12 may 2006-cı il tarixli, 108-IIIQD nömrəli; 30 may 2006-cı il tarixli, 122-IIIQD nömrəli; 10 oktyabr 2006-cı il tarixli, 159-IIIQD nömrəli; 20 oktyabr 2006-cı il tarixli, 167-IIIQD nömrəli; 28 noyabr 2006-cı il tarixli, 179-IIIQD nömrəli; 16 fevral 2007-ci il tarixli, 246-IIIQD nömrəli; 10 aprel 2007-ci il tarixli, 303-IIIQD nömrəli; 31 may 2007-ci il tarixli, 356-IIIQD nömrəli; 1 oktyabr 2007-ci il tarixli, 420-IIIQD nömrəli; 1 oktyabr 2007-ci il tarixli, 424-IIIQD nömrəli; 19 oktyabr 2007-ci il tarixli, 458-IIIQD nömrəli; 19 oktyabr 2007-ci il tarixli, 462-IIIQD nömrəli; 7 dekabr 2007-ci il tarixli, 504-IIIQD nömrəli; 7 dekabr 2007-ci il tarixli, 510-IIIQD nömrəli; 1 fevral 2008-ci il tarixli, 536-IIIQD nömrəli; 12 fevral 2008-ci il tarixli, 546-IIIQD nömrəli; 1 aprel 2008-ci il tarixli, 579-IIIQD nömrəli; 2 iyun 2008-ci il tarixli, 624-IIIQD nömrəli; 13 iyun 2008-ci il tarixli, 638-IIIQD nömrəli; 13 iyun 2008-ci il tarixli, 648-IIIQD nömrəli; 13 iyun 2008-ci il tarixli, 649-IIIQD nömrəli; 24 iyun 2008-ci il tarixli, 654-IIIQD nömrəli; 30 dekabr 2008-ci il tarixli, 755-IIIQD nömrəli; 28 aprel 2009-cu il tarixli, 806-IIIQD nömrəli; 26 may 2009-cu il tarixli, 820-IIIQD nömrəli; 30 sentyabr 2009-cu il tarixli, 885-IIIQD nömrəli; 27 oktyabr 2009-cu il tarixli, 901-IIIQD nömrəli Qanunlara əsasən dəyişikliklər və əlavələrə)

I FƏSİL

ÜMUMİ MÜDDƏALAR

Maddə 1. Qanunun məqsədi

Bu Qanun Azərbaycan Respublikasında dövlət qulluğu sahəsində dövlətlə dövlət qulluqçuları arasında yaranan münasibətləri və dövlət qulluqçularının hüquqi vəziyyəti ilə bağlı məsələləri tənzimləyir.

Maddə 2. Dövlət qulluğu

2.1. Dövlət qulluğu Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına və digər qanunvericilik aktlarına uyğun olaraq dövlətin məqsədlərinin və funksiyalarının həyata keçirilməsi sahəsində dövlət qulluqçularının öz vəzifə səlahiyyətlərini yerinə yetirməsidir.

2.2. Bu Qanun icra, qanunvericilik və məhkəmə hakimiyyətləri orqanlarının aparatlarında dövlət qulluğu keçən qulluqçulara şamil edilir.

2.3. Prokurorluq, ədliyyə, milli təhlükəsizlik, müdafiə, fəvqəladə hallar, sərhəd xidməti, miqrasiya xidməti, daxili işlər, gömrük, vergi, xarici işlər və feldyeger rəhbəri orqanlarında, Azərbaycan Respublikasının Milli Bankında dövlət qulluğunda çalışan şəxslərin dövlət qulluğu keçməsi bu Qanunun Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının dövlət qulluğuna qəbul edilmək hüququna, dövlət qulluğuna qəbulun müsabiqə və şəffaflyq əsasında həyata keçirilməsinə, dövlət qulluqçularının fəaliyyətinin qiymətləndirilməsinə və dövlət qulluğunun digər prinsiplərinə aid müddəaları nəzərə alınmaqla, Azərbaycan Respublikasının başqa qanunları ilə tənzimlənir və bu orqanlarda qulluq dövlət qulluğunun xüsusi növüdür.

Bu orqanların (Azərbaycan Respublikasının Milli Bankı istisna olmaqla) aparatlarında çalışan və hərbi və ya xüsusi rütbəsi olmayan şəxslərə (dövlət qulluqçusu olmayan işçilər - xadimə, dalandar, bağban, gözətçi, ocaqçı, ixtisas dərəcəsi olmayan fəhlə və s. istisna olmaqla) bu qanun şamil edilir.

2.4. Bu Qanunda başqa hal nəzərdə tutulmayıbsa, bu Qanun Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə, Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin deputatlarına, Azərbaycan Respublikasının Baş nazirinə və onun müavinlərinə, Azərbaycan Respublikası məhkəmələrinin hakimlərinə, Azərbaycan Respublikasının İnsan hüquqları üzrə müvəkkilinə (Ombudsmana), Azərbaycan Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının rəhbərlərinə və onların müavinlərinə, Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Seçki Komissiyasının sədrinə, sədr müavinlərinə, katibinə və üzvlərinə, Azərbaycan Respublikası Hesablama Palatasının sədrinə, sədr müavininə və auditorlarına, yerli icra hakimiyyəti orqanlarının rəhbərlərinə (başçılarına), Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin deputatlarına, Naxçıvan Muxtar Respublikasının Baş nazirinə və onun müavinlərinə, Naxçıvan Muxtar Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının rəhbərlərinə, habelə hərbi qulluqçulara şamil olunmur.

2.5. Bu Qanun müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının tabeliyində olan müəssisələrin işçilərinə şamil edilmir. Bu işçilərin əmək münasibətləri Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsi ilə tənzimlənir.

Maddə 3. Dövlət qulluğunun əsas vəzifələri

3.1. Dövlət qulluğunun əsas vəzifələri aşağıdakılardır:

3.0.1. Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası və digər qanunvericilik aktları əsasında vətəndaşların hüquq və azadlıqlarının təmin edilməsi;

3.0.2. dövlət orqanlarının səlahiyyəti hüdudlarında qərarların hazırlanması, qəbul edilməsi, icrası və icraya nəzarət edilməsi;

3.0.3. dövlət orqanlarının səmərəli fəaliyyətinin və dövlət qulluqçuları tərəfindən vəzifə səlahiyyətlərinin yerinə yetirilməsinin təmin edilməsi.

Maddə 4. Dövlət qulluğunun prinsipləri

4.1. Dövlət qulluğu aşağıdakı prinsiplərə əsaslanır:

4.1.1. qanunçuluq;

4.1.2. Azərbaycan Respublikasında qanunvericilik, icra və

məhkəmə hakimiyyəti orqanlarının səlahiyyət həddlərinin müəyyən edilməsi;

4.1.3. dövlət orqanlarına və dövlət qulluqçularına nəzarət və onların hesabat verməsi;

4.1.4. yuxarı dövlət orqanlarının və vəzifəli şəxslərin öz səlahiyyətləri həddlərində qəbul etdikləri qərarların aşağı dövlət orqanları və vəzifəli şəxslər tərəfindən mütləq yerinə yetirilməsi;

4.1.5. bütün vətəndaşların və vəzifəli şəxslərin dövlət qulluqçularının qanuni tələblərini icra etməyə və qanuni hərəkətlərini müdafiə etməyə borclu olması;

4.1.6. dövlət qulluğuna qəbulun şəffaflığı;

4.1.7. vətəndaşların dövlət qulluğuna müsabiqə və müsahibə əsasında qəbul edilməsi;

4.1.8. vətəndaşların öz qabiliyyətlərinə, xidməti nailiyyətlərinə və peşə hazırlığına uyğun olaraq dövlət qulluğunun hər hansı vəzifəsini tutmaqda hüquq bərabərliyi;

4.1.9. irqindən, milliyyətindən, dinindən, dilindən, cinsindən, sosial mənşəyindən, ailə, əmlak və qulluq vəziyyətindən, yaşayış yerindən, dinə münasibətindən, əqidəsindən, ictimai birliklərə mənsubiyyətindən, habelə qulluqçuların işgüzarlıq keyfiyyətlərinə dəxli olmayan başqa səbəblərdən asılı olmayaraq dövlət qulluqçularının hüquq bərabərliyi;

4.1.10. dövlət qulluqçularının potensialının səmərəli istifadəsi, xidməti və peşəkarlıq səviyyəsinin artırılması məqsədi ilə onların rotasiyası;

4.1.11. dövlət qulluqçularının sosial və hüquqi müdafiəsi, onların özləri və ailələri üçün ləyaqətli yaşayış səviyyəsinin təmin edilməsi;

4.1.12. qulluq borcunun yerinə yetirilməsi üçün dövlət qulluqçusunun cavabdehlik daşınması, eləcə də dövlət qulluqçusunun hərəkətlərinə görə dövlət orqanının cavabdehlik daşınması.

4.2. Dövlət orqanlarında siyasi partiyaların və ictimai birliklərin strukturları yaradılmır.

4.3. Dövlət qulluqçuları vəzifə borclarını yerinə yetirərkən Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasını, qanunlarını və onlara müvafiq olaraq qəbul edilmiş digər qanunvericilik aktlarını rəhbər

tuturlar və siyasi partiyaların və ictimai birliklərin qərarlarının onlara dəxli yoxdur.

Maddə 5. Dövlət qulluğunu idarəetmə orqanları

5.1. Azərbaycan Respublikasında bu Qanunun tətbiqinə nəzarəti, dövlət qulluğunun normativ-metodiki təminatını, Azərbaycan Respublikasında dövlət qulluqçuları kateqoriyasına aid edilən şəxslərin siyahısını müəyyən etməyi Azərbaycan Respublikasının Dövlət Qulluğunu İdarəetmə Şurası həyata keçirir (bundan sonra-Şura). Şura 18 nəfər üzvdən ibarətdir. Şuranın 6 üzvü Azərbaycan Respublikasının Prezidenti tərəfindən, 6 üzvü Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin sədri tərəfindən, 6 üzvü isə Azərbaycan Respublikası Konstitusiya Məhkəməsinin sədri tərəfindən təyin edilir. Şuranın səlahiyyətləri qanunla təsdiq edilən Əsasnamə ilə müəyyən edilir.

5.2. Şura dövlət orqanı deyil və onun üzvləri öz səlahiyyətlərini ictimai əsaslarla həyata keçirirlər.

5.3. Şuranın qəbul etdiyi qərarların məcburiliyi müvafiq dövlət qulluqçuları üçün müvafiq olaraq Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin sədri və Azərbaycan Respublikası Konstitusiya Məhkəməsinin sədri tərəfindən təmin edilir.

Maddə 6. Dövlət qulluğu haqqında qanunvericilik

Dövlət qulluğu haqqında qanunvericilik Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasından, bu Qanundan, Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələr, Azərbaycan Respublikasının dövlət qulluğunu hüquqi cəhətdən tənzim edən və dövlət qulluqçularının hüquqi vəziyyətinin xüsusiyyətlərini müəyyən edən digər qanunvericilik aktlarından ibarətdir.

II FƏSİL

DÖVLƏT ORQANLARI

Maddə 7. Dövlət orqanı anlayışı

7.1. Azərbaycan Respublikasının qanunvericilik aktları ilə müəyyən edilmiş hüdudlarda Azərbaycan Respublikasının məqsəd və funksiyalarını həyata keçirən, qanunvericiliyə uyğun olaraq yaradılmış və dövlət büdcəsindən maliyyələşdirilən dövlət qulluqçularının qurumu dövlət orqanıdır.

7.2. Dövlət orqanının bölməsi bu orqanın qanunvericilik aktlarında nəzərdə tutulmuş, yaxud müəyyən edilmiş qaydada təsis olunan elə struktur hissəsidir ki, özünə həvalə edilmiş funksiyalar çərçivəsində həmin orqanın səlahiyyətlərinin bir hissəsini həyata keçirir.

Maddə 8. Dövlət orqanlarının təsnifatı

8.1. Dövlət orqanları öz səlahiyyətlərinə görə aşağıdakı təsnifata bölünürlər:

8.1.1. əsas səlahiyyətləri Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası ilə müəyyən edilən Azərbaycan Respublikasının ali dövlət hakimiyyəti orqanları və yuxarı dövlət orqanı və ya Azərbaycan Respublikasının Konstitusiya qanunları ilə müəyyən edilən dövlət orqanları-müvafiq icra hakimiyyəti orqanı, müvafiq icra hakimiyyəti orqanının səlahiyyətlərinin həyata keçirilməsini bilavasitə təmin edən orqanlar, Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi, Azərbaycan Respublikasının Hesablama Palatası, Azərbaycan Respublikasının Konstitusiya Məhkəməsi və Azərbaycan Respublikasının Ali Məhkəməsi, müvafiq icra hakimiyyəti orqanı, Məhkəmə-Hüquq Şurasının Aparatı, Naxçıvan Muxtar Respublikasının Ali Məclisi, Azərbaycan Respublikasının İnsan hüquqları üzrə müvəkkilinin (Ombudsmanın) Aparatı (1-ci kateqoriya dövlət orqanları);

8.1.2. əsas səlahiyyətləri Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası və ya Azərbaycan Respublikasının Konstitusiya qanunları ilə müəyyən edilən dövlət orqanları - müvafiq icra hakimiyyəti orqanı, Naxçıvan Muxtar Respublikasının Ali

Məhkəməsi, Naxçıvan Muxtar Respublikasının İnsan hüquqları üzrə müvəkkilinin (ombudsmanın) Aparatı (2-ci kateqoriya dövlət orqanları);

8.1.3. əsas səlahiyyətləri Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası və ya Azərbaycan Respublikasının Konstitusiya qanunları ilə müəyyən edilən dövlət orqanları-Azərbaycan Respublikasının İnsan hüquqları üzrə müvəkkilinin (Ombudsmanın) Aparatı, Azərbaycan Respublikasının apellyasiya məhkəmələri, müvafiq icra hakimiyyəti orqanı, Naxçıvan Muxtar Respublikasının Ali Məhkəməsi (3-cü kateqoriya dövlət orqanları);

8.1.4. əsas səlahiyyətləri Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına əsasən qanunla müəyyən edilən dövlət orqanları-Azərbaycan Respublikası Hesablama Palatasının Aparatı, Azərbaycan Respublikası Mərkəzi Seçki Komissiyasının Aparatı, Ağır Cinayətlərə dair İşlər üzrə Azərbaycan Respublikasının Məhkəməsi, Ağır Cinayətlərə dair İşlər üzrə Azərbaycan Respublikasının Hərbi Məhkəməsi, Ağır Cinayətlərə dair İşlər üzrə Naxçıvan Muxtar Respublikasının Məhkəməsi, Naxçıvan Muxtar Respublikasının ərazisində Ağır cinayətlərə dair işlər üzrə hərbi məhkəmənin yurisdiksiyasını həyata keçirən müvafiq hərbi məhkəmə, Naxçıvan Muxtar Respublikasının İqtisad Məhkəməsi, Azərbaycan Respublikasının Korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə Komissiyasının Katibliyi, Naxçıvan Muxtar Respublikasının İnsan hüquqları üzrə müvəkkilinin (ombudsmanın) Aparatı (4-cü kateqoriya dövlət orqanları);

8.1.5. əsas səlahiyyətləri Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 113-cü maddəsində nəzərdə tutulmuş qaydada müəyyən edilən dövlət orqanları-müvafiq icra hakimiyyəti orqanları və onlara bərabər tutulan icra hakimiyyəti orqanları, o cümlədən müvafiq icra hakimiyyəti orqanı yanında olan müvafiq icra hakimiyyəti orqanları, Naxçıvan Muxtar Respublikası Mərkəzi Seçki Komissiyasının Aparatı, Milli Televiziya və Radio Şurasının Aparatı (5-ci kateqoriya dövlət orqanları);

8.1.6. Əsas səlahiyyətləri Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 113-cü və 120-ci maddələrində nəzərdə tutulmuş qaydada müəyyən edilən dövlət orqanları-müvafiq icra

hakimiyyəti orqanları, müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının yanında yaradılan dövlət agentlikləri və dövlət xidmətləri, Azərbaycan Respublikasının İnsan hüquqları üzrə müvəkkilinin (Ombudsmanın) regional mərkəzləri, Naxçıvan Muxtar Respublikası Televiziya və Radio Şurasının Aparatı (6-cı kateqoriya dövlət orqanları);

8.1.7. əsas səlahiyyətləri Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 113-cü və 124-cü maddələrində nəzərdə tutulmuş qaydada müəyyən edilən dövlət orqanları-müvafiq icra hakimiyyəti orqanları, müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının ikili tabelikdə olan yerli bölmələri, onların yanında, tabeliyində olan regional orqanları, müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının yanında yaradılan dövlət agentliklərinin və dövlət xidmətlərinin yerli bölmələri, müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının tabeliyində olan orqanları, əsas səlahiyyətləri Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına uyğun olaraq qanunla müəyyən edilən dövlət orqanları-rayon (şəhər) məhkəmələri, hərbi məhkəmələr (Naxçıvan Muxtar Respublikasının ərazisində Ağır cinayətlərə dair işlər üzrə hərbi məhkəmənin yurisdiksiyasını həyata keçirən müvafiq hərbi məhkəmə istisna olmaqla) və yerli iqtisad məhkəmələri (7-ci kateqoriya dövlət orqanları).

8.2. Dövlət orqanlarının bölmələri onlara həvalə edilmiş funksiyalara görə aparıcı və köməkçi bölmələrə bölünür (1-ci - 7-ci kateqoriya dövlət orqanlarının bölmələri).

8.3. Konkret dövlət orqanlarının və onların bölmələrinin müvafiq kateqoriyalara aidiyyəti Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə bu qanun əsasında müəyyən edilir.

III FƏSİL

DÖVLƏT QULLUĞU VƏZİFƏSİ

Maddə 9. Dövlət qulluğu vəzifəsinin anlayışı

Dövlət qulluğu vəzifəsi dövlət orqanının normativ aktları ilə müəyyən edilən struktur quruluşu və ştat cədvəlinə uyğun olan ştat vahididir. Həmin vəzifəni tutan şəxsin səlahiyyət və funksiyalarının hüdudları həmin orqanın səlahiyyətindən asılı olaraq müəyyən edilir.

Maddə 10. Dövlət orqanlarında vəzifələrin təsnifatı

10.1. Dövlət orqanlarında vəzifələr həmin vəzifələrin funksiyalarının məzmunundan, səlahiyyətlərinin mənbəyindən və tutulması üsullarından asılı olaraq inzibati və yardımçı vəzifələrə bölünür.

10.2. Siyasi vəzifələr 1-ci kateqoriya dövlət orqanları rəhbərlərinin, rəhbərlərin birinci müavinlərinin və müavinlərinin, 2-ci kateqoriya dövlət orqanları rəhbərlərinin vəzifələridir. Siyasi vəzifəyə dövlət qulluqçuları Azərbaycan Respublikasının qanunları ilə müəyyən edilmiş qaydada və müddətə qanunvericilik və icra hakimiyyəti orqanlarının qərarı ilə təyin edilir və ya seçilir.

10.3. Dövlət qulluqçuları siyasi vəzifəyə təyin ediləndən və ya seçiləndən sonra özlərinə müşavir, köməkçi və katib işə götürə bilərlər.

10.4. Siyasi vəzifələri tutan şəxslərn hüquqi statusu başqa qanunvericilik aktları ilə müəyyən olunur və bu Qanunda başqa hal nəzərdə tutulmayıbsa, bu Qanunun qüvvəsi onlara şamil edilmir.

10.5. İnzibati vəzifələr 1-ci - 7-ci kateqoriya dövlət orqanları aparatları və bölmələri rəhbərlərinin, onların müavinlərinin, habelə dövlət qulluğunda çalışan mütəxəssislərin vəzifələridir. İnzibati vəzifə tutan şəxsin hüquqi statusu müvafiq orqanın səlahiyyətlərini müəyyən edən qanunvericilik aktları ilə, habelə vəzifə təlimatları ilə müəyyən edilir.

10.6. Yardımçı vəzifələr 1-ci - 7-ci kateqoriya dövlət orqanlarında texniki işləri həyata keçirən dövlət qulluqçularının (kargüzar, maqinaçı, kuryer, arxiv qeydiyyatçısı, liftçi, sürücü və

sair işçilərin) vəzifələridir. Yardımçı vəzifə tutan şəxsin hüquqi statusu müvafiq orqanın səlahiyyətlərini müəyyən edən qanunvericilik aktları ilə, habelə vəzifə təlimatları ilə müəyyən edilir.

Maddə 11. İnzibati və yardımçı vəzifələrin təsnifatı

11.1. İnzibati vəzifələrin aşağıdakı təsnifatı vardır:

11.1.1. inzibati vəzifələrin birinci təsnifatı - 1-ci kateqoriya dövlət orqanları aparat rəhbərlərinin və işlər müdirlərinin vəzifələri, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin səlahiyyətlərinin həyata keçirilməsini bilavasitə təmin edən digər orqanların rəhbərlərinin vəzifələri;

11.1.2. inzibati vəzifələrin ikinci təsnifatı - Azərbaycan Respublikası Prezidentinin səlahiyyətlərinin həyata keçirilməsini Azərbaycan Respublikası Prezidentinin İcra Aparatında təmin edən dövlət qulluqçularının vəzifələri, 1-ci kateqoriya dövlət orqanları bölmə rəhbərlərinin vəzifələri, 2-ci kateqoriya dövlət orqanları aparat rəhbərlərinin vəzifələri;

11.1.3. inzibati vəzifələrin üçüncü təsnifatı - 1-ci kateqoriya dövlət orqanları bölmə rəhbərləri müavinlərinin vəzifələri, 1-ci kateqoriya dövlət orqanları işlər müdirləri müavinlərinin vəzifələri, 2-ci kateqoriya dövlət orqanları rəhbərləri müavinlərinin vəzifələri, 2-ci kateqoriya dövlət orqanları bölmə rəhbərlərinin vəzifələri, 3-cü kateqoriya dövlət orqanları aparat rəhbərlərinin vəzifələri;

11.1.4. inzibati vəzifələrin dördüncü təsnifatı - 1-ci kateqoriya dövlət orqanları mütəxəssislərinin vəzifələri, 2-ci kateqoriya dövlət orqanları bölmə rəhbərləri müavinlərinin vəzifələri, 3-cü kateqoriya dövlət orqanları bölmə rəhbərlərinin vəzifələri, 4-cü və 5-ci kateqoriya dövlət orqanları aparat rəhbərlərinin və onların müavinlərinin vəzifələri, 7-ci kateqoriya dövlət orqanı - Bakı şəhər icra hakimiyyəti başçısının müavinlərinin vəzifələri;

11.1.5. inzibati vəzifələrin beşinci təsnifatı - 2-ci kateqoriya dövlət orqanları mütəxəssislərinin vəzifələri, 3-cü kateqoriya dövlət orqanları bölmə rəhbərləri müavinlərinin vəzifələri, 4-cü kateqoriya dövlət orqanları bölmə rəhbərlərinin və onların müavinlərinin vəzifələri, 5-ci kateqoriya dövlət orqanları bölmə rəhbərlərinin və onların müavinlərinin vəzifələri, 6-cı kateqoriya dövlət orqanları aparat rəhbərlərinin və onların müavinlərinin vəzifələri, 7-ci

kateqoriya - yerli icra hakimiyyəti orqanları başçıların, müavinlərinin vəzifələri;

11.1.6. inzibati vəzifələrin altıncı təsnifatı - 3-cü, 4-cü və 5-ci kateqoriya dövlət orqanları mütəxəssislərinin vəzifələri, 6-cı kateqoriya dövlət orqanları bölmə rəhbərlərinin və onların müavinlərinin vəzifələri, 7-ci kateqoriya dövlət orqanları aparat rəhbərlərinin və onların müavinlərinin vəzifələri;

11.1.7. inzibati vəzifələrin yeddinci təsnifatı - 6-cı kateqoriya dövlət orqanları mütəxəssislərinin vəzifələri, 7-ci kateqoriya dövlət orqanlarının mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının ikili tabelikdə olan yerli bölmələri və yanında, tabeliyində olan regional orqanları rəhbərlərinin, müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının yanında yaradılan dövlət agentliklərinin və dövlət xidmətlərinin yerli bölmələri rəhbərlərinin, yerli icra hakimiyyəti orqanlarının bölmə rəhbərlərinin, müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının tabeliyində olan orqanların rəhbərlərinin vəzifələri;

11.1.8. inzibati vəzifələrin səkkizinci təsnifatı 7-ci kateqoriya dövlət orqanlarının - mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının ikili tabelikdə olan yerli bölmələri və yanında, tabeliyində olan regional orqanları rəhbərləri müavinlərinin vəzifələri, müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının yanında yaradılan dövlət agentliklərinin və dövlət xidmətlərinin yerli bölmələri rəhbərləri müavinlərinin vəzifələri, yerli icra hakimiyyəti orqanları bölmə rəhbərləri müavinlərinin, müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının tabeliyində olan orqan rəhbərləri müavinlərinin vəzifələri;

11.1.9. inzibati vəzifələrin doqquzuncu təsnifatı - 7-ci kateqoriya dövlət orqanlarının - mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının ikili tabelikdə olan yerli bölmələri və yanında, tabeliyində olan regional orqanları mütəxəssislərinin vəzifələri, müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının yanında yaradılan dövlət agentliklərinin və dövlət xidmətlərinin yerli bölmələri mütəxəssislərinin vəzifələri, yerli icra hakimiyyəti orqanları bölmə mütəxəssislərinin, müvafiq icra hakimiyyəti orqanlarının tabeliyində olan orqanların mütəxəssislərinin vəzifələri, yerli icra hakimiyyəti orqanlarının ərazi vahidləri üzrə nümayəndələrinin vəzifələri, rayon (şəhər) məhkəmələri, hərbi məhkəmələr və yerli iqtisad məhkəmələri aparatlarının mütəxəssislərinin vəzifələri.

11.2. Yardımcı vəzifələrin aşağıdakı təsnifatı vardır:

11.2.1. yardımçı vəzifələrin birinci təsnifatı - 1-ci və 2-ci kateqoriya dövlət orqanlarında texniki vəzifələr;

11.2.2. yardımçı vəzifələrin ikinci təsnifatı - 2-ci və 3-cü kateqoriya dövlət orqanlarında texniki vəzifələr;

11.2.3. yardımçı vəzifələrin üçüncü təsnifatı - 3-cü və 4-cü kateqoriya dövlət orqanlarında texniki vəzifələr;

11.2.4. yardımçı vəzifələrin dördüncü təsnifatı - 4-cü və 5-ci kateqoriya dövlət orqanlarında texniki vəzifələr;

11.2.5. yardımçı vəzifələrin beşinci təsnifatı - 5-ci və 6-cı kateqoriya dövlət orqanlarında texniki vəzifələr;

11.2.6. yardımçı vəzifələrin altıncı təsnifatı - 6-cı və 7-ci kateqoriya dövlət orqanlarında texniki vəzifələr.

11.3. Bu Qanunun 11.1-ci maddəsində göstərilən inzibati vəzifələrin birinci təsnifatı istisna olmaqla, ikinci-üçüncü təsnifat vəzifələri tutan şəxslərin müvafiq ixtisas dərəcəsi (o cümlədən, həmin vəzifə üçün nəzərdə tutulmuş daha yüksək ixtisas dərəcəsi) alması üçün dövlət orqanında azı yeddi illik qulluq stajı və müvafiq vəzifədə azı üç illik qulluq stajı olmalı, dördüncü-yeddinci təsnifat vəzifələri tutan şəxslərin isə bundan ötrü dövlət orqanında azı beş illik qulluq stajı olmalıdır. Bu halda həmçinin vəzifəli şəxsin funksiyalarının məzmunu, peşəkarlığı və idarəçilik təcrübəsi nəzərə alınır. Bu maddənin birinci cümləsində müəyyən edilmiş hər hansı tələbə cavab verməyən vəzifəli şəxsə tutduğu vəzifənin inzibati təsnifatı üçün müəyyən edilmiş ən kiçik ixtisas dərəcəsi verilir. Üçüncü təsnifat vəzifələrində çalışan dövlət qulluqçularına 3-cü dərəcə dövlət müşaviri ixtisas dərəcəsi o halda verilə bilər ki, həmin şəxslərin uyğun dövlət orqanlarında azı on illik qulluq stajı, müvafiq vəzifədə isə azı beş illik qulluq stajı olsun. Bu halda həmçinin vəzifəli şəxsin funksiyalarının məzmunu, peşəkarlığı və idarəçilik təcrübəsi nəzərə alınır.

11.4. Dövlət orqanlarının aparatları (və ya onların fəaliyyətini təmin edən qurumlar) və onların bölmələri 1-7-ci kateqoriya dövlət orqanlarının Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası və qanunları ilə müəyyən edilmiş funksiya və səlahiyyətləri, habelə onların həyata keçirilməsi xüsusiyyətləri nəzərə alınaraq, təmin edici və yardımçı kimi təsnifləşdirilir.

Dövlət orqanlarının aparatının (və ya onların fəaliyyətini təmin edən qurumların) və onun bölmələrinin adları müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilir.

Qeyd:

11-ci maddədə “dövlət orqanlarının aparatı (və ya onların fəaliyyətini təmin edən qurumlar)” dedikdə, dövlət orqanının vəzifə, funksiya və səlahiyyətlərinin həyata keçirilməsini təmin edən dövlət qulluqçularından ibarət ixtisaslaşdırılmış bölmələrini özündə birləşdirən dövlət orqanının struktur vahidi nəzərdə tutulur.

Maddə 12. İnzibati və yardımçı vəzifələrin təsnifat toplusu

12.1. İnzibati və yardımçı vəzifələrin təsnifat toplusuna vəzifələrin təsnifatları və adları, ixtisas dərəcələri və vəzifələrin tutulması şərtləri haqqında məlumatlar daxil edilir.

12.2. İnzibati və yardımçı vəzifələrin təsnifat toplusu dövlət orqanlarının ştat cədvəllərinin yaradılması və dövlət qulluqçularının vəzifə təlimatlarının hazırlanması üçün əsasdır. İnzibati və yardımçı vəzifələrin təsnifat toplusu Azərbaycan Respublikasının müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilir.

Maddə 13. İnzibati və yardımçı vəzifələrə aid ixtisas tələbləri

13.1. İnzibati və yardımçı vəzifələrə aid ixtisas tələbləri vəzifə iddiasında olan şəxsin həmin vəzifənin öhdəsindən gəlməsi üçün kifayət qədər səriştəsinin olmasını təmin edir.

13.2. İnzibati vəzifə iddiasında olan şəxsin müvafiq ali təhsili olmalıdır. Həmin şəxsin başqa ali təhsili olduqda, o, ixtisasını dəyişdirib iddiasında olduğu inzibati vəzifənin profilini öyrənməlidir.

13.3. Yardımçı vəzifə iddiasında olan şəxsin müvafiq orta təhsili olmalıdır. Həmin şəxsin başqa orta təhsili və ya ümumi orta təhsili olduqda, o, hazırlığını dəyişdirib iddiasında olduğu yardımçı vəzifənin profilini öyrənməlidir.

13.4. İnzibati və yardımçı vəzifələri tutmaq üçün əlavə tələblər qanunvericiliklə və vəzifə təlimatları ilə müəyyən edilir.

IV FƏSİL

DÖVLƏT QULLUQÇUSU

Maddə 14. Dövlət qulluqçusu

14.1. Dövlət qulluqçusu bu Qanunla müəyyən edilmiş qaydada maaşlı (maaş yalnız dövlət büdcəsi vəsaitindən verilə bilər) dövlət qulluğu vəzifəsini tutan və inzibati vəzifə üzrə dövlət qulluğuna qəbul edilərkən Azərbaycan Respublikasına sadıq olacağına and içən Azərbaycan Respublikasının vətəndaşdır.

14.2. Siyasi və ya inzibati vəzifə tutan və hakimiyyət səlahiyyətləri alan dövlət qulluqçusu dövlət vəzifəli şəxsdir.

14.3. Deputatlar və hakimlər dövlət qulluqçuları sayılmırlar.

Maddə 15. Dövlət qulluqçusunun andı

15.1. And Azərbaycan Respublikası ilə dövlət qulluqçusu arasında açıq hüquqi borc və sədaqət münasibətlərini təsdiq edir.

15.2. İlk dəfə daimi dövlət qulluğuna qəbul edilmiş vətəndaş vəzifəsinin icrasına başlamamışdan əvvəl aşağıdakı məzmununda and içir:

“Azərbaycan Respublikasına sadıq olacağıma, onun Konstitusiyasına dönmədən əməl edəcəyimə, dövlət sirrini və xidməti sirri qoruyacağıma, dövlət qulluğunun mənə verdiyi hüquqları və üzərimə qoyduğu vəzifələri qərəzsiz, vicdanla, ancaq qanunauyğun surətdə, var gücümlə və vətənin mənafeyi naminə həyata keçirəcəyimə and içirəm”.

15.3. Andıqəmə tənətəli şəraitdə Azərbaycan Respublikasının Dövlət bayrağı altında Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına əl basmaqla həyata keçirilir.

15.4. Andıqəmə bir dəfə olur. And içən dövlət qulluqçusu andın mətnini imzalayır və bu sənəd onun şəxsi işində saxlanılır.

15.5. Dövlət qulluğunun ayrı-ayrı növlərində andın status xüsusiyyətləri Azərbaycan Respublikasının qanunvericilik aktlarında müəyyən edilir.

15.6. Yardımçı dövlət qulluğu vəzifəsinə qəbul edilənlər and içmirlər.

Maddə 16. Dövlət qulluqçularının ixtisas dərəcələri

16.1. Dövlət qulluqçusunun ixtisas dərəcəsi onun ixtisas səviyyəsini göstərir, dövlət qulluqçusuna inzibati vəzifə tutmaq, vəzifə maaşına əlavə haqq almaq və sosial təminatlardan istifadə etmək hüququ verir.

16.2. İnzibati vəzifələrin təsnifatına uyğun olaraq aşağıdakı ixtisas dərəcələri verilir:

16.2.1. inzibati vəzifələrin birinci təsnifatı üzrə - həqiqi dövlət müşaviri, 1-ci dərəcə dövlət müşaviri və 2-ci dərəcə dövlət müşaviri;

16.2.2. inzibati vəzifələrin ikinci təsnifatı üzrə - 1-ci, 2-ci və 3-cü dərəcə dövlət müşaviri, dövlət qulluğunun baş müşaviri;

16.2.3. inzibati vəzifələrin üçüncü təsnifatı üzrə - 3-cü dərəcə dövlət müşaviri, dövlət qulluğunun baş müşaviri və dövlət qulluğunun müşaviri;

16.2.4. inzibati vəzifələrin dördüncü təsnifatı üzrə - dövlət qulluğunun baş müşaviri, dövlət qulluğunun müşaviri və dövlət qulluğunun kiçik müşaviri;

16.2.5. inzibati vəzifələrin beşinci təsnifatı üzrə - dövlət qulluğunun müşaviri, dövlət qulluğunun kiçik müşaviri və 1-ci dərəcə dövlət qulluqçusu;

16.2.6. inzibati vəzifələrin altıncı təsnifatı üzrə - dövlət qulluğunun kiçik müşaviri, 1-ci dərəcə dövlət qulluqçusu və 2-ci dərəcə dövlət qulluqçusu;

16.2.7. inzibati vəzifələrin yeddinci təsnifatı üzrə - 1-ci dərəcə dövlət qulluqçusu, 2-ci dərəcə dövlət qulluqçusu və 3-cü dərəcə dövlət qulluqçusu;

16.2.8. inzibati vəzifələrin səkkizinci təsnifatı üzrə - 2-ci dərəcə dövlət qulluqçusu, 3-cü dərəcə dövlət qulluqçusu və kiçik dövlət qulluqçusu;

16.2.9. inzibati vəzifələrin doqquzuncu təsnifatı üzrə - 3-cü dərəcə dövlət qulluqçusu, kiçik dövlət qulluqçusu.

16.3. Yardımçı vəzifələrin təsnifatına uyğun olaraq aşağıdakı ixtisas dərəcələri verilir:

16.3.1. yardımçı vəzifələrin birinci təsnifatı üzrə - dövlət qulluğunun baş referenti, dövlət qulluğunun böyük referenti;

16.3.2. yardımçı vəzifələrin ikinci təsnifatı üzrə - dövlət qulluğunun böyük referenti, dövlət qulluğunun 1-ci dərəcə referenti;

16.3.3. yardımçı vəzifələrin üçüncü təsnifatı üzrə - dövlət qulluğunun 1-ci dərəcə referenti, dövlət qulluğunun 2-ci dərəcə referenti;

16.3.4. yardımçı vəzifələrin dördüncü təsnifatı üzrə - dövlət qulluğunun 2-ci dərəcə referenti, dövlət qulluğunun 3-cü dərəcə referenti;

16.3.5. yardımçı vəzifələrin beşinci təsnifatı üzrə - dövlət qulluğunun 3-cü dərəcə referenti, dövlət qulluğunun kiçik referenti;

16.3.6. yardımçı vəzifələrin altıncı təsnifatı üzrə - dövlət qulluğunun kiçik referenti.

Maddə 17. İxtisas dərəcələrinin verilməsi və onlardan məhrum edilməsi

17.1. İxtisas dərəcələri bu qanunun 16-cı maddəsinə müvafiq olaraq dövlət qulluqçusunun tutduğu vəzifəyə, qulluq stajına və ixtisas dərəcəsinə qulluq müddətinə uyğun olaraq, habelə əvvəllər verilmiş ixtisas dərəcəsi nəzərə alınmaqla ardıcıl verilir. Dövlət qulluqçusunun qulluq stajına 1991-ci il oktyabrın 18-dək dövlət, sovet və partiya orqanlarında iş müddəti də daxil edilir.

İlk dəfə daimi dövlət qulluğuna qəbul olunmuş şəxsə tutduğu vəzifənin inzibati təsnifatı üçün müəyyən edilmiş ən kiçik ixtisas dərəcəsi verilir.

17.2. 3-cü dərəcə dövlət müşaviri və ondan yuxarı olan ixtisas dərəcələri Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 24-cü və 32-ci bəndlərində nəzərdə tutulmuş qaydada verilir. Bu ixtisas dərəcələri alan dövlət qulluqçusuna müvafiq hüquqi akt və vəsiqə verilir.

Dövlət qulluğunun baş müşaviri və ondan aşağı olan ixtisas dərəcələri müvafiq dövlət orqanının rəhbəri tərəfindən verilir.

17.3. İnzibati vəzifələrin birinci təsnifatı istisna olmaqla, ikinci-üçüncü təsnifat inzibati vəzifələri tutan dövlət qulluqçusunun həmin təsnifat üzrə ixtisas dərəcəsi alması üçün dövlət qulluğunda azı 10 il qulluq stajı, həmin təsnifatlara daxil olan vəzifələrdə azı 3 il qulluq stajı olmalıdır.

İnzibati vəzifələrin dördüncü-yeddinci təsnifat vəzifələri tutan dövlət qulluqçusunun həmin təsnifat üzrə daha yüksək (növbəti) ixtisas dərəcəsi alması üçün müvafiq vəzifə də daxil olmaqla, həmin təsnifata daxil olan vəzifələrdə azı 4 il qulluq stajı olmalıdır.

Bu maddənin birinci və ikinci hissələrində müəyyən edilmiş hər hansı tələbə cavab verməyən dövlət qulluqçusuna tutduğu vəzifənin inzibati təsnifatı üçün müəyyən edilmiş ən kiçik ixtisas dərəcəsi verilir.

İxtisas dərəcəsi verilərkən dövlət qulluqçusunun peşəkarlığı və idarəçilik təcrübəsi nəzərə alınır.

Bu qanunun 17.3-cü maddəsinin ikinci hissəsində “müvafiq vəzifə” və “müvafiq vəzifədə” dedikdə, dövlət qulluqçusunun hazırda dövlət qulluğu keçdiyi dövlət orqanında tutduğu dövlət qulluğu vəzifəsi nəzərdə tutulur.

17.4. Müvafiq inzibati vəzifələr üçün müəyyən edilmiş ixtisas dərəcələri çərçivəsində növbəti ixtisas dərəcəsi almaq üçün aşağıdakılar vacibdir:

- dördüncü-altıncı təsnifat vəzifələri üçün - ixtisas dərəcəsinə qulluq müddəti 3 il təşkil etməlidir;

- yeddinci-doqquzuncu təsnifat vəzifələri üçün - ixtisas dərəcəsinə qulluq müddəti 2 il təşkil etməlidir.

- Müvafiq yardımçı vəzifələr üçün müəyyən edilmiş ixtisas dərəcələri çərçivəsində növbəti ixtisas dərəcəsi almaq üçün aşağıdakılar vacibdir:

- birinci-üçüncü təsnifat vəzifələri üçün - ixtisas dərəcəsinə qulluq müddəti ardıcıl olaraq 2 il təşkil etməlidir;

- dördüncü-altıncı təsnifat vəzifələri üçün - ixtisas dərəcəsinə qulluq müddəti ardıcıl olaraq 1 il təşkil etməlidir.

17.5. Dövlət orqanlarında dövlət qulluqçularına ixtisas dərəcələrinin verilməsi qaydaları müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilir.

17.6. Bu qanunun 33.1.7-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş hallarda dövlət qulluqçusu ona verilmiş ixtisas dərəcəsinə məhrum edilir və bu barədə şəxsin əmək kitabçasında müvafiq qeyd aparılır.

Maddə 18. Dövlət qulluqçusunun əsas vəzifələri

18.0. Dövlət qulluqçuları vəzifədə olaraq aşağıdakıları etməlidirlər:

18.0.1. qanunvericiliyi və dövlət orqanlarının qəbul etdikləri başqa normativ hüquqi aktları həyata keçirməli;

18.0.2. rəhbərlərin öz səlahiyyəti hüdudunda verdikləri əmrləri, sərəncamları və göstərişləri yerinə yetirməli;

18.0.3. dövlət orqanında müəyyən edilmiş qulluq reqlamentinə riayət etməli;

18.0.4. başqa dövlət qulluqçularının işini çətinləşdirən, yaxud qulluq keçdiyi dövlət orqanının nüfuzunu aşağı sala biləcək hərəkətlərə yol verməməli;

18.0.5. vətəndaşların, müəssisə, idarə və təşkilatların müraciətlərinə vaxtında baxmalı və öz səlahiyyətləri hüdudunda onları qərəzsiz həll etməli;

18.0.6. lazım gəldikdə öz ixtisası hüdudunda rəhbərin göstərişi ilə əlavə iş görməli;

18.0.7. dövlət sirrini və qanunla mühafizə edilən digər sirri həmişə, o cümlədən dövlət qulluğuna xitam verildikdən sonra da saxlamalı;

18.0.8. vəzifə borcunun yerinə yetirilməsi vaxtı daxil olan və vətəndaşların şəxsi və ailə həyatı, şərəfi və ləyaqəti ilə bağlı məlumatları gizli saxlamalı və qanunla nəzərdə tutulmuş hallar istisna edilməklə, belə məlumatların verilməsini tələb etməməli;

18.0.9. qulluq keçdiyi orqanın rəhbərinə hər il öz gəlirləri və əmlak vəziyyəti haqqında maliyyə hesabatı verməli, orada əlavə gəlirlərin mənbəyini, növünü və məbləğini göstərməli;

18.0.10. qanunvericilikdə müəyyən edilmiş hallarda və qaydada müvəqqəti olaraq başqa yaşayış yerinə keçməli, başqa yerdə qulluq keçməli və ya başqa vəzifələri icra etməli;

18.0.11. qanunvericilikdə müəyyən edilmiş hallarda və qaydada öz fiziki və əqli qabiliyyətinin və ya tapşırılan funksiyaların icrasına yararlı olmasının müəyyən edilməsi üçün tibbi komissiyalarda müayinə keçməli;

18.0.12. etik davranış qaydalarına əməl etməlidir.

Maddə 19. Dövlət qulluqçusunun əsas hüquqları

19.0. Dövlət qulluqçusu aşağıdakı hüquqlara malikdir:

19.0.1. vəzifə borcunu yerinə yetirmək üçün dövlət orqanlarından, ictimai birliklərdən, müəssisə, idarə və təşkilatlardan müəyyən edilmiş qaydada lazımi informasiya və materiallar tələb etmək və almaq;

19.0.2. dövlət qulluqçusunu vəzifəyə təyin və vəzifədən azad etmək hüququna malik olan vəzifəli şəxsdən öz qulluq vəzifələrinin yazılı surətdə təsbit edilməsini və onların icrası üçün şərait yaradılmasını tələb etmək;

19.0.3. dövlət məvacibi almaq;

19.0.4. ixtisasının artması və qulluq vəzifələrinin yerinə yetirilməsinə münasibəti nəzərə alınmaqla qulluqda irəli çəkilmək və ya dövlət maaşının məbləğinin artırılması iddiasında olmaq;

19.0.5. elmi və yaradıcılıq fəaliyyəti ilə məşğul olmaq, qulluq keçdiyi dövlət orqanı rəhbərinin icazəsi ilə pedaqoji və başqa ödənişli fəaliyyətlə məşğul olmaq;

19.0.6. əmanətlərdən (depozitlərdən), qiymətli kağızlardan, rentadan və icarədən gəlir götürmək;

19.0.7. ilk tələbdən öz şəxsi işinin bütün materialları ilə, şəxsi işə tikilməli olan rəylər və digər sənədlərlə tanış olmaq, habelə öz izahatlarının şəxsi işə tikilməsini tələb etmək;

19.0.8. şərəf və ləyaqətinə xələl gətirən məlumatları təkzib etmək üçün xidməti araşdırma aparılmasını tələb etmək;

19.0.9. müvafiq orqanlarda və məhkəmədə öz qanuni hüquqlarını və mənafeyini müdafiə etmək;

19.0.10. həmkarlar ittifaqlarında birləşmək;

19.0.11. qulluq keçdiyi dövlət orqanının rəhbərindən aldığı icrası məcburi olan göstəriş və ya əmrin qanuniliyi və ya dürüstlüyü dövlət qulluqçusunda şübhə doğурсa, həmin göstərişin və ya əmrin yazılı şəkildə ona verilməsini tələb etmək;

19.0.12. qanunvericilikdə başqa hal nəzərdə tutulmayıbsa və bu, dövlət qulluqçusu funksiyalarının icrası ilə bir araya sığmayan deyilsə, ictimai birliklərdə üzv olmaq;

19.0.13. qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş qaydada dövlət vəsaiti hesabına təhsil almaq və müvafiq təlim keçmək, habelə təhsil məqsədilə məzuniyyət almaq;

19.0.14. qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş hallarda və qaydada məzuniyyətlər (sosial məzuniyyətlər, özünün və ya ailə üzvlərinin müalicəsi ilə əlaqədar və elmi məzuniyyətlər), özünün

və ya ailə üzvlərinin əlilliyi, sağlamlıq imkanlarının məhdudluğu ilə əlaqədar pensiyalar və müavinətlər almaq.

Maddə 20. Dövlət qulluğu ilə əlaqədar məhdudiyyətlər

20.1. Dövlət qulluqçusunun aşağıdakılara ixtiyarı yoxdur:

20.1.1. dövlət orqanlarında əlavə ödənişli (əmək qanunvericiliyində nəzərdə tutulmuş qaydada müvəqqəti əvəz edilməsi halları istisna olmaqla), heç bir seçkili və ya təyinatlı vəzifə tutmağa;

20.1.2. elmi və yaradıcılıq fəaliyyəti istisna olmaqla, qulluq keçdiyi dövlət orqanı rəhbərinin icazəsi olmadan pedaqoji və başqa ödənişli fəaliyyətlə məşğul olmağa;

20.1.3. dövlət orqanının və ya yerli özünüidarə orqanının işləri üzrə üçüncü şəxslərin vəkili olmağa;

20.1.4. dövlət qulluğuna xitam verildikdən sonra Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə müəyyən edilmiş müddət ərzində öz qulluq fəaliyyətinə aid olan və dövlət sirri və ya qanunla mühafizə edilən digər sirr olan məsələlər barədə informasiyadan üçüncü şəxslərin xeyrinə istifadə etməyə;

20.1.5. qulluq keçdiyi dövlət orqanı rəhbərinə bildirmədən xarici ölkənin vəsaiti hesabına oraya getməyə;

20.1.6. qulluq vəzifələrini icra etdiyi dövrdə siyasi partiyaların fəaliyyətində iştirak etməyə;

20.1.7. tətillərdə və dövlət orqanlarının işini pozan digər hərəkətlərdə iştirak etməyə;

20.1.8. dini təbliğ etmək üçün dövlət qulluqçusunun statusundan istifadə etməyə və dövlət orqanlarının tabeliyindəki obyektlərdə dini mərasimlərin keçirilməsinə rəsmi xarakter verməyə.

20.2. Seçki komissiyasının həlledici səs hüquqlu üzvü dövlət qulluğunda ola bilməz.

20.3. Dövlət qulluqçusu bu maddənin tələblərinə zidd hərəkət etdikdə, əgər qanunvericilikdə ayrı qayda nəzərdə tutulmayıbsa, xəbərdarlıq aldıqdan sonra otuz gün ərzində o, dövlət qulluğuna, yoxsa başqa fəaliyyətə üstünlük verdiyini özü üçün müəyyən edərək gəldiyi qərar barəsində qulluq keçdiyi dövlət orqanının rəhbərinə məlumat verməlidir.

Maddə 21. Dövlət qulluqçuları üçün təminatlar

21.1. Dövlət qulluqçuları üçün aşağıdakılara təminat verilir:

21.1.1. dövlət qulluqçusunun layiqli həyat səviyyəsini təmin edən dövlət məvacibi və digər ödənişlər;

21.1.2. lazımi qulluq şəraiti;

21.1.3. haqqı ödənilən məzuniyyət;

21.1.4. dövlət qulluqçularının və onların ailə üzvlərinin icbari tibbi sığortası;

21.1.5. təcrübə, yenidən hazırlanma və ixtisasartırma keçmə;

21.1.6. dövlət orqanları ləğv edilərsə və ya ştatlar ixtisara düşərsə, vəzifə maaşına və ixtisasa uyğun işə düzəlmə və ya dövlət orqanlarında tutduğu vəzifəyə uyğun vəzifə tutmaqda üstünlük;

21.1.7. pensiya təminatı və dövlət sosial sığortası;

21.1.8. qulluq vəzifələrinin icrası ilə əlaqədar olaraq qanunla müəyyən edilmiş qaydada sığorta;

21.1.9. icra edilən vəzifə öhdəliklərinin xarakteri nəzərə alınmaqla xidməti nəqliyyat və ya müvafiq kompensasiya almaq;

21.1.10. dövlət qulluqçusunun vəzifə öhdəliklərinin icrası ilə əlaqədar olaraq ona və onun ailə üzvlərinə qarşı törədilən zorakılıqdan, hədələrdən və təhqirlərdən dövlət qulluqçusunun və onun ailə üzvlərinin müdafiəsi.

21.2. Dövlət qulluqçusu sosial sığorta və məşğulluq fondlarına ödənişlərdən azaddır.

21.3. Dövlət qulluqçusu bu qanunda nəzərdə tutulmuş hallardan başqa yalnız öz razılığı ilə aşağı maaşlı vəzifəyə keçirilə bilər.

21.4. Dövlət hakimiyyəti orqanlarının, habelə dövlət orqanları rəhbərliyinin tərkibinin dəyişməsi dövlət qulluğuna xitam verilməsi üçün əsas deyildir.

21.5. Yardımçı vəzifələr tutan dövlət qulluqçuları üçün təminatlar Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsi ilə müəyyən edilir.

Maddə 22. Dövlət məvacibi

22.1. Dövlət məvacibi dövlət qulluqçusuna pul ilə ödənilən haqdır. Dövlət məvacibinin məbləği səlahiyyət həcmindən,

məsuliyyət dərəcəsiindən, tələb olunan peşəkarlıq səviyyəsindən, vəzifədə qulluq stajından asılıdır.

22.2. Dövlət məvacibi vəzifə maaşından, mükafatlardan və vəzifə maaşına əlavələrdən (dövlət qulluqçusunun ixtisas dərəcəsinə, qulluq stajına və s. görə verilən əlavələr) ibarətdir.

22.3. İnzibati vəzifələrin 9-cu təsnifatı üzrə dövlət qulluqçusunun maaşının məbləği Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə inzibati vəzifələr üçün müəyyən edilən minimum vəzifə maaşına bərabər tutulur. Yardımçı vəzifələrin 6-cı təsnifatı üzrə dövlət qulluqçusunun maaşının məbləği Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə yardımçı vəzifələr üçün müəyyən edilən minimum vəzifə maaşına bərabər tutulur. Dövlət qulluqçuları üçün vəzifə maaşlarının məbləği dövlət qulluğu vəzifələrinin təsnifatına uyğun müəyyən edilir. Hər sonrakı təsnifatın vəzifə maaşı əvvəlkindən qanunvericiliklə müəyyən edilmiş faiz miqdarında yuxarı olmalıdır. Hər kəs dövlət qulluğu vəzifəsinə təyin edilərkən onun vəzifə maaşının müəyyən edilməsi haqqında qərar qəbul olunur.

22.4. Qulluq şəraiti həyat və sağlamlıq üçün təhlükəli, yaxud xüsusilə ağır olan dövlət orqanlarında vəzifə maaşları üçün artıq əmsal müəyyən edilir. Əmsalın müəyyən edilməsi qaydası, onun təyin edilməsi üçün əsas və onun məbləği Azərbaycan Respublikasının müvafiq qanunu ilə müəyyən edilir.

22.5. Dövlət qulluqçularının vəzifə maaşlarına Azərbaycan Respublikasının Qanununa müvafiq surətdə yerli əmsallar müəyyən edilir.

22.6. Dövlət qulluqçusuna hakimiyyət səlahiyyəti vermək barədə qərar qəbul edilməsi ilə eyni zamanda müvafiq səlahiyyətin icrasına görə onun üçün qanunvericiliklə müəyyən edilən məbləğdə əlavə haqq müəyyən edilir.

22.7. Dövlət qulluqçusuna vəzifədə qulluq stajına görə xidmətin ikinci ilindən başlayaraq əlavə haqq verilir və həmin haqq qanunvericilikdə müəyyən edilmiş qaydada artırılır. Haqqın məbləği qanunvericiliklə müəyyən edilir. Dövlət qulluqçusu daha yüksək dərəcəli dövlət qulluğu vəzifəsinə təyin edilərkən əvvəlki vəzifəsində qulluq stajına görə əlavə haqq verilmir. Bu maddə Azərbaycan Respublikasının Baş naziri və onun müavinləri, Naxçıvan Muxtar Respublikasının Baş naziri və onun müavinləri,

Azərbaycan Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanının rəhbəri və onun müavinləri, Naxçıvan Muxtar Respublikasının mərkəzi icra hakimiyyəti orqanının rəhbəri və onun müavinləri, yerli icra hakimiyyəti orqanının rəhbəri (başçısı) vəzifələrini tutan şəxslərə də şamil olunur.

22.8. Dövlət qulluqçusu üçün hakimiyyət səlahiyyətinin icrasına görə əlavə haqq təyin edilməsi qaydası Azərbaycan Respublikasının müvafiq Qanunu ilə müəyyən edilir.

Madde 22-1. Dövlət qulluqçusunun təcrübə, yenidən hazırlanma və ixtisasartırma keçməsi

22-1.1. Dövlət qulluqçusunun təcrübə, yenidən hazırlanma və ixtisasartırma keçməsi dövlət qulluqçusunun əlavə peşə təhsilini təşkil edir.

22-1.2. Dövlət qulluqçusunun təcrübə, yenidən hazırlanma və ixtisasartırma keçməsi vaxtı onun qulluq stajına daxildir.

22-1.3. Dövlət qulluqçusunun təcrübə, yenidən hazırlanma və ixtisasartırma keçməsi üçün aşağıdakılar əsasdır:

22-1.3.1. dövlət qulluğunda daha yüksək vəzifəyə təyin edilməsi;

22-1.3.2. dövlət qulluğunun ehtiyat kadrlarının siyahısına daxil edilməsi;

22-1.3.3. dövlət qulluqçusunun attestasiyası və ya onun xidməti fəaliyyətinin qiymətləndirilməsinin nəticəsi;

22-1.3.4. dövlət qulluqçusunun şəxsi təşəbbüsü.

22-1.4. Dövlət qulluqçusunun təcrübə, yenidən hazırlanma və ixtisasartırma keçməsi həmin dövlət orqanının rəhbəri tərəfindən müəyyən edilir.

22-1.5. Dövlət qulluqçusunun yenidən hazırlanma və ixtisasartırma keçməsi dövlət təhsil müəssisələri və mərkəzləri tərəfindən aparılır.

22-1.6. Dövlət qulluqçusu əlavə peşə təhsili almaq üçün xarici ölkələrə ezam edilə bilər.

22-1.7. Dövlət qulluqçusunun əlavə peşə təhsili qulluq keçmədən ayrılmaqla, qismən ayrılmaqla və ya ayrılmamaqla həyata keçirilir.

22-1.8. Dövlət qulluqçusunun əlavə peşə təhsilinin növü,

formasını, müddəti və maliyyə təminatını müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən təsdiq edilən qaydalarla tənzimlənilir.

22-1.9. Azərbaycan Respublikası Konstitusiyası Məhkəməsinin, Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin, Azərbaycan Respublikası Məhkəmə-Hüquq Şurasının və Azərbaycan Respublikası İnsan hüquqları üzrə müvəkkilinin (ombudsmanın) aparatlarında, habelə 3-cü-7-ci kateqoriya dövlət orqanlarında ali hüquq təhsili tələb edən vəzifələrdə qulluq keçən dövlət qulluqçuları mütəmadi olaraq müvafiq icra hakimiyyəti orqanının tədris-elm müəssisəsində peşə hazırlığına və ixtisasının artırılmasına cəlb edirlər.

Maddə 23. Dövlət qulluqçularının pensiya təminatı

23.1. Dövlət qulluqçularının pensiya təminatı üçün əsas və onun qaydası bu maddənin müddəaları nəzərə alınmaqla Azərbaycan Respublikasının müvafiq Qanunu ilə müəyyən edilir.

23.2. Dövlət qulluqçusunun pensiyasının məbləği dövlət qulluğunda xidmət illərindən və dövlət məvacibinin məbləğindən asılıdır. Dövlət pensiyası verilməsi üçün lazım olan xidmət illərinin minimum həddi 5 ildir.

23.3. Müvafiq qanunvericiliyə uyğun olaraq pensiya yaşına çatmasına, əlilliyinə və ya sağlamlıq imkanlarının məhdudluğuna görə könüllü işdən çıxmış, dövlət qulluğunda xidmət illərinin minimum həddinə və əmək pensiyası almaq hüququna malik olmayan dövlət qulluqçusuna qanunvericiliklə müəyyən edilmiş miqdarda ömürlük müavinət təyin edilir.

23.4. Dövlət qulluqçusunun pensiyasının və müavinətinin məbləği fəaliyyətdə olan dövlət qulluqçusunun dövlət məvacibinin məbləğində olan sonrakı artımlara uyğun olaraq, müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilən qaydada yenidən hesablanır.

23.5. Dövlət qulluqçusu, yaxud pensiyaçı öldükdən sonra onun ailə başçısını itirməyə görə əmək pensiyası almaq hüququ olan ailə üzvlərinə pensiyanın müvafiq qanunvericiliklə müəyyən edilən faizi ödənilir.

Maddə 24. Dövlət qulluqçularının mükafatlandırılması

24.1. Dövlət qulluqçusunun vəzifə borclarını yerinə yetirərkən səylə çalışması hərtərəfli mükafatlandırılır. Dövlət qulluqçularının mükafatlandırılmasının növləri və qaydaları qanunvericiliklə müəyyənləşdirilir.

24.2. Dövlət qulluqçularının xidmətdə peşəkarlıq səviyyəsinin artması və vəzifə borcuna və andına sədaqəti dövlət tərəfindən qiymətləndirilməlidir. Onun xidmətlərinin dövlət tərəfindən təsdiq edilməsi “Vətənə xidmətə görə” ordeninin üç dərəcəsi, “Dövlət qulluğunda fərqlənməyə görə” medalı ilə, digər orden və medallarla təltif olunmasından, habelə Azərbaycan Respublikasının fəxri adlarını almasından ibarətdir. Dövlət qulluqçularının orden və medallarla təltif olunması və onlara fəxri adların verilməsi haqqında əsasnamələr və qaydalar qanunvericiliklə müəyyən edilir.

Maddə 25. Dövlət qulluqçusunun məsuliyyəti

25.1. Dövlət qulluqçusuna həvalə olunmuş vəzifələrin yerinə yetirilməməsi və ya lazımı şəkildə yerinə yetirilməməsi, habelə bu qanunla müəyyən edilmiş məhdudiyyətlərə əməl olunmaması, qanunda başqa qayda nəzərdə tutulmayıbsa, intizam məsuliyyətinə səbəb olur.

25.2. Dövlət qulluqçusu bu qanunun 18-ci, 20-ci və ya 25.8-ci maddələrində nəzərdə tutulmuş tələbləri pozduqda, onun barəsində aşağıdakı intizam tənbeh tədbirlərindən biri tətbiq edilə bilər:

25.2.1. töhmət;

25.2.2. bir il müddətində vəzifə maaşının 5 faizindən 30 faizində azaldılması;

25.2.3. həmin təsnifatdan olan, lakin vəzifə maaşı aşağı olan vəzifəyə keçirilməsi;

25.2.4. daha aşağı təsnifatdan olan vəzifəyə keçirilməsi;

25.2.5. ixtisas dərəcəsinin bir pillə aşağı salınması;

25.2.6. dövlət qulluğundan azad edilməsi.

25.3. Bu qanunun 25.2-ci maddəsinə uyğun olaraq intizam tənbehinin tətbiqinə əsaslar olduqda, müvafiq dövlət orqanı

rəhbərinin əmri ilə araşdırma aparılır, dövlət qulluqçusundan yazılı izahat alınır. Zərurət olduqda, müvafiq dövlət orqanının rəhbəri xidməti yoxlama təyin edir. Dövlət qulluqçusunun yazılı izahat verməkdən imtina etməsi rəsmiləşdirilir və bu, intizam tənbehinin tətbiqinə mane olur.

25.4. Xidməti yoxlamanın aparılması qaydası müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilir.

25.5. Dövlət qulluqçularına intizam tənbehi bu qanunun 25.2-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş əsaslar aşkar edildiyi gündən bir ay keçənədək verilə bilər. Dövlət qulluqçusunun məzuniyyətdə, ezamiyyətdə olduğu, əmək qabiliyyətini müvəqqəti itirdiyi, habelə barəsində xidməti yoxlama və ya cinayət işinin istintaqı aparıldığı vaxt həmin müddətə daxil edilmir.

25.6. Bu qanunun 25.2.6-cı maddəsində nəzərdə tutulmuş intizam tənbeh tədbiri vəzifələrin icrası zamanı kobud və ya mütəmadi olaraq pozuntulara yol verildikdə və ya bu qanunun 20-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş məhdudiyətlərə əməl edilmədikdə tətbiq oluna bilər.

25.7. Bu qanunun 25.2.1-25.2.6-cı maddələrində nəzərdə tutulmuş intizam tənbeh tədbirləri dövlət qulluqçusunun qulluq keçdiyi dövlət orqanının rəhbəri tərəfindən, 25.2.1-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş intizam tənbeh tədbiri isə, habelə dövlət qulluqçusunun qulluq keçdiyi dövlət orqanının rəhbəri tərəfindən səlahiyyət verilmiş vəzifəli şəxs (şəxslər) tərəfindən tətbiq oluna bilər.

25.8. İntizam tənbeh tədbirinin tətbiq edilməsi barədə əmrdən, onun imzalandığı gündən 7 iş günü müddətində müvafiq icra hakimiyyəti orqanına şikayət vermək olar. Bu zaman həmin orqan tərəfindən intizam tənbeh tədbiri 10 iş günü müddətində ləğv olunmalı və ya qüvvədə saxlanılmalıdır. Tətbiq olunmuş intizam tənbeh tədbirindən şikayət verilməsi qaydası Azərbaycan Respublikasının müvafiq qanunvericiliyi ilə müəyyən edilir.

25.9. Dövlət qulluqçusu qanunvericiliklə müəyyən edilmiş hallarda və qaydada inzibati və cinayət məsuliyyətinə cəlb oluna bilər.

25.10. Dövlət qulluqçusu onun təqsiri üzündən dəymiş zərər üçün qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada maddi məsuliyyət

daşıyır. Dövlət qulluqçusunun qanuna uyğun hərəkətləri nəticəsində dəymiş zərərin əvəzi tam həcmdə dövlət büdcəsinin vəsaiti hesabına ödənilir.

25.11. Dövlət qulluqçusu “Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun 5.1-ci maddəsində müəyyən edilmiş tələblərə əməl etmədikdə və ya həmin qanunun 9-cu maddəsində göstərilən hüquqpozmaları törətdikdə (onlar inzibati və ya cinayət məsuliyyəti yaratmadıqda) intizam məsuliyyətinə cəlb olunur.

Maddə 26. Qanunsuz göstərişin yerinə yetirilməsi üstündə dövlət qulluqçusunun məsuliyyəti

26.1. Dövlət qulluqçusu öz hərəkətlərinin qanuniliyi üçün cavabdehdir.

26.2. Rəhbər işçinin göstərişini qanunsuz sayan dövlət qulluqçusunun etirazına baxmayaraq, həmin rəhbər işçi öz göstərişini qüvvədə saxlayırsa və ondan yuxarı vəzifəli rəhbər işçi həmin göstərişi ləğv etmirsə, dövlət qulluqçusu məsuliyyətdən azad olunur.

V FƏSİL

DÖVLƏT QULLUĞU KEÇMƏ

Maddə 27. Dövlət qulluğuna qəbul edilmək hüququ

27.1. Azərbaycan Respublikasının 16 yaşına çatmış, irqindən, milliyyətindən, dinindən, dilindən, cinsindən, sosial mənşəyindən, əmlak vəziyyətindən, yaşayış yerindən, dinə münasibətindən, əqidəsindən, ictimai və digər birliklərə mənsubiyyətindən asılı olmayaraq müvafiq vəzifənin tələblərinə uyğun peşə hazırlığına malik olan və Azərbaycan Respublikasının dövlət dilini sərbəst bilən vətəndaşlarının dövlət qulluğuna qəbul edilmək hüququ vardır.

27.2. Hər hansı şəxs dövlət qulluğuna aşağıdakı hallarda qəbul edilə bilməz:

27.2.1. onun fəaliyyət qabiliyyətinə malik olmaması və ya məhdud fəaliyyət qabiliyyətinə malik olması məhkəmənin qərarı ilə təsdiq edilərsə;

27.2.2. məhkumluğu ödənilməmiş və ya götürülməmişsə;

27.2.3. bilavasitə tabeliyində və ya nəzarəti altında işləyəcəyi dövlət qulluqçusu ilə yaxın qohumluq və ya qudaliq (ər-arvadlar, onların valideynləri, qardaşları, bacıları, övladları) əlaqəsi olduqda;

27.2.4. barəsində tibbi xarakterli məcburi tədbirlərin tətbiqinə dair məhkəmənin qanuni qüvvəyə minmiş qərarı olarsa;

27.2.5. Qanunvericiliklə müəyyən edilmiş başqa hallarda.

27.3. Dövlət orqanında dövlət qulluğuna qəbul edilmək üçün

müraciət etmiş şəxsin dövlət qulluğuna qəbul edilməsinin mümkün olub-olmaması qabaqcadan yoxlanılır. Yoxlamanın qaydası müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilir. Şəxsi (ailə) həyatın təfsilatı yoxlanmamalıdır.

Maddə 28. Dövlət qulluğuna qəbul

28.1. Dövlət qulluğuna vətəndaşlar müsabiqə və ya müsahibə əsasında qəbul edirlər. Dövlət qulluğunda boşalan vəzifələrə vətəndaşlar müsabiqə əsasında təyin edirlər.

28.2. İnzibati vəzifələrin altıncı-doqquzuncu təsnifatlarına uyğun olan vakant vəzifələr üzrə dövlət qulluğuna qəbul üçün müvafiq icra hakimiyyəti orqanı müsabiqə elan edir. Qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş hallar istisna olmaqla, yalnız bir cinsin nümayəndəsi üçün müsabiqənin elan edilməsinə yol verilmir. Müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müraciəti əsasında müraciət daxil olan gündən 20 iş günü müddətində müvafiq dövlət orqanı vakant olan vəzifələr barədə məlumatı təqdim etməlidir.

28.3. Müsabiqədə iştirak etmək istəyənlər sənədlərini müsabiqə elan edilən gündən etibarən 30 gün ərzində müvafiq icra hakimiyyəti orqanına təqdim edirlər.

28.4. Müsabiqə sənədlərin qəbulu başa çatdıqdan sonra 30 gün ərzində keçirilir və vahid test imtahanından və müsahibədən ibarət olur. Müsabiqənin elan edilməsi, keçirilməsi və yekunlarına dair müvafiq qərarın qəbul edilməsi qaydası Azərbaycan Respublikasının müvafiq qanunvericiliyi ilə müəyyən edilir.

28.5. Test imtahanından müvəffəqiyyətlə çıxanlar müsahibəyə buraxılırlar. Test nümunələri Azərbaycan Respublikasının müvafiq qanunvericiliyi ilə müəyyən edilmiş qaydada hazırlanır və təsdiq olunur.

28.6. Qanunvericiliklə başqa qayda nəzərdə tutulmadıqda, müsabiqədən müvəffəqiyyətlə keçmiş namizədlər vakant vəzifəyə təyin edilmək üçün dövlət orqanının rəhbərinə təqdim olunurlar. Dövlət orqanının rəhbəri təqdim olunmuş namizədlərdən birini seçərək bir il müddətinə stajçı kimi qulluğa qəbul etməli və vakant vəzifəyə təyin etməlidir. Dövlət orqanının rəhbəri namizədlərin təqdim olunduğu gündən 10 iş günü müddətində qəbul etdiyi müvafiq qərar barədə müvafiq icra hakimiyyəti orqanına məlumat

verməlidir. Staj dövründə dövlət orqanı rəhbərinin təyin etdiyi kurator stajçının işini istiqamətləndirir, fəaliyyətinə nəzarət edir və staj müddəti qurtarıqdan sonra stajçının sınaq müddəti ilə dövlət qulluğuna qəbul edilməsinin məqsədəuyğun olub-olmadığı barədə tövsiyə təqdim edir. Qanunvericiliklə başqa qayda nəzərdə tutulmayıbsa, tövsiyə müsbət olarsa, stajçı əmək müqaviləsi bağlamaq yolu ilə altı ay sınaq müddəti ilə dövlət qulluğuna qəbul edilir. Əmək müqaviləsində sınaq müddəti ərzində qulluq keçmənin şərtləri müəyyənləşdirilir. Sınaq müddəti ilə dövlət qulluğuna qəbul edilən şəxslə bağlanan əmək müqaviləsinin nümunəsi müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilir. Sınaq müddəti ərzində əmək müqaviləsi pozulmayıbsa, həmin müddət qurtarıqdan sonra dövlət orqanının rəhbəri müqavilənin şərtlərinə uyğun olaraq, həmin şəxsin daimi dövlət qulluğuna qəbul edilməsi haqqında əmr verir və onunla müvafiq əmək müqaviləsi bağlayır. Daimi dövlət qulluğuna qəbul edilən şəxslə bağlanan əmək müqaviləsinin nümunəsi müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilir.

28.7. Stajçı kimi qulluğa qəbul edilmiş şəxs həmin müddətdə bu qanunun 28-ci maddəsinə müvafiq olaraq yenidən müsabiqədən müvəffəqiyyətlə keçərək yeni vəzifəyə təyin edildikdə, əvvəlki vəzifədəki staj müddəti nəzərə alınır. Sınaq müddəti ilə dövlət qulluğuna qəbul edilmiş şəxs bu Qanunun 28-ci maddəsinə müvafiq olaraq yenidən müsabiqədən müvəffəqiyyətlə keçdikdə, əvvəlki sınaq müddəti nəzərə alınmamaqla, yenidən sınaq müddəti ilə vəzifəyə təyin edilir.

28.8. Daimi dövlət qulluğuna qəbul edilmiş və bu qanunun 33.1-ci maddəsinə uyğun olaraq dövlət qulluğuna xitam verilmiş şəxslər (yardımçı vəzifə tutmuş şəxslər istisna olmaqla) yenidən dövlət qulluğuna qəbul edildikdə, onlar barəsində bu qanunun 28.6-cı maddəsində nəzərdə tutulmuş staj və sınaq müddəti tətbiq edilmir.

28.9. “2007 - 2015-ci illərdə Azərbaycan gənclərinin xarici ölkələrdə təhsili üzrə Dövlət Proqramı” çərçivəsində xaricdə təhsil almış şəxslər müvafiq icra hakimiyyəti orqanında ehtiyat kadr kimi saxlanılır və qanunvericiliyə uyğun olaraq, həmin orqan bu şəxslərin müsabiqədən kənar dövlət qulluğuna qəbul edilməsi

üçün müvafiq dövlət orqanına təqdimat verir.

28.10. Daimi dövlət qulluğuna qəbul Azərbaycan Respublikasının adından müvafiq dövlət orqanının sənədi ilə təsdiq edilir.

Maddə 29. İnzibati vəzifələrin tutulması

29.1. İnzibati vəzifələrin birinci-beşinci təsnifatlarına uyğun olan vəzifələrin tutulması müsahibə keçirilməklə və ya qulluqda yüksəliş yolu ilə həyata keçirilir.

29.2. Dövlət orqanlarında (müvafiq icra hakimiyyəti orqanı istisna olmaqla) inzibati vəzifələrin altıncı-doqquzuncu təsnifatlarına uyğun olan vəzifələrin tutulması həmin dövlət orqanı rəhbərinin qərarı əsasında bu Qanunun 28-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş qaydada müsabiqə və ya bu Qanunun 29.3-29.9-cu maddələrinə uyğun olaraq müsahibə yolu ilə həyata keçirilir.

Dövlət qulluqçusu qulluq keçdiyi orqanda öz razılığı ilə aşağı vəzifəyə keçirilərkən, habelə tutduğu inzibati vəzifə təsnifatına uyğun olan, vəzifənin adı və qulluq funksiyası eyni olan vəzifəyə keçirilərkən bu maddənin müddəaları həmin dövlət qulluqçusu barəsində tətbiq edilmir.

Dövlət qulluqçusu bu maddənin müddəaları tətbiq edilmədən digər dövlət orqanında tutduğu inzibati vəzifə ilə eyni təsnifatdan və ya aşağı təsnifatdan olan vəzifəyə həmin dövlət orqanları rəhbərlərinin qarşılıqlı razılığı ilə keçirilə bilər.

Müvafiq icra hakimiyyəti orqanında inzibati vəzifələrin altıncı-doqquzuncu təsnifatlarına uyğun olan vakant vəzifələrin tutulması həmin dövlət orqanı rəhbərinin qərarı əsasında bu Qanunun 29.4-cü, 29.6-29.8-ci maddələrinə uyğun olaraq yalnız müsahibə yolu ilə həyata keçirilir.

29.3. Dövlət orqanlarında (müvafiq icra hakimiyyəti orqanı istisna olmaqla) inzibati vəzifələrin altıncı-doqquzuncu təsnifatlarına uyğun olan vəzifələrin həmin dövlət orqanında və ya digər dövlət orqanında inzibati vəzifələrdə qulluq keçən və inzibati vəzifələrin təsnifatına uyğun ixtisas dərəcəsi olan dövlət qulluqçuları, habelə azı 5 il qulluq stajı olan və dövlət orqanında inzibati vəzifələrdə çalışmış şəxslər tərəfindən tutulması

müsaibə yolu ilə həyata keçirilir.

İnzibati vəzifələrin altıncı-doqquzuncu təsnifatlarına uyğun olan vəzifələrin tutulması məqsədi ilə dövlət orqanı rəhbərinin qərarı əsasında, ilk növbədə, həmin dövlət orqanında inzibati vəzifələrdə qulluq keçən və inzibati vəzifələrin təsnifatına uyğun ixtisas dərəcəsi olan dövlət qulluqçularının iştirakını nəzərdə tutan müsaibə keçirilə bilər. Müsaibə bu Qanunun 29.4-29.9-cu maddələrinin tələbləri nəzərə alınmaqla, bu Qanunun 29.6-cı maddəsində nəzərdə tutulmuş qaydada keçirilir.

Bu maddənin ikinci hissəsinə uyğun olaraq keçirilən müsaibə nəticəsində müvafiq inzibati vəzifə tutulmadıqda, dövlət orqanı rəhbərinin müvafiq qərarı əsasında bu Qanunun 29.4-29.9-cu maddələrinə uyğun olaraq, bu maddənin birinci hissəsində nəzərdə tutulmuş digər şəxslərin iştirakını nəzərdə tutan müsaibə və ya bu Qanunun 28-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş qaydada müsabiqə keçirilə bilər.

29.4. Bu Qanunun 29.3-cü maddəsinin ikinci hissəsində nəzərdə tutulmuş hal istisna olmaqla, müsaibə barədə elan inzibati vəzifənin aid olduğu dövlət orqanı və ya həmin dövlət orqanının müraciəti əsasında müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən kütləvi informasiya vasitələri ilə müsaibənin keçirilməsi tarixinə bir ay qalmış verilir.

Müsaibənin bu Qanunun 29.3-cü maddəsinin ikinci hissəsinə uyğun keçirilməsi barədə dövlət orqanı rəhbərinin qərarı müsaibənin keçirilməsi tarixinə bir ay qalmış həmin dövlət orqanında rəsmi elan olunur.

29.5. Müsaibədə barəsində müsaibə elan edilən vəzifənin təsnifatından ən çoxu iki təsnifat aşağı inzibati vəzifələrdə qulluq keçən dövlət qulluqçuları, habelə ən çoxu iki təsnifat aşağı inzibati vəzifələrdə qulluq keçmiş şəxslər iştirak edə bilərlər.

Barələrində intizam tənbehi tətbiq edilmiş dövlət qulluqçuları bir il ərzində müsaibəyə və müsabiqəyə buraxılmırlar.

Bu maddənin birinci hissəsi məhkəmə hakimiyyəti orqanlarında inzibati vəzifələrin altıncı-doqquzuncu təsnifatlarına uyğun olan vəzifələrin həmin orqanlarda qulluq keçən şəxslərin iştirakı ilə tutulmasına şamil olunmur.

29.6. Müsaibə müvafiq dövlət orqanı rəhbərinin yaratdığı

komissiya tərəfindən müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi qaydada keçirilir.

29.7. Bu Qanunun 29.6-cı maddəsində nəzərdə tutulmuş komissiya müvafiq icra hakimiyyəti orqanının nümayəndəsi də daxil olmaqla, üzvlərinin sayı üç nəfərdən az olmayan tərkibdə yaradılır.

29.8. Müsahibə zamanı müsahibədə iştirak edən şəxsin bilik səviyyəsi, peşə hazırlığı, ümumi dünyagörüşü, barəsində müsahibə elan edilən vəzifə üçün zəruri olan keyfiyyətləri yoxlanılmaqla, müvafiq vəzifəyə yararlılığı müəyyən edilir.

29.9. Müsahibə zamanı aşağıdakı göstəricilər nəzərə alınmalıdır:

29.9.1. ixtisas dərəcəsi;

29.9.2. attestasiyanın nəticələri;

29.9.3. müvafiq vəzifənin tələblərinə uyğun olaraq təkrar hazırlıq keçilməsi və ixtisasın artırılması.

29.10. Müsahibənin nəticələrinə görə müvafiq inzibati vəzifənin tutulması barədə qərar qəbul edilir.

29.11. Müsahibə nəticəsində müvafiq inzibati vəzifə tutulmadıqda, dövlət orqanı rəhbərinin həmin vəzifənin müsabiqə əsasında tutulması barədə qərarı əsasında bu Qanunun 28-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş qaydada müsabiqə keçirilə bilər.

Maddə 30. Dövlət qulluğunun şərtləri

30.1. Dövlət qulluğunda iş vaxtı həftədə 40 saatdır. Dövlət qulluqçularının ayrı-ayrı kateqoriyaları üçün qanunla müddəti qısaldılmış iş vaxtı müəyyən edilə bilər.

30.2. Qulluq üçün zəruri olduqda dövlət orqanının rəhbəri müstəsna hallarda iş vaxtını ayda əvəzi ödənilmədən 5 saata qədər artırma bilər. İş vaxtı 5 saatdan çox artırılanda işlədiyi hər saata görə dövlət qulluqçusuna əlavə haqq ödənilməlidir.

30.3. İnzibati vəzifə tutan dövlət qulluqçusuna ildə bir dəfə 30 təqvim günü müddətində haqqı ödənilən əsas məzuniyyət verilir. Uzun illər işləməyə görə haqqı ödənilən əlavə məzuniyyət aşağıdakı qaydada verilir:

30.3.1. 5 ildən 10 ilədək əmək stajına görə-2 təqvim günü;

30.3.2. 10 ildən 15 ilədək əmək stajına görə-4 təqvim günü;

30.3.3. 15 ildən çox əmək stajına görə-6 təqvim günü;

30.4. Xidməti ezamiyyətə göndərilən dövlət qulluqçusu aşağıdakılarla təmin olunur:

30.4.1. mehmanxanada və ya xidməti yaşayış sahəsində yer, altı aydan çox müddətə ezamiyyətə göndəriləndə isə ayrıca xidməti mənzil sahəsi;

30.4.2. iş yeri, rabitə vasitələrindən istifadə etmək imkanı;

30.4.3. digər zəruri texniki xidmətlər və sosial-məişət xidmətləri, o cümlədən onu göndərən orqanın vəsaiti hesabına xidmətlər.

30.5. Müvvəqqəti olaraq başqa yerə qulluğa keçirilən dövlət qulluqçusunun ailəsini özü ilə aparmağa ixtiyarı vardır. Ona müəyyən edilmiş yaşayış normalarına uyğun gələn məişət ləvazimatı ilə komplektləşdirilmiş xidməti mənzil verilir, habelə əvvəl qulluq keçdiyi yerdəki yaşayış sahəsi saxlanılır. Dövlət qulluqçusunun ailə üzvlərinə işə və ya təhsil müəssisəsinə düzəlməkdə kömək göstərilir, məktəbəqədər uşaq müəssisələrində yer verilir və lazım gəldikdə, onu göndərən orqanın vəsaiti hesabına haqqı ödənilən tibbi xidmət göstərilir. Müvvəqqəti olaraq başqa yerə qulluğa keçirilməklə bağlı olan digər məsələlər Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsi ilə tənzim olunur.

30.6. Yardımçı vəzifələr tutan dövlət qulluqçularının əmək münasibətləri bu qanunun müddəaları nəzərə alınmaqla Azərbaycan Respublikasının Əmək Məcəlləsi ilə tənzimlənir.

Madde 30-1. Dövlət qulluqçularının fəaliyyətinin qiymətləndirilməsi

30-1.1. İnzibati vəzifə tutan dövlət qulluqçusunun xidməti fəaliyyəti hər təqvim ilinin sonunda qiymətləndirilir. Dövlət qulluqçusunun xidməti fəaliyyətinin qiymətləndirilməsinin məqsədi onun il ərzində vəzifəsinin öhdəsindən gəlməsini, tutduğu vəzifəyə dair tələblərin yerinə yetirilməsini qiymətləndirməkdən və işinin gələcək inkişafını müəyyən etməkdən ibarətdir. Xidməti fəaliyyətin qiymətləndirilməsinin nəticələri dövlət qulluqçusunun attestasiyası zamanı nəzərə alınır.

30-1.2. Dövlət qulluqçusunun fəaliyyətinin qiymətləndirilməsi onun bilavasitə rəhbəri tərəfindən həyata keçirilir.

30-1.3. Dövlət qulluqçusunun xidməti fəaliyyəti aşağıdakı meyarlar əsasında qiymətləndirilir:

30-1.3.1. peşə bilikləri;

30-1.3.2. xidməti vəzifələrə münasibət;

30-1.3.3. təhlil aparmaq, problem həll etmək və qərar vermək bacarığı;

30-1.3.4. yaradıcılıq və təşəbbüskarlıq;

30-1.3.5. əmək intizamı;

30-1.3.6. iş təcrübəsi və onu bölüşmə;

30-1.3.7. kollektivdə işləmək bacarığı, ünsiyyət, işçilərarası münasibətlər.

30-1.4. Rəhbər işçilərin xidməti fəaliyyəti bu Qanunun 30-1.3-cü maddəsində göstərilənlərə əlavə olaraq, aşağıdakı meyarlar əsasında qiymətləndirilir:

30-1.4.1. təhlil və proqnozlaşdırma;

30-1.4.2. idarəetmə;

30-1.4.3. kollektiv daxilində nüfuz və ruhlandırmaq bacarığı;

30-1.4.4. komanda qurmaq bacarığı.

30-1.5. Dövlət qulluqçusunun xidməti fəaliyyəti aşağıdakı şəkildə qiymətləndirilir:

30-1.5.1. əla;

30-1.5.2. yaxşı;

30-1.5.3. kafi;

30-1.5.4. qeyri-kafi.

30-1.6. Dövlət qulluqçusunun xidməti fəaliyyətinin qiymətləndirilməsinin nəticələri xidməti fəaliyyətin qiymətləndirilməsi barədə sənədlə rəsmiləşdirilir. Bu sənəddə dövlət qulluqçusunun fəaliyyəti bütün meyarlar üzrə qiymətləndirilir və bununla bağlı şərhlər verilir. Xidməti fəaliyyətin qiymətləndirilməsi barədə sənədə xidməti fəaliyyəti qiymətləndirilən dövlət qulluqçusunun rəyi əlavə edilir.

30-1.7. Dövlət qulluqçusunun xidməti fəaliyyətinin qiymətləndirilməsi qaydalarına dair normativ aktlar müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən qəbul edilir.

30-1.8. Dövlət qulluqçusunun xidməti fəaliyyətinin

qiymətləndirilməsinin nəticələri onun şəxsi işinə əlavə edilir.

Maddə 31. Dövlət qulluqçusunun attestasiyası

31.1. İnzibati və yardımçı vəzifələri tutan hər bir dövlət qulluqçusu, bu qanunda başqa hal nəzərdə tutulmayıbsa, beş ildə bir dəfədən çox olmayaraq attestasiyadan keçirilməlidir.

31.2. Attestasiya kollegial, obyektiv surətdə, müvafiq icra hakimiyyəti orqanının nümayəndəsinin və müstəqil mütəxəssislərin cəlb edilməsi ilə keçirilir. Attestasiya komissiyasının tərkibini müvafiq dövlət orqanının rəhbəri təsdiq edir.

31.3. Attestasiya zamanı dövlət qulluqçusunun peşəkarlıq, işgüzarlıq və mənəvi keyfiyyətləri qiymətləndirilir və onun tutduğu vəzifəyə uyğun gəlib-gəlmədiyi barədə nəticə çıxarılır.

31.4. Attestasiyanın əsas məqsədləri aşağıdakılardır:

31.4.1. dövlət qulluqçusunun tutduğu vəzifəyə uyğun gəlib-gəlmədiyinin müəyyənləşdirilməsi;

31.4.2. dövlət qulluqçusunun potensial imkanlarından istifadə etmək mümkünlüyünün aşkara çıxarılması, onun peşə səriştəliyini artırmağa stimullaşdırılması;

31.4.3. dövlət qulluqçusunun təcrübə, yenidən hazırlanma və ya ixtisasartırma keçməsinə zərurət dərəcəsinin müəyyənləşdirilməsi.

31.5. Attestasiyanın keçirilməsinin müddətləri və cədvəli müvafiq icra hakimiyyəti orqanı ilə razılaşdırılmaqla müvafiq dövlət orqanı tərəfindən təsdiq edilir və attestasiyanın başlanmasına ən gec 1 ay qalmış attestasiyadan keçən dövlət qulluqçularının nəzərinə çatdırılır.

31.6. Attestasiya komissiyasının üzvləri tərəfindən dövlət qulluqçusuna yalnız tutduğu vəzifəyə, vəzifə təlimatına, ixtisasına dair, icra etdiyi işlər və onların nəticələri barədə, habelə tutduğu vəzifəyə uyğunluğunu müəyyən etmək üçün zəruri olan əmək müqaviləsi ilə müəyyən edilmiş hüquqları, qulluq funksiyalarına aid olan məsələlərlə əlaqədar suallar verilə bilər. Attestasiya olunan dövlət qulluqçusunun siyasi baxışlarına və etiqadına görə qiymətləndirilməsi yolverilməzdir.

31.7. Tutduğu vəzifədə 1 ildən az qulluq keçən, habelə staj və

sınaq müddətində olan dövlət qulluqçuları növbəti attestasiyadan keçirilmirlər. Uşağa qulluq etmək üçün məzuniyyətdə olan dövlət qulluqçusu qulluq keçməsinə davam etdirməyə başladıqdan sonra bir ildən tez olmayaraq attestasiyadan keçməlidirlər.

31.8. Attestasiyanın keçirilməsi üçün sədrdən, katibdən və azı digər üç komissiya üzvündən ibarət tərkibdə attestasiya komissiyası təsdiq edilir. Tərkibi vaxtaşırı dəyişən attestasiya komissiyasına yüksək ixtisaslı mütəxəssislər, elmi ekspertlər daxil edilə bilər.

31.9. Attestasiyadan keçməli olan hər bir dövlət qulluqçusuna attestasiyanın başlanmasına ən azı 2 həftə qalmış onun bilavasitə rəhbəri tərəfindən hazırlanmış xidməti xasiyyətnamə verilir və həmin dövlət qulluqçusu ona verilən xasiyyətnamə ilə tanış olmalıdır.

Xasiyyətnamədə dövlət qulluqçusunun xidməti fəaliyyətinə qiymət verilir, fərdi xüsusiyyətləri, güclü və zəif cəhətləri, keçən dövr ərzindəki işinin nəticələri göstərilir. Sonrakı attestasiyalarda komissiyaya habelə əvvəlki attestasiyanın attestasiya vərəqəsi təqdim edilir.

31.10. Dövlət qulluqçusu attestasiyadan keçirilərkən onun bilavasitə rəhbəri attestasiyaya dəvət edilə bilər. Attestasiya komissiyası attestasiyadan keçən dövlət qulluqçusunun fəaliyyəti haqqında onun məlumatını dinləyir və təqdim edilmiş materialları nəzərdən keçirir.

31.11. Dövlət qulluqçusu üzrlü səbəb olmadan attestasiya komissiyasının iclasına gəlmədikdə, attestasiyadan keçirilməmiş hesab edilir və həmin dövlət qulluqçusu barəsində bu qanunun 25.2-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş intizam tənbeh tədbirləri tətbiq edilə bilər. Dövlət qulluqçusu üzrlü səbəbdən attestasiya komissiyasının iclasına gəlmədikdə, attestasiyadan keçirilməmiş hesab edilir. Dövlət qulluqçusu üzrlü səbəb olmadan və ya üzrlü səbəbdən attestasiya komissiyasının iclasına gəlmədikdə, həmin dövlət qulluqçusu növbəti attestasiyadan keçməlidir.

31.12. Dövlət qulluqçusunun attestasiyasının nəticələri əsasında attestasiya komissiyası aşağıdakı qiymətlərdən birini verir:

31.12.1. tutduğu vəzifəyə uyğun gəlir;

31.12.2. işini yaxşılaşdırsa və komissiyanın tövsiyələrini yerinə yetirsə, bir ildən sonra təkrar attestasiyadan keçmək şərti ilə tutduğu vəzifəyə uyğun gəlir;

31.12.3. tutduğu vəzifəyə uyğun gəlmir.

31.13. Attestasiya komissiyası attestasiyanın nəticələri əsasında ayrı-ayrı dövlət qulluqçularının qazandıqları müvəffəqiyyətlərə görə mükafatlandırılması, irəli çəkilmək üçün ehtiyat kadrlar siyahısına daxil edilməsi, attestasiyadan keçən dövlət qulluqçularının təcrübə, yenidən hazırlanma və ya ixtisasartırma keçməsi, qulluq fəaliyyətinin, işinin nəticələrinin yaxşılaşdırılması, aşağı vəzifəyə keçirilməsi və ya tutduğu vəzifədən azad edilməsi haqqında tövsiyələr verə bilər. Bu halda komissiya irəli sürdüyü tövsiyələri əsaslandırılmalıdır.

31.14. Dövlət qulluqçusunun fəaliyyətinə verilən qiymət və komissiyanın tövsiyələri attestasiyadan keçən dövlət qulluqçusunun iştirakı olmadan açıq səsvermə yolu ilə qəbul edilir.

31.15. Attestasiya və səsvermə attestasiya komissiyasının üzvlərinin ən azı üçdə iki hissəsinin iştirakı ilə keçirilir. Səsvermənin nəticələri səs çoxluğu ilə müəyyən edilir. Səslər bərabər olduqda, attestasiyadan keçən dövlət qulluqçusu tutduğu vəzifəyə uyğun gələn sayılır. Attestasiya komissiyasının üzvü olan dövlət qulluqçusu attestasiyadan keçərkən səsvermədə iştirak etmir. Attestasiyanın nəticələri səsvermədən dərhal sonra dövlət qulluqçusuna bildirilir.

31.16. Attestasiyanın nəticələri (qiymət və tövsiyələr) bir nüsxədə tərtib edilən, sədr, katib və attestasiya komissiyasının səsvermədə iştirak etmiş digər üzvləri tərəfindən imzalanan attestasiya vərəqəsinə yazılır.

31.17. Attestasiyadan keçən dövlət qulluqçusunun attestasiya vərəqəsi və xasiyyətnaməsi onun şəxsi işində saxlanılır və onların bir surəti attestasiyadan keçən dövlət qulluqçusuna verilir.

31.18. Attestasiya komissiyasının verdiyi qiymət əsas götürülərək, tövsiyələr nəzərə alınmaqla və qüvvədə olan qanunvericiliyə uyğun olaraq ayrı-ayrı dövlət qulluqçularının qazandıqları müvəffəqiyyətlər müqabilində mükafatlandırılması, dövlət qulluqçusunun irəli çəkilmək üçün ehtiyat kadrlar siyahısına

daxil edilməsi, yuxarı vəzifəyə keçirilməsi, xidməti fəaliyyətlə bağlı təcrübə, yenidən hazırlanma və ixtisasartırma keçməsi, attestasiyanın nəticələrinə görə tutduğu vəzifəyə uyğun gəlmədiyi aşkara çıxan dövlət qulluqçusunun aşağı vəzifəyə keçirilməsi və ya tutduğu vəzifədən azad edilməsi haqqında qərarlar dövlət qulluqçusunun qulluq keçdiyi dövlət orqanının rəhbəri tərəfindən qəbul edilir.

31.19. Bu qanunun 31.18-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş qərarlar dövlət qulluqçusunun attestasiyadan keçdiyi gündən sonra ən gec 2 ay müddətində qəbul edilir. Bu müddət keçdikdən sonra attestasiyanın nəticələri əsasında dövlət qulluqçusunun aşağı vəzifəyə keçirilməsi və ya tutduğu vəzifədən azad edilməsi haqqında qərarlar qəbul edilə bilməz.

31.20. Dövlət qulluqçusunun üzrlü səbəbdən işə gəlmədiyi, ezamiyyətdə və məzuniyyətdə olduğu vaxt həmin 2 ay müddətinə daxil edilmir.

31.21. Dövlət qulluqçusu attestasiyanın nəticələrindən 7 iş günü müddətində müvafiq icra hakimiyyəti orqanına şikayət edə bilər. Müvafiq icra hakimiyyəti orqanı şikayətə daxil olduğu gündən sonra 20 iş günü ərzində baxır.

Maddə 32. Dövlət qulluğunda irəli çəkilmək hüququ

32.1. Dövlət qulluqçusu bu qanunla müəyyən edilmiş qaydada qulluqda yüksəliş yolu ilə, habelə müsahibə və ya müsabiqə nəticəsində dövlət qulluğunda irəli çəkilə bilər.

32.2. Dövlət qulluğunda irəli çəkilmək hüququ dövlət qulluqçularının öz vəzifələrini müvəffəqiyyətlə və vicdanla yerinə yetirməsi, vakant vəzifə olması, habelə boşalmış vəzifənin tələblərinə uyğun olaraq təcrübə, yenidən hazırlanma və ixtisasartırma keçməyin nəticələri nəzərə alınmaqla həyata keçirilir.

32.3. Qulluqçunun irəli çəkilməsindən imtina edilməsi barədə qanunvericilikdə müəyyən olunmuş qaydada, yəni yalnız müsabiqənin və ya attestasiyanın keçirilməsi qaydasının pozulduğu hallarda şikayət etmək olar.

32.4. Yeni vəzifəyə təyinat Azərbaycan Respublikasının adından həyata keçirilir və müvafiq orqanın sənədi (vəsiqəsi) ilə

təsdiq edilir.

Maddə 33. Dövlət qulluğuna xitam verilməsi

33.1. Dövlət qulluğuna aşağıdakı əsaslarla xitam verilə bilər:

33.1.1. dövlət qulluqçusunun öz arzusu ilə;

33.1.2. dövlət orqanı ləğv edildikdə;

33.1.3. dövlət qulluqçularının sayı və ya ştatları ixtisar edildikdə;

33.1.4. qanunvericiliyin tələbləri pozularaq işə qəbul edildikdə;

33.1.5. bu qanuna uyğun olaraq yaradılmış attestasiya komissiyası tərəfindən peşəkarlıq, işgüzarlıq və mənəvi keyfiyyətləri səviyyəsinin kifayət dərəcədə olmadığına görə dövlət qulluqçusunun tutduğu vəzifəyə uyğun gəlmədiyi barədə verilmiş qiymət və tövsiyələr əsasında dövlət qulluqçusunun qulluq keçdiyi dövlət orqanının rəhbəri tərəfindən müvafiq qərar qəbul edildikdə;

33.1.6. Bu qanunun 25.2.6-cı maddəsinə uyğun olaraq dövlət qulluğundan azad edildikdə;

33.1.7. Azərbaycan Respublikası vətəndaşlığından çıxdıqda;

33.1.8. qanunvericilik və ya yerli özünüidarə orqanlarına seçildikdə, habelə hakim təyin edildikdə, əgər onlar həmin vəzifələrdən imtina etmədikdə;

33.1.9. qanunvericilikdə daha uzun müddət müəyyən edilməyibsə, əmək qabiliyyətinin fasiləsiz olaraq altı aydan çox müddətə tam itirilməsi ilə əlaqədar dövlət qulluqçusu əmək funksiyasını yerinə yetirə bilmədikdə;

33.1.10. məhkəmənin qanuni qüvvəyə minmiş ittiham hökmü və ya tibbi xarakterli məcburi tədbirlərin tətbiqinə dair qanuni qüvvəyə minmiş qərarı olduqda;

33.1.11. dövlət qulluqçusu vəfat etdikdə, habelə məhkəmə tərəfindən xəbərsiz itkin düşmüş hesab edildikdə və ya ölmüş elan edildikdə.

33.2. Dövlət qulluqçusu müvafiq qanunvericiliyə uyğun olaraq pensiya yaşına çatmasına görə öz arzusu ilə dövlət qulluğundan çıxdıqda, ona qanunvericiliyə uyğun olaraq digər pensiya növünün təyin edilməsindən asılı olmayaraq, ümumi qaydada hesablanmış aylıq pensiyasının 6 misli məbləğində birdəfəlik haqq verilir və bu məbləğdən vergi tutulmur.

33.3. Dövlət orqanı rəhbərinin dövlət qulluğunu davam etdirmək barədə qərarı olarsa, dövlət qulluqçusu öz arzusu ilə dövlət qulluğundan çıxmaq barədə ərizəni verdiyi gündən 1 ay ərzində dövlət qulluğunu davam etdirməlidir. Zərurət olduqda, həmin müddət dövlət orqanının rəhbəri tərəfindən əlavə olaraq 1 ay müddətinədək uzadıla bilər.

VI FƏSİL

YEKUN MÜDDƏALAR

Maddə 34. Dövlət qulluğu keçmənin digər məsələləri

Bu Qanunda və ona uyğun qəbul edilmiş qanunvericilik aktlarında tənzimlənməyən dövlət qulluğu keçmə ilə bağlı digər məsələlər Azərbaycan Respublikasının əmək qanunvericiliyi ilə tənzimlənir.

Maddə 35. Qanunun qüvvəyə minməsi

Bu Qanun 2001-ci il sentyabrın 1-dən qüvvəyə minir.

**Heydər ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti**

Bakı şəhəri, 21 iyul 2000-ci il

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ
KORRUPSIYAYA QARŞI MÜBARİZƏ ÜZRƏ
KOMİSSİYASI HAQQINDA ƏSASNAMƏNİN TƏSDİQ
EDİLMƏSİ BARƏDƏ
AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ QANUNU**

(30 dekabr 2008-ci il tarixli, 754-IIIQD nömrəli, 1 oktyabr 2007-ci il tarixli, 420-IIIQD nömrəli Qanunlara əsasən dəyişikliklərlə)

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi **qərara alır:**

1. "Azərbaycan Respublikasının Azərbaycan Respublikasının Korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə Komissiyası haqqında Əsasnamə təsdiq edilsin (əlavə olunur).

2. Bu qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

**İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti**

**Bakı şəhəri, 3 may 2005-ci il
№ 906-IIQ**

*Azərbaycan Respublikasının 2005-ci il 3 may tarixli,
906-IIQ nömrəli Qanunu ilə təsdiq edilmişdir*

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ
KORRUPSIYAYA QARŞI MÜBARİZƏ ÜZRƏ
KOMİSSİYASI HAQQINDA
ƏSASNAMƏ**

I. Ümumi müddəalar

1. Azərbaycan Respublikasının Korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə Komissiyası (bundan sonra "Komissiya" adlanacaq) "Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 4.2-ci maddəsinə uyğun olaraq yaradılmışdır və korrupsiyanın qarşısının alınması sahəsində ixtisaslaşmış orqan funksiyalarını həyata keçirir.

2. Komissiya öz fəaliyyətində Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasını, Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı

beynəlxalq müqavilələri, Azərbaycan Respublikasının qanunlarını və digər normativ hüquqi aktlarını, habelə bu Əsasnaməni rəhbər tutur.

3. Komissiya 15 nəfər üzvdən ibarət tərkibdə təşkil edilir və fəaliyyət göstərir. Komissiyanın 5 üzvü Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 109-cu maddəsinin 32-ci bəndinə uyğun olaraq, 5 üzvü Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi tərəfindən, 5 üzvü isə Azərbaycan Respublikasının Konstitusiya Məhkəməsi tərəfindən təyin edilir.

4. Komissiya öz fəaliyyətini qanunvericilik, icra və məhkəmə hakimiyyətləri ilə qarşılıqlı əlaqədə qurur və korrupsiyaya qarşı mübarizənin vəziyyəti barədə mütəmadi olaraq onları məlumatlandırır.

II. Komissiyanın əsas vəzifələri

5. Komissiyanın həyata keçirdiyi əsas vəzifələr aşağıdakılardır:

5.1. korrupsiyaya qarşı mübarizə sahəsində dövlət siyasətinin formalaşdırılmasında iştirak etmək, bu sahədə dövlət orqanlarının və digər qurumların fəaliyyətini əlaqələndirmək;

5.2. korrupsiyaya qarşı mübarizənin vəziyyətini və səmərəliliyini təhlil etmək;

5.3. korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə dövlət proqramlarının icrasına nəzarəti həyata keçirmək;

5.4. "Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 5.1-ci maddəsində nəzərdə tutulan maliyyə xarakterli məlumatları qəbul etmək;

5.5. "Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 5.1-ci maddəsində nəzərdə tutulan maliyyə xarakterli məlumatların təqdim edilməsinə nəzarəti həyata keçirmək;

5.6. korrupsiya ilə əlaqədar hüquqpozmaqlarla bağlı məlumatları toplamaq, təhlil etmək, ümumiləşdirmək və müvafiq dövlət orqanlarına təkliflər vermək;

5.7. korrupsiyaya qarşı mübarizə sahəsində dövlət orqanları və digər qurumlarla əməkdaşlıq etmək.

6. Komissiya qanunvericiliyə müvafiq olaraq digər vəzifələri ye-

rinə yetirir.

III. Komissiyanın əsas hüquqları

7. Öz vəzifələrini yerinə yetirmək məqsədi ilə Komissiya aşağıdakı hüquqları həyata keçirir:

7.1. korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında qanunvericiliyin icra vəziyyətini öyrənir və ümumiləşdirir, bu barədə hüquq mühafizə və digər dövlət orqanlarının rəhbərlərinin məlumatlarını və hesabatlarını dinləyir;

7.2. dövlət və yerli özünüidarə orqanlarından zəruri məlumatları və materialları alır;

7.3. korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə dövlət proqramlarında nəzərdə tutulan tədbirlərin yerinə yetirilməsi barədə müvafiq dövlət orqanlarından məlumatları alır və görülən işlərin vəziyyətini təhlil edir;

7.4. korrupsiyaya qarşı mübarizənin səmərəliliyinin artırılması, həmçinin korrupsiyaya qarşı mübarizə sahəsində müəyyən edilmiş nöqsanların aradan qaldırılması üçün təklif və tövsiyələr hazırlayır, onların həyata keçirilməsi üçün tədbirlər görür;

7.5. korrupsiya ilə bağlı ictimai rəyin öyrənilməsi və korrupsiyaya qarşı mübarizə sahəsində maarifləndirmənin həyata keçirilməsi üçün tədbirlər görür;

7.6. qeyri-hökumət təşkilatları, kütləvi informasiya vasitələri və özəl sektorun nümayəndələri, müstəqil ekspertlər ilə əməkdaşlıq edir və zərurət olduqda, onları müəyyən işlərin görülməsinə cəlb edir;

7.7. korrupsiyaya qarşı mübarizənin təşkili və səmərəliliyinin artırılması üçün beynəlxalq əməkdaşlığın həyata keçirilməsində iştirak edir;

7.8. daxil olmuş materiallarda korrupsiya ilə əlaqədar hüquq-pozmaların əlamətləri olduqda, həmin materialları yoxlanılması üçün müvafiq orqanlara göndərir;

7.9. korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında qanunvericiliyin təkmilləşdirilməsi ilə bağlı təkliflər verir;

7.10. korrupsiyaya qarşı mübarizə məsələləri ilə əlaqədar proqramların və layihələrin hazırlanması və həyata keçirilməsi

üçün qeyri-hökumət təşkilatlarına maliyyə yardımı göstərir.

8. Komissiya qanunvericiliyə müvafiq olaraq digər hüquqları həyata keçirir.

IV. Komissiyanın fəaliyyətinin təşkili

9. Komissiyanın fəaliyyətinə rəhbərliyi və işinin təşkilini Komissiyanın sədri həyata keçirir. Komissiyanın sədri onun tərkibindən Komissiya üzvlərinin sadə səs çoxluğu ilə seçilir.

10. Komissiyanın səlahiyyətlərinə aid edilmiş məsələlərə onun iclaslarında baxılır. Komissiyanın iclasları mütəmadi olaraq, lakin üç ayda bir dəfədən az olmayaraq keçirilir. Zərurət olduqda, bu Əsasnamənin 13-cü maddəsində nəzərdə tutulmuş Reqlamentlə müəyyən edilmiş qaydada Komissiyanın növbədən-kənar iclasları çağırıla bilər. Komissiyanın iclasları onun üzvlərinin üçdə ikisi iştirak etdikdə səlahiyyətlidir. Komissiyanın qərarları iclasda iştirak edən Komissiya üzvlərinin sadə səs çoxluğu ilə qəbul edilir. Qərar qəbul edilərkən səs bərabər olduqda, Komissiyanın sədri həlledici səsə malikdir. Səsvermə zamanı xüsusi rəyi olan Komissiyanın üzvü öz rəyini qəbul edilmiş qərara əlavə edə bilər. Komissiyanın səlahiyyətlərinə aid edilmiş bəzi məsələlər üzrə Komissiyanın qərarları iclas çağırılmadan üzvlərinin rəyi öyrənilməklə Komissiyanın sədri tərəfindən qəbul edilə bilər.

11. Komissiyanın iclaslarına digər şəxslər də dəvət oluna bilərlər.

12. Komissiyanın üzvləri fəaliyyətlərində müstəqildirlər.

13. Komissiya özünün Reqlamentini təsdiq edir.

14. Komissiya Azərbaycan Respublikasının dövlət gerbi əks olunmuş xidməti blanka malikdir.

15. Komissiyanın nəzdində daimi fəaliyyət göstərən Katiblik yaradılır. Katibliyin rəhbəri Komissiyanın qərarı ilə, digər işçiləri isə Komissiyanın sədri tərəfindən vəzifəyə təyin və vəzifədən azad edilir. Katiblik Komissiyanın iclaslarının keçirilməsi ilə bağlı təşkilati məsələlərin həll edilməsi, Komissiyanın müzakirəsinə çıxarılaçaq məsələlər üzrə sənədlərin hazırlanması, kargüzarlıq və digər işlərin aparılması üzrə fəaliyyəti həyata keçirir.

16. Katiblik dövlət orqanıdır və Katibliyin işçiləri dövlət qulluq-

çularıdır.

17. Katibliyin fəaliyyəti dövlət büdcəsi hesabına maliyyələşdirilir.

18. Katibliyin səlahiyyətləri Komissiya tərəfindən müəyyən edilir.

19. Komissiya fəaliyyəti haqqında illik məruzə tərtib edir və onu Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə, Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinə və Azərbaycan Respublikası Konstitusiyaya Məhkəməsinə təqdim edilsin.

**”AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ
KORRUPSİYAYA QARŞI MÜBARİZƏ ÜZRƏ
KOMİSSİYASI HAQQINDA ƏSASNAMƏNİN TƏSDİQ
EDİLMƏSİ BARƏDƏ” AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
QANUNUNUN TƏTBİQ EDİLMƏSİ HAQQINDA
AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
PREZİDENTİNİN SƏRƏNCAMI**

”Azərbaycan Respublikasının Korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə Komissiyası haqqında Əsasnamənin təsdiq edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikası Qanununun qüvvəyə minməsi ilə əlaqədar həmin Qanunun tətbiq edilməsini təmin etmək məqsədi ilə **qərara alıram**:

1. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinə tapşırılsın ki, bir ay müddətində:

1.1. qüvvədə olan qanunvericilik aktlarının ”Azərbaycan Respublikasının Korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə Komissiyası haqqında Əsasnamənin təsdiq edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğunlaşdırılması barədə təkliflərini hazırlayıb Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin;

1.2. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin və müvafiq mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının normativ hüquqi aktlarının həmin Qanuna uyğunlaşdırılmasını təmin etsin və bu barədə Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat versin;

1.3. hər il Azərbaycan Respublikası dövlət büdcəsinin layihəsi hazırlanarkən Azərbaycan Respublikasının Korrupsiyaya qarşı Mübarizə üzrə Komissiyasının Katibliyinin maliyyələşməsi üçün vəsaitinin ayrılması nəzərdə tutulsun;

1.4. öz səlahiyyətləri daxilində ”Azərbaycan Respublikasının Korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə Komissiyası haqqında Əsasnamənin təsdiq edilməsi barədə” Azərbaycan Respublikasının Qanunundan irəli gələn digər məsələləri həll etsin.

2. Bu Sərəncam dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

**İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti**

**Bakı şəhəri, 1 iyun 2005-ci il.
№ 833.**

**“VƏZİFƏLİ ŞƏXSLƏR TƏRƏFİNDƏN MALİYYƏ
XARAKTERLİ MƏLUMATLARIN TƏQDİM EDİLMƏSİ
QAYDALARI”NIN TƏSDİQ EDİLMƏSİ HAQQINDA
AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ QANUNU**

*(7 aprel 2006-cı il tarixli, 93-İİQD nömrəli; 1 oktyabr
2007-ci il tarixli, 420-İİQD nömrəli; 13 iyun
2008-ci il tarixli, 649-İİQD nömrəli qanunlara
qanunlara əsasən əlavələrə).*

- Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi **qərara alır**:
1. “Vəzifəli şəxslər tərəfindən maliyyə xarakterli məlumatların təqdim edilməsi qaydaları” təsdiq edilsin (əlavə olunur).
  2. Bu Qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

**İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti**

**Bakı şəhəri, 24 iyun 2005-ci il
№ 945-İİQ**

*Azərbaycan Respublikasının 2005-ci il 24 iyun tarixli
945-İIQ nömrəli Qanunu ilə təsdiq edilmişdir*

VƏZİFƏLİ ŞƏXSLƏR TƏRƏFİNDƏN MALİYYƏ XARAKTERLİ MƏLUMATLARIN TƏQDİM EDİLMƏSİ QAYDALARI

Maddə 1. Ümumi müddəalar

Bu Qaydalar “Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun 5.1-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş maliyyə xarakterli məlumatların təqdim edilmə formasını, maliyyə xarakterli məlumatları təqdim edən vəzifəli şəxsləri, bu məlumatları qəbul edən orqanları və həmin məlumatların yoxlanılması qaydalarını müəyyən edir.

Maddə 2. Maliyyə xarakterli məlumatları təqdim edən vəzifəli şəxslər

2.1. Bu Qaydalar “Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun 2.1.1-2.1.4, 2.1.6 və 2.1.7-ci maddələrində göstərilən vəzifəli şəxslərə şamil edilir.

2.2. “Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun 2.1.5-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş şəxslər tərəfindən maliyyə xarakterli məlumatların təqdim edilməsi Azərbaycan Respublikasının Seçki Məcəlləsi ilə tənzimlənir.

Maddə 3. Maliyyə xarakterli məlumatları qəbul edən orqanlar

3.1. Aşağıda göstərilən vəzifəli şəxslər maliyyə xarakterli məlumatları Azərbaycan Respublikasının Korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə Komissiyasına (bundan sonra “Komissiya” adlandırılacaq) təqdim edirlər:

Azərbaycan Respublikasının Prezidenti, Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin Sədri və onun müavinləri, Azərbaycan Respublikasının Baş naziri və onun müavinləri, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin İcra Aparatının, Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin Aparatının, Azərbaycan Respublikası Konstitusiyaya Məhkəməsinin Aparatının, Azərbaycan

Respublikası Ali Məhkəməsinin Aparatının, Məhkəmə-Hüquq Şurasının Aparatının rəhbərləri, Azərbaycan Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının rəhbərləri, onların müavinləri və onlara bərabər tutulan şəxslər, «Dövlət qulluğu haqqında» Azərbaycan Respublikası Qanununun 11.1.2-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş inzibati vəzifələri tutan şəxslər, 11.1.3-cü maddəsində nəzərdə tutulmuş 2-ci kateqoriya dövlət orqanlarının rəhbərlərinin müavinlərinin vəzifələrini və bölmə rəhbərlərinin vəzifələrini tutan şəxslər, habelə 11.1.4-cü maddəsində nəzərdə tutulmuş 5-ci kateqoriya dövlət orqanlarının aparatları rəhbərlərinin vəzifələrini tutan şəxslər və onlara bərabər tutulan vəzifəli şəxslər, Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin Sədri və onun müavinləri, Naxçıvan Muxtar Respublikasının Baş naziri və onun müavinləri, Naxçıvan Muxtar Respublikası mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının rəhbərləri və onların müavinləri, yerli icra hakimiyyətlərinin başçıları, Azərbaycan Respublikası məhkəmələrinin hakimləri, Azərbaycan Respublikasının Baş prokuroru və onun müavinləri, şəhər, rayon və hərbi prokurorları, İnsan Hüquqları üzrə Müvəkkil (Ombudsman), Azərbaycan Respublikasının Milli Bankının İdarə Heyətinin, Hesablama Palatasının, Mərkəzi Seçki Komissiyasının sədrleri və onların müavinləri, Milli Televiziya və Radio Şurasının sədri, İctimai Televiziya və Radio Yayınımları şirkətinin baş direktoru və onun müavinləri, Azərbaycan Respublikasının fəvqəladə və səlahiyyətli səfirləri, beynəlxalq təşkilatlardakı daimi nümayəndələri, baş konsulları, dövlət ali təhsil müəssisələrinin rəhbərləri, dövlətin nəzarət səhm zərfinə sahib olduğu təsərrüfat subyektlərinin rəhbərləri, habelə Komissiya tərəfindən müəyyən edilən dövlət idarə, müəssisə, təşkilatlarının və mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının ərazi və ixtisaslaşdırılmış qurumlarının rəhbərləri.

3.2. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin deputatları, Azərbaycan Respublikası Hesablama Palatasının üzvləri maliyyə xarakterli məlumatları Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi tərəfindən müəyyən edilmiş quruma təqdim edirlər.

3.3. Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisinin deputatları maliyyə xarakterli məlumatları Naxçıvan Muxtar Respublikası Ali Məclisi tərəfindən müəyyən edilmiş quruma təqdim edirlər.

3.4. Yerli özünüidare orqanlarına seçilmiş şəxslər maliyyə xarakterli məlumatları müvafiq icra hakimiyyəti orqanına, yerli özünüidare orqanlarında təşkilati-sərəncamverici və ya inzibati-təsərrüfat funksiyalarını həyata keçirən şəxslər isə yerli özünüidare orqanına təqdim edirlər.

3.5. Digər vəzifəli şəxslər maliyyə xarakterli məlumatları qulluq etdikləri dövlət orqanının rəhbəri tərəfindən müəyyən edilmiş maliyyə (mühasibat) qurumuna təqdim edirlər.

Maddə 4. Maliyyə xarakterli məlumatlar haqqında bəyannamə

4.1. Maliyyə xarakterli məlumatlar bəyannamə formasında təqdim edilir. Bəyannamənin forması və təqdim edilmə qaydaları Komissiyanın təklifləri nəzərə alınmaqla müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyən edilir.

4.2. Vəzifəli şəxslər bəyannaməni yazılı formada tərtib edirlər və bəyannamədə göstərilən məlumatların həqiqiliyinə və tamlığına görə şəxsi məsuliyyət daşıyırlar.

4.3. Bəyannamə vəzifəli şəxslər tərəfindən təqdim edildikdən sonra geri götürülə bilməz.

4.4. Maliyyə xarakterli məlumatları qəbul edən orqanlar vəzifəli şəxslərə bəyannamənin qəbul edilməsi barədə sənəd təqdim edirlər.

Maddə 5. Bəyannamənin məzmunu

5.1. Bəyannamədə “Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun 5.1-ci maddəsində nəzərdə tutulan məlumatlar göstərilir.

5.2. “Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun 5.1-ci maddəsində göstərilən məlumatlara vəzifəli şəxslərin ailə üzvlərinin (əri və ya arvadı və onunla birgə yaşayan valideynləri və uşaqları) əmlakı, maliyyə və əmlak xarakterli öhdəlikləri haqqında məlumatlar da daxildir.

5.3. Vəzifəli şəxslər bəyannaməni təqdim etdikdən sonra əldə etdikləri və sonradan özgəninkiləşdirdikləri bəyan edilməli olan əmlak barədə məlumatları növbəti ildə təqdim ediləcək bəyannaməyə əlavə edirlər.

Maddə 6. Maliyyə xarakterli məlumatların təqdim edilməsi müddətləri

6.1. Bəyannamə hər il yanvarın 1-dən 30-dək təqdim edilir.

6.2. Vəzifəli şəxslər vəzifələrinin icrasına başladıkları gündən 30 gün ərzində bəyannamə təqdim edirlər.

6.3. Vəzifəli şəxslər digər vəzifənin icrası ilə əlaqədar il ərzində bəyannamə təqdim etmişlərsə, yeni bəyannamə təqdim etmirlər.

6.4. Vəzifəli şəxslər vəzifədən azad edildikdən və ya onların səlahiyyətlərinə xitam verildikdən, habelə təqaüdə çıxdıqdan sonra növbəti bir il ərzində bu Qaydaların 6.1.-ci maddəsində göstərilmiş müddətdə bəyannamə təqdim edirlər.

6.5. Vəzifəli şəxslər bəyannaməni üzrsüz səbəbdən vaxtında təqdim etmədikdə və ya qəsdən natamam, yaxud təhrif edilmiş formada təqdim etdikdə, Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə uyğun olaraq məsuliyyətə cəlb olunurlar.

6.6. Vəzifəli şəxslər vəzifədən azad edildikdən və ya onların səlahiyyətlərinə xitam verildikdən, habelə təqaüdə çıxdıqdan sonra bəyannaməni üzrsüz səbəbdən vaxtında təqdim etmədikdə və ya qəsdən natamam, yaxud təhrif edilmiş formada təqdim etdikdə, Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə uyğun olaraq məsuliyyətə cəlb olunurlar.

Maddə 7. Maliyyə xarakterli məlumatların təqdim edilməsinə nəzarət

7.1. Maliyyə xarakterli məlumatların təqdim edilməsinə nəzarəti həmin məlumatları qəbul edən orqanlar həyata keçirir.

7.2. “Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun 5.1-ci maddəsində və bu Qaydalarda nəzərdə tutulmuş tələblər və bu tələblərə əməl olunmamasının hüquqi nəticələri barədə vəzifəli şəxslər vəzifələrinin icrasına başladığı gündən 15 gün müddətində maliyyə xarakterli məlumatları qəbul edən orqanlar tərəfindən yazılı surətdə xəbərdar edirlər.

7.3. Azərbaycan Respublikasının dövlət orqanlarında seçkili vəzifələrə namizədliyi qanunla müəyyən olunmuş qaydada qeydə alınmış şəxslər tərəfindən maliyyə xarakterli məlumatların qəbul edilməsinə nəzarət Azərbaycan Respublikasının Seçki Məcəlləsinə uyğun olaraq həyata keçirilir.

Maddə 8. Maliyyə xarakterli məlumatların yoxlanılması

8.1. Maliyyə xarakterli məlumatları qəbul edən orqanlar bəyannaməni qəbul edərkən, onun düzgün tərtib edilib-edilməməsini müəyyən edir.

8.2. Maliyyə xarakterli məlumatları qəbul edən orqanlar bəyannamədə göstərilən məlumatlar üzrə ilkin araşdırma apara bilər. İlkin araşdırma zamanı bəyannamədə göstərilən məlumatların həqiqiliyi və tamlığı, sonuncu dəfə təqdim edilmiş bəyannamə ilə əvvəllər təqdim edilmiş bəyannamələrdə göstərilən maliyyə xarakterli məlumatlar arasında fərqlər müəyyən edilir.

8.3. İlkin araşdırma zamanı maliyyə xarakterli məlumatları qəbul edən orqanlar bəyannamədə göstərilən məlumatlarla əlaqədar vəzifəli şəxsin şifahi və ya yazılı izahatlarını ala bilərlər. İlkin araşdırma zamanı alınmış izahatlar bəyannaməyə əlavə edilir.

8.4. Vəzifəli şəxs yoxlamanın nəticələri ilə tanış olmaq və yazılı izahatlar vermək hüququna malikdir.

8.5. Maliyyə xarakterli məlumatları qəbul edən orqanlar ilkin araşdırma zamanı qanun pozuntuları müəyyən etdikdə materialları tədbir görülməsi üçün müvafiq dövlət orqanına göndərir.

Maddə 9. Maliyyə xarakterli məlumatların qorunması

9.1. Vəzifəli şəxsin təqdim etdiyi maliyyə xarakterli məlumatlar şəxsi həyatın sirri hesab olunur.

9.2. Maliyyə xarakterli məlumatları qəbul edən orqanlar həmin məlumatların konfidensiallığının qorunmasını təmin edirlər. Göstərilən məlumatlar həmin orqanlardan Komissiya tərəfindən, korrupsiya ilə əlaqədar hüquqpozmalarla bağlı Azərbaycan Respublikası Baş prokurorunun və ya məhkəmələrin əsaslandırılmış qərarları ilə tələb edilə bilər.

9.3. Vəzifəli şəxslər tərəfindən təqdim edilmiş maliyyə xarakterli məlumatların qanunsuz toplanılması və ya yayılması qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada cinayət məsuliyyətinə səbəb olur.

Maddə 10. Bu Qaydaların pozulmasına görə məsuliyyət

Bu Qaydaların pozulması Azərbaycan Respublikasının

qanunvericiliyinə uyğun olaraq cinayət, inzibati və ya intizam məsuliyyətinə səbəb olur.

Maddə 11. Keçid müddəaları

Bu Qaydaların 4.1-ci maddəsində nəzərdə tutulan bəyannamənin forması təsdiq edildikdən sonra vəzifəli şəxslər dörd ay müddətində bəyannaməni təqdim etməlidirlər.

**”VƏZİFƏLİ ŞƏXSLƏR TƏRƏFİNDƏN MALİYYƏ
XARAKTERLİ MƏLUMATLARIN TƏQDİM
EDİLMƏSİ QAYDALARI”NIN TƏSDİQ EDİLMƏSİ
HAQQINDA” AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
QANUNUNUN TƏTBİQ EDİLMƏSİ BARƏDƏ
AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
PREZİDENTİNİN FƏRMANI**

”Vəzifəli şəxslər tərəfindən maliyyə xarakterli məlumatların təqdim edilməsi qaydaları”nın təsdiq edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun qüvvəyə minməsi ilə əlaqədar həmin Qanunun tətbiq edilməsini təmin etmək məqsədi ilə **qərara alıram:**

1. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinə tapşırılsın ki, iki ay müddətində:

1.1. qüvvədə olan qanunvericilik aktlarının ”Vəzifəli şəxslər tərəfindən maliyyə xarakterli məlumatların təqdim edilməsi qaydaları”nın təsdiq edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununa uyğunlaşdırılması barədə təkliflərini hazırlayıb Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin;

1.2. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin və müvafiq mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının normativ-hüquqi aktlarının həmin Qanuna uyğunlaşdırılmasını təmin etsin və bu barədə Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat versin;

1.3. ”Vəzifəli şəxslər tərəfindən maliyyə xarakterli məlumatların təqdim edilməsi qaydaları”nın 4.1-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş bəyannamənin formasını və təqdim edilmə qaydalarını müəyyən etsin və bu barədə Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat versin;

1.4. öz səlahiyyətləri daxilində ”Vəzifəli şəxslər tərəfindən maliyyə xarakterli məlumatların təqdim edilməsi qaydaları”nın təsdiq edilməsi haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanunundan irəli gələn digər məsələləri həll etsin.

2 2. Müəyyən edilsin ki:

2.1. ”Vəzifəli şəxslər tərəfindən maliyyə xarakterli məlumatların təqdim edilməsi qaydaları”nın 4.1-ci maddəsində nəzərdə tu-

tulmuş "müvafiq icra hakimiyyəti orqanının" səlahiyyətlərini Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti həyata keçirir;

2.2 həmin qaydaların 3.4-cü maddəsində nəzərdə tutulmuş "müvafiq icra hakimiyyəti orqanının" səlahiyyətlərini Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyi həyata keçirir.

3. Bu Fərman dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 9 avqust 2005-ci il
№ 278

VƏTƏNDAŞLARIN MÜRACİƏTLƏRİNƏ BAXILMASI QAYDASI HAQQINDA AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ QANUNU

(23 iyun 1998-ci il tarixli, 509-IQD nömrəli; 5 oktyabr 1999-cu il tarixli, 706-IQD nömrəli; 13 mart 2001-ci il tarixli, 100-IIQD nömrəli; 12 oktyabr 2001-ci il tarixli, 205-IIQD nömrəli; 23 noyabr 2001-ci il tarixli, 219-IIQD nömrəli; 2 iyul 2002-ci il tarixli, 356-IIQD nömrəli; 30 dekabr 2003-cü il tarixli, 569-IIQD nömrəli; 7 aprel 2006-cı il tarixli, 92-IIIQD nömrəli; 20 oktyabr 2006-cı il tarixli, 167-IIIQD nömrəli; 9 oktyabr 2007-ci il tarixli, 430-IIIQD nömrəli qanunlara əsasən dəyişikliklər və əlavələrə)

Vətəndaşların dövlət orqanlarına təkliflər, ərizə və şikayətlərlə müraciət etməsi insan hüquqlarının həyata keçirilməsində və qorunmasında mühüm vasitədir.

Maddə 1. Müraciət etmək hüququ

Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 57-ci maddəsinin birinci hissəsinə əsasən Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının dövlət orqanlarına şəxsən müraciət etmək, habelə fərdi və kollektiv yazılı müraciətlər göndərmək hüququ vardır. Hər bir müraciətə qanunla müəyyən edilmiş qaydada və müddətlərdə yazılı cavab verilməlidir.

Maddə 2. Vətəndaşların müraciətlərinə baxılması qaydası haqqında qanunvericilik

Vətəndaşların müraciətlərinə baxılması qaydası haqqında qanunvericilik Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasından, bu Qanundan və Azərbaycan Respublikasının digər qanunvericilik aktlarından ibarətdir.

Maddə 3. Əsas anlayışlar

Təklif - dövlət hakimiyyəti orqanı, idarə, təşkilat və müəssisənin fəaliyyətinin yaxşılaşdırılmasını, təhsil, elm, texniki, hüquq, ya-

radicılıq və başqa sahələrlə bağlı məsələlərin həllini nəzərdə tutan müraciət.

Ərizə - vətəndaşlara məxsus hüquqların həyata keçirilməsi ilə bağlı tələbləri nəzərdə tutan müraciət.

Şikayət - dövlət orqanına, idarəsinə, təşkilatına və müəssisəsinə pozulmuş hüququn bərpası tələbi barədə müraciət.

Maddə 4. Bu Qanuna aid olmayan sahələr

Bu Qanunun qüvvəsi məhkəmə icraatı çərçivəsində vətəndaşların etdiyi müraciətlərin baxılmasına şamil edilmir.

Hərbi qulluqçuların xidmətlə əlaqədar müraciətlərinə Azərbaycan Respublikası Silahlı Qüvvələrinin Daxili xidmət nizamnaməsinə və intizam nizamnaməsinə uyğun olaraq baxılır.

Referendumun keçirilməsi ilə əlaqədar müraciətlərə Azərbaycan Respublikasının Seçki Məcəlləsinə uyğun olaraq baxılır.

Azərbaycan Respublikasının İnsan hüquqları üzrə müvəkkili (ombudsman) tərəfindən vətəndaşların müraciətlərinə baxılması qaydası müvafiq Qanunla tənzimlənir.

İnformasiya əldə edilməsi üçün sorğunun verilməsi və informasiya əldə edilməsi haqqında sorğuya baxılması qaydası müvafiq qanunla tənzimlənir.

Maddə 5. Dövlət hakimiyyəti orqanlarının, idarələrin, təşkilatların, müəssisələrin vəzifələri

Dövlət hakimiyyəti orqanları, idarələr, təşkilatlar, müəssisələr Azərbaycan Respublikası Konstitusiyası və qanunları ilə müəyyən edilən və təminat verilən qaydada Azərbaycan Respublikası vətəndaşlarının yazılı və şifahi şəkildə təkliflər vermək, ərizə ilə müraciət etmək, vəzifəli şəxslərin qanuna zidd hərəkətlərindən (hərəkətsizliyindən) şikayət etmək hüquqlarının həyata keçirilməsi üçün zəruri şərait yaradılmasını təmin etməlidirlər.

Dövlət hakimiyyəti orqanları, idarələr, təşkilatlar müəssisələr, onların rəhbərləri, digər vəzifəli şəxslər vətəndaşların təkliflərini, ərizə və şikayətlərini qəbul etməyə və özlərinin səlahiyyətinə uyğun olaraq bu Qanunla müəyyən edilmiş qaydada və müddətlərdə baxmağa, lazımi tədbirlər görməyə və onlara cavab verməyə borcludurlar.

Dövlət hakimiyyəti orqanlarının, idarələrin, təşkilatların, müəssisələrin rəhbərləri və digər vəzifəli şəxsləri təkliflərə, ərizə və şikayətlərə baxarkən:

. onların mahiyyətini diqqətlə öyrənməli, zəruri olduqda lazımı sənədləri tələb etməli və məsələnin həlli üçün başqa tədbirlər görməlidirlər;

. təkliflərin, ərizə və şikayətlərin baxılmasının nəticəsi haqqında vətəndaşlara yazılı şəkildə məlumat verməli, onlar təmin edilmədikdə bunun səbəblərini göstərməli, şikayət vermək qaydasını izah etməlidirlər;

. təklif, ərizə və şikayətlər barəsində əsaslandırılmış qərarların qəbul edilməsini və bu qərarların vaxtında və düzgün yerinə yetirilməsini təmin etməlidirlər.

Dövlət hakimiyyəti orqanları, idarələr, təşkilatlar, müəssisələr vətəndaşların müraciətlərinə baxılması vəziyyətini müntəzəm olaraq yoxlamalı və qanunla mühafizə olunan mənafeələrinin pozulması ilə əlaqədar təkrar ərizə və şikayətlərin verilməsi ilə nəticələnən sənədlərin aradan qaldırılması üçün tədbirlər görməlidir.

Maddə 6. Vətəndaşların qəbul edilmə qaydası

Dövlət hakimiyyəti orqanları, idarə, təşkilat və müəssisələrin rəhbərləri və digər vəzifəli şəxsləri vətəndaşların qəbul edilməsinin təşkilini təmin etməlidirlər.

Vətəndaşlar əvvəlcədən məlumat verilən günlərdə və saatlarda qəbul edilməlidirlər.

Zəruri hallarda dövlət hakimiyyəti orqanları, idarə, təşkilat və müəssisələrin rəhbərləri və digər vəzifəli şəxsləri vətəndaşları dərhal qəbul etməlidirlər.

Maddə 7. Müraciətə baxılması qaydası

Vətəndaşlar təklifləri və ərizələri həmin məsələni bilavasitə həll etməli olan dövlət hakimiyyəti orqanlarına, idarələrə, təşkilatlara, müəssisələrə və ya vəzifəli şəxslərə veririlər.

Dövlət hakimiyyəti orqanları, idarələr, təşkilatlar, müəssisələr, onların rəhbərləri və digər vəzifəli şəxsləri müraciətdə irəli sürülən məsələlərin həlli, onların səlahiyyətinə aid olmadıqda, bunları beş gündən gec olmayaraq müvafiq təşkilata göndərir və bu barədə

müraciət edənə məlumat verir, şəxsi qəbul zamanı isə hara müraciət etmək lazım olduğunu izah edir.

Müraciətdə göstərilən məsələyə baxıldıqda və bu barədə vətəndaşa əsaslandırılmış cavab verildikdə müraciət baxılmış hesab olunur.

Dövlət hakimiyyəti orqanı başqa orqanlara, idarələrə, təşkilatlara, müəssisələrə vətəndaşların müraciətlərini aiddiyyəti üzrə baxılması üçün göndərdikdə və həmin müraciətin baxılması nəzarətdə saxlandıqda isə həmin orqanlar, idarələr, təşkilatlar müəssisələr müraciətlə bağlı dövlət hakimiyyəti orqanına əsaslandırılmış və bu Qanunda nəzərdə tutulmuş müddətdə cavab verməlidir. Dövlət hakimiyyəti orqanına müraciətlə bağlı cavab məktubu müvafiq orqanın, idarənin, təşkilatın, müəssisənin rəhbəri tərəfindən imzalanmalıdır.

Müraciəti qəbul etməkdən imtina qadağandır.

Yazılı müraciət vətəndaş tərəfindən imzalanmalı, vətəndaşın adı, atasının adı, soyadı, ünvanı, yaxud işlədiyi yer göstərilməlidir. Müraciətdə həmin məlumatlar göstərilmədikdə onlar anonim sayılır. Anonim müraciətlərə baxılmır.

Vətəndaşların şikayətlərini baxılmaq üçün qanuna zidd hərəkətlərindən (hərəkətsizliyindən) şikayət edilən orqanlara və ya vəzifəli şəxslərə göndərmək qadağandır.

Dövlət hakimiyyəti orqanları müraciətlərin qəbul edilməsi və cavablandırılması işini elektron formada həyata keçirə bilər.

Maddə 8. Müraciətlə bağlı kargüzarlığın aparılma qaydası

Vətəndaşların təklif, ərizə və şikayətləri mütləq kargüzarlıqda qeydiyyatdan keçirilir. Sənədlərə daxil olma tarixini və nömrəsini göstərən ştamp vurulur. Vətəndaşların tələbi ilə təklifin, ərizənin və şikayətin qeydə alınma nömrəsi və tarixi ona bildirilir. Vətəndaşların müraciətləri ilə bağlı aparılan kargüzarlıq işini orqanın rəhbəri təmin edir.

Kargüzarlıq müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən təsdiq edilən qaydada aparılır.

Maddə 9. Qərardan şikayət etmək hüququ

Öz təklifi, ərizəsi, şikayəti barəsində qəbul edilmiş qərarla razılaşmayan vətəndaş bu qərarı qəbul etmiş orqanın, idarənin, təş-

kilatın, müəssisənin və ya vəzifəli şəxsin bilavasitə tabe olduqları orqana və ya vəzifəli şəxsə həmin qərar barəsində şikayət etmək hüququna malikdir.

Şikayətlər qanunvericilikdə nəzərdə tutulan qaydada məhkəməyə verilə bilər.

Maddə 10. Müraciətə baxılma müddəti

Qanunvericilikdə nəzərdə tutulan hallar istisna olmaqla müraciətə qanunvericiliklə başqa müddət nəzərdə tutulmamışdırsa, bir ay müddətində, əlavə öyrənilməsi və yoxlanılması tələb edilməyən müraciətə ən gec 15 gün ərzində baxılmalıdır.

Müraciətə baxılmaq üçün xüsusi yoxlama keçirmək, əlavə materiallar tələb etmək, yaxud başqa tədbirlər görmək lazım gəlmiş hallarda müvafiq orqanın, idarənin, təşkilatın, müəssisənin rəhbəri və ya onun müavini müraciətə baxılma müddətini müstəsna hallarda ən çoxu bir ay uzada bilər. Bu barədə müraciət edən vətəndaşa, müraciətin baxılması dövlət hakimiyyəti orqanı tərəfindən nəzarətdə saxlandıqda isə dövlət hakimiyyəti orqanına məlumat verilməlidir.

Hərbi qulluqçuların və onların ailə üzvlərinin müraciəti daxil olduğu gündən etibarən ən gec 15 gün ərzində baxılır.

Əgər məlumatın verilməsi barədə müraciətə yuxarıda göstərilən müddətlərdə baxılması nəticəsində lazım olan məlumat öz əhəmiyyətini itirə bilsə, həmin müraciətə dərhal, bu mümkün olmadıqda isə, 24 saatdan gec olmayaraq baxılmalıdır.

Maddə 10-1. Korrupsiya ilə əlaqədar hüquqpozmalarla bağlı müraciətlərə baxılmasının xüsusiyyətləri

10-1.1. Dövlət hakimiyyəti orqanlarında korrupsiya ilə əlaqədar hüquqpozmalarla bağlı müraciətlərə bu maddənin xüsusiyyətləri nəzərə alınmaqla, bu qanuna müvafiq olaraq baxılır.

10-1.2. Korrupsiya ilə əlaqədar hüquqpozmalarla bağlı müraciət daxil olduqda, dövlət hakimiyyəti orqanının rəhbəri tərəfindən müraciət üzrə xidməti araşdırma təyin edilir. Xidməti araşdırma müvafiq dövlət hakimiyyəti orqanına daxili nəzarət xidməti tərəfindən həyata keçirilir. Xidməti araşdırma 20 gün müddətində başa çatdırılmalı və nəticəsi dövlət hakimiyyəti orqanının rəhbərinə təq-

dim olunmalıdır. Əlavə materiallar tələb etmək, yaxud başqa tədbirlər görmək lazım gəldiyi hallarda dövlət hakimiyyəti orqanının rəhbəri tərəfindən bu müddət daha 10 gün uzadıla bilər.

10-1.3. Dövlət hakimiyyəti orqanının rəhbəri xidməti araşdırmanın nəticəsini aldıqdan sonra müraciət üzrə aşağıdakı qərarlardan birini qəbul edir:

10-1.3.1. müraciətin əsaslı olduğu təsdiq edildikdə, eyni zamanda əməldə mülki-hüquqi, inzibati və ya cinayət məsuliyyəti yaradacaq əlamətlər olduqda, Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə müvafiq olaraq tədbirlər görülməsi barədə;

10-1.3.2. müraciətin əsaslı olduğu təsdiq edildikdə, lakin əməldə mülki-hüquqi, inzibati və ya cinayət məsuliyyəti yaradacaq əlamətlər olmadıqda, aidiyyəti şəxslərin Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə müvafiq olaraq intizam məsuliyyətinə cəlb edilməsi barədə;

10-1.3.3. müraciətin əsaslı olması təsdiq edilmədikdə, şikayət üzrə icraata xitam verilməsi barədə.

10-1.4. Qəbul edilmiş qərar haqqında müraciət etmiş şəxsə əsaslandırılmış cavab verilməklə, ona həmin qərardan şikayət vermək hüququ izah edilir.

10-1.5. Dövlət hakimiyyəti orqanının rəhbərinin qərarından yuxarı dövlət orqanına şikayət verilə bilər. Bu müddəə şəxsin dövlət hakimiyyəti orqanının rəhbərinin qərarından məhkəməyə şikayət vermək hüququnu məhdudlaşdırmır.

10-1.6. Dövlət hakimiyyəti orqanları hesab edilməyən dövlət idarə, müəssisə və təşkilatlarında korrupsiya ilə əlaqədar hüquq-pozmalarla bağlı müraciətlərə 20 gün müddətində bu qanunla müəyyən edilmiş ümumi qaydada baxılır.

Maddə 11. Bu Qanunun pozulmasına görə məsuliyyət

Dövlət hakimiyyəti orqanları, idarə, təşkilat və müəssisələrin rəhbərləri vətəndaşların təkliflərinin, ərizə və şikayətlərinin qəbul edilməsinin və onlara baxılmasının təşkili üçün məsuliyyət daşıyırlar.

Vətəndaşların təklif, ərizə və şikayətlərinə baxılması üçün müəyyən edilmiş qaydanı pozmaqda, habelə təkliflər, şikayətlər verməklə əlaqədar olaraq, yaxud onlardakı tənqiddə görə vətən-

daşları təqib etməkdə təqsiri olan vəzifəli şəxslər qanunvericiliyə müvafiq olaraq intizam, mülki-hüquq və cinayət məsuliyyəti daşıyırlar.

Vətəndaş böhtan məqsədilə ərizə və ya şikayət verdikdə, qanunvericiliyə uyğun olaraq məsuliyyət daşıyır.

Maddə 12. Əcnəbilərin və vətəndaşlığı olmayan şəxslərin müraciətlərinə baxılması qaydası

Əcnəbilərin və vətəndaşlığı olmayan şəxslərin müraciətlərinə baxılması Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı dövlətlərarası müqavilələr ilə başqa qayda nəzərdə tutulmayıbsa, bu Qanunla tənzimlənir.

**Heydər ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti**

**Bakı şəhəri, 10 iyun 1997-ci il
№ 314-IQ**

İNFORMASIYA ƏLDƏ ETMƏK HAQQINDA AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ QANUNU

(16 iyun 2007-ci il tarixli, 389-IIIQD nömrəli
Qanuna əsasən əlavələrlə)

I FƏSİL. Ümumi müddəalar

Maddə 1. Qanunun məqsədi

Bu Qanunun məqsədi Azərbaycan Respublikası Konstitusiyasının 50-ci maddəsi ilə təsbit olunmuş məlumat əldə etmək hüququnun sərbəst, maneəsiz və hamı üçün bərabər şərtlərlə, açıq cəmiyyətin və demokratik hüquqi dövlətin prinsipləri əsasında təmin edilməsinin hüquqi əsaslarını müəyyənləşdirməkdən, həmçinin ictimai vəzifələrin yerinə yetirilməsinə vətəndaşlar tərəfindən nəzarət olunmasına şərait yaratmaqdan ibarətdir.

Maddə 2. İnformasiya əldə etmək azadlığı

2.1. Azərbaycan Respublikasında informasiyanın əldə olunması azaddır.

2.2. Hər kəs özü birbaşa və ya nümayəndəsi vasitəsilə informasiya sahibinə müraciət etmək, informasiyanın növünü və əldə etmə formasını seçmək hüququna malikdir.

2.3. İnformasiya sahibinə müraciət edən hər kəs:

2.3.1. sorğu edilən informasiyanın informasiya sahibində olub-olmadığını öyrənmək, bu informasiya olmadıqda onu əldə etmək üçün yardımçı məlumatlar almaq;

2.3.2. informasiya sahibi sorğu edilən informasiyaya malik olduqda onu sərbəst, maneəsiz və hamı üçün bərabər şərtlərlə əldə etmək hüququna malikdir.

2.4. Fiziki şəxslərin özləri barəsindəki sənədləşdirilmiş informasiya ilə maneəsiz tanış olmaq, onu əldə etmək, bu informasiyada dəqiqləşdirmələr aparılmasını tələb etmək, informasiyadan kimlərin və hansı məqsədlə istifadə etdiyini öyrənmək hüququ vardır.

2.5. İnformasiya sahiblərindən bu Qanunun tələblərinə uyğun olaraq əldə edilmiş sənədləşdirilmiş informasiyadan, digər məq-

sədlər, o cümlədən kommersiya məqsədləri üçün törəmə informasiya məhsulunun yaradılmasına bu şərtlə icazə verilir ki, törəmə informasiya yaradılarkən ilkin mənbəyə istinad edilsin.

Maddə 3. Əsas anlayışlar

3.0. Bu Qanunun məqsədləri üçün istifadə olunan əsas anlayışlar aşağıdakı mənaları ifadə edir:

3.0.1. informasiya-yaranma tarixindən, təqdimat formasından və təsnifatından asılı olmayaraq istənilən fəaliyyət nəticəsində yaradılan, yaxud əldə olunan faktlar, rəylər, bilgiler, xəbərlər və ya digər xarakterli məlumatlar;

3.0.2. şəxsi və ailə həyatına dair məlumat (bundan sonra- fərdi məlumat)-şəxsiyyəti birbaşa və ya dolayısı ilə identifikasiya etmək imkan verən hadisələr, fəaliyyətlər, vəziyyətlər barədə faktlar, rəylər, bilgiler;

3.0.3. ictimai informasiya-qanunlarla və ya digər normativ hüquqi aktlarla müəyyənləşdirilən ictimai vəzifələrin yerinə yetirilməsi prosesində yaradılan və ya əldə edilən faktlar, rəylər, bilgiler;

3.0.4. informasiya xidmətləri-sorğu ilə müraciət edən hər kəsi informasiya ilə təmin etmək üçün göstərilən fəaliyyət;

3.0.5. informasiya sahibi-informasiya əldə etmək hüququnu təmin etmək üçün bu Qanunun 9-cu maddəsi ilə müəyyənləşdirilən dövlət orqanları, bələdiyyələr, mülkiyyət növündən asılı olmayaraq yaradılmış hüquqi şəxslər və fiziki şəxslər;

3.0.6. informasiya sorğusu-informasiya əldə etmək üçün yazılı və ya şifahi müraciət;

3.0.7. informasiya sorğusu verən (bundan sonra - sorğuçu) - informasiya əldə etmək üçün yazılı və ya şifahi şəkildə müraciət edən hüquqi və ya fiziki şəxs;

3.0.8. informasiyanın açıqlanması-informasiyanın sorğu verilmədən kütləvi informasiya vasitələrində, rəsmi nəşrlərdə, sorğu və ya məlumat kitabçalarında yayılması, İnternet informasiya ehtiyatlarında yerləşdirilməsi, brifinqlərdə, mətbuat relizlərində və ya konfranslarında elan edilməsi, rəsmi və ya kütləvi tədbirlərdə bildirilməsi.

Maddə 4. Qanunun tənzimləmə sahəsi

4.1. Bu Qanunla aşağıdakılar müəyyənləşdirilir:

4.1.1. informasiyanın əldə olunmasının şərtləri, qaydaları və formaları, habelə informasiya sahibinin bu cür informasiyanı təqdim etməkdən imtinasının əsasları;

4.1.2. ictimai informasiyanın əldə olunmasına qoyulan məhdudiyətlər və həmin informasiyanın digər qanunlarla tənzimlənməyən hissəsinin açıqlanma və təqdim edilmə qaydaları;

4.1.3. informasiyanın əldə olunmasının təşkilinə nəzarətin həyata keçirilməsi qaydaları.

4.2. Bu Qanun aşağıdakılara şamil edilmir:

4.2.1. qanunla müəyyənləşdirilmiş dövlət sirri təşkil edən məlumatlara;

4.2.2. "Milli arxiv fondu haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğun olaraq arxiv sənədləri ilə işləməyə buraxılmanın təmin edilməsinə;

4.2.3. "Vətəndaşların müraciətlərinə baxılması qaydası haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu ilə tənzimlənən təklif, ərizə və şikayətlərə;

4.2.4. beynəlxalq müqavilələrlə müəyyən edilmiş məhdudiyətlərə.

Maddə 5. İnformasiya əldə etmək haqqında Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi

5.1. İnformasiya əldə etmək haqqında Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasından, bu Qanundan və bu Qanunun tələblərinə uyğun hazırlanmış digər normativ hüquqi aktlardan ibarətdir.

5.2. Azərbaycan Respublikasının digər normativ hüquqi aktlarında informasiyanın əldə olunması ilə bağlı bu Qanunun tələblərindən fərqli qaydalar müəyyənləşdirilə bilməz.

Maddə 6. İnformasiya əldə olunmasının əsas prinsipləri

6.0. İnformasiya əldə olunmasının əsas prinsipləri aşağıdakılardır:

6.0.1. informasiya sorğusunun sərbəst, maneəsiz və hamı üçün bərabər şərtlərlə təmin edilməsi;

- 6.0.2. informasiyanın əldə olunmasının qanuniliyi;
- 6.0.3. dövlət orqanlarının və bələdiyyələrin informasiyanı açıqlamaq vəzifəsi;
- 6.0.4. informasiyanın maksimum açıqlığı;
- 6.0.5. informasiya sorğusunun ən qısa zamanda və ən münasib üsulla təmin edilməsi;
- 6.0.6. informasiya təqdim olunarkən insanların, cəmiyyətin və dövlətin təhlükəsizliyinin qorunması;
- 6.0.7. informasiya əldə etmək hüququnun dövlət tərəfindən qorunması, o cümlədən məhkəmə yolu ilə müdafiəsi;
- 6.0.8. bu Qanunla müəyyənləşdirilmiş hallar istisna olmaqla, informasiyanın əldə edilməsinin ödənişsiz həyata keçirilməsi;
- 6.0.9. informasiya əldə etmək hüququnun pozulmasına görə informasiya sahiblərinin məsuliyyət daşması;
- 6.0.10. informasiya əldə edilməsinə qoyulan məhdudiyyətin bu məhdudiyyəti doğuran əsaslardan daha artıq müəyyənləşdirilməməsi;
- 6.0.11. ictimaiyyətdə maraq doğuran hüquq pozuntuları barədə məlumatı açıqlamağa görə vəzifəli şəxslərin təqib olunmaması.

Maddə 7. Sənədləşdirilmiş informasiya (sənəd)

7.1. Maddi daşıyıcıda mətn, səs və ya təsvir formasında qeydə alınan və identifikasiyaya imkan verən istənilən rekvizitli informasiya mənbəyindən, saxlanma yerindən, rəsmi statusundan, mülkiyyət növündən, mənsub olduğu təşkilat tərəfindən yaradılıb-yaradılmadığından asılı olmayaraq sənədləşdirilmiş informasiya (bundan sonra-sənəd) hesab olunur.

7.2. İnformasiya sahibi sənədə malikdir, əgər:

7.2.1. informasiya sahibində mövcud olan sənəd digər informasiya sahibinə məxsus deyilsə;

7.2.2. digər informasiya sahibində mövcud olan sənəd informasiya sahibinə məxsusdursa.

Maddə 8. Sənədin saxlanması, komplektləşdirilməsi və mühafizəsi

8.1. Müvafiq icra hakimiyyəti orqanı sənədlərin saxlanmasına, komplektləşdirilməsinə və mühafizəsinə dair qaydalar müəyyənləşdirir.

8.2. İnformasiya sahibi malik olduğu sənədlərin bu Qanunun 8.1-ci maddəsində göstərilən qaydalara uyğun saxlanması, komplektləşdirilməsinin və mühafizəsinin təşkilinə görə məsuliyyət daşıyır.

8.3. İnformasiya sahibi fiziki şəxsin özü haqqında fərdi məlumatlarla tanış olması və lazım gələrsə onlarda dəqiqləşdirmələr aparılması üçün bu Qanunun tələblərinə uyğun qaydalar müəyyənləşdirir və bu qaydaların icrasını təmin edir.

Maddə 9. İnformasiya sahibləri

9.1. Aşağıdakılar informasiya sahibləri sayılır:

9.1.1. dövlət orqanları və bələdiyyələr;

9.1.2. ictimai funksiyaları yerinə yetirən hüquqi şəxslər, həmçinin normativ hüquqi aktlarla və ya müqavilə əsasında təhsil, səhiyyə, mədəniyyət və sosial sahələrdə xidmət göstərən özəl hüquqi şəxslər və fiziki şəxslər.

9.2. Bu Qanunun 9.1.2-ci maddəsində təsbit olunan hüquqi və fiziki şəxslərə informasiya sahiblərinin bu Qanunla müəyyənləşdirilmiş vəzifələri yalnız ictimai funksiyaların yerinə yetirilməsi, yaxud normativ hüquqi aktlarla və ya müqavilə əsasında təhsil, səhiyyə, mədəniyyət və sosial sahələrdə göstərilən xidmət nəticəsində yaranan və ya əldə edilən informasiyalar üzrə şamil olunur.

9.3. Aşağıdakılar informasiya sahiblərinə bərabər tutulur:

9.3.1. əmtəə bazarında hökmran mövqə tutan, xüsusi və ya müstəsna hüquqa, yaxud təbii inhisara malik olan hüquqi şəxslərmalların və xidmətlərin təklif edilməsi şərtlərinə və onların qiymətlərinə, həmin şərtlərdə və qiymətlərdə dəyişikliklərə aid informasiyalar üzrə;

9.3.2. tamamilə və ya qismən dövlət mülkiyyətində, yaxud asılılığında olan qeyri-kommersiya təşkilatları, büdcədən kənar fondlar, həmçinin dövlətin üzvü olduğu və ya iştirak etdiyi kommersiya birlikləri-dövlət büdcəsindən verilmiş vəsaitdən və ya onlara ayrılmış əmlakdan istifadəyə aid informasiyalar üzrə.

II FƏSİL. İnformasiya əldə olunmasının təşkili

Maddə 10. İnformasiya sahibinin vəzifələri

10.1. İnformasiya sahibi öz informasiya ehtiyatlarından hər kəsin sərbəst, maneəsiz və hamı üçün bərabər şərtlərlə informasiya əldə etmək hüququnu bu Qanunla müəyyənləşdirilmiş qaydada təmin etməyə borcludur.

10.2. İnformasiya sahibi bu məqsədlə informasiya məsələləri üzrə vəzifəli şəxs təyin edir, yaxud struktur bölmə yaradır, informasiya xidmətləri göstərir.

10.3. İnformasiya məsələləri üzrə vəzifəli şəxsin təyin olunması və ya struktur bölmənin yaradılmaması informasiya xidmətləri göstərməkdən imtina üçün əsas ola bilməz.

10.4. İnformasiya sahibi:

10.4.1. informasiya sorğusunu ən qısa zamanda və sorğuçu üçün ən münasib üsulla təmin etməlidir;

10.4.2. sənədlərin reyestrini aparmalıdır;

10.4.3. ictimai vəzifələrin yerinə yetirilməsi haqqında ictimaiyyətə müntəzəm məlumat verməlidir;

10.4.4. açıqlamalı olduğu ictimai informasiyanı bu Qanunla müəyyənləşdirilmiş qaydada və müddətdə açıqlamalıdır;

10.4.5. sorğucuya kömək göstərməlidir;

10.4.6. informasiyanın əldə olunmasına qoyulan məhdudiyətlər barədə sorğucuya məlumat verməlidir;

10.4.7. əldə olunması qanunla məhdudlaşdırılan informasiyaları qorunmalıdır;

10.4.8. həqiqətə uyğun olmayan, natamam və ya qeyri-dəqiq informasiya verməməli, şübhə yarandığı hallarda informasiyanın düzgünlüyünü və mötəbərliyini yoxlamalıdır.

10.5. İnformasiya məsələləri üzrə vəzifəli şəxs və ya struktur bölmə aşağıdakı funksiyaları yerinə yetirir:

10.5.1. sorğuları diqqətlə araşdırıb qərarlar qəbul edir;

10.5.2. sorğuları bu Qanunla nəzərdə tutulmuş qaydada təmin edir;

10.5.3. informasiya xidmətlərinin göstərilməsinə nəzarət edir;

10.5.4. İnformasiya Məsələləri üzrə müvəkkilə təqdim olunacaq hesabatları hazırlayır;

10.5.5. informasiya əldə edilməsi ilə bağlı informasiya sahibinə göndərilən şikayətləri araşdırıb qərar qəbul edir;

10.5.6. informasiya xidmətləri göstərilməsi ilə bağlı digər vəzifələri yerinə yetirir.

10.6. İnformasiya Məsələləri üzrə müvəkkilə hesabatlar ildə iki dəfə-hər cari ilin birinci və yeddinci aylarında təqdim olunur. Müvəkkil tələb edərsə, informasiya sahibi bu cür hesabatları əlavə olaraq təqdim etməlidir.

Maddə 11. İnformasiya əldə olunmasının təşkilinə görə məsuliyyət

11.1. İnformasiya sahibinin rəhbəri informasiya xidmətlərinin təşkili ilə əlaqədar daxili icraat qaydalarını müəyyənləşdirir.

11.2. Bu Qanunun 9-cu maddəsində nəzərdə tutulan informasiya sahibləri informasiyanın əldə olunmasının təşkilinə görə qanunvericiliklə müəyyənləşdirilmiş qaydada məsuliyyət daşıyırlar.

11.3. Əgər informasiya sahibi informasiya məsələləri üzrə vəzifəli şəxs təyin etməyibsə, yaxud struktur bölmə yaratmayıbsa, informasiya sorğusunun icrasına məsuliyyəti informasiya sahibinin bu funksiyanın yerinə yetirilməsi üçün müəyyənləşdirdiyi şəxs daşıyır.

11.4. İnformasiyanın bu Qanunla müəyyənləşdirilmiş qaydada açıqlanması üçün məsuliyyəti, bu funksiyanın icrası rəsmi qaydada başqasına həvalə olunmayıbsa, informasiya sahibinin rəhbəri daşıyır.

Maddə 12. Sənədlərin reyestri

12.1. Sənədlərin reyestri (bundan sonra-reyestr) informasiya sahibinə daxil olan, ictimai vəzifələrin yerinə yetirilməsi nəticəsində yaradılan və ya əldə edilən informasiyaların qeydə alındığı və hər kəsin istifadə edə biləcəyi elektron məlumat toplusudur.

12.2. Reyestrin yaradılması, saxlanması və vaxtaşırı yeniləşdirilməsi qaydaları müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyənləşdirilir.

12.3. İnformasiya sahibi reyestrə aşağıda göstərilən sənədləri bu maddədə göstərilən müddətdə qeydə almalıdır:

12.3.1. daxil olan, göndərilən və ya idarə daxilində hazırlanan sənədlər-daxil olduğu, göndərildiyi və ya idarə daxilində hazırlandığı gün;

12.3.2. hüquqi aktlar-imzalandığı gün;

12.3.3. müqavilələr-qüvvəyə mindiyi gün.

12.4. Mühasibat sənədləri, təbrik məktubları, bildirişlər, memorandumlar, zəmanətlər, habelə iclaslar, müşavirələr, konfranslar və digər kütləvi tədbirlərin proqramları və ya belə tədbirlər haqqında məlumatlar, müxtəlif statistik hesabatlar sənədlərin reyestrində qeydə alınmır.

12.5. Reyestrə bu Qanunun 15.1-ci maddəsində sadalananlarla yanaşı aşağıdakı məlumatlar da daxil edilməlidir:

12.5.1. sənədin daxil olma və ya göndərilmə üsulu (elektron poçt, poçt, telefaks vasitəsilə, yaxud şəxsən təqdim etməklə);

12.5.2. sənədin növü (informasiya sorğusu, təklif, ərizə və şikayət, raport, normativ xarakterli akt, və s.);

12.5.3. əgər varsa, sənədin əldə olunmasına qoyulan məhdudiyyətlər və s.

12.6. Reyestrdə, həmçinin baxılma və ya cavab tələb edən sənədin icrası üçün qanunla müəyyənləşdirilmiş müddət, struktur bölmənin adı, habelə cavabı tərtib edən vəzifəli şəxsin adı və soyadı göstərilməlidir.

12.7. Müvafiq icra hakimiyyəti orqanı reyestrdən istifadəni və sənədin axtarılmasını asanlaşdırmaq məqsədi ilə reyestrdən istifadəyə dair qaydalar müəyyənləşdirir.

III FƏSİL. İnformasiyanın əldə olunmasının sorğu əsasında təmin edilməsi

Maddə 13. İnformasiya sorğusunun təqdim edilmə üsulu

13.1. Sorğuçu informasiya sorğusunu aşağıdakı üsulla təqdim edir:

13.1.1. informasiya sahibinin vəzifəli şəxsinə bilavasitə və ya telefonla müraciət etmək yolu ilə şifahi;

13.1.2. sorğunu şəxsən təqdim etmək və ya informasiya sahibinə poçt, telefaks, yaxud elektron poçtla göndərmək yolu ilə yazılı.

Maddə 14. İnformasiya əldə etmənin formaları

14.1. Sorğuçu yazılı sorğunun aşağıdakı formalardan birində və ya mövcud olan digər formalarda təmin edilməsini tələb edə bilər:

14.1.1. sənədlə tanış olmaq üçün ayrılmış yere daxil olma;

14.1.2. sənədin üzünün köçürülməsi;

14.1.3. informasiya sahibinin texniki imkanlarından istifadə etməklə sənədin surətinin çıxarılması və ya sənədin təsdiqlənmiş surətinin verilməsi;

14.1.4. sorğuçunun öz texniki imkanlarından istifadə etməklə sənədin surətinin çıxarılması;

14.1.5. stenoqramların və ya digər formada kodlaşdırılmış sənədlərin oxunmaq üçün yararlı vəziyyətdə təqdim edilməsi;

14.1.6. sənədin tərcümə olunması;

14.1.7. sənədin surətinin elektron daşıyıcılara köçürülməsi və s.

14.2. İnformasiyanın əldə olunmasının hüquqi formaları aşağıdakılardır:

14.2.1. bu Qanunun tələblərinə uyğun olaraq mütləq qaydada təqdim olunan informasiyalar;

14.2.2. müqavilə yolu ilə təqdim olunan informasiyalar.

14.3. Bu Qanunun 14.2.1-ci maddəsində göstərilən hallarda informasiyaların əldə olunması ödənişsiz, haqqı ödənilməklə və ya güzəştli şərtlərlə həyata keçirilir.

14.4. Bu Qanunun 14.2.2-ci maddəsində göstərilən hallarda informasiyanın təqdim olunma müddəti informasiya sahibi ilə sorğuçunun qarşılıqlı razılığı əsasında müəyyənləşdirilir.

14.5. İnformasiya sahibi informasiya sorğusunun bu sorğuda göstərilən formada icrasından aşağıdakı hallarda imtina edə bilər:

14.5.1. texniki imkanlar olmadıqda;

14.5.2. informasiya daşıyıcısının növü ilə əlaqədar icrası mümkün deyilsə;

14.5.3. şifahi sorğu əsasında verilməli olan informasiya böyük vaxt tələb etdiyindən informasiya sahibinin əsas vəzifələrinin yerinə yetirilməsinə maneələr yaradırsa.

14.6. Bu Qanunun 14.5.1. və 14.5.2-ci maddələrində göstərilən hallarda sorğunun təmin olunmasının münasib formasını informasiya sahibi özü seçir və sorğuda göstərilən əlaqə məlumatları imkan verirsə, bu məsələ sorğuçu ilə müzakirə olunur.

14.7. Vəzifəli şəxsin şifahi cavabı sorğuçunu qane etmədikdə və ya bu Qanunun 14.5.3-cü maddəsində nəzərdə tutulan hallarda sorğuçuya yazılı şəkildə müraciət etməsi təklif olunur.

14.8. İnformasiyanın təqdim edilmə forması sorğudan aydın olursa və bunu sorğunun icrası üçün nəzərdə tutulmuş müddət ərzində dəqiqləşdirmək mümkün deyilsə, o zaman sorğunun icrası informasiya sahibinin seçdiyi formada təmin olunur.

Maddə 15. İnformasiyanın əldə edilməsi haqqında sorğu

15.1. Yazılı informasiya sorğusunda aşağıdakılar göstərilməlidir:

15.1.1. sorğuçunun adı və soyadı;

15.1.2. sorğu hüquqi şəxs tərəfindən təqdim edildikdə-həmçinin hüquqi şəxsin adı;

15.1.3. informasiya sahibinin sorğunu təmin edə bilməsi üçün sorğuçuya aid əlaqə məlumatları (poçt və ya elektron poçt ünvanı, telefon və ya telefaks nömrəsi);

15.1.4. sorğu edilən informasiyanın məzmunu, yaxud sənədin növü və ya adı, sənədin sorğuçuya bəlli olan rekvizitləri;

15.1.5. informasiyanın təqdim edilmə forması.

15.2. Əgər sorğuçu fərdi məlumat əldə etmək istəyirsə, sorğunu bilavasitə informasiya sahibinin vəzifəli şəxsinə verir və bu zaman şəxsiyyətini təsdiqləyən sənəd təqdim edir.

15.3. Fərdi məlumat tələb olunduqda, yaxud dövlət və ya bələdiyyə qulluqçusu qulluq vəzifəsini yerinə yetirmək üçün sorğu verdikdə, informasiya əldə etməyin zərurəti əsaslandırılmalıdır.

15.4. Sorğuçu qulluq vəzifəsini yerinə yetirmək bəhanəsi ilə, yaxud qulluq mövqeyindən istifadə etməklə şəxsi məqsəd üçün informasiya əldə edə bilməz və ya qulluq vəzifəsini yerinə yetirərkən əldə etdiyi informasiyadan digər məqsədlər üçün istifadə edə bilməz.

15.5. Sorğuçu bu Qanunun 15.3-cü, 21.2.1-ci, 22.4-cü və 24.3-cü maddələrində göstərilən hallardan başqa, informasiya əldə olunmasının zəruriliyini əsaslandırmağa borclu deyildir.

15.6. Yazılı sorğu fiziki şəxs və ya hüquqi şəxsin rəhbəri, yaxud onların səlahiyyətli nümayəndəsi tərəfindən imzalanır.

15.7. Yazılı sorğunu qəbul etməkdən imtina qadağandır.

Maddə 16. İnformasiya sorğusunun icra olunma üsulları

16.1. İnformasiya sahibi sorğuda tələb olunan informasiyanı aşağıdakı üsullarla icra edir:

16.1.1. elektron informasiya daşıyıcısında yazmaqla və ya sorğuda göstərilən elektron poçt ünvanı üzrə göndərməklə;

16.1.2. sənədin surətini və ya sənəddən çıxarışı sorğuçuya bilavasitə təqdim etməklə və ya onun poçt ünvanına göndərməklə;

16.1.3. telefaksla;

16.1.4. şifahi formada;

16.1.5. informasiya ilə tanış olmaq üçün ayrılmış yerə girməyə icazə verməklə;

16.1.6. informasiya daşıyıcısının növünü nəzərə almaqla başqa üsullarla.

16.2. İnformasiya sorğusu yalnız aşağıdakı hallarda şifahi cavablandırılır:

16.2.1. vəzifəli şəxslərə bilavasitə müraciət edildikdə;

16.2.2. informasiya sorğusu üzrə məlumatlar soruşulduqda;

16.2.3. informasiya sahibində sorğuçunu maraqlandıran məlumatın olub-olmadığı öyrənildikdə.

16.3. Sənədin surətini çıxararkən onun əslinə ziyan vurulacağı təqdirdə informasiya sahibi:

16.3.1. əlyazması və ya çap məhsulu ilə tanış olmaq;

16.3.2. audio materialları dinləmək, audiovizual materialları seyr etmək və qeydlər götürmək üçün sorğuçuya şərait yaratmalıdır.

16.4. Vəzifəli şəxs informasiya sorğusuna şifahi şəkildə cavab verdikdə, sənədi oxumağa borclu deyildir.

16.5. Sorğu edilən informasiya bir neçə dildə mövcud olduqda, sənəd sorğuda üstünlük verilən dildə təqdim edilir.

Maddə 17. İnformasiya sahibinin sorğuçuya kömək göstərmək vəzifəsi

17.1. İnformasiya sahibi informasiyanın əldə olunmasının şərtlərini, qaydalarını və üsullarını sorğuçuya anlaşıqlı şəkildə çatdırmalıdır.

17.2. İnformasiya sahibi sorğu edilən informasiyaya malik olmadıqda, onun mövcud ola biləcəyi yeri tapmaqda sorğuçuya kömək göstərməlidir.

17.3. Sorğuda hansı informasiyanın əldə olunması və ya bu informasiyanın hansı formada təqdim edilməsi aydın göstərilməyibsə, vəzifəli şəxs bunu dəqiqləşdirmək üçün sorğuçu ilə bu Qanunla müəyyənləşdirilmiş qaydada əlaqə yaratmalıdır.

17.4. Savadsızlığı, yaxud fiziki çatışmazlığı üzündən yazılı sorğu ilə müraciət edə bilməyənlərin şifahi sorğusu informasiya sahibinin vəzifəli şəxsləri tərəfindən adları və soyadları, tutduqları vəzifə göstərilməklə yazılı şəkildə tərtib edilir və tarixi göstərilməklə qeydə alınır.

Maddə 18. İnformasiya sorğusunun qeydə alınması

18.1. İnformasiya sahibi informasiya sorğusunu daxil olduğu gün qeydə alır və bu Qanunun 12-ci maddəsində göstərilən reyestrə bu Qanunun 15.1-ci maddəsində sadalanan məlumatları daxil edir.

18.2. İnformasiya sorğusu aşağıdakı hallarda qeydə alınmır və ona yazılı cavab verilmir:

18.2.1. sorğu anonimdirsə;

18.2.2. sorğu şifahi formada verilmişsə.

18.3. Hüquqi şəxslərin firma nişanları olan blankda göndərdiyi, yaxud fiziki şəxsin əlaqə məlumatlarından ən azı birinin göstərdiyi hallarda sorğu anonim sayılmır.

Maddə 19. İnformasiya sorğusunun öyrənilməsi

19.1. Sorğu informasiya sahibinin vəzifəli şəxsi tərəfindən diqqətlə öyrənilir. Bu məqsədlə:

19.1.1. sorğunun bu Qanunun tələblərinə uyğun tərtib olunub-olunmadığı;

19.1.2. tələb olunan informasiyanın informasiya ehtiyatlarında olub-olmadığı;

19.1.3. tələb olunan informasiya informasiya ehtiyatlarında yoxdursa, sorğunun hara göndəriləcəyi;

19.1.4. tələb olunan informasiya informasiya ehtiyatlarında varsa, onun əldə olunması məhdudlaşdırılan informasiyaya aid olub-olmadığı;

19.1.5. tələb olunan informasiya açıqdırsa, amma alınması qanunla məhdudlaşdırılan informasiyanın tərkibinə daxildirsə, həmin informasiyanın ayrılıb verilmə imkanları;

19.1.6. tələb olunan informasiyanın sorğuda göstərilən formada verilməsinin mümkün olub-olmadığı;

19.1.7. informasiyanın ödənişli, ödənişsiz və ya güzəştli şərtlərlə təqdim olunması dəqiqləşdirilir və araşdırmanın nəticəsi barədə qərar qəbul edilir.

Maddə 20. Araşdırmanın nəticəsi barədə qərar

20.1. İnformasiya sahibinin vəzifəli şəxsi araşdırmanın nəticəsindən asılı olaraq aşağıdakı qərarlardan birini qəbul edir:

20.1.1. sorğunun icrasından imtina edir;

20.1.2. sorğunun icrasını təmin edir;

20.1.3. sorğunu aidiyyəti informasiya sahibinə göndərir.

Maddə 21. İnformasiya sorğusunun icra edilməsindən imtina

21.1. İnformasiya sahibi aşağıdakı hallarda sorğunun icrasından imtina edir:

21.1.1. sorğu əldə edilməsi qanunla məhdudlaşdırılan informasiyaya aid olduqda, yaxud sorğuçunun bu informasiyanı əldə etməyə səlahiyyəti çatmadıqda və ya bu Qanunla tələb edildiyi hallarda, sorğuçu şəxsiyyətini təsdiq edən sənəd təqdim etmədikdə;

21.1.2. informasiya sahibi sorğulanan informasiyaya malik olmadığıda və yaxud həmin informasiyanın sahibini müəyyənləşdirməkdə çətinlik çəkdiə;

21.1.3. sorğuşunun hansı informasiyanı əldə etmək istədiyini aydınlaşdırmaq mümkün olmadığıda.

21.2. İnformasiya sahibi aşağıdakı hallarda sorğuşunun icrasından imtina edə bilər:

21.2.1. sorğuşuya artıq belə bir informasiya verilibsə və sorğuşuda informasiyanı təkrar əldə etmək zərurəti əsaslandırılmayıbsa;

21.2.2. bu Qanunun 9.1.2-ci və 9.3-cü maddələrində nəzərdə tutulan hüquqi və fiziki şəxslərdən sorğulanan informasiya bu Qanunun 9.1.2-ci və 9.3-cü maddələrində göstərilən vəzifələrin yerinə yetirilməsinə aid deyilsə;

21.2.3. sorğuşu edilən informasiyanın həcmi iri olduğundan sorğuşunun icrası informasiya sahibinin üzərinə qoyulmuş ictimai vəzifələrin yerinə yetirilməsinə ciddi maneə yaradırsa və ya əsassız böyük məsrəflərə səbəb olursa;

21.2.4. sorğuşunun icrasını bir dəfəyə təmin etmək mümkün deyilsə;

21.2.5. sorğuşunun icrası informasiyanın sistemləşdirilməsini, təhlil edilməsini və ya sənədləşdirilməsini tələb edirsə.

21.3. İnformasiya sorğuşusunun təmin edilməsindən imtina barədə cavab Azərbaycan Respublikası qanunvericiliyinin müvafiq maddələri də göstəriləməklə, aydın və əsaslandırılmış şəkildə tərtib edilməli, həmçinin burada sorğuşusunun cavabdan məhkəməyə şikayət etmək hüququnun olduğu öz əksini tapmalıdır.

Maddə 22. İnformasiya sorğuşusunun təmin edilməsi

22.1. İnformasiya sahibi bu Qanunun 14.1-ci maddəsinin tələblərinə uyğun olaraq informasiyanın əldə olunmasına şərait yaradır, yaxud informasiyanı sorğuşuya təqdim edir.

22.2. Tələb olunan informasiya əldə olunması qanunla məhdudlaşdırılan sənədin tərkibinə daxildirsə, onun ancaq açıq hissəsi təqdim oluna bilər.

22.3. Natamam və ya qeyri-dəqiq informasiya təqdim edən informasiya sahibi sorğuşusunun əsaslandırılmış tələbi üzrə informasiyaya ödənişsiz əlavələr edərək onu sorğuşuya çatdırmalıdır.

22.4. İnformasiyanın rəsmi təsdiq edilərək verilməsi sorğuçunun hüquq və azadlıqlarının həyata keçirilməsi və ya vəzifəsinin icrası üçün tələb olunursa, informasiya sahibi həmin informasiyanı, o cümlədən açıqlanmış informasiyanı rəsmi təsdiqlə birlikdə verməlidir.

Maddə 23. İnformasiya sorğusunun aidiyyəti üzrə göndərilməsi

23.1. Sorğu edilən informasiya informasiya sahibində yoxdursa, o, aidiyyəti informasiya sahibini müəyyənləşdirməli və informasiya sorğusunu ləngitmədən, lakin 5 iş günündən gec olmayaraq ona göndərməli, bu barədə sorğuçuya məlumat verməlidir.

23.2. Bu Qanunun 9.1.2-ci və 9.3-cü maddələrində nəzərdə tutulan informasiya sahibləri sorğunu aidiyyəti üzrə göndərməyə bilirlər, bu şərtlə ki, sorğu edilən informasiyanın onlarda olmadığı barədə ləngitmədən, lakin 5 iş günündən gec olmayaraq sorğuçuya məlumat versinlər.

Maddə 24. İnformasiya sorğusunun icra müddəti

24.1. İnformasiya sorğusu ən qısa müddətdə, lakin 7 iş günündən gec olmayaraq icra edilir.

24.2. Bu müddətdə həmin informasiya öz operativliyini itirərsə, sorğuya dərhal, bu mümkün olmadıqda isə 24 saatdan gec olmayaraq cavab verilməlidir.

24.3. İnsan həyatı, sağlamlığı, yaxud şəxsin azadlığı üçün real təhlükə yarandığı hallarda axtarılması və hazırlanması müəyyən vaxt tələb edən informasiya 48 saat ərzində (iş günü hesab edilməyən bayram və istirahət günləri istisna olmaqla) təqdim edilir.

24.4. Əgər sorğu natamam və ya qeyri-dəqiq tərtib olunubsa, vəzifəli şəxs müəyyən edilmiş çatışmazlıqlar barədə sorğuçuya 5 iş günü ərzində məlumat verir.

24.5. İnformasiya sorğusunun bu Qanunla müəyyənləşdirilmiş icra müddəti sorğunun qeydə alındığı günün sonrakı iş günündən hesablanır.

24.6. Bu Qanunun 24.4-cü maddəsində göstərilən hallarda sorğunun icra müddəti çatışmazlıqlar aradan qaldırıldıqdan sonra

yenidən təqdim edildiyi günün sonrakı iş günündən, bu Qanunun 23.1-ci maddəsində nəzərdə tutulan hallarda isə sorğunun baxılma müddəti ilk daxil olduğu tarixdən deyil, göndərildiyi müvafiq informasiya sahibinə daxil olduğu günün sonrakı iş günündən hesablanır.

Maddə 25. İnformasiya sorğusunun icra müddətinin uzadılması

25.1. İnformasiya sahibi həddən çox sorğu aldıqda və bu səbəbdən informasiyanı hazırlamaq üçün əlavə vaxt tələb olunduqda və ya sorğunun mahiyyətini dəqiqləşdirmək, yaxud informasiyanın aydınlaşdırılması üçün çoxsaylı sənədləri araşdırmaq lazım gəldikdə, o, bu Qanunla nəzərdə tutulmuş icra müddətini əlavə olaraq 7 iş günü də uzada bilər.

25.2. İnformasiya sahibi sorğuçuya müddətin uzadıldığı barədə səbəblərini göstərməklə 5 iş günü ərzində məlumat verir.

Maddə 26. İnformasiyanın əldə olunmasına görə ödəniş

26.1. Sorğuçu informasiya ilə tanış olduqda, əllə üzünü köçürdükdə və ya öz texniki imkanlarından istifadə edərək surətini çıxardıqda, habelə texniki kömək göstərilməyən digər hallarda informasiyanın əldə olunmasına görə haqq ödəmir.

26.2. İctimai informasiyaların əldə edilməsinə görə ödəniş tələb olunmur.

26.3. İnformasiya xidməti üçün haqq alınə bilər, bu şərtlə ki, ödəniş məbləği informasiyanın hazırlanması və təqdim edilməsi üçün çəkilən xərcdən artıq olmasın.

26.4. Müvafiq icra hakimiyyəti orqanı İnformasiya Məsələləri üzrə müvəkkillə razılaşdırmaq şərti ilə:

26.4.1. haqq ödənilməklə göstərilən informasiya xidmətlərinin siyahısını;

26.4.2. informasiyanın hazırlanıb təqdim olunmasına görə ödəniş qaydalarını;

26.4.3. informasiyanın haqqı qabaqcadan ödənilməklə təqdim edilə hallarını;

26.4.4. ödəniş zamanı edilə biləcək güzəştin şərtlərini;

26.4.5. bu Qanunun 14.4-cü maddəsində nəzərdə tutulmuş hallardan başqa, müqavilə yolu ilə informasiya sorğusunun təmin edilə şərtlərini və qaydalarını müəyyənləşdirir.

Maddə 27. İnformasiya sorğusunun icra olunmuş sayılması

27.1. Aşağıdakı hallarda informasiya sorğusu icra olunmuş sayılır:

27.1.1. informasiya sorğuşuya bu Qanunla nəzərdə tutulmuş formada və üsulla təqdim edildikdə;

27.1.2. informasiya sorğusu aidiyyəti üzrə göndərildikdə və sorğuşuya bu barədə məlumat verildikdə;

27.1.3. açıqlanmış informasiya ilə tanış olma imkanları sorğuşuya izah edildikdə;

27.1.4. informasiya sorğusunun icrasından imtina barədə sorğuşuya əsaslandırılmış cavab verildikdə.

Maddə 28. İnformasiya sorğusunun icrasının və icrasından imtinanın qeydə alınması

28.1. İnformasiya sorğusunun icrası və icrasından imtina reyestrə qeydə alınır.

28.2. İnformasiya sorğusu icra olunduqda və ya icrasından imtina edildikdə reyestrə aşağıdakı məlumatlar daxil edilir:

28.2.1. sorğunun icrasına məsul olan vəzifəli şəxsin adı və soyadı;

28.2.2. surəti, tərcüməsi və ya çıxarışları verilmiş sənədlərin rekvizitləri;

28.2.3. sorğunun icra edildiyi və ya icrasından imtina edildiyi tarix;

28.2.4. sorğunun icrasından imtina üçün bu Qanunla müəyyənləşdirilmiş əsaslar.

IV FƏSİL. İnformasiyanın açıqlanması

Maddə 29. İnformasiya sahibinin informasiyanı açıqlamaq vəzifəsi

29.1. İnformasiya sahibi cəmiyyətin maraqlarını daha asan və daha operativ şəkildə təmin etmək, çoxsaylı informasiya sorğularını azaltmaq məqsədi ilə malik olduğu, ictimai vəzifələrin yerinə yetirilməsi nəticəsində yaradılmış, yaxud əldə olunmuş aşağıdakı informasiyaları açıqlamalıdır:

29.1.1. ümumiləşdirilmiş statistik məlumatlar, o cümlədən cinayətlərin və inzibati xətalərin ümumiləşdirilmiş statistikasını;

29.1.2. büdcə proqnozları;

29.1.3. dövlət orqanlarının struktur bölmələri haqqında əsasnamələr;

29.1.4. dövlət orqanlarının və bələdiyyələrin fəaliyyətləri ilə bağlı hazırlanmış təlimatlar;

29.1.5. dövlət orqanlarının və bələdiyyələrin ştat cədvəlləri, həmin idarələrdə çalışan vəzifəli şəxslərin adları, soyadları, telefon nömrələri, elektron poçt ünvanları, həmçinin onların təhsili və ixtisasları barədə məlumatlar;

29.1.6. dövlət orqanlarının və bələdiyyələrin fəaliyyəti barədə hesabatlar;

29.1.7. ictimai funksiyaları yerinə yetirən hüquqi şəxslərin rəhbər orqanlarında çalışanların adları və soyadları, elektron poçt ünvanları;

29.1.8. dövlət və bələdiyyə satınalmalarının şərtləri, nəticəsi, eləcə də dövlət və bələdiyyə əmlakının satılması, onun üzərində əmlak hüquqlarının dəyişməsi barədə məlumatlar;

29.1.9. bu Qanunun 9.1-ci maddəsi ilə müəyyənləşdirilən informasiya sahiblərinin aldıkları kreditlər, qrantlar onların şərtləri və istifadəsi haqqında məlumatlar;

29.1.10. normativ hüquqi aktların layihələri-razılaşdırmaya və ya təsdiq olunmağa göndərildiyi andan;

29.1.11. normativ hüquqi aktlar-qüvvəyə mindiyi gündən;

29.1.12. ictimai funksiyaları yerinə yetirən hüquqi şəxslərin fəaliyyətinə dair hesabatlar, onların gəlirləri və xərcləri barədə məlumatlar;

29.1.13. dövlət büdcəsinin və icmal büdcənin icrası barədə hesabatlar;

29.1.14. ətraf mühitin vəziyyətinə, ətraf mühitə ziyan vurulmasına və təhlükəli ekoloji təsirlərə dair məlumatlar;

29.1.15. dövlət orqanlarının və bələdiyyələrin əmr, sərəncam və qərarları-əmr, sərəncam və qərarlar qüvvəyə mindiyi gündən;

29.1.16. dövlətin ictimai əhəmiyyətli konsepsiyalarının, inkişaf planlarının və proqramlarının layihələri-təsdiq olunmağa təqdim edilənədək;

29.1.17. dövlət orqanlarının və bələdiyyələrin vakansiyaları haqqında məlumatlar;

29.1.18. dövlət orqanlarının və bələdiyyələrin mal və xidmətlərinə dair məlumatlar;

29.1.19. dövlət orqanları və bələdiyyələr tərəfindən təsis edilmiş və ya onların iştirakı ilə fəaliyyət göstərən özəl hüquqi şəxslərə dövlət büdcəsindən verilmiş vəsaitdən və ya onlara ayrılmış əmlakdan istifadəyə dair məlumatlar;

29.1.20. kütləvi tədbirlərin proqramları;

29.1.21. dövlət orqanlarının və bələdiyyələrin göstərdikləri xidmətlə bağlı dəyişikliklərə dair məlumatlar-bu dəyişikliyin edilməsi-ən gec on gün qalanadək;

29.1.22. dövlət və bələdiyyə orqanları rəhbərlərinin qəbul saatları barədə məlumatlar;

29.1.23. dövlət və bələdiyyə müəssisələrində qüvvədə olan əmək haqqı dərəcələri, əməyin ödənilməsinə dair təlimatlar, habelə əlavə haqların ödənilməsi qaydaları və xüsusi güzəştlər barədə məlumatlar;

29.1.24. ictimai funksiyaları yerinə yetirən hüquqi şəxslərin, həmçinin normativ hüquqi aktlarla və ya müqavilə əsasında təhsil, səhiyyə, mədəniyyət və sosial sahələrdə xidmət göstərən özəl hüquqi və fiziki şəxslərin bu funksiyaların yerinə yetirilməsi ilə bağlı malik olduqları informasiyalar;

29.1.25. əmtəə bazarında hökmran mövqə tutan, xüsusi və ya müstəsna hüquqa və yaxud təbii inhisara malik olan hüquqi şəxslər-malların və xidmətlərin təklif edilməsi şərtlərinə və onların qiymətlərinə, həmin şərtlərdə və qiymətlərdə dəyişikliklərə aid informasiyalar-şərtlərin təklif edilməsinə və ya həmin şərtlərdə və qiymətlərdə dəyişiklik edilməsinə azı 30 gün qalmış;

29.1.26. tamamilə və ya qismən dövlət mülkiyyətində, yaxud asılılığında olan qeyri-kommersiya təşkilatlarına, büdcədən kənar fondlara, həmçinin dövlətin üzv olduğu və ya iştirak etdiyi kommersiya birliklərinə dövlət büdcəsindən verilmiş vəsaitdən və ya onlara ayrılmış əmlakdan istifadəyə aid informasiyalar;

29.1.27. əhaliyə göstərilən ictimai xidmətlər haqqında, habelə xidmət göstərilməsi zamanı onların qiymətlərində edilən dəyişikliklər barədə məlumatlar-bu dəyişikliklər edilənədək;

29.1.28. məhkəmə aktları;

29.1.29. qanunla nəzərdə tutulduğu həddə dövlət reyestrləri haqqında məlumatlar;

29.1.30. informasiya sahiblərinin reyestri;

29.1.31. ictimai rəy sorğusunun nəticələri;

29.1.32. informasiya sahibinin mülkiyyəti və mülkiyyət öhdəliyi haqqında məlumatlar;

29.1.33. dövlət sirri təşkil edən məlumatların siyahısı;

29.1.34. açıqlanması xüsusi qanunla, beynəlxalq müqavilələrlə və ya onların əsasında qəbul edilən normativ aktlarla müəyyənləşdirilən informasiyalar, yaxud informasiya sahibinin açıqlanmasını zəruri saydığı digər məlumatlar.

29.2. Bu Qanunun 29.1-ci maddəsində göstərilən ictimai informasiyalar bu Qanunun 22.4-cü maddəsində nəzərdə tutulan hallardan başqa, informasiya sorğusunun predmeti ola bilməz.

Maddə 30. İnformasiyanın açıqlanması üsulları

30.1. Bu Qanunun 29.1-ci maddəsində göstərilən ictimai informasiyalar İnternet informasiya ehtiyatlarında açıqlanmalıdır.

30.2. Bu Qanunun 29.1-ci maddəsində göstərilən ictimai informasiyalar həmçinin:

30.2.1. kütləvi informasiya vasitələrində;

30.2.2. rəsmi nəşrlərdə;

30.2.3. kitabxanalarda, ictimai informasiya mərkəzlərində, kütləvi istifadənin mümkün olduğu digər yerlərdə sənədlərlə tanış olmaq üçün şərait yaradılması yolu ilə;

30.2.4. qanunvericilikdə nəzərdə tutulan başqa üsullarla açıqlana bilər.

Maddə 31. İnformasiyanın açıqlanması üsulunun seçilməsi

31.1. İnformasiya sahibi ictimai informasiyanı elə üsulla açıqlamalıdır ki, bu informasiya ehtiyacı olan hər kəsə mümkün qədər tez çatsın.

31.2. İctimai informasiyanın açıqlanması üsulu xüsusi qanunla və ya beynəlxalq müqavilələrlə nəzərdə tutulubsa, onda ictimai informasiya açıqlanarkən həmin qanunla və ya beynəlxalq müqavilə ilə nəzərdə tutulan üsul tətbiq olunur. Əgər həmin vəzifə, həmçinin, bu Qanunun 29.1-ci maddəsinin tələblərindən irəli gəlicə, ictimai informasiya İnternet informasiya ehtiyatlarına da daxil edilir.

31.3. İnformasiya sahibi insanların həyatı, sağlamlığı və əmlakı, yaxud ətraf mühit üçün yaranan təhlükə, ictimaiyyət üçün mühüm əhəmiyyət kəsb edən digər hadisələr və faktlar barədə informasiyanı, həmin təhlükənin qarşısını almaq və onun mümkün olan nəticələrini azaltmaq məqsədi ilə dövrü mətbuatda, teleradio verilişlərində və İnternet informasiya ehtiyatlarında təcili surətdə açıqlamalıdır.

Maddə 32. İnternet informasiya ehtiyatlarının yaradılması vəzifəsi

32.1. Dövlət orqanları və bələdiyyələr bu Qanunun 29.1-ci maddəsində göstərilən ictimai informasiyaları açıqlamaq üçün İnternet informasiya ehtiyatları yaradırlar.

32.2. Müvafiq icra hakimiyyəti orqanları onların tabeliyində olan dövlət orqanlarının İnternet informasiya ehtiyatları formalaşdırmalarına şərait yaratmalıdırlar. Bu məqsədlə sahə (korporativ), regional və s. formada İnternet informasiya ehtiyatları yaradıla bilər.

32.3. Bu Qanunun 9.1.2-ci və 9.3-cü maddələrində göstərilən informasiya sahibləri ictimai informasiyaları açıqlamaq məqsədi ilə İnternet şəbəkəsində ayrı-ayrılıqda və ya birgə informasiya ehtiyatları yarada bilərlər.

32.4. Dövlət orqanlarının və bələdiyyələrin İnternet informasiya ehtiyatlarının yaradılması formaları və qaydaları müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən müəyyənləşdirilir.

Maddə 33. İnternet informasiya ehtiyatlarına verilən tələblər

33.1. Bu Qanunun 9.1-ci maddəsində göstərilən informasiya sahibləri:

33.1.1. İnternet informasiya ehtiyatları ilə tanış olmaq imkanları barədə məlumatı əks etdirən müvafiq ünvanları və ya onlara edilən dəyişiklikləri kütləvi informasiya vasitələrində açıqlamaq yolu ilə ictimaiyyətə çatdırırlar;

33.1.2. İnternet informasiya ehtiyatlarında ən yeni və aktual informasiyaları yerləşdirirlər;

33.1.3. köhnəlmiş, natamam, qeyri-dəqiq və ya çaşqınlıq yaranan informasiyaları İnternet informasiya ehtiyatlarında yerləşdirməkdən imtina edirlər;

33.1.4. İnternet informasiya ehtiyatlarının etibarlı fəaliyyətini təmin edirlər.

33.2. İnformasiya sahibi İnternet informasiya ehtiyatlarında sənədin yerləşdirildiyi vaxtı və digər üsullarla açıqlanması tarixini göstərməlidir.

33.3. Bu Qanunun 9-cu maddəsində göstərilən informasiya sahibləri İnternet informasiya ehtiyatlarında yerləşdirilən ictimai informasiyaların tez və asan əldə edilməsi üçün şərait yaratmalıdır.

V FƏSİL. İnformasiyanın xidməti istifadə üçün nəzərdə tutulması

Maddə 34. İnformasiyanın təsnifatı

34.1. Əldə olunma növünə görə informasiya ümumi istifadə üçün açıq və alınması məhdudlaşdırılan informasiyalara bölünür.

34.2. Azərbaycan Respublikasının qanunu ilə əldə olunması məhdudlaşdırılmayan informasiyalar açıq informasiyalar sayılır.

34.3. Əldə edilməsi qanunla məhdudlaşdırılan informasiyalar hüquqi rejiminə görə məxfi və gizli (konfidensial) olur.

34.4. Dövlət sirri məxfi, vətəndaşların, mülkiyyət növündən asılı olmayaraq yaradılmış idarə, müəssisə və təşkilatların, digər hüquqi şəxslərin qanuni maraqlarının qorunması məqsədi ilə əldə olunmasına məhdudiyyət qoyulan peşə (həkim, vəkil, notariat), kommersiya, istintaq və məhkəmə sirləri, habelə fərdi məlumatlar konfidensial xarakter daşıyır.

Maddə 35. İnformasiyanın xidməti istifadə üçün nəzərdə tutulmuş hesab edilməsinin əsasları

35.1. İnformasiya sahibi informasiyanın əldə olunmasına məhdudiyyət qoymaq yolu ilə onu xidməti istifadə üçün nəzərdə tutulmuş hesab edə bilər.

35.2. İnformasiya sahibi aşağıdakı informasiyaları bu Qanunda göstərilən müddət ərzində xidməti istifadə üçün nəzərdə tutulmuş hesab etməlidir:

35.2.1. cinayət işi və ya inzibati xətalar haqqında iş üzrə toplanmış informasiya-iş məhkəməyə verilənədək və ya işin icraatına xitam verilməsi barədə qərar qəbul edilənədək;

35.2.2. dövlət nəzarəti gedişində toplanan informasiya-həmin məsələ üzrə qərar qəbul edilənədək;

35.2.3. vaxtından əvvəl açıqlanması dövlət siyasətinin formalaşdırılmasına, inkişafına və müvəffəqiyyətlə başa çatdırılmasına mane olan və ya mane ola bilən informasiya-prosesin başa çatması barədə razılışma əldə edilənədək;

35.2.4. vaxtından əvvəl açıqlanması dövlət orqanı tərəfindən testləşdirmə və ya maliyyə yoxlamasının səmərəliliyinə ciddi təhlükə yaradacaq və ya təhlükə yarada biləcək informasiya-test və ya maliyyə yoxlaması başa çatanədək;

35.2.5. vaxtından əvvəl açıqlanması dövlət orqanında fikir mübadiləsini, məsləhətləşmə prosesini pozacaq və ya poza biləcək informasiya-son qərar qəbul edilənədək;

35.2.6. vaxtından əvvəl açıqlanması dövlət orqanının iqtisadi, pul-kredit və ya maliyyə siyasətinin həyata keçirilməsinə mənfi təsir göstərə bilən informasiya-iqtisadi, pul-kredit və ya maliyyə fəaliyyəti ilə bağlı konkret əməliyyat başa çatanədək;

35.2.7. ədalət mühakiməsinin həyata keçirilməsinə əngəl törədəcək və ya törədə biləcək informasiya-məhkəmə qərarı qəbul edilənədək;

35.2.8. xarici ölkələrdən və ya beynəlxalq təşkilatlardan daxil olan sənədlər-sənədin açıqlanması üçün qarşılıqlı razılıq əldə edilənədək;

35.2.9. ətraf mühit üçün təhlükə yaradacaq və ya yarada biləcək, ətraf mühitin komponentlərinə zərər vuracaq və ya zərər vura biləcək informasiya-bu təhlükəni törədən səbəblər aradan qalxanədək;

35.2.10. açıqlanması informasiya sahibinin qanuni maraqlarına ziyan vurursa, yaxud ictimai funksiyaları yerinə yetirən özəl hüquqi şəxslərlə bağlanan müqavilədə informasiyanın xidməti istifadə üçün nəzərdə tutulması qeyd olunubsa-texniki həllər barədə informasiya.

35.3. İnformasiya sahibləri əsaslandırdıqları hallarda aşağıdakı informasiyaları xidməti istifadə üçün nəzərdə tutulmuş hesab edə bilirlər:

35.3.1. bu Qanunun 9.1-ci maddəsində nəzərdə tutulan informasiya sahiblərinin əmr, sərəncam və qərarlarının layihələri-əmr, sərəncam və qərarlar qəbul edilməyə təqdim olunanədək;

35.3.2. bu Qanunun 9.3-cü maddəsində göstərilən hüquqi şəxslərin bu Qanunun 9.3.1-ci və 9.3.2-ci maddələrində nəzərdə tutulan vəzifələrin yerinə yetirilməsinə dair aktları və onlara aid sənədlər-bu aktlar qəbul edilənədək və ya imzalananaədək.

35.4. Bu Qanunun 35.2-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş informasiyalar o halda xidməti istifadə üçün nəzərdə tutula bilər ki, informasiyanın yayılmasından dəyər biləcək ziyan həmin informasiyaya olan ictimai marağı üstələsin.

Maddə 36. İnformasiyanın xidməti istifadə üçün nəzərdə tutulmuş hesab edilməsi qaydası

36.1. Xidməti istifadə üçün nəzərdə tutulan sənədlərin və (və ya) onların saxlandığı qovluğun üzərinə "Xidməti istifadə üçün" qeydi yazılır. Fərdi məlumatları əks etdirən sənədlərin və (və ya) onların saxlandığı qovluğun üzərində "Xidməti istifadə üçün. Fərdi məlumatlar" qeydi aparılır.

36.2. Hər iki halda sənədlərin və (və ya) onların saxlandığı qovluğun üzərində məhdudiyyətin qüvvəyə mindiyi və qüvvədən düşdüyü tarix göstərilməlidir.

Maddə 37. İnformasiyanın xidməti istifadə üçün nəzərdə tutulmuş hesab edilməsinə qoyulan məhdudiyyətlər

37.1. Bu Qanunun 9.1-ci maddəsində göstərilən informasiya sahibləri aşağıdakı informasiyaları xidməti istifadə üçün nəzərdə tutulmuş hesab edə bilməzlər:

37.1.1. ictimai rəy sorğusunun nəticələri;

37.1.2. ümumiləşdirilmiş statistik məlumatlar;

37.1.3. iqtisadi və sosial yönümlü proqnozlar;

37.1.4. vətəndaşların həyatı və sağlamlığı üçün təhlükə yara-
dan fəvqəladə hadisələr, təbii fəlakətlər və qəzalar barədə;

37.1.5. ekologiyanın, səhiyyənin, demoqrafiyanın, təhsilin, mə-
dəniyyətin, iqtisadiyyatın, o cümlədən nəqliyyatın və kənd təsər-
rəfatının, habelə cinayətkarlığın vəziyyəti haqqında;

37.1.6. informasiya sahibinin fəaliyyəti haqqında hesabatlar, o
cümlədən vəzifələrin yerinə yetirilməsinin keyfiyyəti və buraxılan
nöqsanlar barədə;

37.1.7. dövlətin vətəndaşlara, vəzifəli şəxslərə, mülkiyyət
növlərindən asılı olmayaraq hüquqi şəxslərə verdiyi imtiyazlar, gü-
zəştlər və kompensasiyalar haqqında;

37.1.8. Azərbaycan Respublikasının ali vəzifəli şəxslərinin
sağlıq durumu haqqında;

37.1.9. dövlət hakimiyyəti orqanları və onların vəzifəli şəxsləri
tərəfindən qanunçuluğun pozulması faktları;

37.1.10. fərdi məlumatlar istisna olmaqla, dövlət və bələdiyyə
qulluqçularının, o cümlədən ictimai funksiyaları yerinə yetirən
hüquqi və fiziki şəxslərin işgüzar nüfuzunun ləkələnməsi barədə;

37.1.11. dövlət orqanlarındakı və bələdiyyələrdəki vakansiya-
lar haqqında;

37.1.12. büdcə vəsaitlərindən istifadə və ölkənin iqtisadi duru-
mu haqqında;

37.1.13. dövlət orqanlarında və bələdiyyələrdə çalışan qulluq-
çuların vəzifə təlimatları;

37.1.14. dövlətin qiymətli metal və valyuta ehtiyatları barədə;

37.1.15. normativ hüquqi aktlar;

37.1.16. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin açıq iclasla-
rının protokolları və stenoqramları;

37.1.17. qanuni qüvvəyə minmiş məhkəmə qərarları;

37.1.18. dövlət sirri təşkil edən məlumatların siyahısı;

37.1.19. qrantlar haqqında;

37.1.20. informasiya sahibinin mülkiyyəti və mülkiyyət öhdəlik-
ləri haqqında;

37.1.21. dövlət nəzarətinin həyata keçirilməsi və ya intizam
qaydasında qəbul edilmiş əmr, sərəncam və qərarlar;

37.1.22. istehlakçıların qanuni maraqlarının müdafiəsi ilə bağlı
olaraq malların və xidmətlərin keyfiyyəti haqqında;

37.1.23. məlumatın açıqlanması dövlətin müdafiəsinə və
təhlükəsizliyinə xələl gətirmirsə, dövlət orqanları və bələdiyyələr
tərəfindən aparılan, yaxud sifariş verilən tədqiqatların və təhlillərin
nəticələri barədə;

37.1.24. ətraf mühitə, insanların sağlamlığına təsir edən və ya
təsir edə biləcək fəaliyyət nəticəsində ətraf mühitin komponentlə-
rində baş verən və ya baş verə biləcək dəyişikliklər, onların qiymət-
ləndirilməsi, ətraf mühitin mühafizəsi və səmərəli istifadəsinə
yönəldilmiş tədbirlər və xərclər barədə;

37.1.25. reyestrədə qeydə alınmayan daxili sənədlər-təbrik
məktubları, zəmanətlər, memorandumlar, kütləvi tədbirlərin proq-
ramları, müxtəlif statistik hesabatlar.

37.2. Bu Qanunun 9.3.1-ci maddəsində göstərilən hüquqi
şəxslər malların və xidmətlərin təklif edilməsi şərtlərinə və qiymət-
lərinə, həmin şərtlərdə və qiymətlərdə dəyişikliklərə dair informa-
siyaları, bu Qanunun 9.3.2-ci maddəsində göstərilən hüquqi və fi-
ziki şəxslər isə dövlət və ya bələdiyyə büdcəsindən verilmiş vəsa-
itdən və ya onlara ayrılmış əmlakdan istifadəyə dair informasiya-
ları xidməti istifadə üçün məhdudlaşdırma bilməzlər.

Maddə 38. Fərdi məlumatlar

38.1. Əldə olunmasına məhdudiyətlər qoymaqla fərdi məlumatları xidməti istifadə üçün nəzərdə tutulmuş hesab etmək olar.

38.2. Fərdi məlumatlar şəxsi və ailə həyatına dair məlumatların məcmusudur. Əldə olunmasına məhdudiyətlər qoyulan şəxsi həyata dair məlumatlar aşağıdakılardır:

38.2.1. qanunla müəyyənləşdirilmiş qaydada qeydə alınan özəl hüquqi şəxslərdə, üzvlüyə dair məlumatlar istisna olmaqla, siyasi baxışları, dini etiqadları və dünya görüşlərini əks etdirən məlumatlar;

38.2.2. etnik mənşə və ya irqi mənsubiyyət haqqında məlumatlar;

38.2.3. cinayət işləri və ya digər hüquq pozuntularına dair işlər üzrə icraatın gedişində toplanmış informasiyalar-açıq məhkəmə iclasınadək və ya hüquq pozuntusuna dair məhkəmə qərarı çıxarılanadək, yaxud insanların mənəviyyəti, şəxsi və ailə həyatının müdafiəsi, yetkinlik yaşına çatmayanın, zərərçəkənin və ya şahidin mənafeyi, yaxud ədalət mühakiməsinin həyata keçirilməsi üçün tələb edilən hallarda;

38.2.4. sağlamlıq vəziyyəti haqqında məlumatlar;

38.2.5. şəxslərin özəl xüsusiyyətləri, qabiliyyətləri və xarakterlərinin digər cizgiləri haqqında məlumatlar;

38.2.6. sosial yardım və sosial xidmətlər göstərilməsinə dair vəsatətlər barəsində məlumatlar;

38.2.7. ruhi və fiziki əzablara dair məlumatlar;

38.2.8. vergi ödənişləri üzrə borclar istisna olmaqla, vergitutma ilə əlaqədar məlumatlar.

38.3. Əldə olunmasına məhdudiyətlər qoyulan ailə həyatına dair məlumatlar aşağıdakılardır:

38.3.1. cinsi həyat haqqında məlumatlar;

38.3.2. vətəndaşlıq vəziyyəti aktlarının qeydiyyatı haqqında məlumatlar;

38.3.3. ailə həyatının ayrı-ayrı məqamları haqqında məlumatlar;

38.3.4. övladlığa götürmə ilə bağlı məlumatlar.

38.4. Fərdi məlumatlar alındığı və ya sənədləşdirildiyi gündən onların əldə olunmasına məhdudiyətlər qoyulur.

38.5. İnformasiya sahibi aşağıdakı hallar istisna olmaqla, fiziki şəxslərin sorğuları əsasında onları özləri barəsindəki fərdi məlumatla tanış etməyə borcludur:

38.5.1. yetkinlik yaşına çatmayan şəxsin informasiya ilə tanış olması onun mənşəyi haqqında sirri pozursa;

38.5.2. informasiyanın əldə olunması cinayətin qarşısını almağa, cinayətkarı tutmağa və ya cinayət işində həqiqəti müəyyənləşdirməyə mane olarsa;

38.5.3. digər insanların hüquq və azadlıqlarının müdafiəsi informasiyanın açıqlanmamasını tələb edərsə;

38.5.4. informasiya dövlət təhlükəsizliyi naminə toplanıbsa.

38.6. Aşağıdakı şəxslər bu maddədə göstərilən fərdi məlumatlarla tanış olmaq və ya onu əldə etmək hüququna malikdirlər:

38.6.1. valideynlər və ya qəyyumlar-yetkinlik yaşına çatmayanlar haqqında məlumatlarla;

38.6.2. qəyyumlar-fiziki cəhətdən qüsurlu şəxslər barədə məlumatlarla;

38.6.3. dövlət və bələdiyyə qulluqçuları-xidməti vəzifələrinin yerinə yetirilməsi ilə bağlı məlumatlarla;

38.6.4. fərdi məlumatlarla işləməyə icazə alanlar-yalnız bu icazədə göstərilən məlumatlarla;

38.6.5. normativ hüquqi aktlarla və ya müqavilə əsasında təhsil, mədəniyyət, səhiyyə və sosial sahələrdə xidmət göstərən özəl hüquqi şəxslərin işçiləri və sahibkarlar-yalnız bu xidmətlərin göstərilməsi üçün zəruri olan həddə informasiyalarla;

38.6.6. fiziki şəxslər-özləri barəsindəki informasiyalarla;

38.7. İnformasiya sahibi fərdi məlumatları əldə edən şəxslərin qeydiyyatını aparmalı, həmin qeydiyyatda informasiya ilə tanışlığın və ya onu əldə etmənin məqsədi, vaxtı və üsulu göstərilməlidir.

Maddə 39. Xidməti istifadə üçün nəzərdə tutulan informasiyanın əldə olunması

39.1. İnformasiya sahibi ictimaiyyətdə maraq doğuran hüquq pozuntusu və ya bədbəxt hadisələrlə bağlı informasiyanı nəticə tam aydınlaşdırılana qədər elə həddə açıqlamalıdır ki, təhqiqatın aparılmasına və ya bədbəxt hadisənin səbəblərinin aydınlaşdırılmasına mane olmasın.

39.2. Bu cür informasiyanın açıqlanma həddinə dair qərar təhqiqatı aparan və ya nəzarəti təşkil edən, yaxud bədbəxt hadisənin səbəblərini aydınlaşdıran vəzifəli şəxs tərəfindən qəbul edilir.

39.3. Bu Qanunun 37-ci maddəsində göstərilən informasiya əldə olunması məhdudlaşdırılan informasiyanın tərkib hissəsinə daxildirsə, o zaman sənədin yalnız əldə olunması məhdudlaşdırılmayan hissəsi açıqlanır.

39.4. Dövlət və bələdiyyə qulluqçuları xidməti vəzifələrini yerinə yetirmələri ilə əlaqədar xidməti istifadə üçün nəzərdə tutulmuş sənədlərlə işləmək hüququna malikdirlər.

39.5. İnformasiya sahibinin rəhbəri kənar şəxslərə xidməti istifadə üçün nəzərdə tutulan informasiya ilə işləməyə icazə verə bilər, bu şərtlə ki, həmin informasiya dövlət orqanlarının və bələdiyyələrin maraqlarına ziyan vurmasın.

Maddə 40. İnformasiyanın əldə olunması üzərində məhdudiyyətin müddətləri

40.1. Xidməti istifadə üçün nəzərdə tutulan informasiyaların əldə olunmasına qoyulan məhdudiyyət bu məhdudiyyəti doğuran səbəblər aradan qalxdıqda, lakin 5 ildən gec olmayan müddətdə götürülür.

40.2. Fərdi məlumatların əldə olunmasına qoyulan məhdudiyyət həmin informasiya alınan və ya sənədləşdirilən gündən 75 il müddətində və ya şəxsin vəfatından sonra 30 il müddətində və ya ölüm faktı müəyyənləşdirilməyibsə, həmin şəxsin doğum tarixindən 110 il müddətində qüvvədədir.

40.3. İnformasiyanın əldə olunmasına qoyulan məhdudiyyətin qüvvədən düşmüş hesab edilməsi informasiyanın daşıyıcısında və reyestrədə qeyd olunur.

Maddə 41. Xidməti istifadə üçün nəzərdə tutulan informasiyanın qorunması

41.1. İnformasiya sahibi xidməti istifadə üçün nəzərdə tutulan informasiyanın qorunması üçün inzibati və texniki tədbirlər görür.

41.2. Əldə olunması məhdudlaşdırılan informasiya İnternet informasiya ehtiyatlarına daxil edilibsə, bu zaman onun əldə olunmasını mümkün edən tədbirlər görülməlidir.

VI FƏSİL. Qanunun icrasına nəzarət

Maddə 42. Qanunun icrasına nəzarət

42.1. Bu Qanunun icrasına nəzarəti:

42.1.1. informasiya sahibinin rəhbəri-xidməti qaydada, yuxarı orqan-tabeçilik əsasında;

42.1.2. İnformasiya Məsələləri üzrə müvəkkil-bu Qanunla müəyyənləşdirilmiş qaydada həyata keçirir.

Maddə 43. İnformasiya Məsələləri üzrə müvəkkilə aid tələblər

43.1. İnformasiya Məsələləri üzrə müvəkkil (bundan sonra Müvəkkil) müvafiq icra hakimiyyəti orqanının təqdim etdiyi 3 namizəd arasından Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi tərəfindən seçilir.

43.2. Ali təhsilli, informasiya sahəsində təcrübəyə və yüksək əxlaqi keyfiyyətlərə malik Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı Müvəkkil seçilə bilər.

43.3. Aşağıdakı şəxslər Müvəkkil seçilə bilməzlər:

43.3.1. elmi, pedoqoji və yaradıcılıq fəaliyyəti istisna olmaqla, başqa ödənişli vəzifələrdə çalışan, başqa dövlətin qarşısında öhdəliyi olan şəxslər;

43.3.2. qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada məhkumluğu ödənilməmiş və ya məhkumluğu götürülməmiş şəxslər;

43.3.3. fəaliyyət qabiliyyətsizliyi və ya məhdud fəaliyyət qabiliyyətli olması məhkəmə tərəfindən təsdiq olunan şəxslər.

43.4. Müvəkkil siyasi fəaliyyətlə məşğul ola, heç bir siyasi partiyanı təmsil edə, heç bir qeyri-hökumət təşkilatının rəhbər orqanlarında vəzifə tuta bilməz.

43.5. Müvəkkil vəzifəyə seçildiyi gündən sonrakı 7 gün ərzində statusuna uyğun olmayan vəzifəni dayandırmalıdır.

43.6. Müvəkkilin səlahiyyət müddəti 5 ildir.

43.7. Müvəkkil bu vəzifəyə dalbadal 2 dəfədən artıq seçilə bilməz.

Maddə 44. Müvəkkilin statusu və Müvəkkil aparatının yaradılması

44.1. Müvəkkil bu Qanunun icrasına nəzarəti həyata keçirmək məqsədi ilə öz aparatını yaradır.

44.2. Müvəkkilin aparatı hüquqi şəxsdir və dövlət büdcəsindən maliyyələşir.

44.3. Müvəkkilin aparatının strukturu, ştat cədvəli və əmək haqqısı Müvəkkil tərəfindən müəyyənləşdirilir.

44.4. Müvəkkilin aparatı üzərində Azərbaycan Respublikasının Dövlət gerbi təsvir olunmuş möhürə, blanka və bank hesablarına malikdir.

44.5. Aparat Müvəkkil tərəfindən təsdiq olunan "İnformasiya Məsələləri üzrə Müvəkkilin aparatı haqqında" Əsasnaməyə uyğun olaraq fəaliyyət göstərir.

Maddə 45. Müvəkkilin səlahiyyətlərinə vaxtından əvvəl xitam verilməsi

45.1. Müvəkkilin səlahiyyətlərinə Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin təşəbbüsü ilə və ya müvafiq icra hakimiyyəti orqanının təqdimatı əsasında Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin qərarı ilə aşağıdakı hallarda xitam verilir:

45.1.1. Müvəkkilə aid bu Qanunla müəyyən edilmiş tələblər pozulduqda;

45.1.2. Müvəkkil öz səlahiyyətlərini icra etmək qabiliyyətini itirdikdə;

45.2. Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin iclasında aşağıdakı hallar elan edildikdə Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin sədri öz sərəncamı ilə Müvəkkilin səlahiyyətlərinə vaxtından əvvəl xitam verir:

45.2.1. Müvəkkil vəfat etdikdə;

45.2.2. Müvəkkilin barəsində məhkəmənin qanuni qüvvəyə minmiş hökmü olduqda;

45.2.3. Müvəkkil vəzifəsindən könüllü şəkildə yazılı istefa verdikdə.

45.6. Müvəkkilin səlahiyyətlərinə vaxtından əvvəl xitam verildikdə, müvafiq icra hakimiyyəti orqanı 30 gün müddətində Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinə yeni Müvəkkilin seçilməsi

üçün üç şəxsin namizədliyini təqdim edir. Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi 15 gün müddətində Müvəkkilin seçilməsi ilə bağlı müvafiq qərar qəbul edir.

Maddə 46. Müvəkkilin səlahiyyətləri

46.1. Müvəkkil informasiya sahiblərinin bu Qanunun tələblərindən irəli gələn vəzifələri yerinə yetirmələri üzərində nəzarəti həyata keçirir.

46.2. Müvəkkil şikayət əsasında və ya şəxsi təşəbbüs qaydasında nəzarət icraatı qaldıra bilər.

46.3. Müvəkkil nəzarəti həyata keçirərkən aşağıdakıları aydınlaşdırır:

46.3.1. informasiya sorğusu bu Qanunla nəzərdə tutulmuş qaydada qeydiyyatla alınımı;

46.3.2. informasiya sorğusu bu Qanunla nəzərdə tutulmuş qaydada, müddətdə və üsulla təmin edilibmi;

46.3.3. informasiya sorğusunun icrasından imtina bu Qanunun tələblərinə uyğundurmu;

46.3.4. informasiyanın əldə olunmasına qoyulan məhdudiyyət bu Qanunla nəzərdə tutulmuş qaydada müəyyənləşdirilibmi;

46.3.5. informasiya sahibi ictimai informasiyanı açıqlamaq vəzifəsini yerinə yetirirmi;

46.3.6. informasiya sahibi tərəfindən İnternet informasiya ehtiyatlarının yaradılması bu Qanunun tələblərinə cavab verirmi.

Maddə 47. Müvəkkilin vəzifələri

47.1. Müvəkkil:

47.1.1. bu Qanunun müddəalarını ictimaiyyətə çatdırır, informasiya əldə edilməsi ilə bağlı vətəndaşlara hüquqi yardım göstərir;

47.1.2. informasiya sahiblərinə informasiya xidmətlərinin təkmilləşdirilməsi barədə təkliflər verir;

47.1.3. informasiyanın əldə olunmasını daha səmərəli təmin etmək məqsədi ilə informasiya sahibləri ilə sıx əməkdaşlıq edir, bu sahədə çalışan kadrların peşəkarlığını artırmaq üçün müxtəlif marifləndirici tədbirlər həyata keçirir;

47.1.4. daxil olmuş müraciətləri, ərizə və şikayətləri araşdırır, müvafiq göstərişlər verir;

47.1.5. informasiya əldə etmək üçün verilən sorğunun nümunəvi formasını hazırlayır;

47.1.6. bu Qanunun tələblərindən irəli gələn digər vəzifələri yerinə yetirir.

47.2. Müvəkkil nəzarətin nəticələri barədə şikayət verən şəxsə, informasiya sahibinə və ya informasiya sahibinin təbə olduğu yuxarı orqana məlumat verir.

47.3. Nəzarətin nəticələri, həmçinin Müvəkkilin İnternet informasiya ehtiyatlarında açıqlanır.

Maddə 48. Müvəkkilin hüquqları

48.1. Müvəkkilin hüquqları aşağıdakılardır:

48.1.1. informasiya sahibindən hesabatlar, izahatlar və sənədlər tələb etmək;

48.1.2. informasiya sahibinin daxili istifadə üçün nəzərdə tutulmuş hesab etdiyi sənədlərlə tanış olmaq;

48.1.3. bu Qanunun tələblərinin pozulması ilə bağlı inzibati hüquq pozuntularına dair materialları informasiya sahibinin təbə olduğu yuxarı orqana və ya məhkəməyə göndərmək.

Maddə 49. Informasiya sorğusunun icrasından imtina edilməsi və ya lazımınca icra olunmaması barədə şikayət

49.1. Sorğuçu sorğunun icrasından imtina edilməsi, yaxud lazımınca icra olunmaması barədə məhkəməyə və ya Müvəkkilə şikayət etmək hüququna malikdir.

49.2. Müvəkkilə göndərilən şikayətdə aşağıdakılar göstərilir:

49.2.1. şikayət ərizəsi ilə müraciət edən şəxsin adı və soyadı;

49.2.2. poçt ünvanı və ya digər əlaqə məlumatları;

49.2.3. informasiya sahibinə təqdim edilən informasiya sorğusunun məzmunu;

49.2.4. informasiya sorğusu barədə informasiya sahibinin yol verdiyi nöqsanlar barədə ətraflı məlumat;

49.2.5. sorğuçunun informasiya sahibinin qeyri-qanuni fəaliyyətini təsdiqləyən dəlilləri.

49.3. Əgər şikayət ərizəsi ilə müraciət edənin fikrincə informasiya sahibi sorğunun icrasından qeyri-qanuni imtina etmişsə, yaxud qeyri-dəqiq və natamam informasiya təqdim etmişsə, bu hal-

da şikayət ərizəsinə yazılı cavabın, yaxud qeyri-dəqiq və ya nata-
mam hesab edilən sənədin surəti də əlavə edilməlidir.

Maddə 50. Şikayət ərizəsinə baxılması

50.1. Müvəkkil şikayət ərizəsi daxil olduğu tarixdən sonrakı 10 iş günü ərzində şikayəti araşdırır, bununla bağlı informasiya sahibi-
ninin fəaliyyətinin qanuniliyini yoxlayır və şikayətçiyə cavab verir.

50.2. Əgər şikayət ərizəsi dəqiqləşdirmə tələb edirsə və ya şikayəti araşdırmaq üçün əlavə izahatlar və sənədlər toplamaq lazımdırsa, Müvəkkil, bu barədə şikayətçiyə yazılı məlumat verməklə, şikayətə baxılması müddətini əlavə olaraq 10 iş günü də uza-
da bilər.

Maddə 51. Şikayətin təmin edilməsindən imtina

51.1. Müvəkkil aşağıdakı hallarda şikayəti təmin etməkdən imtina edir:

51.1.1. şikayət ərizəsi anonimdirsə;

51.1.2. şikayət konkret informasiya sahibinin fəaliyyəti barədə deyilsə;

51.1.3. şikayət təkrar, əsassız və qərəzlidirsə;

51.1.4. bu iş üzrə məhkəmənin qanuni qüvvəyə minmiş qərarı varsa;

51.1.5. ərizəçi informasiya sahibinin şikayəti aradan qaldırmaq üçün yaratdığı imkanlardan kifayət qədər səmərəli istifadə etməyibsə.

51.2. Bu Qanunun 51.1.1-ci maddəsində göstərilən hallar istisna olmaqla, şikayət ərizəsi ilə müraciət edənə imtina barədə əsaslandırılmış cavab verilir.

Maddə 52. Müvəkkilin göstərişləri

52.1. Nəzarət qaydasında araşdırma zamanı Müvəkkil informasiya sahibinə aşağıdakı hallar üzrə müvafiq göstərişlər verə bilər:

52.1.1. informasiya sorğusunu yerinə yetirməkdən qeyri-qanuni imtina edildikdə;

52.1.2. informasiya sorğusu bu Qanunla nəzərdə tutulmuş müddətdə icra olunmadıqda;

- 52.1.3. informasiya sorğusunu lazımı şəkildə təmin etmədikdə;
- 52.1.4. açıqlanması bu Qanunla nəzərdə tutulan ictimai informasiyanı açıqlamadıqda və ya lazımı şəkildə açıqlamadıqda;
- 52.1.5. İnternet informasiya ehtiyatları yaradılmadıqda və ya lazımı səviyyədə yaradılmadıqda;
- 52.1.6. həqiqətə uyğun olmayan, qeyri-dəqiq və natamam informasiya verdikdə və sorğuçunun bununla bağlı təkrar müraciətinə əməl etmədikdə;
- 52.1.7. informasiyanın əldə olunmasına qeyri-qanuni məhdudiyyətlər qoyduqda;
- 52.1.8. əldə olunması bu Qanunla məhdudlaşdırılan informasiyanı açıqladıqda.
- 52.2. Müvəkkilin göstərişləri bu Qanunda nəzərdə tutulan hallara uyğun olmalı, Müvəkkilin səlahiyyət həddini aşmamalı, Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə uyğun şəkildə əsaslandırılmalıdır.

Maddə 53. Müvəkkilin göstərişlərinin icrası

- 53.1. İnformasiya sahibi Müvəkkilin göstərişlərini aldıqdan sonra 5 iş günü ərzində onun icrası üçün tədbirlər görür və bu barədə Müvəkkilə yazılı şəkildə məlumat verir.
- 53.2. Müvəkkil informasiya sahibindən aldığı məlumatı özünün İnternet informasiya ehtiyatlarında açıqlayır.
- 53.3. İnformasiya sahibi Müvəkkilin göstərişlərindən məhkəməyə şikayət vermək hüququna malikdir.

Maddə 54. Müvəkkilin xidməti qaydada nəzarətin təşkilinə dair vəsatəti

- 54.1. Əgər informasiya sahibi Müvəkkilin göstərişlərini icra etmirsə, o zaman Müvəkkil xidməti qaydada nəzarətin təşkil edilməsi barədə informasiya sahibinin tabe olduğu yuxarı orqan qarşısında vəsatət qaldırır, yaxud toplanmış sənədləri məhkəməyə göndərir.
- 54.2. Xidməti nəzarəti həyata keçirən yuxarı orqan vəsatəti aldıqdan sonra 15 iş günü ərzində ona baxmalı və nəzarətin nəticələri barədə Müvəkkilə məlumat verməlidir.

Maddə 55. Müvəkkilin qanunun icrası barədə hesabatı

55.1. Müvəkkil hər cari ildən sonra ən gec üç ay ərzində Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinə hesabat təqdim edir.

55.2. Müvəkkilin hesabatında il ərzində görülmüş işlərin ümumiləşdirilmiş xülasəsi, o cümlədən hüquq pozuntuları törətmiş informasiya sahiblərinə, ərizə və şikayətlərə, göstərişlərə, xidməti nəzarət qaydasında aparılmış işlərə, görülmüş tədbirlərə, qanunun tətbiqi ilə bağlı digər hallara dair məlumatlar, habelə Müvəkkilin rəy və təklifləri öz əksini tapır.

55.3. Hesabat müvafiq icra hakimiyyəti orqanına, Azərbaycan Respublikasının Ali Məhkəməsinə və Azərbaycan Respublikasının Baş Prokuroruna göndərilir.

55.4. Hesabat Müvəkkilin İnternet informasiya ehtiyatlarında açıqlanır və "Azərbaycan" qəzetində dərc olunur.

VII FƏSİL. Keçid müddələri

Maddə 56. İnternet informasiya ehtiyatlarının yaradılması müddəti

56.1. Dövlət orqanları bu Qanunun 29.1-ci maddəsində göstərilən ictimai informasiyaları açıqlamaq üçün ən qısa zamanda, lakin bu Qanun dərc olunduqdan sonra 1 ildən gec olmayaraq öz İnternet informasiya ehtiyatlarını yaradırlar, bələdiyyələr isə bu Qanunun 29.1-ci maddəsində göstərilən ictimai informasiyaları açıqlamaq üçün mümkün qədər qısa zamanda, lakin bu Qanun dərc olunduqdan sonra 3 ildən gec olmayaraq öz İnternet informasiya ehtiyatlarını formalaşdırırlar .

56.2. Müvafiq icra hakimiyyəti orqanları təbəçiliklərində olan dövlət orqanlarının öz İnternet informasiya ehtiyatlarını formalaşdırmaları üçün ən qısa zamanda, lakin bu Qanun dərc olunduqdan sonra 2 ildən gec olmayaraq şərait yaratmalıdırlar.

56.3. İctimai funksiyaları yerinə yetirən hüquqi şəxslər, həmçinin normativ hüquqi aktlarla və ya müqavilə əsasında təhsil, səhiyyə, mədəniyyət və sosial sahələrdə xidmət göstərən özəl hüquqi şəxslər və fiziki şəxslər, bu Qanunun 9.3-cü maddəsində nəzərdə tutulan informasiya sahibləri öz İnternet informasiya ehtiyatlarını mümkün qədər qısa zamanda, lakin bu Qanun dərc olunduqdan sonra 2 ildən gec olmayaraq yaradırlar.

56.4. İnformasiya sahibləri malik olduqları, fəaliyyət nəticəsində yaratdıqları və ya əldə etdikləri ictimai informasiyaları bu Qanunun 56.1-ci, 56.2-ci və 56.3-cü maddələri qüvvəyə minənədək, qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş digər üsullarla açıqlayır və ya informasiya sorğusu əsasında təqdim edirlər.

Maddə 57. Müvəkkilin seçilməsi müddəti

57.1. Müvəkkil bu Qanun qüvvəyə mindikdən sonra, ən gec 6 ay ərzində seçilir.

57.2. Bu Qanunun 26.4-cü maddəsindən irəli gələn tələblər Müvəkkil seçildikdən sonrakı 3 ay ərzində yerinə yetirilməlidir. İnformasiya sahibləri bu Qanunun 57.2-ci maddəsinin tələbləri qüvvəyə minənədək daxili icraat qaydasında informasiya xidmətləri göstərirlər.

57.3. Bu Qanunun 55-ci maddəsinin qüvvəsi Müvəkkilin seçildiyi ildən sonrakı il tətbiq olunur.

Maddə 58. Qanunun qüvvəyə minməsi

58.1. Bu Qanunun 8.1-ci, 8.3-cü, 10.2-ci, 11.1-ci, 12.2-ci, 12.7-ci və 32.4-cü maddələrindən irəli gələn tələblər bu Qanun dərc edildiyi gündən sonrakı 3 ay ərzində həyata keçirilir.

58.2. Bu Qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

**İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti**

Bakı şəhəri, 30 sentyabr 2005-ci il

**”İNFORMASIYA ƏLDƏ ETMƏK HAQQINDA”
AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI QANUNUNUN
TƏTBİQ EDİLMƏSİ BARƏDƏ
AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
PREZİDENTİNİN FƏRMANI**

”İnformasiya əldə etmək haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun qüvvəyə minməsi ilə əlaqədar həmin Qanunun tətbiq edilməsini təmin etmək məqsədi ilə qərara alıram:

1. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinə tapşırılsın ki, bir ay müddətində:

1.1. qüvvədə olan qanunvericilik aktlarının ”İnformasiya əldə etmək haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğunlaşdırılması barədə təkliflərini hazırlayıb Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin;

1.2. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin və müvafiq mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının normativ hüquqi aktlarının həmin Qanuna uyğunlaşdırılmasını təmin etsin və bu barədə Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat versin;

1.3. ”İnformasiya əldə etmək haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun pozulmasına görə məsuliyyət növlərini müəyyən edən qanunvericilik aktının layihəsini hazırlayıb Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin;

1.4. həmin Qanunun 8.1-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş sənədlərin saxlanması, komplektləşdirilməsinə və mühafizəsinə dair qaydaları müəyyən etsin və bu barədə Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat versin;

1.5. həmin Qanunun 12.2-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş reyestrin yaradılması, saxlanması və vaxtaşırı yeniləşdirilməsi qaydalarını müəyyən etsin və bu barədə Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat versin;

1.6. həmin Qanunun 12.7-ci maddəsinə uyğun olaraq reyestrəndən istifadəni və sənədin axtarılmasını asanlaşdırmaq məqsədi ilə reyestrəndən istifadəyə dair qaydaları müəyyən etsin və bu barədə Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat versin;

1.7. həmin Qanunun 32.4-cü maddəsində nəzərdə tutulmuş dövlət orqanlarının və bələdiyyələrin İnternet informasiya ehtiyatlarının yaradılması formalarını və qaydalarını Azərbaycan Respublikasının Prezidenti ilə razılaşdırmaqla müəyyən etsin;

1.8. həmin Qanunun 32.2-ci və 56.2-ci maddələrində nəzərdə tutulmuş "müvafiq icra hakimiyyəti orqanları"nın səlahiyyətlərini həyata keçirən icra hakimiyyəti orqanları barədə təkliflərini hazırlayıb Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin;

1.9 öz səlahiyyətləri daxilində "İnformasiya əldə etmək haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunundan irəli gələn digər məsələləri həll etsin.

2. Müəyyən edilsin ki:

2.1. "İnformasiya əldə etmək haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 43.1-ci, 45.1-ci, 45.6-cı və 55.3-cü maddələrində nəzərdə tutulmuş "müvafiq icra hakimiyyəti orqanı"nın səlahiyyətlərini Azərbaycan Respublikasının Prezidenti həyata keçirir;

2.2. həmin Qanunun 8.1-ci, 12.2-ci, 12.7-ci, 26.4-cü və 32.4-cü maddələrində nəzərdə tutulmuş "müvafiq icra hakimiyyəti orqanı"nın səlahiyyətlərini Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti həyata keçirir.

3. Bu Fərman dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 9 dekabr 2005-ci il
№ 326

İNZİBATİ İCRAAT HAQQINDA AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ QANUNU

*(19 dekabr 2006-cı il tarixli, 206-IIIQD nömrəli;
2 iyun 2008-ci il tarixli, 618-IIIQD nömrəli
qanunlara əsasən dəyişikliklər və əlavələrlə)*

Bu qanunun məqsədi inzibati orqanlar tərəfindən insan hüquq və azadlıqlarına əməl olunmasını təmin etməkdən və qanunun aliliyinə nail olmaqdan ibarətdir.

I FƏSİL. Ümumi müddəalar

Maddə 1. Qanunun müəyyən etdiyi qaydalar

1.1. Bu qanun inzibati aktların qəbul edilməsi, icra olunması və ya ləğv edilməsi ilə bağlı inzibati orqanlar tərəfindən həyata keçirilən fəaliyyətin hüquqi əsaslarını, prinsiplərini və prosedurlarını müəyyən edir.

1.2. Bu qanunun müddəaları inzibati orqanların fiziki və ya hüquqi şəxslərə münasibətdə faktiki xarakterli digər fəaliyyətinə (hərəkətlərinə) də şamil olunur.

Maddə 2. Qanunda istifadə olunmuş əsas anlayışlar

2.0. Bu qanunda istifadə olunmuş əsas anlayışlar aşağıdakı mənalara malikdir:

2.0.1. inzibati orqan-Azərbaycan Respublikasının müvafiq icra hakimiyyəti orqanları, onların yerli (struktur) və digər qurumları, bələdiyyələr, habelə qanuna əsasən inzibati akt qəbul etmək səlahiyyəti verilmiş hər hansı fiziki və ya hüquqi şəxs;

2.0.2. İnzibati akt-inzibati orqan tərəfindən ümumi (publik) hüquq sahəsinə aid olan müəyyən (konkret) məsələni nizama salmaq və ya həll etmək məqsədi ilə qəbul edilmiş və ünvanlandığı hüquqi və ya fiziki şəxs (şəxslər) üçün müəyyən hüquqi nəticələr yaradan qərar, sərəncam və ya digər növ hakimiyyət tədbiridir;

2.0.3. maraqlı şəxs-inzibati aktın qəbul edilməsi və ya müvafiq hərəkətin edilməsi ilə bağlı inzibati orqana müraciət etmiş və ya

barəsində inzibati akt qəbul edilmiş və ya müvafiq hərəkət (hərəkətsizlik) edilmiş şəxs və yaxud inzibati orqan tərəfindən qəbul edilməsi nəzərdə tutulan və ya qəbul edilmiş inzibati aktın və ya inzibati orqanın hərəkətinin hüquqlarına və ya qanunla qorunan maraqlarına birbaşa təsir etdiyi və ya təsir edə biləcəyi və öz vəsatətinə əsasən və ya xidməti vəzifəsindən irəli gələn hallarda inzibati orqanın təşəbbüsü ilə inzibati icraata cəlb edilən hər hansı fiziki və ya hüquqi şəxs;

2.0.4. ərizə-maraqlı şəxsin inzibati aktın qəbul edilməsi və ya ona məxsus olan hər hansı hüququn həyata keçirilməsi ilə bağlı inzibati orqana yazılı müraciəti;

2.0.5. inzibati şikayət-hüquqlarını və qanunla qorunan maraqlarını müdafiə etmək məqsədi ilə maraqlı şəxsin inzibati aktdan, inzibati aktın qəbul edilməsindən imtinadan və yaxud inzibati orqanın hərəkət və ya hərəkətsizliyindən subordinasiya baxımından yuxarı inzibati orqana yazılı müraciəti;

2.0.6. inzibati icraat-fiziki və ya hüquqi şəxslərin müraciəti əsasında və ya inzibati orqanların öz təşəbbüsü ilə inzibati aktın qəbul edilməsi, icra olunması, dəyişdirilməsi və ya ləğv edilməsi, habelə inzibati şikayətlərə baxılması üzrə müvafiq inzibati orqanlar tərəfindən bu qanunla müəyyən olunmuş prosedur qaydalar daxilində həyata keçirilən fəaliyyət;

2.0.7. diskresion səlahiyyətlər-qanunla inzibati orqana və ya vəzifəli şəxsə mümkün qanunauyğun qərarlardan birini seçmək hüququnun verilməsi;

2.0.8. qarşılıqlı etimad-inzibati orqanla fiziki və ya hüquqi şəxs arasındakı qarşılıqlı münasibətlərdə müəyyən qanuni hərəkətlərə və ya inzibati praktikaya əsaslanan inam;

2.0.9. aralıq inzibati akt-konkret icraatın təşkili və həyata keçirilməsi ilə bağlı inzibati orqan tərəfindən qəbul edilən akt;

2.0.10. əlverişli inzibati akt-maraqlı şəxsə hüquq verən və ya onun hüququnu təsdiq edən, yaxud onun üzərinə qoyulmuş vəzifəni (vəzifələri) götürən akt;

2.0.11. əlverişsiz (yükləyici) inzibati akt-maraqlı şəxsi hüququndan məhrum edən və ya onun hüququnu məhdudlaşdıran, yaxud onun üzərinə müəyyən vəzifə (vəzifələr) qoyan akt.

Maddə 3. Qanunun tətbiq dairəsi

3.1. Bu qanunun müddəaları Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə inzibati orqan kimi müəyyən (təsnif) edilmiş orqanların fəaliyyətinə şamil olunur.

3.2. Bu qanun inzibati orqanların:

3.2.1. cinayət təqibi üzrə cinayət-prosessual fəaliyyətinə;

3.2.2. inzibati xətalara dair işlər üzrə fəaliyyətinə şamil olunmur.

3.3. Azərbaycan Respublikasının xüsusi qanunları ilə bu qanunda nəzərdə tutulmuş müddəaları tamamlayan müddəalar və ya inzibati icraatla bağlı xüsusi qaydalar müəyyən oluna bilər.

Maddə 4. Aidiyyət

4.1. İnzibati orqanlar qanunla onların səlahiyyətinə aid edilmiş işlər üzrə inzibati icraatı həyata keçirirlər.

4.2. İnzibati orqan müraciətə baxılması ilə əlaqədar səlahiyyətli olub-olmamasını müstəqil şəkildə müəyyən etməyə borcludur.

4.3. İnzibati orqanlar arasında aidiyyət və ya səlahiyyətlərlə bağlı mübahisələr müəyyən olunmuş qaydada subordinasiya baxımından yuxarı inzibati orqan və ya müvafiq icra hakimiyyəti orqanı tərəfindən yaradılmış komissiya tərəfindən həll edilir.

Maddə 5. İnzibati orqanlar arasında qarşılıqlı hüquqi yardım

5.1. İnzibati orqan öz səlahiyyətləri və imkanları daxilində digər inzibati orqana həmin orqanın müraciəti əsasında hüquqi yardım göstərməyə borcludur.

5.2. Subordinasiya baxımından tabeçilik münasibətlərində olan inzibati orqanların bir-birinə yardım etməsi qarşılıqlı hüquqi yardım sayılmır.

Maddə 6. Hüquqi yardımın şərtləri

6.0. İnzibati orqan hüquqi yardım üçün aşağıdakı hallarda müraciət edə bilər:

6.0.1. hüquqi və faktiki xarakterli səbəblər üzündən hər hansı hərəkəti müstəqil həyata keçirmək iqtidarında olmadığı hallarda;

6.0.2. müəyyən məsələnin həlli üçün ona məlum olmayan və özünün müstəqil olaraq müəyyən edə bilmədiyi faktlar tələb olunduğu hallarda;

6.0.3. müəyyən məsələnin həlli üçün tələb olunan zəruri sənədlər və ya digər sübutlar hüquqi yardım üçün müraciət edilmiş müvafiq inzibati orqanın sərəncamında olduğu hallarda;

6.0.4. müəyyən məsələni müstəqil şəkildə həll etmək üçün tələb olunan zəruri xərclər, həmin məsələnin hüquqi yardım qaydasında digər inzibati orqan tərəfindən həll olunması üçün tələb olunan xərclərdən çox olduğu hallarda.

Maddə 7. Hüquqi yardım göstərməkdən imtinanın əsasları

7.1. İnzibati orqan aşağıdakı hallarda hüquqi yardım göstərməkdən imtina edə bilər:

7.1.1. hüquqi yardım qaydasında tələb olunan tədbirlərin həyata keçirilməsi onun qanunvericiliklə müəyyən olunmuş səlahiyyətlərinə aid olmadıqda;

7.1.2. hüquqi yardım qaydasında həyata keçirilməsi zəruri olan tədbirlər hüquqazidd olduqda;

7.1.3. hüquqi yardımın göstərilməsi onun öz funksional vəzifələrinin yerinə yetirilməsinə əhəmiyyətli dərəcədə mane olduqda;

7.1.4. hüquqi yardım qaydasında tələb olunan sənədlər və (və ya) məlumatlar qanunla qorunan bu və ya digər sirri təşkil etdikdə.

7.2. İnzibati orqan aşağıdakı hallarda hüquqi yardım göstərməyə borclu deyildir:

7.2.1. başqa inzibati orqan daha sadə üsulla və ya daha az məsrəflə hüquqi yardım göstərə bilərsə;

7.2.2. həmin inzibati orqan xahiş olunan yardıma mütənasib olmayan yalnız böyük məsrəf hesabına hüquqi yardım göstərə bilərsə.

7.3. İnzibati orqan hüquqi yardım göstərməkdən imtina etdiyi halda, ona həmin məqsədlə müraciət etmiş digər inzibati orqana müraciətin daxil olduğu gündən üç gün müddətində bu barədə yazılı məlumat verməlidir.

7.4. Müraciət edən inzibati orqan hüquqi yardımdan imtina ilə bağlı məsələyə baxılması barədə hüquqi yardım üçün müraciət

olunmuş orqana münasibətdə nəzarət funksiyasını həyata keçirən yuxarı inzibati orqana müraciət edə bilər. Yuxarı inzibati orqan tərəfindən həmin məsələyə qısa müddət ərzində baxılır və qəti qərar qəbul edilir. Hüquqi yardımdan imtina əsassız hesab edildikdə, yuxarı inzibati orqan belə yardımın dərhal göstərilməsi barədə hüquqi yardım üçün müraciət olunmuş inzibati orqana müvafiq tapşırıq verir.

Maddə 8. Hüquqi yardımla bağlı xərclərin ödənilməsi

Hüquqi yardımla bağlı müraciət etmiş orqan, belə yardımın göstərilməsi ilə əlaqədar çəkilmiş xərclər iyirmi iki manatdan yuxarı olduqda, həmin xərcləri ödəməlidir.

Maddə 9. Sənədlərin surətini rəsmi təsdiq etmək hüququ

9.1. İnzibati orqan, özü və ya ona tabe olan orqan tərəfindən qəbul edilmiş inzibati aktların və ya digər sənədlərin surətini təsdiq edə bilər.

9.2. İnzibati orqan tərəfindən müvafiq qaydada qəbul edilmiş inzibati aktların və ya digər sənədlərin təsdiqlənmiş surətləri rəsmi qüvvəyə malikdir.

9.3. Məzmunu dəyişdirilmiş və ya bütövlüyü pozulmuş sənədin təsdiq olunmasına yol verilmir.

9.4. Sənəd təsdiq edilərkən aşağıdakı məlumatları əks etdirən vərəq tərtib olunmalıdır:

9.4.1. sənədin dəqiq adı;

9.4.2. sənədin surətinin onun əslilə düz olması barədə qeyd;

9.4.3. sənədin təsdiq olunduğu tarix və yer;

9.4.4. məsul vəzifəli şəxsin imzası və inzibati orqanın möhürü.

9.5. Sənədin təsdiq olunmuş surətinin hər səhifəsi vəzifəli şəxs tərəfindən imza edilməli və möhür vurulmalıdır.

9.6. İnzibati aktın və ya digər sənədin surətinin təsdiq edilməsi faktı müvafiq inzibati orqanda müəyyən edilmiş qaydada qeydə alınmalıdır.

II FƏSİL. Ümumi prinsiplər

Maddə 10. Hüquqi dövlətin ümumi prinsipləri

10.1. Azərbaycan Respublikasında inzibati icraat Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasında və Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələrdə nəzərdə tutulmuş prosessual təminatlar, habelə hüququn və hüquqi dövlətin hamılıqla qəbul olunmuş prinsipləri əsasında həyata keçirilir.

10.2. Hüququn və hüquqi dövlətin hamılıqla qəbul olunmuş prinsipləri inzibati orqanlar tərəfindən inzibati icraatın həyata keçirilməsi zamanı birbaşa tətbiq olunur.

10.3. Bu qanunda nəzərdə tutulmuş prinsiplər digər prinsiplərin əhəmiyyətinin azaldılması kimi şərh oluna bilməz.

Maddə 11. Qanunçuluq prinsipi

11.1. İnzibati orqanlar qanunun tələblərinə riayət etməyə borcludurlar.

11.2. İnzibati orqanlar yalnız qanunla nəzərdə tutulmuş hallarda və qaydada şəxsin hüquq və azadlıqlarına müdaxilə edə bilərlər.

Maddə 12. Bərabərlik prinsipi

12.1. Hamı qanun və inzibati orqan qarşısında bərabərdir.

12.2. İnzibati orqan tərəfindən eyni mühüm faktiki hallara malik olan müxtəlif işlər üzrə müxtəlif qərarların qəbul edilməsi qadağandır.

12.3. İnzibati orqan tərəfindən fərqli mühüm faktiki hallara malik olan müxtəlif işlər üzrə eyni cür qərarların qəbul edilməsi qadağandır.

12.4. İnzibati orqan diskresion səlahiyyətləri eyni üsulla və eyni qaydada həyata keçirməyə borcludur. Bu müddəa diskresion səlahiyyətlərin icrası ilə bağlı mövcud inzibati praktikanın dəyişdirilməsini istisna etmir.

Maddə 13. Etimad hüququnun qorunması prinsipi

13.1. İnzibati orqanların inzibati praktikasına fiziki və ya hüquqi şəxslərin etimadı qanunla qorunur.

13.2. İnzibati orqan mövcud inzibati praktikaya uyğun hərəkət etməyə borcludur. Yalnız ictimai maraqların tələb etdiyi hallarda mövcud inzibati praktika yeni praktika ilə dəyişdirilə bilər. Yeni inzibati praktika davamlı olmalı və ümumi xarakter daşımalıdır.

13.3. Müəyyən inzibati aktın sonradan qəbul edilməsi və ya qəbul edilməməsi ilə bağlı səlahiyyətli inzibati orqanların vədlərinə, bəyanatlarına fiziki və ya hüquqi şəxslərin etimadı qanunla qorunur.

13.4. İnzibati orqanların bu qanunun 13.3-cü maddəsində nəzərdə tutulmuş vədləri və ya bəyanatları yalnız yazılı formada olduqda, etibarlı təminat sayılır və şəxsin etimad hüququnun əsasını təşkil edir. Bu qanunun 63-cü və 67-69-cu maddələri də təminatlara şamil olunur.

13.5. Fiziki və ya hüquqi şəxslərin etimadı qanunsuz hərəkətlərə əsaslanma bilməz.

Maddə 14. Diskresion səlahiyyətlərin həyata keçirilməsi qaydası

14.1. İnzibati orqan diskresion səlahiyyətlərini qanunla müəyyən olunmuş hədudlar daxilində (qanunla ona verilmiş səlahiyyətlər daxilində) həyata keçirməyə borcludur.

14.2. Diskresion səlahiyyətlər əsasında qəbul edilən qərarlar həmin səlahiyyətlərin məqsədinə uyğun olmalıdır.

14.3. Diskresion səlahiyyətlərin həyata keçirilməsi zamanı fiziki və ya hüquqi şəxslərin hüquq və azadlıqlarının əsassız məhdudlaşdırılmasına yönəldilmiş qərarlar qəbul oluna bilməz.

Maddə 15. Formal tələblərdən sui-istifadənin qadağan olunması

15.1. Qanunla məcburi şərt kimi nəzərdə tutulmuş hallar istisna olmaqla, yalnız formal tələblərə əməl olunmasını təmin etmək məqsədi ilə inzibati orqanlar tərəfindən fiziki və hüquqi şəxslərin üzərinə bu və ya başqa öhdəliklərin qoyulması qadağandır.

15.2. Qanunda birbaşa nəzərdə tutulmadığı hallarda fiziki və ya hüquqi şəxslər tərəfindən formal tələblərə əməl olunmaması və ya lazımı qaydada əməl olunmaması inzibati orqanlar tərəfindən müvafiq qərarın qəbul olunmasından imtina üçün əsas ola bilməz.

15.3. İnzibati orqanlar fiziki və ya hüquqi şəxslər tərəfindən təqdim olunmuş sənədlərdə yazı və hesab zamanı yol verilmiş aşkar və düzəldilməsi mümkün olan səhvlərə görə həmin sənədləri qəbul etməkdən imtina edə bilməz.

Maddə 16. Hüququn tətbiqindən imtinanın qadağan olunması

16.1. Fiziki və ya hüquqi şəxsə münasibətdə hər hansı hüquq normasını tətbiq etməli olan inzibati orqan, maraqlı şəxsin vəsətətinə əsasən və ya xidməti vəzifəsindən irəli gələn hallarda öz təşəbbüsü ilə həmin normanı tətbiq etməyə borcludur.

16.2. Hüquq normasının tətbiqi inzibati orqanın diskresion səlahiyyətlərinə aid olduğu hallarda, maraqlı şəxs diskresion səlahiyyətlərin düzgün həyata keçirilməsini tələb etməkdə haqlıdır.

Maddə 17. Mütənasiblik prinsipi

Fiziki və ya hüquqi şəxslərin hüquqi statusuna (prinsipial hərəkət azadlığına) hər hansı müdaxiləni nəzərdə tutan tədbirlər inzibati orqanın güddüyü qanuni məqsədə mütənasib olmalı, həmin məqsədə çatmaq üçün öz məzmunu, yeri, vaxtı və əhatə etdiyi şəxslərin dairəsi baxımından zəruri və yararlı olmalıdır.

Maddə 18. Çoxun azı ehtiva etməsi prinsipi

18.1. İnzibati orqan mənasına görə fiziki və ya hüquqi şəxslər tərəfindən əvvəllər edilmiş başqa hərəkətlə ehtiva olunan (həmin hərəkətin həcminə daxil olan və ya daxil ola bilən) hər hansı digər hərəkətin edilməsini tələb edə bilməz .

18.2. İnzibati orqanlar tərəfindən verilmiş arayışlar və icazələr onların məqsədi ilə uzlaşan hissəvi arayışları və icazələri ehtiva edir.

Maddə 19. Mötəbərlik prezumpsiyası

19.1. İnzibati icraat zamanı işin faktiki halları ilə əlaqədar fiziki və ya hüquqi şəxslər tərəfindən təqdim olunan sənədlər və dəlillər, onların həqiqətə uyğun olmadığı sübuta yetirilməyibsə, mötəbər hesab olunur. Fiziki və ya hüquqi şəxslərdən həmin sənədlərin və dəlillərin mötəbərliyini təsdiq edən əlavə sənədlərin və ya məlumatların tələb olunması qadağandır.

19.2. Təqdim olunmuŐ sənədlərin v  dəlillərin m t b rliyin  əsaslı Ő bh l r olduĐu hallarda, inzibati orĐan müstəqil Ő kild  v   z hesabına onların m t b rliyinin müəyyən edilməsi üçün tədbirlər görür.

III FƏSİL. Prosedur prinsiplər və təminatlar

Maddə 20. İnzibati orqana müraciət etmək hüququ

20.1. Hər bir şəxsin onun hüquq və qanuni maraqlarına bilavasitə aid olan məsələlərlə bağlı inzibati orqana müraciət etmək, vəsatət vermək və ya inzibati orqandan məlumat əldə etmək hüququ vardır.

20.2. Qanunda başqa qayda nəzərdə tutulmamışdırsa, inzibati orqan onun səlahiyyətlərinə aid olan məsələlər üzrə müraciətlərə baxmağa, həmin müraciətlər üzrə müvafiq qərar qəbul etməyə və ya məlumat verməyə borcludur.

Maddə 21. İnzibati icraatda maraqlı şəxslərin iştirakı

21.1. Qanunda başqa qayda nəzərdə tutulmamışdırsa, inzibati orqan inzibati icraat barədə maraqlı şəxsə və ya onun nümayəndəsinə məlumat verməli və işdə onun iştirakını təmin etməlidir.

21.2. Qanunda başqa hallar nəzərdə tutulmamışdırsa, inzibati aktı qəbul etməzdən əvvəl inzibati orqan onun məzmunu, xüsusilə işin müəyyən edilmiş faktiki halları və həmin işlə bağlı nəzərdə tutulan tədbirlər haqqında maraqlı şəxslərə və ya onların nümayəndələrinə məlumat verməyə və bu barədə onların mülahizələrini dinləməyə borcludur.

21.3. İnzibati orqan aşağıdakı hallarda maraqlı şəxsləri və ya onların nümayəndələrini dinləməkdən imtina edə bilər:

21.3.1. maraqlı şəxslərin tələblərinin tam təmin olunduğu inzibati aktın qəbul edilməsi nəzərdə tutulduqda;

21.3.2. ictimai və ya dövlət maraqlarına ziyan vura biləcək təhlükənin qarşısının alınması və ya aradan qaldırılması ilə əlaqədar inzibati aktın dərhal qəbul olunması zərurəti yarandıqda;

21.3.3. dinləmənin keçirilməsi inzibati aktın qəbul edilməsi ilə bağlı müddətin buraxılmasına səbəb ola biləcəyi halda;

21.3.4. ümumi xarakterli sərəncamın və ya çoxlu sayda identik məzmunlu inzibati aktların və ya avtomatik qurğular vasitəsi ilə inzibati aktların qəbul edilməsi nəzərdə tutulduqda;

21.3.5. barəsində müstəqil şəkildə şikayət verilə bilməyən aralıq inzibati aktın qəbul edilməsi nəzərdə tutulduqda;

21.3.6. inzibati aktların məcburi qaydada icrası ilə bağlı tədbirlərin tətbiqi nəzərdə tutulduqda.

Maddə 22. İşə baxılmasında qərəzsizlik

22.1. İnzibati orqanlar öz səlahiyyətlərini qərəzsiz olaraq həyata keçirtməyə borcludurlar.

22.2. İşin nəticəsində marağı olan vəzifəli şəxs inzibati icraatda iştirak edə bilməz.

Maddə 23. İnzibati orqan tərəfindən məsləhətlərin və zəruri məlumatların verilməsi

23.1. İnzibati orqan ərizə və ya vəsatətlərin verilməsində, ərizə və ya vəsatətdə buraxılmış səhvlərin aşkar edilməsində və onların aradan qaldırılmasında maraqlı şəxsə yardım etməyə, inzibati icraatda iştirak edən şəxsin malik olduğu hüquq və vəzifələri ona izah etməyə borcludur.

23.2. Fiziki və ya hüquqi şəxslərin müraciətinə əsasən müvafiq inzibati orqan ərizələrin və inzibati icraatla bağlı digər formul-yarların (blankların) nümunələrini onlara verməyə, yaxud poçt rabitəsi və ya digər elektron rabitə kanalları vasitəsilə göndərməyə borcludur.

Maddə 24. İşin hallarının obyektiv araşdırılması

24.1. İnzibati orqan inzibati icraat zamanı işin düzgün həlli üçün əhəmiyyət kəsb edən bütün faktiki halları hərtərəfli, tam və obyektiv araşdırmağa borcludur.

24.2. İnzibati orqan maraqlı şəxslərin xeyrinə olan halların araşdırılmasından və nəzərə alınmasından imtina edə bilməz.

24.3. İnzibati icraat zamanı işin bütün hallarının araşdırılması inzibati orqanın xidməti vəzifəsindən irəli gəlir. Araşdırmanın üsulu və həcmi inzibati orqan tərəfindən müəyyən edilir. İnzibati orqan maraqlı şəxslərin izahatları ilə və təqdim etdiyi sübutlarla bağlı deyildir.

24.4. Təqdim olunmuş sübutlar yetərli olmadıqda, inzibati orqan öz təşəbbüsü ilə əlavə sübutlar toplamağa borcludur.

24.5. İnzibati orqan inzibati icraatda iştirak edən şəxslər tərəfindən təqdim olunmuş və baxılması onun səlahiyyət dairəsinə aid olan ərizə və ya vəsatətləri işə aid olmaması və ya əsassız olması səbəbindən qəbul etməkdən imtina edə bilməz.

Maddə 25. İnzibati icraat materialları ilə tanış olmaq hüququ

25.1. Qanunla nəzərdə tutulmuş hallar istisna olmaqla, maraqlı şəxslər həm icraat zamanı, həm də icraatdan sonra inzibati icraat materialları ilə tanış olmaq və ya icraatla bağlı məlumat almaq hüququna malikdirlər.

25.2. Qanunla başqa qayda nəzərdə tutulmamışdırsa, inzibati icraatla bağlı məlumatlar başqa şəxslərə yalnız maraqlı şəxslərin razılığı əsasında verilə bilər.

25.3. İnzibati orqan müraciət daxil olduğu gündən 3 gün müddətində müvafiq məlumatları verməlidir.

25.4. İnzibati orqan məzmununda qanunla qorunan hər hansı sirr olan sənədlərdən maraqlı şəxslərin ziyanına istifadə edə bilməz.

25.5. Məzmununda qanunla qorunan hər hansı sirr olan sənədin tanış olmaq üçün təqdim edilməsindən imtina olunduğu hallarda, inzibati orqan qanunla qorunan maraqlara ziyan vurmadan, həmin sənədin məzmunu haqqında maraqlı şəxsə mümkün qədər dolğun məlumat verməyə borcludur.

25.6. Maraqlı şəxslər inzibati icraat materialları ilə həmin icraatın həyata keçirildiyi inzibati orqanda tanış ola bilərlər.

25.7. Müstəsna hallarda maraqlı şəxslər, yazılı müraciət əsasında, inzibati icraat materialları ilə digər inzibati orqanda, habelə Azərbaycan Respublikasının xaricdəki diplomatik nümayəndeliyində tanış ola bilərlər.

25.8. Maraqlı şəxsin inzibati icraatla bağlı sənədlərin və digər materialların surətlərini əldə etmək hüququ vardır.

25.9. Sənədlərin və digər materialların surətlərinin çıxarılması və poçt rabitəsi ilə göndərilməsi üçün Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə nəzərdə tutulmuş qaydada haqq müəyyən oluna bilər.

Maddə 26. Məzmununda qanunla qorunan hər hansı sirr olan sənədlərin və ya məlumatların məxfiliyinin təmin olunması

Ərizəçi məzmununda onun ailə və şəxsi həyatına aid sirr olan, habelə peşə və ya kommersiya sirri olan sənədlərin və ya məlu-

matların məxfiliyinin təmin olunmasını inzibati orqandan tələb etmək hüququna malikdir.

Maddə 27. İnzibati icraatın aparıldığı dil

27.1. İnzibati icraat Azərbaycan Respublikasının dövlət dilində və ya müəyyən ərazi əhalisinin əksəriyyətinin dilində aparılır.

27.2. İnzibati icraatda iştirak edən və icraatın aparıldığı dili bilməyən şəxslərə tərcüməçinin xidmətindən istifadə etmək hüququ izah və təmin edilir.

27.3. İnzibati icraatda iştirak edən şəxslərə sənədlər və məlumatlar icraatın aparıldığı dildə verilir.

IV FƏSİL. İnzibati icraat

Maddə 28. İnzibati icraatın başlanılması üçün əsaslar

28.1. İnzibati icraatın başlanılması üçün əsaslar aşağıdakılardır:

28.1.1. fiziki və ya hüquqi şəxsin ərizəsi;

28.1.2. inzibati orqanın təşəbbüsü və ya qanunla nəzərdə tutulmuş hallarda inzibati orqanın inzibati aktı qəbul etmək vəzifəsi;

28.1.3. inzibati aktdan şikayət verildiyi halda, inzibati şikayət.

28.2. Bu qanunun 28.1.1-ci və 28.1.3-cü maddələrində nəzərdə tutulmuş hallarda inzibati icraat müvafiq olaraq ərizənin və ya şikayətin qeydiyyatı alındığı andan başlanır.

28.3. Bu qanunun 28.1.2-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş hallarda inzibati icraat maraqlı şəxsə icraat haqqında məlumat verildiyi və ya maraqlı şəxsə münasibətdə ilk prosesual hərəkətin həyata keçirildiyi andan başlanır;

28.4. Bu qanunun 28.1.1-ci və 28.1.2-ci maddələrində nəzərdə tutulmuş əsaslar üzrə inzibati icraat bu fəsilə müəyyən olunmuş qaydalara uyğun olaraq aparılır.

28.5. Bu qanunun 28.1.3-cü maddəsində nəzərdə tutulmuş əsaslar üzrə inzibati icraat bu qanunun VII fəslində müəyyən edilmiş xüsusiyyətlər nəzərə alınmaqla bu fəsilə müəyyən olunmuş qaydalara uyğun həyata keçirilir.

Maddə 29. Ərizə və ya vəsatətlərin təqdim edilməsi

29.1. Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyində başqa qayda nəzərdə tutulmamışdırsa, ərizə maraqlı şəxs tərəfindən həmin ərizədə qaldırılmış məsələ ilə əlaqədar inzibati akt qəbul etmək səlahiyyətinə malik olan müvafiq inzibati orqana şəxsən təqdim olunur və ya poçt rabitəsi vasitəsilə, yaxud elektron üsulla göndərilir.

29.2. Maraqlı şəxs tərəfindən vəsatət müvafiq inzibati orqana bu qanunun 29.1-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş qaydada yazılı formada təqdim olunur.

Maddə 30. Ərizənin forması və məzmunu

30.1. Ərizə yazılı formada tərtib olunmalıdır.

30.2. Ərizədə aşağıdakı məlumatlar göstərilməlidir:

- 30.2.1. ərizəçinin müraciət etdiyi inzibati orqanın adı;
  - 30.2.2. ərizəçi fiziki şəxs olduqda onun soyadı, adı, atasının adı və ünvanı, şəxsiyyətini təsdiq edən sənəd haqqında məlumatlar;
  - 30.2.3. ərizə hüquqi şəxsin adından verildikdə onun adı və hüquqi ünvanı;
  - 30.2.4. tələbin qısa məzmunu;
  - 30.2.5. ərizənin tərtib edildiyi tarix və ərizəçinin imzası;
  - 30.2.6. hüquqi şəxsin rəhbərinin və ya nümayəndəsinin imzası və hüquqi şəxsin möhürü;
  - 30.2.7. ərizəyə əlavə edilmiş sənədlərin siyahısı.
- 30.3. Təqdim olunması qanunla nəzərdə tutulmuş bütün sənədlər ərizəyə qoşma kimi əlavə olunur.
- 30.4. Ərizə bu maddədə nəzərdə tutulmuş tələblərə cavab vermədikdə, inzibati orqan ərizədə həmin tələblərə uyğun olaraq düzəlişlərin edilməsi üçün qısa müddət təyin edir və formal tələblərə əməl olunmamasının hüquqi nəticələrini ərizəçiyə izah edir.

Maddə 31. Ərizə və ya vəsatətlərin qəbul edilməsi və qeydiyyata alınması

31.1. İnzibati orqan ərizəçi tərəfindən şəxsən təqdim olunmuş və ya poçt rabitəsi vasitəsilə daxil olmuş ərizəni qəbul etməli və həmin gün qeydiyyata almalıdır.

31.2. İnzibati orqan ərizənin qəbul edildiyi gündən ən gec üç gün müddətində ərizənin qeydiyyat tarixi və nömrəsi haqqında ərizəçiyə arayış verməyə və ya göndərməyə borcludur.

31.3. İnzibati orqan vəsatəti qəbul etməyə və icraat materiallarına əlavə etməyə borcludur.

Maddə 32. Əlavə sənədlərin və ya məlumatların tələb olunması

32.1. İnzibati orqan üç gün müddətində ərizənin bu qanunun 30-cu maddəsində nəzərdə tutulmuş tələblərə uyğunluğunu yoxlayır.

32.2. Ərizəçi qanun və digər normativ hüquqi aktlarda nəzərdə tutulan və işin həlli üçün zəruri olan sənədləri və ya məlumatları təqdim etmədiyi halda, inzibati orqan əlavə sənədlərin və ya məlumatların təqdim olunmasını tələb edə bilər.

32.3. İnzibati orqan ərizəçidən Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyində nəzərdə tutulduğundan əlavə hər hansı digər sənəd və ya məlumat tələb edə bilməz.

32.4. Qanunda başqa müddət nəzərdə tutulmamışdırsa, əlavə sənədlərin və ya məlumatların təqdim edilməsi üçün inzibati orqan tərəfindən təyin edilən müddət 15 gündən çox olmamalıdır.

32.5. Qanunda başqa qayda nəzərdə tutulmamışdırsa, bu qanunun 32.4-cü maddəsində nəzərdə tutulmuş müddətdə əlavə sənədlər və ya məlumatlar inzibati orqana təqdim olunmadıqda, ərizəyə baxılması ilə bağlı müddətin axımı dayandırılır.

32.6. Əlavə sənədlərin və ya məlumatların inzibati orqana təqdim olunduğu andan müddətin axımı bərpa olunur.

Maddə 33. Ərizənin səlahiyyətli inzibati orqana göndərilməsi

33.1. Ərizəyə baxılması və həmin ərizə üzrə müvafiq inzibati aktın qəbul edilməsi başqa inzibati orqanın səlahiyyətlərinə aid olduğu halda, ərizəçinin müraciət etdiyi inzibati orqan ərizənin daxil olduğu vaxtdan ən gec 10 gün müddətində ərizəni və ona əlavə olunmuş sənədləri səlahiyyətli inzibati orqana göndərməlidir.

33.2. Ərizə və ona əlavə edilmiş sənədlərin səlahiyyətli inzibati orqana göndərilməsi barədə ərizəçiyə 6 gün müddətində yazılı şəkildə əsaslandırılmış məlumat verilməlidir.

33.3. Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyində birbaşa nəzərdə tutulmamışdırsa, ərizəni müvafiq səlahiyyətli orqana göndərən inzibati orqan tərəfindən ərizənin mahiyyəti üzrə hər hansı rəy verilməsi yolverilməzdir.

33.4. Bu qanunun 33.1-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş hallarda ərizə qanunla müəyyən olunmuş müddətdə təqdim olunmuşdursa, ərizənin təqdim edilməsi ilə bağlı müddətə maraqlı şəxs tərəfindən əməl olunmuş sayılır.

Maddə 34. Ərizənin baxılmamış saxlanması

34.1. Ərizə səlahiyyətli inzibati orqan tərəfindən aşağıdakı hallarda baxılmamış saxlanıla bilər:

34.1.1 Bu qanunun 35.1-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş hallar istisna olmaqla, ərizə vermiş şəxs (şəxslər) barəsində və əri-

zədə göstərilmiş həmin əsaslar üzrə həmin inzibati orqan və ya müvafiq yuxarı inzibati orqan tərəfindən əvvəllər qərar qəbul olunduğu müəyyən edildikdə;

34.1.2. həmin iş üzrə qanuni qüvvəyə minmiş məhkəmə qərarı olduqda;

34.1.3. bu qanunun 30-cu maddəsində nəzərdə tutulmuş tələblərə əməl olunmadıqda.

34.3. Ərizənin baxılmamış saxlanması barədə inzibati orqan tərəfindən inzibati akt formasında qərar qəbul edilir.

Maddə 35. İnzibati icraatın təzələnməsi ilə bağlı təkrar ərizə ilə müraciət etmək üçün əsaslar

35.1. Maraqlı şəxs şikayət verilə bilməyən inzibati aktın ləğv olunması və ya dəyişdirilməsi ilə bağlı aşağıdakı hallarda təkrar ərizə ilə inzibati orqana müraciət edə bilər:

35.1.1. inzibati aktın qəbul olunması üçün əsas olmuş faktiki və ya hüquqi hallar maraqlı şəxsin xeyrinə dəyişdikdə.

35.1.2. maraqlı şəxs üçün daha əlverişli inzibati aktın qəbuluna səbəb ola bilən yeni sübutlar aşkar olunduqda;

35.1.3. inzibati aktın aldatma, hədə-qorxu və ya digər qanunsuz hərəkətlər nəticəsində qəbul edildiyi və ya inzibati orqanı təmsil edən şəxsin icraatın gedişatında cinayət törətdiyi qanuni qüvvəyə minmiş məhkəmə aktı ilə müəyyən olunduqda.

35.2. Bu Qanunun 35.1-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş hallarda inzibati orqan təkrar ərizəni yoxlamağa və ərizə ilə bağlı müvafiq qərar qəbul etməyə borcludur.

35.3. Ərizə yalnız o halda qəbul edilir ki, maraqlı şəxs icraatı təzələmək üçün bu Qanunun 35.1-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş bu və ya digər əsasın əvvəlki icraat zamanı təqdim edilməsinin ondan asılı olmayan səbəblərə görə mümkün olmadığını əsaslandırсын.

35.4. Ərizə 3 ay müddətində təqdim olunmalıdır. Müddətin axırını icraatı təzələmək üçün əsas olan halların maraqlı şəxsə məlum olduğu gündən başlanır.

35.5. İnzibati icraatı təzələmək üçün təkrar ərizə ilə müraciət etmək imkanı verən əsaslar ərizədə qeyd olunmalıdır. Həmin əsaslar ərizədə qeyd olunmadığı halda, inzibati orqan ərizənin baxılmamış saxlanması haqqında inzibati akt qəbul edir.

Maddə 36. İnzibati icraatda iştirakçılar

36.1. Aşağıdakı şəxslər inzibati icraatın iştirakçıları sayılırlar:

36.1.1. inzibati icraatı həyata keçirən və müvafiq inzibati aktı qəbul etmək səlahiyyəti olan inzibati orqan;

36.1.2. barələrində inzibati aktın qəbul edilməsi nəzərdə tutulan və ya inzibati aktın qəbul edilməsi haqqında ərizə ilə müraciət etmiş fiziki və ya hüquqi şəxslər;

36.1.3. inzibati orqan tərəfindən iştirakçı kimi icraata cəlb olunmuş fiziki və ya hüquqi şəxslər.

36.2. Yalnız yetkinlik yaşına çatmış və tam fəaliyyət qabiliyyəti olan şəxslər ərizə ilə müraciət etmək və inzibati icraatda digər prosesual hərəkətləri həyata keçirmək hüququna malikdirlər.

36.3. Qəbul olunması nəzərdə tutulan inzibati aktın digər fiziki və ya hüquqi şəxslərin hüquqlarına və qanunla qorunan maraqlarına birbaşa təsir edəcəyi güman olunduğu hallarda, inzibati orqan həmin şəxslərin üçüncü (maraqlı) şəxs qismində icraatda iştirakını təmin etməyə borcludur.

36.4. Qəbul olunması nəzərdə tutulan inzibati akt üçüncü şəxslərin qanunla qorunan maraqlarına toxunacağı halda, inzibati orqan onları öz təşəbbüsü ilə və ya həmin şəxslərin vəsatətinə əsasən iştirakçı kimi icraata cəlb edə bilər.

36.5. İcraata iştirakçı kimi cəlb olunan üçüncü şəxslər icraat iştirakçılarının malik olduğu bütün hüquq və vəzifələrə malikdirlər. İştirakı məcburi olan üçüncü şəxs icraata cəlb olunduğu halda, icraatın sonunda qəbul olunmuş inzibati akt ona münasibətdə də etibarlı olur və onun üçün hüquq və vəzifələr yaradır.

36.6. İnzibati icraatda maddi hüququn hüquqi varisliklə bağlı müddəaları tətbiq edilir. İştirakçının şəxsiyyəti ilə birbaşa bağlı olan hüquqların hüquqi varislik qaydasında keçməsinə yol verilmir.

Maddə 37. İnzibati icraatda nümayəndəlik

37.1. Fiziki və ya hüquqi (maraqlı) şəxs inzibati icraatda şəxsən iştirak edə bilər və yaxud nümayəndə vasitəsi ilə təmsil oluna bilər.

37.2. Şəxsin inzibati icraatda şəxsən iştirakı onu həmin iş üzrə nümayəndə ilə təmsil olunmaq hüququndan məhrum etmir.

37.3. Nümayəndənin səlahiyyətləri Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə uyğun olaraq rəsmiləşdirilmiş etibarnamə ilə təsdiq olunur. Nümayəndə təmsil etdiyi şəxsin adından icraatla bağlı bütün prosessual hərəkətləri yerinə yetirmək hüququna malikdir.

37.4. Fəaliyyət qabiliyyəti olmayan və ya məhdud fəaliyyət qabiliyyətli sayılmış fiziki şəxsləri inzibati icraatda onların qanuni nümayəndələri təmsil edirlər. Qanuni nümayəndələr inzibati orqana öz səlahiyyətlərini təsdiq edən sənədi təqdim etməlidirlər.

37.5. Qanuni nümayəndələr icraatda iştirak etməyi nümayəndə qismində seçdikləri başqa şəxsə tapşırıla bilərlər.

37.6. Nümayəndə təmsil etdiyi şəxsin maraqlarını vicdanla müdafiə etməyə borcludur.

37.7. İnzibati orqan inzibati icraatda həmin orqanın rəhbəri, onun müavini və ya həmin orqanın rəhbəri tərəfindən təyin olunmuş digər vəzifəli şəxs vasitəsi ilə təmsil olunur.

37.8. Qanunda başqa qayda nəzərdə tutulmamışdırsa, inzibati orqan inzibati icraatla bağlı bütün məsələlər üzrə nümayəndəyə müraciət edir.

Maddə 38. Maraqlı şəxsin inzibati icraatda vəkil vasitəsi ilə təmsil olunmaq hüququ

38.1. Maraqlı şəxsin inzibati icraatda vəkillə təmsil olunmaq və vəkilin yardımından istifadə etmək hüququ vardır.

38.2. İnzibati icraatda vəkil qismində Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə müəyyən olunmuş qaydada fəaliyyət göstərən vəkillər iştirak edə bilərlər.

Maddə 39. Xərclər

39.1. Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə başqa qayda nəzərdə tutulmamışdırsa, inzibati icraatla bağlı xərclər müvafiq inzibati orqanın hesabına ödənilir.

39.2. Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə başqa qayda nəzərdə tutulmamışdırsa, inzibati icraatla bağlı maraqlı şəxsin və ya onu təmsil edən nümayəndənin çəkdiyi xərclər, habelə nümayəndəlik haqqı maraqlı şəxsin hesabına ödənilir.

39.3. İnzibati şikayət təmin olunduğu hallarda, icraatla bağlı xərclər müvafiq inzibati orqanın hesabına ödənilir.

Maddə 40. Sənədləri almaq üçün müvəkkil təyin etmək vəzifəsi

40.1. İnzibati icraatda iştirak edən və Azərbaycan Respublikasında daimi yaşayış yeri olmayan maraqlı şəxs inzibati orqanın bu barədə onu xəbərdar etdiyi gündən üç gün müddətində Azərbaycan Respublikasında yaşayış yeri üzrə qeydiyyatda olan fəaliyyət qabiliyyətli şəxsi inzibati icraatla bağlı həmin maraqlı şəxsə ünvanlanan sənədləri almaq üçün müvəkkil təyin etməlidir. İnzibati orqan maraqlı şəxs üçün nəzərdə tutulan bütün sənədləri həmin müvəkkilə göndərməyə borcludur.

40.2. Şəxs bu Qanunun 40.1-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş tələbə əməl etmədiyi halda, inzibati orqan həmin şəxs tərəfindən sənədlərin alınmamasına görə məsuliyyət daşımır və bu, qanunla nəzərdə tutulmuş hallar istisna olmaqla, inzibati aktın etibarsız sayılması üçün əsas ola bilməz.

Maddə 41. Ekspert və ya mütəxəssisin təyin edilməsi

41.1. İnzibati icraat zamanı iş üzrə faktiki hallarla bağlı sualları izah etmək üçün inzibati orqan maraqlı şəxslərin vəsatəti və ya öz təşəbbüsü ilə ekspertiza təyin edə bilər.

41.2. İnzibati orqan ekspertizanın təyin olunması haqqında qərar qəbul edir və həmin qərarla ekspert rəyinin tələb olunduğu sualların dairəsini (ekspert araşdırmasının predmetini) müəyyənləşdirir.

41.3. Maraqlı şəxslər ekspertiza zamanı araşdırılmalı olan əlavə sualları və bu suallarla bağlı əlavə sənədləri inzibati orqana təqdim etməkdə haqlıdırlar. İnzibati orqan maraqlı şəxslərin təklif etdikləri sualların rədd edilməsini əsaslandırmağa borcludur.

41.4. Ekspertiza inzibati orqanın qərarına əsasən Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə nəzərdə tutulmuş müvafiq qurumların ekspertləri və ya mütəxəssisləri tərəfindən keçirilir.

41.5. Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyində başqa müddət nəzərdə tutulmamışdırsa, ekspert inzibati orqan tərəfindən təyin olunmuş müddət ərzində tədqiqat üzrə rəy təqdim etməyə borcludur.

41.6. İnzibati orqanın və ya maraqlı şəxsin tələb etdiyi hallarda ekspert və ya mütəxəssis rəylə bağlı əlavə izahat verməyə borcudur.

41.7. Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə başqa qayda nəzərdə tutulmamışdırsa, ekspertizanın keçirilməsi, ekspertin və ya mütəxəssisin haqqının ödənilməsi ilə bağlı xərclər inzibati orqanın hesabına ödənilir.

Maddə 42. Vəzifəli şəxsə etiraz etmək üçün əsaslar

- 42.1. İnzibati orqanın mənafeyini təmsil edən vəzifəli şəxsi:
- 42.1.1. həmin işin nəticəsində şəxsən maraqlı olduqda;
  - 42.1.2. işdə iştirak edən maraqlı şəxs və ya onun nümayəndəsi ilə qohumluq əlaqəsindədirsə və ya əvvəllər qohumluq əlaqəsində olmuşdursa;
  - 42.1.3. işdə iştirak edən maraqlı şəxsin nümayəndəsi olduqda;
  - 42.1.4. özü və ya ailə üzvləri maraqlı şəxsə məxsus müəssisənin aksiyaları və ya nizamnamə kapitalına sahib olduqda;
  - 42.1.5. onun obyektivliyinə və ya qərəzsizliyinə şübhə doğuran yetərli başqa əsaslar olduqda, inzibati icraatda iştirak edə bilməz.
- 42.2. Bu Qanunun 42.1-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş əsaslar olduqda, vəzifəli şəxs özü-özünə etiraz etməyə borcudur.
- 42.3. Maraqlı şəxs bu Qanunun 42.1-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş əsaslar olduqda, işə baxan vəzifəli şəxsə, işə kollegial qaydada baxıldıqda isə kollegiyanın istənilən üzvünə etiraz edə bilər.

Maddə 43. Ekspertə, mütəxəssisə və ya tərcüməçiyə etiraz etmək üçün əsaslar

- 43.1. Bu Qanunun 42.1-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş əsaslar olduqda ekspertin, mütəxəssisin və ya tərcüməçinin inzibati icraatda iştirakına yol verilmir.
- 43.2. Ekspert və ya mütəxəssis, habelə aşağıdakı hallarda inzibati icraatda iştirak edə bilməz:
- 43.2.1. işdə iştirak edən şəxslərdən və ya onların nümayəndələrindən xidməti və ya sair cəhətdən asılı olduqda;
  - 43.2.2. inzibati icraatın başlanılması üçün əsas olmuş materiallar üzrə təftiş apardıqda və ya həmin materiallardan inzibati icraatda istifadə olunduqda.

Maddə. 44. Etiraz haqqında ərizələrə baxılması və həll edilməsi qaydası

44.1. Vəzifəli şəxsin özü-özünə etiraz etməsi və ya vəzifəli şəxsə etiraz etmə haqqında ərizə iş üzrə inzibati akt qəbul olunana qədər yazılı formada verilməli və əsaslandırılmalıdır.

44.2. Etiraz haqqında ərizəyə etirazın verildiyi vaxtdan ən gec bir gün müddətində baxılmalıdır.

44.3. Etiraz haqqında ərizəyə etiraz edilən vəzifəli şəxsin bir-başa rəhbəri və ya həmin inzibati orqanın rəhbəri tərəfindən baxılır və müvafiq qərar qəbul edilir. İnzibati orqanın rəhbərinə etiraz haqqında ərizəyə müvafiq nəzarət orqanı tərəfindən baxılır və qərar qəbul edilir.

44.4. Kollegial orqanın üzvünə etiraz haqqında ərizəyə etiraz edilən vəzifəli şəxsin iştirakı olmadan kollegial orqanın üzvləri tərəfindən baxılır və bu barədə səs çoxluğu ilə müvafiq qərar qəbul edilir.

44.5. İnzibati orqan etirazla bağlı qərar barədə maraqlı şəxsə bu Qanunla nəzərdə tutulmuş qaydada məlumat verməlidir.

44.6. Etirazla bağlı qərardan bu Qanunla müəyyən olunmuş qaydada şikayət verilə bilər.

Maddə 45. İnzibati icraatda sübutlar

45.1. İnzibati orqan işin faktiki hallarının müəyyən olunması üçün yararlı və zəruri hesab etdiyi sübutları müstəqil şəkildə toplayır və nəzərə alır.

45.2. İnzibati icraat zamanı inzibati orqan tərəfindən aşağıdakı sübutetmə vasitələrindən:

45.2.1. sənədlərdən;

45.2.2. tərəflərin və işdə iştirak edən üçüncü şəxslərin izahatlarından;

45.2.3. şahid ifadələrindən;

45.2.4. müvafiq müayinələrin aparılmasından;

45.2.5. ekspert rəylərindən;

45.2.6. hüquqi yardım qaydasında digər inzibati orqanlar tərəfindən təqdim olunmuş arayışlardan;

45.2.7. işin düzgün həlli üçün əhəmiyyət kəsb edən digər sübutlardan istifadə oluna bilər.

45.3. Qanunu pozmaqla əldə edilmiş sübutlardan istifadə olunmasına yol verilmir.

Maddə 46. Sübutların təqdim edilməsi və tələb olunması

46.1. İnzibati icraatda iştirak edən şəxslər işin bütün faktiki hallarının müəyyən edilməsinə kömək etməyə, iş üçün əhəmiyyət kəsb edən və onlara məlum olan faktlar barədə məlumat verməyə, özlərində olan zəruri sübutları təqdim etməyə borcludurlar.

46.2. İşdə iştirak edən şəxsin zəruri sübutları müstəqil əldə etmək imkanı olmadıqda, o, həmin sübutları tələb etmək barədə vəsatətlə inzibati orqana müraciət edir. Vəsatətdə sübutların iş üçün əhəmiyyəti, əlamətləri və olduğu yer göstərilməlidir. İnzibati orqan həmin sübutları tələb etməyə və onların təqdim olunmasını təmin etməyə borcludur.

46.3. Maraqlı şəxsdən işdə olan sənədin məzmununun həqiqiliyi barədə sübut tələb olunması qadağandır.

Maddə 47. Sübutların qiymətləndirilməsi

47.1. İnzibati orqan sübutlara iş üçün əhəmiyyət kəsb edən bütün faktiki və hüquqi hallara müvafiq olaraq qiymət verir.

47.2. Maraqlı şəxslərin arzusu ilə inzibati orqan qəbul edəcəyi inzibati aktı əsaslandırmaq istədiyi bütün faktlar, dəlillər və ya sübutlar barədə, habele inzibati aktın qəbulu üçün təklif etdiyi hüquqi əsas barədə onlara izahat və ya şərh verməyə borcludur.

Maddə 48. İnzibati icraatda müddətlərin hesablanması

48.1. İnzibati icraatla bağlı hərəkətlər bu Qanunla və Azərbaycan Respublikasının başqa müvafiq qanunları ilə müəyyən edilmiş müddətlərdə həyata keçirilir.

48.2. Qanunla müəyyən olunmuş müddətin axını müddətin başlanğıcının təyin edildiyi təqvim tarixindən və ya hadisənin baş verməsindən sonrakı gündən başlanır.

48.3. Müddətlər qanunla müəyyən edilmədiyi hallarda, onlar inzibati orqan tərəfindən təyin edilir.

48.4. İnzibati orqan tərəfindən təyin edilmiş müddətin axını həmin orqanın maraqlı şəxsi bu barədə məlumatlandırdığı andan və yaxud Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyində nəzərdə

tutulmuş hallarda müvafiq məlumatın rəsmi elan olunduğu andan başlanır.

48.5. Müddətlər təqvim günləri ilə hesablanır.

48.6. Müddətin son günü qeyri-ış gününə düşərsə, növbəti iş günü müddətin qurtardığı gün hesab olunur.

Maddə 49. Müddətlərin uzadılması

49.1. İnzibati orqan tərəfindən təyin edilmiş müddətlər maraqlı şəxsin ərizəsi üzrə həmin orqan tərəfindən uzadıla bilər.

49.2. İnzibati orqan təyin edilmiş müddətə əməl olunmamasının nəticələri barədə maraqlı şəxsləri xəbərdar etməyə borcludur.

Maddə 50. Müddətlərin bərpası

50.1. İnzibati orqan qanunla müəyyən edilmiş müddətin buraxılmasının səbəbini üzürlü hesab edərsə, maraqlı şəxsin ərizəsinə əsasən buraxılmış müddəti bərpa edir.

50.2. Maraqlı şəxs bu Qanunun 50.1-ci maddəsində göstərilmiş səbəblər aradan qalxdığı vaxtdan ən gec 10 gün müddətində buraxılmış müddətin bərpa olunmasına dair yazılı ərizə ilə inzibati orqana müraciət etməlidir. Ərizəyə müddətin buraxılması səbəbinin üzürlü olduğunu təsdiq edən sənədlər əlavə olunmalıdır.

50.3. İnzibati orqan buraxılmış müddətin bərpa olunmasına dair ərizəyə 5 gün müddətində baxır.

50.4. Müddətin bərpası haqqında ərizənin verilməsi ilə eyni vaxtda müddəti buraxılmış hərəkət də edilməlidir (ərizə, şikayət verilməli, sənədlər təqdim edilməli və s.).

50.5. Qanunla birbaşa qadağan olunmuş hallarda buraxılmış müddətin bərpasına yol verilmir.

50.6. Buraxılmış müddətin bərpa olunmasından imtina edilməsi haqqında inzibati orqanın qərarından maraqlı şəxslər bu Qanunla nəzərdə tutulmuş qaydada şikayət verə bilərlər.

Maddə 51. İnzibati icraat haqqında xəbərdar etmək

51.1. İnzibati orqan inzibati icraatda iştirak edən şəxsləri, zəruri hallarda isə şahidləri, ekspertləri, tərcüməçiləri və digər orqanların nümayəndələrini inzibati icraatla bağlı iclasın vaxtı və yeri haqqında xəbərdar etməyə borcludur.

51.2. Bu Qanunun 51.1-ci maddəsində göstərilən şəxslərə müvafiq məlumatın çatdırılması məqsədilə inzibati orqan müxtəlif rabitə vasitələrindən istifadə edə bilər.

51.3. Bildiriş inzibati icraatda iştirak edən şəxs tərəfindən göstərilən ünvana göndərilir.

51.4. Bildiriş işdə iştirak edən şəxsə və ya onun nümayəndəsinə, habelə vətəndaşın onunla birgə yaşayan yaxın qohumlarına verilir.

51.5. İnzibati icraatla bağlı iclasa vaxtında gəlmək və iş üzrə hazırlaşmaq üçün işdə iştirak edən şəxslərin sərəncamında kifayət qədər vaxt olmalıdır.

Maddə 52. İnzibati icraatın müddəti

52.1. Səlahiyyətli inzibati orqanda ərizənin və ya müraciətin qeydiyyatı alındığı vaxtdan ən gec 30 gün müddətində həmin inzibati orqan inzibati aktın qəbul edilməsi və ya onun qəbul edilməsindən imtina olunması haqqında qərar qəbul edir.

52.2. Azərbaycan Respublikasının müvafiq qanunları ilə bu Qanunun 52.1-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş müddətdən az və ya çox müddət müəyyən oluna bilər.

52.3. İnzibati icraat üzrə əhəmiyyət kəsb edən halların müəyyən olunması üçün bu Qanunun 52.1-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş müddətdən daha artıq müddət tələb olunduğu hallarda, inzibati icraatın müddəti inzibati orqan tərəfindən hər dəfə 30 gün olmaqla iki dəfə uzadıla bilər. İnzibati orqan tərəfindən müddətin uzadılması barədə maraqlı şəxsə məlumat verilir.

52.4. Bu Qanunun 52.3-cü maddəsində nəzərdə tutulmuş hallarda müddətin uzadılmasına səbəb olan hallar inzibati orqan tərəfindən inzibati aktda əsaslandırılmalıdır.

52.5. İnzibati aktın qəbul edilməsi də daxil olmaqla, hər bir halda inzibati icraatın ümumi müddəti 90 gündən çox ola bilməz.

V FƏSİL. Kollegial inzibati orqanda inzibati icraat

Maddə 53. Kollegial inzibati orqanda inzibati icraat qaydası

53.1. Qanunda başqa qayda nəzərdə tutulmamışdırsa, kollegial inzibati orqanda icraat bu fəslin müddəaları nəzərə alınmaqla həyata keçirilir.

53.2. Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə başqa qayda nəzərdə tutulmamışdırsa, kollegial orqana təqdim olunmuş ərizəyə dair qərar yalnız kollegial orqan tərəfindən qəbul edilir.

53.3. Bu Qanunun 53.2-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş qayda, ərizənin həmin kollegial orqanın rəhbər vəzifəli şəxsi tərəfindən aidiyyəti üzrə müvafiq inzibati orqana göndərilməsi və ya ərizənin baxılmamış saxlanması hallarına şamil olunmur.

Maddə 54. Kollegial orqanın iclasının keçirilmə qaydası

54.1. Kollegial orqanın iclasını bu orqanın rəhbər vəzifəli şəxsi, o, olmadıqda isə qanunvericiliyə müvafiq şəkildə iclasın sədri seçilmiş şəxs açır və bağlı elan edir.

54.2. İclasın sədri iclası cari gündəliyə müvafiq olaraq aparır.

Maddə 55. Kvorum

55.1. Kollegial inzibati orqanın iclasına onun bütün üzvləri dəvət olunur.

55.2. Kollegial inzibati orqan onun üzvlərinin ən azı yarısı (üç nəfərdən az olmamaq şərtilə) iclasda iştirak etdiyi hallarda qərar qəbul etmək səlahiyyətinə malikdir.

55.3. Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə başqa qayda nəzərdə tutulmamışdırsa, kollegial inzibati orqanın qərarı, iclasda iştirak edən üzvlərin yarısından çoxu həmin qərarın lehinə səs verdikdə, qəbul edilmiş sayılır.

Maddə 56. Kollegial inzibati orqanın iclasının protokolu

56.1. Kollegial inzibati orqanın iclası haqqında aşağıdakı məlumatları özündə əks etdirən protokol tərtib olunur:

56.1.1. kollegial inzibati orqanın adı barədə;

- 56.1.2. iclasın keçirildiyi vaxt və yer barədə;
- 56.1.3. iclasın sədri və üzvləri haqqında;
- 56.1.4. müzakirənin predmeti barədə;
- 56.1.5. qəbul edilmiş qərar barədə.
- 56.2. İclasın protokolu iclasın sədri və katibi tərəfindən imzalanır.

VI FƏSİL. İnzibati aktlar

Maddə 57. İnzibati aktın forması

57.1. Qanunda başqa forma nəzərdə tutulmamışdırsa və ya başqa formaya yol verilmirsə, inzibati akt yazılı formada qəbul edilir.

57.2. Yazılı inzibati akt icraatı həyata keçirən inzibati orqanın müvafiq vəzifəli şəxsi və ya kollegial inzibati orqanın vəzifəli şəxslərindən biri tərəfindən tərtib olunur. İnzibati akt inzibati orqanın müvafiq vəzifəli şəxsi tərəfindən və ya kollegial inzibati orqanın üzvləri tərəfindən imzalanır.

57.3. Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə birbaşa nəzərdə tutulmuş hallarda, habelə dövlət maraqlarına və ya ictimai maraqlara ziyan vura biləcək təhlükənin qarşısının alınması və ya aradan qaldırılması ilə əlaqədar təxirəsalınmaz hallarda inzibati akt şifahi və ya digər anlaşılan formada (başə düşülən digər formada) qəbul edilə bilər.

57.4. Bu Qanunun 57.3-cü maddəsinə əsasən şifahi və ya digər anlaşılan formada (başə düşülən digər formada) qəbul edilmiş inzibati akt aşağıdakı hallarda elan olunduğu vaxtdan 5 gün müddətində yazılı formada təsbit olunmalıdır:

57.4.1. inzibati aktı ünvanlandığı şəxsin və ya digər maraqlı şəxsin hüquq və qanunla qorunan maraqlarını məhdudlaşdırdıqda (əlvərişsiz inzibati aktın qəbul edildiyi hallarda);

57.4.2. inzibati orqan inzibati aktı yazılı formada qəbul edəcəyini vəd etdikdə;

57.4.3. qanunla birbaşa nəzərdə tutulduqda.

57.5. Qanunla nəzərdə tutulmuş hallarda inzibati akt işıq, səs siqnalları və işarələri, təsvirlər formasında və yaxud digər formalarda qəbul edilə bilər.

Maddə 58. İnzibati akta dair ümumi tələblər

58.1. İnzibati akt Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına, bu Qanuna və digər əlaqədar hüquq normalarına uyğun qəbul edilməlidir.

58.2. İnzibati akt məzmun baxımından kifayət qədər aydın və anlaşılan olmalıdır.

58.3. İnzibati aktda onun ünvanlandığı hüquqi və ya fiziki şəxslər, nizama saldığı və ya həll etdiyi məsələlər dəqiq göstərilməlidir.

Maddə 59. Yazılı inzibati aktın rekvizitləri

59.1. Yazılı inzibati aktda aşağıdakı məlumatlar əks olunmalıdır:

59.1.1. inzibati aktı qəbul etmiş orqanın adı;

59.1.2. inzibati aktın ünvanlandığı hüquqi şəxsin adı və hüquqi ünvanı və ya fiziki şəxsin adı, atasının adı, soyadı və ünvanı;

59.1.3. inzibati aktın adı, qəbul olunma tarixi və yeri, qeydiyyat nömrəsi;

59.1.4. inzibati aktı qəbul etmiş inzibati orqanın məsul vəzifəli şəxsinin və ya kollegial inzibati orqanın üzvlərinin soyadı, adı və imzası;

59.1.5. həmin akta qarşı mümkün hüquqi müdafiə vasitələri, bu hüquqi müdafiə vasitələrindən istifadə müddəti və bununla bağlı maraqlı şəxsin şikayət (iddia) verə biləcəyi orqan (orqanlar, o cümlədən məhkəmə) haqqında məlumat;

59.1.6. inzibati aktı qəbul etmiş inzibati orqanın möhürü.

59.2. İnzibati akt texniki (avtomat) qurğuların köməyi ilə qəbul edildikdə, həmin aktda vəzifəli şəxsin imzasının və inzibati orqanın möhürünün olmaması mümkündür.

59.3. İnzibati aktın məzmunu müxtəlif kod işarələri ilə ifadə oluna bilər. Belə hallarda inzibati aktın ünvanlandığı şəxsin onun məzmununu birmənalı şəkildə başa düşməsi üçün həmin akta müvafiq izahat əlavə edilməlidir.

Maddə 60. İnzibati aktda əlavə müddələrin (göstərişlərin) nəzərdə tutulması

60.1. Qəbul edilməsi tələb olunan inzibati aktda Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə müəyyən olunmuş hallarda və ya inzibati aktın qanuni şərtlərinin həyata keçirilməsini təmin etmək məqsədi ilə əlavə müddəalar nəzərdə tutula bilər.

60.2. İnzibati orqan tərəfindən diskresion səlahiyyətlər əsasında qəbul edilmiş inzibati aktda:

60.2.1. həmin aktla nəzərdə tutulmuş hər hansı imtiyazın və ya vəzifənin (öhdəliyin) qüvvəyə minməsi və ya qüvvədən düşməsi vaxtını və ya qüvvədə olma müddətini;

60.2.2. hər hansı imtiyazın və ya vəzifənin (öhdəliyin) qüvvəyə minməsi və ya qüvvədən düşməsi vaxtının gələcəkdə hər hansı hadisənin baş verməsindən asılı olduğunu;

60.2.3. həmin aktın ləğv edilməsi hüququnun saxlanılması haqqında qeydləri;

60.2.4. maraqlı şəxsin müəyyən hərəkətlər etməsini və müəyyən hərəkətlərə yol verməsini və ya müəyyən hərəkətləri etməkdən çəkinməsini (öhdəliyin icrası şərtlərini) və ya öhdəliyin icrası ilə bağlı şərtlərin dəyişdirilməsini və ya yeni şərtlərin əlavə edilməsini müəyyən edən əlavə müddəalar nəzərdə tutula bilər.

60.3. Əlavə müddəalar inzibati aktın məqsədlərinə uyğun olmalıdır. Əlavə müddəalardan yalnız inzibati aktla birlikdə şikayət verilə bilər.

Maddə 61. İnzibati aktın əsaslandırılması

61.1. Yazılı və ya yazılı formada təsbit olunmuş inzibati akt yazılı şəkildə əsaslandırılmalıdır.

61.2. Əsaslandırma zamanı işin faktiki və hüquqi halları və bu halları təsdiq və ya rədd edən sübutlar, habelə inzibati akt qəbul edilərkən, istinad olunan qanunlar və digər normativ-hüquqi aktlar göstərilməlidir.

61.3. İnzibati akt diskresion səlahiyyətlər daxilində qəbul edildiyi halda, inzibati orqan öz mülahizələrini dəqiq və aydın şəkildə əsaslandırmalıdır.

61.4. İnzibati orqan qəbul etdiyi aktı yalnız icraat zamanı tədqiq olunmuş faktlar və sübutlarla əsaslandırmağa borcludur.

61.5. Aşağıdakı hallarda inzibati aktın əsaslandırılması tələb olunmur:

61.5.1. inzibati orqan tərəfindən maraqlı şəxsin ərizəsi təmin olunduqda və ya maraqlı şəxsə münasibətdə əlverişli inzibati akt qəbul edildikdə;

61.5.2. inzibati orqan tərəfindən çoxlu sayda analogi inzibati aktlar qəbul edildikdə və ya inzibati aktlar texniki (avtomat) qurğuların köməyi ilə qəbul edildikdə və hər belə inzibati aktı ayrılıqda əsaslandırmağa ehtiyac olmadıqda;

61.5.3. inzibati orqan tərəfindən qəbul edilmiş ümumi xarakterli sərəncam əşkar surətdə qeyri-müəyyən sayda şəxsə elan olunduqda və ya kütləvi informasiya vasitələrində dərc olunduqda;

61.5.4. Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə nəzərdə tutulmuş digər hallarda.

Maddə 62. İnzibati aktın qəbul olunması haqqında məlumat verilməsi

62.1. İnzibati orqan inzibati aktın qəbul edilməsi haqqında maraqlı şəxslərə və ya onların nümayəndələrinə rəsmi məlumat verməyə borcludur. Rəsmi məlumat inzibati aktın maraqlı şəxslərə birbaşa elan edilməsi, təqdim olunması və ya dərc edilməsi yolu ilə verilir.

62.2. Poçt rabitəsi vasitəsi ilə ölkə daxilində göndərilmiş inzibati akt, onun poçta təqdim edildiyi gündən 5 gün keçdikdən sonra, elektron üsulla göndərilmiş inzibati akt isə göndərildiyi gündən 3 gün keçdikdən sonra maraqlı şəxsə təqdim olunmuş sayılır.

62.3. Bu Qanunun 62.2-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş qayda maraqlı şəxsin inzibati aktı almadığı və ya gec aldığı hallara şamil olunmur. Maraqlı şəxs inzibati aktı almadığını və ya gec aldığı iddia etdiyi hallarda, aktın ona təqdim olunması faktını və müddətini sübut etmə vəzifəsi inzibati orqanın üzərinə düşür.

62.4. Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə nəzərdə tutulmuş hallarda yazılı inzibati akt kütləvi informasiya vasitələrində dərc olunur. İnzibati akt dərc edildiyi gündən 10 gün keçdikdən sonra elan olunmuş sayılır.

62.5. Yazılı inzibati aktın kütləvi informasiya vasitələrində dərc olunması qaydası müvafiq inzibati orqan tərəfindən müəyyən edilir.

Maddə 63. İnzibati aktda olan aşkar səhvlərin düzəldilməsi

63.1. İnzibati orqan öz təşəbbüsü ilə və ya maraqlı şəxslərin ərizəsinə əsasən qəbul etdiyi inzibati aktda olan yazı və hesab səhvlərini düzəldə bilər.

63.2. İnzibati orqan düzəliş edilməsi zəruri olan sənədi tələb edə bilər.

63.3. İnzibati aktda düzəlişlər inzibati orqanın müvafiq vəzifəli şəxsinin və ya kollegial inzibati orqanın üzvlərinin imzası ilə təsdiq olunmalıdır.

63.4. İnzibati orqan inzibati akta edilən düzəlişlər barədə bu Qanunun 62-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş qaydada maraqlı şəxslərə rəsmi məlumat verməyə borcludur.

Maddə 64. İnzibati aktın hüquqi qüvvəsi və etibarlılığı

64.1. İnzibati akt, ünvanlandığı şəxsə və ya maraqlarına toxunduğu şəxsə bu barədə məlumat verildiyi andan və yaxud bu barədə həmin şəxslərə məlum olduğu andan hüquqi qüvvəyə minir. İnzibati akt məlumat verildiyi məzmununda hüquqi qüvvəyə minir və hüquqi cəhətdən etibarlı sayılır.

64.2. İnzibati akt qanunla müəyyən olunmuş qaydada geri çağırılana, ləğv edilənə, dəyişdirilənə, qüvvədə olma müddəti qurtardığına və ya başqa səbəbə görə qüvvədən düşmüş hesab edilənə qədər hüquqi qüvvəsini saxlayır və hüquqi cəhətdən etibarlı sayılır.

64.3. İnzibati orqan inzibati aktın geri çağırılması, ləğv olunması, dəyişdirilməsi və ya qüvvədən düşmüş hesab olunması barədə maraqlı şəxslərə məlumat verməyə borcludur.

64.4. Etibarsız inzibati aktın hüquqi qüvvəsi yoxdur.

Maddə 65. İnzibati aktın etibarsız sayılması

65.1. Aşağıdakı inzibati aktlar etibarsız sayılır:

65.1.1 hansı inzibati orqan tərəfindən qəbul edildiyi məlum olmayan yazılı inzibati akt;

65.1.2 müvafiq səlahiyyəti olmayan inzibati orqan tərəfindən qəbul edilmiş inzibati akt;

65.1.3. qanunvericiliyə əsasən yalnız müəyyən rəsmi sənəd (rəsmi sənədin təqdim edilməsi) formasında qəbul edilə bilən, lakin həmin tələbə cavab verməyən inzibati akt.

65.1.4. maraqlı şəxsdən inzibati və ya cinayət məsuliyyətinə səbəb ola bilən hərəkətlər etməyi tələb edən inzibati akt;

65.1.5. faktiki səbəblər üzündən icrası mümkün olmayan inzibati akt;

65.1.6. kimə ünvanlandığı aydın olmayan inzibati akt.

65.2. Etibarsız inzibati akt qəbul edildiyi andan yararsız (əhəmiyyətsiz) sayılır və heç bir hüquqi nəticə yaratmır.

65.3. İnzibati akt qəbul etmiş inzibati orqan bu qanunun 65.1-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş hallarda öz təşəbbüsü və ya maraqlı şəxsin müraciəti əsasında həmin aktın etibarsız olduğunu təsdiq etməyə borcludur. Bu barədə maraqlı şəxslərə həmin qanunun 62-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş qaydada məlumat verilir.

Maddə 66. İnzibati icraat müddətində inzibati aktın qəbul edilməməsinin nəticələri

Maraqlı şəxsin ərizəsi üzrə bu qanunun 52-ci maddəsində müəyyən edilmiş müddət ərzində inzibati orqan tərəfindən inzibati aktın qəbul olunmadığı hallarda maraqlı şəxs məhkəməyə müraciət edə bilər.

Maddə 67. Qanunsuz inzibati aktın ləğv olunması

67.1. İnzibati orqan tərəfindən inzibati icraat haqqında hüquq normalarının və ya maddi hüquq normalarının pozulması və ya düzgün tətbiq edilməməsi nəticəsində qəbul edilmiş inzibati akt qanunsuz sayılır.

67.2. Qanunsuz inzibati akt həmin aktı qəbul etmiş inzibati orqan və ya subordinasiya baxımından yuxarı inzibati orqan tərəfindən və yaxud məhkəmə qaydasında ləğv oluna bilər.

67.3. Qanunsuz əlverişsiz inzibati akt hər bir halda ləğv olunmalıdır. Azərbaycan Respublikasının müvafiq qanunları ilə başqa qayda nəzərdə tutulmamışdırsa, qanunsuz əlverişsiz inzibati aktın ləğv olunması, həmin aktın qüvvəyə mindiyi andan yaranmış hüquqi nəticələri aradan qaldırır.

67.4. Qanunsuz əlverişli inzibati akt yalnız bu maddədə nəzərdə tutulmuş məhdudiyətlər daxilində ləğv oluna bilər.

67.5. Maraqlı şəxsin məzmununa etimad göstərdiyi və həmin etimadın qanunla qorunduğu, habelə başqa şəxslərin hüquqlarına və ya qanunla qorunan maraqlarına, dövlət maraqlarına və ya ictimai maraqlara ziyan vurmadiği hallarda, maraqlı şəxsə münasibətdə birdəfəlik və ya cari pul və ya əşya öhdəliklərinin nəzərdə tutulduğu və ya belə öhdəliklərin əmələ gəlməsinə səbəb olmuş qanunsuz əlverişli inzibati aktın ləğv olunmasına yol verilmir. Maraqlı şəxsin ona verilmiş pul vəsaitlərini xərclədiyi və ya əmlakdan

istifadə etdiyi və buna görə də onları qaytarmaq iqtidarında olmadığı və ya onları qaytardığı təqdirdə əhəmiyyətli ziyanə məruz qalacağı hallarda, həmin şəxs etimadın qanunla qorunması hüququna malikdir.

67.6 Maraqlı şəxs aşağıdakı hallarda etimadın qorunması hüququna istinad edə bilməz:

67.6.1. rüşvət, hədə-qorxu və ya aldatma yolu ilə inzibati aktın qəbul edilməsinə nail olduqda;

67.6.2. səhv və ya təhrif olunmuş məlumatları əks etdirən sənədlər təqdim etməklə inzibati aktın qəbul edilməsinə nail olduqda;

67.6.3. inzibati aktın qanunsuz olduğunu bildiyi və ya kobud ehtiyatsızlıq nəticəsində bilmədiyi halda.

67.7. Bu Qanunun 67.6-cı maddəsində göstərilən hallarda qanunsuz əlverişli inzibati akt ləğv olunmalıdır. Həmin aktın ləğv olunması onun qüvvəyə mindiyi andan yaranmış hüquqi nəticələri aradan qaldırır. Bu zaman maraqlı şəxs xərclənmiş pul vəsaitlərinin və ya istifadə olunmuş əşyanın əvəzini ödəməyə borcludur. Ödəmənin həcmi Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsinin <3830> əsassız varlanma ilə bağlı müddəalarına uyğun olaraq müəyyən edilir.

67.8. Başqa şəxslərin hüquqlarına və ya qanunla qorunan maraqlarına, dövlət maraqlarına və ya ictimai maraqlara ziyan vuran qanunsuz əlverişli inzibati akt ləğv olunmalıdır. Həmin aktın ləğv olunması onun qüvvəyə mindiyi andan yaranmış hüquqi nəticələri aradan qaldırır.

67.9. Maraqlı şəxsin etimadı qanunla qorunduğu hallarda, bu Qanunun 67.8-ci maddəsinə əsasən ləğv olunmuş inzibati aktın məzmununa etimad göstərməsi səbəbindən həmin şəxsə vurulmuş maddi ziyanə görə ona kompensasiya ödənilməlidir. Kompensasiya maraqlı şəxsin müraciətinə əsasən ödənilir.

67.10. Maraqlı şəxsə ödəniləcək kompensasiyanın həcmi qanunsuz inzibati aktı ləğv etmiş orqan tərəfindən müəyyən olunur və həmin şəxsə vurulmuş real ziyanın həcminə mütənasib olmalıdır.

67.11. Maraqlı şəxs bir il ərzində kompensasiyanın ödənilməsini tələb edə bilər. Müddətin axımı qanunsuz inzibati aktın ləğv

olunması haqqında maraqlı şəxsə bu Qanunla müəyyən olunmuş qaydada məlumat verildiyi gündən başlayır.

67.12. Qanunsuz inzibati akt, həmin aktın ləğv olunmasını şərtləndirən hallar məlum olduğu gündən bir il ərzində ləğv edilə bilər. Həmin qayda bu Qanunun 67.6.1-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş hallara şamil olunmur.

67.13. Qanunsuz inzibati aktın ləğv edilməsi haqqında maraqlı şəxsə bu Qanunun 62-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş qaydada məlumat verilir.

Maddə 68. Qanuni inzibati aktın ləğv olunması

68.1. Qanuni əlverişsiz inzibati akt, həmin aktın ləğv olunmasının qanunla birbaşa qadağan edildiyi hallar istisna olmaqla, onu qəbul etmiş orqan tərəfindən tam və ya qismən ləğv oluna bilər.

68.2. Qanuni əlverişli inzibati akt, yalnız aşağıdakı hallarda ləğv edilə bilər:

68.2.1. inzibati aktın ləğvi qanunla birbaşa nəzərdə tutulduğu halda və ya inzibati aktın özündə bu barədə müvafiq qeyd olduğu halda;

68.2.2. maraqlı şəxsin inzibati aktla müəyyən edilmiş imtiyazlardan (hüquqlardan) istifadə etmədiyi və ya lazımı qaydada və müddətdə istifadə etmədiyi halda;

68.2.3. inzibati aktın qəbulundan sonra yaranmış hüquqi və ya faktiki hallara görə həmin aktın qüvvədə qalması dövlət maraqlarına və ya ictimai maraqlara ziyan vura bildiyi halda;

68.2.4. inzibati aktın qəbulu üçün əsas olmuş hüquq normasının dəyişməsi nəticəsində inzibati orqanın həmin aktı qəbul etməməyə haqlı olduğu və maraqlı şəxsin inzibati aktla müəyyən edilmiş imtiyazlardan (hüquqlardan) istifadə etmədiyi və ya ona münasibətdə inzibati aktla təminat verilmiş öhdəliklər yerinə yetirilmədiyi və ya həmin aktın qüvvədə qalmasının dövlət maraqlarına və ya ictimai maraqlara ziyan vura bildiyi hallarda.

68.3. Qanuni inzibati aktın ləğv olunması onun qüvvəyə mindiyi andan yaranmış hüquqi nəticələri aradan qaldırmır.

68.4. Qanuni inzibati akt, həmin aktın ləğv olunmasını şərtləndirən hallar məlum olduğu gündən bir il ərzində ləğv edilə bilər.

68.5. Maraqlı şəxsin etimadı qanunla qorunduğu hallarda, bu Qanunun 68.2.3-cü və 68.2.4-cü maddələrinə əsasən ləğv olun-

muş inzibati aktın məzmununa etimad göstərməsi səbəbindən həmin şəxsə vurulmuş maddi ziyanə görə ona kompensasiya ödənilməlidir. Kompensasiya maraqlı şəxsin müraciətinə əsasən ödənilir.

68.6. Maraqlı şəxsə ödəniləcək kompensasiyanın həcmi qanuni inzibati aktı ləğv etmiş inzibati orqan tərəfindən müəyyən olunur və həmin şəxsə vurulmuş real ziyanın həcminə mütənasib olmalıdır.

68.7. Qanuni inzibati aktın ləğv olunması haqqında maraqlı şəxsə bu Qanunun 62-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş qaydada məlumat verilir.

Maddə 69. İnzibati aktın bir hissəsinin etibarsız sayılması və ya ləğv edilməsi

69.1. İnzibati aktın bir hissəsinin etibarsız sayılması və ya ləğv edilməsi bu Qanunun 65-ci, 67-ci və 68-ci maddələrində nəzərdə tutulmuş qaydada həyata keçirilir.

69.2. İnzibati aktın bir hissəsinin etibarsız sayılması və ya ləğv edilməsi həmin aktın digər hissələrinin etibarsız sayılmasına və ya ləğv edilməsinə (həmin hissələr bir-biri ilə əlaqədar deyildirsə) səbəb olmur.

Maddə 70. Sənədlərin qaytarılması

Hər hansı hüququ təsdiq etmək və ya həyata keçirmək üçün inzibati akt əsasında verilmiş sənədlər və ya əşyalar, həmin inzibati akt etibarsız sayıldıqdan və ya ləğv edildikdən sonra müvafiq inzibati orqan tərəfindən tələb oluna bilər. Həmin sənədlərə və ya əşyalara faktiki sahib olan şəxs onları qaytarmağa borcludur.

VII FƏSİL. İnzibati şikayətlər üzrə icraat

Maddə 71. İnzibati aktdan şikayət vermək hüququ

71.1. Maraqlı şəxslər hüquqlarını və ya qanunla qorunan maraqlarını müdafiə etmək məqsədilə inzibati aktdan və ya inzibati aktın qəbul edilməsindən imtinadan şikayət vermək hüququna malikdirlər.

71.2. Şəxsin müraciətinin məqsədi inzibati aktın qəbulu ilə bağlı olmadığı hallarda inzibati orqanın hərəkət və ya hərəkətsizliyindən də bu fəslin qaydalarına uyğun olaraq şikayət verilə bilər.

71.3. Yalnız aşağıdakı hallarla bağlı aralıq inzibati aktlardan müstəqil şəkildə subordinasiya baxımından yuxarı inzibati orqana və ya şikayətə baxmaq səlahiyyətinə malik olan digər orqana (bundan sonra-şikayət instansiyası) şikayət verilə bilər:

71.3.1 səlahiyyətlə bağlı;

71.3.2. etirazla bağlı;

71.3.3. icraat üzrə materialların tanış olmaq üçün maraqlı şəxsə təqdim edilməsindən və ya iş üzrə maraqlı şəxsə məlumat verilməsindən imtina olunması ilə bağlı;

71.3.4. qanunla birbaşa nəzərdə tutulmuş digər hallarda.

Maddə 72. İnzibati şikayətin verilməsi qaydası

72.1. İnzibati aktdan şikayət inzibati qaydada və ya məhkəmə qaydasında verilə bilər.

72.2. İnzibati aktdan eyni zamanda həm inzibati, həm də məhkəmə qaydasında şikayət (inzibati iddia) verildiyi hallarda, şikayətə məhkəmə qaydasında baxılır və şikayət instansiyasında həmin şikayət üzrə başlanılmış icraata xitam verilir.

72.3. İnzibati qaydada şikayət birbaşa və ya inzibati aktı qəbul etmiş inzibati orqan vasitəsilə şikayət instansiyasına təqdim edilir. İnzibati orqan 3 gün müddətində həmin şikayəti şikayət instansiyasına göndərməyə borcludur.

72.4. Bu fəslin müddəaları inzibati qaydada verilən şikayətlərə şamil olunur.

72.5. İnzibati aktlardan məhkəmə qaydasında şikayət (inzibati iddia) Azərbaycan Respublikasının müvafiq qanunu ilə müəyyən olunmuş qaydada verilir.

Maddə 73. İnzibati şikayətin verilməsi müddəti

73.1. Qanunda başqa qayda nəzərdə tutulmamışdırsa, şikayət inzibati aktın qüvvəyə mindiyi gündən 30 gün müddətində müvafiq şikayət instansiyasına verilir.

73.2. İnzibati aktda ona qarşı mümkün hüquqi müdafiə vasitələri, bu hüquqi müdafiə vasitələrindən istifadə (şikayət vermə) qaydası və müddəti nəzərdə tutulmadıqda və ya inzibati akt onun ünvanlanmadığı digər maraqlı şəxslərin qanuni maraqlarına (ilk dəfə) toxunduqda, həmin inzibati aktdan onun qüvvəyə mindiyi gündən 6 ay müddətində şikayət verilə bilər.

73.3. İnzibati aktdan şikayət verilməsi ilə bağlı müddət üzürlü səbəbdən buraxıldıqda, maraqlı şəxsin ərizəsinə əsasən şikayət instansiyası tərəfindən həmin müddət bərpa edilir.

Maddə 74. İnzibati şikayətin forması və məzmunu

74.1. İnzibati şikayət yazılı formada tərtib edilir.

74.2. İnzibati şikayətdə aşağıdakı məlumatlar göstərməlidir:

74.2.1. şikayətin verildiyi inzibati orqanın adı və ünvanı;

74.2.2. şikayəti verən şəxsin soyadı, adı, atasının adı, yaşayış yeri və ya olduğu yer (hüquqi şəxsin adı və hüquqi ünvanı), inzibati icraatda prosessual vəziyyəti;

74.2.3. barəsində şikayət verilən inzibati akt və ya hərəkət (hərəkətsizlik);

74.2.4. şikayəti verən şəxsin tələbi və tələbin əsasları;

74.2.5. şikayətin tərtib edildiyi tarix;

74.2.6. şikayəti verən şəxsin imzası.

74.3. İnzibati şikayət bu maddədə nəzərdə tutulmuş formal tələblərə cavab vermədikdə, inzibati orqan şikayətin həmin tələblərə uyğun olaraq düzəldilməsi üçün qısa müddət təyin edir və formal tələblərə əməl olunmamasının hüquqi nəticələrini şikayətçiye izah edir.

Maddə 75. İnzibati şikayətin baxılmamış saxlanılmasının əsasları

75.1. Şikayət instansiyası aşağıdakı hallarda inzibati şikayəti baxılmamış saxlayır:

75.1.1. bu Qanunun 74-cü maddəsində nəzərdə tutulmuş tələblərə əməl olunmadıqda;

75.1.2. şikayətin predmeti üzrə digər səlahiyyətli inzibati orqanın və ya məhkəmənin qərarı olduqda;

75.1.3. inzibati şikayətin verilməsi üçün qanunla müəyyən olunmuş müddət buraxıldıqda və buraxılmış müddət bərpa edilmədikdə.

75.2. Şikayət instansiyası şikayətin baxılmamış saxlanması barədə qərar qəbul edir. Həmin qərardan bu Qanunla müəyyən olunmuş qaydada şikayət verilə bilər.

75.3. Şikayət instansiyası şikayət üzrə qərar qəbul edilənədək şikayəti verilmiş şəxsə öz rəyini bildirmək imkanı verməlidir.

75.4. Bu Qanunun 75.1.1-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş əsaslar aradan qaldırıldıqdan sonra ümumi qaydada yenidən inzibati şikayət verilə bilər.

Maddə 76. İnzibati şikayətin verilməsinin hüquqi nəticələri

76.1. İnzibati şikayətin verilməsi şikayət olunan inzibati aktın icrasını dayandırmır.

76.2. İnzibati şikayətin verildiyi hallarda, şikayət olunan inzibati aktın icrasının dayandırılması ilə bağlı məsələyə maraqlı şəxsin ərizəsinə əsasən və ya xidməti vəzifəsinə görə şikayət instansiyasının öz təşəbbüsü ilə şikayət instansiyası tərəfindən dərhal baxılır və bu barədə müvafiq qərar qəbul edilir.

76.3. İnzibati aktın icrasının dayandırılması ilə bağlı qərar şikayət instansiyası tərəfindən əsaslandırılmalıdır.

Maddə 77. Məhkəmə qaydasında müvəqqəti xarakterli müdafiə

77.1. İnzibati şikayətin verilməsindən asılı olmayaraq, maraqlı şəxs müvəqqəti xarakterli müdafiə ilə bağlı məhkəməyə müraciət edə bilər.

77.2. Maraqlı şəxsin müvəqqəti xarakterli müdafiə ilə bağlı ərizəsinə Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə müəyyən olunmuş qaydada və müddətdə müvafiq məhkəmələr tərəfindən baxılır.

Maddə 78. İnzibati şikayətə baxılması müddəti

78.1. Qanunda başqa müddət nəzərdə tutulmamışdırsa, şikayət instansiyası daxil olduğu gündən 1 ay müddətində inzibati şikayətə baxmağa və mahiyyəti üzrə qərar qəbul etməyə borcludur.

78.2. Şikayət instansiyası tərəfindən bu Qanunun 78.1-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş müddət ərzində qərar qəbul edilmədikdə və ya şikayət instansiyası tərəfindən qəbul edilmiş qərarla razılaşmadıqda, şikayətçi məhkəməyə şikayət verə bilər.

Maddə 79. İnzibati şikayətə baxılması qaydası

79.1. İnzibati şikayətlər üzrə icraat bu fəslin xüsusiyyətləri nəzərə alınmaqla bu Qanunun IV fəslində müəyyən olunmuş qaydada həyata keçirilir.

79.2. Şikayət inzibati aktı qəbul etmiş inzibati orqana təqdim olunduqda, həmin orqan şikayəti və icraatla bağlı materialları şikayət instansiyasına göndərməyə borcludur. Şikayət maraqlı şəxs tərəfindən birbaşa şikayət instansiyasına təqdim olunduqda, həmin orqan şikayət olunan inzibati aktı qəbul etmiş inzibati orqandan icraatla bağlı materialları tələb edə bilər.

79.3. Şikayət üzrə icraat zamanı şikayət instansiyası tərəfindən işə mahiyyəti üzrə və tam həcmdə baxılır, şikayət olunan aktın qanunauyğunluğu və məqsədəuyğunluğu araşdırılır.

79.4. Şikayət instansiyasının şikayət üzrə qərarı həm işdə olan, həm də əlavə təqdim olunmuş sübutlara əsaslanmalıdır.

79.5. Şikayət instansiyası şikayətə baxılmasını heç bir halda şikayət olunan inzibati aktı qəbul etmiş inzibati orqana və ya onun vəzifəli şəxslərinə həvalə edə bilməz.

Maddə 80. İnzibati şikayət üzrə qərar qəbul edilməsi

80.1. İnzibati şikayətə baxdıqdan sonra şikayət instansiyası:

80.1.1. inzibati aktı dəyişdirmədən, inzibati şikayəti işə təmin etmədən saxlaya bilər;

80.1.2. inzibati aktı tamamilə və ya qismən ləğv edə bilər və işdə olan və ya əlavə təqdim olunmuş sübutlar əsasında yeni inzibati akt qəbul edə bilər;

80.1.3. inzibati aktı dəyişdirə bilər.

80.2. Şikayət instansiyası tərəfindən inzibati şikayət üzrə qəbul edilmiş qərar inzibati akt sayılır və inzibati aktlara dair bu Qanunla müəyyən edilmiş tələblərə uyğun olmalıdır.

VII FƏSİL.

İnzibati aktın icra edilməsi

Maddə 81. İnzibati aktların icra edilməsi qaydası

81.1. İnzibati akt ünvanlandığı şəxs (şəxslər) üçün məcburi xarakter daşıyır və həmin şəxs (şəxslər) ona əməl etməyə borcludur.

81.2. Qanunda başqa qayda nəzərdə tutulmamışdırsa, inzibati akt, o cümlədən inzibati şikayət üzrə qəbul olunmuş qərar onu qəbul etmiş inzibati orqan tərəfindən icra edilir.

81.3. inzibati orqan inzibati aktın icrası ilə bağlı şəxsin hansı hərəkətləri etməli olduğunu dəqiq müəyyənləşdirməyə borcludur.

81.4. Maraqlı şəxs inzibati aktı onun üçün daha əlverişli olan qanuni üsul və vasitələrlə icra etməyə haqlıdır.

81.5. İnzibati orqanın inzibati aktın icrası ilə bağlı qanuni tələbləri bütün dövlət və yerli özünüidarəetmə orqanları, hüquqi və fiziki şəxslər üçün məcburidir.

Maddə 82. Pul tələblərinin icra edilməsi

82.1. Pul tələblərinin ödənilməsi ilə bağlı inzibati aktların məcburi qaydada icrası "Məhkəmə qərarlarının icrası haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa əsasən məhkəmə icraçıları tərəfindən icra edilir.

82.2. İnzibati aktı qəbul etmiş inzibati orqan tələbin icraya yönəldilməsi haqqında qərar qəbul edir. Bu halda tələbin icraya yönəldilməsi üçün məhkəmə qərarının qəbul edilməsi tələb olunmur.

82.3. Tələbin icraya yönəldilməsi haqqında qərarın qəbul edilməsinin şərtləri aşağıdakılardır:

82.3.1. borclu tərəfindən ən azı 5 gün ərzində pul tələblərinin ödənilməsinə nəzərdə tutan inzibati aktın qəbul edilmiş olması;

82.3.2. pul tələblərinin ödənilməsi üçün müəyyən olunmuş icra müddətinin bitməsi;

82.3.3. inzibati orqan tərəfindən borcluya edilmiş xəbərdarlıqdan sonra, xəbərdarlığın elan olunduğu gündən sonrakı 5 gün müddətində borclunun ödəməni həyata keçirməməsi.

Maddə 83. Borclunu müəyyən hərəkətlər etməyə, müəyyən hərəkətlərə dözməyə və ya müəyyən hərəkətləri etməkdən çəkinməyə məcbur edən inzibati aktların icra edilməsi

83.1. Borclunu müəyyən hərəkətlər etməyə, müəyyən hərəkətlərə dözməyə və ya müəyyən hərəkətləri etməkdən çəkinməyə məcbur edən inzibati aktın könüllü qaydada icrası üçün maraqlı şəxsə kifayət qədər müddət (ən azı 5 gün) təyin edilməlidir.

83.2. Bu Qanunun 83.1-ci maddəsinə uyğun olaraq təyin olunmuş müddət ərzində könüllü qaydada icra olunmayan inzibati akt məcburi qaydada icra edilir.

83.3. Borclunu müəyyən hərəkətləri etməyə, müəyyən hərəkətlərə dözməyə və müəyyən hərəkətləri etməkdən çəkinməyə məcbur edən inzibati aktın məcburi qaydada icrası aşağıdakı məcburi icra tədbirləri vasitəsi ilə təmin oluna bilər:

83.3.1. inzibati aktla nəzərdə tutulmuş hərəkətin borclunun (maraqlı şəxsin) hesabına başqa şəxs və ya inzibati orqan tərəfindən icra edilməsi;

83.3.2. cərimə;

83.3.3. bilavasitə məcburetmə.

83.4. Maraqlı şəxs məcburi icra tədbirlərinin tətbiq olunacağı barədə inzibati orqan tərəfindən əvvəlcədən xəbərdar edilməlidir. Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə birbaşa nəzərdə tutulmuş hallarda, habelə dövlət maraqlarına və ya ictimai maraqlara ziyan vura biləcək təhlükənin qarşısının alınması və ya aradan qaldırılması ilə əlaqədar təxirəsalınmaz hallarda maraqlı şəxs məcburi icra tədbirlərinin tətbiq olunacağı barədə əvvəlcədən xəbərdar edilməyə bilər.

83.5. Xəbərdarlıq yazılı formada olur və bu Qanunla müəyyən olunmuş qaydada maraqlı şəxsə rəsmi təqdim olunur.

83.6. Xəbərdarlıqda inzibati aktın könüllü qaydada icrası üçün təyin olunmuş müddət və həmin müddət başa çatdıqdan sonra tətbiq olunması nəzərdə tutulan məcburi icra tədbirinin müvafiq növü göstərilir. Xəbərdarlıqda yalnız bir məcburi icra tədbiri nəzərdə tutula bilər. Əvvəl seçilmiş məcburi icra tədbiri heç bir nəticə vermədiyi halda, daha ciddi və ya başqa məcburi icra tədbirinin tətbiqinə yol verilir. Məcburi icra tədbirləri inzibati akt icra olunana qədər təkrarlana, sərtləşdirilə və ya dəyişdirilə bilər.

83.7. Xəbərdarlıqda icra edilməli inzibati akta istinad olunmalı və məcburi icra tədbirlərinin tətbiqi əsasları göstərilməlidir.

83.8. İnzibati orqan məcburi icra tədbirlərinin tətbiqi zamanı mütənasiblik prinsipinə əməl etməyə borcludur.

83.9. Şəxs inzibati aktı icra etdiyi halda məcburi icra tədbirlərinin tətbiqi dərhal dayandırılmalıdır.

Maddə 84. İnzibati aktın borclunun (maraqlı şəxsin) hesabına icra edilməsi

84.1. İnzibati aktla nəzərdə tutulmuş hərəkətin (hərəkətlərin) borclu tərəfindən yerinə yetirilmədiyi və həmin hərəkətin icrasının başqa şəxs və ya orqan tərəfindən mümkün olduğu halda, inzibati orqan hərəkətin borclunun hesabına icra olunmasını həmin şəxsə və ya orqana həvalə edə bilər.

84.2. Bu Qanunun 84.1-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş hallarda inzibati aktın icrası ilə bağlı xərclər maraqlı şəxsin (borclunun) hesabına ödənilir.

Maddə 85. İnzibati aktın icrasının cərimə vasitəsi ilə təmin edilməsi

85.1. Şəxsi müəyyən hərəkətləri etməyə və ya müəyyən hərəkətləri etməkdən çəkinməyə məcbur edən inzibati aktın icrasını təmin etmək üçün inzibati orqan tərəfindən qanunvericiliyə uyğun olaraq cərimə təyin oluna bilər.

85.2. Fiziki şəxslər qırx dörd manatdan, hüquqi şəxslər isə üç yüz otuz manatdan yuxarı miqdarda cərimə oluna bilməzlər.

85.3. Cərimənin miqdarı dörd manatdan az ola bilməz.

85.4. Cərimə dövlət büdcəsinə köçürülür.

Maddə 86. Bilavasitə məcburetmə

86.1. Bu Qanunun 84-cü və 85-ci maddələrində nəzərdə tutulmuş məcburi icra tədbirləri vasitəsi ilə inzibati aktın icrası mümkün olmadıqda və ya həmin tədbirlərin tətbiqi obyektiv şərait baxımından mümkün olmadıqda, inzibati orqan maraqlı şəxsi müəyyən hərəkətləri etməyə və ya müəyyən hərəkətləri etməkdən çəkinməyə bilavasitə məcbur edə və ya özü dərhal həmin hərəkəti həyata keçirə bilər.

86.2. Bilavasitə məcburetə zamanı "Polis haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu ilə nəzərdə tutulmuş müvafiq tədbirlərdən istifadə oluna bilər.

86.3. Bilavasitə məcburetə tədbiri yalnız müvafiq səlahiyyəti olan inzibati orqan tərəfindən və qanunla müəyyən edilmiş qaydada tətbiq oluna bilər.

Maddə 87. Bələdiyyələr tərəfindən qəbul edilmiş inzibati aktların icra olunması qaydası

Bələdiyyələr tərəfindən qəbul edilmiş inzibati aktların məcburi qaydada icrası "Məhkəmə qərarlarının icrası haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununa uyğun olaraq məhkəmə icraçıları tərəfindən həyata keçirilir.

Maddə 88. Məcburi icra tədbirlərinin tətbiq edilməsi haqqında qərardan şikayət verilməsi

Maraqlı şəxs məcburi icra tədbirlərinin tətbiq edilməsi haqqında inzibati aktdan bu Qanunun VII fəslində nəzərdə tutulmuş qaydada yuxarı inzibati orqana və ya Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə müəyyən olunmuş qaydada məhkəməyə şikayət verə bilər.

IX FƏSİL. Məsuliyyət

Maddə 89. İnzibati orqanların məsuliyyəti

89.1. İnzibati orqanların qanunsuz qərarları (inzibati aktları) və ya hərəkətləri (hərəkətsizliyi) nəticəsində maraqlı şəxsə vurulmuş ziyana görə müvafiq inzibati orqan Azərbaycan Respublikasının Mülki Məcəlləsi ilə müəyyən olunmuş qaydada məsuliyyət daşıyır.

89.2. Maraqlı şəxs kompensasiyanın ödənilməsindən imtina olunması haqqında inzibati orqanın qərarından müvafiq məhkəməyə şikayət verə bilər.

Maddə 90. İnzibati orqanların vəzifəli şəxslərinin məsuliyyəti

90.1. İnzibati orqanların vəzifəli şəxsləri bu Qanunun müddəalarının pozulmasına görə Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə müəyyən olunmuş qaydada intizam, inzibati və ya cinayət məsuliyyəti daşıyırlar.

90.2. Vəzifəli şəxsin təqsiri, yəni kobud ehtiyatsızlığı və ya qəsdli nəticəsində vurulmuş ziyana görə maraqlı şəxsə kompensasiya ödənilmədiyi hallarda, həmin vəzifəli şəxs müvafiq inzibati orqan tərəfindən reqres iddia qaydasında maddi məsuliyyətə cəlb oluna bilər.

Maddə 91. Qanunun qüvvəyə minməsi

Bu Qanun Azərbaycan Respublikasının İnzibati-Prosessual Məcəlləsi ilə eyni gündə qüvvəyə minir.

**İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti**

**Bakı şəhəri, 21 oktyabr 2005-ci il
№ 1036-IIQ**

**”İNZİBATİ İCRAAT HAQQINDA”
AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI QANUNUNUN
TƏTBİQ EDİLMƏSİ BARƏDƏ
AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
PREZİDENTİNİN FƏRMANI**

”İnzibati icraat haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun qüvvəyə minməsi ilə əlaqədar həmin Qanunun tətbiq edilməsini təmin etmək məqsədi ilə **qərara alıram**:

1. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinə tapşırılsın ki, üç ay müddətində:

1.1. qüvvədə olan qanunvericilik aktlarının ”İnzibati icraat haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğunlaşdırılması barədə təkliflərini hazırlayıb Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin;

1.2. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin və müvafiq mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının normativ hüquqi aktlarının həmin Qanuna uyğunlaşdırılmasını təmin etsin və bu barədə Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat versin;

1.3. ”İnzibati icraat haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun pozulmasına görə məsuliyyət növlərini müəyyən edən qanunvericilik aktının layihəsini hazırlayıb Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin;

1.4. həmin Qanunun 3.1-ci maddəsinə müvafiq olaraq ”İnzibati orqanların təsnifatı” layihəsini hazırlayıb Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin;

1.5. həmin Qanunun 4.3-cü maddəsinə müvafiq olaraq ”İnzibati orqanlar arasında aidiyyət və səlahiyyətlə bağlı mübahisələrin həlli qaydası”nı müəyyən etsin və bu barədə Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat versin;

1.6. həmin Qanunun 85-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş icra tədbirinin tətbiqi barədə təkliflərini hazırlayıb Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin;

1.7. öz səlahiyyətləri daxilində ”İnzibati icraat haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunundan irəli gələn digər məsələləri həll etsin.

2. Müəyyən edilsin ki:

2.1. "İnzibati icraat haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 2.0.1-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş "Azərbaycan Respublikasının müvafiq icra hakimiyyəti orqanları"nın səlahiyyətlərini Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti, mərkəzi və yerli icra hakimiyyəti orqanları həyata keçirirlər;

2.2. həmin Qanunun 4.3-cü maddəsində nəzərdə tutulmuş müvafiq icra hakimiyyəti orqanının səlahiyyətlərini Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti həyata keçirir.

3. Bu Fərman dərc edildiyi gündən qüvvədə minir.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 28 dekabr 2005-ci il
№ 345

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ CİNAYƏT MƏCƏLLƏSİ

Bu Məcəllə Azərbaycan Respublikasının 30 dekabr 1999-cu il tarixli 787-IQ nömrəli Qanunu ilə təsdiq edilmişdir.

Otuz üçüncü fəsil. Korrupsiya cinayətləri və dövlət hakimiyyəti, dövlət qulluğu mənafeyi, yerli özünüidarə orqanlarında, habelə kommertiya və ya qeyri-kommertiya təşkilatlarında qulluq mənafeyi əleyhinə olan cinayətlər

(7 aprel 2006-ci il tarixli 92-IIIQD nömrəli; 9 oktyabr 2007-ci il tarixli, 428- IIIQD nömrəli qanunlara əsasən dəyişikliklər və əlavələrə)

Maddə 308. Vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə

308.1. Vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə, yəni vəzifəli şəxsin xidməti vəzifələrinin icrası ilə əlaqədar öz və ya üçüncü şəxslər üçün qanunsuz üstünlük əldə etmək məqsədi ilə öz qulluq səlahiyyətlərindən qulluq mənafeyinə qəsdən zidd olaraq istifadə etməsi və ya qulluq mənafeyi tələb etdiyi halda istifadə etməməsi fiziki və ya hüquqi şəxslərin hüquqlarına və qanuni mənafeələrinə, yaxud cəmiyyətin və ya dövlətin qanunla qorunan mənafeələrinə mühüm zərər vurduqda -

şərti maliyyə vahidinin min mislindən iki min mislinədək miqdarda cərimə və ya üç ilədək müddətə müəyyən vəzifə tutma və ya müəyyən fəaliyyətlə məşğul olma hüququndan məhrum etmə və ya iki ilədək müddətə islah işləri və ya əmlakı müsadirə olunmaqla üç ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə ilə cəzalandırılır.

308.2. Bu Məcəllənin 308.1-ci maddəsi ilə nəzərdə tutulmuş əməllər ağır nəticələrə səbəb olduqda-

üç ilədək müddətə müəyyən vəzifə tutma və ya müəyyən fəaliyyətlə məşğul olma hüququndan məhrum edilməklə, əmlakı müsadirə olunmaqla üç ildən səkkiz ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə ilə cəzalandırılır.

Qeyd:

1. Bu fəslin maddələrində vəzifəli şəxslər dedikdə daimi, müvəqqəti olaraq və ya xüsusi səlahiyyət üzrə hakimiyyət nümayəndəsi funksiyalarını həyata keçirən, yaxud dövlət orqanlarında, yerli özünüidarə orqanlarında, dövlət və bələdiyyə müəssisə, idarə və təşkilatlarında, habelə digər kommersiya və qeyri-kommersiya təşkilatlarında təşkilati-sərəncamverici və ya inzibati-təsərrüfat funksiyalarını yerinə yetirən şəxslər, beynəlxalq təşkilatların nümayəndələri, habelə "Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun məqsədi üçün vəzifəli şəxs hesab edilən digər şəxslər başa düşülür.

2. Vəzifəli şəxslər sırasına daxil olmayan dövlət qulluqçuları və yerli özünüidarə orqanlarının, habelə digər kommersiya və qeyri-kommersiya təşkilatlarının qulluqçuları müvafiq maddələrlə xüsusi olaraq nəzərdə tutulmuş hallarda bu fəslin maddələri ilə cinayət məsuliyyəti daşıyırlar.

Maddə 309. Vəzifə səlahiyyətlərini aşma

309.1. Vəzifəli şəxs tərəfindən xidməti səlahiyyətlərinin həddlərindən açıq-aşkar surətdə kənara çıxan hərəkətlər etməsi fiziki və ya hüquqi şəxslərin hüquqlarına və qanuni mənafeələrinə, yaxud cəmiyyət və ya dövlətin qanunla qorunan mənafeələrinə mühüm zərər vurduqda-

şərti maliyyə vahidi məbləğinin min mislindən iki min mislinədək miqdarda cərimə və ya iki ilədək müddətə islah işləri və ya üç ilədək müddətə müəyyən vəzifə tutma və ya müəyyən fəaliyyətlə məşğul olma hüququndan məhrum edilməklə, əmlakı müsadirə olunmaqla üç ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə ilə cəzalandırılır.

309.2. Bu Məcəllənin 309.1-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş əməllər zor tətbiq etməklə və ya zor tətbiq etmə hədəsi ilə törədildikdə, yaxud silah və digər xüsusi vasitələrdən istifadə etməklə törədildikdə və ya ağır nəticələrə səbəb olduqda -

üç ilədək müddətə müəyyən vəzifə tutma və ya müəyyən fəaliyyətlə məşğul olma hüququndan məhrum edilməklə, əmlakı müsadirə olunmaqla üç ildən yeddi ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə ilə cəzalandırılır.

Maddə 310. Vəzifəli şəxsin səlahiyyətlərini mənimsəmə

Özbaşına özünün vəzifəli şəxs kimi təqdim edilməsi və ya vəzifəli şəxsin səlahiyyətlərinin mənimsənilməsi ilə əlaqədar fiziki və ya hüquqi şəxslərin hüquqlarının və qanuni mənafələrinin əhəmiyyətli dərəcədə pozulmasına səbəb olan hərəkətlər törətmə-şərti maliyyə vahidi məbləğinin beş yüz mislindən min mislinədək miqdarda cərimə və ya iki yüz saatadək müddətə ictimai işlər və ya iki ilədək müddətə islah işləri və ya üç ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə ilə cəzalandırılır.

Maddə 311. Rüşvət alma (passiv rüşvətخورluq)

311.1. Rüşvət alma, yəni vəzifəli şəxsin xidməti vəzifəsinin (səlahiyyətlərinin) icrası ilə əlaqədar hər hansı hərəkətə (hərəkətsizliyə) görə, eləcə də xidmət üzrə ümumi himayədarlıq və ya laqeydlik müqabilində özü və yaxud üçüncü şəxslər üçün birbaşa və ya dolayı yolla, şəxsən və ya vasitəçidən istifadə etməklə maddi və sair neməti, imtiyazı və ya güzəşti istəməsi və ya alması -

üç ilədək müddətə müəyyən vəzifə tutma və ya müəyyən fəaliyyətlə məşğul olma hüququndan məhrum edilməklə, əmlakı müsadirə olunmaqla dörd ildən səkkiz ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə ilə cəzalandırılır.

311.2. Vəzifəli şəxs tərəfindən qanunsuz hərəkətlərə (hərəkətsizliyə) görə rüşvət alma-

üç ilədək müddətə müəyyən vəzifə tutma və ya müəyyən fəaliyyətlə məşğul olma hüququndan məhrum edilməklə, əmlakı müsadirə olunmaqla beş ildən on ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə ilə cəzalandırılır.

311.3. Bu Məcəllənin 311.1 və ya 311.2-ci maddələri ilə nəzərdə tutulmuş əməllər:

311.3.1. qabaqcadan əlbir olan bir qrup şəxs və ya mütəşəkkil dəstə tərəfindən;

3.11.3.2. təkrar törədildikdə;

311.3.3. külli miqdarda törədildikdə;

311.3.4. hədə-qorxu tətbiq olunmaqla törədildikdə-

əmlakı müsadirə olunmaqla səkkiz ildən on iki ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə ilə cəzalandırılır.

Qeyd: Bu məcəllənin 311.3.3-cü maddəsində "külli miqdar" dedikdə, şərti maliyyə vahidi məbləğinin beş min mislindən artıq olan məbləğ başa düşülür.

Maddə 312. Rüşvət vermə (aktiv rüşvətخورluq)

312.1. Rüşvət vermə, yəni xidməti vəzifəsinin (səlahiyyətlərinin) icrası ilə əlaqədar hər hansı hərəkətin edilməsi və ya belə hərəkətin edilməsindən imtina olunması müqabilində vəzifəli şəxsə onun özü və ya üçüncü şəxslər üçün birbaşa və ya dolayı yolla, şəxsən və ya vasitəçidən istifadə etməklə maddi və sair nemət, imtiyaz və ya güzəşt verilməsi -

şərti maliyyə vahidinin min mislindən iki min mislinədək miqdarda cərimə və ya əmlakı müsadirə olunmaqla iki ildən beş ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə ilə cəzalandırılır.

312.2. Vəzifəli şəxs tərəfindən bilə-bilə qanunsuz hərəkətlər (hərəkətsizlik) etməyə görə ona rüşvət vermə və ya təkrar rüşvət vermə-

şərti maliyyə vahidi məbləğinin iki min mislindən dörd min mislinədək miqdarda cərimə və ya əmlakı müsadirə olunmaqla dörd ildən səkkiz ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə ilə cəzalandırılır.

Qeyd: Rüşvət verən şəxs vəzifəli şəxs tərəfindən tətbiq edilən hədə-qorxu nəticəsində rüşvət verdikdə və ya rüşvət vermə haqqında müvafiq dövlət orqanına könüllü məlumat verdikdə cinayət məsuliyyətindən azad edilir.

Maddə 312-1. Vəzifəli şəxsin qərarına qanunsuz təsir göstərmə (nüfuz alveri)

312-1.1. Şəxs tərəfindən öz həqiqi və ya güman edilən təsir imkanlarından istifadə edərək, vəzifəli şəxsin qərarına qanunsuz təsir etmək məqsədilə özü və yaxud üçüncü şəxslər üçün maddi və sair nemətin, imtiyazın və ya güzəştin istənilməsi və ya alınması -

şərti maliyyə vahidinin üç min mislindən beş min mislinədək miqdarda cərimə və ya əmlakı müsadirə olunmaqla üç ildən yeddi ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə ilə cəzalandırılır.

312-1.2. Şəxsə öz həqiqi və ya güman edilən təsir imkanlarından istifadə edərək, vəzifəli şəxsin qərarına qanunsuz təsir etmək üçün maddi və sair nemətin, imtiyazın və ya güzəştin verilməsi -

şərti maliyyə vahidinin min mislindən iki min mislinədək miqdarda cərimə və ya əmlakı müsadirə olunmaqla iki ildən beş ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə ilə cəzalandırılır.

Maddə 313. Vəzifə saxtakarlığı

Vəzifə saxtakarlığı, yəni vəzifəli şəxs, eləcə də vəzifəli şəxs olmayan dövlət qulluqçusu və ya yerli özünüidarə orqanı qulluqçusu tərəfindən rəsmi sənədlərə və ya informasiya resurslarına biləbilə yalan məlumatların daxil edilməsi, habelə göstərilən sənədlərdə və ya informasiya resurslarında onların həqiqi məzmununu təhrif edən düzəlişlərin edilməsi, bu əməllər tamah və ya sair şəxsi niyyətlərlə törədildikdə-

şərti maliyyə vahidi məbləğinin beş yüz mislindən min mislinədək miqdarda cərimə və ya bir ildən iki ilədək müddətə islah işləri və ya iki ilədək müddətə müəyyən vəzifə tutma və ya müəyyən fəaliyyətlə məşğul olma hüququndan məhrum edilməklə, əmlakı müsadirə olunmaqla iki ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə ilə cəzalandırılır.

Maddə 314. Səhlənkarlıq

314.1. Səhlənkarlıq, yəni vəzifəli şəxsin işə vicdansız və ya laqeyd münasibəti nəticəsində öz xidməti vəzifəsini yerinə yetirməməsi və ya lazımi qaydada yerinə yetirməməsi fiziki və ya hüquqi şəxslərin hüquqlarına və qanuni mənafələrinə və ya dövlətin və ya cəmiyyətin qanunla qorunan mənafələrinə mühüm zərər vurulmasına səbəb olduqda-

şərti maliyyə vahidi məbləğinin beş yüz mislindən min mislinədək miqdarda cərimə və ya iki yüz otuz saatadək ictimai işlər və ya iki ilədək müddətə islah işləri və ya altı ayadək müddətə azadlıqdan məhrum etmə ilə cəzalandırılır.

314.2. Eyni əməllər ehtiyatsızlıqdan zərərçəkmiş şəxsin ölümünə və ya digər ağır nəticələrə səbəb olduqda-

beş ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə ilə cəzalandırılır.

Maddə 314-1. Dövlətin müstəsna mülkiyyətində olan və özgəninkiləşdirilməsi qadağan edilən torpaq sahələrinə dair qanunsuz qərar qəbul etmə

Vəzifəli şəxs tərəfindən dövlətin müstəsna mülkiyyətində olan və özgəninkiləşdirilməsi qanunla qadağan edilən torpaq sahələrinin bələdiyyələrin, fiziki və ya hüquqi şəxslərin mülkiyyətinə, istifadəsinə və ya onlara icarəyə verilməsi haqqında qərar qəbul etmə -

üç ilədək müddətə müəyyən vəzifə tutma və ya müəyyən fəaliyyətlə məşğul olma hüququndan məhrum edilməklə iki ildən beş ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə ilə cəzalandırılır.

Maddə 314-2. Qanunvericiliklə müəyyən olunmuş qaydaları pozmaqla torpaq sahələri ayırma, tikinti və ya quraşdırma işlərinin aparılmasına icazə vermə

314-2.1. Qanunvericiliklə müəyyən olunmuş qaydaları pozmaqla vəzifəli şəxs tərəfindən tikinti və ya quraşdırma işlərinin aparılmasına icazə vermə-

bir ilədək müddətə islah işləri və ya üç ilədək müddətə müəyyən vəzifə tutma və ya müəyyən fəaliyyətlə məşğul olma hüququndan məhrum edilməklə və ya edilməməklə üç ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə ilə cəzalandırılır.

314-2.2. Qanunvericiliklə müəyyən olunmuş qaydaları pozmaqla vəzifəli şəxs tərəfindən magistral boru kəmərlərinin, gərginliyi 1000 voltndan çox olan elektrik şəbəkələrinin, metropolitenin, dəmir yolu qurğularının, müdafiə obyektlərinin, su təchizatı və kanalizasiya sistemlərinin, texniki qurğularının, neft buruqlarının, avtomobil yollarının və ya suların mühafizə zonalarında torpaq sahələri ayırma, tikinti və ya quraşdırma işlərinin aparılmasına icazə vermə-

iki ilədək müddətə islah işləri və ya üç ilədək müddətə müəyyən vəzifə tutma və ya müəyyən fəaliyyətlə məşğul olma hüququndan məhrum edilməklə iki ildən dörd ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə ilə cəzalandırılır.

314-2.3. Bu Məcəllənin 314-2.1 və 314-2.2-ci maddələri ilə nəzərdə tutulmuş əməllər ağır nəticələrə səbəb olduqda -

üç ilədək müddətə müəyyən vəzifə tutma və ya müəyyən fəaliyyətlə məşğul olma hüququndan məhrum edilməklə dörd ildən səkkiz ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə ilə cəzalandırılır.

Maddə 314-3. Qanunvericiliklə müəyyən olunmuş qaydaları pozmaqla aparılan tikinti işlərinin qarşısının alınmaması

314-3.1. Müvafiq dövlət orqanının vəzifəli şəxsinin öz vəzifələrinə səhlənkar yanaşması nəticəsində bu Məcəllənin 222.1-ci, 222-1.1-ci və 222-2.1-ci maddələrində nəzərdə tutulmuş əməllərin qarşısının alınmaması -

bir ilədək müddətə islah işləri və ya iki ilədək müddətə müəyyən vəzifə tutma və ya müəyyən fəaliyyətlə məşğul olma hüququndan məhrum edilməklə və ya edilməməklə iki ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə ilə cəzalandırılır.

314-3.2. Eyni əməllər ehtiyatsızlıqdan zərərçəkmiş şəxsin sağlamlığına ağır və ya az ağır zərərin vurulmasına səbəb olduqda-

üç ilədək müddətə müəyyən vəzifə tutma və ya müəyyən fəaliyyətlə məşğul olma hüququndan məhrum edilməklə və ya edilməməklə iki ildən dörd ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə ilə cəzalandırılır.

314-3.3. Eyni əməllər ehtiyatsızlıqdan zərərçəkmiş şəxsin ölümünə və ya digər ağır nəticələrə səbəb olduqda-

üç ilədək müddətə müəyyən vəzifə tutma və ya müəyyən fəaliyyətlə məşğul olma hüququndan məhrum edilməklə və ya edilməməklə dörd ildən altı ilədək müddətə azadlıqdan məhrum etmə ilə cəzalandırılır.

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ BƏZİ QANUNVERİCİLİK AKTLARINA ƏLAVƏLƏR VƏ DƏYİŞİKLİKLƏR EDİLMƏSİ HAQQINDA AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ QANUNU

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi **qərara alır**:

I. "Polis haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 1999-cu il, № 11, maddə 611; 2001-ci il № 11, maddə 699, № 12, maddə 731; 2002-ci il , № 3, maddə 118, № 6, maddə 328; 2003-cü il, № 1, maddə 22, № 8, maddə 424; 2004-cü il , № 2, maddə 57, № 3, maddə 133; 2006-cı il, № 2, maddələr 74,75) 33-cü maddəsinin I hissəsinə aşağıdakı məzmununda 4-cü bənd əlavə edilsin:

"4) "Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 5.1-ci maddəsində müəyyən edilmiş tələblərə əməl etmədikdə və ya həmin Qanunun 9-cu maddəsində göstərilən hüquqpozmaları törətdikdə (onlar inzibati və ya cinayət məsuliyyəti yaratmadıqda).".

II. "Prokurorluq haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 1999-cu il, № 12, maddə 688; 2000-ci il, № 7, maddə 494; 2002-ci il, № 8, maddə 464; 2004-cü il, № 1, maddə 10, №2, maddə 7, № 3, maddə 133, № 4, maddə 202; 2005-ci il, № 10, maddələr 874, 876, 902) 33-cü maddəsinə aşağıdakı məzmununda səkkizinci hissə əlavə edilsin, səkkizinci və doqquzuncu hissələr müvafiq olaraq doqquzuncu və onuncu hissələr hesab edilsin:

"Prokurorluq işçisi "Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 5.1-ci maddəsində müəyyən edilmiş tələblərə əməl etmədikdə və ya həmin Qanunun 9-cu maddəsində göstərilən hüquqpozmaları törətdikdə (onlar inzibati və ya cinayət məsuliyyəti yaratmadıqda) intizam məsuliyyətinə cəlb olunur. ".

III. "Dövlət qulluğu haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununa (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2001-ci il, № 1, maddə 1; № 3, maddə 131, 2002-ci il, № 12, maddə 693, 2003-cü il, № 1, maddə 16, 2004-cü il, № 1, maddə

10, № 4, maddə 199, № 5, maddə 321, № 8, maddə 597, №11, maddə 884; 2005-ci il, № 6, maddələr 463, 475, № 10, maddə 874; 2006-cı il, №6, maddə 479; Azərbaycan Respublikasının 2006-cı il 30 may tarixli, 122-IIIQD nömrəli Qanunu) aşağıdakı əlavələr və dəyişikliklər edilsin:

1. 2.3-cü maddədə "həyata keçirilməsinə" sözlərindən sonra "və dövlət qulluğunun digər prinsiplərinə" sözləri əlavə edilsin;

2. aşağıdakı məzmununda 4.1.10-cu maddə əlavə edilsin, 4.1.10-cu və 4.1.11-ci maddələr müvafiq olaraq 4.1.11-ci və 4.1.12-ci maddələr hesab edilsin:

"4.1.10. dövlət qulluqçularının potensialının səmərəli istifadəsi, xidməti və peşəkarlıq səviyyəsinin artırılması məqsədi ilə onların rotasiyası;"

3. aşağıdakı məzmununda 25.7-ci maddə əlavə edilsin:

"25.7. Dövlət qulluqçusu "Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 5.1-ci maddəsində müəyyən edilmiş tələblərə əməl etmədikdə və ya həmin Qanunun 9-cu maddəsində göstərilən hüquqpozmaları törətdikdə (onlar inzibati və ya cinayət məsuliyyəti yaratmadıqda) intizam məsuliyyətinə cəlb olunur."

IV. Azərbaycan Respublikasının 2001-ci il 12 iyun tarixli, 141-IIQ nömrəli Qanunu ilə təsdiq edilmiş "Dövlət vergi orqanlarında xidmət haqqında" Əsasnaməyə (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2001-ci il, № 7, maddə 443; 2006-cı il, № 6, maddə 486) aşağıdakı məzmununda 46-1-ci maddə əlavə edilsin:

"46-1. Vergi orqanının vəzifəli şəxsi "Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 5.1-ci maddəsində müəyyən edilmiş tələblərə əməl etmədikdə və ya həmin Qanunun 9-cu maddəsində göstərilən hüquqpozmaları törətdikdə (onlar inzibati və ya cinayət məsuliyyəti yaratmadıqda) intizam məsuliyyətinə cəlb olunur. "

V. "Prokurorluq orqanlarında qulluq keçmə haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununa (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2001-ci il, № 7, maddə 452 , № 12, maddə 731; 2002-ci il, № 12, maddə 706; 2005-ci il, № 10, maddə 902) aşağıdakı məzmununda 26.5-ci maddə əlavə edilsin:

"26.5. Prokurorluq işçisi "Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 5.1-ci maddəsində

müəyyən edilmiş tələblərə əməl etmədikdə və ya həmin Qanunun 9-cu maddəsində göstərilən hüquqpozmaları törətdikdə (onlar inzibati və ya cinayət məsuliyyəti yaratmadıqda) intizam məsuliyyətinə cəlb olunur”.

VI. Azərbaycan Respublikasının 2001-ci il 29 iyun tarixli, 168-IIQ nömrəli Qanunu ilə təsdiq edilmiş ”Azərbaycan Respublikasının daxili işlər orqanlarında xidmət keçmə haqqında” Əsasnaməyə (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2001-ci il , № 7, maddə 453 ; № 12, maddə 731; 2004-cü il, № 10, maddə 760; 2005-ci il, № 4, maddə 280, 2005-ci il, №10, maddələr 871, 872) aşağıdakı məzmununda 114-1-ci maddə əlavə edilsin:

”114-1. Daxili işlər orqanının əməkdaşı ”Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun 5.1-ci maddəsində müəyyən edilmiş tələblərə əməl etmədikdə və ya həmin Qanunun 9-cu maddəsində göstərilən hüquqpozmaları törətdikdə (onlar inzibati və ya cinayət məsuliyyəti yaratmadıqda) intizam məsuliyyətinə cəlb olunur.”.

VII. Azərbaycan Respublikasının 2004-cü il 8 iyul tarixli, 682-IIQ nömrəli Qanunu ilə təsdiq edilmiş ”Feldyeger rəbitəsi orqanında xidmət keçmə haqqında” Əsasnaməyə (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2004-cü il , № 7, maddə 514 ; 2006-cı il, № 3, maddə 221) aşağıdakı məzmununda 58-1-ci maddə əlavə edilsin:

”58-1. Feldyeger rəbitəsi orqanının əməkdaşı ”Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun 5.1-ci maddəsində müəyyən edilmiş tələblərə əməl etmədikdə və ya həmin Qanunun 9-cu maddəsində göstərilən hüquqpozmaları törətdikdə (onlar inzibati və ya cinayət məsuliyyəti yaratmadıqda) intizam məsuliyyətinə cəlb olunur ”.

VIII. Bu Qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 10 oktyabr 2006-cı il
№ 159-IIIQD

**KORRUPSIYAYA QARŞI MÜBARİZƏ İLƏ
ƏLAQƏDAR AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ
BƏZİ QANUNVERİCİLİK AKTLARINA
DƏYİŞİKLİKLƏR VƏ ƏLAVƏLƏR EDİLMƏSİ
BARƏDƏ AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ
QANUNU**

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi **qərara alır**:

I. Azərbaycan Respublikasının 1996-cı il 17 may tarixli, 74-IQ nömrəli Qanunu ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikası Milli Məclisinin Daxili Nizamnaməsi"nə (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 1997-ci il, № 2, maddə 107; 1999-cu il, № 5, maddə 284; 2000-ci il, № 6, maddə 380, № 12, maddələr 832, 834; 2003-cü il, № 2, maddə 77; 2004-cü il, № 5, maddə 314; 2006-cı il, № 1, maddə 3, № 5, maddə 396, № 12, maddə 1005) aşağıdakı dəyişikliklər və əlavələr edilsin:

1. 45-ci maddənin 6-cı bəndi 7-ci bənd hesab edilsin və maddəyə aşağıdakı məzmununda 6-cı bənd əlavə edilsin:

"6) "Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 5.1-ci maddəsində müəyyən edilmiş tələblərə əməl etmədikdə və ya həmin Qanunun 9-cu maddəsində göstərilən hüquqozmaları törətdikdə (onlar inzibati və ya cinayət məsuliyyəti yaratmadıqda);".

2. 47-ci maddədə:

2.1. 4-6-cı hissələr müvafiq olaraq 5-7-ci hissələr hesab edilsin və maddəyə aşağıdakı məzmununda 4-cü hissə əlavə edilsin:

"Bu Qanunun 45-ci maddəsinin 6-cı bəndində göstərilən əsas görə, Milli Məclisin sədri deputatın məsələsini intizam komissiyasına göndərir. İntizam komissiyası bu məsələyə iki həftə müddətində baxıb deputata töhmət verə bilər.";

2.2. 5-ci və 7-ci hissələrdə "6-cı" sözü "7-ci" sözü ilə əvəz edilsin.

II. "Bələdiyyə üzvünün statusu haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2000-ci il, № 10, maddə 706; 2004-cü il, № 1, maddə 10; 2006-cı il, № 2, maddə 67, № 3, maddə 225) 14-cü

maddəsinin dördüncü abzasının sonunda nöqtə işarəsi nöqtəli vergül işarəsi ilə əvəz edilsin və maddəyə aşağıdakı məzmununda beşinci abzas əlavə edilsin:

"Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 5.1-ci maddəsində müəyyən edilmiş tələblərə əməl etmədikdə və ya həmin Qanunun 9-cu maddəsində göstərilən hüquqpozmaları törətdikdə (onlar inzibati və ya cinayət məsuliyyəti yaratmadıqda)."

III. "Prokurorluq orqanlarında qulluq keçmə haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2001-ci il, № 7, maddə 452, № 12, maddə 731; 2002-ci il, № 12, maddə 706; 2005-ci il, № 10, maddə 902; 2006-cı il, № 11, maddə 927; 2007-ci il, № 1, maddələr 1, 4, № 2, maddə 82; Azərbaycan Respublikasının 2007-ci il 22 may tarixli, 340-IIIQD nömrəli Qanunu) 2.2-ci maddəsində "həyata keçirilməsinə" sözlərindən sonra "və dövlət qulluğunun digər prinsiplərinə" sözləri əlavə edilsin.

IV. Azərbaycan Respublikasının 2001-ci il 29 iyun tarixli, 168-IIQ sayılı Qanunu ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasının daxili işlər orqanlarında xidmət keçmə haqqında Əsasnamə"nin (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2001-ci il, № 7, maddə 453, № 12, maddə 731; 2004-cü il, № 10, maddə 760; 2005-ci il, № 4, maddə 280, № 10, maddələr 871, 872; 2006-cı il, № 10, maddə 846, № 11, maddə 927) 2-ci maddəsinin ikinci abzasında "həyata keçirilməsinə" sözlərindən sonra "və dövlət qulluğunun digər prinsiplərinə" sözləri əlavə edilsin.

V. Azərbaycan Respublikasının 2002-ci il 5 mart tarixli, 269-IIQ sayılı Qanunu ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikası Həsablama Palatasının Daxili Nizamnaməsi"ndə (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2002-ci il, № 3, maddə 117; 2006-cı il, № 2, maddə 67) aşağıdakı dəyişikliklər və əlavə edilsin:

1. 10.2.3-cü maddənin sonunda nöqtə işarəsi nöqtəli vergül işarəsi ilə əvəz edilsin;

2. aşağıdakı məzmununda 10.2.4-cü maddə əlavə edilsin:

"10.2.4. "Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 5.1-ci maddəsində müəyyən edilmiş tə-

ləblərə əməl etmədikdə və ya həmin Qanunun 9-cu maddəsində göstərilən hüquqpozmaları törətdikdə (onlar inzibati və ya cinayət məsuliyyəti yaratmadıqda).”

3. 10.3-cü və 10.4-cü maddədə “bəndində” sözü “maddəsində” sözü ilə əvəz edilsin.

VI. “Ədliyyə orqanlarında qulluq keçmə haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2006-cı il, № 7, maddə 586; 2007-ci il, № 1, maddə 1) 2.2-ci maddəsində “həyata keçirilməsinə” sözlərindən sonra “və dövlət qulluğunun digər prinsiplərinə” sözləri əlavə edilsin.

VII. Bu Qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 23 oktyabr 2007-ci il
№ 465-IIIQD

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ BƏZİ
QANUNVERİCİLİK AKTLARINDA DƏYİŞİKLİKLƏR
EDİLMƏSİ HAQQINDA
AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ
QANUNU**

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi **qərara alır**:

I. "Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2004-cü il, № 3, maddə 125; 2005-ci il, № 4, maddə 285, № 10, maddə 876) 4.2-ci maddəsində "Dövlət Qulluğunu İdarəetmə Şurası yanında Korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə Komissiya" sözləri "Azərbaycan Respublikasının Korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə Komissiyası" sözləri ilə əvəz edilsin.

II. "Azərbaycan Respublikasının Dövlət Qulluğunu İdarəetmə Şurası yanında Korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə Komissiya haqqında Əsasnamə"nin təsdiq edilməsi barədə Azərbaycan Respublikasının Qanununa (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2005-ci il, № 6, maddə 470) aşağıdakı dəyişikliklər edilsin:

1. Qanunun adında və 1-ci maddəsində "Azərbaycan Respublikasının Dövlət Qulluğunu İdarəetmə Şurası yanında Korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə Komissiya" sözləri "Azərbaycan Respublikasının Korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə Komissiyası" sözləri ilə əvəz edilsin;

2. həmin Qanunla təsdiq edilmiş Əsasnamənin adında və 1-ci maddəsində "Azərbaycan Respublikasının Dövlət Qulluğunu İdarəetmə Şurası yanında Korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə Komissiya" sözləri "Azərbaycan Respublikasının Korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə Komissiyası" sözləri ilə əvəz edilsin.

III. Azərbaycan Respublikasının 2005-ci il 24 iyun tarixli, 945-IIQ nömrəli Qanunu (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2005-ci il, № 8, maddə 690; 2006-cı il, № 4, maddə 316) ilə təsdiq edilmiş "Vəzifəli şəxslər tərəfindən maliyyə xarakterli məlumatların təqdim edilməsi Qaydaları"nın 3.1-ci maddəsində

"Dövlət Qulluğunu İdarəetmə Şurası yanında Korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə Komissiyaya" sözləri "Azərbaycan Respublikasının Korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə Komissiyasına" sözləri ilə əvəz edilsin.

IV. "Dövlət qulluğu haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2001-ci il, № 1, maddə 1, № 3, maddə 131; 2002-ci il, № 12, maddə 693; 2003-cü il, № 1, maddə 16; 2004-cü il, № 1, maddə 10, № 4, maddə 199, № 5, maddə 321, № 8, maddə 597, № 11, maddə 884; 2005-ci il, № 6, maddələr 463, 475, № 10, maddə 874; 2006-cı il, № 5, maddə 386, № 6, maddə 479, № 8, maddə 657, № 11, maddə 927; № 12, maddələr 1005, 1014; 2007-ci il, № 2, maddə 83, Azərbaycan Respublikasının 2007-ci il 10 aprel tarixli, 303-IIIQD nömrəli və 31 may tarixli, 356-IIIQD nömrəli Qanunları) 8.1.4-cü maddəsində "Azərbaycan Respublikası Dövlət Qulluğunu İdarəetmə Şurası yanında Korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə Komissiyasının" sözləri "Azərbaycan Respublikasının Korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə Komissiyasının" sözləri ilə əvəz edilsin.

V. Bu Qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 1 oktyabr 2007-ci il
№ 420-IIIQD

**”KORRUPSIYAYA QARŞI MÜBARİZƏ İLƏ
ƏLAQƏDAR AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ
BƏZİ QANUNVERİCİLİK AKTLARINA
ƏLAVƏLƏR VƏ DƏYİŞİKLİKLƏR
EDİLMƏSİ HAQQINDA”
AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI QANUNUNUN
TƏTBİQİ İLƏ ƏLAQƏDAR AZƏRBAYCAN
RESPUBLİKASININ BƏZİ
QANUNVERİCİLİK AKTLARINA ƏLAVƏLƏRİN VƏ
DƏYİŞİKLİKLƏRİN EDİLMƏSİ BARƏDƏ
AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ QANUNU**

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi **qərara alır:**

I. Azərbaycan Respublikasının Cinayət-Prosessual Məcəlləsinə (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2000-ci il, № 8, II kitab, maddə 585; 2001-ci il, № 7, maddə 455; 2002-ci il, № 1, maddə 9, № 5, maddə 233, № 8, maddə 463; 2003-cü il, № 6, maddə 276; 2004-cü il, № 5, maddə 321, № 7, maddə 505, № 8, maddə 598, № 10, maddə 761, № 11, maddə 890; 2005-ci il, № 1, maddə 4, № 4, maddə 278, № 6, maddə 462, № 8, maddə 686, № 10, maddə 874, № 12, maddə 1079; 2006-cı il, № 1, maddə 3, № 2, maddə 64, № 5, maddə 390) aşağıdakı əlavələr və dəyişikliklər edilsin:

1. 248.3-cü maddənin ikinci cümləsində “alət” sözündən sonra “və ya vasitə” sözləri, “istifadə edilməsinə,” sözlərindən sonra “cinayətin predmeti olmasına,” sözləri əlavə edilsin;

2. 248.3-cü maddəyə aşağıdakı məzmununda 3-cü cümlə əlavə edilsin:

“Cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlak və ya cinayətin predmeti istifadə edildiyi, özgəninkiləşdirildiyi və ya başqa səbəblərdən dövlət nəfinə alınmış bilinmədiyi halda həmin əmlakın dəyəri məbləğində təqsirləndirilən şəxsə məxsus olan pul və ya digər əmlak üzərinə həbs qoyulur.”;

3. Aşağıdakı məzmununda 289.8.3-cü maddə əlavə edilsin, 289.8.3-cü və 289.8.4-cü maddələr müvafiq olaraq 289.8.4-cü və 289.8.5-ci maddələr hesab edilsin:

"289.8.3. müsadirə olunması təklif edilən cinayət törədərkən istifadə olunan alət və vasitələr, cinayətin predmetləri, cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlak, habelə cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlak və ya cinayətin predmeti istifadə edildiyi, özgəninkiləşdirildiyi və ya başqa səbəblərdən dövlət nəfinə alına bilinmədiyi halda həmin əmlakın dəyəri məbləğində təqsirləndirilən şəxsə məxsus olan pul və ya digər əmlak barədə;"

4. 346.1.19-cu maddədə "olduğu;" sözündən sonra "hansı əmlakın müsadirə edilməli olduğu, cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlak və ya cinayətin predmeti istifadə edildiyi, özgəninkiləşdirildiyi və ya başqa səbəblərdən dövlət nəfinə alına bilinmədiyi halda həmin əmlakın dəyəri məbləğində təqsirləndirilən şəxsə məxsus olan hansı məbləğdə pulun və ya hansı əmlakın müsadirə edilməli olduğu;" sözləri əlavə edilsin;

5. 353.4.11-ci maddədə "maddi sübutların həlli" sözlərindən sonra ", əmlak müsadirəsi cəzası təyin olunduğu halda müsadirə edilməli olan cinayətin predmetləri, cinayət törədərkən istifadə olunan alət və vasitələr, cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlakın siyahısı, habelə cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlak və ya cinayətin predmeti istifadə edildiyi, özgəninkiləşdirildiyi və ya başqa səbəblərdən dövlət nəfinə alına bilinmədiyi halda həmin əmlakın dəyəri məbləğində müsadirə olunacaq məhkuma məxsus olan pulun miqdarı və ya əmlakın siyahısı;" sözləri əlavə edilsin.

II. Azərbaycan Respublikasının Cəzaların İcrası Məcəlləsinin (Azərbaycan Respublikasının Qanunvericilik Toplusu, 2000-ci il, № 8, (III kitab), maddə 586, № 12, maddə 835; 2001-ci il, № 7, maddə 455; 2002-ci il, № 1, maddə 9, № 5, maddələr 237, 240, 244, № 8, maddə 463; 2004-cü il, № 6, maddə 399; 2005-ci il, № 4, maddə 278) 161.1-ci maddəsi aşağıdakı redaksiyada verilsin:

"161.1. Məhkəmənin hökmündə və əmlak siyahısında göstərilən aşağıdakı əmlak müsadirə edilir:

161.1.1. cinayət törədilərkən istifadə edilmiş alət və vasitələr;

161.1.2. cinayətin predmetləri;

161.1.3. cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlak;

161.1.4. cinayət yolu ilə əldə edilmiş əmlak və ya cinayətin predmeti istifadə edildiyi, özgəninkiləşdirildiyi və ya başqa səbəb-

lərdən dövlət nəfinə alına bilinmədiyi halda həmin əmlakın dəyəri məbləğində məhkuma məxsus olan pul və ya digər əmlak.”.

III. Bu qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 10 oktyabr 2006-cı il
№ 162-IIIQD

FƏRMAN VƏ SƏRƏNCAMLAR

ŞƏFFAFLIĞIN ARTIRILMASI VƏ KORRUPSIYAYA QARŞI MÜBARİZƏ ÜZRƏ MİLLİ STRATEGİYANIN TƏSDİQ EDİLMƏSİ BARƏDƏ AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI PREZİDENTİNİN SƏRƏNCAMI

Korrupsiyaya qarşı mübarizə sahəsində həyata keçirilən tədbirlərin davam etdirilməsi, normativ hüquqi bazanın və institusional mexanizmlərin təkmilləşdirilməsi, dövlət və yerli özünüidare orqanlarının fəaliyyətində şəffaflığın artırılması və bu sahədə dövlət siyasətinin həyata keçirilməsi məqsədi ilə **qərara alıram**:

1. Şəffaflığın artırılması və korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə Milli Strategiya və onun həyata keçirilməsi ilə bağlı 2007 - 2011-ci illər üçün Fəaliyyət Planı təsdiq edilsin (əlavə olunur).

2. Mərkəzi və yerli icra hakimiyyəti orqanları:

2.1. öz fəaliyyətində Şəffaflığın artırılması və korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə Milli Strategiyanın müddəalarını rəhbər tutsunlar;

2.2. Milli Strategiyanın həyata keçirilməsi ilə bağlı 2007 - 2011-ci illər üçün Fəaliyyət Planında nəzərdə tutulan tədbirlərin icrası barədə hər altı aydan bir Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinə və Korrupsiyaya qarşı Mübarizə üzrə Komissiyaya məlumat təqdim etsinlər.

3. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti və Korrupsiyaya qarşı Mübarizə üzrə Komissiya Milli Strategiyanın həyata keçirilməsi ilə bağlı 2007 - 2011-ci illər üçün Fəaliyyət Planının yerinə yetirilməsi ilə əlaqədar görülən işlərin vəziyyətini təhlil etsin və bu barədə mütəmadi olaraq Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat təqdim etsinlər.

4. Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisinə, Azərbaycan Respublikasının məhkəmələrinə, Baş Prokurorluğuna, Məhkəmə Hüquq Şurasına, İnsan Hüquqları üzrə Müvəkkilinə (Ombudsmana), yerli özünüidare orqanlarına tövsiyə edilsin ki, Milli Strategiyanın həyata keçirilməsi ilə bağlı 2007 - 2011-ci illər üçün Fəaliyyət Planında nəzərdə tutulan tədbirlərin yerinə yetirilməsi üçün zəruri tədbirlər görsünlər.

5. Korrupsiyaya qarşı Mübarizə üzrə Komissiya korrupsiyaya qarşı mübarizə sahəsində görülən işlər barədə ictimaiyyətə mütəmadi olaraq məlumat versin.

6. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti öz səlahiyyətləri daxilində bu Sərəncamdan irəli gələn digər məsələləri həll etsin.

7. Bu Sərəncam imzalandığı gündən qüvvəyə minir.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 28 iyul 2007-ci il
№ 2292

ŞƏFFAFLIĞIN ARTIRILMASI VƏ KORRUPSIYAYA QARŞI MÜBARİZƏ ÜZRƏ MİLLİ STRATEGİYA

Azərbaycanda həyata keçirilən sosial-iqtisadi islahatlar nəticəsində əldə edilən nailiyyətlərin möhkəmləndirilməsi,

2004-2006-cı illər üçün Korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə Dövlət Proqramına uyğun olaraq korrupsiyaya qarşı mübarizə sahəsində həyata keçirilən tədbirlərin davam etdirilməsi,

dövlət orqanlarının fəaliyyətinin müasir tələblərə uyğun olaraq qurulması, dövlət orqanlarına ictimai etimadın gücləndirilməsi, korrupsiyaya şərait yaradan halların aradan qaldırılması və qa-baqlayıcı tədbirlərin görülməsi,

korrupsiya hüquqpozmaları törətmiş şəxslərin məsuliyyətə cəlb edilməsi, bu hüquqpozmalardan zərər çəkmiş şəxslərin hüquqlarının müdafiəsi, korrupsiyaya qarşı mübarizədə nəzarət mexanizmlərinin təkmilləşdirilməsi,

vəzifəli şəxslərin və dövlət qulluqçularının vicdanlı xidmət və peşəkarlıq sahəsində nümunəvi davranışının gücləndirilməsi məqsədilə,

korrupsiyanın iqtisadi inkişaf üçün maneələr törətdiyini, qanunun aliliyini, bərabərlik və sosial ədalət prinsiplərini pozduğunu nəzərə alaraq,

dövlət orqanlarının fəaliyyətində şəffaflığın artırılmasının korrupsiyaya qarşı mübarizənin vacib şərti olduğunu qeyd edərək,

dövlət orqanlarının fəaliyyətində hesabatlılığın və məsuliyyətin artırılmasına, dövlət əmlakının düzgün idarə olunmasına, antikorrupsiya mədəniyyətinin formalaşmasına şəffaflığın imkan yaratdığını vurğulayaraq,

korrupsiyaya qarşı mübarizə sahəsində milli qanunvericiliyin, Birləşmiş Millətlər Təşkilatının, Avropa Şurasının konvensiyalarının və digər beynəlxalq sənədlərin müddəalarını rəhbər tutaraq,

korrupsiyaya qarşı mübarizədə maarifləndirmə tədbirlərini və vətəndaş cəmiyyəti institutları ilə əməkdaşlığı təşviq edərək,

korrupsiyaya qarşı mübarizə sahəsində beynəlxalq əməkdaşlığın vacibliyini nəzərə alaraq və bu sahədə həyata keçirilən səyləri və təşəbbüsləri dəstəkləyərək,

Azərbaycan Respublikası korrupsiyaya qarşı mübarizədə siyasi iradəsini bir daha təsdiqləyərək Şəffaflığın artırılması və korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə Milli Strategiyanı qəbul edir.

I. Şəffaflığın artırılması və korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə Milli Strategiyanın məqsəd və vəzifələri

Şəffaflığın artırılması və korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə Milli Strategiya (bundan sonra - "Milli Strategiya") Korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə Dövlət Proqramının (2004-2006-cı illər) davamı olaraq Azərbaycan Respublikasında demokratik dövlət quruculuğu və sosial-iqtisadi islahatlar çərçivəsində korrupsiyaya qarşı mübarizə sahəsində həyata keçiriləcək çoxşaxəli, ardıcıl və mərhələli, uzun və qısamüddətli tədbirləri müəyyən edir.

Milli Strategiya korrupsiyaya qarşı mübarizə sahəsində qanunvericiliyin təkmilləşdirilməsi, vətəndaş cəmiyyətinin daha sıx əməkdaşlığa cəlb edilməsi, antikorrupsiya mədəniyyətinin artırılması, dövlət orqanlarının, o cümlədən hüquq mühafizə orqanlarının və məhkəmələrin fəaliyyətinin müasir tələblərə uyğun olaraq qurulması, iqtisadi və sosial sahədə inkişafa mane olan amillərin aradan qaldırılması üçün tədbirlər müəyyən edir.

Milli Strategiya korrupsiyaya qarşı mübarizənin əsas şərti kimi dövlət orqanlarının fəaliyyətində şəffaflığın artırılmasını təsbit edir. Şəffaflığın təmin edilməsi öz-özlüyündə korrupsiyanın aradan qal-

dırılması məqsədi daşımır. O, korrupsiyaya qarşı mübarizənin əsas vasitəsi kimi müəyyən edilir.

Şəffaflıq təmin edildiyi təqdirdə ictimaiyyət dövlət orqanlarının qəbul edəcəyi qərarlar haqqında daha çox məlumata malik olur, ictimai diskussiyaya şərait yaranır, dövlət orqanlarına ictimai etimad güclənir və bu orqanların hesabatlılığı və məsuliyyəti daha da artır. Şəffaflıq dövlət orqanlarının fəaliyyətinin təkmilləşməsinə, dövlət orqanlarının fəaliyyətinin daha səmərəli surətdə təhlil edilməsinə və qiymətləndirilməsinə xidmət edir. Şəffaflıq həmçinin iqtisadiyyatın inkişafı, əlverişli biznes mühitinin yaradılması, xarici sərmayələrin cəlb edilməsi üçün əsas şərtlərdəndir.

Milli Strategiya qərar qəbul etmə mexanizmləri və qaydaları, dövlət qulluğuna qəbul, dövlət büdcəsinin gəlir və xərcləri, siyasi partiyaların maliyyələşdirilməsi, dövlət satınalmaları, özəlləşdirmə, investisiya, dövlət və yerli özünüidare orqanlarının fəaliyyəti və digər sahələrdə şəffaflığın artırılması üçün tədbirləri müəyyən edir.

Şəxslərin məlumat azadlığından istifadəsi dövlət və yerli özünüidare orqanlarının fəaliyyətində şəffaflığın təmin edilməsi şərtlərindən biridir. Milli Strategiyanın həyata keçirilməsi ilə bağlı 2007-2011-ci illər üçün Fəaliyyət Planı (bundan sonra - "Fəaliyyət Planı") bu azadlığı təmin edən informasiya əldə etmək haqqında qanunvericiliyin tətbiqində səmərəliliyin artırılmasını, vətəndaşların dövlət və yerli özünüidare orqanlarının fəaliyyəti barədə məlumat əldə edə bilməsini, informasiya məsələləri üzrə müvəkkil institutunun fəaliyyəti üzrə təkliflərin hazırlanmasını nəzərdə tutmuşdur.

II. Şəffaflığın artırılması və korrupsiyaya qarşı mübarizənin əsas prinsipləri

1. Qanunun aliliyi, insan və vətəndaş hüquq və azadlıqlarına hörmət

Korrupsiyaya qarşı mübarizə sahəsində həyata keçirilən tədbirlər və bununla bağlı dövlət orqanlarının vəzifə və səlahiyyətləri qanunun aliliyi, insan və vətəndaş hüquq və azadlıqlarına hörmət prinsipinə əsaslanaraq həyata keçirilir.

2. İnformasiya azadlığının təmin edilməsi

Əldə edilməsi qanunla məhdudlaşdırılan informasiyalar istisna olmaqla dövlət orqanları öz fəaliyyətləri barədə məlumatları ictimaiyyətə çatdırmalıdır. Dövlət orqanları şəxslərin, kütləvi informasiya vasitələrinin və vətəndaş cəmiyyəti institutlarının onların fəaliyyətləri barədə informasiya ala bilmələri üçün zəruri tədbirlər görürlər.

3. Hesabatlılığın təmin edilməsi

Hesabatlılıq dövlət orqanları və vəzifəli şəxslərin məsuliyyətinin artırılması məqsədini daşıyır. Dövlət orqanları öz fəaliyyətləri barədə dövrü hesabatları və məlumatları ictimaiyyətə təqdim etməlidirlər.

4. Dövlət orqanlarının fəaliyyətinə nəzarət

Bütün dövlət orqanları korrupsiyaya qarşı mübarizə məqsədilə öz tabeliklərində olan qurumlar üzərində səmərəli nəzarəti həyata keçirməlidirlər.

5. Korrupsiyanın qarşısının alınması və korrupsiya ilə əlaqədar hüquqpozmalara görə məsuliyyət

Korrupsiyaya qarşı mübarizə yalnız korrupsiya ilə əlaqədar hüquqpozmalara görə məsuliyyətə cəlb etməklə deyil, həmçinin korrupsiyaya şərait yaradan halların müəyyən edilməsi, təhlili, aradan qaldırılması və qabaqalayıcı tədbirlər vasitəsilə həyata keçirilməlidir.

6. Düzgün idarəçilik

Dövlət orqanları fəaliyyətlərini həyata keçirmək üçün məqsədyönlü və səmərəli tədbirlər görməli və qarşılarında duran vəzifələrin yerinə yetirilməsi üçün lazımi bacarıqlara və çevikliyə malik olmalıdırlar.

7. Korrupsiyaya qarşı maarifləndirmə və əməkdaşlıq

Korrupsiyaya qarşı mübarizənin səmərəli surətdə həyata keçirilməsi üçün ictimaiyyətin maarifləndirilməsi məqsədi ilə müvafiq tədbirlər həyata keçirilməli, digər ölkələrin təcrübəsindən istifadə

olunmalı, beynəlxalq təşəbbüslərdə iştirak edilməli, eləcə də korrupsiyaya qarşı mübarizə sahəsində fəaliyyət göstərən dövlət və qeyri-hökumət təşkilatları, özəl sektor, kütləvi informasiya vasitələri, beynəlxalq təşkilatlar və digər tərəfdaşlarla əməkdaşlıq edilməlidir.

III. Milli Strategiya üzrə tədbirlər

Milli Strategiya şəffaflığın artırılması və korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə aşağıdakı sahələrdə tədbirləri nəzərdə tutur.

1. Qanunvericiliyin təkmilləşdirilməsi

BMT-nin Korrupsiya əleyhinə Konvensiyasının, Avropa Şurasının korrupsiya ilə əlaqədar cinayət və mülki-hüquqi məsuliyyət haqqında konvensiyalarının və Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı digər beynəlxalq sənədlərin Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə tam implementasiyası üçün tədbirlər davam etdiriləcəkdir.

Şəffaflığın artırılması və korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə bir sıra normativ hüquqi aktların, o cümlədən hüquqi şəxslərin cinayət məsuliyyətinin müəyyən edilməsi, çirkli pulların yuyulmasının qarşısının alınması, maraqlar toqquşmasının qarşısının alınması, siyasi partiyaların maliyyələşməsində şəffaflığın artırılması ilə bağlı layihələrin və Fəaliyyət Planında göstərilən digər qanunvericilik aktlarının layihələrinin hazırlanması nəzərdə tutulur.

Qanunvericiliyin təkmilləşdirilməsi məqsədi ilə normativ hüquqi aktların və onların layihələrinin korrupsiyaya qarşı mübarizə nöqteyi-nəzərindən müvafiq ekspertizası həyata keçiriləcəkdir.

Qanunvericilik sahəsində şəffaflığı təmin etmək məqsədi ilə korrupsiyaya qarşı mübarizə sahəsində əhəmiyyətli qanun layihələri üzrə ictimai müzakirələr təşkil ediləcəkdir. İctimai müzakirələr maraqlı tərəflərə qanunun hazırlanması prosesində iştirak etməyə imkan yaradacaq, normativ hüquqi aktların keyfiyyətinin təkmilləşdirilməsinə xidmət edəcək və qanunların tətbiqinin səmərəliliyini artıracaqdır. Vətəndaş cəmiyyəti institutlarının dövlətin və cəmiyyətin inkişafı üçün əhəmiyyət kəsb edən normativ hüquqi akt-

ların layihələrinin hazırlanması sahəsində fəaliyyəti dəstəklənəcəkdir.

Qanunvericilik sahəsində şəffaflığı təmin etmək məqsədi ilə normativ hüquqi aktların vahid internet elektron bazasının təkmilləşdirilməsi, onun mütəmadi surətdə yeniləşdirilməsi üçün tədbirlər görülməcəkdir.

2. Dövlət və yerli özünüidare orqanlarının fəaliyyəti

Dövlət orqanlarının fəaliyyəti sahəsində tədbirlər həmin orqanların işinin təkmilləşdirilməsinə, onların fəaliyyətində peşəkarlığın, hesabatlılığın və şəffaflığın artırılmasına yönəlmişdir.

Dövlət orqanları qərarların qəbul edilməsi proseduralarının dəqiq müəyyən edilməsi, ərizə və şikayətlərə baxılması işinin və qaydalarının təkmilləşdirilməsi məqsədi ilə tədbirlər görəcəklər.

Dövlət və yerli özünüidare orqanları fəaliyyətləri barədə məlumatların ictimaiyyətə çatdırılması üçün illik hesabatlar tərtib edəcəklər. Hesabatlarda qulluğa qəbul və qulluqla bağlı digər məsələlər, büdcə, ərizə və şikayətlərə baxılması, şəffaflığın artırılması və korrupsiyaya qarşı mübarizə sahəsində görülən tədbirlərlə bağlı məlumatlar əks olunacaqdır. Korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə Komissiya hesabatların tərtib edilməsi üçün nümunəvi qaydalar hazırlayacaqdır.

Şəffaflığın və səmərəliliyin artırılması üçün dövlət və yerli özünüidare orqanlarının fəaliyyətini əks etdirən internet səhifələrinin tərtib edilməsi işinin başa çatdırılması, ərizə və müraciətlərin elektron vasitələrlə qəbul edilməsinin təşkili nəzərdə tutulur.

Dövlət orqanlarının səlahiyyətlərinin daha dəqiq müəyyən edilməsi, həmin orqanların səlahiyyətlərində təkrarlanmaların aradan qaldırılması məqsədi ilə qanunvericilik və digər təşkilati tədbirlərin görülməsi davam etdiriləcəkdir.

Mərkəzi və yerli icra hakimiyyəti, habelə yerli özünüidare orqanlarında korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə kompleks tədbirlər planlarının hazırlanması və onların tətbiq edilməsi, dövlət və özəl sektorda korrupsiya məsələləri ilə bağlı ixtisaslaşdırılmış tədqiqatların həyata keçirilməsi planlaşdırılır.

Milli Strategiya dövlət qulluğunun təkmilləşdirilməsini, qulluğa qəbul, vəzifədə irəliləmə, vəzifədən azad etmə, dövlət qulluqçula-

rının fəaliyyətinin qiymətləndirilməsi, dövlət qulluğunda rotasiya sisteminin tətbiqi ilə bağlı daha şəffaf prosedurların təmin edilməsini tələb edir. Fəaliyyət Planına görə dövlət qulluğuna qəbul qaydaları və institusional mexanizmlər təkmilləşdirilməli, dövlət qulluğunun bütün sahələrində, həmçinin bələdiyyələrin aparatlarında qulluğa qəbulun şəffaflıq və müsabiqə əsasında həyata keçirilməsi təmin edilməlidir. Bununla yanaşı, dövlət orqanlarında qulluğun nüfuzunun artırılması, dövlət qulluqçularının həvəsləndirmə proqramlarının həyata keçirilməsi, dövlət qulluğuna ixtisaslı və peşəkar kadrların cəlb edilməsi üçün tədbirlər həyata keçirilməsi planlaşdırılır.

Dövlət qulluqçuları və vəzifəli şəxslərin etik davranışının təkmilləşdirilməsi üçün sahələr üzrə etik davranış qaydalarının qəbul edilməsi, dövlət qulluqçularının mütəmadi olaraq etik davranış məsələləri üzrə tədris və treninqlərə cəlb edilməsi, etik davranış qaydaları barədə ictimaiyyətin məlumatlandırılması məqsədi ilə tədbirlər görülməlidir.

Dövlət qulluqçularının peşə bacarıqlarının artırılması üçün korrupsiyaya qarşı mübarizə məsələləri ilə əlaqədar xüsusi tədris və treninq proqramlarının təşkil edilməsi nəzərdə tutulur.

Dövlət qulluqçularının maddi-texniki, sosial və maliyyə təminatının yaxşılaşdırılması üçün dövlət məvəciblərinin mərhələlərlə artırılması və digər tədbirlər həyata keçiriləcəkdir.

Korrupsiyaya qarşı mübarizə məqsədi ilə dövlət orqanlarında daxili nəzarət qurumlarının təkmilləşdirilməsi, onların maddi-texniki bazalarının gücləndirilməsi nəzərdə tutulur. Şəxslərin bu orqanlara birbaşa müraciət etməsi üçün imkanlar yaradılmalı və onların qərar qəbuletmə prosesi daha operativ olmalıdır. İctimaiyyətlə əlaqələrin gücləndirilməsi üçün qaynar xətlərin və qaynar xətlərə daxil olan məlumatlarla əlaqədar operativ tədbirlər görülməsi sisteminin yaradılması, bu xətlər barədə ictimaiyyətin məlumatlandırılması üçün tədbirlər müəyyən edilir. Korrupsiya halları haqqında məlumat verən şəxslərin müdafiəsini tənzimləyən qanunvericilik bazasının gücləndirilməsi nəzərdə tutulur.

Vəzifəli şəxslər tərəfindən maliyyə xarakterli məlumatların verilməsi qaydalarının tətbiqi üçün müvafiq işlər görülməlidir.

BMT və Avropa Şurasının tövsiyələrinə və beynəlxalq təcrübəyə uyğun olaraq siyasi partiyaların maliyyə vəsaitlərinin xərclənməsində şəffaflığın artırılması və bu məqsədlə nəzarət mexanizminin müəyyən edilməsi, siyasi partiyaların maliyyələşməsinə nəzarətin təkmilləşdirilməsi üçün təkliflər hazırlanacaqdır.

3. Korrupsiyaya qarşı mübarizə sahəsində ixtisaslaşmış qurumların, hüquq mühafizə orqanlarının və məhkəmələrin fəaliyyəti

Korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə Komissiyanın, onun Katibliyinin və işçi qruplarının fəaliyyətinin təkmilləşdirilməsi, madditexniki bazasının möhkəmləndirilməsi, yeni resursların cəlb edilməsi nəzərdə tutulur.

Azərbaycan Respublikasının Baş Prokuroru yanında Korrupsiyaya qarşı Mübarizə İdarəsi və digər hüquq mühafizə orqanları arasında əməkdaşlığın daha səmərəli mexanizmlərinin müəyyən edilməsi, onların iş təcrübəsinin ümumiləşdirilməsi, korrupsiya cinayətləri barədə vahid informasiya bazasının yaradılması, cinayət təqibini həyata keçirən orqanlar arasında daha çevik informasiya mübadiləsi təmin ediləcəkdir.

Korrupsiyaya qarşı Mübarizə İdarəsi və digər hüquq mühafizə orqanlarının müvafiq əməkdaşlarının korrupsiya cinayətlərinin aşkar edilməsi, istintaqı və ittihamı üzrə ixtisaslarının artırılması üçün tədbirlər görülməcəkdir. Korrupsiya cinayətlərinin aşkar edilməsi məqsədi ilə əməliyyat-axtarış tədbirlərinin tətbiqi təkmilləşəcəkdir.

Korrupsiyaya qarşı mübarizə sahəsində ixtisaslaşmış orqanların səmərəli surətdə fəaliyyət göstərməsi üçün bu orqanların müstəqilliyinin təmini və heç bir təsirə məruz qalmaması üçün əlavə tədbirlər görülməcəkdir.

Korrupsiyaya qarşı mübarizə aparan ixtisaslaşmış orqanlar öz fəaliyyətlərini ictimaiyyətin, qeyri-hökumət təşkilatlarının və özəl sektorun nümayəndələri ilə əlaqəli şəkildə quracaqlar. Korrupsiyaya qarşı mübarizə aparan orqanlara ictimai etimadın güclənməsi üçün onların işi mümkün qədər şəffaf qurulmalıdır.

Hüquq mühafizə orqanları əməkdaşlarının yüksək dövlət məvacibi ilə təmin edilməsi korrupsiyaya qarşı mübarizədə mühüm

amillərdən biridir. Bu məqsədlə hüquq mühafizə orqanlarında qulluq keçən şəxslərin dövlət məvəciblərinin mərhələlərlə artırılmasının davam etdirilməsi, onların sosial təminatının yaxşılaşdırılması üçün müvafiq tədbirlər nəzərdə tutulur.

Məhkəmələrin fəaliyyətinin təkmilləşdirilməsi üçün hakimlər üçün korrupsiyaya qarşı mübarizə sahəsində ixtisaslaşmış təlim və tədrisin təşkil edilməsi, beynəlxalq təcrübənin öyrənilməsi təşviq ediləcəkdir. Məhkəmə qərarlarının dərc edilməsi üçün əlavə tədbirlər görülməlidir.

Məhkəmə qərarlarının icrasının təkmilləşdirilməsi ilə bağlı tədbirlərin görülməsi nəzərdə tutulur. Məhkəmə qərarlarının icra edilməməsi şəxslərin məhkəmə müdafiəsi hüququnun pozulması kimi qiymətləndirilməlidir.

Korrupsiyaya qarşı mübarizədə şahidlərin və cinayət təqibini həyata keçirən orqanlarla əməkdaşlıq edən şəxslərin müdafiəsi işinin təkmilləşdirilməsi üçün təkliflər hazırlanacaqdır.

4. İqtisadi və sosial sahədə

İqtisadi və sosial sahədə maliyyə nəzarəti, investisiyaların təşviqi, özəlləşdirmə, dövlət satınalmaları, audit prosesində şəffaflığın artırılması, eyni zamanda rəqabət və biznes mühitinin gücləndirilməsi üçün qanunvericilik aktlarının qəbul edilməsi və inzibati tədbirlərin görülməsi nəzərdə tutulur. Lisenziyaların və icazələrin verilməsi, vergi, gömrük, təhsil və səhiyyə sahələrində islahatlar bu tədbirlərin tərkib hissəsidir.

Ədalətli rəqabətin təmin edilməsi üçün müvafiq normativ hüquqi aktların qəbulu və onların səmərəli tətbiqi və digər tədbirlərin həyata keçirilməsi nəzərdə tutulur.

Özəlləşdirmə sahəsində şəffaflığın artırılması və özəlləşdirmədə nəzarətin təkmilləşdirilməsi üçün tədbirlər həyata keçiriləcəkdir.

Lisenziyaların və icazələrin verilməsində şəffaflığın artırılması, onların verilmə şərtlərinin sadələşdirilməsi, lisenziyaların və icazələrin verilməsinin elektron sistemə keçirilməsi üçün təkliflər hazırlanacaqdır.

Dövlət satınalmaları sahəsində ədalətli rəqabətin təmin edilməsi üçün müvafiq normativ hüquqi aktların hazırlanması, bu sa-

hədə maliyyə orqanlarının nəzarətinin artırılması, dövlət satınalmaları sahəsində qanun pozuntularına yol vermiş şəxslərin satınalmalarda iştirakının məhdudlaşdırılması, şikayətlərə təxirəsalınmadan baxılması üçün tədbirlər müəyyən edilir. Dövlət satınalmalarında şəffaflığın və peşə bacarıqlarının artırılması məqsədi ilə ictimaiyyətin məlumatlandırılması, internet imkanlarından istifadənin genişləndirilməsi, elektron dövlət satınalmalarının həyata keçirilməsi üçün tədbirlər görülməkdir, bu sahədə çalışan mütəxəssislər üçün təlim və treninqlər təşkil olunacaqdır.

Korrupsiya ilə əlaqədar hüquqpozmalardan əldə edilmiş gəlirlərin leqallaşdırılmasına qarşı mübarizənin gücləndirilməsi məqsədi ilə milli qanunvericiliyin BMT və Avropa Şurasının bu sahədə konvensiyalarına və Maliyyə Tədbirləri üzrə İşçi Qrupun (FATF) tövsiyələrinə uyğun olaraq təkmilləşdirilməsi, institusional mexanizmlərin möhkəmləndirilməsi nəzərdə tutulur.

Təsərrüfat subyektləri arasında maliyyə əməliyyatlarının və hesablaşmaların şəffaflığının təmin edilməsi məqsədi ilə mülki dövryyənin iştirakçıları arasında hesablaşmalarda naədsız ödəmələrin həcmnin artırılması üçün tədbirlər müəyyən edilir.

Audit xidmətinin təkmilləşdirilməsi məqsədi ilə beynəlxalq audit standartlarının tam tətbiqinə keçilməsi, daxili audit xidmətinin və auditorların fəaliyyətinə dair nəzarət sistemlərinin təkmilləşdirilməsi üzrə tədbirlər nəzərdə tutulur.

Audit təşkilatlarının korrupsiyaya qarşı mübarizə apararaq orqanlarla əməkdaşlığının gücləndirilməsi və onların korrupsiyaya qarşı mübarizə sahəsində məsuliyyətlərinin artırılması sahəsində tədbirlər həyata keçiriləcəkdir.

Vergi və gömrük işinin təkmilləşdirilməsi məqsədi ilə vergi və gömrük rüsumları qaydalarının sadələşdirilməsi, gömrük və vergi orqanlarının qərarlarından verilən şikayətlərə baxılması işinin təkmilləşdirilməsi, vergi ödəyicilərinin zəruri məlumatlarla təmin edilməsinin asanlaşdırılması üçün tədbirlər müəyyən edilir.

Gömrük prosedurlarının səmərəliliyinin və şəffaflığının artırılması məqsədi ilə gömrük məntəqələrində normativ hüquqi aktlar, gömrük rüsum və tarifləri barədə məlumat xidmətlərinin yaradılması, gömrük sərhəddində mal dövriyyəsinin sürətləndirilməsi və sahibkarlıq subyektlərinə əlverişli şəraitin yaradılması, gömrük

ödənişlərində nağdsız ödəniş sisteminə keçilməsi üçün tədbirlər planlaşdırılır.

Maliyyə nəzarəti sahəsində qanunvericiliyin və maliyyə nəzarətini həyata keçirən orqanların işinin, maliyyə nəzarəti prosedurlarını tənzimləyən normaların təkmilləşdirilməsi üçün tədbirlər həyata keçiriləcəkdir. Maliyyə nəzarəti orqanlarının fəaliyyətində şəffaflığın təmin edilməsi məqsədi ilə dövr məruzələrin tərtib edilməsi davam etdiriləcəkdir. Yerli büdcənin icrasına nəzarət mexanizmlərinin və prosedurlarının təkmilləşdirilməsi nəzərdə tutulur.

Büdcə sisteminin qanunvericilik bazasının və büdcə təsnifatının təkmilləşdirilməsi, həmçinin yerli özünüidare orqanlarının vəsaitlərinin formalaşması və təyinatı üzrə xərclənməsi prosesində şəffaflığın təmin edilməsi üçün tədbirlər həyata keçiriləcəkdir.

Təhsil və səhiyyə sahələrində tədbirlər sırasına müəllimlərin və həkimlərin statusuna dair təkliflərin hazırlanması, müəllimlərin və həkimlərin işə qəbulunun şəffaflıq və müsabiqə əsasında həyata keçirilməsinin təmin edilməsi, müəllimlərin və həkimlərin etik davranış qaydalarının qəbul edilməsi, müəllimlərin və həkimlərin məaşlarının artırılması və sosial təminatının gücləndirilməsi tədbirləri daxildir.

5. Maarifləndirmə

Korrupsiyanın mahiyyəti, səbəbləri və onun doğurduğu təhlükələr haqqında maarifləndirmə işi davam etdiriləcəkdir. Vətəndaş cəmiyyəti institutlarının, özəl sektorun və kütləvi informasiya vasitələrinin maarifləndirmə işinə cəlb olunması dəstəklənəcəkdir.

6. Korrupsiyaya qarşı mübarizədə əməkdaşlıq

Vətəndaş cəmiyyəti institutları, kütləvi informasiya vasitələri və özəl sektor Fəaliyyət Planının icrası üzrə tərəfdaş kimi müəyyən edilirlər.

Korrupsiyaya qarşı mübarizə aparan orqanlar Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə və tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələrə uyğun olaraq beynəlxalq qurumlar və xarici dövlətlərin müvafiq orqanları ilə əməkdaşlığı daha da genişləndirəcəklər.

IV. Milli Strategiyanın icrası və icraya nəzarət

Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti və Korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə Komissiya Milli Strategiyanın icrasına nəzarəti həyata keçirir və Fəaliyyət Planında nəzərdə tutulan tədbirlərin yerinə yetirilməsi barədə Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə hər altı aydan bir məlumat təqdim edirlər.

Mərkəzi icra hakimiyyəti orqanları Fəaliyyət Planının icrası ilə əlaqədar müvafiq tədbirlər planı qəbul edir və onun icrasına nəzarət məqsədi ilə Korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə Komissiyaya təqdim edirlər. Bu orqanlar Milli Strategiyanın icra vəziyyəti barədə məlumatları hər altı aydan bir Korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə Komissiyaya və Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinə təqdim edirlər. Milli Strategiyanın icrasına məsul digər qurumlar həmçinin icra vəziyyəti barədə məlumatları eyni qaydada Korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə Komissiyaya təqdim edirlər.

Şəffaflığın artırılması, vətəndaş cəmiyyəti institutları ilə əməkdaşlıq və maarifləndirmə tədbirləri vasitəsi ilə Milli Strategiyanın icrasına həmçinin ictimai nəzarət həyata keçirilir. İctimai nəzarətin səmərəli həyata keçirilməsi üçün informasiya əldə edilməsi, söz azadlığı və insan hüquqlarının qorunmasını gücləndirəcək siyasi, hüquqi və mədəni mühit təşviq olunacaqdır. Korrupsiyaya qarşı mübarizə sahəsində ixtisaslaşan jurnalistlərin peşəkarlığının, etik davranışının və məsuliyyətinin artırılması məqsədi ilə təlim və treninqlər keçiriləcəkdir.

Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi qarşısında illik hesabatında həmçinin korrupsiyaya qarşı mübarizə sahəsində həyata keçirilmiş tədbirlər haqqında məlumat verilməsini davam etdirəcəkdir.

Korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə Komissiya tərəfindən korrupsiya ilə mübarizə üzrə illik milli hesabat hazırlanması nəzərdə tutulur. Hesabat aidyyəti dövlət orqanlarının iştirakı ilə hazırlanacaq və onun hazırlanmasında vətəndaş cəmiyyəti institutları tərəfindən təqdim edilən məlumatlardan istifadə ediləcəkdir.

İllik milli hesabat BMT-nin Korrupsiya əleyhinə Konvensiyasının, Avropa Şurasının korrupsiya ilə əlaqədar cinayət və mülki-hüquqi məsuliyyət haqqında konvensiyalarının və Milli Strategiya-

nın icra vəziyyətini dəyərləndirəcəkdir. Bu dəyərləndirmə aparılan islahatların təhlil edilməsinə, prioritetlərin, növbəti mərhələlər üzrə tədbirlərin müəyyən edilməsinə xidmət edəcəkdir.

Milli Strategiyanın icrasını qiymətləndirmək məqsədilə Dünya Bankının və digər beynəlxalq təşkilatların yeni idarəçilik göstəricilərindən istifadə olunacaqdır.

Milli Strategiya dövlət və özəl sektorlarda korrupsiyanın səviyyəsinin öyrənilməsi məqsədi ilə həmçinin ixtisaslaşdırılmış tədqiqatların və rəy sorğularının həyata keçirilməsini nəzərdə tutur. Tədqiqatlar və rəy sorğuları qabaqcıl beynəlxalq metodologiyaya əsaslanaraq keçiriləcəkdir.

V. Milli Strategiyanın icrası üzrə prioritetlər

Fəaliyyət Planı şəffaflığın artırılması və korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə tədbirlərin prioritetlərini müəyyən edir. Fəaliyyət Planına əsasən həmin tədbirlərin icrası üçün daha qısa müddətlər müəyyən edilmişdir.

VI. Milli Strategiyanın maliyyələşdirilməsi

Milli Strategiyada göstərilən tədbirlər dövlət büdcəsindən və qanunvericiliklə qadağan edilməyən digər mənbələrdən maliyyələşir. Hər il dövlət büdcəsinin layihəsi hazırlanarkən dövlət orqanları Fəaliyyət Planının icrası üçün zəruri maliyyə ayrılması məqsədi ilə öz təkliflərini aidiyyəti qurumlara təqdim edirlər.

Dövlət orqanları Fəaliyyət Planında nəzərdə tutulan müvafiq tədbirlərin dəstəklənməsi üçün beynəlxalq tərəfdaşların konsultativ, metodiki, texniki və digər yardımlarından istifadə edə biləcəklər.

DÖVLƏT VƏ BƏLƏDİYYƏ ƏMLAKININ VƏ VƏSAİTLƏRİNİN İDARƏ OLUNMASI SAHƏSİNDƏ KORRUPSIYA İLƏ ƏLAQƏDAR HÜQUQPOZMALARA QARŞI MÜBARİZƏNİN GÜCLƏNDİRİLMƏSİ HAQQINDA AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI PREZİDENTİNİN FƏRMANI

Son illər ölkədə aparılan ardıcıl islahatlar nəticəsində iqtisadi inkişaf həyatımızın bütün sahələrini əhatə etmiş, iqtisadi potensial güclənmiş, dövlət büdcəsi artmış, sosial sahənin və infrastrukturun inkişaf etdirilməsi istiqamətlərində büdcə vəsaitləri hesabına maliyyələşdirilən dövlət proqramlarının və onlara sərf olunan vəsaitin həcmi əhəmiyyətli dərəcədə artmışdır. Ölkənin iqtisadi cəhətdən qüdrətlənməsi artan maliyyə vəsaitlərinin səmərəli xərclənməsinə ciddi nəzarətin həyata keçirilməsini zəruri edir.

Vətəndaşlardan daxil olan müraciətlərin ümumiləşdirilməsi göstərir ki, bəzi hallarda dövlət və bələdiyyə vəsaitləri, o cümlədən dövlət büdcəsi hesabına maliyyələşdirilməsi nəzərdə tutulan dövlət proqramları çərçivəsində ayrılan vəsaitlər təyinatı üzrə xərclənmir, dövlət və bələdiyyə əmlakının və maliyyə vəsaitlərinin idarə olunmasında nöqsanlar nəzərə çarpır, vəsaitlərin istifadə olunmasına, tənzimləyici və nəzarət funksiyalarının yerinə yetirilməsinə cavabdeh olan vəzifəli şəxslərin fəaliyyətində korrupsiya halları müşahidə olunur. Korrupsiya ilə əlaqədar hüquqpozmalar dövlət vəsaitlərinin nəzərdə tutulmuş istiqamətlərdə xərclənməsinin qarşısını almaqla dövlətə və cəmiyyətə böyük ziyan vurur, ölkəmizin daha sürətlə inkişafına mane olur, əhalinin rifahının artırılması sahəsində görülən tədbirlərin səmərəsini azaldır.

Keçən dövr ərzində ölkəmizdə korrupsiyaya qarşı mübarizənin gücləndirilməsi məqsədilə qəbul edilmiş dövlət proqramlarına müvafiq olaraq kompleks tədbirlər həyata keçirilmiş, normativ-hüquqi baza təkmilləşdirilmiş, vəzifəli şəxslər tərəfindən qulluq mövqeyindən sui-istifadə etməklə törədilən hüquqpozmaların qarşısının alınması məqsədilə dövlət nəzarət mexanizmləri inkişaf etdirilmiş, korrupsiya cinayətlərinə qarşı cinayət təqibinin

səmərəliliyini artırmaq üçün bu sahədə ixtisaslaşmış qurum yaradılmışdır.

Lakin görülən tədbirlərlə kifayətlənməyərək ümumbəşəri sosial bəla olan korrupsiyanın tam aradan qaldırılması üçün daha sərt və qətiyyətli addımların atılması tələb olunur. Bunun üçün dövlətin büdcə və digər maliyyə vəsaitlərinin, bələdiyyələrin vəsaitlərinin istifadə olunması, dövlət və bələdiyyə əmlakına sahiblik, istifadə və sərəncam verilməsi, habelə tamamilə dövlət mülkiyyətində olan və ya səhmlərinin (paylarının) nəzarət zərfi birbaşa və ya dolayısı ilə dövlətə məxsus olan hüquqi şəxslərin (bundan sonra - dövlət müəssisəsi) idarə olunması sahələrində istifadə, tənzimləmə və nəzarət funksiyalarının yerinə yetirilməsinə cavabdeh olan vəzifəli şəxslərin fəaliyyətində şəffaflıq təmin edilməli, qanun pozuntuları ilə mübarizə gücləndirilməli, qeyd olunan sahələrdə hüquqpozmalara barədə müraciətlərdə göstərilən halların yoxlanılmasına diqqət artırılmalıdır.

Bu məqsədlə **qərara alıram**:

1. Azərbaycan Respublikasının icra hakimiyyəti orqanlarına tapşırılsın ki:

1.1. dövlətin büdcə və digər maliyyə vəsaitlərinin, həmçinin bələdiyyələrin vəsaitlərinin istifadə olunması, dövlət və bələdiyyə əmlakına sahiblik, istifadə və sərəncam verilməsi, dövlət müəssisələrinin idarə olunması sahələrində dövlət nəzarətinin səmərəliliyinin artırılması və bu sahədə korrupsiya ilə əlaqədar hüquqpozmalara qarşı mübarizənin gücləndirilməsi istiqamətində zəruri tədbirlərin görülməsini təmin etsinlər;

1.2. bu Fərmanın 1.1-ci bəndində nəzərdə tutulmuş sahələrdə cinayət əlamətləri olan hüquqpozmalar aşkar etdikdə, müvafiq sənədləri Azərbaycan Respublikasının Baş Prokurorluğuna göndərsinlər;

1.3. müvafiq prokurorun mütəxəssislərin cəlb edilməsi və ya yoxlama materiallarının tələb edilməsi barədə qərarının təxirəsalınmadan icra olunmasını təmin etsinlər, müvafiq sahələr üzrə təcrübəli və peşəkar mütəxəssislərin ayrılmasını təşkil etsinlər;

1.4. dövlətə vurulan ziyanın mülki-hüquqi vasitələrlə aradan qaldırılması zərurəti müəyyən olunduqda məhkəmələrdə müvafiq

iddiaların qaldırılmasını təmin etsinlər və ya bu məqsədlə Azərbaycan Respublikası Mülki-Prosessual Məcəlləsinə uyğun olaraq Azərbaycan Respublikasının Baş Prokurorluğuna müraciət etsinlər;

1.5. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2007-ci il 28 iyul tarixli, 2292 nömrəli Sərəncamı ilə təsdiq edilmiş “Şəffaflığın artırılması və korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə Milli Strategiya”nın icra edilməsi vəziyyətinə dair Azərbaycan Respublikasının Korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə Komissiyasına təqdim edilən məlumatlarla birgə bu Fərmanın icrası ilə əlaqədar görülən tədbirlər barədə hesabat versinlər.

2. Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi, Azərbaycan Respublikasının Əmlak Məsələləri Dövlət Komitəsi, Azərbaycan Respublikasının Satınalmalar üzrə Dövlət Agentliyinə tapşırılsın ki:

2.1. öz səlahiyyətləri daxilində bu Fərmanın 1.1-ci bəndində nəzərdə tutulan sahələrdə aparılan yoxlamaların və digər dövlət nəzarət tədbirlərinin gücləndirilməsi və effektivliyinin yüksəldilməsi məqsədilə müvafiq yoxlama və nəzarət tədbirlərinin həyata keçirilməsi mexanizmlərinin təkmilləşdirilməsini təmin etsinlər;

2.2. bu Fərmanın 1.1-ci bəndində nəzərdə tutulan sahələrdə korrupsiya ilə əlaqədar hüquqpozmaların aşkar olunması və qarşısının alınması məqsədilə konkret tədbirlər həyata keçirsinlər, görülmüş tədbirlərin nəticələri barədə 3 ay ərzində Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat versinlər.

3. Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyi bələdiyyələr, bələdiyyə orqanları və onların vəzifəli şəxsləri tərəfindən bu Fərmanın 1.1-ci bəndində nəzərdə tutulmuş sahələrdə qanunvericiliyin tələblərinə riayət edilməsinə nəzarəti artırsın, qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada bələdiyyələrin fəaliyyətinə inzibati nəzarətin həyata keçirilməsi zamanı cinayət əlaməti olan korrupsiya ilə əlaqədar hüquqpozmalar aşkar etdikdə, müvafiq sənədləri dərhal Azərbaycan Respublikasının Baş Prokurorluğuna göndərsin.

4. Hüquq mühafizə orqanlarına tapşırılsın ki, “Sahibkarlığın inkişafına mane olan müdaxilələrin qarşısının alınması haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2002-ci il 28 sentyabr tarixli, 790 nömrəli Fərmanının sahibkarlıq subyektlərinə

müdaxilələrin qadağan edilməsinə dair tələbinə həmin orqanların əməkdaşları tərəfindən ciddi riayət olunmasını təmin etsinlər və bu sahədə pozuntulara yol vermiş əməkdaşlar barəsində məsuliyyət tədbirləri tətbiq etsinlər.

5. Azərbaycan Respublikasının Korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə Komissiyasına tövsiyə edilsin ki:

5.1. Komissiyaya daxil olan korrupsiya ilə əlaqədar hüquqpozmalar haqqında müraciətlərin mütəmadi olaraq ümumiləşdirilməsini həyata keçirsin;

5.2. ümumiləşdirmənin nəticələrinə əsasən fəaliyyətinə dair daha çox şikayətlərin daxil olduğu dövlət və ya bələdiyyə orqanlarının, habelə dövlət müəssisələrinin fəaliyyətinin yoxlanılmasının dövlət orqanlarına və ya auditor təşkilatlarına həvalə edilməsini və cinayət əlaməti olan hüquqpozmalar aşkar edildikdə, yoxlama materiallarının Azərbaycan Respublikasının Baş Prokurorluğuna göndərilməsini təmin etsin;

5.3. bu Fərmanın icrası ilə əlaqədar görülən tədbirlər haqqında dövlət orqanları tərəfindən təqdim olunmuş hesabatları təhlil etsin və bu barədə Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə ildə iki dəfə məlumat versin.

6. Azərbaycan Respublikasının Baş Prokurorluğuna tövsiyə edilsin ki:

6.1. dövlətin büdcə və digər maliyyə vəsaitlərinin, həmçinin bələdiyyələrin vəsaitlərinin istifadə olunması, dövlət və bələdiyyə əmlakına sahiblik, istifadə və sərəncam verilməsi, dövlət müəssisələrinin idarə olunması sahələrində korrupsiya cinayətləri, mənimsəmə, israf etmə və şəxs tərəfindən xidməti vəzifəsinin icrası ilə əlaqədar törədilən digər cinayətlərə dair prokurorluq orqanlarına daxil olan müraciətlərə "Prokurorluq haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun 20-ci maddəsinə, Azərbaycan Respublikasının Cinayət-Prosessual Məcəlləsinə, "Vətəndaşların müraciətlərinə baxılması qaydası haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununa və digər qanunvericilik aktlarına müvafiq olaraq aşağıdakı qaydada baxılması məqsəduyğun hesab edilsin:

6.1.1. müraciət üzrə ilkin yoxlamanın aparılması və bunun üçün kifayət qədər əsas olduqda müvafiq sahədə mütəxəssislərin

cəlb edilməsinə dair ibtidai araşdırmaya prosessual rəhbərliyi həyata keçirən prokuror tərəfindən qərarın qəbul edilməsi;

6.1.2. dövlət və ya bələdiyyə orqanlarında, dövlət müəssisələrində müraciətdə göstərilən halların mövcud olub-olmamasının prokurorluq orqanları tərəfindən, zərurət olduqda mütəxəssislərin iştirakı ilə yoxlanılması;

6.1.3. müraciətdə göstərilən halların yoxlanması ilə əlaqədar zərurət yarandıqda dövlət və ya bələdiyyə orqanlarında, dövlət müəssisələrində müəyyən edilmiş dövr ərzində aparılan yoxlamaların materiallarının müvafiq prokurorun qərarı əsasında həmin yoxlamaları həyata keçirən dövlət orqanlarından tələb edilməsi;

6.1.4. araşdırılan faktların cinayət işinin başlanmasına kifayət qədər əsas verib-verməməsindən asılı olaraq müvafiq qərarın qəbul edilməsi;

6.2. daxil olan şikayətlərin baxılmaq üçün qanuna zidd hərəkətlərindən (hərəkətsizliyindən) şikayət edilən orqanlara və ya vəzifəli şəxslərə göndərilməməsinə ciddi nəzarət etsin;

6.3. yoxlamalar zamanı fiziki və hüquqi şəxslərin qanuni hüquq və mənafelərini qorumaq məqsədilə prokurorluq orqanlarına daxil olan müraciətlərin araşdırılmasında qanunvericiliyin tələblərinə əməl edilməsinə nəzarətin həyata keçirilməsini təmin etsin;

6.4. dövlət nəzarətinin səmərəliliyinin artırılması məqsədilə bu Fərmanın 1.1-ci bəndində nəzərdə tutulan sahələrdə yoxlamalar və digər nəzarət tədbirləri həyata keçirən dövlət orqanları ilə məlumat mübadiləsinin və qarşılıqlı əlaqəli fəaliyyətin həyata keçirilməsi üçün zəruri tədbirlər görsün;

6.5. dövlət mənafeyinin müdafiəsi üçün məhkəmələrdə Azərbaycan Respublikası Mülki Prosessual Məcəlləsinə uyğun olaraq iddiaların qaldırılması məqsədilə müvafiq tədbirlər görsün;

6.6. “Sahibkarlığın inkişafına mane olan müdaxilələrin qarşısının alınması haqqında” Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2002-ci il 28 sentyabr tarixli, 790 nömrəli Fərmanının sahibkarlıq subyektlərinə müdaxilələrin qadağan edilməsinə dair tələblərinin hüquq mühafizə orqanları tərəfindən icra olunmasına öz səlahiyyətləri daxilində nəzarət etsin;

6.7. Bu Fərmanın 6.1-ci bəndinə müvafiq olaraq həyata keçirilən yoxlamaların vahid uçotunun aparılması məqsədilə

müvafiq reyestrin yaradılmasını və reyestrə daxil olan məlumatların mütəmadi olaraq ümumiləşdirilməsini təmin etsin, reyestrə daxil olan məlumatların ümumiləşdirilməsinin və müraciətlərin araşdırılmasının nəticələri barədə ildə iki dəfə Azərbaycan Respublikasının Korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə Komissiyasına məlumat versin.

7. Azərbaycan Respublikasının Hesablama Palatasına tövsiyə olunsun ki:

7.1. dövlət əmlakının idarə edilməsinə, onun barəsində sərəncam verilməsinə, dövlət büdcəsinin icra olunmasına, dövlət əmlakının özəlləşdirilməsindən əldə edilən vəsaitlərin dövlət büdcəsinə daxil olmasına, hüquqi şəxslərə və bələdiyyələrə dövlət büdcəsindən vəsaitlər ayrıldıqda həmin vəsaitlərin təyinatı üzrə istifadə edilməsinə nəzarətin həyata keçirilməsi zamanı cinayət əlamətləri olan hüquqpozmalar aşkar etdikdə, təxirəsalınmadan müvafiq materialların Azərbaycan Respublikasının Baş Prokurorluğuna göndərilməsini təmin etsin;

7.2. müvafiq prokurorun müraciətinə əsasən təcrübəli və peşəkar mütəxəssislərin ayrılmasını təmin etsin.

8. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinə tapşırılsın ki, iki ay müddətində:

8.1. dövlət büdcəsinin formalaşdırılmasına və dövlət büdcəsindən ayrılan vəsaitlərin təyinatı üzrə istifadə olunmasına, dövlət əmlakının və vəsaitlərinin idarə olunmasına dövlət nəzarətinin gücləndirilməsi və nəzarət mexanizmlərinin təkmilləşdirilməsi, bu sahələrdə şəffaflığın artırılması məqsədilə qanunvericilik aktlarına müvafiq əlavə və dəyişikliklərin edilməsi barədə təkliflərini, habelə qüvvədə olan qanunvericilik aktlarının bu Fərmana uyğunlaşdırılması barədə təkliflərini Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin;

8.2. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin və müvafiq mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının normativ hüquqi aktlarının bu Fərmana uyğunlaşdırılmasını təmin etsin və bu barədə Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat versin;

8.3. öz səlahiyyətləri daxilində bu Fərmandan irəli gələn digər məsələləri həll etsin.

9. Azərbaycan Respublikası Prezidentinin Administrasiyasına tapşırılsın ki, bir ay müddətində korrupsiyaya qarşı mübarizə ilə

əlaqədar normativ hüquqi aktların ekspertizasının aparılması qaydası haqqında müvafiq layihəni təqdim etsin.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 22 iyun 2009-cu il
№ 103

**CİNAYƏTKARLIĞA QARŞI MÜBARİZƏNİN
GÜCLƏNDİRİLMƏSİ, QANUNÇULUĞUN VƏ
HÜQUQ QAYDASININ MÖHKƏMLƏNDİRİLMƏSİ
TƏDBİRLƏRİ HAQQINDA
AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
PREZİDENTİNİN FƏRMANI**

Son vaxtlar dövlətin iqtisadi, siyasi əsaslarının təhlükəsizliyi, vətəndaşların həyatı, səhhəti və mülkiyyət hüquqları əleyhinə yönəldilən və əsasən mütəşəkkil cinayətkar dəstələr, qanunsuz silahlı birləşmələr və digər cinayətkar ünsürlər tərəfindən törədilən cinayətlərin, o cümlədən terror aktları, təxribat, qəsdən adam öldürmə, banditizm, silahın, döyüş sursatının və partlayıcı maddələrin talanması və digər yollarla ələ keçirilməsi kimi, narkotik maddələrlə bağlı cinayətlərin, maliyyə-kredit fırıldaqlarının və iqtisadi xarakterli sair cinayətlərin çoxalması müşahidə olunur. Cəmiyyətdə rüşvətxorluq və korrupsiya kimi cinayətlərin geniş yayılması xüsusi narahatlıq doğurur və bir sıra vətəndaşlar, o cümlədən vəzifəli şəxslər bu faktları adi bir hal hesab edirlər.

Bir çox hallarda cinayətlərin üstünün açılması üçün zəruri hərəkətləri hüquq mühafizə orqanlarının lazımi çevikliklə, qanunla müəyyən edilmiş formalarda və vaxtında yerinə yetirməməsi, qanunun nəzərdə tutduğu məcburiyyət tədbirlərinin tətbiqində səhvlərə yol verməsi, öz səlahiyyətlərindən tə'sirli istifadə etməməsi əhalinin haqlı narazılığına və cəmiyyətdə gərginliyin artmasına səbəb olmuşdur.

Respublikada cinayətkarlığa qarşı mübarizəni gücləndirməyin, qanunçuluğu və hüquq qaydasını möhkəmləndirməyin zəruriliyini

nəzərə alaraq qərara alıram:

1. Ədliyyə, daxili işlər, milli təhlükəsizlik nazirliklərinə, Respublika Prokurorluğuna tapşırılsın və Azərbaycan Respublikasının Ali Məhkəməsinə təklif edilsin ki, bir ay ərzində respublikada cinayətkarlığa qarşı mübarizə üzrə dövlət proqramının layihəsini işləyib hazırlasınlar və Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsinlər.

2. Hüquq-mühafizə orqanlarının rəhbərlərinə tapşırılsın ki, idarə, təşkilat və müəssisələrdə rüşvətxorluq faktlarının aşkar edilməsi, belə hallara yol vermiş vəzifəli şəxslərin qanuna müvafiq surətdə cəzalandırılması, rüşvətxorluq faktlarının qarşısının alınması üçün tə'sirli tədbirlər görsünlər.

Azərbaycan Respublikasının məhkəmələrinə təklif edilsin ki, rüşvətxorluq faktları ilə bağlı açıq və səyyar məhkəmə prosesləri təşkil etsinlər.

3. Prokurorluq, istintaq və təhqiqat orqanlarına tapşırılsın və məhkəmə orqanlarına təklif edilsin ki, cinayət işləri üzrə ağır cinayətlər törədən və mütəşəkkil cinayətkar dəstələrin üzvü olan və ya onların törətdiyi cinayətlərdə fəal iştirak edən müttəhimlər barəsində ən ciddi qəti imkan tədbiri tətbiq etsinlər.

4. Prokurorluq, daxili işlər və milli təhlükəsizlik orqanlarına tapşırılsın və məhkəmə orqanlarına təklif edilsin ki, ağır cinayətlərin törədilməsində, habelə mütəşəkkil cinayətkar dəstələr tərəfindən törədilmiş cinayətlərlə əlaqəsi olan hüquqi və fiziki şəxslərin maliyyə-təsərrüfat fəaliyyəti, onların banklardakı əmanətləri və hesabları üzrə əməliyyatlar haqqında müvafiq orqanların vəzifəli şəxslərindən zəruri hallarda qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada müvafiq sənədləri və mə'lumatları tələb edib ümumi qaydada alsınlar; belə tələblərin yerinə yetirilməsinə mane olan və ya bundan yayınan şəxslər barəsində qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş tədbirlər görsünlər.

5. Azərbaycan Respublikasının Prokurorluğu, müdafiə, daxili işlər və milli təhlükəsizlik nazirlikləri silah və hərbi sursat saxlayan bütün təşkilatlarda onların inventarlaşdırılmasını aparsınlar və nəticələrindən asılı olaraq qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş tədbirlər görməklə iki ay müddətində görülmüş iş üzrə Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə mə'lumat versinlər.

6. Daxili işlər və milli təhlükəsizlik nazirliklərinə tapşırılsın ki, ağır cinayətlərin qarşısının alınması və üstünün açılması üçün əməliyyat-axtarış fəaliyyəti üzrə xidmət sahələrinin işini əsaslı şəkildə yaxşılaşdırmaq məqsədi ilə kompleks tədbirlərin hazırlanmasını və həyata keçirilməsini təmin etsinlər və iki ay müddətində görülmüş tədbirlər barədə Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat versinlər.

7. Daxili İşlər Nazirliyinin tərkibində mütəşəkkil cinayətkarlığa, terrorizmə və banditizmə qarşı mübarizə idarəsi yaradılsın; daxili işlər naziri həmin idarənin təşkili və normal fəaliyyəti üçün zəruri tədbirləri daxili ehtiyatlar hesabına həyata keçirməklə on gün müddətində həmin idarənin fəaliyyətə başlamasını təmin etsin.

8. Ədliyyə Nazirliyinə tapşırılsın ki, korrupsiyaya, yalançı sahibkarlığa, qəsdən iflasa, qanunsuz kredit verməyə, kreditlərdən təyinatı üzrə istifadə etməməyə, valyuta vəsaitlərini xaricdən vaxtında və tam gətirməməyə, mühasibat uçotu qaydalarını qəsdən pozmağa, əmlakı zorakılıqla almağa (reketə) və başqa ictimai təhlükəli əməllərə görə cinayət məs'uliyətinin müəyyən olunması; vergi ödənilməsindən boyun qaçırmağa və ya yayınmağa, oğurluğa, avtonəqliyyat vasitələrini qaçırmağa, qanunsuz odlu silah saxlamağa, gəzdirməyə və s. görə cinayət məs'uliyətinin gücləndirilməsi, cinayət və cinayət-prosessual qanunvericiliyinin təkmilləşdirilməsi barədə bir ay müddətində qanunvericilik təklifləri hazırlayıb Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin.

9. Respublikanın Prokurorluğuna və Daxili İşlər Nazirliyinə tapşırılsın ki, hazırlanan cinayət haqqında ciddi dəlillər olduqda təhqiqat orqanlarının əməkdaşlarına, mülkiyyət formasından və tabeliyindən asılı olmayaraq idarə, müəssisə və təşkilatlara məxsus bina və tikintiləri müayinə etmək hüquqları verilməsi üçün qanunvericilik aktlarında zəruri dəyişiklik edilməsi haqqında təklifləri bir ay ərzində Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsinlər.

10. Azərbaycan Respublikasının Prokurorluğuna, daxili işlər və milli təhlükəsizlik nazirliklərinə tapşırılsın ki, banditizmin və mütəşəkkil cinayətkarlığın geniş yayıldığı şəhər və rayonların siyahısını müəyyən etsinlər; onların ərazisində fəaliyyət göstərən daxili işlər və milli təhlükəsizlik orqanlarının cinayətkarlığa

qarşı mübarizədə xüsusi tədbirlər həyata keçirilməsi ilə bağlı əməliyyat xidməti fəaliyyətinin gücləndirilmiş iş rejiminə keçirilməsini tə'min etsinlər.

11. Nazirlər Kabinetinə tapşırılsın ki, cinayətkarlığa qarşı mübarizə aparən hüquq-mühafizə orqanlarının vacib ehtiyaclarını nəzərə almaqla onların maddi-texniki bazasının möhkəmləndirilməsi, müasir kriminalistika texnikası vasitələri ilə təchiz edilməsi haqqında təkliflərini bir ay ərzində Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin.

12. Azərbaycan Respublikasının Prokurorluğuna, daxili işlər və milli təhlükəsizlik nazirliklərinə tapşırılsın ki, cinayət işlərinin çevik və keyfiyyətli istintaqını tə'min etmək məqsədi ilə həmin orqanların işçilərini iş göstəricilərindən asılı olaraq mə'nəvi və maddi cəhətdən həvəsləndirmək üçün lazımi tədbirlər görsünlər.

Cinayətkarlığa qarşı mübarizə işində fərqlənən vətəndaşların, daxili işlər, milli təhlükəsizlik, polis və prokurorluq orqanları əməkdaşlarının həvəsləndirilməsi üçün əlavə vəsitələr cəmləşdirmək məqsədi ilə Azərbaycan Respublikası Prezidentinin xüsusi fondu yaradılsın.

Ədliyyə, daxili işlər və milli təhlükəsizlik nazirliklərinə tapşırılsın ki, həmin fondun Əsasnaməsinin layihəsini on gün ərzində Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsinlər.

Heydər ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 9 avqust 1994-cü il.
№ 181.

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASINDA
KORRUPSIYAYA QARŞI MÜBARİZƏNİN
GÜCLƏNDİRİLMƏSİ HAQQINDA
AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
PREZİDENTİNİN FƏRMANI**

Azərbaycan Respublikasında demokratik, hüquqi və dünyəvi dövlət quruculuğu, bazar iqtisadiyyatı prinsiplərinə və müxtəlif mülkiyyət formalarına əsaslanan iqtisadiyyatın, o cümlədən azad sahibkarlığın inkişaf etdirilməsi dövlət siyasətinin əsas istiqamətlərini təşkil edir. Son illər bu sahələrdə aparılan ardıcıl islahatlar və əldə olunan müsbət nəticələr dövlət quruculuğu və vətəndaş cəmiyyəti formalaşdırılmasında mühüm mərhələ olmaqla, iqtisadi potensialın artmasında böyük rol oynamış, ölkəmizin dünya iqtisadi sisteminə inteqrasiyasını sürətləndirmiş, əhalinin maddi rifahının yaxşılaşması üçün əsaslı zəmin yaratmışdır.

Eyni zamanda keçid dövründə sosial iqtisadi inkişafa mane olan hallara qarşı mübarizə metodları və üsulları genişləndirilmiş, cinayətkarlığa şərait yaradan halların, korrupsiyanın aradan qaldırılmasına yönəldilmiş əməli tədbirlər gücləndirilmişdir. Cəmiyyətin inkişafına mənfi təsir göstərən neqativ təzahürlərə qarşı mübarizə Azərbaycan Respublikasında daim diqqət mərkəzində olmuş, bununla əlaqədar müvafiq qərarlar qəbul edilmiş və təşkilati tədbirlər həyata keçirilmişdir.

Azərbaycan Respublikası Prezidentinin "Cinayətkarlığa qarşı mübarizənin gücləndirilməsi, qanunçuluğun və hüquq qaydalarının möhkəmləndirilməsi tədbirləri haqqında" 1994-cü il 9 avqust tarixli, "İstehsal, xidmət, maliyyə-kredit fəaliyyətinə dövlət nəzarətinin qaydaya salınması və əsassız yoxlamaların qadağan edilməsi barədə" 1996-cı il 17 iyun tarixli, "Dövlət nəzarət sisteminin təkmilləşdirilməsi və sahibkarlığın inkişafı sahəsində süni maneələrin aradan qaldırılması haqqında" 1999-cu il 7 yanvar tarixli Fərmanları, "Azərbaycan Respublikasında iqtisadi cinayətkarlığa qarşı mübarizə sahəsində bəzi tədbirlər haqqında" 1998-ci il 27 yanvar tarixli Sərəncamı cinayətkarlığa, o cümlədən korrupsiyaya qarşı mübarizəni dövlət siyasətinin mühüm istiqamətlərindən biri

hesab etmiş, onun daha da məqsədyönlü aparılmasına şərait yaratmışdır.

Ölkədə bu sahədə həyata keçirilmiş tədbirlər nəticəsində bir sıra ciddi qanun pozuntularının qarşısının alınmasına baxmayaraq, ümumbəşəri sosial bəla kimi qiymətləndirilən korrupsiya hallarının tam aradan qaldırılması hələlik mümkün olmamışdır. Dövlət strukturlarında və iqtisadiyyatın müxtəlif sahələrində işləyən, tənzimləyici və nəzarət funksiyalarını həyata keçirən bəzi məmurların öz vəzifə imkanlarından maddi nemətlərin və digər üstünlüklərin əldə olunması üçün istifadə etməsi, dövlət sərvətlərinin və vətəndaşlara məxsus əmlakın mənimsənilməsi, sahibkarların fəaliyyətinə əsassız müdaxilələr və digər qanun pozuntuları hələ də mövcuddur. Ayrı-ayrı vəzifəli şəxslərin qanunsuz hərəkətləri, bazar iqtisadiyyatının mühüm prinsiplərindən biri olan sağlam rəqabət mühitinin yaranmasına, işgüzar adamların fəaliyyətinə və xarici investisiyanın axınına əngəllər yaradır, islahatların həyata keçirilməsini çətinləşdirir.

Dövlət maliyyə vəsaitlərinin idarə olunmasında və xərclənməsində mövcud olan nöqsanlar, təsərrüfat subyektlərinin gəlirlərinin gizlədilməsi, qaçaqmalçılıq, vergidən yayınma kimi neqativ hallar xüsusi narahatlıq doğurur. Ayrı-ayrı şəxslərin müxtəlif qanunsuz yollarla varlanması son illər cəmiyyətdə yaranmış sağlam mənəvi mühitə ciddi ziyan vurur.

İqtisadi cinayətkarlığa qarşı mübarizənin müvafiq hüquqi bazasının yaradılmasının başa çatdırılmaması, hüquq mühafizə orqanlarının bəzi əməkdaşlarının fəaliyyətində sui-istifadə, səhlənkarlıq hallarına yol verilməsi həyata keçirilən tədbirlərin səmərəsini azaldır, cinayətkar ünsürlərin əməlləri üçün münbit şərait yaradır. Bütün bunlar vətəndaşların haqlı narazılıqlarına səbəb olur, ölkəmizin beynəlxalq aləmdə nüfuzuna xələl gətirir.

Qeyd olunanları nəzərə alaraq, iqtisadi cinayətkarlığa, korrupsiyaya, rüşvətxorluğa və digər vəzifədən sui-istifadə hallarına qarşı mübarizənin gücləndirilməsi, bu sahədə qanunvericiliyin və dövlət nəzarəti mexanizminin təkmilləşdirilməsi, qeyri sağlam inzibatçılığın aradan qaldırılması və dövlət idarə olunmasında aşkarlığın təmin edilməsi məqsədi ilə qərara alıram:

1. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinə və Azərbaycan Respublikası Prezidentinin İcra Aparatına (A. Rasi-zadə, R. Mehdiyev) tapşırılsın ki, "Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun və müvafiq Dövlət Proqramının hazırlanması üçün işçi qrupları yaratsınlar və 6 ay müddətində göstərilən sənədlərin layihələrini Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsinlər.

2. Bu fərman imzalandığı gündən qüvvəyə minir.

Heydər ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 8 iyun 2000-ci il.
№ 347.

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ BAŞ
PROKURORU YANINDA KORRUPSIYAYA QARŞI
MÜBARİZƏ İDARƏSİNİN ƏSASNAMƏSİNİN VƏ
PROKURORLUQ İŞÇİLƏRİNİN ÜMUMİ SAY
TƏRKİBİNİN TƏSDİQ EDİLMƏSİ HAQQINDA
AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
PREZİDENTİNİN FƏRMANI**

Azərbaycan Respublikasının Baş prokuroru yanında Korrupsiyaya qarşı Mübarizə İdarəsinin fəaliyyətinin təmin edilməsi məqsədi ilə **qərara alıram**:

1. Azərbaycan Respublikasının Baş prokuroru yanında Korrupsiyaya qarşı Mübarizə İdarəsinin Əsasnaməsi və prokurorluq işçilərinin ümumi say tərkibi təsdiq edilsin (əlavə olunur).

2. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinə tapşırılsın ki, bir ay müddətində:

2.1. normativ hüquqi aktların bu Fərmana uyğunlaşdırılması barədə təkliflərini hazırlayıb Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin;

2.2. Azərbaycan Respublikasının Baş prokuroru yanında Korrupsiyaya qarşı Mübarizə İdarəsinin fəaliyyətinin təşkili üçün müvafiq bina və maddi-texniki təminat ilə bağlı məsələləri həll etsin;

2.3. bu Fərmandan irəli gələn digər məsələləri həll etsin.

3. Bu Fərman imzalandığı gündən qüvvəyə minir.

**İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti**

**Bakı şəhəri, 28 oktyabr 2004-cü il.
№ 138.**

*Azərbaycan Respublikası Prezidentinin
2004-cü il 26 oktyabr tarixli,
138 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmişdir*

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ BAŞ PROKURORU YANINDA KORRUPSIYAYA QARŞI MÜBARİZƏ İDARƏSİNİN ƏSASNAMƏSİ

I. Ümumi müddəalar

1. Azərbaycan Respublikasının Baş prokuroru yanında Korrupsiyaya qarşı Mübarizə İdarəsi (bundan sonra-"İdarə") Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2004-cü il 3 mart tarixli, 114 nömrəli Sərəncamı ilə yaradılmışdır.

2. İdarə korrupsiya ilə bağlı cinayətlər üzrə həyata keçirilən ibtidai istintaq sahəsində ixtisaslaşmış qurumdur və Azərbaycan Respublikasının Baş prokuroruna (bundan sonra-"Baş prokuror") tabedir.

3. İdarə fəaliyyətində Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasını, Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələri, Azərbaycan Respublikasının qanunlarını, Azərbaycan Respublikası Prezidentinin fərman və sərəncamlarını, Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin qərar və sərəncamlarını, bu Əsasnaməni və Baş prokurorun əmr, sərəncam və göstərişlərini rəhbər tutur.

4. İdarə işini Azərbaycan Respublikası Prokurorluğunun qanunvericiliklə müəyyən edilmiş fəaliyyətinin əsas prinsiplərinə uyğun olaraq qurur.

II. İdarənin vəzifələri

5. Korrupsiyanın qarşısının alınması və korrupsiyaya qarşı mübarizə sahəsində İdarə aşağıdakı əsas vəzifələri yerinə yetirir:

5.1. korrupsiya ilə əlaqədar hüquqpozmalara dair daxil olmuş məlumatlara baxır və araşdırma aparır;

5.2. korrupsiya ilə bağlı cinayətlərlə əlaqədar cinayət işi başlayır və ibtidai istintaq aparır;

5.3. korrupsiya ilə bağlı cinayətlərin qarşısının alınması, aşkar edilməsi və açılması məqsədi ilə əməliyyat-axtarış fəaliyyətinin həyata keçirilməsi üçün tədbirlər görür və bu sahədə əməliyyat-axtarış fəaliyyətinin subyektləri tərəfindən qanunların icrasına nəzarəti həyata keçirir;

5.4. korrupsiya ilə bağlı cinayətlərin törədilməsi nəticəsində vurulmuş maddi ziyanın ödənilməsi, habelə tətbiq oluna biləcək əmlak müsadirəsinin təmin edilməsi üçün qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş tədbirlər görür;

5.5. korrupsiyaya qarşı mübarizənin vəziyyətini öyrənir, korrupsiya ilə əlaqədar hüquqpozmalarla bağlı məlumatları toplayır, təhlil edir, ümumiləşdirir və korrupsiyaya qarşı mübarizənin səmərəliliyinin artırılması üçün təklif və tövsiyələr hazırlayır;

5.6. korrupsiya ilə bağlı cinayətlərin ibtidai istintaqı, habelə həmin işlərin məhkəmə baxışı zamanı cinayət prosesində iştirak edən şahidlərin, zərər çəkmiş, təqsirləndirilən və digər şəxslərin təhlükəsizliyi üçün tədbirlərin görülməsini təmin edir;

5.7. korrupsiyaya qarşı mübarizə sahəsində görülən tədbirlər barədə Baş prokuror vasitəsilə Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə və Azərbaycan Respublikasının Korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə Komissiyasına mütəmadi olaraq məlumat verir;

5.8. korrupsiyaya qarşı mübarizə sahəsində dövlət orqanları və digər qurumlarla əməkdaşlıq edir;

5.9. İdarənin işçilərinin və onların yaxın qohumlarının təhlükəsizliyi üçün tədbirlərin görülməsini təmin edir;

5.10. korrupsiyaya qarşı mübarizə sahəsində görülən tədbirlər barədə ictimaiyyəti məlumatlandırır və fəaliyyətində aşkarlığı təmin edir;

5.11. korrupsiyaya qarşı mübarizə sahəsində maarifləndirmə və profilaktik tədbirləri həyata keçirir.

6. İdarə qanunvericiliyə müvafiq olaraq digər vəzifələri yerinə yetirir.

III. İdarənin hüquqları

7. İdarə vəzifələrinin həyata keçirilməsi məqsədi ilə:

7.1. qanunvericiliklə müəyyən edilmiş hallarda və qaydada fiziki və hüquqi şəxslərdən, dövlət orqanlarından, onların vəzifəli

şəxslərindən məlumatları, sənədləri və digər materialları tələbedir və götürür;

7.2. korrupsiya ilə əlaqədar hüquqpozmalar haqqında daxil olan məlumatlar üzrə ilkin yoxlama aparır, izahatlar alır, zərurət yarandıqda qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada təşkilatlarda təftişlərin, inventarlaşdırmaların, ekspertizaların və digər yoxlamaların keçirilməsi üçün tədbirlər görür;

7.3. səlahiyyətlərinə aid edilmiş cinayət işləri üzrə istintaq və digər prosesual hərəkətləri həyata keçirir;

7.4. korrupsiya ilə bağlı cinayətlərin qarşısının alınması, aşkar edilməsi və açılması məqsədi ilə əməliyyat-axtarış fəaliyyətinin subyektlərinə əməliyyat-axtarış tədbirlərinin həyata keçirilməsini tapşırır və görülmüş tədbirlər barədə məlumat alır;

7.5. korrupsiya ilə əlaqədar hüquqpozmaların törədilməsinə şərait yaradan halların aradan qaldırılması məqsədi ilə "Prokurorluq haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu ilə nəzərdə tutulmuş prokuror aktlarını tətbiq edir;

7.6. korrupsiya ilə əlaqədar hüquqpozmalar cinayət məsuliyyəti yaratmadıqda, bu hüquqpozmalar və onları törədən şəxslər barədə müvafiq dövlət orqanlarına və Azərbaycan Respublikasının Korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə Komissiyasına məlumat göndərir;

7.7. digər dövlətlərin korrupsiyaya qarşı mübarizə aparan qurumları və hüquq mühafizə orqanları ilə əməkdaşlıq edir, korrupsiyaya qarşı mübarizə sahəsində beynəlxalq əməkdaşlığın inkişaf etdirilməsi istiqamətində iş aparır, korrupsiyaya qarşı mübarizə sahəsində beynəlxalq təcrübəni öyrənir və bu sahədə səmərəli üsul və vasitələrin tətbiqi ilə əlaqədar təkliflər verir;

7.8. korrupsiyaya qarşı mübarizənin səmərəliliyinin artırılması məqsədi ilə korrupsiyanı doğuran səbəb və şəraitin, həmçinin korrupsiyaya qarşı mübarizə sahəsində müəyyən edilmiş nöqsanların aradan qaldırılması üçün təklif və tövsiyələr hazırlayır;

7.9. korrupsiyaya qarşı mübarizə ilə bağlı qanunvericiliyin təkmilləşdirilməsi üçün təkliflər verir;

7.10. İdarədə iş yerlərinin və orada yerləşən texniki vasitələrin məlumat sızmasından qorunması, habelə məlumat çıxarılması üçün istifadə olunan vasitələrin aşkarlanması və onların zərərsizləşdirilməsi məqsədi ilə tədbirlərin görülməsini təmin edir;

7.11. İdarə işçilərini xidməti silah, döyüş sursatı, texniki vasitələr və sair zəruri avadanlıqlarla təmin edir, onların mühafizəsi üçün tədbirlər görür;

7.12. korrupsiyaya qarşı mübarizə sahəsində maarifləndirmə tədbirlərini həyata keçirir, qanunvericiliyi təbliğ edir, korrupsiyaya qarşı mübarizə məsələləri ilə bağlı tədbirlərin və proqramların hazırlanmasında və həyata keçirilməsində iştirak edir;

7.13. beynəlxalq təşkilatlar, qeyri-hökumət təşkilatları, kütləvi informasiya vasitələri, korrupsiyaya qarşı mübarizə sahəsində ixtisaslaşmış mütəxəssislərlə əməkdaşlıq edir və onları analitik-informasiya işlərinin həyata keçirilməsinə cəlb edir;

7.14. qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş digər hüquqları həyata keçirir.

IV. İdarənin fəaliyyətinin təşkili

8. İdarənin işçilərinin statusu "Prokurorluq haqqında və Prokurorluq orqanlarında qulluq keçmə haqqında" Azərbaycan Respublikasının qanunları və digər qanunvericilik aktları ilə müəyyən edilir.

9. İdarə işini Azərbaycan Respublikasının Baş Prokurorluğunun idarə və şöbələri, prokurorluğun digər struktur qurumları ilə əlaqəli şəkildə qurur.

10. İdarənin fəaliyyətinə ümumi rəhbərliyi Baş prokuror həyata keçirir.

11. Korrupsiya ilə bağlı cinayətlərin qarşısının alınması, aşkar edilməsi və açılmasında əməliyyat-axtarış tədbirlərinin səmərəliliyinin artırılması məqsədi ilə əməliyyat-axtarış fəaliyyəti subyektlərinin korrupsiyaya qarşı mübarizə sahəsində ixtisaslaşmış və bu sahədə təcrübəyə malik olan əməkdaşları Baş prokurorun müraciəti əsasında əməliyyat-axtarış subyektlərinin rəhbərləri tərəfindən İdarəyə ezam edirlər. Əməliyyat-axtarış fəaliyyəti subyektlərinin qanunvericiliklə müəyyən olunmuş səlahiyyət bölgüsünə uyğun olaraq, İdarəyə ezam edilmiş əməkdaşları İdarə rəisinin tapşırıqlarını icra edir və görülmüş tədbirlər barədə ona məlumat verir.

12. İdarənin müstəntiqlərindən və əməliyyat-axtarış fəaliyyəti subyektlərinin əməkdaşlarından ibarət birgə istintaq-əməliyyat qrupu yaradıla bilər;

13. İdarə fəaliyyətində dövlət, xidməti, şəxsi və ailə həyatı, peşə və kommersiya sirlərinin qorunması üçün qanunvericiliklə müəyyən edilmiş tədbirlər görür.

14. İdarə fəaliyyəti haqqında illik hesabat tərtib edir və həmin hesabatı Baş prokuror vasitəsilə Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə və Azərbaycan Respublikasının Korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə Komissiyasına təqdim edir.

15. İdarənin strukturu və onun tərkibində yaradılan şöbələrin səlahiyyətləri Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə və bu Əsasnaməyə müvafiq olaraq Baş prokuror tərəfindən müəyyən edilir.

16. İdarə rəisi Azərbaycan Respublikasının Prezidenti ilə razılaşdırılmaqla Baş prokuror tərəfindən vəzifəyə təyin edilir və vəzifədən azad edilir.

17. İdarə rəisinin müavini və İdarənin digər işçiləri İdarə rəisinin təqdimatına əsasən Baş prokuror tərəfindən vəzifəyə təyin edilir və vəzifədən azad edilir.

18. İdarənin işçilərinin əmək haqqı Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti tərəfindən müəyyən edilir.

19. İdarə rəisi:

19.1. İdarənin işini təşkil edir və onun fəaliyyətinə rəhbərlik edir. İdarənin vəzifələrinin yerinə yetirilməsinə görə fərdi məsuliyyət daşıyır;

19.2. işçilər arasında vəzifə bölgüsü aparır;

19.3. əmr və göstərişlər verir;

19.4. ibtidai araşdırmaya prosessual rəhbərliyi həyata keçirən prokuror statusuna malik olmaqla ittiham aktını, tibbi xarakterli məcburi tədbirlərin tətbiq edilməsi üçün cinayət işinin məhkəməyə göndərilməsi haqqında qərarı təsdiq edir, cinayət-prosessual qanunvericiliyi ilə nəzərdə tutulmuş digər hüquqları həyata keçirir;

19.5. korrupsiya ilə bağlı törədilmiş və ya hazırlanan cinayətlərə dair daxil olmuş ərizə və digər məlumatların qeydiyyatına alınmasını təşkil edir, onlara baxılmasını, cinayət işi üzrə ibtidai istintaqın və ya ayrı-ayrı istintaq hərəkətlərinin aparılmasını müstəntiqə, yaxud müstəntiqlər qrupuna tapşırır;

19.6. müstəntiqlərin korrupsiya ilə bağlı cinayətlərin açılması, araşdırılması və qarşısının alınması üçün vaxtında müvafiq tədbirlər görməsinə nəzarəti həyata keçirir;

19.7. korrupsiya ilə bağlı cinayət işləri üzrə hərtərəfli, tam və obyektiv ibtidai istintaq aparılması üçün zəruri təşkilati tədbirlər görür;

19.8. İdarəyə ezam edilmiş əməliyyat-axtarış subyektləri əməkdaşlarının və İdarənin işçilərinin fəaliyyətinin əlaqələndirilməsini təmin edir və onların birgə fəaliyyətinə nəzarəti həyata keçirir;

19.9. İdarənin müstəntiqlərindən və İdarəyə ezam edilmiş əməliyyat-axtarış fəaliyyəti subyektlərinin əməkdaşlarından ibarət birgə istintaq-əməliyyat qrupu yaradır;

19.10. digər qurumlarla münasibətlərdə İdarəni təmsil edir və səlahiyyətləri daxilində müqavilə və digər sənədləri imzalayır;

19.11. İdarənin strukturuna daxil olan şöbələrin fəaliyyətinə nəzarəti təşkil edir və onların işinin əlaqələndirilməsini təmin edir;

19.12. İdarənin vəzifəli şəxslərinin qanunvericiliyə zidd olan qərar və göstərişlərinin ləğv edilməsi üçün tədbir görür;

19.13. işçilər tərəfindən qanunçuluğa, xidməti intizama və məxfilik rejiminə riayət olunmasına nəzarət edir;

19.14. İdarədə vəzifələrə təyinatlarla əlaqədar Baş prokurora təqdimat verir;

19.15. işçilərin həvəsləndirilməsi və ya onların intizam məsuliyyətinə cəlb edilməsi, işçilərə xüsusi rütbələr verilməsi barədə Baş prokuror qarşısında məsələ qaldırır;

19.16. işçilərin məzuniyyət məsələlərini həll edir, onların eza-miyyətə göndərilməsi barədə Baş prokuror qarşısında məsələ qal-dırır;

19.17. vətəndaşların qəbulu işini təşkil edir;

19.18. qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş digər səlahiyyətləri həyata keçirir.

20. İdarə rəisi olmadıqda, onun vəzifələrini İdarə rəisinin müa-vini icra edir.

**SAHİBKARLIĞIN İNKİŞAFINA MANE OLAN
MÜDAXİLƏLƏRİN QARŞISININ
ALINMASI HAQQINDA
AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
PREZİDENTİNİN FƏRMANI**

*(6 iyul 2006-cı il tarixli, 426 nömrəli
Fərmana əsasən dəyişikliklərlə)*

Azərbaycan Respublikasında sahibkarlığın inkişafı məqsədilə son illər xüsusi dövlət proqramları və sahibkarlıq fəaliyyətinə mane olan bürokratik əngəllərin və yoxlamaların aradan qaldırılmasına yönəldilmiş qərarlar qəbul edilmiş və digər tədbirlər həyata keçirilmişdir. Onların arasında Azərbaycan Respublikası prezidentinin "İstehsalat, xidmət, maliyyə-kredit fəaliyyətinə dövlət nəzarətinin qaydaya salınması və əsassız yoxlamaların qadağan edilməsi barədə" 1996-cı il 17 iyun tarixli 463 nömrəli və "Dövlət nəzarəti sisteminin təkmilləşdirilməsi və sahibkarlığın inkişafı sahəsində süni maneələrin aradan qaldırılması haqqında" 1999-cu il 7 yanvar tarixli 69 nömrəli fərmanları, Azərbaycan Respublikası prezidentinin 1997-ci il 24 iyun tarixli 610 nömrəli fərmanı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasında kiçik və orta sahibkarlığa dövlət köməyi proqramı (1997-2000-ci illər)" xüsusi yer tutur. Bu tədbirlərin və eləcə də həyata keçirilən iqtisadi islahatların nəticəsi olaraq hazırda ölkədə ümumi daxili məhsul istehsalının 71 faizi, o cümlədən sənayedə 50 faizi, kənd təsərrüfatında və ticarətdə 99 faizi özəl bölmənin payına düşür.

Eyni zamanda qeyd etmək lazımdır ki, sahibkarlığın inkişafı ilə bağlı görülən işlərə baxmayaraq, bu sahədə bir sıra problemlər hələ də tam aradan qaldırılmamışdır. Bu gün sahibkarlığın dövlət tənzimlənməsini həyata keçirən bir sıra mərkəzi, şəhər və rayon icra hakimiyyəti orqanlarının işi qənaətbəxş sayıla bilməz. Belə ki, ayrı-ayrı mərkəzi və yerli icra hakimiyyəti orqanları, o cümlədən vergi, gömrük, hüquq-mühafizə və sanitariya-epidemioloji xidmət orqanları tərəfindən sahibkarların fəaliyyətinə yerli-yersiz müdaxilələr edilir, müxtəlif yoxlamalar aparmaqla onların işinə maneçilik tö-

rədilir. Məhkəmələr tərəfindən iqtisadi mübahisələrin həllində süründürməçilik və qeyri-obyektiv qərarların qəbul olunması hallarına rast gəlinir. Bütün bunlar sahibkarlıq fəaliyyəti ilə məşğul olan adamların haqlı narazılığına səbəb olur, onların sahibkarlıq təşəbbüsünün reallaşmasına və daxili potensialdan daha dolğun istifadə edilməsinə imkan vermir.

Ölkədə sahibkarlığın inkişafını daha da sürətləndirmək və ona mane olan əsassız müdaxilələrin qarşısını almaq məqsədilə qərar alıram:

● 1. Azərbaycan Respublikası Daxili İşlər Nazirliyinin İqtisadiyyatda Cinayətkarlıqla Mübarizə İdarəsi ləğv edilsin.

Hüquq-mühafizə orqanlarının (məhkəmənin qərarları əsasında hallar istisna olmaqla) sahibkarlıq subyektlərinə müdaxilələri qadağan edilsin.

2. Azərbaycan Respublikasının Vergilər Nazirliyi:

● vergilərin ödənilməsində yol verilən nöqsanları, o cümlədən vergilərin əvvəlcədən qanunsuz ödənilməsi hallarını aradan qaldırsın;

● vergi yoxlamalarının qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş vaxtdan uzun müddətə aparılmasına və onun səlahiyyətinə aid olmayan yoxlamaların aparılmasına yol verməsin;

● vergi orqanları tərəfindən həyata keçirilən səyyar vergi yoxlamalarının sayını azaltsın və bir-birini təkrarlayan əsassız yoxlamaların qarşısını alsın;

● vergi orqanlarının vəzifəli şəxslərinin qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş vəzifələrinə əməl etməsinə ciddi nəzarət etsin və vergi ödəyicilərinə xidmət sahəsində süründürməçiliyin aradan qaldırılmasını təmin etsin;

● vergi orqanlarının vəzifəli şəxslərinin hərəkətlərindən (hərəkətsizliyindən) şikayətlərə vaxtında və obyektiv baxılmasını təmin edən müvafiq tədbirlər görsün;

● vergi orqanları tərəfindən təsərrüfat subyektlərinin fəaliyyətinin, o cümlədən bank hesabları üzrə əməliyyatlarının qeyri-qanuni surətdə məhdudlaşdırılması hallarının qarşısını alsın;

● vergi nəzarəti işinin qanunvericiliyə uyğun olaraq aparılmasını təmin etsin;

● bu fərmanın 2-ci bəndində müəyyən edilmiş tədbirlərin yerinə yetirilməsi barədə Azərbaycan Respublikasının prezidentinə mütəmadi olaraq məlumat versin.

3. Azərbaycan Respublikasının Dövlət Gömrük Komitəsi gömrük orqanları tərəfindən sahibkarlıq fəaliyyətinə qanunsuz müdaxilə hallarına son qoyulmasını təmin etsin, onların işini təkmilləşdirsin, qaçaqmalçılığa qarşı nəzarəti gücləndirsin və görülən işlər barədə Azərbaycan Respublikasının prezidentinə məlumat versin.

4. Azərbaycan Respublikası Rabitə Nazirliyinin, Azərbaycan Respublikası Səhiyyə Nazirliyinin və digər aidiyyəti mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının rəhbərlərinə tapşırılsın ki, həmin orqanlar və onların qurumları tərəfindən aparılan qanunsuz yoxlamaları və sahibkarlara törədilən maneələri aradan qaldırınsınlar, gələcəkdə sahibkarların fəaliyyətinə qeyri-qanuni müdaxilə hallarına yol verilməməsi üçün zəruri tədbirlər görsünlər.

5. Şəhər və rayon icra hakimiyyəti başçılarına tapşırılsın ki, həmin orqanların nəzarət və yoxlama funksiyalarını yerinə yetirən müxtəlif qurumlarını (departament, idarə, mərkəz, büro və s.) on gün müddətində ləğv etsinlər və bu barədə Azərbaycan Respublikasının prezidentinə məlumat versinlər.

6. Müəyyən edilsin ki, dövlət orqanları tərəfindən (vergi orqanları istisna olmaqla) sahibkarlıq subyektlərində yoxlamalar qanunvericiliklə müəyyən edilmiş hallarda və qaydada, yalnız Azərbaycan Respublikası İqtisadi İnkişaf Nazirliyinin nümayəndəsinin iştirakı ilə həyata keçirilə bilər.

7. Azərbaycan Respublikasının Daxili İşlər Nazirliyi Dövlət Yol Polisinin nəqliyyat vasitələrinin işinə yersiz müdaxilələrinin qarşısını alsın, onun işini təkmilləşdirsin, şəxsi heyətini 15 faiz ixtisar etsin. Yolların müvafiq texniki vasitələrlə təminatının yaxşılaşdırılmasına və şəxsi heyətin sosial müdafiəsinin gücləndirilməsinə dair təkliflərini bir ay müddətində Azərbaycan Respublikasının prezidentinə təqdim etsin.

8. Azərbaycan Respublikasının məhkəmələrinə tövsiyə olunsun ki:

● iqtisadi və sahibkarlıq fəaliyyətinə dair mübahisələrin həlli ilə bağlı qərarların qəbulunda qanunun aliliyini təmin etsinlər və

mübahisələrin baxılmasında süründürməçilik hallarına yol verməsinlər;

● məhkəmə icraatı zamanı dövlət müəssisələrinin hüquqi və fiziki şəxslər qarşısında öhdəliklərinin təmin edilməsi ilə bağlı tələbin dövlət əmlakı hesabına ödənilməsi barədə qərarlar qəbul edərkən dövlət əmlakının süni surətdə müflisləşdirilməklə əsassız olaraq özgəninkiləşdirilməsinə yol verməsinlər. Azərbaycan Respublikasının Dövlət Əmlakının İdarə Edilməsi üzrə Dövlət Komitəsi dövlət müəssisələri ilə bağlı məhkəmə mübahisələrində dövlətin maraqlarının təmsil edilməsini təmin etsin.

9. Sahibkarların hüquqlarının müdafiəsi ilə əlaqədar Azərbaycan Respublikasının Ali Məhkəməsinə təklif edilsin ki, hakimlərin ədalətsiz və bir çox hallarda mövcud qanunları təhrif edən qərarlarını araşdırıb Azərbaycan Respublikası Ali Məhkəməsinin İntizam Kollegiyasında baxılmasını təmin etsin və altı ay müddətində barələrində intizam məsuliyyəti tətbiq edilmiş hakimlər haqqında Azərbaycan Respublikasının prezidentinə müvafiq məlumat təqdim etsin.

10. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti:

● mərkəzi və yerli icra hakimiyyəti orqanları tərəfindən sahibkarlara verilən müxtəlif növ sertifikat, şəhadətnamə, xüsusi razılıq və bu kimi digər sənədlərin verilməsini tənzimləyən mexanizmlərin səmərəliliyini araşdırın və nəticəsi barədə Azərbaycan Respublikasının prezidentinə məlumat versin;

● Azərbaycan Respublikası Vergilər Nazirliyinin yoxlama-nəzarət funksiyalarını həyata keçirən və müasir tələblərə cavab verməyən struktur bölmələri işçilərinin sayını 40 faiz ixtisar etsin, nazirliyin tədris mərkəzinin fəaliyyətə başlaması üçün zəruri tədbirlər görsün və bunlar barədə Azərbaycan Respublikasının prezidentinə məlumat versin;

● vergi orqanlarının maddi-texniki təminatının yaxşılaşdırılmasını, müasir tələblərə cavab verən kompüter şəbəkəsinin yaradılmasını təmin etsin və vergi orqanları işçilərinin maaşlarının artırılmasına dair təkliflərini bir ay müddətində Azərbaycan Respublikasının prezidentinə təqdim etsin;

● əsassız vergi yoxlamalarının qarşısının alınması məqsədilə dövlət vergi orqanları tərəfindən həyata keçirilən operativ nəzarət

funksiyalarını tənzimləyən müvafiq qanunvericilik aktlarının layihələrini hazırlayıb Azərbaycan Respublikasının prezidenti ilə razılaşdıraraq bir ay müddətində təsdiq etsin;

- kiçik sahibkarlıq subyektləri üçün sadələşdirilmiş uçot sistemini müəyyənləşdirən normativ-hüquqi aktın layihəsini bir həftə müddətində Azərbaycan Respublikasının prezidentinə təqdim etsin;

- sahibkarlıq subyektlərinin vergi borclarına görə bank hesablarından vəsaitin dövlət büdcəsinə alınmasının icrası mexanizmlərinə dair təkliflərini on beş gün müddətində Azərbaycan Respublikasının prezidentinə təqdim etsin;

- yoxlama və nəzarət funksiyalarını həyata keçirən bəzi dövlət orqanları ilə sahibkarlıq subyektləri arasında partnyorluq sazişlərinin bağlanması praktikasına keçidin təmin edilməsi üçün zəruri tədbirlər həyata keçirsin və bu barədə Azərbaycan Respublikasının prezidentinə məlumat versin;

- sahibkarlıq subyektlərində yoxlamaların uçotunun aparılması məqsədilə tətbiq olunan Nəzarət Kitabçasından istifadənin səmərəliliyini artırmaq üçün bir ay müddətində zəruri tədbirlər görsün;

- öz səlahiyyətləri daxilində bu fərmandan irəli gələn digər məsələləri həll etsin.

11. Azərbaycan Respublikasının İqtisadi İnkişaf Nazirliyi:

- sahibkarlıq fəaliyyəti ilə məşğul olan bütün subyektlərin Nəzarət Kitabçası ilə təmin olunması məsələsini həll etsin, yoxlamalarla bağlı bu kitabçalarda olan qeydlərin təhlilini aparsın və ildə iki dəfə bu barədə Azərbaycan Respublikasının prezidentinə məlumat versin;

- sahibkarlarla operativ əlaqə sistemi yaratsın, onların fəaliyyətinə mane olan və qanunsuz müdaxilə edənlər haqqında məlumatı sistemləşdirib tədbir görülmək üçün müvafiq orqanlara göndərsin və nəticəsi barədə mütəmadi olaraq Azərbaycan Respublikasının prezidentinə məlumat versin.

12. Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyi sahibkarların fəaliyyətinə qanunvericiliklə nəzərdə tutulmayan müdaxilə hallarına yol verən ictimai təşkilatlar barəsində qanunvericiliyə uyğun müvafiq tədbirlər görsün.

13. "Azərbaycan Respublikası Cinayət-Prosessual Məcəlləsinin təsdiq edilməsi, qüvvəyə minməsi və bununla bağlı hüquqi tənzimləmə məsələləri haqqında" Azərbaycan Respublikası Qanununun və həmin qanunla təsdiq edilmiş Azərbaycan Respublikası Cinayət-Prosessual Məcəlləsinin tətbiq edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikası prezidentinin 2000-ci il 25 avqust tarixli 387 №-li fərmanına aşağıdakı redaksiyada "4" bəndi əlavə edilsin:

"4. Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 192-ci (Qanunsuz sahibkarlıq), 193-cü (Yalançı sahibkarlıq) və 213-cü (Vergi ödəməkdən yayınma) maddələri üzrə cinayət işləri Azərbaycan Respublikası Vergilər Nazirliyi tərəfindən başlandıqda, həmin cinayətlərin ibtidai istintaqı zamanı Azərbaycan Respublikası Cinayət Məcəlləsinin 178-ci (Dələduzluq), 179-cu (Mənimsəmə və ya israf etmə), 184-cü (Aldatma və ya etibardan sui-istifadə etmə yolu ilə əmlaka ziyan vurma), 195-ci (Qanunsuz kredit alma və ya kreditlərdən təyinatı üzrə istifadə etməmə), 196-cı (Kreditor borclarını ödəməkdən qəsdən yayınma), 197-ci (Əmtəə nişanlarından qanunsuz istifadə etmə), 198-ci (Bilə-bilə yalan reklam etmə), 199-cu (İnhisarçılıq hərəkətləri və rəqabəti məhdudlaşdırma), 200-cü (İstehlakçıları aldatma və ya pis keyfiyyətli məhsul istehsal etmə və satma), 201-ci (Əqdin bağlanmasına və ya onun bağlanmasından imtinaya məcbur etmə), 202-ci (Kommersiya və ya bank sirri olan məlumatları qanunsuz yolla əldə etmə və ya yayma), 203-cü (Qiymətli kağızların buraxılması (emissiyası) qaydalarını pozma), 204-cü (Saxta pul və ya qiymətli kağızlar hazırlama və ya satma), 205-ci (Saxta kredit və ya hesab kartlarını və ya başqa ödəniş sənədlərini hazırlama və ya satma), 208-ci (Xarici valyuta vəsaitlərini xaricdən qaytarmama), 210-cu (Müflisləşmə zamanı qanunsuz hərəkətlər), 211-ci (Qəsdən müflisləşmə), 212-ci (Saxta müflisləşmə), 308-ci (Vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə), 309-cu (Vəzifə səlahiyyətlərini aşma), 311-ci (Rüşvət alma), 312-ci (Rüşvət vermə), 313-cü (Vəzifə saxtakarlığı), 314-cü (Səhlənkarlıq), 320-ci (Rəsmi sənədləri, dövlət təltiflərini, möhürləri, ştampları, blankları saxtalaşdırma, hazırlama, satma və ya saxta sənədlərdən istifadə etmə) və 326-cı (Rəsmi sənədləri, ştampları, möhürləri oğurlama və ya məhv etmə) maddələrin-

də göstərilən cinayətlərin əlamətləri aşkar olduqda göstərilən işlər üzrə ibtidai istintaq Azərbaycan Respublikası Vergilər Nazirliyi tərəfindən aparılır”.

14. Bu fərman dərc olunduğu gündən qüvvəyə minir.

**Heydər ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti**

**Bakı şəhəri, 28 sentyabr 2002-ci il
№ 790.**

**AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASINDA
SAHİBKARLIĞIN İNKİŞAFI İLƏ BAĞLI BƏZİ
TƏDBİRLƏR HAQQINDA
AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
PREZİDENTİNİN FƏRMANI**

Azərbaycan Respublikasında sahibkarlıq fəaliyyətinin davamlı inkişafı dövlətin iqtisadi siyasətinin mühüm tərkib hissələrindən birini təşkil edir. Bu istiqamətdə dövlət tərəfindən ardıcıl olaraq dövlət-sahibkar münasibətlərinin inkişaf etdirilməsi, qanunvericiliyin və inzibati proseduraların təkmilləşdirilməsi, qanunsuz müdaxilələrin və süni maneələrin aradan qaldırılması, sahibkarlığa dövlət dəstəyi mexanizmlərinin formalaşdırılması, maarifləndirmə və müxtəlif növ xidmətlərin göstərilməsi sahələrini əhatə edən kompleks tədbirlər həyata keçirilmişdir.

Bunun nəticəsində Azərbaycanda sahibkarlar təbəqəsi formalaşmış, iqtisadiyyatın inkişafında özəl sektorun rolu əhəmiyyətli dərəcədə artmış, iqtisadi fəaliyyət sahələrində sahibkarlıq üçün münbit şərait yaranmış, qanunvericilik qaydaları liberallaşmış, maliyyə-kredit təminatı yaxşılaşmış, sahibkarların vergi yükü, onların fəaliyyətinə qanunsuz müdaxilələrin sayı azalmış, hüquqlarının müdafiəsi sistemi təkmilləşmiş, iş adamlarının beynəlxalq əlaqələri genişlənmiş və digər nailiyyətlər əldə edilmişdir.

Davamlı iqtisadi inkişafın təmin edilməsi sahibkarlığın dəstəklənməsi sahəsində yeni vəzifələr müəyyən etmişdir. Bu vəzifələrin yerinə yetirilməsi biznes mühitində bəzi mövcud problemlərin aradan qaldırılmasını tələb edir. Belə ki, mövcud çoxpilləli biznesə başlama proseduraları, mürəkkəb icazələr sistemi uzun müddət tələb etməklə bərabər, bəzi hallarda bürokratik əngəllər və sürüdülməçilik yaradır.

Göstərilən mənfə halların aradan qaldırılması, ölkədə sahibkarlığın sürətlə inkişaf etdirilməsi və daha əlverişli biznes mühitinin formalaşdırılması məqsədi ilə qərara alıram:

1. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinə tapşırılsın ki, bir ay müddətində:

1.1. Azərbaycan Respublikasının Ədliyyə Nazirliyi, Azərbaycan Respublikasının İqtisadi İnkişaf Nazirliyi, Azərbaycan Respub-

likasının Vergilər Nazirliyi, Azərbaycan Respublikasının Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyi, Azərbaycan Respublikasının Dövlət Sosial Müdafiə Fondu və Azərbaycan Respublikasının Dövlət Statistika Komitəsi ilə birlikdə vahid kodlaşdırmanın tətbiqi ilə sahibkarlıq fəaliyyəti subyektlərinin fəaliyyətinin "bir pəncərə" (vahid qeydiyyat orqanı) prinsipinə uyğun təşkilinə dair təkliflərini hazırlayıb Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin;

1.2. aidiyyəti icra hakimiyyəti orqanları ilə birlikdə torpaq sahələrinin ayrılması, tikinti (yenidənqurma və bərpa) işlərinə icazə verilməsi, o cümlədən inşaat pasportunun hazırlanması, tikintinin ekspertizadan keçirilməsi proseduralarının sadələşdirilməsi və bununla əlaqədar müddətlərin azaldılması ilə bağlı təkliflərini hazırlayıb Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin;

1.3. qüvvədə olan normativ hüquqi aktların bu Fərmana uyğunlaşdırılması barədə təkliflərini Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin;

1.4. bu Fərmandan irəli gələn digər məsələləri həll etsin.

2. Bu Fərman dərc olunduğu gündən qüvvəyə minir.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 30 aprel 2007-ci il
№ 567

**SAHİBKARLIQ FƏALİYYƏTİ SUBYEKTLƏRİNİN
FƏALİYYƏTİNİN "BİR PƏNCƏRƏ"
PRİNSİPİ ÜZRƏ TƏŞKİLİNİN TƏMİN EDİLMƏSİ
TƏDBİRLƏRİ HAQQINDA
AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
PREZİDENTİNİN SƏRƏNCAMI**

Ölkədə sahibkarlığın inkişafının sürətləndirilməsi, biznes mühitinin əlverişliliyinin daha da artırılması və biznesə başlama prosedurlarının sadələşdirilməsi üçün zəruri tədbirlərin görülməsi məqsədi ilə **qərara alıram**:

1. Sahibkarlıq fəaliyyəti subyektlərinin fəaliyyətinin "bir pəncərə" prinsipi üzrə vahid dövlət qeydiyyat orqanı Azərbaycan Respublikasının Vergilər Nazirliyi müəyyən edilsin.

2. Sahibkarlıq fəaliyyəti subyektlərinin fəaliyyətinin "bir pəncərə" prinsipi 2008-ci il 1 yanvar tarixindən tətbiq edilsin.

3. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabineti:

3.1. normativ-hüquqi aktların bu Sərəncama uyğunlaşdırılması barədə təkliflərini hazırlayıb Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin;

3.2. sahibkarlıq fəaliyyəti subyektlərinin fəaliyyətinin "bir pəncərə" prinsipinə uyğun təşkili ilə bağlı lazımi tədbirlər görsün;

3.3. bu Sərəncamdan irəli gələn digər məsələləri həll etsin.

**İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti.**

Bakı şəhəri, 25 oktyabr 2007-ci il.

№ 2458

**"MÜSADİRƏ EDİLMİŞ ƏMLAKIN BİR HİSSƏSİNİN
HÜQUQ-MÜHAFİZƏ VƏ DİGƏR ORQANLARIN
MADDİ-TEXNİKİ BAZASININ
YAXŞILAŞDIRILMASINA YÖNƏLDİLMƏSİ
QAYDALARI" NIN TƏSDİQ EDİLMƏSİ BARƏDƏ
AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
PREZİDENTİNİN FƏRMANI**

Hüquq-mühafizə və digər orqanların maddi-texniki bazasının yaxşılaşdırılması məqsədi ilə **qərara alıram**:

1. "Müsadirə edilmiş əmlakın bir hissəsinin hüquq-mühafizə və digər orqanların maddi-texniki bazasının yaxşılaşdırılmasına yönəldilməsi Qaydaları" təsdiq edilsin (əlavə olunur).

2. "Azərbaycan Respublikası ərazisində səlahiyyətli orqanlar tərəfindən tutulmuş qaçaq malla əlaqədar məsələlərin tənzimlənməsi qaydası haqqında" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 1992-ci il 23 oktyabr tarixli, 278 nömrəli Fərmanı qüvvədən düşmüş hesab edilsin.

3. Bu Fərman dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

**İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti**

**Bakı şəhəri, 16 oktyabr 2006-cı il
№ 469**

*Azərbaycan Respublikası Prezidentinin
2006-cı il 16 oktyabr tarixli,
469 nömrəli Fərmanı ilə təsdiq edilmişdir*

MÜSADİRƏ EDİLMİŞ ƏMLAKIN BİR HİSSƏSİNİN HÜQUQ-MÜHAFİZƏ VƏ DİGƏR ORQANLARIN MADDİ-TEXNİKİ BAZASININ YAXŞILAŞDIRILMASINA YÖNƏLDİLMƏSİ QAYDALARI

I. Ümumi müddəalar

1.1. Bu Qaydalar "Korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə Dövlət Proqramının (2004-2006-cı illər) təsdiq edilməsi barədə" Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2004-cü il 3 sentyabr tarixli, 377 nömrəli Sərəncamının icrası ilə əlaqədar hazırlanmışdır və müsadirə edilmiş əmlakın bir hissəsinin hüquq-mühafizə və digər orqanların maddi-texniki bazasının yaxşılaşdırılmasına yönəldilməsi qaydalarını müəyyən edir.

1.2. Bu Qaydalara əsasən, məhkəmənin hökmü (qərarı) əsasında müsadirə edilmiş əmlakın bir hissəsi cinayət işləri üzrə ibtidai istintaq aparmış hüquq-mühafizə orqanlarına və inzibati xətlər haqqında işlər üzrə icraata başlamış orqanlara verilir.

1.3. Müsadirə edilmiş qiymətli metalların, qiymətli daşların və digər zinət əşyalarının, habelə tarixi, elmi, bədii, mədəni, dini baxımdan xüsusi əhəmiyyət kəsb edən əmlakın hüquq-mühafizə və digər orqanların maddi-texniki bazasının yaxşılaşdırılmasına yönəldilməsinə yol verilmir.

II. Hüquq-mühafizə və digər orqanların maddi-texniki bazasının yaxşılaşdırılmasına yönəldilən müsadirə edilmiş əmlakın bir hissəsinin verilməsi şərtləri

2.1. Müsadirə edilmiş əmlakın bir hissəsinin qanunvericiliyə uyğun olaraq hüquq-mühafizə və digər orqanlara verilməsi aşağıdakı qaydada həyata keçirilir:

2.1.1. müsadirə edilmiş əmlakın qanunvericiliklə müəyyən olunmuş qaydada hərraclarda satılması və əldə olunan vəsaitin verilməsi;

2.1.2. milli və xarici valyutada olan pul vəsaitlərinin müvafiq qaydada Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi nəzdində Baş Dövlət Xəzinədarlığının Azərbaycan Respublikasının Milli Bankındakı hesabına mədaxil olunması;

2.1.3. müsadirə edilmiş əmlakın natura şəklində verilməsi.

III. Hüquq-mühafizə və digər orqanların maddi-texniki bazasının yaxşılaşdırılmasına yönəldilən müsadirə edilmiş əmlakın bir hissəsinin verilməsinin müəyyən edilməsi

3.1. Qanunvericiliklə müəyyən olunmuş hallar istisna olmaqla, hüquq-mühafizə və digər orqanların maddi-texniki bazasının yaxşılaşdırılması məqsədi ilə onlara verilən müsadirə edilmiş əmlakın bir hissəsi aşağıdakı kimi müəyyən edilir:

3.1.1. müsadirə edilmiş əmlakın qanunvericiliklə müəyyən olunmuş qaydada hərraclər vasitəsilə satışından daxil olan vəsaitlərin (bu əmlakın saxlanması, daşınması, qiymətləndirilməsi və satışı ilə bağlı, habelə qanunvericiliklə müəyyən olunan digər xərclər çıxılmaqla) 30 faizi;

3.1.2. Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi nəzdində Baş Dövlət Xəzinədarlığının Azərbaycan Respublikasının Milli Bankındakı hesabına daxil olan müsadirə edilmiş milli və xarici valyutada olan pul vəsaitlərinin (bank əməliyyatları üzrə xərclər çıxılmaqla) 25 faizi;

3.1.3. müsadirə edilmiş əmlakdan hüquq-mühafizə və digər orqanların tələbatlarına cavab verən əmlak tam natura şəklində bu orqanlara verilir.

3.2. Bu Qaydaların 3.1.1 və 3.1.2-ci yarımbəndlərində qeyd olunan vəsaitlərin aidiyyəti üzrə köçürülməsi aşağıdakı qaydada həyata keçirilir:

3.2.1. hərrac baş tutduğu andan sonra 3 gün ərzində Respublika Aukcion Mərkəzi və ya Fond Birjası tərəfindən əmlakın saxlanması, daşınması, qiymətləndirilməsi və satışı ilə bağlı, habelə qanunvericiliklə müəyyən olunan digər xərclər, o cümlədən cinayət nəticəsində dəymiş ziyanın ödənilməsi xərcləri çıxılmaqla, bu Qaydaların 3.1.1-ci yarımbəndində göstərilən vəsait aidiyyəti orqanın hesabına, qalan vəsait isə dövlət büdcəsinə köçürülür;

3.2.2. Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi nəzdində Baş Dövlət Xəzinədarlığının Azərbaycan Respublikasının Milli Bankındakı hesabına daxil olan müsadirə edilmiş milli və ya xarici valyutada olan vəsaitdən məhkəmə hökmü (qərarı) qüvvəyə mindikdən sonra 3 gün ərzində qanunvericiliklə müəyyən edilən xərclər, o cümlədən cinayət nəticəsində dəymiş ziyanın ödənilməsi xərcləri çıxılmaqla, bu Qaydaların 3.1.2-ci yarımbəndində göstərilən vəsait aidiyyəti orqanın hesabına, qalan vəsait isə dövlət büdcəsinə köçürülür.

IV. Hüquq-mühafizə və digər orqanların maddi-texniki bazasının yaxşılaşdırılmasına yönəldilən əmlakın uçotu

4.1. Hüquq-mühafizə və digər orqanların maddi-texniki bazasının yaxşılaşdırılmasına yönəldilən müsadirə edilmiş əmlak qanunvericiliklə müəyyən olunmuş qaydada büdcədən kənar daxilolmalarda uçota alınır.

4.2. Bu Qaydaların 4.1-ci bəndinə əsasən, uçota alınan daxilolmalar hüquq-mühafizə və digər orqanların balansında ilin əvvəlinə və ilin axırına müvafiq subhesablar üzrə əks etdirilir.

4.3. Hüquq-mühafizə və digər orqanların maddi-texniki bazasının yaxşılaşdırılmasına yönəldilən əmlakın hərəkəti haqqında məlumatlar "Əmlakın (qiymətlilərin) uçot kartı" və "Müsadirə olunmuş əmlakın hərəkəti haqqında" hesabat formalarında əks etdirilir.

4.4. Hüquq-mühafizə və digər orqanların maddi-texniki bazasının yaxşılaşdırılmasına yönəldilən müsadirə edilmiş əmlakın hərəkəti haqqında hesabat forması və onun təqdim olunması qaydaları Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi tərəfindən müəyyən edilir.

4.5. Bu Qaydaların 4.3-cü bəndində göstərilən hesabat formaları hüquq-mühafizə və digər orqanlar tərəfindən altı ayda bir dəfə tərtib edilməklə, Azərbaycan Respublikasının Korrupsiyaya qarşı mübarizə üzrə Komissiyasına, Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyinə və Azərbaycan Respublikasının Dövlət Əmlakının İdarə Edilməsi üzrə Dövlət Komitəsinə növbəti ayın 20-dək təqdim edilir.

**ETİK DAVRANIŞ
QAYDALARI HAQQINDA
NORMATİV HÜQUQİ
SƏNƏDLƏR**

DÖVLƏT QULLUQÇULARININ ETİK DAVRANIŞ QAYDALARI HAQQINDA AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ QANUNU

*(28 aprel 2009-cu il tarixli, 807-IIIQD nömrəli
Qanuna əsasən dəyişikliklərlə)*

Bu qanun dövlət qulluqçuları üçün etik davranış qaydalarını və prinsiplərini və onlara əməl edilməsi ilə bağlı hüquqi mexanizmləri müəyyən edir.

FƏSİL I. Ümumi müddəalar

Maddə 1. Qanunun əhatə dairəsi

1.1. Bu qaydalar dövlət qulluqçusu statusuna malik olan bütün şəxslərə şamil edilir.

1.2. Hər bir dövlət qulluqçusu qanunun aliliyini, insan hüquqlarını, demokratik prinsipləri və yüksək etik davranış qaydalarını rəhbər tutaraq, bu qanunun müddəalarına əməl etməyə borcludur.

Maddə 2. Qanunun məqsədləri

2.0. Bu qanunun məqsədləri aşağıdakılardan ibarətdir:

2.0.1. dövlət orqanlarının və dövlət qulluğunun nüfuzunun artırılması, vətəndaşların dövlət orqanlarına və dövlət qulluqçularına etimadının yüksəldilməsi;

2.0.2. dövlət orqanları və dövlət qulluqçularının fəaliyyətində səmərəliliyin və şəffaflığın artırılması;

2.0.3. dövlət orqanlarında korrupsiyanın və dövlət qulluqçularının fəaliyyətində maraqların toqquşmasının qarşısının alınması;

2.0.4. dövlət qulluqçuları tərəfindən etik davranış qaydalarına əməl olunmasının təmin edilməsi;

2.0.5. dövlət qulluqçularından gözlənilən davranış barədə vətəndaşların məlumatlandırılması;

2.0.6. dövlət orqanlarının və dövlət qulluqçularının fəaliyyətinin

qiymətləndirilməsinə vətəndaşların təsiri imkanlarının genişləndirilməsi.

Maddə 3. Xidməti davranışın hüquqi tənzimlənməsi

3.1. Dövlət qulluqçusunun xidməti davranışı qanunvericiliklə ona verilmiş hüquqların həyata keçirilməsi və vəzifələrinin yerinə yetirilməsi ilə əlaqədar fəaliyyətidir. Dövlət qulluqçusunun xidməti davranışı bu qanunla müəyyən edilmiş etik davranış qaydalarına və prinsiplərinə əsaslanmalıdır.

3.2. Dövlət qulluqçusunun xidməti davranışı bu qanuna və digər normativ hüquqi aktlara uyğun olaraq tənzimlənir.

3.3. Bu qanunla müəyyən olunmuş etik davranış qaydalarını dəqiqləşdirən normalar, onlara riayət olunması ilə bağlı təminatlar dövlət orqanlarının digər normativ hüquqi aktları ilə müəyyənləşdirilə bilər. Göstərilən normativ hüquqi aktlar bu qanunun müddəalarına zidd olmamalıdır.

FƏSİL II. Etik davranış qaydaları

Maddə 4. Vicdanlı davranış

4.1. Şəxsin, cəmiyyətin və dövlətin maraqları naminə dövlət qulluqçuları öz vəzifə borcunu səmərəli yerinə yetirməyə borcludur.

4.2. Dövlət qulluqçusu bütün hallarda hər bir şəxs üçün vicdanlılıq nümunəsi olmalıdır.

Maddə 5. Peşəkarlıq və fərdi məsuliyyətin artırılması

5.1. Dövlət qulluqçusu öz fəaliyyətini Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyi ilə müəyyən olunmuş səlahiyyətlər çərçivəsində və peşəkarlıq səviyyəsində yerinə yetirməyə borcludur.

5.2. Dövlət qulluqçusu etik davranışı və öz peşəkar fəaliyyəti ilə dövlət orqanlarına, hüquqi və fiziki şəxslərin inamını artırmalı və möhkəmləndirməlidir.

Maddə 6. Loyallıq

6.1. Dövlət qulluqçusu onun xidməti vəzifəsinə aid olmadığı hallarda, dövlət orqanlarının, onların rəhbərlərinin fəaliyyəti ilə əlaqədar (qanunsuz fəaliyyət istisna olmaqla) tənqidi ictimai

mülahizələrdən, çıxışlardan və onların fəaliyyətinə ictimai qiymət verilməsindən çəkinməlidir. Bu qayda dövlət qulluqçusunun elmi-pedaqoji fəaliyyəti ilə bağlı çıxışlarına və ya elmi yazılarına şamil olunmur.

6.2. Dövlət qulluqçusu dövlət qulluğu ilə bağlı vəzifələrin icrası ilə bir araya sığmayan və onun adına xələl gətirə biləcək, habelə dövlət orqanının nüfuzunu aşağı sala biləcək hərəkətlərə yol verməməlidir.

6.3. Dövlət qulluqçusu dövlət orqanı tərəfindən açıq çıxışlarla bağlı müəyyən olunmuş qaydalara əməl etməlidir.

6.4. Dövlət qulluqçusu qanunvericilikdə dövlət qulluğu ilə bağlı nəzərdə tutulmuş məhdudiyətlərə əməl etməlidir.

Maddə 7. İctimai etimad

7.1. Dövlət qulluqçusu Azərbaycan Respublikasının, dövlət orqanının və dövlət qulluğunun nüfuzunu möhkəmləndirməyə, öz adını və şərəfini uca tutmağa borcludur.

7.2. Dövlət qulluqçusu etik davranış qaydalarının onun tərəfindən pozulması nəticələrini aradan qaldırmağa, o cümlədən ictimai etimadın bərpası üçün tədbirlər görməyə borcludur.

7.3. Dövlət qulluqçusu dövlət orqanlarının və onların vəzifəli şəxslərinin fəaliyyəti barədə ictimaiyyəti məlumatlandıran kütləvi informasiya vasitələri nümayəndələrinin qanunla müəyyən edilmiş hallarda və qaydada doğru (dürüst) məlumatlar almasına köməklik göstərməlidir.

Maddə 8. İnsanların hüquq, azadlıq və qanuni maraqlarına, şərəf və ləyaqətinə və işgüzar nüfuzuna hörmət. Hüquqi şəxslərin işgüzar nüfuzuna hörmət

8.1. Dövlət qulluqçularının fəaliyyəti insanların hüquq, azadlıq və qanuni maraqlarının təmin olunmasına, qorunmasına və müdafiəsinə xidmət etməlidir.

8.2. Dövlət qulluqçusu insanların hüquq və azadlıqlarını, qanuni maraqlarını pozan, onların şərəf, ləyaqət və işgüzar nüfuzunu ləkələyə biləcək qərarlara və hərəkətlərə (və ya hərəkətsizliyə) yol verməməlidir.

8.3. Qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş hallar istisna olmaqla,

dövlət qulluqçusu xidməti vəzifələrinin icrası ilə bağlı fiziki şəxslərin, habelə digər dövlət qulluqçularının şəxsi həyatı, şərəf və ləyaqəti barədə ona məlum olmuş məlumatların konfidensiallığını təmin etməlidir.

8.4. Dövlət qulluqçusu hüquqi şəxslərin işgüzar nüfuzuna hörmətlə yanaşmalı və onların işgüzar nüfuzunu ləkələyə biləcək hərəkətlərə (və ya hərəkətsizliyə) yol verməməlidir.

Maddə 9. Mədəni davranış

Dövlət qulluqçusu bütün şəxslərə, o cümlədən birbaşa və yuxarı rəhbəri ilə və ya tabeliyində olan şəxslərə münasibətdə nəzakətli, xeyirxah, diqqətli və səbiri olmalıdır.

Maddə 10. Əmr, sərəncam və ya tapşırıqların yerinə yetirilməsi

10.1. Dövlət qulluqçusu birbaşa və ya yuxarı rəhbərinin qanuna uyğun olan və səlahiyyətləri daxilində qəbul etdiyi yazılı əmri, sərəncamı və ya verdiyi şifahi tapşırıqları yerinə yetirməyə borcludur.

10.2. Dövlət qulluqçusu birbaşa və ya yuxarı rəhbəri tərəfindən ona verilən əmrin, sərəncamın və ya tapşırığın qanuna və ya digər normativ hüquqi akta zidd olmasına əmindirsə, bu barədə yazılı əsaslandırmanı birbaşa və ya yuxarı rəhbərinə təqdim etməlidir. O, birbaşa rəhbərindən bu əmr, sərəncam və ya tapşırığın yazılı şəkildə təsdiq olunmasını tələb etməlidir. Birbaşa rəhbərindən yazılı şəkildə təsdiq edilmiş əmr, sərəncam və ya tapşırıq almasına baxmayaraq, dövlət qulluqçusu onların qanuna, yaxud digər normativ hüquqi akta zidd olmasına inanmaqda davam edərsə, o, həmin əmr, sərəncam və ya tapşırığın yerinə yetirilməsindən imtina edə bilər.

10.3. Qanuni göstərişlərin yerinə yetirilməməsi intizam məsuliyyətinə səbəb olur.

Maddə 11. Qərəzsizlik

11.1. Dövlət qulluqçusu xidməti vəzifəsini yerinə yetirərkən və ya qərar qəbul edərkən qərəzsiz olmalı və bu zaman irqinə, milliyətinə, dininə, dilinə, cinsinə, sosial mənşəyinə, əmlak və

qulluq vəziyyətinə, dinə münasibətinə, əqidəsinə, ictimai və ya hər hansı digər birliyə mənsubiyyətinə görə hər hansı şəxsin və ya şəxslər qrupunun üstünlüyünə və ya belə üstünlüyün əldə edilməsi üçün şəraitin yaradılmasına yol verməməlidir.

11.2. Dövlət qulluqçusu xidməti vəzifələrinin yerinə yetirilməsi zamanı siyasi bitərəfliyə əməl etməyə borcludur.

11.3. Dövlət qulluqçusu özünün və ya maraqlı şəxslərin mənafələrinin onun xidməti vəzifələrinin yerinə yetirilməsinə təsirinə yol verməməli və bu cür təsir üçün şərait yaratmamalıdır.

Maddə 12. Maddi və qeyri-maddi nemətlərin, imtiyazların və ya güzəştlərin əldə edilməsinə yol verilməməsi

12.1. Dövlət qulluqçusunun qanunsuz olaraq maddi və qeyri-maddi nemətlər, imtiyazlar və ya güzəştlər əldə etməyə yönəlmiş hərəkətlər (hərəkətsizlik) etməsi və ya qərarlar qəbul etməsi qadağandır.

12.2. Dövlət qulluqçusu onun hərəkətlərinin (hərəkətsizliyinin) və ya qərarlarının maddi və qeyri-maddi nemətlər, imtiyazlar və ya güzəştlər əldə etməyə gətirib çıxarmasını istisna edən tədbirlər görməlidir.

12.3. Qanunvericiliklə müəyyən olunmuş qaydada şəxslərə əvəzsiz xidmət (xidmətlər) göstərən dövlət qulluqçusu həmin xidmətə (xidmətlərə) görə hər hansı haqq tələb edə bilməz.

12.4. Qanunvericiliklə müəyyən olunmuş ödəniş müqabilində vətəndaşlara xidmət (xidmətlər) göstərən dövlət qulluqçusu həmin xidmətə (xidmətlərə) görə nəzərdə tutulan məbləğdən artıq haqq tələb edə bilməz.

Maddə 13. Korrupsiyanın qarşısının alınması

13.1. Dövlət qulluqçusuna qanunsuz maddi və qeyri-maddi nemətlər, imtiyazlar və ya güzəştlər təklif olunduğu hallarda, dövlət qulluqçusu onlardan imtina etməlidir. Maddi və qeyri-maddi nemətlər, imtiyazlar və ya güzəştlər dövlət qulluqçusuna ondan asılı olmayan səbəblərdən verilərsə, o, bu barədə birbaşa rəhbərinə məlumat verməli və maddi və qeyri-maddi nemətlər, imtiyazlar və ya güzəştlər dövlət qulluqçusunun qulluq keçdiyi dövlət orqanına akt üzrə təhvil verilməlidir.

13.2. Tərəflərdən biri dövlət qulluqçusunun qulluq keçdiyi

dövlət orqanı olan əqdlərdə həmin dövlət qulluqçusu digər tərəf ola bilməz.

Maddə 14. Hədiyyə alma ilə əlaqədar məhdudiyətlər

14.1. Dövlət qulluqçusu xidməti vəzifələrinin qərəzsiz icrasına təsir edə bilən və ya bu cür təsir təəssüratı yaradan və ya onun vəzifələrinin icrası müqabilində mükafat qismində verilən və ya bu cür mükafat təəssüratı yaradan hədiyyələri özü və ya digər şəxslər üçün tələb edə və ya qəbul edə bilməz. Bu qayda qonaqpərvərliklə bağlı və dəyəri “Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında” qanunda nəzərdə tutulmuş məbləğdən yuxarı olmayan hədiyyələrin təqdim olunduğu hallara şamil edilmir.

14.2. Dövlət qulluqçusu hədiyyənin qəbul edilməsi və ya qonaqpərvərlikdən istifadə ilə bağlı qərara gələ bilmədiyi hallarda, bu məsələ barədə birbaşa rəhbərinin rəyini öyrənməlidir.

Maddə 15. Maraqlar toqquşmasının qarşısının alınması

15.1. Dövlət qulluqçusu qulluq etdiyi dövrdə maraqların toqquşmasına yol verməməlidir və qanunsuz olaraq öz vəzifə səlahiyyətlərindən şəxsi maraqları üçün istifadə etməməlidir.

15.2. Dövlət qulluqçusunun xidməti vəzifələri ilə onun şəxsi maraqları arasında ziddiyyət yarana biləcəyi hallarda, o, qanunvericiliyə müvafiq olaraq, dövlət qulluğuna qəbul olunduqda, habelə bundan sonrakı dövrdə həmin maraqların karakteri barədə məlumat verməyə borcludur.

15.3. Dövlət qulluqçusu başqa vəzifəyə keçmə ilə əlaqədar təkliflərin maraqların toqquşmasına səbəb ola biləcəyi hallarda, bu barədə dövlət orqanının rəhbərinə məlumat verməlidir. Dövlət qulluğuna xitam verildikdən sonra dövlət qulluqçusu qanunvericiliklə müəyyən edilmiş müddət ərzində əvvəllər fəaliyyətinə nəzarət etdiyi idarə, müəssisə, təşkilatlara və ya onların bölmələrinə işə qəbul edilə bilməz.

15.4. Dövlət qulluqçusu maraqların toqquşmasının qarşısının alınması üçün qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş digər tədbirlər görməlidir.

15.5. Dövlət qulluqçusu vəzifəyə təyin edilərkən və bundan sonrakı müddətdə etik davranış qaydaları, korrupsiyaya qarşı mübarizə və maraqların toqquşmasının qarşısının alınması ilə normativ hüquqi və normativ xarakterli aktlarla tanış olmalıdır. Bu

aktlara əməl edilməsi ilə bağlı hər hansı suallar yarandıqda, bu barədə birbaşa və ya yuxarı rəhbərinə müraciət etməlidir.

Maddə 16. Əmlakdan istifadə

16.1. Dövlət qulluqçusu istifadəsində olan dövlət əmlakından, maliyyə vəsaitlərindən, rabitə, kompüter və digər kommunikasiya sistemlərindən, nəqliyyat vasitələrindən və digər maddi-texniki təchizat avadanlıqlarından qənaətlə və səmərəli istifadə etməlidir.

16.2. Dövlət qulluqçusuna dövlət əmlakından, maliyyə vəsaitlərindən, rabitə, kompüter və digər kommunikasiya sistemlərindən, nəqliyyat vasitələrindən və digər maddi-texniki təchizat avadanlıqlarından şəxsi maraqları naminə, habelə həmin dövlət qulluqçusu tərəfindən xidməti vəzifələrinin icrası ilə əlaqədar olmayan digər məqsədlər üçün istifadə etməsi qadağandır.

Maddə 17. Məlumatlardan istifadə

17.1. Dövlət qulluqçusu xidmət etdiyi dövlət orqanının sərəncamında olan məlumatların qanunvericiliklə müəyyən olunmuş qaydada əldə olunması və yayılması mümkünlüyünü təmin etməlidir.

17.2. Dövlət qulluqçusu dövlət orqanında müəyyən olunmuş xidməti informasiyanın təqdim edilməsi qaydalarına əməl etməlidir.

17.3. Dövlət qulluqçusu xidməti fəaliyyəti zamanı əldə etdiyi məlumatları şəxsi maraqları üçün istifadə edə bilməz.

Maddə 18. İctimai və ya siyasi fəaliyyət

18.1. Qanunvericiliklə başqa qayda nəzərdə tutulmamışdırsa, dövlət qulluqçusu ictimai və ya siyasi birliyə üzv olmaq hüququna malikdir.

18.2. Dövlət qulluqçusunun ictimai və ya siyasi fəaliyyəti, yaxud ictimai və ya siyasi birliyə mənsubiyyəti onun xidməti vəzifələrini qərəzsiz və obyektiv yerinə yetirdiyinə ictimai şübhə doğurmamalıdır.

18.3. Dövlət qulluqçusu qulluq mövqeyindən istifadə edərək, digər dövlət qulluqçularını ictimai və ya siyasi birliklərin və dini təşkilatların fəaliyyətində iştiraka təhrik etməməlidir.

18.4. Dövlət qulluqçusuna dövlət orqanlarında ictimai və siyasi

birliklərin (həmkarlar ittifaqları istisna olmaqla), dini təşkilatların struktur bölmələrini yaratmaq, yaxud həmin orqanlarda göstərilən struktur bölmələrin yaradılmasına yardım etmək qadağandır.

18.5. Dövlət qulluqçusuna seçkilər zamanı öz vəzifə mövqeyindən və səlahiyyətlərindən özünün və ya digər namizədlərin, siyasi partiyaların, siyasi partiyaların bloklarının keyrinə istifadə etmək qadağandır.

FƏSİL III. Etik davranış qaydalarının həyata keçirilməsinin təmin olunması

Maddə 19. Təminatlar sistemi

19.0. Dövlət qulluqçusu tərəfindən etik davranış qaydalarına əməl olunması üçün:

19.0.1. dövlət qulluqçusunun davranışının etik davranış qaydalarına uyğunluğu onun özü, birbaşa və ya yuxarı rəhbəri tərəfindən müntəzəm təhlil edilir;

19.0.2. dövlət qulluqçusu, onun birbaşa və ya yuxarı rəhbəri tərəfindən bu fəsilə nəzərdə tutulmuş tədbirlər görülür.

Maddə 20. Etik davranış qaydalarına əməl olunmasına nəzarət

20.0. Etik davranış qaydalarına əməl olunmasına nəzarəti:

20.0.1. Dövlət orqanının rəhbəri - xidməti qaydada, yuxarı orqan - təbəçilik əsasında;

20.0.2. Müvafiq dövlət orqanı (bundan sonra «Nəzarət orqanı») - bu qanunla müəyyənləşdirilmiş qaydada həyata keçirir.

Maddə 21. Dövlət orqanının rəhbəri tərəfindən nəzarət

21.1. Dövlət orqanlarında etik davranış qaydalarına əməl olunmasına nəzarəti həmin orqanların müvafiq qurumları həyata keçirir.

21.2. Dövlət orqanının rəhbəri:

21.2.1. tabeliyində olan dövlət qulluqçularının xidməti davranışlarının bu qanunla müəyyən olunan etik davranış qaydalarına uyğunluğuna nəzarət etməli və onun təhlilini aparmalıdır;

21.2.2. öz davranışı ilə etik davranış qaydalarına əməl olunması nümunəsi göstərməlidir;

21.2.3. tabeliyində olan dövlət qulluqçuları arasında onların tutduqları vəzifələrə uyğun olaraq vəzifə bölgüsü aparmalıdır;

21.2.4. tabeliyində olan şəxsləri hüquqa və hamılıqla qəbul edilmiş etik normalara zidd olan hərəkət etməyə və qərarlar qəbul etməyə sövq etməməlidir;

21.2.5. rəhbərlik etdiyi dövlət orqanlarına və onların struktur bölmələrinə kadrların seçilməsi və yerləşdirilməsi zamanı qanunvericiliyin tələblərinə əməl etməlidir;

21.2.6. etik davranış qaydalarının pozulmasının qarşısının alınması və profilaktikası üzrə tədbirlər görməlidir;

21.2.7. tabeliyində olan dövlət qulluqçularına etik davranış qaydalarını izah etməli və müraciət olunduğu təqdirdə etik davranış qaydalarına əməl olunmasına dair onlara tövsiyələr verməlidir;

21.2.8. öz səlahiyyətləri çərçivəsində bu qanunla müəyyən olunmuş etik davranış qaydalarını və onlara əməl olunması ilə bağlı təminatları konkretləşdirən normativ hüquqi (və ya normativ xarakterli) aktları işləyib hazırlamalı və təsdiq etməlidir;

21.2.9. etik davranış qaydalarını pozan dövlət qulluqçularının intizam məsuliyyətinə cəlb edilməsi üçün tədbirlər görməlidir;

21.2.10. etik davranış qaydaları və dövlət qulluqçuları tərəfindən həmin qaydalara əməl olunmasını tələb etmək hüquqlarına malik olmaları barədə vətəndaşları və təşkilatları məlumatlandırmaq üçün tədbirlər görməlidir;

21.2.11. etik davranış qaydalarının pozulması halları ilə bağlı həyata keçirilmiş tədbirlər barədə vətəndaşları, təşkilatları və dövlət orqanlarını məlumatlandırmalıdır;

21.2.12. etik davranış qaydalarının pozulmasının nəticələrinin aradan qaldırılması, habelə dövlət orqanına ictimai etimadın artırılması üçün tədbirlər görməlidir;

21.2.13. etik davranış qaydalarına əməl olunması ilə bağlı qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş digər vəzifələri həyata keçirməlidir.

Maddə 22. Nəzarət orqanının səlahiyyətləri

22.1. Nəzarət orqanı bu qanunla müəyyən edilmiş etik davranış qaydalarına əməl edilməsi və bu qanunun tətbiqi ilə bağlı məsələlərin əlaqələndirilməsi məqsədi ilə aşağıdakı səlahiyyətləri həyata keçirir:

22.1.1. bu qanunla müəyyən edilmiş etik davranış qaydalarına əməl edilməsi vəziyyətini öyrənir və bu barədə məlumatları ümumiləşdirir;

22.1.2. dövlət qulluqçularından və digər şəxslərdən bu qanunun müddələrinin pozulması ilə bağlı şikayətlər və məlumatlar qəbul edir;

22.1.3. daxil olan şikayətlər və məlumatlardan irəli gələn məsələlərin həlli üzrə təkliflər, tövsiyələr və təqdimatlar verir;

22.1.4. dövlət qulluqçularının etik davranış məsələləri üzrə ictimai rəyin öyrənilməsi və bununla bağlı maarifləndirmənin həyata keçirilməsi üçün tədbirlər görür;

22.1.5. dövlət qulluqçularının etik davranış məsələləri üzrə araşdırmalar aparır, bu məsələlərlə bağlı tövsiyələr və məruzələr tərtib edir;

22.1.6. dövlət qulluqçularının etik davranış məsələləri üzrə qeyri-hökumət təşkilatları, kütləvi informasiya vasitələri və müstəqil ekspertlərlə əməkdaşlıq edir;

22.1.7. daxil olmuş materiallarda hüquqpozumaların əlamətləri olduqda həmin materialları yoxlanılması üçün müvafiq orqanlara göndərir;

22.1.8. dövlət qulluqçularının etik davranış məsələləri ilə bağlı qanunvericiliyin təkmilləşdirilməsinə dair təkliflər verir;

22.1.9. qanunvericiliklə göstərilmiş digər səlahiyyətləri həyata keçirir.

22.2. Nəzarət orqanı etik davranış qaydalarının pozulması ilə əlaqədar dövlət qulluqçusuna qarşı aparılan intizam icraatının gedişinə hər hansı formada müdaxilə edə bilməz.

Maddə 23. Etik davranış qaydalarının pozulmasına görə məsuliyyət

23.1. Etik davranış qaydalarının pozulması dövlət

qulluqçusunun intizam məsuliyyətinə cəlb edilməsi üçün əsasdır.

23.2. Dövlət qulluqçusunun intizam məsuliyyətinə cəlb edilməsi qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş qaydada və müddətdə həyata keçirilir.

23.3. Aşağıdakı hallarda intizam icraatına başlanıla bilər:

23.3.1. bu qanunun müddəalarının dövlət qulluqçusu tərəfindən pozulması barədə hüquqi və ya fiziki şəxslər tərəfindən şikayət və ya digər məlumatın verilməsi;

23.3.2. kütləvi informasiya vasitələrində dövlət qulluqçusu tərəfindən bu qanunun müddəalarının pozulması və maraqların toqquşmasına yol verilməsi barədə məlumatın dərc edilməsi.

23.3. İntizam icraatı zamanı dövlət qulluqçusu tərəfindən yol verilən hüquq pozuntusunda cinayət tərkibinin əlamətləri aşkar edildikdə, həmin əlamətləri aşkar etmiş dövlət orqanının rəhbəri bu barədə cinayət təqibi orqanına məlumat verməlidir.

Maddə 24. Bu qanunun qüvvəyə minməsi

Bu qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

**İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti**

**Bakı şəhəri, 31 may 2007-ci il
№ 352-IIIQ**

**”DÖVLƏT QULLUQÇULARININ ETİK DAVRANIŞ
QAYDALARI HAQQINDA” AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
QANUNUNUN TƏTBİQ EDİLMƏSİ BARƏDƏ
AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI
PREZİDENTİNİN FƏRMANI**

”Dövlət qulluqçularının etik davranış qaydaları haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun qüvvəyə minməsi ilə əlaqədar həmin qanunun tətbiq edilməsini təmin etmək məqsədi ilə **qərara alıram**:

1. Azərbaycan Respublikasının Nazirlər Kabinetinə tapşırılsın ki, bir ay müddətində:

1.1. qüvvədə olan qanunvericilik aktlarının ”Dövlət qulluqçularının etik davranış qaydaları haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununa uyğunlaşdırılması barədə təkliflərini hazırlayıb Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə təqdim etsin;

1.2. Azərbaycan Respublikası Nazirlər Kabinetinin və müvafiq mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarının normativ hüquqi aktlarının həmin qanuna uyğunlaşdırılmasını təmin etsin və bu barədə Azərbaycan Respublikasının Prezidentinə məlumat versin;

1.3. öz səlahiyyətləri daxilində ”Dövlət qulluqçularının etik davranış qaydaları haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunundan irəli gələn digər məsələləri həll etsin.

2. Mərkəzi icra hakimiyyəti orqanlarına tapşırılsın ki, öz səlahiyyətləri daxilində ”Dövlət qulluqçularının etik davranış qaydaları haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun 21.2.8-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş normativ hüquqi aktları hazırlayıb təsdiq etsinlər.

3. Müəyyən edilsin ki, ”Dövlət qulluqçularının etik davranış qaydaları haqqında” Azərbaycan Respublikası Qanununun 20.0.2-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş ”müvafiq dövlət orqanı”nın səlahiyyətlərini Azərbaycan Respublikasının Prezidenti yanında Dövlət Qulluğu Məsələləri üzrə Komissiya həyata keçirir.

4. Bu fərman dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 16 avqust 2007-ci il

DÖVLƏT VERGİ ORQANI ƏMƏKDAŞLARININ ^{№ 614} PEŞƏ ETİKASI KODEKSİ

1. Ümumi müddəalar

1.1. Dövlət vergi orqanı əməkdaşlarının peşə etikasını kodeksi (bundan sonra "Kodeks" adlanacaq) vergi orqanlarında xidmət edən vəzifəli şəxslərin və digər əməkdaşların (bundan sonra "vergi orqanı əməkdaşı" adlanacaq) sədaqətə, səyə, qərəzsizliyə, aşkarlığa, loyallığa və nəzakətlik meyarlarına əsaslanan ümumi davranış qaydalarını müəyyən edir .

1.2. Kodeksin qaydaları, vergi orqanı əməkdaşlarının yerinə yetirdikləri xidməti vəzifələrinin xüsusiyyətləri ictimai mənafeyin üstünlüyünü təmin etmək məqsədilə vəzifələrin yerinə yetirilməsi zamanı təsirdən azad olmaq və buna baxmayaraq etibarlılığı və xidmət şərəfini qorumağa yönəldilən xüsusi tədbirlər və öhdəliklər haqqında qaydaların tələb etdiyi şəraitə uyğun olmayan halların yarada bilməsini nəzərdə tutur.

1.3. Bu kodeksin müddəaları əsasən etik əhəmiyyət kəsb edir. Bu səviyyədə həmin müddəalara riayət edilməməsi digər hallarda istənilən nəticələrin mümkün olan araşdırılmasına xələl gətirməyən daxili məsələ hesab edilir.

2. Xidmət şərəfinin və peşə nüfuzunun qorunması

2.1. Vergi orqanı əməkdaşı elə davranmalıdır ki, obyektiv olaraq vətəndaşların etimadını qazansın. Bu səbəbdən o, həmçinin ona etibar edilən tapşırıqların yerinə yetirilməsi çərçivəsində yalnız dövlət və ictimai mənafehlərə uyğun hərəkət etməlidir.

2.2. Xidmət şərəfini və peşə nüfuzunu qorumaq məqsədi ilə vergi orqanı əməkdaşı xidməti vəzifələrinin yerinə yetirilməsi ilə bağlı xüsusi maraqlara malik hər hansı bir şəxsdən adi nəzakət qaydalarından kənara çıxan heç bir fayda əldə etməməlidir.

2.3. Vətəndaşlarla xidməti münasibətlərdə vergi orqanı

əməkdaşı həmişə nəzakətli olmalı, bununla belə, lazımi qətiyyət göstərməlidir.

2.4. Şəxsi həyatda vergi orqanı əməkdaşı vergi orqanlarına ziyan vura və ya onu nüfuzdan sala bilən davranışa və ya şəraitin yaradılmasına yol verməməlidir. Bununla əlaqədar olaraq o:

a) xidməti vəzifələri ilə əlaqədar olan məsələlər üzrə göstərdiyi köməyin və ya verdiyi məsləhətin müqabilində haqq və ya mükafat almaqdan çəkinməlidir;

b) vergi orqanlarının adına xələl gətirə bilən yerlərdən və şəxslərlə əlaqədən çəkinməlidir;

v) xüsusi zərurət olmadıqda özünün ödəmə imkanlarından artıq məbləğlərdə borclarının yaranmasına yol verməməlidir;

q) öz ailə üzvlərinə və ya onunla bir yerdə yaşayan digər şəxslərə, yaxud dostlarına münasibətdə belə, ictimai və şəxsi maraqların toqquşduğu hallarda, ictimai mənafeyi üstün tutmalıdır.

2.5. Vergi orqanı əməkdaşı yoxlama apardığı və ya müdiriyyət adından qanuni sövdələşmələri şərtləşdirdiyi müvafiq əhəmiyyətli şəxslərlə və ya şirkətlərlə istər birbaşa, istərsə də üçüncü şəxslər vasitəsilə şəxsi məsələlərlə bağlı təmaslara girməkdən çəkinməlidir. Əgər hər hansı bir bəraətverici səbəbdən bu cür təmaslara girmək ehtimal olunursa, o bu haqda müvafiq qaydada rəhbərliyə məlumat verməlidir.

2.6. Vergi orqanı əməkdaşı onun özünün və ya başqalarının xidməti fəaliyyətinə aid olan qərar və hərəkətlərə dair ictimaiyyət arasında, əgər buna müvəkkil edilməmişdirsə, öz üzərinə öhdəliklər götürməməli və ya vədlər verməməlidir.

3. Hədiyyələr və sair imtiyazlar

3.1. Vergi orqanı əməkdaşı, birbaşa və ya dolaylı yolla onun öz vəzifələrini yerinə yetirməsinə təsir etmək məqsədi daşıyan təkliflər olduqda, nə özü üçün, nə də digər şəxslərin xeyrinə hədiyyələr və ya imtiyazlar qəbul etməməlidir.

3.2. Vergi orqanı əməkdaşı vergi orqanlarının digər əməkdaşlarına müəyyən qərarların qəbul edilməsi naminə hədiyyələr və ya imtiyazlar verməməlidir.

Bu tələb həmçinin bu məsələ üzrə qərar qəbul etmək səlahiyyəti olmayan, lakin bu cür qərar qəbul etməyə təsir göstərmək

üçün obyektiv imkanı olanlara da şamil olunur.

4. Digər fəaliyyətin həyata keçirilməsi

4.1. Vergi orqanı əməkdaşı qüvvədə olan qaydalarda nəzərdə tutulan qadağalara və uyğunsuzluqlara münasibətdə aşağıdakı fəaliyyətlər üzrə, hətta təmännəsiz belə, öz üzərinə öhdəlik götürməməlidir:

a) onun xidməti vəzifələrinin lazımınca yerinə yetirilməsinə maneçilik törədən;

b) xidməti vəzifələrinin yerinə yetirilməsi üçün zəruri olan və ya lazımı vaxt tələb edən fiziki və əqli enerjiden tam istifadəyə mənfi təsir göstərə bilən.

5. Aşkarlıq haqqında

5.1. Qohumlarının və ya onunla bir yerdə yaşayan digər şəxslərin, yaxud dostlarının işlədiyi müəssisələrdə yoxlama aparılması, yaxud onlardan hesabatların və ya vergi bəyannamələrin qəbul edilməsi tapşırıldığı halda vergi orqanı əməkdaşı yoxlama və ya hesabat obyektinin dəyişdirilməsi məqsədilə rəhbərliyə məlumat verməlidir.

5.2. Vergi orqanı əməkdaşları özünə məxsus əmlakın qeydiyyatı və istifadəsi haqqında müvafiq əsasnamələrin təsdiq edilməsindəki aşkarlıq naminə könüllü olaraq bu barədə müvafiq qaydada məlumat verməlidir.

5.3. Vergi orqanı əməkdaşı onun özünün və ya digər əməkdaşların xidməti vəziyyətinə təsir göstərə bilən birbaşa və ya dolayısı qərarlar və ya müdaxilələrdən çəkinməlidir.

**Vergilər Nazirliyinin 18.05. 2000-ci il tarixli
A-66 sayılı əmri ilə təsdiq edilmişdir**

*Azərbaycan Respublikası
Dövlət Gömrük Komitəsinin Kollegiyasının
15 may 2001-ci il tarixli 02/01 sayılı
qərarı ilə təsdiq edilmişdir*

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI GÖMRÜK ORQANININ VƏZİFƏLİ ŞƏXSİNİN ŞƏRƏF KODEKSİ

Ümumi müddəalar

Azərbaycan Respublikası gömrük orqanının vəzifəli şəxsinin Şərəf Kodeksi (bundan sonra "Şərəf Kodeksi") gömrük əməkdaşının əxlaq prinsiplərini və onun davranış qaydalarını müəyyən edir. Özünə gömrük orqanının əməkdaşı peşəsini seçmiş Azərbaycan Respublikasının vətəndaşı gömrük orqanına xidmətə daxil olarkən Şərəf Kodeksinin norma və müddəalarını yerinə yetirməyi öz öhdəsinə götürür.

Bu Kodeks gömrük orqanının vəzifəli şəxsinin əxlaq normalarını dəqiq və aydın şəkildə təyin etməklə yanaşı, şəxsi məsuliyyət, qanuna riayət edilməsi, özünə və başqalarına münasibət prinsiplərini müəyyən edir, ictimaiyyətlə münasibətdə etik və digər məsələlərin həllinə dair vəzifələri özündə əks etdirir.

Azərbaycan Respublikasının gömrük orqanının vəzifəli şəxsi öz Vətəninə, Konstitusiyaya və Andına sadıq olmalı, dövlətin iqtisadi maraqlarını və təhlükəsizliyini qorumalıdır. Vətənə məhəbbət, öz peşəsinə sədaqət gömrük əməkdaşının xidmətinin başlıca prinsipləridir.

Gömrük əməkdaşı adını qorumaq, onu şərəflə daşımaq, Vətənə sədaqətlə xidmət etməklə bu adı doğrultmaq lazımdır.

Gömrük orqanının vəzifəli şəxsi xalqımızın mənəvi və əxlaqi dəyərlərini uca tutmalı, yeni yaranmış və formalaşmış Azərbaycan gömrüyünün ən yaxşı ənənələrini daim qorumalı və inkişaf etdirməlidir.

1. Şəxsi məsuliyyət

1.1. Ümumi qaydalar

Gömrük əməkdaşı öz xidməti fəaliyyətində yüksək peşəkarlığı,

obyektivliyi və mənəvi saflığı ilə fərqlənməli, son dərəcə ədalətli və vicdanlı olmalı, ümumi etik və əxlaqi normalara ciddi əməl etməlidir.

Gömrük əməkdaşı:

- . xidməti vəzifələrini diqqət, dəqiqlik və peşəkarlıqla yerinə yetirməli;
- . qanunvericiliyin tələblərinə tək-cə riayət etmək yox, eyni zamanda ən yüksək əxlaqi prinsiplərə nail olmalı;
- . vəzifə borcunu yerinə yetirməsi ilə əlaqədar mövcud qanunvericilik aktlarını öyrənməli;
- . həmkarları və ictimaiyyətin nümayəndələri ilə nəzakətlə davranmalı, onların hüquqlarını, vəzifələrini və istəklərini nəzərə almalı;
- . ictimai ehtiyatların israfçılığına və səmərəsiz istifadəsinə yol verməməli;
- . vəzifə borcunu yerinə yetirməsi ilə əlaqədar əldə edilmiş məlumatlardan şəxsi məqsədlər üçün istifadə etməməli;
- . xidməti vəzifəsini yerinə yetirərkən, eləcə də xidmətdən kənar asudə vaxtlarda etik qaydalara əməl etməli;
- . gömrük orqanının vəzifəli şəxsi kimi öz davranışını bu orqanın adının yüksəklərə qaldırılmasına yönəltməli;
- . Şərəf Kodeksini dəqiq bilməli və ona riayət edilməməsinin məsuliyyətini dərk etməlidir.

2. Qanuna riayət edilməsi

2.1. Cinayətlər

Gömrük orqanlarının bütün əməkdaşları qanunlara riayət etməlidirlər. Gömrük orqanlarına verilmiş xüsusi səlahiyyətlər ilə əlaqədar olaraq gömrük qanunvericiliyinin bilavasitə vəzifəli şəxslər tərəfindən pozulması və ya belə qanun pozuntularına şərait yaradılması ağır hal kimi qiymətləndirilməlidir.

Əgər əməkdaşın barəsində cinayət işi qaldırılırsa və ya belə bir ehtimal varsa, o bu barədə dərhal rəisinə məlumat verməlidir. Belə bir məlumatı alan rəis əməkdaş haqqında hər hansı bir qərar qəbul etməlidir: onu normal növbə çəkməyə qaytarmalı, alternativ növbəyə keçirməli və yaxud növbə çəkməkdən kənarlaşdırmalıdır.

2.2.Gömrük orqanlarının vəzifəli şəxslərinin hərəkətlərinə dair şikayətlər

Cəmiyyətin gömrük orqanına və onun əməkdaşlarına inamı çox vacibdir. Bu inamı doğrultmaq üçün gömrük orqanının və ya onun ayrı-ayrı nümayəndələrinin hərəkətləri ilə əlaqədar şikayətlərə operativ və qərəzsiz baxılmalıdır.

2.3.Daxili ərizələr

Gömrük əməkdaşları yerinə yetirilməsi məcbur edilən hərəkətləri qeyri qanuni, yaxud bu Kodeksə zidd hesab etdikləri halda, bu barədə müvafiq yuxarı vəzifəli şəxsə yazılı şəkildə bildirməlidirlər. Yuxarı vəzifəli şəxs belə ərizələri qeydə almalı və bu cür hadisələrin təhqiqatına dair təsirli tədbirlər görməlidir.

3.İctimaiyyətlə münasibət

Cəmiyyət gömrük əməkdaşlarının öz işlərinə obyektiv, peşəkarcasına və məxfiliklə yanaşmalarına ümid edir. Yüksək xidmət səviyyəsini təmin etmək üçün hər bir əməkdaş ictimaiyyətlə münasibətdə peşəkarlıq nümayiş etdirməklə yanaşı, nəzakətli olmalı, ehtiyac olduqda yardım göstərməyə çalışmalıdır.

3.1.Vəzifələr

Gömrük xidmətindən istifadə edən şəxslərin vəzifələrini yerinə yetirməsi və qanunla qorunan hüquqlarından istifadə etməsi üçün gömrük əməkdaşları zəruri tədbirləri görməlidirlər.

3.2.Malların hərəkətində təşkilat və şirkətlərə yardım edilməsi

Gömrük orqanının ictimaiyyətlə münasibətdə bütün hərəkətləri obyektiv olmalıdır. Qeyri-obyektivlikdə günahlandırılma, tərəflərdən birinə üstünlük verilmə və ya hər hansı bir bəxşiş alınma hallarına yol verilməməsi üçün malların hərəkət edilməsinə yardım haqqında təşkilatların istənilən təklifi rədd edilməlidir. Belə xahişlərə dair hər hansı bir tərəddüd hissi olarsa, onda gömrük əməkdaşı bu barədə öz rəisinə müraciət etməlidir.

3.3. Gömrük orqanlarının vəzifəli şəxslərinə qarşı təhqirlər və zorakılıq hərəkətləri

Xidməti vəzifəsini yerinə yetirərkən gömrük əməkdaşı özünün, həmkarlarının və ətrafdakıların təhlükəsizliyini qorumalıdır.

Xüsusi təlim keçmiş işçilərə müraciət etməyin daha münasib olduğu hallarda əməkdaşlar hər hansı sərbəst hərəkətlərdən çəkinməli, belə hallar haqqında dərhal rəisinə xəbər verməlidirlər.

3.4. İşgüzar dairələrlə qarşılıqlı münasibət

İşgüzar dairələrin nümayəndələri gömrük orqanının rəhbər tutduğu etik prinsipləri başa düşməli və gömrük əməkdaşlarını bu prinsiplərdən kənara çıxmağa sövq etməməlidirlər.

Bu və ya digər malların hərəkətinə yardım və ya onların dövrüyyəsi üçün xüsusi recimin tətbiq edilməsi müqabilində işgüzar dairələrin nümayəndələri tərəfindən pul və ya hər hansı başqa bəxşislərin verilməsi cəhdləri barədə əməkdaş yazılı surətdə rəisinə xəbər verməlidir.

4. Vəzifəli şəxslər tərəfindən hədiyyələrin, təltiflərin, təminatların və digər xidmətlərin qəbul edilməsi

4.1. Hədiyyə və digər xidmətlər

Xidməti vəzifələrini yerinə yetirdikləri zaman gömrük əməkdaşları işgüzar əlaqələrdən yaranan şəxsi münasibətlər çərçivəsində hədiyyələrin və ya digər xidmətlərin təklif edilməsinə üstünlük verən ayrı-ayrı şəxslərlə təmasda olurlar. Xarici qruplarla işgüzar kontaktların labüdlüyünə baxmayaraq, gömrük əməkdaşları korrupsiya və ya rüşvətخورluğun hər hansı formasından qorunmalıdırlar.

Xarici dövlət nümayəndələri ilə görüşlərdə, müəyyən tədbirlər zamanı harmonik işgüzar münasibətlərin əlaməti kimi verilmiş hədiyyələr istisna olmaqla, hər hansı bir hədiyyənin və ya digər xidmətlərin qəbul edilməsi yolverilməzdir. Çünki bu, vəzifəli şəxsin qərar verməsinə təzyiq kimi qiymətləndirilə bilər.

Əgər hər hansı bir mədəni və ya diplomatik səbəbdən bahalı hədiyyə qəbul edilmişdirsə, onda bu hədiyyə vəzifəli şəxsin şəxsi əmlakı kimi qiymətləndirilməməli və gömrük orqanına təhvil verilməlidir. İmkan daxilində hədiyyəni xüsusi ustalıqla, incə şəkildə geri qaytarmaq lazımdır.

Alınmış hədiyyənin qiymətindən asılı olmayaraq, əməkdaşlar qəbul edilmiş bütün hədiyyələr və ya xidmətlər barədə yazılı surətdə öz rəislərinə xəbər verməli və onları rəsmi siyahıya daxil etməlidirlər. Siyahıda hədiyyəni və ya xidməti qəbul etmiş əməkdaşın adı, onları verən şəxsin adı, o cümlədən əşyanın xarici görünüşü və onun qiyməti göstərilməlidir.

4.2.Malların təchizatı əməliyyatlarına cəlb olunmuş vəzifəli şəxslər

Malların təchizatı üzrə əməliyyatlara cəlb olunmuş vəzifəli şəxslər qeyri-qanuni əməliyyatların keçirilməsi haqqında ittihamlara zəmin yaratmamalıdırlar. Hər bir halda gömrük orqanının vəzifəli şəxsinin mövcud və ya potensial təchizatçılardan hər hansı bir hədiyyəni və ya xidməti qəbul etmək haqqı yoxdur.

5.Maraqların toqquşmasının qarşısının alınması

5.1.Gömrüyün işgüzar tərəfmüqabilləri ilə şəxsi əlaqələr

Gömrük əməkdaşı tərəfindən işgüzar əməliyyatların həyata keçirilməsi və ya onunla xüsusi münasibətdə olmuş hər hansı mülki şəxslərə qarşı qərarın qəbul edilməsi nəticəsində maraqların toqquşması əmələ gələ bilər. Misal üçün: cəmiyyətlərdə, klublarda, digər təşkilatlarda və ya ailəvi münasibətlər çərçivəsində. Maraqların potensial toqquşması əmələ gəldiyi hallarda gömrük əməkdaşı bu barədə öz rəisinə xəbər verməlidir. Bu halda əmin olmaq lazımdır ki, xidməti borcun yerinə yetirilməsi qeyri-obyektivlikdə ittihama əsas yaratmayacaq.

6.Pul məsələlərinə dair davranış

Gömrük əməkdaşları tərəfindən pul borc almaq, istiqrazlarla vəkalət kimi şəxsi maliyyə əməliyyatları aparmaq məqsəduyğun sayılmır.

Gömrük orqanı öz əməkdaşları arasında olan maliyyə əməliyyatlarına görə məsuliyyət daşımır. Belə vəziyyətlərdə əməkdaşlar gömrük orqanının fəaliyyətini və onun nüfuzunu mənfi təsirlərdən qorumağıdır.

6.1.Xidməti vəsaitlərin istifadəsi

Xidməti vəsaitlərin alınması və saxlanması xüsusi səlahiyyətli şəxslər tərəfindən həyata keçirilir. Xüsusi səlahiyyət olmadan

əməkdaşların gömrük vəsaitlərini almağa ixtiyarları yoxdur. Belə səlahiyyətlərin alınması yazılı şəkildə təsdiq olunmalıdır.

Bütün ödənilən pul vəsaitləri üçün qəbz alınmalıdır. Pulu qəbul edən əməkdaş mütləq lazımı qaydada doldurulmuş müvafiq sənəd verməlidir. Rəsmi qəbzın dərhal verilməsinə imkan olmadığı hallarda müvəqqəti qəbz verilir. O cümlədən, verilmiş məbləğin düzgün olduğu barədə ödəyicinin imzası olan qəbzın surəti gömrük əməkdaşında saxlanılır. Rəsmi təlimatlara uyğun olaraq, gömrük orqanları tərəfindən alınmış bütün pul vəsaitlərinin hesabı aparılmalıdır.

Əməkdaşlar ödənməmiş pul məbləğinin düzgünlüyünə və onun lazımı qaydada istifadəsinə görə məsuliyyət daşıyırlar. Gömrük vəsaitləri yalnız öz təyinatına görə sərf olunmalıdır.

Qazanc (daşbaş) hesab olunan hər hansı gəlir yol verilməzdir.

İctimai vəsaitlərin sərf olunmasına dair prinsiplər aşağıdakılardır:

- ictimai vəsaitlər düzgün və səmərəli sərf olunmalıdır;
- ictimai vəsaitlərlə əməliyyatların düzgün hesabı aparılmalıdır;
- xidməti məsrəflərə dair yalnız səlahiyyətli şəxslər qərar çıxara bilərlər;
- vəzifəli şəxsin özünün və ya başqa şəxslərin mənfəəti naminə xidməti vəzifələrindən istifadə etmək hüququ yoxdur.

7. Rəsmi məlumatların məxfiliyi və istifadəsi

Gömrük əməkdaşı öz xidməti vəzifəsini yerinə yetirdiyi zaman aldığı informasiyanı xüsusi səlahiyyəti olmadan açıqlaya bilməz. Bu qayda bütün sənədlərə, yazılara və elektron informasiyalara şamil edilir. Gömrük orqanlarının vəzifəli şəxsləri rəsmi əməliyyatlarda əldə etdikləri vətəndaşlara dair məlumatların da məxfiliyini təmin etməlidirlər.

Aşağıdakı hallar yolverilməzdir:

- informasiyanın yayılması;
- informasiyanın öz şəxsi mənfəəti üçün istifadə edilməsi;
- məxfi mənbələrdən alınan informasiyalara istinadən insana zərər yetirilməsi;

● rəsmi yazılara əlavə edilməsi, onların dəyişdirilməsi və ya məhv edilməsi.

Yuxarıda sadalanan hərəkətlərə yol verən şəxslər məhkəmə məsuliyyətinə və ya inzibati məsuliyyətə cəlb edirlər.

8. Inzibati əmlakdan və xidmətlərdən istifadə

8.1. Ümumi qaydalar

Xüsusi səlahiyyət olmadan gömrük ehtiyatlarından və ya xidmətlərindən öz şəxsi mənfəətləri üçün istifadə edilməsi qadağandır. Belə ehtiyatlara aşağıdakılar aiddir:

● avadanlıqlar (o cümlədən telefonlar, fotosurət çıxaran cihazlar, ofis avadanlığı və ləvazimatları);

● nəqliyyat vasitələri;

● maşın avadanlıqları və ləvazimatları, kompüter proqramları və vasitələri;

● möhürlər və dəftərxana ləvazimatları;

● xidməti vəsiqələr və poçt xidmətləri.

Əməkdaşlar onlara təhkim edilmiş gömrük əmlakının mühafizəsi üçün bütün tədbirlərdən istifadə etməlidirlər.

8.2. Avtomaşınlar

Avtomaşınların istifadəsi və onlara qulluq barədə aşağıdakı qaydalar tətbiq olunur:

● xidməti avtomaşınlardan istifadə edən əməkdaşların sürücülük vəsiqələri və ya vəkalətnamələri olmalıdır;

● xüsusi icazə verilən hallar istisna olmaqla, xidməti avtomaşınlar yalnız xidməti məqsədlər üçün istifadə edilməlidir.

8.3. Vəzifəli şəxslərin tanınması

Öz xidməti vəzifələrini və səlahiyyətlərini yerinə yetirdikləri zaman gömrük əməkdaşlarının tanınması üçün onlara xidməti vəsiqə verilir. Bu tanınma vasitəsindən hər hansı digər məqsədlər üçün istifadə edilməsi qadağandır. Vəzifəli şəxslər öz vəsiqələrini, möhürlərini və s. səliqəli vəziyyətdə saxlamalı və fəaliyyətlərinin bitdiyi zaman onları müvafiq gömrük xidmətinə təhvil verməlidirlər.

9. Əməkdaşlar tərəfindən dövlət əmlakının şəxsi maraq üçün alınması

9.1. Əməkdaşlar tərəfindən dövlət mallarının alınması

Bütün əməkdaşlar dövlət hərəclarında satılan nəşrləri, məhsulun qalıqlarını və dövlət satışında olan digər malları aşağıdakılar istisna olmaqla ala bilərlər:

- əməkdaş öz rəsmi vəziyyətinə görə satış təyinatlı malların vəziyyəti haqqında informasiyaya malik olduqda;

- vəzifəli şəxslər öz fəaliyyəti ilə bağlı malların alınmasına və ya satılmasına cəlb olunduqda;

- mal almaq üçün vəzifəli şəxslər cəmiyyətin digər nümayəndələrinə verilməyən imtiyazlara malik olduqda.

9.2.Malların gömrük mənbələrindən alınması

Gömrük orqanlarının vəzifəli şəxslərinin cəmiyyətin başqa üzvlərinə nisbətən müsadirə olunmuş malların alınmasında xüsusi üstünlüklərə malik olduqları barədə fikir yaradılmaması çox əhəmiyyətlidir. Buna görə də gömrük əməkdaşlarının gömrük hərəclarında satılan malları həm birbaşa, həm də üçüncü şəxs vasitəsilə alması qadağandır.

Bundan əlavə, fəaliyyətlərinə görə satışlara cəlb edilmiş və ya öz xidməti vəzifəsinə görə mallar haqqında xüsusi informasiyaya malik olan əməkdaşlar belə satışlarda alınmış malları başqa satıcılardan ala bilməzlər.

10.İş mühiti

10.1.Ümumi qaydalar

Gömrük orqanının bütün vəzifəli şəxslərinin ayrı- seçkilik, zorakılıq və təhqirli hərəkətlərdən kənar sağlam mühitə malik, həm fərdi və həm də kollektiv maraqlara üstünlük verilən iş şəraitində işləmək hüququ vardır. Normal iş mühiti aşağıdakı prinsiplər üzərində qurulur:

- obyektivlik və ədalətçilik;
- təhlükəsizlik və qarşılıqlı yardım;
- əsassız ayrı-seçkiliyin, zorakılıq hərəkətlərinin və təhqirlərin olmaması;

- fərdi və mədəni xüsusiyyətlərə hörmət;
- qarşılıqlı münasibətlər və xidməti pillələr ilə irəliləmək imkanı;
- qərar qəbul edilən zaman vəzifəli şəxslərin əməkdaşlığı.

10.2. Ədalətlik prinsipləri

Obyektivlik, əxlaqi davranış və məsuliyyət üçün münasibətlər ədalətlik prinsipləri əsasında qurulmalıdır. Bütün əməkdaşlar ayırı-seçkilikdən, zorakılıqdan və təhqirlərdən azad mühit yaratmağa çalışmalıdırlar.

10.3. Peşəkar sağlamlıq və təhlükəsizlik

Bütün əməkdaşların sağlam və təhlükəsiz iş mühitində xidmət etmək hüququ vardır. Əməkdaşlar təhlükəsizlik texnikası normalarına ciddi yanaşmalı, təhlükəsizlik texnikası normalarının və qaydalarının pozulması halları aşkar edilərsə, bu barədə rəislərinə dərhal xəbər verməlidirlər.

10.4. Narkotik maddələrlə əməliyyat

Gömrük orqanının başlıca vəzifələrindən biri də bütün növ narkotik vasitələrin qanunsuz dövriyyəsinin qarşısının alınmasından ibarətdir.

Narkotik vasitələrin qanunsuz dövriyyəsi, ticarəti və ya istifadəsi qəti qadağandır. Narkotik maddələrlə əməliyyata və ya onlardan istifadəyə şüurlu surətdə cəlb olunmuş vəzifəli şəxslər qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş qaydada məsuliyyətə cəlb olunurlar.

10.5. Alkoqolun qəbulu

Gömrük orqanlarının vəzifəli şəxslərinin öz xidməti vəzifələrini yerinə yetirdikləri zaman alkoqollu içkiləri qəbul etmələri qadağandır.

Spirтли içkilərin qəbulu iş yerində bədbəxt hadisələrin yaranmasına səbəb olduğu üçün idarə etmək üçün öhdəsinə avtomaşın və yaxud avadanlıq verilən əməkdaşlar alkoqolun qəbulundan imtina etməlidirlər.

10.6. Siqaret çəkilməsi

Gömrük orqanının vəzifələrindən biri də əməkdaşların mühafizəsi və onlar üçün təhlükəsiz xidmət mühiti yaratmaqdır. Siqaret çəkilməsi qadağan olunmuş yerlərdə, həmçinin xidməti vəzifələrini yerinə yetirdikləri ictimai yerlərdə vəzifəli şəxslərin siqaret çəkməyə ixtiyarları yoxdur. Şəxsi ərazilərdə olarkən, vəzifəli şəxslər həmin ərazinin sahibinin icazəsi olmadan orada siqaret çəkə bilməzlər.

10.7.Xidməti geyim

Vəzifəli şəxslərin geyimi və xarici görünüşləri onların peşəkar fəaliyyətinə uyğun olmalıdır. Əməkdaşların xarici görünüşü ətrafdakıların onları qəbul etməsinə və öz vəzifələrinin yerinə yetirilməsinə təsir edir. Vəzifəli şəxslərin geyimi onların vəzifələrinə və müəyyən edilmiş standartlara uyğun olmalı, xarici görünüşləri təmiz və səliqəli olmalıdır.

Xülasə

Gömrük orqanının vəzifəli şəxslərinin davranışı bu orqanın nüfuzunun qorunub saxlanmasına xidmət etməlidir.

Gömrük orqanının rəhbərləri:

- əməkdaşlara nümunə olmalı;
- əməkdaşların müvafiq qanunvericiliyə, qəbul edilmiş standartlara və təlimatlara dair lazımi biliklərə malik olmalarına nəzarət etməli;
- müəyyən olunmuş normalara əməkdaşlar tərəfindən riayət edilmədikdə, müvafiq tədbirlər görməlidirlər.

Məsuliyyət

Şərəf Kodeksinin tələblərinin yerinə yetirilməsinə görə gömrük orqanının vəzifəli şəxsi ilk növbədə öz vicdanı, xidmət etdiyi kollektiv və Vətən qarşısında cavabdehdir.

Şərəf Kodeksinə riayət edilməməsinə görə gömrük orqanının bütün vəzifəli şəxsləri qanunvericiliyə müvafiq olaraq məsuliyyət daşıyırlar.

DAXİLİ İŞLƏR ORQANLARI ƏMƏKDAŞLARININ ETİK DAVRANIŞ KODEKSİ

*(DIN-in 08.04.2005-ci il tarixli 130 №-li
Əmri ilə təsdiq edilmişdir)*

Ümumi müddəalar.

Dövlətin ictimai-siyasi həyatının mühüm sahələrindən olan hüquq-mühafizə fəaliyyətinin məqsədyönlü təşkili və həyata keçirilməsi, hüquq-mühafizə orqanları əməkdaşlarının şəxsi, mənəvi və işgüzarlıq keyfiyyətlərindən, insanlarla ünsiyyət yaratmaq, onların inam və etibarını qazanmaq bacarığından bilavasitə asılıdır.

Yalnız bu kimi keyfiyyətlərə, o cümlədən dəyanətə və saf mənəviyyətə, öz həmkarları və əhali arasında hörmətə və nüfuza malik, dövlətə, xalqa və xidməti borca sədaqətli olan daxili işlər orqanlarının əməkdaşları insanların etibarını qazanıb onların dəstəyinə arxalana bilər.

Daxili işlər orqanları əməkdaşlarının etik davranış kodeksi (bundan sonra Davranış kodeksi) - əməkdaşların göstərilən meyarlara cavab verməsinin, cəmiyyətdə qəbul olunmuş mənəvi-əxlaqi və mədəni davranış qaydalarına əməl etməsinin ifadəsi olan norma və müddəaları müəyyən edir.

Hər bir əməkdaş xidmətdə və gündəlik həyatda qanunçuluq, insan hüquq və azadlıqlarının, cəmiyyətdə qəbul olunmuş mənəvi dəyərlərin aliliyi, yüksək peşəkarlıq və səmimiyyət prinsiplərini və Davranış kodeksi ilə müəyyən edilmiş norma və qaydaları rəhbər tutmalıdır.

Azərbaycan Respublikası daxili işlər orqanlarının əməkdaşları Davranış kodeksini dərinləndirərək öyrənməli və onun tələblərinə sözsüz əməl edəcəkləri barədə üzərlərinə öhdəlik (əlavə №1) götürməlidirlər. Öhdəlik əməkdaşın şəxsi işinə əlavə olunur.

Daxili işlər orqanlarında xidmətə qəbula namizədin yoxlanılması prosesində, Davranış kodeksində müəyyən olunmuş prinsip və qaydalara zidd hərəkətləri barədə təsdiqləyici məlumatların daxil olması, onun xidmətə qəbulunun rədd edilməsi üçün əsas sayıla bilər.

Maddə 1.

Azərbaycan Respublikasının qanunvericiliyinə, cəmiyyətdə qəbul olunmuş norma və qaydalara tam şəkildə əməl etməli, bu işdə digər şəxslərə nümunə olmalıdır.

Maddə 2.

Anda, xidməti və vətəndaşlıq borcuna sadıq olmalı, vətəndaşların həyat və sağlamlığının, hüquq və azadlıqlarının, cəmiyyətin və dövlətin maraqlarının hüquqazidd qəsdlərdən qorunmasına görə öz şəxsi məsuliyyətini hiss etməlidir.

Daim yadda saxlamalıdır ki, hətta bir əməkdaşın Andını pozması, xidməti borcunu yerinə yetirməməsi və nalayiq hərəkətə yol verməsi, bir çox əməkdaşın fədakar əməyi və nümunəvi xidməti hesabına əldə olunmuş uğurlara və nüfuza kölgə sala bilər.

Maddə 3.

Dövlət hakimiyyəti nümayəndəsi olaraq sağlam düşüncəyə və aydın mövqeyə malik olmalı, insanlara ədalətli, humanist, alicənab və mədəni münasibət bəsləməli, hər kəsi hüquqa zidd əməllərdən və zorakılıqdan müdafiə etməli, ekstremal şəraitdə köməyə ehtiyacı olanları, xüsusilə qadın və uşaqları, qoca, xəstə və əlilləri köməksiz qoymamalıdır.

Vətəndaşlarla ünsiyyətdə diqqətli və nəzakətli olmalı, bunu zəiflik əlaməti deyil, əksinə, qanunun gücünə arxalanan haqq və ədalətin təzahürü kimi qəbul etməlidir.

Maddə 4.

Dövlət tərəfindən verilmiş səlahiyyətlərdən yalnız qanun çərçivəsində istifadə etməli, cinayət, yaxud digər hüquqpozmalar törətmiş şəxslərin qanunla qorunan hüquqlarına hörmətlə yanaşmalı, fiziki qüvvə və xüsusi vasitələr tətbiq etmək zərurəti yarandıqda, səlahiyyət həddini aşmamalı və adekvat tədbir seçməyi bacarmalıdır.

Maddə 5.

Xidməti borcun yerinə yetirilməsi zamanı cəsur, qorxmaz və qətiyyətli olmalı, eyni zamanda, cinayət və digər hüquqazidd

eməllərin qarşısını alarkən, qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş hallar istisna olmaqla, başqalarının həyat və sağlamlığını təhlükə altında qoymamalıdır.

Maddə 6.

Xidməti vəzifələrinin icrası zamanı qərar qəbul edərkən prinsiplial, qərəzsiz, səmimi, obyektiv və özünə qarşı tələbkar olmalı, məsələyə aidiyyəti olmayan amillərin təsiri altına düşməməlidir.

Öz xidməti vəzifələrinin icrasına buna səlahiyyəti olmayan şəxslər tərəfindən müdaxilə etmək cəhdlərinin qarşısını qətiyyətlə almalıdır.

Xidməti vəzifələrinin icrası (icra etməməsi) ilə bağlı məsələlərdə ona təsir etmək cəhdlərinin qarşısını qətiyyətlə almalı, belə cəhdlərin mövcudluğunu ehtimal etməyə əsas olduqda heç kəndən, hər hansı formada hədiyyə, bəxşiş, ödənc və s. qəbul etməməli, bu barədə dərhal yuxarı rəisinə məlumat verməlidir.

Maddə 7.

Yalnız yüksək peşəkarlığa və şəxsi keyfiyyətlərə malik əməkdaşın insanlara və cəmiyyətə fayda verə biləcəyini nəzərə alaraq, peşəkarlığının, təhsilinin və ümumi intellektual səviyyəsinin artırılması üçün mütəmadi olaraq öz üzərində çalışmalı, bilik və təcrübəsini, xidməti ənənələri gənc əməkdaşlara aşılamalıdır.

Maddə 8.

Xidməti istifadədə olan avadanlığı, texniki və xüsusi vasitələri, tabel silahını və xidməti vəsiqəsini möhkəm qorumalı, xidməti və dövlət sirrinin yayılmasına yol verməməlidir.

Maddə 9.

Çalışqanlığı, intizamlığı və təşəbbüskarlılığı xidmətin əsas meyarları kimi qəbul etməli, rəislərin (komandirlərin), yaşda və rütbədə özündən böyük həmkarlarının, habelə vətəndaşların irad və tənqidini səmimi qəbul etməli, onlardan düzgün nəticə çıxarmalı, riyakarlıqla özünü doğrultmağa yox, səhvlərini düzəltməyə çalışmalıdır.

Xidməti geyim formasını şərəf və ləyaqətlə daşımalı, öz xarici görkəminə diqqətlə yanaşmalı, hər zaman səliqəli olmalı, davranışı ilə başqalarına yüksək mədəniyyət nümunəsi göstərməlidir.

Maddə 10.

Azərbaycan Respublikası daxili işlər orqanlarında mövcud olan vətənpərvərlik, yoldaşlıq və qarşılıqlı yardım, cəsurluq və təmən-nasızlıq, alicənablılıq və fədakarlıq, xidməti borca sədaqət və pe-şəkarlıq, xeyirxahlıq və veteranlara hörmət ənənələrini qorumalı və inkişaf etdirməlidir.

Maddə 11.

Sağlam həyat təzi keçirməli, həkim təyinatı istisna olmaqla, sərbəst dövriyyəsi qadağan edilmiş və ya məhdudlaşdırılmış nar-kotik vasitələr və psixotrop maddələr qəbul etməməli, xidmət vax-tı, habelə xidmətdə olmadığı hallarda belə, xidməti geyim forma-sında olarkən spirtli içkilər içməməli, onları xidmət yerinə gətirmə-məlidir. Xidmətdən kənar vaxtlarda spirtli içkilər qəbul edərkən özünü idarə etməyi bacarmalı, həddini bilməli, şərəf və ləyaqəti alçaldan, eləcə də ertəsi gün xidməti vəzifələrin layiqinje yerinə yetirilməsinə mane ola biləcək dərəcədə spirtli içkilər qəbul etmə-məli, xidmətə gələrkən alkoqolun təsirindən tam azad olmalıdır.

Maddə 12.

Cəmiyyətdə qəbul olunmuş ailə-məişət normalarına riayət et-məli, ailəsinin, o cümlədən, uşaqlarının və valideynlərinin qayğı-sına qalmalı, nigahda sədaqətli olmalı, qadın-kişi münasibətlərin-də riyakarlığa və pozğunluğa yol verməməli, başqalarını da buna sövq etməməlidir.

Maddə 13.

İcrasının mümkün olamayacağını qabağcadan bildiyi (və ya bilməli olduğu) öhdəlikləri (borc pul, kirayə və s.), üzərinə götürməməlidir. Üzərinə götürdüyü öhdəlikləri müəyyənləşdirilmiş şərtlərə uyğun icra etməlidir.

Maddə 14.

İş qrafikinə və zərurət yarandıqda tətbiq olunan xüsusi xidmət rejiminə ciddi riayət etməli, xidmət yerinə vaxtında gəlib vaxtında getməli, üzürsüz səbəbdən xidmətdən yayınma hallarına yol verməməli, fəvqəladə hallar istisna olmaqla, birbaşa rəislərin icazəsi olmadan xidmət yerini tərk etməməlidir.

Birbaşa rəislərinin ilk çağırışı ilə, eləcə də, təbii fəlakətlər, geniş miqyaslı texnogen qəzalar, yanğınlar, iğtişaşlar və sair fəvqəladə hadisələr baş verdikdə çağırışsız xidmət yerinə gəlməlidir. Xidmətdə olarkən vaxtını xidməti vəzifələrindən kənar işlərə sərf etməməlidir.

Maddə 15.

Yaşayış yeri və anket məlumatlarında dəyişikliklər baş verdikdə, dərhal bu barədə xidmət etdiyi orqanın rəisini məlumatlandırmalıdır. Müəyyən edilmiş qaydada icazə almadan yaşadığı (işlədiyi) inzibati rayonu tərk etməməli, məzuniyyətə çıxarkən məzuniyyətini keçirəcəyi yeri bildirməlidir.

Maddə 16.

Özünə və həmkarlarına qarşı tələbkar olmalı, Davranış Kodeksində müəyyən olunmuş qaydaların daxili işlər orqanlarının hər hansı əməkdaşı tərəfindən pozulması halları ilə rastlaşdıqda, onların aradan qaldırılması üçün tədbir görməli, zərurət yarandıqda bu haqda aidiyyəti üzrə məlumat verməlidir.

Maddə 17.

Müxtəlif məsələlərlə bağlı keçirilən xidməti təhqiqat və ya yoxlama zamanı verilən sualları tam və səmimi cavablandırmalı, obyektivliyin təmin edilməsinə köməklik göstərməlidir.

Maddə 18.

Kriminal və müəmmalı həyat tərzini keçirən, o cümlədən cinayətkar aləmdə tanınmış və nüfuza malik şəxslərlə xidməti zərurətlə bağlı olmayan əlaqələr yaratmamalı, şəxsi münasibətlər qurmalı, onlarla hər hansı bir sövdələşmələrə getməməlidir.

Maddə 19.

Öz xidməti vəzifələrinin icrası ilə birbaşa bağlı olmayan xidməti məsələlərə müdaxilə etməməli, başqa əməkdaşların səlahiyyət dairəsinə aid məsələlərə, icraatında olan sənəd və materialların həllinə təsir etməyə cəhd etməməli, xidməti zərurətdən irəli gəlməyən marağ göstərməməlidir.

Subordinasiya qaydalarını gözləməli, şikayət halları istisna olmaqla, DIN-in rəhbərliyinə yalnız birbaşa rəisləri vasitəsi ilə müraciət etməlidir.

Maddə 20.

Xidməti vəzifələrindən və xidməti mövqeyindən şəxsi məqsədlərlə istifadə etməməli, xidməti zərurətlə bağlı olmayan hallarda daxili işlər orqanları əməkdaşı olmasını qabartmamalı, xidməti vəsiqəsini yersiz təqdim etməməlidir.

Maddə 21.

Xidmətdə və həyatda təvazökar olmalı, vəzifə üzrə irəli çəkilməsi, mükafatlandırılması, imtiyazların əldə edilməsi üçün müəyyən olunmuş qaydalara zidd yollar axtarmamalı, kənar vəsiqələrin bu məsələyə müdaxiləsini qətiyyətlə rədd etməlidir.

Maddə 22.

Davranış kodeksində təsbit olunmuş prinsip və qaydaların əməkdaş tərəfindən yerinə yetirilməməsi xidməti və icra intizamının pozulması, daxili işlər orqanları əməkdaşının adına xələl gətirən ləyaqətsiz hərəkət kimi qiymətləndirilir və "Azərbaycan Respublikası daxili işlər orqanlarının intizam nizamnaməsi"ndə müəyyən olunmuş qaydada intizam məsuliyyəti doğurur.

Intizam məsuliyyətinin dərəcəsi və tənbehin növü yol verilmiş intizam pozuntusu faktı üzrə keçirilən xidməti təhqiqatın və ya araşdırmanın nəticələrinə əsasən, buna səlahiyyəti olan vəzifəli şəxs tərəfindən müəyyən edilir.

**Azərbaycan Respublikası daxili işlər nazirinin
08 aprel 2005-ci il tarixli 130 nömrəli əmri ilə
təsdiq edilmiş davranış kodeksinə**

1 nömrəli əlavə

ÖHDƏLİK

Mən _____
(*əməkdaşın soyadı, adı və atasının adı, ixtisar olun-
madan*)

"Daxili işlər orqanları əməkdaşlarının etik davranış kodeksi"nin məzmunu ilə tanış oldum və onun tələblərinə sözsüz əməl edəcəyim barədə könüllü surətdə öz üzərimə öhdəlik götürürəm.

_____
(*əməkdaşın imzası*)

" ____ " _____ 200__ il

_____
* "Öhdəlik əməkdaşın şəxsi işinə, "And"ın mətni blankından sonra ardıcılıqla əlavə olunur.

HAKIMLƏRİN ETİK DAVRANIŞ KODEKSİ

*Azərbaycan Respublikası Məhkəmə-Hüquq Şurasının
22 iyun 2007-ci il tarixli qərarı ilə təsdiq edilmişdir.*

Hakimlərin Etik Davranış Kodeksi (bundan sonra “Kodeks”) hakimlik fəaliyyətinin etik prinsiplərinin və standartlarının toplusudur. Kodeks hakimlər üçün spesifik əxlaq və ədəb tələblərini, onların peşə etikası məsələlərini, iş fəaliyyətindən kənar davranışı”şını nizamlayır, peşə fəaliyyətinə münasibətini müəyyən edir.

I. Ümumi müddəalar

Maddə 1.

Hakim bütün fəaliyyəti dövründə dövlətin, vətəndaşın və ədalət mühakiməsinin qarşısında onun məsuliyyətini təcəssüm etdirən hakim andına sadıq olmalı, səlahiyyətlərini həyata keçirərkən və xidmətdən kənar fəaliyyətində bu anda uyğun davranış nümayiş etdirməlidir.

Maddə 2.

Hakim bütün hallarda Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyasına riayət etməli, “Məhkəmələr və hakimlər haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununu və digər normativ hüquqi aktları rəhbər tutmalı, cəmiyyətdə məhkəmə hakimiyyətinə, habelə hakimlərin müstəqilliyinə və qərəzsizliyinə hörmətin artmasına rəvac verməlidir.

Maddə 3.

Ədalət mühakiməsinin həyata keçirilməsi üzrə vəzifələrin icrası hakimin fəaliyyətində üstün əhəmiyyətə malikdir.

Maddə 4.

Hakim ona həvalə olunmuş işlərə baxarkən, öz vəzifəsini ləyaqətlə icra etməli, fəaliyyətində ədalətli, qərəzsiz və dəyanətli olmalıdır.

Maddə 5.

Hakim hər bir şəraitdə şərəf və ləyaqətini qorumalı, məhkəmə hakimiyyətinin nüfuzuna, hakimin yüksək adına xələl gətirə, ədalət mühakiməsini həyata keçirərkən onun obyektivliyini və müstəqilliyini şübhə altına ala bilən hər cür davranışdan çəkinməlidir.

II. Peşə fəaliyyətinin həyata keçirilməsi ilə əlaqədar hakimin davranış qaydaları

Maddə 6.

Hakim öz peşə vəzifələrini vicdanla icra etməli, işlərə və materiallara vaxtında baxılması üçün qanunla nəzərdə tutulmuş bütün zəruri tədbirləri görməlidir.

Maddə 7.

Hakim özünün peşə fəaliyyətinə heç bir şəxs, o cümlədən qohum, dost və tanış tərəfindən hər hansı formada müdaxilə edilməsinə yol verməməlidir. İş üzrə qəbul ediləcək qərar özünün, ailə üzvlərinin və digər qohumlarının maraqlarına toxuna bilərsə, habelə qərəzsizliyi şübhə doğurarsa, hakim həmin işə baxılmasında iştirak etməkdən özü-özünə etiraz etməlidir.

Maddə 8.

Hakim proseslərdə iştirak edən bütün şəxslərə (tərəflər, o cümlədən müdafiəçilər, dövlət ittihamçıları, həmçinin şahidlər və s.) eyni münasibət göstərməlidir. Hakim proses iştirakçılarından hər hansı birinə digərinə nisbətdə üstünlük verməməlidir. Hakim irqi, cinsi, dini və ya milli xarakterli fikir nümayiş etdirməməli, hər hansı ayrı-seçkiliyə yol verməməlidir.

Maddə 9.

Hakim yüksək məhkəmə mədəniyyətini nümayiş etdirməklə proses iştirakçılarının hər birinə qarşı münasibətdə ədəb və nəzakətlə davranmalı, prosesin bütün iştirakçılarından bir-birinə və məhkəməyə hörmətlə yanaşmağı tələb etməli, məhkəməyə qarşı aşkar hörmətsizlik göstərənləri cəzalandırmalıdır.

Maddə 10.

Hakim hər hansı hakimiyyət və idarəetmə orqanlarının, habelə ayrı-ayrı şəxslərin təsiri altına düşməməli, ictimai rəy və ya tənqid onun tərəfindən qəbul edilən qərarların qanuniliyinə və əsaslılığına təsir etməməlidir. İşə kollegial baxılarkən, hakim qərarını onunla bir tərkibə daxil olan digər hakimlərin ifadə etdikləri fikirləri nəzərdən keçirib, öz daxili inamına əsaslanmaqla qəbul etməlidir.

Maddə 11.

İnzibati səlahiyyətlərə malik olan hakim (məhkəmənin sədri, məhkəmə sədrinin müavini, kollegiya sədri, habelə həmin vəzifələri müvəqqəti icra edənlər) həmin səlahiyyətləri vicdanla yerinə yetirməli, bundan digər hakimlərə qarşı təzyiq vasitəsi kimi istifadə etməməli, hakimlərin müstəqilliyini məhdudlaşdıran hər hansı hərəkətdən çəkinməlidir.

Maddə 12.

Hakim vəzifələrinin icrası ilə əlaqədar ona məlum olmuş sirri yaymamalıdır. Başa çatmamış məhkəmə işləri ilə əlaqədar faktlar barədə və yaxud məhkəmə baxışına təyin olunmuş işlər haqqında şərhlər, izahat verməməli, ictimaiyyət və kütləvi informasiya vasitələrinin nümayəndələri ilə görüşlərdə bu və ya digər məhkəmə işi barədə konkret fikrini bildirməməlidir. İşdən kənar qanuni qüvvəyə minmiş məhkəmə qərarlarını və digər hakimlərin hərəkətlərini şübhə altında qoymamalıdır.

Maddə 13.

Hakim icraatında olan işin aid olduğu şəxslərlə qeyri-prosessual münasibətlər yaratmamalı, onlarla bu cür ünsiyyətdən çəkinməlidir.

Maddə 14.

Hakim məhkəmə baxışının aşkarlığı prinsipini gözləməlidir. Bu prinsip ancaq qanunvericilikdə müəyyən olunmuş hallarda məhdudlaşdırıla bilər.

Hakim kütləvi informasiya vasitələri nümayəndələrinin

ictimaiyyəti məhkəmə orqanlarının fəaliyyəti barədə məlumatlandırmaqdan ibarət vəzifəsinə hörmətlə yanaşmalıdır. Məhkəmə fəaliyyətinin işıqlandırılması məhkəməyə maneçilik törətmək məqsədi güdmürsə, hakim kütləvi informasiya vasitələri nümayəndələrinin işinə imkan yaratmalıdır.

Hakim kütləvi informasiya vasitələri orqanı və ya nümayəndəsi ilə hakimin davranışına və məhkəmə prosesinin gedişinə nüfuz və ya təsir edə biləcək şəxsi münasibətlər qurmamalı, onlarla hər hansı əlaqələrdən öz maraqları üçün istifadə etməkdən çəkinməlidir.

Maddə 15.

Hakim ədalət mühakiməsinin həyata keçirilməsi üçün zəruri olan nəzəri və təcrübi bilik səviyyəsini daim inkişaf etdirməlidir.

Maddə 16.

Hakim zahirən səliqəli olmalı, məhkəmə iclasını xüsusi geyimdə, məhkəmə hakimiyyətinin rəmzləri ilə təmin edilmiş iclas zalında aparmalı, prosessual sənədləri qanunun tələblərinə uyğun, aydın və dil mədəniyyətini gözləməklə tərtib etməlidir.

Maddə 17.

Hakim qulluq səlahiyyətlərindən istifadə edərək öz şəxsi və yaxud ailə üzvlərinin maraqlarını güdməyə və müdafiə etməyə haqlı deyildir. O, özünü elə aparmalıdır ki, ailə, qohumluq, dostluq və s. münasibətləri tutduğu vəzifəyə xələl gətirməsin.

Maddə 18.

Hakim işin həllinə təsir edə bilən xidmət və təkliflərdən çəkinməli, baxdığı işlə əlaqədar olaraq təşəkkür əlaməti kimi hədiyyə, sovqat və bəxşiş qəbul etməməlidir.

**III. Hakimin peşə fəaliyyətindən
kənar davranış qaydaları**

Maddə 19.

Hakimin professional fəaliyyətindən kənar davranışı onun

ədalətli, obyektiv, qərəzsiz olmasına kölgə salmamalıdır.

Maddə 20.

Hakim peşə fəaliyyətinin həyata keçirilməsinə və məhkəmə hakimiyyətinin nüfuzuna xələl gətirməyən ictimai fəaliyyətdə iştirak edə, maraqlarının müdafiəsi, peşə hazırlığının artırılması və müstəqilliyinin qorunması üçün hakim assosiasiyaları yarada, onlara daxil ola bilər.

Maddə 21.

Hakim heç bir seçkili və ya təyinatlı vəzifələr tuta bilməz, elmi, pedaqoji və yaradıcılıq fəaliyyətindən başqa heç bir sahibkarlıq, kommersiya və digər ödənişli fəaliyyətlə məşğul ola bilməz.

Maddə 22.

Hakim siyasi partiyalara və hərəkatlara mənsub ola, onlara bu və ya digər formada dəstək göstərə, siyasi xarakter daşıyan kütləvi tədbirlərdə iştirak edə, siyasi baxışlarını açıq ifadə edə bilməz.

Maddə 23.

Hakim qanunverici və icra hakimiyyəti orqanlarının iclaslarında iştirak edə, bu orqanlarla, onların vəzifəli şəxsləri ilə hüquqa aid məsələlərlə bağlı təmasda ola bilər, o şərtlə ki, bu zaman onun peşə vəzifələrinin icrasına təsirlər olmasın, obyektivliyinə şübhə yaranmasın.

IV. Kodeksin hakimlərin fəaliyyətinin qiymətləndirilməsi ilə əlaqəsi

Maddə 24.

Bu Kodeksin 3-cü, 4-cü və 15-ci maddələrinin tələblərinin pozulması hakimin fəaliyyətinin qiymətləndirilməsi zamanı nəzərə alınabilir.

AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASI PROKURORLUĞU İŞÇİLƏRİNİN ETİK DAVRANIŞ KODEKSİ

Azərbaycan Respublikası Prokurorluğu işçilərinin etik davranış Kodeksi (bundan sonra-Kodeks) bütün prokurorluq işçilərinə şamil edilir.

Hər bir prokurorluq işçisi “Dövlət qulluqçularının etik davranış qaydaları haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanunu, digər normativ hüquqi aktlarla və bu Kodekslə müəyyənləşdirilən davranış qaydalarına riayət etməlidir. Prokurorluq işçiləri fəaliyyəti dövründə prokurorluq işçilərinin andına sadıq olmalı, xidməti işini və işdən kənar davranışını həmin anda və bu Kodeksə uyğun qurmalıdır.

I. KODEKSİN MƏQSƏDLƏRİ

1. Kodeks prokurorluq orqanları işçilərinin riayət etməli olduqları davranışı, etik normaları, insan və vətəndaş hüquq və azadlıqlarının qorunmasında, prokurorluq orqanlarında korrupsiyanın və prokurorluq işçilərinin fəaliyyətində maraqların toqquşmasının qarşısının alınmasında onların üzərinə düşən vəzifələri, cəmiyyətdə prokurorluq orqanları işçilərindən gözlənilən davranışın məzmun və dairəsini müəyyən edir.

2. Prokurorluq orqanlarının üzərinə qanunvericiliklə qoyulmuş vəzifələrin layiqincə yerinə yetirilməsi prokurorluq işçilərinin yüksək əxlaqi və peşə keyfiyyətlərindən, ləyaqətindən, cəmiyyətdə hörmətindən, asudə vaxtda davranış mədəniyyətindən birbaşa asılıdır. Hər bir prokurorluq işçisi təmsil etdiyi orqanın nüfuzunu yüksəltməli, vətəndaşların ədalət mühakiməsinə və hüquq mühafizə orqanlarına olan inamını artırmalıdır.

3. Hər bir prokurorluq işçisi bu vəzifənin məsuliyyətli və şərəfli bir iş olduğunu, ədalət mühakiməsinin həyata keçirilməsində onun rolunu nəzərə alaraq, öz xidməti fəaliyyətində üzərinə düşən

vəzifənin əhəmiyyətini dərk etməli, qanunlara, insan və vətəndaş hüquq və azadlıqlarına hörmətlə yanaşmalı, bu hüquq və azadlıqları təsbit edən milli və beynəlxalq standartlara ardıcıl və müntəzəm riayət etməli, cəmiyyətdə qəbul edilmiş ümumi əxlaq normaları və davranış qaydalarını gözləməli, prokurorluq işçisi adını uca tutmalı, şərəf və ləyaqətini qorumalıdır.

II. ETİK DAVRANIŞIN ƏSAS TƏLƏBLƏRİ

4. Prokurorluq işçisi öz xidməti fəaliyyətini həyata keçirərkən Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası və qanunlarını, “İnsan hüquqlarının və əsas azadlıqların müdafiəsi haqqında” Konvensiyanı, Beynəlxalq Prokurorlar Assosiasiyasının prokurorlar üçün müəyyən etdiyi peşə məsuliyyəti, əsas hüquq və vəzifə standartlarını, Azərbaycan Respublikası Baş prokurorunun müvafiq əmrlərinin tələblərini rəhbər tutmalı, Prokurorluq işçiləri üçün etika və davranış üzrə Avropa rəhbər prinsiplərini və Cinayət mühakimə sistemində prokurorluğun rolu haqqında Avropa Şurası Nazirlər Komitəsinin 6 oktyabr 2000-ci il tarixli 19 sayılı Təvsiyələrini nəzərə almalı, həmçinin cəmiyyətdə qəbul edilmiş etik qaydalara dönmədən əməl etməlidir.

5. Şəxsin, cəmiyyətin və dövlətin maraqları naminə prokurorluq işçisi öz vəzifə borcunu layiqincə yerinə yetirməlidir.

Prokurorluq işçisi xidməti fəaliyyətində yüksək peşəkarlığı, insani keyfiyyətləri və işdən kənar davranış mədəniyyəti ilə prokurorluq orqanlarının nüfuzunu daim artırmalıdır.

Prokurorluq işçisi bütün hallarda elə fəaliyyət göstərməlidir ki, hər bir şəxs üçün nümunə kimi qəbul edilmiş olsun.

6. Prokurorluq işçisi etik davranış qaydalarının onun tərəfindən pozulmasının nəticələrini aradan qaldırmağa, o cümlədən ictimai etimadın bərpası üçün tədbirlər görməyə borcludur.

7. Prokurorluq işçisi öz peşə fəaliyyətində şəxsi maraqlarını cəmiyyətin və peşəsinin mənafeələrindən üstün tutmamalıdır.

8. Prokurorluq işçiləri öz fikirlərini ifadə etmək azadlığına, qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada ictimai birliklərdə birləşmək, milli və beynəlxalq təşkilatların fəaliyyətində iştirak etmək hüququna malikdirlər. Eyni zamanda prokurorluq işçiləri

hər hansı siyasi partiyanın və ya təşkilatın üzvü olmamalı, siyasi aksiyalarda iştirak etməməli, siyasi partiyalara maddi və ya digər hər hansı şəkildə dəstək verməməli, qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş hallar istisna olmaqla təşviqatla məşğul olmamalı, habelə ideoloji təsirə məruz qalmasına dəlalət edən hərəkətlərdən çəkinməlidir.

Prokurorluq işçisi qanunla müəyyən edilmiş hallar istisna olmaqla, ayrı-ayrı fiziki və hüquqi şəxslərin, ictimai birliklərin maraqları dairəsində fəaliyyət göstərməməli, vəzifə səlahiyyətlərindən və qulluq mövqeyindən sui-istifadə etməməlidir.

III. PROKURORLUQ İŞÇISİNİN XİDMƏTİ DAVRANIŞI İLƏ BAĞLI TƏLƏBLƏR

9. Prokurorluq işçisi xidməti fəaliyyətində qanunun aliliyini rəhbər tutmaqla yalnız faktlara əsaslanmalı, qanunçuluq, hər kəsin qanun qarşısında hüquq bərabərliyi prinsiplərinə riayət etməli, vətəndaşların hüquq və azadlıqlarına, hüquqi şəxslərin mənafelərinə əməl və hörmət etməlidir. Prokurorluq işçisi insanların hüquq və azadlıqlarını, qanuni maraqlarını pozan, onların şərəf, ləyaqət və işgüzar nüfuzunu ləkələyə biləcək qərarlara və hərəkətlərə (və ya hərəkətsizliyə) yol verməməlidir. Prokurorluq işçisi nəzərə almalıdır ki, milli qanunvericiliklə və beynəlxalq konvensiyalarla təsbit edilən insan və vətəndaş hüquqlarının və azadlıqlarının təmin edilməsi Azərbaycan dövlətinin ali məqsədidir.

10. Prokurorluq işçisi obyektiv olmalı, cinayət mühakimə icraatı zamanı konfidensiallığın qorunması prinsipini nəzərə almaqla şəffaflığı təmin etməli, qohumları və ya yaxınları da daxil olmaqla, hər hansı kənar şəxsin onun işinə müdaxilə etməsinə yol verməməli, digər hakimiyət və idarəetmə strukturlarının və ya hər hansı şəxsin təsiri altına düşməməli və onları da belə təsir altına salmamalıdır. Prokurorluq işçisi dövlətin cinayət hüquq siyasətinin effektiv və ədalətli təmini sahəsində qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada dövlət və hüquq mühafizə orqanları ilə səmərəli əməkdaşlığı təmin etməli, ona verilmiş imtiyaz və səlahiyyətləri nümayiş etdirməməlidir.

11. Prokurorluq işçisi vəzifələrinin icrası ilə əlaqədar ona məlum olan sirləri və xidməti istifadə üçün nəzərdə tutulmuş məlumatları yaymamalı, vətəndaşların şəxsi həyatına, şərəf və ləyaqətinə toxunan məlumatların məxfi saxlanılmasını təmin etməlidir. Prokurorluq işçisi xidməti fəaliyyəti zamanı əldə etdiyi məlumatları şəxsi maraqları üçün istifadə etməməlidir.

12. Prokurorluq işçisi icraatındakı işlər üzrə təqsirsizlik prezumpsiyası və digər prinsiplərə daim riayət etməli, ədalətli məhkəmə baxışına mənfəət təsir göstərən, əvvəlcədən ictimai rəyin formalaşdırılmasına yönəlmiş hərəkətlərə yol verməməlidir.

13. Prokurorluq işçisi icraatında olan işlər üzrə proses iştirakçıları ilə qanunla nəzərdə tutulmayan qeyri-prosessual münasibətlər yaratmamalı, icraatında olan işlərin məqbul və ya qeyri-məqbul həlli nəticəsinə dair maraqlı şəxslərə vədlər verməməlidir.

14. Prokurorluq işçisi qərarlar qəbul edərkən və xidməti vəzifələrini yerinə yetirərkən ədalətli və qərəzsiz olmalı, irqinə, milliyyətinə, dilinə, cinsinə, sosial və dini mənsubiyyətinə, qulluq mövqeyinə, əqidəsinə, siyasi partiyalara və ictimai birliklərə mənsubiyyətinə görə hər hansı şəxsin üstünlüyünə yol verməməlidir. Prokurorluq işçisi xidməti fəaliyyətində obyektivliyin təmin edilməsi üçün qanunla nəzərdə tutulmuş hallar mövcud olduqda, müəyyən edilmiş qaydada özünün prosesdən kənarlaşdırılması barədə məsələ qaldırmalıdır.

15. Prokurorluq işçisi özünə qarşı tələbkar olmalı, üzərinə düşən vəzifələri vaxtında və vicdanla yerinə yetirməli, bürokratizm və süründürməçilik hallarına yol verməməlidir.

16. Prokurorluq işçisi özünə qarşı tənqidi olmalı, qeyri-etik davranışa yol verməməli, belə hal olduqda isə səhvini etiraf etməklə onun aradan qaldırılması üçün tədbirlər görməlidir. Xidməti fəaliyyətini yerinə yetirərkən digər şəxslərə qarşı nəzakətli, diqqətli, təmkinli və xeyirxah olmalıdır.

17. Cinayət mühakimə icraatı zamanı prokurorluq işçisi "İnsan hüquqlarının və əsas azadlıqların müdafiəsi haqqında" Konvensiya ilə müəyyən edilmiş ədalətli mühakimə hüququna daim riayət etməli, proses iştirakçılarına yalan məlumatların ötürülməsinə, eləcə də prosesual hərəkətləri həyata keçirərkən

etik qaydaların pozulması hallarına yol verməməlidir.

18. Cinayət mühakimə icraatı zamanı, o cümlədən dövlət ittihamını müdafiə edərkən prokurorluq işçisi proses iştirakçıları ilə etik qaydalar çərçivəsində münasibət qurmağa səy göstərməli, nitq mədəniyyətinə riayət etməlidir.

19. Prokurorluq işçisi ümumi və hüquqi biliklərini, nəzəri və peşəkarlıq səviyyəsini artırmaq üçün daim öz üzərində işləməli, milli qanunvericilikdəki və beynəlxalq hüquqdakı yenilikləri yaxından izləməlidir.

Prokurorluq işçisi ilk növbədə şübhəli və təqsirləndirilən şəxsin, eləcə də zərər çəkmiş şəxsin, şahidin və digər şəxslərin qanunvericiliklə müəyyən edilmiş hüquq və vəzifələrinə, həmçinin Azərbaycan Respublikasının Konstitusiyası, qanunları, "İnsan hüquqlarının və əsas azadlıqların müdafiəsi haqqında" Konvensiya, habelə dövlətin tərəfdar çıxdığı digər beynəlxalq sənədlərlə müəyyən edilmiş insan hüquq və azadlıqlarına dair prinsip və normalara yaxından bələd olmalıdır.

20. Prokurorluq işçisi kütləvi informasiya vasitələrinin prokurorluğun fəaliyyətini işıqlandırmaq istəyinə rəğbətlə yanaşmalı, kütləvi informasiya vasitələri təmsilçilərinin dürüst və obyektiv məlumat almaq hüququna qanunvericiliklə müəyyən edilmiş hallarda və qaydada kömək göstərməlidir.

21. Prokurorluq işçisi birbaşa və yuxarı rəhbərinə qarşı münasibətdə tabeçilik qaydalarına dönmədən riayət etməli və tabeliyində olan işçilərə qarşı nəzakətli, diqqətli və qayğıkeş olmalıdır. Prokurorluq işçisi həmkarları ilə münasibətlərdə də hər bir şəraitdə peşə etikasını gözləməlidir.

Prokurorluq işçisi birbaşa və ya yuxarı rəhbərinin qanuna uyğun olan və səlahiyyətləri daxilində qəbul etdiyi yazılı əmri, sərəncamı və ya verdiyi şifahi tapşırıqları yerinə yetirməyə borcludur.

22. Prokurorluq işçisi tabeliyində olan işçilərə vəzifə səlahiyyətlərindən irəli gələn üstünlüyünü nümayiş etdirməməli, tabeliyində olan işçiləri dini, milli, irqi, cinsi, sosial mənşəyi, habelə tutduğu vəzifəyə görə fərqləndirməməlidir.

23. Prokurorluq işçisi fəaliyyətini beynəlxalq hüquqi əməkdaşlıq çərçivəsində digər dövlətlərin prokurorluq orqanları,

həmçinin məhkəmə və hüquq mühafizə orqanları, eləcə də müdafiəçilərlə səmərəli əlaqələr istiqamətində qurmalı, qanunvericiliklə müəyyən edilmiş qaydada həmkarlarına hərtərəfli kömək göstərməlidir.

24. Prokurorluq işçisi geyim qaydalarına ciddi riayət etməlidir.

25. Prokurorluq işçisi istifadəsində olan dövlət əmlakından, maliyyə vəsaitlərindən, rabitə, kompyuter və digər kommunikasiya sistemlərindən, nəqliyyat vasitələrindən və digər maddi-texniki təchizat avadanlıqlarından qənaətlə və səmərəli istifadə etməlidir.

IV. MADDİ VƏ QEYRİ-MADDİ NEMƏTLƏRİN, İMTİYAZLARIN VƏ YA GÜZƏŞTLƏRİN QANUNSUZ ƏLDƏ EDİLMƏSİNƏ YOL VERİLMƏMƏSİ

26. Prokurorluq işçisinin qanunsuz olaraq maddi və qeyri-maddi nemətlər, imtiyazlar və ya güzəştlər əldə etməyə yönəlmiş hərəkətlər (hərəkətsizlik) etməsi və ya bu məqsədlə qərarlar qəbul etməsi yolverilməzdir.

27. Prokurorluq işçisi onun hərəkətlərinin (hərəkətsizliyinin) və ya qərarlarının maddi və qeyri-maddi nemətlər, imtiyazlar və ya güzəştlər əldə etməyə gətirib çıxarmasını istisna edən tədbirlər görməlidir.

28. Prokurorluq işçisinə qanunsuz maddi və qeyri-maddi nemətlər, imtiyazlar və ya güzəştlər təklif olunduğu hallarda, o, bunlardan imtina etməlidir. Maddi və qeyri-maddi nemətlər, imtiyazlar və ya güzəştlər prokurorluq işçisinə ondan asılı olmayan səbəblərdən verilərsə, o, bu barədə birbaşa rəhbərinə məlumat verməli, maddi və qeyri-maddi nemətlər, imtiyazlar və ya güzəştlər müvafiq qaydada akt üzrə təhvil verilməlidir.

29. Prokurorluq işçisi xidməti vəzifələrinin qərəzsiz icrasına təsir edə bilən və ya bu cür təsir təəssüratı yaradan və ya onun vəzifələrinin icrası müqabilində mükafat qismində verilən və ya bu cür mükafat təəssüratı yaradan hədiyyələri özü və ya digər şəxslər üçün tələb edə və ya qəbul edə bilməz. Bu qayda qonaqpərvərliklə bağlı və dəyəri “Korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında” Azərbaycan Respublikasının Qanununda nəzərdə tutulmuş məbləğdən yuxarı olmayan hədiyyələrin təqdim olunduğu hallara şamil edilmir.

30. Prokurorluq işçisi qulluq etdiyi dövrdə maraqların toqquşmasına yol verməməli və qanunsuz olaraq öz vəzifə səlahiyyətlərindən şəxsi maraqları üçün istifadə etməməlidir.

V .PROKURORLUQ İŞÇISİNİN XİDMƏTİ FƏALİYYƏTİNDƏN KƏNAR DAVRANIŞI İLƏ BAĞLI TƏLƏBLƏR

31. Prokurorluq işçisinin xidməti fəaliyyətindən kənar davranışı onun peşə nüfuzuna kölgə salmamalıdır.

32. Prokurorluq işçisi xidməti fəaliyyətinə və prokurorluğun nüfuzuna zərər gətirə bilən ictimai fəaliyyətlə məşğul ola bilməz.

33. Prokurorluq işçisi xüsusi geyim formasını, xidməti silahını və xidməti vəsiqəsini nümayiş etdirməklə vətəndaşlara, idarə, müəssisə və təşkilatlara qanunsuz təsir göstərməməli, onlardan sui-istifadə hallarına yol verməməli, iş vaxtından kənar müddətdə ictimai yerlərdə xüsusi formadan istifadəyə məhdudiyətlər qoymalıdır.

VI. KODEKSİN TƏLƏBLƏRİNİN HƏYATA KEÇİRİLMƏSİNİN TƏMİN OLUNMASI VƏ HƏMİN TƏLƏBLƏRİN POZULMASINA GÖRƏ PROKURORLUQ İŞÇISİNİN MƏSULİYYƏTİ

34. Bu Kodeksin tələblərinin pozulması prokurorluq işçisinin adına yaraşmayan hərəkət kimi qiymətləndirilməli və bu tələbləri pozan prokurorluq işçisi barəsində intizam tənbeh tədbirləri görülməlidir.

35. Prokurorluq işçisinin davranışının etik davranış qaydalarına uyğunluğu onun özü, birbaşa və yuxarı rəhbərləri tərəfindən müntəzəm təhlil edilir.

36. Prokurorluq orqanlarında etik davranış qaydalarına əməl olunmasına nəzarəti rəhbər vəzifəli işçilər həyata keçirir. Bu məqsədlə rəhbər vəzifəli işçilər:

36.1. tabeliyindəki işçilərin iş həcmi, xidməti funksiyalarının həcmi və vəzifələrini onların xidməti keyfiyyətlərinə uyğun müəyyən etməli;

36.2. tabeliyindəki şəxsləri hüquqazidd, ümumi qəbul edilmiş etik normalara sığmayan qərarlar qəbul etməyə və hərəkətlərə sövq etməməli;

36.3. şəxsi münasibətlər zəminində kadrların seçilməsi və yerləşdirilməsi hallarına yol verməməli;

36.4. öz xidməti davranışları ilə bu Kodeksə əməl edilməsinə nümunə göstərməli;

36.5. prokurorluq işçiləri tərəfindən etik davranış qaydalarının pozulmasının qarşısının alınması və profilaktikası üzrə tədbirləri müəyyən etməli;

36.6. xidməti davranış qaydalarının pozulmasına görə intizam tənbehlərini tətbiq etməli və ya buna səlahiyyəti olan şəxslər qarşısında məsələ qaldırmalı;

36.7. etik davranışları ilə fərqlənən işçilərə həvəsləndirmə tədbirləri tətbiq etməli və ya buna səlahiyyəti olan şəxslər qarşısında məsələ qaldırmalı;

36.8. etik davranış qaydalarına əməl olunması ilə bağlı qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş digər vəzifələri həyata keçirməlidir.

37. Prokurorluq işçisi xidməti fəaliyyətində və xidməti fəaliyyətdən kənar vaxtda qanun pozuntusuna yol verdikdə qanunvericiliklə nəzərdə tutulmuş qaydada məsuliyyət daşıyır. Bundan əlavə, Kodeksin tələblərini pozan prokurorluq işçisinin hərəkətlərinə Azərbaycan Respublikası Baş Prokurorluğunun Ali Attestasiya Komissiyasında baxıla bilər. Ali Attestasiya Komissiyası prokurorluq işçisinin bu Kodeksin tələblərini pozan hərəkətinə qiymət vermək və barəsində müvafiq qərar qəbul edilməsi üçün aidiyyəti üzrə müraciət etmək səlahiyyətlərinə malikdir. Ali Attestasiya Komissiyası prokurorluq işçisinin qeyri-etik hərəkətlərinə görə mətbuatda və ayrı-ayrı şəxslər qarşısında səhvini etiraf etməsini də tələb edə bilər.

38. Bu Kodeksin tələblərinin pozulması halları barədə məlumatlar hərtərəfli araşdırılmalı, prokurorluq işçisi adına xələl gətirən hərəkətlərə yol verilməsi müəyyən edildikdə, qanunvericiliklə müəyyən edilmiş müvafiq tədbirlər görülməlidir.

**Azərbaycan Respublikası
Baş Prokurorluğunun
08.02.2008-ci il tarixli geniş
Kollegiya iclasında təsdiq edilmişdir**

BEYNƏLXALQ SƏNƏDLƏR

**AVROPA ŞURASININ "KORRUPSIYA İLƏ
ƏLAQƏDAR CİNAYƏT MƏSULİYYƏTİ HAQQINDA"
KONVENSİYASININ TƏSDİQ EDİLMƏSİ BARƏDƏ
AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ QANUNU**

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi **qərara alır:**

I. 1999-cu il yanvarın 27-də Strasburq şəhərində qəbul olunmuş "Korrupsiya ilə əlaqədar cinayət məsuliyyəti haqqında" Konvensiya müvafiq qeyd-şərtlər və bəyanatlarla (qeyd-şərtlərin və bəyanatların mətni əlavə olunur) təsdiq edilsin.

II. Bu Qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 30 dekabr 2003-cü il
№ 570-IIQ

KORRUPSIYA İLƏ ƏLAQƏDAR CİNAYƏT MƏSULİYYƏTİ HAQQINDA KONVENSİYA

Strasburq, 27 yanvar 1999-cu il

Preambula

Bu Konvensiyanı imzalayan Avropa Şurası üzvü olan dövlətlər və digər dövlətlər,

hesab edərək ki, Avropa Şurasının məqsədi onun üzvləri arasında daha böyük birliyə nail olmaqdır;

bu Konvensiyanı imzalayan digər dövlətlərlə əməkdaşlığın fəallaşması vacibliyini etiraf edərək;

cəmiyyətin korrupsiyadan müdafiəsinə yönələn, ilk növbədə, ümumi cinayət siyasətinin həyata keçirilməsi zərurətinə, o cümlədən müvafiq qanunvericiliyin qəbul edilməsinə və preventiv tədbirlərin görülməsinə əmin olaraq;

qeyd edərək ki, korrupsiya qanunun aliliyinə, demokratiya və insan hüquqlarına təhlükə yaradır, səmərəli dövlət idarəçiliyini sarsıdır, bərabərlik və sosial ədalət prinsiplərini pozur, rəqabət üçün şəraitə təhrif edir, iqtisadi inkişafı çətinləşdirir, demokratik təsisatların sabitliyinə və cəmiyyətin mənəvi dəyərlərinə təhlükə yaradır;

hesab edərək ki, korrupsiya ilə səmərəli mübarizə aparmaq üçün cinayət hüququ sahəsində beynəlxalq əməkdaşlığın genişləndirilməsi, fəallaşması və lazımı qaydada həyata keçirilməsi tələb olunur;

korrupsiya ilə mübarizədə beynəlxalq anlaşmanın və əməkdaşlığın dərinləşməsinə yardım edən, bu yaxınlarda atılan addımları, o cümlədən Birləşmiş Millətlər Təşkilatı, Dünya Bankı, Beynəlxalq Valyuta Fondu, Ümumdünya Ticarət Təşkilatı, Amerika Dövlətləri Təşkilatı, İqtisadi Əməkdaşlıq və İnkişaf Təşkilatı və Avropa Birliyi tərəfindən görülən tədbirləri alqışlayaraq;

1996-cı ilin noyabr ayında Avropa ölkələrinin ədliyyə nazirlərinin 19-cu Konfransının (Valetta, 1994) tövsiyələrinə uyğun olaraq Avropa Şurasının Nazirlər Komitəsi tərəfindən qəbul edilən Korrupsiya ilə mübarizə üzrə fəaliyyət Proqramını nəzərə alaraq;

bununla əlaqədar Avropa Şurasına üzv olmayan dövlətlərin onun fəaliyyətində korrupsiya ilə mübarizəyə yönələn iştirakının vacibliyini yada salaraq və Korrupsiya ilə mübarizə üçün fəaliyyət Proqramının həyata keçirilməsində onların dəyərli töhfələrini alqışlayaraq;

eyni zamanda, Korrupsiya ilə mübarizə üçün fəaliyyət Proqramının tezliklə həyata keçirilməsini tövsiyə edən və xüsusilə də korrupsiya şəklində olan hüquqpozmaların cinayət qaydasında cəzalandırılan əməllər kimi əlaqələndirilmiş tövsifi nəzərdə tutan Cinayət məsuliyyəti haqqında Konvensiyanın tezliklə qəbul edilməsi çağırışını, bu cür hüquqpozmalara görə təqib etmək məqsədi ilə əməkdaşlığın fəallaşmasını, habelə Avropa Şurasının üzvü olan dövlətlərin və onun üzvü olmayan dövlətlərin bərabər əsaslarla iştirakı üçün açıq olan səmərəli nəzarət mexanizminin yaradılmasını nəzərdə tutan Avropa ölkələrinin ədliyyə nazirləri tərəfindən onların 21-ci Konfransında (Praqa, 1997) qəbul etdikləri 1 sayılı Qətnaməni yada salaraq;

həmçinin yada salaraq ki, Avropa Şurasının dövlət və hökumət başçıları özlərinin 1997-ci il oktyabrın 10 - 11-də Strasburqda keçirilmiş ikinci görüşlərində korrupsiyanın artması ilə əlaqədar yaranan çağırışlara cavab olaraq birgə tədbirlərin işlənilib hazırlanması qərarını və korrupsiya, o cümlədən onu mütəşəkkil cinayətkarlıq və pulların leqallaşdırılması ilə bağlayan faktorlarla mübarizə üzrə əməkdaşlığın inkişaf etdirilməsinə yardım etmək məqsədi ilə fəaliyyət Planı qəbul etmişlər, Nazirlər Komitəsinə Korrupsiya ilə mübarizə üzrə fəaliyyət Proqramına uyğun olaraq xüsusilə beynəlxalq hüquqi sənədlərin tezliklə hazırlanıb başa çatdırılmasını təmin etmək həvalə olunmuşdur;

nəzərə alaraq ki, Nazirlər Komitəsi özünün 1997-ci ilin noyabrın 6-da keçirdiyi 101-ci sessiyasında iyirmi rəhbər prinsip haqqında qəbul etdiyi (97)24 sayılı Qətnaməsində Korrupsiya ilə mübarizə üzrə fəaliyyət Proqramının həyata keçirilməsi üçün beynəlxalq hüquqi sənədlərin tezliklə hazırlanıb başa çatdırılması zərurətini qeyd edir;

onun üzvlərinin korrupsiya ilə mübarizədə bu sahədə onların öhdəliklərinə riayət edilməsinə nəzarət vasitəsi ilə imkanların genişləndirilməsi məqsədi ilə "Korrupsiyaya qarşı Dövlətlər Qrupu

(KQDQ)" yaradılması haqqında qismən geniş saziş təsdiqləyən 1998-ci il mayın 4-də Nazirlər Komitəsinin 102-ci sessiyasında qəbul edilən (98)7 sayılı Qətnaməsini nəzərə alaraq; aşağıdakılar barədə razılığa gəldilər:

I BÖLMƏ. Terminlərdən istifadə

Maddə 1. Terminlərdən istifadə

Bu Konvensiyanın məqsədləri üçün:

a. "dövlət vəzifəli şəxs" dedikdə, dövlətin milli hüququnda "dövlət qulluqçusu", "vəzifəli şəxs", "mer", "nazir" və ya "hakim" kimi müəyyən edilən və onun cinayət qanununda müəyyən ediləni kimi, bu funksiyaları onun ərazisində həyata keçirən şəxs başa düşülür;

b. yuxarıdakı (a) yarım bəndində qeyd edilən "hakim" termininə prokurorlar və məhkəmə orqanlarında vəzifə tutan şəxslər aid edilir;

c. digər dövlətin hər hansı bir dövlət vəzifəli şəxsi barəsində araşdırma aparılarsa, təqibi həyata keçirən dövlət, vəzifəli şəxs anlayışını yalnız onun milli hüququna zidd olmayan həcmdə tətbiq edə bilər;

d. "hüquqi şəxs" dedikdə, dövlətlər, dövlət hakimiyyətini həyata keçirən digər orqanlar, eləcə də beynəlxalq təşkilatlar istisna olmaqla, qüvvədə olan milli hüquqa əsasən bu cür status almış hər bir qurum başa düşülür.

II BÖLMƏ. Milli səviyyədə görülən tədbirlər

Maddə 2. Milli dövlət vəzifəli şəxslərinin rüşvətlə aktiv ələ alınması

Hər bir Tərəf, hər hansı bir şəxs tərəfindən onun istənilən dövlət vəzifəli şəxsinə o, öz funksiyalarını yerinə yetirən zaman hər hansı bir hərəkətin edilməsinə və ya onun edilməsindən çəkinməyə görə, həmin şəxsin özü və ya istənilən digər şəxs üçün bir-başına və ya dolayısı ilə hər hansı bir qeyri-qanuni üstünlüyün və

edilməsini, təklif edilməsini, yaxud da verilməsini, bu, bilə-bilə edildikdə, öz daxili hüququna uyğun olaraq cinayət hüquqpozmaları kimi tövsif etmək üçün lazımi qanunvericilik və digər tədbirlər görür.

Maddə 3. Milli dövlət vəzifəli şəxslərin rüşvətlə passiv ələ alınması

Hər bir Tərəf, onun istənilən dövlət vəzifəli şəxsi tərəfindən, öz funksiyalarını yerinə yetirdiyi zaman hər hansı bir hərəkətin edilməsinə və ya onun edilməsindən çəkinməyə görə, bu şəxsin özü və ya istənilən digər şəxs üçün birbaşa və ya dolayısı ilə hər hansı bir qeyri-qanuni üstünlüyün istənilməsinə və ya alınmasına, yaxud da bu cür üstünlük təklifinin qəbul edilməsini və ya ona vəd edilməsini, bu, qəsdən edildikdə, öz daxili hüququna uyğun olaraq cinayət hüquqpozmaları kimi tövsif etmək üçün lazım ola biləcək qanunvericilik və digər tədbirlər görür.

Maddə 4. Milli seçkili orqanların üzvlərinin rüşvətlə ələ alınması

Hər bir Tərəf, 2-ci və 3-cü maddələrdə nəzərdə tutulan əməli, qanunvericilik və ya inzibati səlahiyyətləri həyata keçirən hər hansı milli dövlət seçkili orqanların üzvü olan istənilən şəxsə aid olduqda, öz daxili hüququna uyğun olaraq cinayət hüquqpozmaları kimi tövsif etmək üçün lazım ola biləcək qanunvericilik və digər tədbirlər görür.

Maddə 5. Xarici vəzifəli şəxslərin rüşvətlə ələ alınması

Hər bir Tərəf, 2-ci və 3-cü maddələrdə nəzərdə tutulan əməli, digər hər hansı bir dövlətin vəzifəli şəxsinə aid olduqda, öz daxili hüququna uyğun olaraq cinayət hüquqpozmaları kimi tövsif etmək üçün lazım ola biləcək qanunvericilik və digər tədbirlər görür.

Maddə 6. Xarici dövlətlərin seçkili orqanları üzvlərinin rüşvətlə ələ alınması

Hər bir Tərəf, 2-ci və 3-cü maddələrdə nəzərdə tutulan əməli, hər hansı bir digər dövlətdə qanunvericilik və ya inzibati səlahiyyətləri həyata keçirən hər hansı bir seçkili orqanın üzvü olan is-

tənilən şəxsə aid olduqda, öz daxili hüququna uyğun olaraq cinayət hüquqpozmaları kimi tövsif etmək üçün lazım ola biləcək qanunvericilik və digər tədbirlər görür.

Maddə 7. Özəl sektorda rüşvətlə aktiv ələ alma

Hər bir Tərəf, özəl sektorun müəssisələrinə rəhbərlik edən və ya onlarda bu və ya digər vəzifədə işləyən hər hansı bir şəxsə, kommersiya fəaliyyətini həyata keçirən zaman öz vəzifəsinə zidd olaraq hər hansı bir hərəkətin edilməsinə və ya onun edilməsindən çəkinməyə görə həmin şəxsin özü və ya hər hansı bir digər şəxs üçün birbaşa və ya dolayısı ilə hər hansı bir qeyri-qanuni üstünlüyün vəd edilməsini, təklif edilməsini və ya verilməsini öz daxili hüququna uyğun olaraq cinayət hüquqpozmaları kimi tövsif etmək üçün lazım ola biləcək qanunvericilik və digər tədbirlər görür.

Maddə 8. Özəl sektorda rüşvətlə passiv ələ alma

Hər bir Tərəf, özəl sektorun müəssisələrinə rəhbərlik edən və ya onlarda bu və ya digər vəzifədə işləyən hər hansı bir şəxs tərəfindən, kommersiya fəaliyyətini həyata keçirən zaman öz vəzifəsinə zidd olaraq hər hansı bir hərəkətin edilməsinə və ya onun edilməsindən çəkinməyə görə, həmin şəxsin özü üçün və ya hər hansı bir digər şəxs üçün birbaşa və ya dolayısı ilə hər hansı bir qeyri-qanuni üstünlüyün istənilməsinə və ya alınmasına və yaxud onun tərəfindən bu cür üstünlük təklifinin qəbul edilməsini və ya ona vəd edilməsini öz daxili hüququna uyğun olaraq cinayət hüquqpozmaları kimi tövsif etmək üçün lazım ola biləcək qanunvericilik və digər tədbirlər görür.

Maddə 9. Beynəlxalq təşkilatların vəzifəli şəxslərinin rüşvətlə ələ alınması

Hər bir Tərəf, 2-ci və 3-cü maddələrdə nəzərdə tutulan əməli, Tərəfin üzv olduğu hər hansı bir beynəlxalq və ya üstmilli təşkilatın və ya orqanın - onların şəxsi heyəti haqqında müddəalar anlamında - hər hansı bir vəzifəli şəxsinə və ya müqavilə üzrə cəlb edilən digər əməkdaşına, habelə bu cür vəzifəli şəxslərin və ya əməkdaşların yerinə yetirdiyi funksiyalara uyğun olan funksiyaları

yerinə yetirən ezam edilən və ya ezam edilməyən istənilən şəxsə aid olduqda, öz daxili hüququna uyğun olaraq cinayət hüquqpozmaları kimi tövsif etmək üçün tələb oluna biləcək qanunvericilik və digər tədbirlər görür.

Maddə 10. Beynəlxalq parlament assambleyaları üzvlərinin rüştətlə ələ alınması

Hər bir Tərəf, 4-cü maddədə nəzərdə tutulan əməli, bu, Tərəfin üzv olduğu beynəlxalq və ya üstmilli təşkilatların parlament assambleyalarının istənilən üzvlərinə aid olduqda, öz daxili hüququna uyğun olaraq cinayət hüquqpozmaları kimi tövsif etmək üçün lazım ola biləcək qanunvericilik və digər tədbirlər görür.

Maddə 11. Beynəlxalq məhkəmələrin hakimlərinin və vəzifəli şəxslərinin rüştətlə ələ alınması

Hər bir Tərəf, 2-ci və 3-cü maddələrdə nəzərdə tutulan əməli, məhkəmə orqanlarında vəzifə tutan hər hansı şəxslərə və ya yurisdiksiyasını həmin tərəfin tanıdığı hər hansı beynəlxalq məhkəmənin vəzifəli şəxslərinə aid olduqda, öz daxili hüququna uyğun olaraq cinayət hüquqpozmaları kimi tövsif etmək üçün lazım ola biləcək qanunvericilik və digər tədbirlər görür.

Maddə 12. Nüfuz alveri

Hər bir Tərəf, 2,4-6 və 9-11-ci maddələrdə adı çəkilən hər hansı bir şəxs tərəfindən qərarın qəbul edilməsinə qeyri-qanuni nüfuz edə biləcəyini bəyan edən və ya təsdiq edən istənilən şəxsə, ediləcək nüfuz müqabilində, onun özünə və ya hər hansı bir digər şəxsə təqdim edilib-edilməməsindən asılı olmayaraq, hər hansı bir qeyri-qanuni üstünlüyün birbaşa və ya dolayı vəd edilməsinə, təklif edilməsinə və ya təqdim edilməsinə, habelə bu cür nüfuzun edilib-edilməməsindən və güman olunan edilmiş nüfuz nəticəsində arzu olunan nəticənin alınıb-alınmamasından asılı olmayaraq, ediləcək nüfuz müqabilində, bu cür üstünlüyün istənilməsinə, alınmasını, qəbulunu və ya təklif edilməsinə, öz daxili hüququna uyğun olaraq cinayət hüquqpozmaları kimi tövsif etmək üçün lazım ola biləcək qanunvericilik və digər tədbirlər görür.

Maddə 13. Korrupsiya ilə əlaqədar hüquqpozmalardan əldə edilən gəlirlərin leqallaşdırılması

Hər bir Tərəf, cinayətkar fəaliyyətdən əldə edilən gəlirin leqallaşdırılması, aşkar olunması, götürülməsi və müsadirəsi haqqında (Avropa Müqavilələri № 141) Avropa Şurası Konvensiyasının 6-cı maddəsinin 1-ci və 2-ci bəndlərində nəzərdə tutulan əməli, əgər əsas hüquqpozma bu Konvensiyanın 2-12-ci maddələrinə uyğun olaraq cinayət hüquqpozması kimi tövsif edilmiş istənilən cinayət hüquqpozmalarının törədilməsindən ibarətdirsə, öz daxili hüququna uyğun olaraq cinayət hüquqpozmaları kimi tövsif etmək üçün lazım ola biləcək qanunvericilik və digər tədbirlər görür, bu şərtlə ki, Tərəf bu cür hüquqpozmalara dair qeyd-şərt və ya bəyanat verməmiş olsun və ya gəlirlərin leqallaşdırılmasına dair öz qanunvericiliyi bu cür hüquqpozmaları ağır hüquqpozmalar kimi nəzərdə tutmamış olsun.

Maddə 14. Mühasibat əməliyyatlarına aid olan hüquqpozmalar

Hər bir Tərəf, 2-12-ci maddələrdə nəzərdə tutulan hüquqpozmaların törədilməsi, gizlədilməsi və ya cinayət hallarının həqiqətə uyğun olmayan şəkildə təqdim edilməsi məqsədi daşıyan aşağıda göstərilən bilə-bilə edilən hərəkəti və ya hərəkətsizliyi, öz daxili hüququna uyğun olaraq cinayət cəzası və ya digər cəza ilə cəzalandırılan hüquqpozmalar kimi tövsif etmək üçün lazım ola biləcək qanunvericilik və digər tədbirlər görür:

a) həqiqətə uyğun olmayan və ya natamam məlumatı əks etdirən hesab-fakturanın və ya hər hansı bir digər mühasibat sənədinin rəsmiləşdirilməsi və ya istifadəsi;

b) qeyri-qanuni olaraq tədiyə əməliyyatının mühasibat kitabına keçirilməməsi.

Maddə 15. İştirakçılıq

Hər bir Tərəf, bu Konvensiyaya uyğun olaraq tövsif edilən hər hansı bir cinayət hüquqpozmasının törədilməsində köməyi və ya təhrikçiliyi öz daxili hüququna uyğun olaraq cinayət hüquqpozmaları kimi tövsif etmək üçün lazım ola biləcək qanunvericilik və digər tədbirlər görür.

Maddə 16. İmmunitet

Bu Konvensiyanın müddəaları, istənilən müqavilənin, protokolun və ya nizamnamənin, eləcə də onların tətbiqini tənzimləyən mətnlərin immunitətdən məhrum etməyə dair müddəalarına aid xələl gətirmədən tətbiq edilir.

Maddə 17. Yurisdiksiya

1. Hər bir Tərəf, bu Konvensiyanın 2 - 14-cü maddələrinə uyğun olaraq tövsif edilən cinayət hüquqpozmalarına dair yurisdiksiyanın müəyyən edilməsi üçün lazım ola biləcək qanunvericilik və digər tədbirləri aşağıdakı hallarda görür, əgər:

a. hüquqpozma tam və ya qismən onun ərazisində törədilmişdirsə;

b. hüquqpozmanı törədən onun vətəndaşlarından, onun dövlət vəzifəli şəxslərindən və ya onun milli seçkili orqanlarının üzvlərindən biridirsə;

c. hüquqpozma onun dövlət vəzifəli şəxslərindən və ya milli seçkili orqanlarının üzvlərindən birinə və ya eyni zamanda onun vətəndaşlarından biri olan, 9 - 11-ci maddələrdə göstərilən digər hər hansı bir şəxsə aiddirsə.

2. Hər bir Tərəf, imzalayan zaman və ya öz ratifikasiya fərnəmasını, qəbuletmə, təsdiqetmə və ya qoşulma haqqında sənədini saxlanca təqdim edərkən, Avropa Şurası Baş katibinin adına bəyanat verməklə bəyan edə bilər ki, bu maddənin 1(b) və (c) bəndlərində və ya onun digər hər hansı bir hissəsində təsbit olunan yurisdiksiyaya dair qaydaların tətbiq edilməməsi və ya yalnız xüsusi hallarda və ya xüsusi şərtlərlə tətbiq edilməsi hüququnu özündə saxlayır.

3. Əgər Tərəf, bu maddənin 2-ci bəndində göstərilən qeyd-şərtədən istifadə edirsə və hüquqpozmanı törətməkdə şübhəli bilinən şəxs onun ərazisində olduğu halda həmin Tərəf onun verilməsi haqqında müraciətin olmasına baxmayaraq, yalnız onun vətəndaşlığı səbəbindən onu digər Tərəfə vermirsə, onda həmin Tərəf bu Konvensiyaya uyğun olaraq cinayət hüquqpozmasına dair yurisdiksiyanın təmin edilməsi üçün lazım ola biləcək tədbirlər görür.

4. Bu Konvensiya, Tərəfin öz daxili hüququna uyğun olaraq hər hansı bir cinayət yurisdiksiyasını həyata keçirməsi mümkünlüyünü istisna etmir.

Maddə 18. Hüquqi şəxslərin məsuliyyəti

1. Hər bir Tərəf, bu Konvensiyaya uyğun olaraq rüsvətlə aktiv ələ almadan, nüfuz alveri və gəlirlərin leqallaşdırılmasından ibarət olan cinayət hüquqpozmalarının törədilməsi ilə bağlı və öz şəxsi qismində fəaliyyət göstərən və ya hüquqi şəxsin orqanı tərkibində:

I hüquqi şəxs adından təmsilçi funksiyasını yerinə yetirməklə; və ya hüquqi şəxs adından qərarlar qəbul edilməsində hüququ həyata keçirməklə; və ya

I hüquqi şəxs tərkibində nəzarət funksiyasını həyata keçirməklə aparıcı vəzifəni tutan hər hansı bir fiziki şəxsin maraqları naminə törədilən, habelə bu cür fiziki şəxsin yuxarıda göstərilən hüquqpozmalarda köməkçi və ya təhrikçi qismində iştirakına görə hüquqi şəxslərin məsuliyyətə cəlb edilməsini təmin etmək üçün lazımı ola biləcək qanunvericilik və digər tədbirlər görür.

2. Artıq 1-ci bənddə nəzərdə tutulan hallardan başqa, 1-ci bənddə qeyd edilən fiziki şəxs tərəfindən nəzarətin və ya idarəetmənin olmaması nəticəsində bu hüquqi şəxsin maraqları naminə onun adından öz səlahiyyətlərini həyata keçirən fiziki şəxs üçün 1-ci bənddə göstərilən cinayət hüquqpozmalarının törədilməsinə imkan yarandığı təqdirdə, hər bir Tərəf hüquqi şəxsin məsuliyyətə cəlb oluna bilməsini təmin etmək üçün lazımı tədbirlər görür.

3. 1-ci və 2-ci bəndlərə uyğun olaraq hüquqi şəxsin məsuliyyəti 1-ci bənddə göstərilən cinayət hüquqpozmalarını törətmiş, onların törədilməsində təhrikçilik və ya iştirak etmiş fiziki şəxslərin cinayət təqibinin mümkünlüyünü istisna etmir.

Maddə 19. Sanksiyalar və tədbirlər

1. Bu Konvensiyaya uyğun olaraq tövsif edilmiş cinayət hüquqpozmalarının ağırlığını nəzərə alaraq, hər bir Tərəf, 2 - 14-cü maddələrə uyğun olaraq tövsif edilmiş həmin cinayət hüquqpozmalarına münasibətdə səmərəli, mütənasib və çəkindirici sanksiya və tədbirlər, o cümlədən, əgər bu cinayət hüquqpozmaları fi-

ziki şəxslər tərəfindən törədilmişdirsə, ekstradisiya ilə nəticələne biləcək azadlıqdan məhrum etmə sanksiyaları nəzərdə tutur.

2. Hər bir Tərəf təmin edir ki, 18-ci maddənin 1-ci və 2-ci bəndlərinə uyğun olaraq məsuliyyətə cəlb edilmiş hüquqi şəxslər barəsində səmərəli, mütənəsb və çəkindirici cinayət və ya qeyri-cinayət xarakterli sanksiyalar, o cümlədən maliyyə sanksiyaları tətbiq edilsin.

3. Hər bir Tərəf, cinayətin törədilməsində istifadə edilən vasitələri və bu Konvensiyaya uyğun olaraq tövsif edilmiş cinayət hüquqpozmalarından əldə edilən gəlirləri və ya dəyəri bu cür gəlirlərə müqabil olan əmlakı müsadirə etmək və ya digər qaydada götürmək hüququ ilə özünü təmin etmək üçün lazım ola biləcək qanunvericilik və digər tədbirlər görür.

Maddə 20. İxtisaslaşdırılmış orqanlar

Hər bir Tərəf, müvafiq şəxslərin və ya orqanların korrupsiya ilə mübarizə üzrə ixtisaslaşmasını təmin etmək üçün tələb edilən tədbirlər görür. Onlara öz funksiyalarının səmərəli və hər hansı bir qeyri-qanuni təzyiqsiz yerinə yetirilməsini mümkün etmək üçün Tərəfin hüquqi sisteminin əsas prinsiplərinə uyğun olaraq lazımı qədər müstəqillik verilir. Tərəf, bu cür orqanların əməkdaşlarının lazımı qaydada hazırlıq keçməsinə və onların üzərinə qoyulan vəzifələrin yerinə yetirilməsi üçün adekvat maliyyə resurslarına malik olmasını təmin edir.

Maddə 21. Milli orqanlarla və onların arasında əməkdaşlıq

Hər bir Tərəf dövlət orqanlarının, habelə dövlət vəzifəli şəxslərin onun öz daxili hüququna uyğun olaraq cinayət hüquqpozmalarının istintaqına cavabdeh olan və onların törədilməsinə görə təqib edən orqanları ilə:

a. öz şəxsi təşəbbüsü ilə bu sonuncu orqanları məlumatlandırmaq vasitəsilə, əgər kifayət qədər əsas varsa ki, 2-14-cü maddələrə uyğun olaraq tövsif edilən hər hansı bir cinayət hüquqpozması törədilmişdir; və ya

b. bu sonuncu orqanlara onların xahişi ilə bütün zəruri məlumatı təqdim etmək vasitəsilə əməkdaşlığın təmin edilməsi üçün lazım ola biləcək bütün tədbirləri görür.

Maddə 22. Ədalət məhkəməsi ilə əməkdaşlıq edən şəxslərin və şahidlərin müdafiəsi

Hər bir Tərəf aşağıda göstərilən şəxslərin səmərəli və lazımı qaydada müdafiəsinin təmin edilməsi üçün tələb edilə biləcək tədbirlər görür:

a. 2 - 14-cü maddələrə uyğun olaraq tövsif edilən cinayət hüquqpozmaları haqqında məlumat verən və ya cinayət təqibini həyata keçirən orqanlarla və ya istintaqla digər qaydada əməkdaşlıq edən şəxslər;

b. bu hüquqpozmalarla əlaqədar ifadə verən şahidlər.

Maddə 23. Sübutların toplanması və gəlirlərin müsadirəsinə yardım etmək üçün tədbirlər

1. Hər bir Tərəf, bu Konvensiyanın 2 - 14-cü maddələrinə uyğun olaraq tövsif edilən cinayət hüquqpozmaları üzrə sübutların toplanmasına yardım etmək üçün imkanların təmin edilməsi məqsədilə, habelə korrupsiyadan əldə edilən maddi sübutların, bu Konvensiyanın 19-cu maddəsinin 3-cü bəndinə uyğun olaraq müəyyən edilən tədbirlərin tətbiq edildiyi korrupsiyadan əldə edilən gəlirlərin və ya dəyəri bu cür gəlirlərə bərabər olan əmlakın aşkar edilməsi, axtarışı, dondurulması və həbsi üçün zəruri tutulan tədbirlərin, o cümlədən milli qanunvericiliyə uyğun olaraq xüsusi istintaq hərəkətlərinin istifadəsinə imkan verən tədbirlərin təmin edilməsi üçün lazım ola biləcək qanunvericilik və digər tədbirlər görür.

2. Hər bir Tərəf, bu maddənin 1-ci bəndində nəzərdə tutulan hərəkətlərin həyata keçirilməsi üçün bank, maliyyə və kommersiya sənədlərinin təqdim edilməsinə və ya həbs edilməsinə dair sərəncam vermək səlahiyyətini onun məhkəmələrinə və ya digər səlahiyyətli orqanlarına vermək məqsədilə lazım ola biləcək qanunvericilik və digər tədbirlər görür.

3. Bank sirri bu maddənin 1-ci və 2-ci bəndlərində nəzərdə tutulan tədbirlərin həyata keçirilməsi üçün maneə törətmir.

III BÖLMƏ. Yerinə yetirməyə nəzarət

Maddə 24. Nəzarət

Bu Konvensiyayı Razılığa gələn Tərəflərin yerinə yetirməsinə Korrupsiyaya qarşı dövlətlər qrupu (KQDQ) nəzarət edir.

IV BÖLMƏ. Beynəlxalq əməkdaşlıq

Maddə 25. Beynəlxalq əməkdaşlıq sahəsində ümumi prinsiplər və tədbirlər

1. Tərəflər, cinayət işləri üzrə beynəlxalq əməkdaşlıq haqqında tətbiq edilən beynəlxalq sənədlərin və ya ümumi tətbiq edilən və ya qarşılıqlı qəbul edilmiş qanunvericilik əsasında əldə edilmiş razılaşmaların müddəalarına uyğun olaraq, habelə bu Konvensiyaya uyğun olaraq tövsif edilən cinayətlərə dair istintaqın və araşdırmaların keçirilməsində öz daxili hüququna uyğun olaraq mümkün qədər geniş şəkildə bir-biri ilə əməkdaşlıq edirlər.

2. Tərəflər arasında 1-ci bənddə qeyd edilən qüvvədə olan beynəlxalq sənədlərin və ya razılaşmaların mövcud olmadığı təqdirdə, bu bölmənin 26 - 31-ci maddələri tətbiq edilir.

3. Bu bölmənin 26 - 31-ci maddələri eyni zamanda 1-ci bənddə qeyd edilən beynəlxalq sənədlərdə və ya razılaşmalarda nəzərdə tutulan rejimlə müqayisədə daha əlverişli rejim təmin edildiyi halda da tətbiq olunur.

Maddə 26. Qarşılıqlı yardım

1. Tərəflər, bu Konvensiyaya uyğun olaraq cinayət kimi tövsif edilmiş əməllərlə əlaqədar olaraq öz daxili hüququna müvafiq surətdə istintaqı və ya cinayət işləri üzrə icraatı həyata keçirməyə səlahiyyətli olan orqanlardan alınan sorğuların təxirəsalınmadan təhlilini təmin etməklə bir-birinə mümkün qədər geniş qarşılıqlı yardım göstərirlər.

2. Sorğunu alan Tərəf qarşılıqlı hüquqi yardımın göstərilməsi haqqında sorğunun yerinə yetirilməsinin onun milli maraqlarına, dövlət suverenliyinə, milli təhlükəsizliyinə və ya ictimai asayişinə ziyan vura biləcəyini hesab edirsə, bu maddənin 1-ci bəndinə uyğun olaraq bu cür yardımdan imtina edə bilər.

3. Bank sirri bu bölməyə uyğun olaraq istənilən əməkdaşlıqdan imtina edilməsi üçün səbəb ola bilməz. Tərəf, bu onun daxili hüququnda nəzərdə tutulduqda, tələb edə bilər ki, bank sirrinin açıqlanmasını da nəzərdə tutan əməkdaşlıq haqqında sorğu cinayət hüquqpozmaları sahəsində səlahiyyətli olan hakimin və ya dövlət ittihamçıları da daxil olmaqla, cinayət işləri üzrə icraatla məşğul olan digər məhkəmə orqanının icazəsi ilə həyata keçirilsin.

Maddə 27. Ekstradisiya

1. Bu Konvensiyaya uyğun olaraq cinayət kimi tövsif edilən əməllər Tərəflər arasında qüvvədə olan ekstradisiya haqqında hər hansı müqaviləyə uyğun surətdə ekstradisiyaya əsas olan cinayətlər sırasına daxil olan cinayətlər hesab edilir. Tərəflər, bu cür cinayətləri ekstradisiyaya əsas olan cinayətlər kimi, öz aralarında bağlana biləcək ekstradisiya haqqında hər hansı müqaviləyə daxil etməyi öz öhdələrinə götürürlər.

2. Ekstradisiyanı müvafiq müqavilənin mövcudluğu ilə şərtləndirən Tərəf ekstradisiya haqqında müqaviləyə tərəf olmayan digər Tərəfdən ekstradisiya haqqında sorğu alırsa, o, bu Konvensiyanı, bu Konvensiyaya uyğun olaraq cinayət kimi tövsif edilmiş istənilən cinayətlə bağlı ekstradisiya üçün hüquqi əsas kimi nəzərə ala bilər.

3. Ekstradisiyanı müvafiq müqavilənin mövcudluğu ilə şərtləndirməyən Tərəflər öz aralarındakı münasibətlərdə bu Konvensiyaya uyğun olaraq cinayət kimi tövsif edilmiş cinayətləri ekstradisiya üçün əsas olan cinayətlər kimi tanıyacaqlar.

4. Ekstradisiya, sorğunu alan dövlətin qanunvericiliyi ilə nəzərdə tutulan şərtlərlə və ya ekstradisiya haqqında tətbiq edilən müqavilələrlə, o cümlədən sorğunu alan dövlətin ekstradisiyadan imtina edə biləcəyi əsaslarla həyata keçirilir.

5. Əgər bu Konvensiyaya uyğun olaraq cinayət kimi tövsif edilmiş cinayətlə bağlı müvafiq şəxsin vətəndaşlığı və ya sorğunu alan dövlətin həmin cinayət hüquqpozmasının onun yurisdiksiyasına aid olmasını hesab etməsi faktı ekstradisiyadan imtina etmək üçün yeganə əsasdırsa, onda sorğunu alan Tərəf sorğu edən Tərəflər aralarında digər razılaşma mövcud olmadığı təqdirdə, işin ic-

raatını öz səlahiyyətli orqanlarına təqdim edir və sorğu edən Tərəfi icraatın nəticələri haqqında müəyyən edilmiş qaydada məlumatlandırır.

Maddə 28. Tərəflərin öz təşəbbüsü ilə təqdim etdiyi məlumat

Əgər Tərəf hüquqpozma halları barədə məlumatın yayılmasını bu Konvensiyaya uyğun olaraq cinayət kimi tövsif edilmiş cinayətlərlə bağlı istintaqın və ya digər prosesual hərəkətlərin başlanmasına və ya aparılmasına kömək edə biləcəyini və ya bu bölməyə uyğun olaraq, həmin Tərəfin sorğu göndərməsinə səbəb ola biləcəyini hesab edərsə, o öz istintaqlarına və ya prosesual hərəkətlərinə xələl gətirmədən öz təşəbbüsü ilə digər Tərəfə bu cür məlumat təqdim edə bilər.

Maddə 29. Mərkəzi orqan

1. Tərəflər, bu bölməyə uyğun olaraq sorğuların göndərilməsinə və ya bu cür sorğulara cavabların hazırlanmasına, habelə onların təmin edilməsi və ya onların sonradan icra edilməsi məqsədilə müvafiq səlahiyyətli orqanlara təqdim edilməsi üçün tədbirlərin görülməsinə məsul olan mərkəzi orqan və ya lazım gəldikdə, bir neçə mərkəzi orqan təyin edirlər.

2. Hər bir Tərəf Konvensiyanı imzalayarkən və ya öz ratifikasiya fərmanını, qəbuletmə, təsdiqetmə və ya qoşulma haqqında sənədini saxlanca təqdim edərkən Avropa Şurasının Baş katibinə bu maddənin 1-ci bəndinə uyğun olaraq təyin etdiyi orqanların adı və ünvanları barədə məlumat verir.

Maddə 30. Birbaşa əlaqələr

1. Mərkəzi orqanlar bir-biri ilə birbaşa əlaqə saxlayırlar.

2. Təxirəsalınmaz hallarda qarşılıqlı yardımın göstərilməsi haqqında xahişlər və ya bu cür yardıma aid olan məlumatlar bilavasitə sorğu edən Tərəfin məhkəmə orqanları, o cümlədən dövlət ittihamçıları tərəfindən sorğunu alan Tərəfin müvafiq orqanlarına göndərilə bilər. Bu halda sorğunun və ya məlumatın surəti eyni zamanda sorğu edən Tərəfin mərkəzi orqanı vasitəsi ilə sorğunu alan Tərəfin mərkəzi orqanına göndərilir.

3. Bu maddənin 1-ci və 2-ci bəndlərinə uyğun olaraq istənilən sorğu və ya məlumat Beynəlxalq Cinayət Polisi Təşkilatı (INTERPOL) vasitəsi ilə göndərilə bilər.

4. Bu maddənin 2-ci bəndinə uyğun olaraq sorğu təqdim edilərkən, hakimiyyət orqanının ona baxmağa səlahiyyəti olmadığı təqdirdə, o, həmin sorğunu səlahiyyətli milli orqanına ötürür və bu barədə bilavasitə sorğu edən Tərəfi məlumatlandırır.

5. Bu maddənin 2-ci bəndinə uyğun olaraq təqdim edilən və məcburi tədbirlər nəzərdə tutmayan sorğu və məlumatlar bilavasitə sorğu edən Tərəfin səlahiyyətli orqanları tərəfindən sorğunu alan Tərəfin səlahiyyətli orqanlarına göndərilə bilər.

6. Hər bir Tərəf imzalayan zaman və ya öz ratifikasiya fərnəsinə, qəbul etmə, təsdiq etmə və ya qoşulma haqqında sənədini saxlanca təqdim edərkən, Avropa Şurasının Baş katibinə məlumat verə bilər ki, bu bölməyə uyğun olaraq sorğunun səmərəliliyini təmin etmək məqsədilə təqdim edilən sorğular onun mərkəzi orqanlarının ünvanına göndərilməlidir.

Maddə 31. Məlumat

Sorğunu alan Tərəf bu bölməyə uyğun olaraq təqdim edilən sorğu üzrə görülən tədbirlər və bu cür tədbirlərin yekun nəticələri barədə sorğu edən Tərəfi təxirəsalmadan məlumatlandırır. Sorğunu alan Tərəf, həmçinin sorğu edilən tədbirlərin yerinə yetirilməsini qeyri-mümkün edən və ya onların yerinə yetirilməsini xeyli gecikdirə biləcək istənilən hallar barədə sorğu edən Tərəfə təxirəsalmadan məlumat verir.

V BÖLMƏ. Yekun müddəalar

Maddə 32. İmzalama və qüvvəyə minmə

1. Bu Konvensiya Avropa Şurasının üzvü olan dövlətlər və onun üzvü olmayan, Konvensiyanın işlənilib hazırlanmasında iştirak edən dövlətlər tərəfindən imzalanmaq üçün açıqdır. Bu cür dövlətlər bu Konvensiyaya bağlı olmasına öz razılığını aşağıdakı qaydada ifadə edə bilər:

a) ratifikasiya, qəbuletmə və ya təsdiqetməyə dair qeyd-şərt etmədən imzalama; və ya

b) ratifikasiya, qəbuletmə və ya təsdiqetməyə dair qeyd-şərt etməklə imzalama.

2. Ratifikasiya fərmanları, qəbuletmə və ya təsdiqetmə haqqında sənədlər Avropa Şurasının Baş katibinə saxlanca verilir.

3. Bu Konvensiya 1-ci bəndin müddəalarına uyğun olaraq bu Konvensiyanı imzalayan on dörd dövlət özünün ona bağlı olması istəyini bəyan etdiyi tarixdən etibarən üç ay sonra gələn ayın birinci günü qüvvəyə minir. Bu Konvensiyanı imzalayan və Korrupsiyaya qarşı dövlətlər qrupunun (KQDQ) üzvü olmayan hər bir bu cür dövlət ratifikasiya, qəbul və ya təsdiq etmə zamanı Konvensiya qüvvəyə mindiyi gündən avtomatik olaraq onun üzvü olur.

4. Bu Konvensiyanı imzalayan və sonradan özünün ona bağlı olması razılığını bildiren hər hansı bir dövlətə münasibətdə, bu Konvensiya 1-ci bəndin müddəalarına uyğun olaraq, sonradan ona bağlı olması istəyini ifadə etdiyi tarixdən üç ay sonra gələn ayın birinci günü qüvvəyə minir. Konvensiyanı imzalayan Korrupsiyaya qarşı dövlətlər qrupunun (KQDQ) üzvü olmayan istənilən dövlət Konvensiya ona münasibətdə qüvvəyə mindiyi gündən avtomatik olaraq həmin qrupun üzvü olur.

Maddə 33. Konvensiyaya qoşulma

1. Konvensiya qüvvəyə mindikdən sonra, Avropa Şurasının Nazirlər Komitəsi Konvensiya Tərəfləri ilə məsləhətləşmələr apararaq Avropa Şurası Nizamnaməsinin 20.d maddəsində nəzərdə tutulan səs çoxluğu və Nazirlər Komitəsinin işində iştirak etməyə hüququ olan Razılığa gələn Tərəflərin nümayəndələrinin yekdil səs verməsi ilə qəbul edilmiş qərar əsasında Avropa Birliyinə, habelə Avropa Şurasının üzvü olmayan və onun işlənib hazırlanmasında iştirak etməyən istənilən dövlətə bu Konvensiyaya qoşulmağı təklif edə bilər.

2. 1-ci bəndə uyğun olaraq bu Konvensiyaya qoşulan Avropa Birliyinə və istənilən dövlətə münasibətdə, Konvensiya, onlar qoşulmaq haqqında sənədi Avropa Şurasının Baş katibinə saxlanca verdiyi tarixdən üç ay sonra gələn ayın birinci günü qüvvəyə minir. Bu Konvensiyaya qoşulan Avropa Birliyi və istənilən dövlət,

əgər qoşulma zamanı o, hələ KQDQ-nin üzvü deyilsə, Konvensiyanın ona münasibətdə qüvvəyə mindiyi gündən avtomatik olaraq KQDQ-nin üzvü olur.

Maddə 34. Ərazi üzrə tətbiq

1. İstənilən dövlət imzalayarkən və ya ratifikasiya fərmanını, qəbuletmə, təsdiqetmə və ya qoşulma haqqında sənədini saxlanca təqdim edərkən, bu Konvensiyanın tətbiq ediləcəyi ərazini və ya əraziləri göstərə bilər.

2. İstənilən dövlət hər hansı bir sonrakı müddətdə Avropa Şurası Baş katibinin adına bəyanat verməklə, Bu Konvensiyanın qüvvəsini həmin bəyanatda ayrıca göstərilmiş hər hansı bir digər əraziyə tətbiq edə bilər. Bu cür əraziyə münasibətdə Konvensiya, Baş katib bu cür bəyanatı aldığı tarixdən üç ay sonra gələn ayın birinci günü qüvvəyə minir.

3. Yuxarıda göstərilən iki bəndə uyğun olaraq təqdim edilmiş hər hansı bir bəyanat onda göstərilən hər hansı bir əraziyə münasibətdə Baş katibin adına bildiriş təqdim etməklə geri götürülə bilər. Geri götürmə Baş katib bu cür bildirişi aldığı tarixdən üç ay sonra gələn ayın birinci günü qüvvəyə minir.

Maddə 35. Digər konvensiya və sazişlərlə əlaqə

1. Bu Konvensiya xüsusi məsələlərə dair çoxtərəfli beynəlxalq konvensiyalardan irəli gələn hüquq və öhdəliklərə xələl gətirmir.

2. Konvensiyanın Tərəfləri, bu Konvensiyada nəzərdə tutulan məsələlərə dair onun müddəalarına əlavə etmək və ya onda möhkəmləndirmək və ya əks olunan prinsiplərin tətbiqini asanlaşdırmaq məqsədilə bir-biri ilə ikitərəfli və ya çoxtərəfli sazişlər bağlaya bilər.

3. Əgər iki və ya bir neçə Tərəf, artıq bu Konvensiyanın toxunduğu hər hansı bir məsələyə dair saziş və ya müqavilə bağlayıbsa və ya həmin məsələ üzrə öz əlaqələrini hər hansı bir digər qaydada müəyyənləşdiribse və əgər bu, beynəlxalq əməkdaşlığa yardım edirsə, onda onlar bu Konvensiyanın əvəzinə həmin sazişi və ya müqaviləni tətbiq edə bilər və ya müvafiq qaydada öz əlaqələrini tənzimləyə bilərlər.

Maddə 36. Bəyanatlar

İstənilən dövlət imzalayarkən və ya ratifikasiya fərmanını, qəbuletmə, təsdiqetmə və ya qoşulma haqqında sənədini saxlanca təqdim edərkən bəyan edə bilər ki, o, 5-ci maddəyə əsasən xarici dövlət vəzifəli şəxslərinin 9-cu maddəyə əsasən beynəlxalq təşkilatların vəzifəli şəxslərinin və ya 11-ci maddəyə əsasən beynəlxalq məhkəmələrin hakimlərinin və vəzifəli şəxslərinin aktiv və ya passiv rüsvətlə ələ alınmasını cinayət hüquqpozması kimi yalnız vəzifəli şəxsin və ya hakimin öz vəzifəsinə zidd olaraq hərəkət etdiyi və ya hərəkətlərdən çəkindişi həcmdə tövsif edəcəkdir.

Maddə 37. Qeyd-şərt

1. İstənilən dövlət imzalayarkən və ya ratifikasiya fərmanını, qəbuletmə, təsdiqetmə və ya qoşulma haqqında sənədini saxlanca təqdim edərkən 4, 6-8, 10 və 12-ci maddələrdə nəzərdə tutulan əməlləri və ya 5-ci maddədə müəyyən edilən passiv rüsvətlə ələ alma ilə əlaqədar hüquqpozmanı tam və ya qismən öz daxili hüququnda cinayət hüquqpozması kimi tövsif etməmək hüququnu özündə saxlaya bilər.

2. İstənilən dövlət imzalayarkən və ya ratifikasiya fərmanını, qəbuletmə, təsdiqetmə və ya qoşulma haqqında sənədini saxlanca təqdim edərkən, 17-ci maddənin 2-ci bəndində nəzərdə tutulan qeyd-şərt hüququndan istifadə etdiyini bəyan edə bilər.

3. İstənilən dövlət imzalayarkən və ya ratifikasiya fərmanını, qəbuletmə, təsdiqetmə və ya qoşulma haqqında sənədini saxlanca təqdim edərkən bəyan edə bilər ki, o, 26-cı maddənin 1-ci bəndində nəzərdə tutulan qarşılıqlı hüquqi yardımdan imtina edə bilər, bu şərtlə ki, sorğunu alan Tərəf sorğu ilə əlaqədar olan hüquqpozmanın siyasi cinayət olduğunu hesab etsin.

4. Bu maddənin 1, 2 və 3-cü bəndlərinin tətbiq edilməsi ilə əlaqədar heç bir dövlət onlarda göstərilən beşdən artıq müddəyə dair qeyd-şərt edə bilməz. Digər hər hansı bir qeyd-şərt edilə bilməz. 4, 6 və 10-cu maddələr üzrə edilmiş eyni xarakterli qeyd-şərtlər bir qeyd-şərt hesab edilir.

Maddə 38. Bəyanatların və qeyd-şərtlərin hüquqi qüvvəsi və yenidən baxılması

1. 36-cı maddədə qeyd edilən bəyanatlar və 37-ci maddədə qeyd edilən qeyd-şərtlər müvafiq dövlət üçün bu Konvensiya qüvvə

vəyə mindiyi tarixdən etibarən üç il müddətində öz hüquqi qüvvəsini saxlamış hesab edilir. Lakin bu cür bəyanat və qeyd-şərtlərin qüvvəsi eyni müddətə uzadıla bilər.

2. Avropa Şurasının Baş katibi bəyanatın və ya qeyd-şərtin müddətinin bitməsinə on iki ay qalmış bu barədə müvafiq dövlətə məlumat verir. Müddətin bitməsinə qədər üç aydan gec olmaya-raq müvafiq dövlət öz bəyanatının və ya qeyd-şərtinin təsdiq edilməsi, dəyişdirilməsi və ya geri götürülməsi haqqında Baş katibə məlumat verir. Müvafiq dövlət tərəfindən bildirişin təqdim edilmədiyi təqdirdə, Baş katiblik bu dövləti bəyanatın və ya qeyd-şərtin müddətinin altı aya qədər avtomatik uzadılması haqqında məlumatlandırır. Dövlətin öz bəyanatını və ya qeyd-şərtini təsdiq etmək və ya dəyişdirmək niyyəti haqqında bildirişin həmin müddət bitənə qədər təqdim edilməməsi, bu bəyanatın və ya qeyd-şərtin qüvvədən düşməsinə səbəb olur.

3. Əgər Razılığa gələn Tərəf, 36-cı və 37-ci maddələrə uyğun olaraq bəyanatı və ya qeyd-şərti təqdim edirsə, onda o, onların təsirinin yenidən bərpa edilməsinə qədər və ya müvafiq bəyanata əsasən onların müddətinin davam edilməsini əsaslandırmaqla KQDQ-yə izahat təqdim edir.

Maddə 39. Düzəlişlər

1. Bu Konvensiyaya düzəlişlər edilməsi haqqında təklifləri istənilən Tərəf təqdim edə bilər və Avropa Şurasının Baş katibi həmin təklifləri Avropa Şurasının üzvü olan dövlətlərə, onun üzvü olmayan və 33-cü maddənin müddəalarına uyğun olaraq bu Konvensiyaya qoşulan və ya qoşulmaq təklifi alan hər bir dövlətə təqdim edir.

2. Bu və ya digər Tərəfin verdiyi düzəliş Cinayətkarlıq problemləri üzrə Avropa Komitəsinə (CDPC) göndərir, o da öz növbəsində, təklif edilən düzəlişə dair öz rəyini Nazirlər Komitəsinə təqdim edir.

3. Nazirlər Komitəsi təklif edilən düzəlişi və Cinayətkarlıq problemləri üzrə Avropa Komitəsinin (CDPC) təqdim etdiyi rəyi müzakirə edərək, Avropa Şurasının üzvü olmayan Konvensiya Tərəfləri ilə məsləhətləşmələrdən sonra həmin düzəlişi qəbul edə bilər.

4. Bu maddənin 3-cü bəndinə uyğun olaraq Nazirlər Komitəsi tərəfindən qəbul edilmiş hər hansı bir düzəlişin mətni qəbul edilmək üçün Tərəflərə göndərilir.

5. Bu maddənin 3-cü bəndinə uyğun olaraq qəbul edilmiş hər hansı bir düzəliş, bütün Tərəflərin onun qəbul edilməsi haqqında Baş katibi məlumatlandırdıqları tarixdən sonra gələn otuzuncu gün qüvvəyə minir.

Maddə 40. Mübahisələrin tənzimlənməsi

1. Avropa Şurasının Cinayətkarlıq problemləri üzrə Avropa Komitəsi müntəzəm əsaslarla bu Konvensiyanın təfsiri və tətbiqi barədə məlumatlandırılır.

2. Tərəflər arasında bu Konvensiyanın təfsiri və tətbiqi ilə əlaqədar mübahisə yarandıqda, onlar həmin mübahisəni danışıqlar vasitəsilə və ya öz seçimlərinə uyğun şəkildə hər hansı bir digər dinc üsulla həll etməyə çalışır, o cümlədən mübahisəni qərarları Tərəflər üçün məcburi olan Cinayətkarlıq problemləri üzrə Avropa Komitəsinə, arbitraj məhkəməsinə və ya Tərəflər arasında razılaşmaya əsasən Beynəlxalq Ədalət Məhkəməsinə təqdim edirlər.

Maddə 41. Denonsasiya

1. Hər bir Tərəf istənilən zaman Avropa Şurası Baş katibinin adına bildiriş təqdim etməklə, bu Konvensiyanı denonsasiya edə bilər.

2. Bu cür denonsasiya Baş katib bildirişi aldığı tarixdən üç ay sonra gələn ayın birinci günü qüvvəyə minir.

Maddə 42. Bildiriş

Avropa Şurasının Baş katibi Avropa Şurasının üzvü olan dövlətlərə və bu Konvensiyaya qoşulan digər hər hansı bir dövlətə aşağıdakılar barədə bildirir:

- a. hər hansı bir imzalama;
- b. istənilən ratifikasiya fərmanının, qəbuletmə, təsdiqetmə və ya qoşulma haqqında sənədin saxlanca təqdim edilməsi;
- c. 32-ci və 33-cü maddələrə uyğun olaraq bu Konvensiyanın qüvvəyə minmə tarixi;
- d. 36-cı və ya 37-ci maddələrə uyğun olaraq edilmiş hər hansı bir bəyanat və ya qeyd-şərt;

e. Bu Konvensiyaya aid olan hər hansı bir hərəkət, bildiriş və ya məlumat.

Bunun təsdiqi olaraq, buna lazımı qaydada səlahiyyətləndirilmiş aşağıda imza edənlər bu Konvensiyanı imzaladılar.

1999-cu il yanvarın 27-də Strasburqda ingilis və fransız dillərində imzalanmışdır, hər iki mətn bir nüsxədə olub, eyni qüvvəyə malikdir, həmin nüsxə Avropa Şurasının arxivində saxlanacaqdır. Avropa Şurasının Baş katibi Konvensiyanın təsdiq edilmiş surətlərini Avropa Şurasının üzvü olan hər bir dövlətə, Konvensiyanın işlənilib hazırlanmasında iştirak edən üzv olmayan dövlətlərə və ona qoşulmaq haqqında təklif almış istənilən digər dövlətə təqdim edir.

”KORRUPSIYA İLƏ ƏLAQƏDAR CİNAYƏT MƏSULİYYƏTİ HAQQINDA KONVENSIYA”YA QEYD-ŞƏRTLƏR VƏ BƏYANATLAR

Qeyd-şərtlər

1. Konvensiyanın 37-ci maddəsinin 1-ci bəndinə uyğun olaraq Azərbaycan Respublikası 6, 10, 12-ci maddələrdə qeyd olunan əməlləri, həmçinin 5-ci maddə üzrə passiv rüşvət əməlini cinayət hüquqpozması kimi tövsif etməmək hüququnu özündə saxlayır.

2. Konvensiyanın 37-ci maddəsinin 3-cü bəndinə uyğun olaraq Azərbaycan Respublikası bəyan edir ki, Konvensiyanın 26-cı maddəsinin 1-ci bəndində nəzərdə tutulan hüquqi yardım haqqında sorğu ilə əlaqədar hüquqpozma Azərbaycan Respublikası tərəfindən siyasi xarakterli cinayət sayıldıqda o, qarşılıqlı hüquqi yardımın göstərilməsindən imtina edə bilər.

Bəyanatlar

1. Azərbaycan Respublikası bəyan edir ki, o, Ermənistan Respublikası tərəfindən işğal olunmuş ərazilərində Konvensiyanın müddələrinin yerinə yetirilməsinə işğal olunmuş ərazilər azad olunana qədər təminat vermək iqtidarında deyildir (işğal olunmuş ərazilərin sxematik xəritəsi əlavə olunur).*

2. Konvensiyanın 29-cu maddəsinin 2-ci bəndi ilə əlaqədar Azərbaycan Respublikası bəyan edir ki, 29-cu maddənin 1-ci bəndinə əsasən Azərbaycan Respublikasının mərkəzi orqanı kimi Azərbaycan Respublikasının Prokurorluğu müəyyən edilir.

Ünvan: Azərbaycan Respublikası, Bakı şəhəri, az 1001, Nigar Rəfibəyli küçəsi, 7.

**AVROPA ŞURASININ "KORRUPSIYA İLƏ
ƏLAQƏDAR MÜLKİ-HÜQUQİ MƏSULİYYƏT
HAQQINDA" KONVENSIYASININ TƏSDİQ
EDİLMƏSİ BARƏDƏ
AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ
QANUNU**

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi qərara alır:

I. 1999-cu il noyabrın 4-də Strasburq şəhərində qəbul olunmuş "Korrupsiya ilə əlaqədar mülki-hüquqi məsuliyyət haqqında" Konvensiya müvafiq bəyanatla (bəyanatın mətni əlavə olunur) təsdiq edilsin.

II. Bu Qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

**İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti**

**Bakı şəhəri, 30 dekabr 2003-cü il
№ 571-IIQ**

KORRUPSIYA İLƏ ƏLAQƏDAR MÜLKI-HÜQUQI MƏSULİYYƏT HAQQINDA KONVENSİYA

Strasburq, 4 noyabr 1999-cu il

Preambula

Bu Konvensiyanı imzalayan Avropa Şurası üzvü olan dövlətlər, digər dövlətlər və Avropa Birliyi,

hesab edərək ki, Avropa Şurasının məqsədi onun üzvləri arasında daha böyük birliyə nail olmaqdır;

korrupsiya ilə mübarizədə beynəlxalq əməkdaşlığın möhkəmləndirilməsi vacibliyini dərk edərək;

qeyd edərək ki, korrupsiya qanunun aliliyinə, demokratiyaya və insan hüquqlarına, bərabərliyə və sosial ədalətə ciddi təhlükə yaradır, iqtisadi inkişafı çətinləşdirir, bazar iqtisadiyyatının lazımı qaydada və ədalətli fəaliyyət göstərməsinə təhlükə yaradır;

korrupsiyanın şəxslər, şirkətlər və dövlətlər, habelə beynəlxalq təsisatlar üçün zəruri maliyyə nəticələrini dərk edərək;

mülki hüququn korrupsiya ilə mübarizədə, xüsusən də zərər çəkmiş şəxslərə ədalətli kompensasiyanın alınmasında töhfəsinin əhəmiyyətinə əmin olaraq;

Avropa ölkələri ədliyyə nazirlərinin 19-cu (Malta, 1994), 21-ci (Çexiya Respublikası, 1997) və 22-ci (Moldova, 1999) konfranslarının qərar və qətnamələrini yada salaraq;

1996-cı ilin noyabr ayında Nazirlər Komitəsinin qəbul etdiyi Korrupsiya ilə mübarizəyə dair fəaliyyət Proqramını nəzərə alaraq;

həmçinin 1997-ci ilin fevral ayında Nazirlər Komitəsi tərəfindən bəyənilən, korrupsiya aktları nəticəsində dəymiş zərərin ödənilməsi üçün mülki-hüquqi vasitələr haqqında konvensiyanın hazırlanması mümkünlüyünün öyrənilməsi nəticələrini nəzərə alaraq;

Nazirlər Komitəsinin 1997-ci ilin noyabr tarixli, 101-ci sessiyasında qəbul etdiyi Korrupsiya ilə mübarizədə iyirmi rəhbər prinsip haqqında (97) 24 sayılı Qətnaməsinə, Nazirlər Komitəsinin 1998-ci ilin may tarixli 102-ci sessiyasında qəbul etdiyi "Korrupsiyaya qarşı dövlətlər qrupunun (KQDQ)" yaradılması haqqında qismən gəniş sazişin qəbul edilməsini təsdiq edən (98) 7 sayılı Qətnaməsinə

və KQDQ-nin yaradılması haqqında 1 may 1999-cu il tarixdə qəbul etdiyi (99) 5 sayılı Qətnaməsini nəzərə alaraq;

Avropa Şurasının üzvü olan dövlətlərin və hökumətlərin başçılarının Strasburqda 1997-ci ilin oktyabr ayında keçirdikləri ikinci görüşdə qəbul etdikləri Yekun Bəyannaməni və fəaliyyət Planını yada salaraq;

aşağıdakılar barədə razılığa gəldilər:

I BÖLMƏ. Milli səviyyədə görülən tədbirlər

Maddə 1. Məqsəd

Hər bir Tərəf özünün daxili hüququnda korrupsiya aktları nəticəsində zərər çəkən şəxslərə öz hüquq və maraqlarını müdafiə etməyə imkan verən, o cümlədən dəymiş zərəre görə kompensasiya almağı mümkün edən səmərəli hüquqi müdafiə vasitələrini nəzərdə tutur.

Maddə 2. Korrupsiya anlayışı

Bu Konvensiyanın məqsədləri üçün "korrupsiya" dedikdə, hər hansı vəzifənin normal yerinə yetirilməsini, yaxud da rüşvəti, qeyri-qanuni üstünlüyü və ya bu barədə vədi alandan tələb edilən davranışı pozan rüşvətin və ya hər hansı digər qeyri-məqbul üstünlüyün və ya bu barədə vədin birbaşa və ya dolayısı ilə istənilməsi, təklif edilməsi, verilməsi və ya alınması başa düşülür.

Maddə 3. Zərərin ödənilməsi

1. Hər bir Tərəf özünün daxili hüququnda korrupsiya nəticəsində zərər çəkmiş şəxslərə zərərin tam ödənilməsi məqsədilə iddia qaldırmağa hüquq verən normalar nəzərdə tutur.

2. Bu cür ödəmə dəymiş maddi zərəri, əldən çıxmış maliyyə mənfəətini və qeyri-maddi zərəri əhatə edə bilər.

Maddə 4. Məsuliyyət

1. Hər bir Tərəf özünün daxili hüququnda zərərin ödənilməsi üçün həyata keçirilməli aşağıdakı şərtləri nəzərdə tutur:

i) cavabdeh korrupsiya aktını törətmiş və ya onun törədilməsinə icazə vermiş və ya korrupsiya aktının qarşısının alınması üçün əğlabatan tədbirlər görməmişdir;

ii) iddiaçı zərər çəkmişdir; və

iii) korrupsiya aktı və dəymiş zərər arasında səbəb və nəticə əlaqəsi mövcuddur.

2. Hər bir Tərəf özünün daxili hüququnda nəzərdə tutur ki, əgər bir neçə cavabdeh eyni korrupsiya aktı ilə dəyən zərərə görə məsuliyyət daşıyarsa, onda onlar birgə və ya paylı məsuliyyət daşıyacaqlar.

Maddə 5. Dövlətlərin məsuliyyəti

Hər bir Tərəf özünün daxili hüququnda, onun vəzifəli şəxsləri tərəfindən onlar öz funksiyalarını yerinə yetirən zaman törətdikləri korrupsiya aktı nəticəsində şəxslərə dəymiş zərərin ödənilməsinə dövlətdən və ya Tərəf dövlət olmadığı təqdirdə, həmin Tərəfin müvafiq hakimiyyətindən tələb etməyə imkan verən lazımi proseslər nəzərdə tutur.

Maddə 6. Zərərçəkmişin ehtiyatsızlığı

Hər bir Tərəf özünün daxili hüququnda nəzərdə tutur ki, əgər iddiaçı özünün şəxsi təqsirinə görə zərərin yetirilməsinə və ya onun böyüməsinə yardım edibsə, zərərin ödənilmə həcmi bütün halları nəzərə alaraq azalır və ya onun ödənilməsindən imtina edilir.

Maddə 7. İddia müddəti

1. Hər bir Tərəf özünün daxili hüququnda nəzərdə tutur ki, zərərin ödənilməsinə dair məhkəmə icraatına zərər dəyməsinin və ya korrupsiya aktı törədilməsinin və buna görə məsuliyyət daşıyan şəxsin zərər çəkən şəxsə məlum olduğu və ya sağlam düşüncəyə görə məlum olmalı olduğu gündən başlayaraq üç ildən az olmayan iddia müddəti tətbiq edilir. Buna baxmayaraq, bu cür iddia korrupsiya hərəkətinin törədilməsindən ən azı on il müddət keçdikdən sonra verilə bilməz.

2. Tərəflərin, iddia müddətinin axımının dayandırılmasını və kəsilməsini tənzimləyən qanunvericiliyi, lazım gəldikdə, birinci bənddə müəyyən edilən müddətlərə tətbiq edilir.

Maddə 8. Müqavilələrin hüquqi qüvvəsi

1. Hər bir Tərəf özünün daxili hüququnda nəzərdə tutur ki, korrupsiya aktının törədilməsini nəzərdə tutan hər hansı bir müqavilə və ya müqavilənin müddəası etibarsızdır və hüquqi qüvvəyə malik deyil.

2. Hər bir Tərəf özünün daxili hüququnda korrupsiya aktı ilə razılığı pozulan müqavilənin bütün Tərəfləri üçün onların zərərin ödənilməsi hüququnun olmasına baxmayaraq, müqaviləni hüquqi qüvvəsi olmayan hesab etmək məqsədilə məhkəməyə müraciət etmək mümkünlüyünü nəzərdə tutur.

Maddə 9. İşçilərin müdafiəsi

Hər bir Tərəf özünün daxili hüququnda korrupsiyanın mövcudluğuna şübhə etməyə ciddi əsas olan və öz şübhəsi barədə vicdanla səlahiyyətli şəxslərə və orqanlara müraciət edən işçilərin hər hansı bir əsassız sanksiyalardan lazımi qaydada müdafiəsini nəzərdə tutur.

Maddə 10. Hesabatlar və audit

1. Hər bir Tərəf öz daxili hüququnun inkişafı məqsədilə bütün zəruri tədbirlər görür ki, şirkətlərin illik hesabatları düzgün tərtib edilsin və şirkətin maliyyə durumu haqqında həqiqətə uyğun və dürüst məlumatı əks etdirsin.

2. Korrupsiya aktlarının qarşısını almaq məqsədilə hər bir Tərəf öz daxili hüququnda vəzifəsi, şirkətlərin maliyyə durumu haqqında təqdim edilən illik hesabatların dəqiq və dürüst olduğunu təsdiq etməkdən ibarət olan auditorlar haqqında normalar nəzərdə tutur.

Maddə 11. Sübutların alınması

Hər bir Tərəf öz daxili hüququnda korrupsiya aktlarından irəli gələn mülki məhkəmə icraatında sübutların alınması üçün səmərəli prosedurlar nəzərdə tutur.

Maddə 12. Müvəqqəti tədbirlər

Hər bir Tərəf öz daxili hüququnda məhkəmə üçün elə tədbirlər görmək imkanı nəzərdə tutur ki, bunlar korrupsiyaya dair iş üzrə

mülki məhkəmə icraatı zamanı Tərəflərin hüquq və maraqlarını müdafiə etmək üçün zəruri olsun.

II BÖLMƏ. Beynəlxalq əməkdaşlıq və yerinə yetirməyə nəzarət

Maddə 13. Beynəlxalq əməkdaşlıq

Tərəflər iştirakçısı olduqları mülki hüquq və kommertiya sahəsində beynəlxalq əməkdaşlıq haqqında beynəlxalq müqavilələrin müddəalarına, habelə öz daxili hüquqlarına uyğun olaraq korrupsiya ilə bağlı işlər üzrə mülki məhkəmə icraatına aid olan məsələlərdə, xüsusilə də sənədlərlə iş aparma, sübutların xaricdən alınması, yurisdiksiya, xarici məhkəmə qərarlarının tanınması və icrasının təmin edilməsi və məhkəmə xərcləri məsələlərində səmərəli əməkdaşlıq edirlər.

Maddə 14. Nəzarət

Tərəflərin bu Konvensiyanı həyata keçirməsinə Korrupsiyaya qarşı dövlətlər qrupu (KQDQ) nəzarət edir.

III BÖLMƏ. Yekun müddəalar

Maddə 15. İmzalama və qüvvəyə minmə

1. Bu Konvensiya Avropa Şurasının üzvü olan dövlətlər və onun üzvü olmayan, Konvensiyanın işlənilib hazırlanmasında iştirak edən dövlətlər və Avropa Birliyi tərəfindən imzalanmaq üçün açıqdır.

2. Bu Konvensiya ratifikasiya, qəbul və ya təsdiq edilməlidir. Ratifikasiya fərmanları, qəbuletmə və ya təsdiqetmə haqqında sənədlər Avropa Şurasının Baş katibinə saxlanca verilir.

3. Bu Konvensiya onu imzalayan on dörd dövlət 1-ci bəndin müddəalarına uyğun olaraq ona bağlı olması razılığını bəyan etdiyi tarixdən üç ay sonra gələn ayın birinci günü qüvvəyə minir. Bu Konvensiyanı imzalayan və Korrupsiyaya qarşı dövlətlər qrupunun (KQDQ) üzvü olmayan hər bir bu cür dövlət ratifikasiya, qə-

bul və ya təsdiqetmə zamanı Konvensiya qüvvəyə mindiyi gündən avtomatik olaraq onun üzvü olur.

4. Konvensiyanı imzalayan və sonradan 1-ci bəndin müddəalarına uyğun olaraq ona özünün bağlı olması razılığını bəyan edən hər bir dövlət barəsində, Konvensiya, həmin dövlətin Konvensiyaya bağlı olması razılığını bəyan etdiyi tarixdən üç ay sonra gələn ayın birinci günü qüvvəyə minir. Bu Konvensiyanı imzalayan və Korrupsiyaya qarşı dövlətlər qrupunun (KQDQ) üzvü olmayan hər bir Tərəf onu ratifikasiya, qəbul və ya təsdiqetmə zamanı Konvensiya ona münasibətdə qüvvəyə mindiyi gündən avtomatik olaraq həmin qrupun üzvü olur.

5. Avropa Birliyinin Korrupsiyaya qarşı dövlətlər qrupunda (KQDQ) iştirakı üçün xüsusi şərtlər, lazım gəldikdə, bu şərtlər Avropa Birliyi ilə ümumi razılaşma əsasında müəyyən edilir.

Maddə 16. Konvensiyaya qoşulma

1. Konvensiya qüvvəyə mindikdən sonra Avropa Şurasının Nazirlər Komitəsi Konvensiya Tərəfləri ilə məsləhətləşmələr apararaq, Avropa Şurası Nizamnaməsinin 20-d maddəsində nəzərdə tutulan səs çoxluğu və Nazirlər Komitəsinin işində iştirak etməyə hüququ olan Tərəflərin nümayəndələrinin yekdil səs verməsi ilə qəbul edilmiş qərar əsasında Avropa Şurasının üzvü olmayan və Konvensiyanın işlənilib hazırlanmasında iştirak etməyən istənilən dövlətə bu Konvensiyaya qoşulmağı təklif edə bilər.

2. Konvensiyaya qoşulan istənilən dövlətə münasibətdə, Konvensiya onlar qoşulmaq haqqında sənədi Avropa Şurasının Baş katibinə saxlanca verdiyi tarixdən üç ay sonra gələn ayın birinci günü qüvvəyə minir. Bu Konvensiyaya qoşulan istənilən dövlət, əgər qoşulma zamanı o, hələ KQDQ-nin üzvü deyilsə, Konvensiyanın ona münasibətdə qüvvəyə mindiyi gündən avtomatik olaraq KQDQ-nin üzvü olur.

Maddə 17. Qeyd-şərtlər

Bu Konvensiyanın hər hansı bir müddəasına dair heç bir qeyd-şərt edilə bilməz.

Maddə 18. Ərazi üzrə tətbiq

1. İstənilən dövlət və ya Avropa Birliyi imzalayan zaman və ya ratifikasiya fərmanını, qəbuletmə, təsdiqetmə və ya qoşulma haq-

qında sənədini saxlanca təqdim edərkən bu Konvensiyanın tətbiq ediləcəyi ərazini və ya əraziləri göstərə bilər.

2. İstənilən Tərəf istənilən sonrakı müddətdə Avropa Şurası Baş katibinin adına bəyanat verməklə, bu Konvensiyanın qüvvəsini həmin bəyanatda göstərilmiş hər hansı bir digər əraziyə tətbiq edə bilər. Bu cür əraziyə münasibətdə Konvensiya, Baş katib bu cür bəyanatı aldığı tarixdən üç ay sonra gələn ayın birinci günü qüvvəyə minir.

3. Yuxarıda göstərilən iki bəndə uyğun olaraq təqdim edilmiş hər hansı bir bəyanat onda göstərilən hər hansı bir əraziyə münasibətdə Baş katibin adına bildiriş təqdim etməklə geri götürə bilər. Geri götürmə Baş katib bu cür bildirişi aldığı tarixdən üç ay sonra gələn ayın birinci günü qüvvəyə minir.

Maddə 19. Digər konvensiya və sazişlərlə əlaqə

1. Bu Konvensiya xüsusi məsələlərə dair çoxtərəfli beynəlxalq konvensiyalardan irəli gələn hüquq və öhdəliklərə xələl gətirmir.

2. Konvensiyanın Tərəfləri, bu Konvensiyada nəzərdə tutulan məsələlərə dair, onun müddəalarını tamamlamaq və ya onu möhkəmləndirmək və Konvensiyada təsbit olunmuş prinsiplərin tətbiqinə kömək etmək məqsədilə bir-biri ilə ikitərəfli və ya çoxtərəfli sazişlər bağlaya bilər və ya bu Konvensiyanın məqsəd və prinsiplərinə xələl gətirmədən bu Konvensiya imzalanmaq üçün açıq ikən vacib olan xüsusi sistem çərçivəsində həmin məsələlərə dair qaydaları yerinə yetirə bilərlər.

3. Əgər iki və ya bir neçə Tərəf bu Konvensiyanın predmeti olan məsələyə dair saziş və ya müqavilə bağlayıbsa və ya həmin məsələ üzrə öz əlaqələrini hər hansı bir digər qaydada rəsmiləşdiribsə, onda onlar bu Konvensiyanın əvəzinə həmin sazişi və ya müqaviləni tətbiq edə bilər və ya müvafiq qaydada öz əlaqələrini tənzimləyə bilərlər.

Maddə 20. Düzəlişlər

1. Bu Konvensiyaya düzəlişlərin edilməsi haqqında təklifləri istənilən Tərəf təqdim edə bilər. Avropa Şurasının Baş katibi həmin təklifləri Avropa Şurasının üzvü olan dövlətlərə, onun üzvü olmayan və bu Konvensiyanın işlənilməsində iştirak edən dövlətlərə, Avropa Birliyinə, habelə 16-cı maddənin müddəalarına

uyğun olaraq bu Konvensiyaya qoşulan və ya qoşulmaq təklifi alan istənilən dövlətə təqdim edir.

2. Bu və ya digər Tərəfin verdiyi düzəliş Hüquqi Əməkdaşlıq üzrə Avropa Komitəsinə (HƏAK) göndərilir, o da, öz növbəsində, təklif edilən düzəlişə dair öz rəyini Nazirlər Komitəsinə təqdim edir.

3. Nazirlər Komitəsi təklif edilən düzəlişi və Hüquqi Əməkdaşlıq üzrə Avropa Komitəsinin (HƏAK) təqdim etdiyi rəyi müzakirə edərək, Avropa Şurasının üzvü olmayan Konvensiya Tərəfləri ilə məsləhətləşmələrdən sonra həmin düzəlişi qəbul edə bilər.

4. Bu maddənin 3-cü bəndinə uyğun olaraq təqdim edilmiş hər hansı bir düzəlişin mətni qəbul olunmaq üçün Tərəflərə göndərilir.

5. Bu maddənin 3-cü bəndinə uyğun olaraq qəbul edilmiş hər hansı bir düzəliş Tərəflərin onun qəbul edilməsi haqqında Baş katibi məlumatlandırdıqları tarixdən sonra gələn otuzuncu gün qüvvəyə minir.

Maddə 21. Mübahisələrin tənzimlənməsi

1. Avropa Şurasının Hüquqi Əməkdaşlıq üzrə Avropa Komitəsi bu Konvensiyanın təfsiri və tətbiqi barədə məlumatlandırılır.

2. Tərəflər arasında bu Konvensiyanın təfsiri və tətbiqi ilə əlaqədar mübahisə yaranarsa, onlar həmin mübahisəni danışıqlar vasitəsilə və ya öz seçimlərinə uyğun şəkildə hər hansı bir digər dinc üsulla tənzimləməyə çalışır, o cümlədən mübahisəni qərarları Tərəflər üçün məcburi olan Hüquqi Əməkdaşlıq üzrə Avropa Komitəsinə, arbitraj məhkəməsinə və ya Tərəflər arasında razılaşmaya əsasən Beynəlxalq Məhkəməyə təqdim edirlər.

Maddə 22. Denonsasiya

1. İstənilən Tərəf istənilən zaman Avropa Şurası Baş katibinin adına bildiriş təqdim etməklə, bu Konvensiyanı denonsasiya edə bilər.

2. Bu cür denonsasiya Baş katib bildirişi aldığı tarixdən üç ay sonra gələn ayın birinci gününü qüvvəyə minir.

Maddə 23. Bildiriş

Avropa Şurasının Baş katibi Avropa Şurasının üzvü olan dövlətlərə, bu Konvensiyanı imzalayan hər hansı bir digər dövlətə və onun Tərəflərinə aşağıdakılar barədə bildirir:

- a. hər hansı bir imzalama;
- b. istənilən ratifikasiya fərmanının, qəbuletmə, təsdiqetmə və ya qoşulma haqqında sənədin saxlanca təqdim edilməsi;
- c. 15-ci və 16-cı maddələrə uyğun olaraq bu Konvensiyanın hər hansı bir qüvvəyə minmə tarixi;
- d. Bu Konvensiyaya aid olan hər hansı bir hərəkət, bildiriş və ya məlumat. Bunun təsdiqi olaraq, lazımi qaydada səlahiyyətlandırılmış aşağıda imza edənlər bu Konvensiyanı imzaladılar.

1999-cu il noyabrın 4-də Strasburqda ingilis və fransız dillərində imzalanmışdır, hər iki mətn bir nüsxədə olub, eyni qüvvəyə malikdir, həmin nüsxə Avropa Şurasının arxivinə saxlanca verilir. Avropa Şurasının Baş katibi bu Konvensiyanın təsdiq olunmuş surətlərini Avropa Şurasının üzvü olan hər bir dövlətə, onun üzvü olmayan, bu Konvensiyanın işlənilib hazırlanmasında iştirak edən dövlətlərə, Avropa Birliyinə və bu Konvensiyaya qoşulmağa dəvət almış istənilən digər dövlətə təqdim edir.

”KORRUPSIYA İLƏ ƏLAQƏDAR MÜLKİ-HÜQUQİ MƏSULİYYƏT HAQQINDA KONVENSIYA” BARƏDƏ BƏYANAT

”Azərbaycan Respublikası bəyan edir ki, o, Ermənistan Respublikası tərəfindən işğal olunmuş ərazilərdə Konvensiyanın müddələrinin yerinə yetirilməsinə işğal olunmuş ərazilər azad olunana qədər təminat vermək iqtidarında deyildir (işğal olunmuş ərazilərin sxematik xəritəsi əlavə olunur).

**BİRLƏŞMİŞ MİLLƏTLƏR TƏŞKİLATININ
KORRUPSIYA ƏLEYHİNƏ KONVENSIYASININ
TƏSDİQ EDİLMƏSİ HAQQINDA
AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ QANUNU**

Azərbaycan Respublikasının Milli Məclisi **qərara alır**:

I. 2004-cü il fevralın 27-də imzalanmış Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Korrupsiya əleyhinə Konvensiyası Azərbaycan Respublikasının ona dair qeyd-şərtləri və bəyanatları ilə (qeyd-şərtlərin və bəyanatların mətnləri əlavə olunur) təsdiq edilsin.

II. Bu Qanun dərc edildiyi gündən qüvvəyə minir.

İlham ƏLİYEV,
Azərbaycan Respublikasının Prezidenti

Bakı şəhəri, 30 sentyabr 2005-ci il
№ 1003-IIQ

BİRLƏŞMİŞ MİLLƏTLƏR TƏŞKİLATININ KORRUPSIYA ƏLEYHİNƏ KONVENSİYASI

*Baş Assambleyanın 2003-cü il 31 oktyabr tarixli,
57/169 nömrəli qətnaməsi ilə qəbul edilmişdir*

Preambula

Bu Konvensiyanın iştirakçısı olan Dövlətlər, korrupsiyanın, demokratik institutları və dəyərləri, etik dəyərləri və ədaləti sarsıdaraq, davamlı inkişafa və hüququn aliliyinə xələl gətirərək, cəmiyyətin stabilliyi və təhlükəsizliyi üçün doğurduğu problemlərin və təhdidlərin ciddiliyindən narahat olaraq,

həmçinin korrupsiya və cinayətkarlığın digər formaları, xüsusən mütəşəkkil cinayətkarlıq və iqtisadi cinayətkarlıq, o cümlədən pul vəsaitlərinin yuyulması arasında əlaqələrdən narahat olaraq,

dövlətlərin resurslarının xeyli hissəsini təşkil edə bilən böyük həcmli aktivlərlə bağlı olan, bu dövlətlərin siyasi stabilliyini və sabit inkişafını təhlükə altına qoyan korrupsiya hallarından narahat olaraq,

korrupsiyanın artıq lokal problem deyil, bütün ölkələrin cəmiyyət və iqtisadiyyatına toxunan, buna görə də qarşısının alınması və əleyhinə mübarizə aparılması sahəsində beynəlxalq əməkdaşlığın müstəsna dərəcədə vacib əhəmiyyət kəsb etdiyi transmilli bir təzahür olmasına əmin olaraq,

korrupsiyanın səmərəli surətdə qarşısının alınması və ona qarşı mübarizə aparılması üçün ümuməhatəli və çoxşaxəli yanaşmanın zəruriliyinə inanaraq,

texniki yardımın mövcudluğunun, habelə potensialı artırmaq və institutlar yaratmaq yolu ilə, korrupsiyanın səmərəli surətdə qarşısının alınması və ona qarşı mübarizə aparılması sahəsində dövlətlərin imkanlarını genişləndirəcəyini qət edərək,

qanunsuz olaraq şəxsi var-dövlət əldə edilməsinin demokratik təsisatlara, milli iqtisadiyyata və hüquq qaydalarına ciddi ziyan vura bilməsinə əmin olaraq,

qanunsuz əldə edilmiş aktivlərin beynəlxalq köçürmələrinin daha səmərəli surətdə qarşısını almaq, onları aşkarlamaq və dəf etmək, habelə aktivlərin geri qaytarılması üzrə tədbirlər görülməsi

sahəsində beynəlxalq əməkdaşlığı möhkəmlətmək əzmi ilə çıxış edərək,

cinayət təcibi, mülki və ya inzibati icraat gedişində əmlak hüquqlarının müəyyən edilməsi üçün düzgün hüquq tətbiqinin əsas prinsiplərini təsdiq edərək,

korrupsiyanın qarşısının alınması və aradan qaldırılmasının bütün dövlətlərin vəzifəsi olduğunu, bu sahədə öz səylərinin səmərəliliyini təmin etmək üçün dövlətlərin bir-biri ilə əməkdaşlıq etməli, habelə dövlət sektorundan xaricdə ayrı-ayrı şəxslərin və qrupların, məsələn vətəndaş cəmiyyətinin, qeyri-hökumət təşkilatlarının icma bazasında fəaliyyət göstərən təşkilatların dəstəyinə və iştirakına güvənməli olduğunu nəzərə alaraq,

həmçinin dövlət işlərinin və dövlət əmlakının düzgün idarə olunması, ədalət, məsuliyyət və qanun qarşısında bərabərlik prinsiplərini, vicdanlılığın təmin olunması, korrupsiyanı istisna edən mədəniyyətin formalaşmasına imkan yaradılması zərurətini nəzərə alaraq,

cinayətkarlığın qarşısının alınması və cinayət mühakiməsi Komissiyasının və Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Narkotiklər və Cinayətkarlıq üzrə İdarəsinin korrupsiyanın qarşısının alınması və ona qarşı mübarizə aparılması sahəsində gördüyü işlərə yüksək qiymət verərək,

digər beynəlxalq və regional təşkilatların, məsələn Afrika İttifaqının, Avropa Birliyinin, Ərəb Dövlətləri Liqasının, Amerika Dövlətləri Təşkilatının, İqtisadi Əməkdaşlıq və İnkişaf Təşkilatının, Avropa Şurasının və Gömrük Əməkdaşlığı Şurasının (həmçinin Ümumdünya Gömrük Təşkilatı kimi tanınır) bu sahədə apardığı işlərə istinad edərək,

korrupsiyanın qarşısının alınması və korrupsiyaya qarşı mübarizə sahəsində çoxtərəfli sənədlərə, o cümlədən Amerika Dövlətləri Təşkilatı tərəfindən 29 mart 1996-cı il tarixdə qəbul olunmuş Korrupsiya ilə mübarizəyə dair Amerika konvensiyasına, Avropa Birliyinin Şurası tərəfindən 26 may 1997-ci il tarixdə qəbul olunmuş Avropa İttifaqının vəzifəli şəxsləri və Avropa Birliyinə üzv dövlətlərin vəzifəli şəxsləri ilə bağlı korrupsiyaya qarşı mübarizəyə dair Konvensiyaya, İqtisadi Əməkdaşlıq və İnkişaf Təşkilatı tərəfindən 21 noyabr 1997-ci il tarixdə qəbul olunmuş Beynəlxalq

kommersiya əqdlərində xarici vəzifəli şəxslərin rüşvətlə ələ alınmasına qarşı mübarizəyə dair Konvensiyaya, Avropa Şurasının Nazirlər Komitəsi tərəfindən 27 yanvar 1999-cu il tarixdə qəbul olunmuş Korrupsiya ilə əlaqədar cinayət məsuliyyəti haqqında Konvensiyaya, Avropa Şurasının Nazirlər Komitəsi tərəfindən 4 noyabr 1999-cu il tarixdə qəbul olunmuş Korrupsiya ilə əlaqədar mülki-hüquqi məsuliyyət haqqında Konvensiyaya və Afrika İttifaqı dövlət və hökumət başçıları tərəfindən 12 iyul 2003-cü il tarixdə qəbul olunmuş Korrupsiyanın qarşısının alınması və korrupsiyaya qarşı mübarizə haqqında Afrika İttifaqı Konvensiyasına rəğbət hissi ilə diqqət yetirərək,

Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Transmilli mütəşəkkil cinayətkarlığa qarşı Konvensiyasının 29 sentyabr 2003-cü il tarixdə qüvvəyə minməsini alqışlayaraq,

aşağıdakılar barəsində razılığa gəlmişlər:

I FƏSİL. Ümumi müddəalar

Maddə 1. Məqsədlər

Bu Konvensiyanın məqsədləri aşağıdakılardır:

a) korrupsiyanın qarşısının alınması və korrupsiyaya qarşı mübarizənin daha səmərəli və təsirli qurulması üçün tədbirlərin təşviq edilməsi və gücləndirilməsi;

b) korrupsiyanın qarşısının alınması və korrupsiyaya qarşı mübarizə, habelə aktivlərin geri qaytarılması üzrə tədbirlər görülməsi sahəsində beynəlxalq əməkdaşlığın və texniki yardımın təşviq edilməsi, asanlaşdırılması və dəstəklənməsi;

c) dövlət işlərinin və dövlət əmlakının idarə olunması zamanı vicdanlılığın, məsuliyyətliliyin və düzgün idarəçiliyin təşviq edilməsi.

Maddə 2. Anlayışlar

Bu Konvensiyanın məqsədləri üçün:

a) "dövlət vəzifəli şəxs" dedikdə: i) İştirakçı Dövlətin qanunverici, icra, inzibati və ya məhkəmə orqanlarında daimi və ya müvəqqəti əsaslarla, əmək haqqı almaqla və ya almadan, təyinetmə və ya seçki əsasında hər hansı vəzifə tutan, vəzifə səviyyəsindən asılı olmayaraq hər hansı şəxs; ii) dövlət təsisatı və dövlət müəssisəsi də daxil olmaqla hər hansı dövlət funksiyası yerinə yetirən, yaxud İştirakçı Dövlətin daxili qanunvericiliyi ilə müəyyən edildiyi kimi və ya qanunvericiliyin müvafiq sahəsində qəbul olunduğu kimi hər hansı dövlət xidmətləri göstərən istənilən digər şəxs; iii) İştirakçı Dövlətin daxili qanunvericiliyində "dövlət vəzifəli şəxs" kimi qəbul olunan hər hansı digər şəxs başa düşülür. Bununla belə, bu Konvensiyanın II fəslində nəzərdə tutulmuş bəzi konkret tədbirlərin məqsədləri üçün "dövlət vəzifəli şəxs" dedikdə, İştirakçı Dövlətin daxili qanunvericiliyi ilə müəyyən edildiyi kimi və ya qanunvericiliyin müvafiq sahəsində qəbul olunduğu kimi, hər hansı dövlət funksiyaları yerinə yetirən və ya hər hansı dövlət xidmətləri göstərən istənilən şəxs nəzərdə tutula bilər;

b) "xarici dövlət vəzifəli şəxs" dedikdə, xarici dövlətin qanunvericilik, icra, inzibati və ya məhkəmə orqanlarında təyinetmə və ya seçki əsasında hər hansı vəzifə tutan hər hansı şəxs; habelə dövlət təsisatı və dövlət müəssisəsi də daxil olmaqla, xarici dövlət

üçün hər hansı dövlət funksiyalarını yerinə yetirən şəxs başa düşülür;

c) "dövlətlərarası beynəlxalq təşkilatın qulluqçusu" dedikdə, bu təşkilat tərəfindən onun adından fəaliyyət göstərmək üçün icazə verilmiş beynəlxalq qulluqçu və ya istənilən digər şəxs nəzərdə tutulur;

d) "əmlak" dedikdə, maddi və ya qeyri-maddi, daşınar və ya daşınmaz əşyalarda və ya hüquqlarda ifadə edilən istənilən aktivlər, habelə belə aktivlərə mülkiyyət hüququnu və ya onlarla bağlı marağı təsdiq edən hüquqi sənədlər və aktlar başa düşülür;

e) "cinayət yolu ilə əldə edilmiş gəlirlər" dedikdə, hər hansı cinayətin törədilməsi nəticəsində birbaşa və ya dolayı yolla əldə edilmiş və ya alınmış hər hansı əmlak başa düşülür;

f) "həbs" və ya "götürmə" dedikdə, məhkəmənin və ya digər səlahiyyətli orqanın qərarı ilə əmlakın verilməsinin, dəyişdirilməsinin, özgəninkiləşdirilməsinin və ya daşınmasının müvəqqəti olaraq qadağan edilməsi, yaxud belə əmlaka müvəqqəti olaraq sahiblik edilməsi və ya bu əmlaka müvəqqəti nəzarət edilməsi başa düşülür;

g) "müsadirə" dedikdə, məhkəmənin və ya digər səlahiyyətli orqanın qərarı ilə əmlakdan həmişəlik məhrumetmə başa düşülür;

h) "əsas hüquqpozma" dedikdə, törədilməsi nəticəsində bu Konvensiyanın 23-cü maddəsi ilə müəyyən edilən hüquqpozmanın predmeti ola bilən gəlirin əldə edilməsinə səbəb olan hüquqpozma başa düşülür;

i) "nəzarətli göndəriş" dedikdə, hər hansı hüquqpozmanın istintaqı və onun törədilməsində iştirak edən şəxslərin aşkara çıxarılması məqsədilə bir və ya bir neçə dövlətin ərazisində bu dövlətlərin səlahiyyətli orqanlarını məlumatlandırmaqla və onların nəzarəti altında qanunsuz və ya şübhəli yük partiyalarının gətirilməsi, keçirilməsi və aparılmasını nəzərdə tutan metod başa düşülür.

Maddə 3. Tətbiq sahəsi

1. Bu Konvensiya, müvafiq müddəalarına uyğun olaraq, korrupsiyanın qarşısının alınması, istintaqı və cinayət təqibinə, habelə bu Konvensiyaya uyğun olaraq tanınmış hüquqpozmalardan əl-

də edilmiş gəlirlər üzərinə həbs qoyulması, onların götürülməsi, müsadirəsi və geri qaytarılmasına tətbiq olunur.

2. Bu Konvensiyanın məqsədləri üçün, əgər onda başqa qayda nəzərdə tutulmamışdırsa, göstərilən hüquqpozmalar nəticəsində dövlətin əmlakına zərər və ya ziyan vurulması vacib sayılır.

Maddə 4. Suverenliyin qorunması

1. İştirakçı Dövlətlər bu Konvensiyada müəyyən olunmuş öhdəliklərini dövlətlərin suveren bərabərliyi və ərazi bütövlüyü, habelə dövlətlərin daxili işlərinə qarışmama prinsiplərinə uyğun olaraq həyata keçirirlər.

2. Bu Konvensiyanın heç bir müddəası İştirakçı Dövlətə başqa dövlətin ərazisində bu dövlətin daxili qanunvericiliyi ilə müstəsna olaraq onun öz orqanlarının səlahiyyətinə aid edilmiş yurisdiksiyanı və ya funksiyaları həyata keçirmək hüququ vermir.

II FƏSİL. Korrupsiyanın qarşısının alınması üzrə tədbirlər

Maddə 5. Korrupsiyanın qarşısının alınması və ona qarşı əks-təsir siyasəti və praktikası

1. Hər bir İştirakçı Dövlət öz hüquq sisteminin əsas prinsiplərinə uyğun olaraq, cəmiyyətin korrupsiya ilə mübarizədə iştirakını təşviq edən, qanunun aliliyi, dövlət işlərinin və dövlət əmlakının düzgün idarə olunması, vicdanlılıq, şəffafılıq və məsuliyyətillik prinsiplərini özündə əks etdirən korrupsiyaya qarşı səmərəli və uzlaşdırılmış siyasət hazırlayır və tətbiq edir.

2. Hər bir İştirakçı Dövlət korrupsiya ilə mübarizə praktikasının səmərəli növlərini müəyyən etməyə və təşviq etməyə səy göstərir.

3. Hər bir İştirakçı Dövlət müvafiq hüquqi sənədlərin və inzibati tədbirlərin korrupsiyanın qarşısının alınması və onunla mübarizə baxımından uyğunluğunu müəyyən etmək üçün onların dövrü dəyərləndirilməsinə səy göstərir.

4. İştirakçı Dövlətlər, lazım gəldikdə və öz hüquq sistemlərinin əsas prinsiplərinə uyğun olaraq, bu maddədə göstərilən tədbirlərin hazırlanması və inkişaf etdirilməsində bir-biri ilə və müvafiq beynəlxalq və regional təşkilatlarla qarşılıqlı fəaliyyət göstərirlər. Belə qarşılıqlı fəaliyyət korrupsiya ilə mübarizəyə yönəlmiş beynəlxalq proqram və layihələrdə iştirak formasında da ola bilər.

Maddə 6. Korrupsiyanın qarşısının alınması üzrə orqan və ya orqanlar

1. Hər bir İştirakçı Dövlət öz hüquq sisteminin əsas prinsiplərinə uyğun olaraq, aşağıdakı tədbirlər vasitəsilə korrupsiyanın qarşısının alınması sahəsində fəaliyyət göstərən orqanı, lazım gəldikdə, orqanları yaradır:

a) bu Konvensiyanın 5-ci maddəsində nəzərdə tutulan siyasətin həyata keçirilməsi və lazım gəldikdə, bu siyasətin həyata keçirilməsinə nəzarət edilməsi və onun koordinasiyası;

b) korrupsiyanın qarşısının alınması məsələləri üzrə biliklərin genişləndirilməsi və yayılması.

2. Hər bir İştirakçı Dövlət bu maddənin 1-ci bəndində göstərilən orqan və ya orqanların öz funksiyalarını səmərəli surətdə və hər hansı kənar təsirdən azad şəraitdə həyata keçirə bilməsi üçün, daxili hüquq sisteminin əsas prinsiplərinə uyğun olaraq, onların zəruri müstəqilliyini təmin edir. Göstərilən məqsədlə, zəruri maddi resursları və ixtisaslı heyəti, bu heyətin üzərinə düşən funksiyaların yerinə yetirilməsi üçün tələb olunan hazırlığı təmin etmək lazımdır.

3. Hər bir İştirakçı Dövlət korrupsiyanın qarşısının alınması üzrə tədbirlərin hazırlanması və həyata keçirilməsində digər İştirakçı Dövlətlərə kömək göstərəcək orqan və ya orqanlarının ad və ünvanları barədə Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Baş Katibinə məlumat verir.

Maddə 7. Dövlət sektoru

1. Hər bir İştirakçı Dövlət lazım gəldikdə və öz hüquq sisteminin əsas prinsiplərinə uyğun olaraq, dövlət qulluqçularının işə qəbulunun, seçilməsinin, qulluq keçməsinin, qulluqda irəli çəkilməsinin və istefaya çıxmasının elə bir sistemini yaratmağa, təmin etməyə və möhkəmləndirməyə çalışır ki, bu sistem:

a) səmərəlilik, şəffaflıq prinsiplərinə və layiqlilik, ədalətlik və bacarıqlılıq kimi obyektiv meyarlara əsaslanır;

b) korrupsiyaya xüsusilə həssas olan dövlət vəzifələrini tutmaq üçün şəxslərin seçilməsi və hazırlanmasının, lazım gəldikdə, bu şəxslərin digər vəzifələrə yerdəyişməsinin adekvat prosedurlarını nəzərdə tutur;

c) İştirakçı Dövlətin iqtisadi inkişaf səviyyəsini nəzərə alan müvafiq əmək haqlarının ödənilməsinə və ədalətli maaşların müəyyən olunmasına imkan verir;

d) bu şəxslərin dövlət funksiyalarını düzgün, vicdanla və lazımı qaydada yerinə yetirməsi üçün təhsil və tədris proqramlarının həyata keçirilməsinə imkan verir, habelə öz funksiyalarının yerinə yetirilməsindən irəli gələn korrupsiya riskləri barədə məlumatlandırmaq üçün onların ixtisaslaşmış və müvafiq hazırlığını təmin edir. Belə proqramlar tətbiq edilən sahələr üzrə etik davranış kodekslərinə və standartlarına istinad edə bilər.

2. Dövlət vəzifələrinə namizədlərə və seçkiyə aid meyarları müəyyən etmək üçün hər bir İştirakçı Dövlət bu Konvensiyanın məqsədlərinə və öz hüquq sisteminin əsas prinsiplərinə uyğun olan müvafiq qanunvericilik və inzibati tədbirlərin qəbul olunması məsələsini nəzərdən keçirir.

3. Hər bir İştirakçı Dövlət seçkili dövlət vəzifələrinə namizədlərin maliyyələşdirilməsində və mümkün hallarda siyasi partiyaların maliyyələşdirilməsində şəffaflığı gücləndirmək üçün bu Konvensiyanın məqsədlərinə və öz hüquq sisteminin əsas prinsiplərinə uyğun olan müvafiq qanunvericilik və inzibati tədbirlərin qəbul olunması məsələsini də nəzərdən keçirir.

4. Hər bir İştirakçı Dövlət öz hüquq sisteminin əsas prinsiplərinə uyğun olaraq şəffaflığı təmin edən və maraqların toqquşmasının qarşısını alan sistemləri yaratmağa, saxlamağa və möhkəmləndirməyə səy göstərir.

Maddə 8. Dövlət vəzifəli şəxslər üçün davranış kodeksləri

1. Korrupsiya ilə mübarizə məqsədilə hər bir İştirakçı Dövlət, digər tədbirlərlə yanaşı, həmçinin daxili hüquq sisteminin əsas prinsiplərinə uyğun olaraq, öz dövlət vəzifəli şəxslərinin vicdanlılığını, şərəfliliyini və məsuliyyətliliyini təşviq edir.

2. Xüsusilə, hər bir İştirakçı Dövlət, dövlət funksiyalarının düzgün, vicdanla və lazımı qaydada yerinə yetirilməsi üçün öz institusional və hüquqi sistemləri çərçivəsində davranış kodekslərini və standartlarını tətbiq etməyə çalışır.

3. Bu maddənin müddələrinin tətbiq edilməsi üçün hər bir İştirakçı Dövlət, lazım gəldikdə və öz hüquq sisteminin əsas prinsiplərinə uyğun olaraq, regional, regionlararası və çoxtərəfli təşkilatların müvafiq təşəbbüslərini, məsələn, Baş Assambleyanın 12 dekabr 1996-cı il tarixli 51/59 qətnaməsinin əlavəsində əks olunmuş dövlət vəzifəli şəxslərin beynəlxalq davranış kodeksini nəzərə alır.

4. Hər bir İştirakçı Dövlət, dövlət vəzifəli şəxslərin öz funksiyalarını yerinə yetirən zaman aşkar etdiyi korrupsiya əməlləri barədə müvafiq orqanlara xəbər verməsinə şərait yaradan tədbir və sistemləri müəyyən etmək məsələsini də öz hüquq sisteminin əsas prinsiplərinə uyğun olaraq nəzərdən keçirir.

5. Hər bir İştirakçı Dövlət, lazım gəldikdə və öz daxili qanunvericiliyinin əsas prinsiplərinə uyğun olaraq, dövlət vəzifəli şəxslər qismində onların vəzifələrinə münasibətdə maraqlar toqquşması yarada bilən, digərləri ilə yanaşı, həmçinin qulluqdankənar fəaliyyəti, məşğuliyyəti, investisiyaları, aktivləri və əhəmiyyətli hədiyyələri və ya faydaları barədə müvafiq orqanlara bəyannamə vermək öhdəliyini doğuran tədbir və sistemləri müəyyən etməyə çalışır.

6. Hər bir İştirakçı Dövlət bu maddəyə uyğun olaraq qəbul edilmiş kodeksləri və standartları pozan dövlət vəzifəli şəxslər barəsində intizam və digər tədbirlər görülməsi məsələsini öz daxili qanunvericiliyinin əsas prinsiplərinə uyğun surətdə nəzərdən keçirir.

Maddə 9. Dövlət satınalmaları və dövlət maliyyəsinin idarə edilməsi

1. Hər bir İştirakçı Dövlət, digər məsələlərlə yanaşı, həmçinin korrupsiyanın qarşısının alınmasında səmərəli olan və şəffaflığa, rəqabətə, qərar qəbulunda obyektiv meyarlara əsaslanan müvafiq satınalma sistemləri yaratmaq üçün öz hüquq sisteminin əsas prinsiplərinə uyğun olaraq zəruri tədbirlər görür. Tətbiq olunduqları halda müvafiq dəyər hüdudlarını nəzərdə tuta bilən bu sistemlər digər məsələlərlə yanaşı, həmçinin aşağıdakılara əməl edir:

a) potensial tender iştirakçılarının tender təkliflərini hazırlamasına və təqdim etməsinə kifayət qədər vaxt vermək üçün, satınalma prosedurları və müqavilələri barədə məlumatların, o cümlədən tenderdə iştirak üçün dəvət və müqavilələrin bağlanması üçün lazımı məlumatların ictimai yayılması;

b) seçilmə və müqavilə bağlanması da daxil olmaqla, iştirak şərtlərinin və tender qaydalarının əvvəlcədən müəyyənləşdirilməsi və dərc olunması;

c) qayda və prosedurların düzgün tətbiq edilməsinin sonradan yoxlanmasını asanlaşdırmaq məqsədilə, dövlət satınalmaları qərarları üçün obyektiv və əvvəlcədən müəyyənləşdirilən meyarlardan istifadə olunması;

d) bu bəndə uyğun olaraq müəyyən edilən qayda və prosedurlara əməl olunmadığı hallarda hüquqi mübahisələndirmə və hüquqi müdafiə vasitələrini təmin edən səmərəli daxili nəzarət sistemi, o cümlədən səmərəli şikayət sistemi;

e) lazım gəldikdə, satınalmalara görə məsul olan heyətlə bağlı məsələlərin tənzimlənməsi tədbirləri, məsələn, konkret dövlət satınalmalarında maraqlı olan şəxslərin bu barədə bəyanat vermək vəzifəsi, dövlət qulluğunda işləməsinin mümkün olub-olmamasının qabaqcadan yoxlanılması prosedurları və trening tələbləri.

2. Hər bir iştirakçı Dövlət, öz hüquq sisteminin əsas prinsiplərinə uyğun olaraq, dövlət maliyyəsinin idarə olunmasında şəffaflığı və hesabatlılığı stimullaşdırmaq üçün müvafiq tədbirlər görür. Belə tədbirlər digər məsələlərlə yanaşı, həmçinin aşağıdakıları nəzərdə tutur:

- a) milli büdcənin təsdiq olunması prosedurlarını;
- b) gəlirlər və xərclərə dair hesabatların mütəmadi təqdimini;
- c) mühasibat uçotu və audit standartları sistemini və onlarla bağlı nəzarəti;
- d) risklərin idarə olunmasının və daxili nəzarətin səmərəli və təsirli sistemlərini və;
- e) lazım gəldikdə, bu bənddə müəyyən olunmuş tələblərin pozulduğu halda düzəliş tədbirlərini.

3) Dövlət gəlir və xərclərinə aid olan mühasibat kitablarının, qeydlərinin, maliyyə cədvəllərinin və digər sənədlərin tamlığını qorumaq və onların saxtalaşdırılmasının qarşısını almaq üçün hər bir iştirakçı Dövlət daxili qanunvericiliyin əsas prinsiplərinə uyğun olaraq zəruri ola bilən mülki-hüquqi və inzibati tədbirləri görür.

Maddə 10. İctimaiyyətin məlumatlandırılması

Korrupsiya ilə mübarizənin zəruriliyini nəzərə alaraq, hər bir iştirakçı Dövlət, daxili qanunvericiliyinin əsas prinsiplərinə uyğun olaraq, öz administrasiyasında, o cümlədən onun təşkilində, fəaliyyətində və lazım gəldikdə, qərarlar qəbulu prosesində şəffaflığı gücləndirmək üçün müvafiq tədbirləri görür. Belə tədbirlər, digər məsələlərlə yanaşı, həmçinin aşağıdakıları əhatə edə bilər:

- a) geniş ictimaiyyətin nümayəndələri tərəfindən, lazım gəldikdə, dövlət administrasiyasının təşkili, fəaliyyəti və qərar qəbulu prosesləri, habelə şəxsi həyatın və şəxsi məlumatların qorunması şərtlərinə əməl edilməklə, ictimaiyyətin mənafeyinə toxunan qərar və hüquqi aktlar barədə məlumat alınmasına imkan verən prosedur və qaydaların qəbul edilməsi;

b) qərar qəbul edən səlahiyyətli orqanlara müraciət edilməsini asanlaşdırmaq üçün, lazım gəldikdə, inzibati prosedurların sadələşdirilməsi; və

c) dövlət administrasiyasında korrupsiyanın təhlükələri barədə dövrü hesabatları da özündə əks etdirə bilən məlumatların dərc olunması.

Maddə 11. Məhkəmə və prokurorluq orqanları barədə tədbirlər

1. Məhkəmə hakimiyyətinin müstəqilliyini və korrupsiya ilə mübarizədə onun həlledici rolunu nəzərə alaraq hər bir iştirakçı Dövlət, öz hüquq sisteminin əsas prinsiplərinə uyğun olaraq və məhkəmə orqanlarının müstəqilliyinə xələl gətirmədən, məhkəmələrin və məhkəmə orqanları işçilərinin vicdanlılığının möhkəmləndirilməsi və onlar arasında korrupsiya imkanlarına yol verilməməsi üçün lazımi tədbirləri görür. Belə tədbirlərə məhkəmə orqanları işçilərinin davranışı ilə bağlı qaydalar daxil ola bilər.

2. Prokurorluq orqanları məhkəmə hakimiyyətinin tərkibinə daxil olmayan, lakin məhkəmə orqanları ilə analoji müstəqillikdən istifadə edən iştirakçı Dövlətlərdə, bu maddənin 1-ci bəndinə əsasən qəbul edilən eyni mahiyyətli tədbirlər prokurorluq orqanlarına münasibətdə qəbul edilə və tətbiq edilə bilər.

Maddə 12. Özel sektor

1. Hər bir iştirakçı Dövlət öz daxili qanunvericiliyinin əsas prinsiplərinə uyğun olaraq, özəl sektorla bağlı korrupsiyanın qarşısının alınması, bu sektorda mühasibat uçotu və audit standartlarının gücləndirilməsi üçün tədbirlər görür və lazım gəldikdə, bu tədbirlərə əməl edilməməsinə görə səmərəli, müvafiq və çəkirdirici təsir göstərən mülki-hüquqi, inzibati və ya cinayət sanksiyaları müəyyən edir.

2. Bu məqsədlərə nail olunmasına yönəlmiş tədbirlər, digər məsələlərlə yanaşı, həmçinin aşağıdakıları əhatə edə bilər:

a) hüquq mühafizə orqanları və müvafiq özəl təşkilatlar arasında əməkdaşlığın təşviqi;

b) müvafiq özəl təşkilatların fəaliyyətində vicdanlılığın təmin edilməsinə yönəlmiş standart və prosedurların, habelə sahibkarlar

və bütün müvafiq peşə nümayəndələri tərəfindən fəaliyyətin düzgün, vicdanlı və lazımi formada həyata keçirilməsi, maraqlar toqquşmasının qarşısının alınması və kommersiya müəssisələri arasında, o cümlədən onların dövlətlə müqavilə münasibətlərində vicdanlı kommersiya praktikasından istifadənin təşviqi üçün davranış kodekslərinin hazırlanmasına yardım;

c) özəl təşkilatların fəaliyyətində şəffaflığın təmininə yardım edilməsi, lazım gəldikdə, həmçinin korporativ təşkilatların yaradılması və idarə olunmasında iştirak edən hüquqi və fiziki şəxslərin müəyyənləşdirilməsi üzrə tədbirlər görülməsi;

d) özəl təşkilatların fəaliyyətini tənzim edən prosedurlardan, o cümlədən kommersiya fəaliyyətinin həyata keçirilməsi üçün dövlət orqanlarının verdiyi subsidiya və lisenziyalara aid prosedurlardan sui-istifadə hallarının qarşısının alınması;

e) keçmiş dövlət vəzifəli şəxslərin peşəkar fəaliyyəti və ya dövlət vəzifəli şəxslərin istefaya və ya pensiyaya çıxmasından sonra özəl sektordakı işi onların dövlət vəzifəsində olduğu dövrdə yerinə yetirdikləri və ya yerinə yetirilməsinə nəzarət etdikləri funksiyalarla birbaşa bağlı olduqda, zəruri hallarda və ağılabatan müddətə məhdudiyətlər qoymaq yolu ilə, maraqlar toqquşmasının qarşısının alınması;

f) strukturundan və ölçülərindən asılı olaraq özəl təşkilatlarda korrupsiya əməllərinin qarşısının alınması və aşkara çıxarılmasına kömək məqsədi daşıyan qənaətbəxş daxili audit mexanizmləri yaradılmasının, habelə bu təşkilatların hesablarında və tələb olunan maliyyə cədvəllərində müvafiq audit və sertifikatlaşdırma prosedurlarının tətbiqinin mümkünlüyünün təmin edilməsi.

3. Korrupsiyanın qarşısını almaq məqsədilə hər bir iştirakçı Dövlət öz daxili qanunvericiliyinə və mühasibat uçotunun aparılmasını, maliyyə hesabatlarının təqdimini, habelə mühasibat uçotu və audit standartlarını tənzim edən qaydalara əsasən, bu Konvensiyaya uyğun olaraq tanınmış hər hansı hüquqpozmanın törədilməsinə yönəlmiş aşağıdakı hərəkətlərin qadağan edilməsi üçün lazım olan tədbirləri görür:

a) uçotdankənar hesabların tərtib olunması;

b) uçota alınmamış və ya düzgün qeydiyyatla alınmamış əməliyyatların aparılması;

- c) mövcud olmayan xərclərin uçotunun aparılması;
- d) obyektə düzgün müəyyən edilməyən passivlərin qeydə alınması;
- e) saxta sənədlərdən istifadə olunması; və
- f) mühasibat sənədlərinin qanunvericiliklə müəyyən edilmiş müddət başa çatmadan qəsdən məhv edilməsi.

4. Hər bir iştirakçı Dövlət bu Konvensiyanın 15 və 16-cı maddələrinə uyğun olaraq təsbit edilən hüquqpozumaların tərkibinin əlamətlərindən biri olan rüşvət hesab olunan xərclərin, habelə lazım gəldikdə, korrupsiya əməllərinə yardım məqsədilə çəkilməmiş xərclərin vergitutmadan azad olunmasından imtina edir.

Maddə 13. İctimaiyyətin iştirakı

1. Dövlət sektoruna aid olmayan şəxslərin və qrupların, məsələn, vətəndaş cəmiyyətinin, qeyri-hökumət təşkilatlarının, icma bazasında fəaliyyət göstərən təşkilatların korrupsiyanın qarşısının alınmasında və korrupsiyaya qarşı mübarizədə fəal iştirakına yardım etmək üçün, habelə korrupsiyanın mövcudluğu, onun səbəbləri, təhlükəli xarakteri və təhdidləri barədə cəmiyyətin maarifləndirilməsini artırmaq üçün hər bir iştirakçı Dövlət daxili qanunvericiliyin əsas prinsiplərinə uyğun olaraq və öz imkanları daxilində lazımı tədbirləri görür. Belə iştirak aşağıdakı tədbirlərin köməyi ilə gücləndirilməlidir:

a) qərarların qəbul edilməsi prosesində şəffaflığın gücləndirilməsi və bu prosesdə ictimaiyyətin iştirakının təşviq edilməsi;

b) ictimaiyyətin məlumatlardan səmərəli istifadə etməsinə imkan yaradılması;

c) əhalidə korrupsiyaya qarşı dözümsüzlük ruhunun yaranmasına xidmət edən məlumatlandırma tədbirlərinin, habelə məktəb və universitetlər də daxil olmaqla, ictimai tədris proqramlarının təşkil edilməsi;

d) korrupsiyaya dair məlumatların axtarılması, əldə edilməsi, dərc etdirilməsi və yayılması azadlığına hörmət edilməsi, təşviq edilməsi və müdafiə edilməsi. Göstərilən azadlığa məhdudiyyətlər müəyyən oluna bilər, ancaq belə məhdudiyyətlər qanunla nəzərdə tutulur və aşağıdakı zərurətlərdən irəli gəlir:

i) başqa şəxslərin hüquqlarına və nüfuzuna hörmət edilməsi; ii) milli təhlükəsizliyin və ya ictimai qaydanın, yaxud əhalinin sağlamlığının və ya mənəviyyatının qorunması.

2. Hər bir İştirakçı Dövlət bu Konvensiyada göstərilmiş korrupsiya ilə mübarizə aparən orqanların ictimaiyyətə məlum olmasını təmin edən tədbirlər görür və lazım gəldikdə, bu Konvensiya ilə əhatə olunan hər hansı hüquqpozma yarada bilən hallar barədə məlumatların, anonim forma da daxil olmaqla, həmin orqanlara verilməsi üçün imkan yaradır.

Maddə 14. Pul vəsaitlərinin yuyulmasının qarşısının alınması üzrə tədbirlər

1. Hər bir İştirakçı Dövlət:

a) pul vəsaitlərinin və qiymətliyərin köçürülməsi ilə bağlı rəsmi və ya qeyri-rəsmi xidmət göstərən bank və bank sayılmayan maliyyə təsisatlarına, o cümlədən fiziki və hüquqi şəxslərə, habelə zəruri hallarda, pul vəsaitlərinin yuyulması baxımından öz səlahiyyətləri daxilində xüsusən zəif sayılan digər orqanlara pul vəsaitlərinin yuyulmasının bütün formalarının qarşısının alınması və aşkar edilməsi məqsədilə ümuməhatəli daxili tənzim və nəzarət rejimi müəyyən edir ki, bu rejim ilk növbədə, müştərilərin, lazım gəldikdə isə benefisiar mülkiyyətçilərin şəxsiyyətinin müəyyənləşdirilməsi, hesabat aparılması və şübhəli əqdlərlə bağlı məlumatlar verilməsi kimi tələblərə əsaslanır;

b) bu Konvensiyanın 46-cı maddəsinə zidd olmamaq şərtilə, pul vəsaitlərinin yuyulması ilə mübarizə aparən inzibati, tənzimləyici, hüquq mühafizə və digər orqanların (həmçinin daxili qanunvericilik nəzərdə tutduqda, məhkəmə orqanlarının) daxili qanunvericiliklə müəyyən olunmuş şərtlərlə milli və beynəlxalq səviyyədə əməkdaşlıq və məlumat mübadiləsi edə bilmələrini təmin edir və bu məqsədlə, pul vəsaitlərinin yuyulmasının bütün mümkün hallarına aid məlumatların yığılması, təhlili və yayılması üçün milli mərkəz kimi fəaliyyət göstərəcək maliyyə-kəşfiyyat qurumunun təsis olunması məsələsini nəzərdən keçirir.

2. İştirakçı Dövlətlər nağd pul vəsaitlərinin və müvafiq dövriyyə alətlərinin onların sərhədindən keçməsi hallarının aşkar edilməsi və belə yerdəyişməyə nəzarət edilməsi üzrə parktiki mümkün təd-

birlərin tətbiqi barədə məsələni nəzərdən keçirirlər, bir şərtlə ki, bu zaman məlumatların düzgün istifadəsini vəd edən təminatlar pozulmamalı, habelə qanuni kapitalın yerdəyişməsinə hər hansı çətinlik yaradılmamalıdır. Həmin tədbirlərə, həmçinin fiziki şəxslərin və kommersiya müəssisələrinin xeyli miqdarda nağd pul vəsaitlərinin və müvafiq dövriyyə alətlərinin transsərhəd yerdəyişmələri barədə məlumat verməli olması tələbi daxil edilə bilər.

3. İştirakçı Dövlətlər lazımi və praktiki mümkün tədbirləri tətbiq edərək maliyyə müəssisələrinin, o cümlədən pul vəsaitlərinin köçürülməsi üzrə müəssisələrin öhdəsinə elə vəzifələr qoyurlar ki, onlar:

a) vəsaitlərin elektron köçürmələri üzrə formulyarlara və onlarla bağlı məlumatlara göndərici barədə dəqiq və məzmunlu informasiya daxil edirlər;

b) ödənişin həyata keçirilməsinin bütün şəbəkələri üzrə həmin informasiyaları saxlayırlar; və

c) göndərici barədə tam informasiya olmayan hallarda vəsaitlərin köçürülməsini dərinədən yoxlayırlar.

4. Bu maddənin müddəalarına uyğun olaraq və bu Konvensiyanın başqa maddələrinə zidd olmamaq şərtlə daxili tənzim və nəzarət rejimlərini müəyyən edərkən İştirakçı Dövlətlərə regional, regionlararası və çoxtərəfli təşkilatların pul vəsaitlərinin yuyulmasına qarşı yönəlmiş müvafiq təşəbbüslərini rəhbər tutmaq təklif olunur.

5. İştirakçı Dövlətlər pul vəsaitlərinin yuyulmasına qarşı mübarizə məqsədilə məhkəmə və hüquq mühafizə orqanları, habelə maliyyə tənzimi orqanları arasında qlobal, regional, regionlararası və ikitərəfli əməkdaşlığın inkişaf etdirilməsinə və stimullaşdırılmasına səy göstərirlər.

III FƏSİL. Kriminallaşdırma və qanunvericiliyin tətbiqi

Maddə 15. Dövlət vəzifəli şəxslərin rüşvətlə ələ alınması

Hər bir İştirakçı Dövlət, qəsdən törədildiyi halda, aşağıdakı eməlləri cinayət hüquqpozması kimi təsnif etmək üçün lazım gələn qanunvericilik və başqa tədbirləri görür:

a) dövlət vəzifəli şəxsə vəzifə öhdəliklərini yerinə yetirərkən hər hansı bir hərəkətin edilməsinə və ya onun edilməsindən çəkinməyə görə vəzifəli şəxsin özü və ya digər fiziki və ya hüquqi şəxslər üçün, birbaşa və ya dolay yolla hər hansı qeyri-qanuni üstünlüyün vəd olunması, təklif edilməsi və ya verilməsi;

b) dövlət vəzifəli şəxs tərəfindən vəzifə öhdəliklərini yerinə yetirərkən hər hansı hərəkətin edilməsinə və ya edilməsindən çəkinməyə görə vəzifəli şəxsin özü və ya digər fiziki və ya hüquqi şəxslər üçün, birbaşa və ya dolay yolla hər hansı qeyri-qanuni üstünlüyün istənilməsi və ya qəbul edilməsi.

Maddə 16. Xarici dövlət vəzifəli şəxslərinin və beynəlxalq dövlətlərarası təşkilatların qulluqçularının rüşvətlə ələ alınması

1. Hər bir İştirakçı Dövlət beynəlxalq işlərin aparılması ilə bağlı hər hansı kommersion və ya digər qeyri-qanuni üstünlüyün əldə edilməsi və ya saxlanması məqsədilə xarici dövlət vəzifəli şəxsə və ya beynəlxalq dövlətlərarası təşkilatın qulluqçusuna öz vəzifə öhdəliklərini yerinə yetirən zaman hər hansı hərəkətin edilməsinə və ya edilməsindən çəkinməyə görə bu şəxslərin özü və ya digər fiziki və ya hüquqi şəxslər üçün, birbaşa və ya dolay yolla, hər hansı qeyri-qanuni üstünlüyün vəd olunmasını, təklif edilməsini və ya verilməsini, bu, qəsdən edildikdə, cinayət hüquqpozması kimi təsnif etmək üçün lazımı qanunvericilik və başqa tədbirləri görür.

2. Hər bir İştirakçı Dövlət xarici dövlət vəzifəli şəxs və ya beynəlxalq dövlətlərarası təşkilatın qulluqçusu tərəfindən öz vəzifə öhdəliklərini yerinə yetirən zaman hər hansı hərəkətin edilməsinə və ya edilməsindən çəkinməyə görə özü və ya digər fiziki və ya hüquqi şəxslər üçün, birbaşa və ya dolay yolla, hər hansı qeyri-qanuni üstünlüyün istənilməsini və ya qəbul edilməsini, bu, qəsdən

dən edildikdə, cinayət hüquqpozması kimi təsnif etmək üçün lazımi qanunvericilik və başqa tədbirləri görür.

Maddə 17. Dövlət vəzifəli şəxs tərəfindən əmlakın talanması, mənimsənilməsi və ya başqa cür məqsəddənkənar istifadəsi

Hər bir iştirakçı Dövlət vəzifəli şəxs tərəfindən, həyata keçirdiyi vəzifələr əsasında ona tapşırılmış hər hansı əmlakın, dövlət və ya özəl vəsaitlərin və ya qiymətli kağızların və ya hər hansı digər qiymətli predmetlərin vəzifəli şəxsin özü və ya digər fiziki və ya hüquqi şəxslərin nəfinə talanmasını, mənimsənilməsini və ya məqsəddənkənar istifadə edilməsini, bu, qəsdən edildikdə, cinayət hüquqpozması kimi təsnif etmək üçün lazımi qanunvericilik və başqa tədbirləri görür.

Maddə 18. Nüfuz alveri

Hər bir iştirakçı Dövlət, aşağıdakı əməlləri, qəsdən törədildiyi halda, cinayət hüquqpozması kimi təsnif etmək üçün lazım gələn qanunvericilik və başqa tədbirlərin görülməsi məsələsini nəzərdən keçirir:

a) dövlət vəzifəli şəxs və ya hər hansı digər şəxs tərəfindən öz həqiqi və ya güman edilən nüfuzundan sui-istifadə etməklə, iştirakçı Dövlətin administrasiyasından və ya dövlət hakimiyyəti orqanından hər hansı qeyri-qanuni üstünlüyün, bu hərəkətlərin ilkin təşəbbüsünün və ya istənilən başqa şəxsin nəfinə əldə edilməsinə görə həmin vəzifəli və ya digər şəxsə birbaşa və ya dolaylı yolla hər hansı qeyri-qanuni üstünlüyün vəd olunması, təklif edilməsi və ya verilməsi;

b) dövlət vəzifəli şəxs və ya hər hansı digər şəxs tərəfindən öz həqiqi və ya güman edilən nüfuzundan sui-istifadə etməklə iştirakçı Dövlətin administrasiyasından və ya dövlət hakimiyyəti orqanından hər hansı qeyri-qanuni üstünlüyün alınması üçün özü və ya başqa şəxsin nəfinə hər hansı qeyri-qanuni üstünlüyün istənilməsi və ya qəbul edilməsi.

Maddə 19. Vəzifə səlahiyyətlərindən sui-istifadə

Hər bir iştirakçı Dövlət vəzifə səlahiyyətlərindən və ya vəzifə mövqeyindən sui-istifadəni, yəni dövlət vəzifəli şəxs tərəfindən öz

vəzifələrinin yerinə yetirilməsi zamanı, hər hansı qeyri-qanuni üstünlüyün onun özü və ya başqa fiziki və ya hüquqi şəxsin nəfinə əldə edilməsi məqsədilə, qanunları pozaraq hər hansı hərəkətin edilməsini və ya edilməməsini, bu, qəsdən edildikdə, cinayət hüquqpozması kimi təsnif etmək üçün lazım gələn qanunvericilik və başqa tədbirlərin görülməsi məsələsini nəzərdən keçirir.

Maddə 20. Qanunsuz varlanma

Öz konstitusiyasına və hüquq sisteminin əsas prinsiplərinə riayət etmək şərtlə hər bir İştirakçı Dövlət qanunsuz varlanmanı, yeni dövlət vəzifəli şəxsin əmlakının onun öz qanuni gəlirlərinə nisbətdə ağılabatan surətdə əsaslandırma bilmədiyi xeyli artımını, bu, qəsdən edildikdə, cinayət hüquqpozması kimi təsnif etmək üçün lazım gələn qanunvericilik və başqa tədbirlərin görülməsi məsələsinə baxır.

Maddə 21. Özel sektorda rüşvətlə ələ alma

Hər bir İştirakçı Dövlət iqtisadi, maliyyə və ya kommersiya fəaliyyəti ge-dişində, qəsdən törədildiyi halda, aşağıdakı əməlləri cinayət hüquqpozması kimi təsnif etmək üçün lazım gələn qanunvericilik və başqa tədbirlərin görülməsi məsələsinə baxır:

a) özəl sektora aid təşkilata rəhbərlik edən və ya belə təşkilatda hər hansı qisimdə fəaliyyət göstərən hər hansı şəxsə, öz öhdəliklərini pozaraq istənilən hərəkətin edilməsinə və ya onun edilməsindən çəkinməyə görə bu şəxsin özü və ya başqa şəxs üçün, hər hansı qeyri-qanuni üstünlüyün birbaşa və ya dolayı vəd olunması, təklif edilməsi və ya verilməsi;

b) özəl sektora aid təşkilata rəhbərlik edən və ya belə təşkilatda hər hansı qisimdə fəaliyyət göstərən hər hansı şəxs tərəfindən öz öhdəliklərini pozaraq istənilən hərəkətin edilməsinə və ya onun edilməsindən çəkinməyə görə özü və ya başqa şəxs üçün hər hansı qeyri-qanuni üstünlüyün birbaşa və ya dolayı istənilməsi və ya qəbul edilməsi.

Maddə 22. Özel sektorda əmlakın talanması

Hər bir İştirakçı Dövlət özəl sektora aid təşkilata rəhbərlik edən və ya belə təşkilatda hər hansı qisimdə fəaliyyət göstərən hər

hansı şəxs tərəfindən həyata keçirdiyi vəzifələr əsasında ona tapşırılmış hər hansı əmlakın, özəl vəsaitlərin və ya qiymətli kağızların və ya hər hansı digər qiymətli predmetlərin iqtisadi, maliyyə və ya kommersiya fəaliyyəti gedişində talanmasını, bu, qəsdən edildikdə, cinayət hüquqpozması kimi təsnif etmək üçün lazım gələn qanunvericilik və başqa tədbirlərin görülməsi məsələsini nəzərdən keçirir.

Maddə 23. Cinayət yolu ilə əldə edilmiş gəlirlərin yuyulması

1. Daxili qanunvericiliyinin əsas prinsiplərinə uyğun olaraq hər bir İştirakçı Dövlət, qəsdən törədildiyi halda, aşağıdakı əməlləri cinayət hüquqpozması kimi təsnif etmək üçün lazım gələn qanunvericilik və başqa tədbirlərin görülməsi məsələsinə baxır:

a) i) cinayət yolu ilə əldə edildiyi məlum olan əmlakın cinayətkar mənbəyinin gizlədilməsi və ya itirilməsi məqsədilə, yaxud əsas hüquq pozuntusunun törədilməsində iştirak etmiş hər hansı şəxsin öz əməllərinə görə məsuliyyətdən yayınması üçün ona kömək göstərilməsi məqsədilə həmin əmlakın konversiyası və ya köçürülməsi;

ii) cinayət yolu ilə əldə edildiyi məlum olan əmlakın əsl xarakterinin, mənbəyinin, olduğu yerin, sərəncam və ya daşınma üsulunun, bu əmlaka hüquqların və ya onun mənsubiyyətinin gizlədilməsi və ya itirilməsi;

b) öz hüquq sisteminin əsas prinsiplərinə riayət etmək şərtilə, həmçinin aşağıdakı əməllərin: i) əldə edildiyi zaman cinayət yolu ilə əldə edilən gəlir olduğu məlum olan əmlakın əldə olunması, ona sahiblik edilməsi və ya istifadə edilməsi;

ii) bu maddəyə uyğun olaraq tanınmış hər hansı hüquqpozmanın törədilməsində iştirakçılıq, təşkilatlarına və ya qabaqcadan əlbir olma, onun törədilməsinə cəhd, habelə onun törədilməsində vasitəçilik, təhrikçilik, kömək etmə və ya məsləhət vermə.

2. Bu maddənin 1-ci bəndinin həyata keçirilməsi və tətbiqi məqsədilə:

a) hər bir İştirakçı Dövlət bu maddənin 1-ci bəndini əsas hüquqpozmaların ən geniş dairəsinə tətbiq etməyə çalışır;

b) hər bir İştirakçı Dövlət, ən azı, bu Konvensiya ilə cinayət hüquqpozması kimi tanınan əməlləri bütünlüklə əsas hüquqpozmaların sırasına daxil edir;

c) (b) yarımbəndinin mənasında, müvafiq İştirakçı Dövlətin yurisdiksiyasının istər hüdudlarında, istərsə də hüdudlarından kənardə törədilən hüquqpozmalar əsas hüquqpozmalara aiddir. Lakin hər hansı İştirakçı Dövlətin yurisdiksiyası hüdudlarından kənardə törədilmiş hüquqpozmalar ancaq o halda əsas hüquqpozma hesab edilir ki, belə əməllər ərazisində törədildiyi dövlətin daxili qanunvericiliyinə əsasən, cinayət hüquqpozması sayılır və bu maddəni həyata keçirən və ya tətbiq edən İştirakçı Dövlətdə törədilmiş olsaydı, həmin dövlətin daxili qanunvericiliyinə əsasən cinayət hüquqpozması hesab edilərdi;

d) hər bir İştirakçı Dövlət bu maddənin müddəalarının həyata keçirilməsini təmin edən öz qanunlarının mətnini, habelə belə qanunlara bütün sonrakı dəyişikliklərin mətnlərini və ya onların məzmununu Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Baş katibinə göndərir;

e) əgər İştirakçı Dövlətin daxili qanunvericiliyinin əsas prinsipləri tələb edirsə, onda nəzərdə tutula bilər ki, bu maddənin 1-ci bəndinə göstərilmiş cinayətlər əsas hüquqpozmanı törətmiş şəxslərə aid edilmir.

Maddə 24. Gizlətmə

Bu Konvensiyanın 23-cü maddəsinin müddəalarına zidd olmaq şərtilə, hər bir İştirakçı Dövlət, bu Konvensiya ilə tanınmış hər hansı hüquqpozmanın törədilməsindən sonra, bu törədilmədə iştirak edilmədən və əldə edilən əmlakın bu Konvensiya ilə tanınan hüquqpozmalardan əldə edildiyini bilərək, həmin əmlakın gizlədilməsini və ya fasiləsiz saxlanmasını, bu, qəsdən edildikdə, cinayət hüquqpozması kimi təsnif etmək üçün lazım gələn qanunvericilik və başqa tədbirlərin görülməsi məsələsinə baxır.

Maddə 25. Ədalət mühakiməsinin həyata keçirilməsinə mane olma

Hər bir İştirakçı Dövlət aşağıdakı əməlləri, qəsdən törədildiyi halda, cinayət hüquqpozması kimi təsnif etmək üçün lazım gələn qanunvericilik və başqa tədbirləri görür:

a) bu Konvensiyaya uyğun olaraq tanınmış hüquqpozmaların törədilməsilə bağlı icraat gedişində yalan ifadə verməyə təhrik etmək, yaxud ifadə vermə və ya sübutları təqdim etmə prosesinə müdaxilə etmək məqsədilə fiziki qüvvə tətbiq etmə, hədələmə və ya qorxutma, qeyri-qanuni üstünlüyü vəd etmə, təklif etmə və ya təqdim etmə;

b) bu Konvensiyaya uyğun olaraq tanınmış hüquqpozmaların törədilməsilə bağlı məhkəmə və ya hüquq mühafizə orqanlarının vəzifəli şəxslərinin öz vəzifə öhdəliklərini yerinə yetirməsinə müdaxilə məqsədilə fiziki qüvvə tətbiq etmə, hədələmə və ya qorxutma. Bu yarım bənd İştirakçı Dövlətlərdə dövlət vəzifəli şəxslərin digər kateqoriyalarını müdafiə edən qanunvericilik müddəalarının olması hüququna xələl gətirmir.

Maddə 26. Hüquqi şəxslərin məsuliyyəti

1. Hər bir İştirakçı Dövlət, hüquqi şəxslərin bu Konvensiyaya uyğun olaraq tanınmış hüquqpozmaların törədilməsində iştirakına görə məsuliyyət müəyyən edilməsi üçün öz hüquq prinsiplərinə uyğun olaraq lazım gələn tədbirləri görür.

2. İştirakçı Dövlətin hüquq prinsiplərinə riayət edilməsi şərtilə, hüquqi şəxslər üçün cinayət, mülki-hüquqi və ya inzibati məsuliyyət müəyyən oluna bilər.

3. Belə məsuliyyətin müəyyən edilməsi bu hüquqpozmaları törətmiş fiziki şəxslərin cinayət məsuliyyətinə xələl gətirmir.

4. Hər bir İştirakçı Dövlət bu maddəyə uyğun olaraq məsuliyyətə cəlb edilən hüquqi şəxslər barəsində səmərəli, proporsional və çəkindirici təsir göstərən cinayət və qeyri-cinayət, o cümlədən pul sanksiyalarının tətbiq olunmasını təmin edir.

Maddə 27. İştirakçılıq və cəhd

1. Hər bir İştirakçı Dövlət bu Konvensiyaya uyğun olaraq tanınmış hər hansı hüquqpozmanın törədilməsində istənilən qismdə, xüsusən, birgə icraçı, köməkçi, təhrikçi qismində iştirakçılığı öz daxili qanunvericiliyinə uyğun olaraq cinayət hüquqpozması kimi təsnif etmək üçün lazım gələn qanunvericilik və başqa tədbirləri görür.

2. Hər bir İştirakçı Dövlət bu Konvensiyaya uyğun olaraq tanınmış hər hansı hüquqpozmanın törədilməsinə istənilən cəhdi öz daxili qanunvericiliyinə uyğun olaraq cinayət hüquqpozması kimi təsnif etmək üçün lazım gələn qanunvericilik və başqa tədbirləri görə bilər.

3. Hər bir İştirakçı Dövlət bu Konvensiyaya uyğun olaraq tanınmış hər hansı hüquqpozmanın törədilməsinə hazırlığı öz daxili qanunvericiliyinə uyğun olaraq cinayət hüquqpozması kimi təsnif etmək üçün lazım gələn qanunvericilik və başqa tədbirləri görə bilər.

Maddə 28. Dərketmə, niyyət və qəsd hüquqpozmanın əlamətləri kimi

Bu Konvensiyaya uyğun olaraq tanınmış hər hansı hüquqpozmanın əlamətləri kimi tələb olunan dərketmə, niyyət və qəsd işin obyektiv faktiki hallarından müəyyən edilə bilər.

Maddə 29. Müddətin keçməsi ilə bağlı məsuliyyətdən azad etmə

Hər bir İştirakçı Dövlət, lazımi hallarda, öz daxili qanunvericiliyinə əsasən, bu Konvensiyaya uyğun olaraq tanınmış hər hansı hüquqpozma ilə bağlı icraatın başlanması üçün uzun müddət müəyyən edir, cinayət törədilməsində şübhəli şəxsin ədalət mühakiməsindən yayındığı hallarda isə daha uzun müddət və ya müddətin axımının dayandırılması imkanını təmin edir.

Maddə 30. Cinayət təqibi, məhkəmə qərarlarının və sanksiyaların çıxarılması

1. Hər bir İştirakçı Dövlət bu Konvensiyaya uyğun olaraq tanınmış hüquqpozmaların törədilməsinə görə hüquqpozmanın təhlükəlilik dərəcəsinə uyğun olan sanksiyalar müəyyən edir.

2. Hər bir İştirakçı Dövlət, bir tərəfdən, öz dövlət vəzifəli şəxslərinə onların funksiyalarının yerinə yetirilməsi ilə əlaqədar verilmiş bütün immunitətlər və yurisdiksiya imtiyazları, digər tərəfdən isə, bu Konvensiyaya uyğun olaraq tanınmış hüquqpozmalarla bağlı səmərəli istintaq, cinayət təqibi aparmaq və məhkəmə qərarları çıxarmaq imkanı arasında, öz hüquq sistemində və konstitusiya prinsiplərinə uyğun olaraq lazımi müvazinət müəyyənləşdirmək və təmin etmək üçün zəruri tədbirləri görür.

3. Hər bir İştirakçı Dövlət bu Konvensiyaya uyğun olaraq tanınmış hüquqpozmalarla mübarizədə hüquq mühafizə tədbirlərinin maksimum səmərəliliyinə nail olmaq üçün və belə hüquqpozmaların törədilməsinin qarşısını almaq zərurətini lazımi səviyyədə nəzərə alaraq, bu hüquqpozmalara görə təqib olunan şəxslər barəsində daxili qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş diskresion hüquqi səlahiyyətlərin istifadə olunmasını təmin etməyə çalışır.

4. Bu Konvensiyaya uyğun olaraq tanınmış hüquqpozmalarla bağlı hər bir İştirakçı Dövlət öz daxili qanunvericiliyinə uyğun olaraq və müdafiə hüququnu lazımi səviyyədə nəzərə almaqla lazım gələn tədbirlər görməlidir ki, məhkəməyə qədər və məhkəmə qərarından şikayət zamanı azadlığa buraxılma ilə bağlı tələb edilən şərtlər təqsirləndirilən şəxsin cinayət icraatının sonrakı gedişində iştirak etmək zərurətini nəzərə alsın.

5. Hər bir İştirakçı Dövlət müvafiq hüquqpozmalara görə məhkum olunmuş şəxslərin vaxtından əvvəl və ya şərti azad edilməsi məsələsinə baxarkən, bu hüquqpozmaların təhlükəlilik dərəcəsini nəzərə alır.

6. Hər bir iştirakçı Dövlət, öz hüquq sisteminin əsas prinsiplərinə əsasən, bu Konvensiyaya uyğun olaraq tanınmış hüquqpozmanın törədilməsində təqsirləndirilən dövlət vəzifəli şəxslərin, lazım gəldikdə, təqsirsizlik prezumpsiyası prinsipinə hörmət edilmək şərtilə müvafiq orqanlar tərəfindən vəzifədən azad edilməsinə, vəzifələrinin icrasının müvəqqəti dayandırılmasına və ya başqa vəzifəyə keçirilməsinə imkan verən prosedurların müəyyən edilməsi məsələsinə baxır.

7. Hər bir İştirakçı Dövlət bu Konvensiyaya uyğun olaraq tanınmış hüquqpozmalara görə məhkum olunmuş şəxslərin, bu hüquqpozmaların təhlükəlilik dərəcəsi əsas verən hallarda məhkəmənin qərarı ilə və ya digər müvafiq vasitələrin köməyi ilə, qanunvericilikdə nəzərdə tutulmuş müəyyən müddətə aşağıdakı hüquqlardan məhrum edilməsi üçün öz hüquq sisteminin əsas prinsiplərinə uyğun olan prosedurlar müəyyən edir:

- a) dövlət vəzifəsi tutmaq; və
- b) tam və ya qismən dövlət mülkiyyətində olan hər hansı müəssisədə vəzifə tutmaq.

8. Bu maddənin 1-ci bəndi səlahiyyətli orqanların dövlət qulluqçuları barəsində intizam səlahiyyətləri həyata keçirməsinə mane olmur.

9. Bu Konvensiyanın heç bir müddəası bu Konvensiyaya uyğun olaraq tanınmış hüquqpozmaların anlayışının və əməllərin qanuniliyini müəyyən edən hüquq müdafiə vasitələrinin və ya digər hüquqi prinsiplərin hər bir iştirakçı Dövlətin daxili qanunvericiliyi ilə müəyyən edilməsi və belə hüquqpozmalara görə cinayət təqibi və cəzalandırmanın bu qanunvericiliyə uyğun olaraq həyata keçirilməsi prinsiplərinə toxunmur.

10. İştirakçı Dövlətlər bu Konvensiyaya uyğun olaraq tanınmış hüquqpozmalara görə məhkum olunmuş şəxslərin cəmiyyətə reintegrasiyasına kömək etməyə çalışırlar.

Maddə 31. Həbs, götürmə və müsadirə

1. Hər bir İştirakçı Dövlət öz daxili hüquq sistemi çərçivəsində, mümkün olan maksimum dərəcədə, aşağıdakıların müsadirə olunması üçün lazım gələn tədbirləri görür:

a) bu Konvensiyaya uyğun olaraq tanınmış hüquqpozmalardan əldə edilmiş gəlirlərin, yaxud dəyəri bu gəlirlərin dəyərində uyğun gələn əmlakın;

b) bu Konvensiyaya uyğun olaraq tanınmış hüquqpozmaların törədilməsində istifadə olunmuş və ya istifadə üçün nəzərdə tutulmuş əmlak, avadanlıq və digər vasitələrin.

2. Hər bir İştirakçı Dövlət bu maddənin 1-ci bəndində sadalananlardan hər hansı birinin müsadirə məqsədilə aşkara çıxarılması, izlənməsi, üzərinə həbs qoyulması və ya götürülməsi üçün lazım gələn tədbirləri görür.

3. Hər bir İştirakçı Dövlət bu maddənin 1 və 2-ci bəndlərində göstərilən, üzərinə həbs qoyulmuş, götürülmüş və ya müsadirə edilmiş əmlakın səlahiyyətli orqanlar tərəfindən idarə olunmasını nizama salmaq üçün öz daxili qanunvericiliyinə uyğun olaraq lazım gələn qanunvericilik və başqa tədbirləri görür.

4. Həmin cinayət yolu ilə əldə edilmiş gəlirlər tam və ya qismən başqa əmlaka çevrilmiş və ya dəyişdirilmişdirsə, bu maddədə göstərilən tədbirlər həmin əmlak barəsində tətbiq olunur.

5. Həmin cinayət yolu ilə əldə edilmiş gəlirlər qanuni mənbədən əldə edilmiş əmlakla qarışdırılmışdırsa, götürməyə və ya həbsetməyə aid hər hansı səlahiyyətə xələl gətirmədən, əmlakın qarışdırılmış gəlirin dəyəri qədər olan hissəsi müsadirə edilir.

6. Həmin cinayət yolu ilə əldə edilmiş gəlirlərdən, bu cür gəlirlərin dəyişdirildiyi və ya çevrildiyi əmlakdan, yaxud həmin cinayət gəlirlərinin qarışdırıldığı əmlakdan əldə edilmiş mənfəət və ya başqa fayda barəsində də cinayət yolu ilə əldə edilmiş gəlirlərlə bağlı bu maddədə göstərilmiş tədbirlər eyni surətdə və eyni dərəcədə tətbiq olunur.

7. Bu maddənin və bu Konvensiyanın 55-ci maddəsinin məqsədləri üçün hər bir iştirakçı Dövlət öz məhkəmələrinə və ya digər səlahiyyətli orqanlarına bank, maliyyə və ya kommersiya sənədlərinin təqdim olunması və ya götürülməsi barədə qərar çıxarmaq səlahiyyəti verir. İştirakçı Dövlət bank sirlərinin qorunması zərurətinə əsaslanaraq, bu maddənin müddəalarına uyğun tədbirlər görməkdən boyun qaçırır.

8. İştirakçı Dövlətlər öz daxili qanunvericiliyinin əsas prinsiplərinə və məhkəmə və ya başqa icraatın xarakterinə uyğun olaraq belə bir tələb müəyyən edə bilərlər ki, cinayət törətmiş şəxs cinayət yolu ilə əldə olunduğu güman edilən və müsadirə edilməli olan gəlirlərin və ya digər əmlakın qanuni mənbədən əldə olunduğunu sübut etməlidir.

9. Bu maddənin müddəaları vicdanlı üçüncü tərəfin hüquqlarının zərərinə təfsir oluna bilməz.

10. Bu maddənin müddəaları bu maddədə göstərilən tədbirlərin iştirakçı Dövlətin daxili qanunvericiliyinin müddəalarına uyğun olaraq və onlara riayət etmək şərtilə müəyyən edilməsi və həyata keçirilməsi prinsipinə toxunmur.

Maddə 32. Şahid, ekspert və zərərçəkənlərin müdafiəsi

1. Hər bir iştirakçı Dövlət bu Konvensiyaya uyğun olaraq tanınmış hüquqpozmalarla bağlı ifadə verən şahid və ekspertlərin, lazımı gəldikdə isə onların qohumlarının və başqa yaxın adamlarının ehtimal edilən qisas və qorxutma hallarından səmərəli müdafiəsini təmin etmək üçün, imkan daxilində, öz daxili hüquq sistemində uyğun olaraq zəruri tədbirlər görür.

2. Bu maddənin 1-ci bəndində nəzərdə tutulmuş tədbirlər, təqsirləndirilən şəxsin hüquqlarına, o cümlədən düzgün araşdırma hüququna zərər gətirməmək şərtilə, digər məsələlərlə yanaşı, həmçinin aşağıdakıları əhatə edə bilər:

a) belə şəxslərin fiziki müdafiəsi üçün prosedurların müəyyən edilməsi, məsələn, zərurət və imkan daxilində onların yerlərinin dəyişdirilməsi və belə şəxslərin şəxsiyyəti və olduğu yerlə bağlı məlumatların açıqlanmasına icazə verilməməsi və ya belə açıqlamaya məhdudiyyətlər qoyulması;

b) şahid və ekspertlərə belə şəxslərin təhlükəsizliyini təmin edən surətdə ifadə verməyə imkan verən sübutetmə qaydalarının qəbul edilməsi, məsələn, videorabitə və ya başqa müvafiq vasitələr kimi kommunikasiya texnologiyalarından istifadə etməklə ifadə verilməsinə icazə verilməsi.

3. İştirakçı Dövlətlər bu maddənin 1-ci bəndində göstərilmiş şəxslərin yerlərinin dəyişməsi ilə bağlı saziş və müqavilələrin bağlanması imkanlarını nəzərdən keçirirlər.

4. Bu maddənin müddəaları, şahid qismində çıxış etdikləri təqdirdə, həmçinin zərərçəkənlər barəsində tətbiq edilir.

5. Hər bir İştirakçı Dövlət, daxili qanunvericiliyinə əsasən, müdafiə hüquqlarına xələl gətirmədən, cinayət icraatının müvafiq mərhələlərində zərərçəkmiş şəxslərin fikir və narahatlıqlarının cinayət törətmiş şəxslərə qarşı təqdim edilməsinə və onların nəzərə alınmasına imkan yaradır.

Maddə 33. İnformasiya verən şəxslərin müdafiəsi

Hər bir İştirakçı Dövlət bu Konvensiyaya uyğun olaraq tanınmış hüquqpozmalarla bağlı faktlar barədə səlahiyyətli orqanlara viddən və ağılabatan əsaslarla məlumat verən şəxslərin hər hansı ədalətsiz münasibətdən müdafiəsini təmin etmək üçün öz hüquq sistemində müvafiq tədbirlərin daxil edilməsi məsələsini nəzərdən keçirir.

Maddə 34. Korrupsiya əməllərinin nəticələri

Üçüncü tərəflərin viddən əldə etdiyi hüquqları lazımi qaydada nəzərə almaqla hər bir İştirakçı Dövlət korrupsiyanın nəticələri barədə məsələləri tənzimləmək üçün öz daxili qanunvericiliyinin

əsas prinsiplərinə uyğun olaraq tədbirlər görür. Bu kontekstdə iştirakçı Dövlətlər korrupsiyanı müqavilənin ləğv edilməsi və ya pozulması, yaxud konsessiyaların və ya analoji vasitələrin geri götürülməsi, yaxud da yaranmış vəziyyətin qaydaya salınması üzrə başqa tədbirlərin görülməsi üzrə icraatda əhəmiyyət kəsb edən amil kimi nəzərdən keçirə bilirlər.

Maddə 35. Zərərə görə kompensasiya edilməsi

Hər bir iştirakçı Dövlət hər hansı korrupsiya əməli nəticəsində zərər çəkmiş fiziki və ya hüquqi şəxslərin, kompensasiya əldə etmək məqsədilə, bu zərərə görə məsuliyyət daşıyan şəxslər barəsində icraat başlaması hüququnu təmin etmək üçün, öz daxili qanunvericiliyinə uyğun olaraq, lazım gələnlər tədbirləri görür.

Maddə 36. İxtisaslaşmış orqanlar

Hər bir iştirakçı Dövlət öz hüquq sisteminin əsas prinsiplərinə uyğun olaraq hüquq mühafizə tədbirləri vasitəsilə korrupsiya ilə mübarizə aparmaq üçün ixtisaslaşmış orqan və ya orqanların, yaxud şəxslərin mövcudluğunu təmin edir. Belə orqan və ya orqanların, yaxud şəxslərin öz funksiyalarını səmərəli surətdə və hər hansı kənar müdaxilə olmadan yerinə yetirməsi üçün onlara iştirakçı Dövlətin hüquq sisteminin əsas prinsiplərinə uyğun olaraq zəruri müstəqillik verir. Belə şəxslər, yaxud belə orqan və ya orqanların əməkdaşları öz vəzifələrini yerinə yetirmək üçün lazımı peşəkarlığa və resurslara malik olmalıdırlar.

Maddə 37. Hüquq mühafizə orqanları ilə əməkdaşlıq

1. Hər bir iştirakçı Dövlət bu Konvensiyaya uyğun olaraq tanınmış hüquqpozmaların törədilməsində iştirak edən və ya iştirak etmiş şəxslərin səlahiyyətli orqanlara istintaq və ya sübutetmə üçün faydalı olan informasiya verməsini, yaxud hüquqpozmanı törədən şəxslərin cinayət yolu ilə əldə edilmiş gəlirlərdən məhrum edilməsi və belə gəlirlərin geri qaytarılması işində səlahiyyətli orqanlara faktiki, konkret kömək göstərməsini stimullaşdırmaq üçün lazımı tədbirlər görür.

2. Hər bir iştirakçı Dövlət bu Konvensiyaya uyğun olaraq tanınmış hər hansı hüquqpozma üzrə istintaq və ya cinayət təqibi ilə

əhəmiyyətli surətdə əməkdaşlıq edən təqsirləndirilən şəxsin cəzasının lazım gəldikdə yüngülləşdirilməsi imkanını müəyyən etmək məsələsinə baxır.

3. Hər bir İştirakçı Dövlət bu Konvensiyaya uyğun olaraq tanınmış hüquqpozmanın istintaqı və ya cinayət təqibində əhəmiyyətli surətdə əməkdaşlıq edən şəxsə cinayət təqibindən immunitet verilməsi imkanının müəyyən edilməsi məsələsini daxili qanunvericiliyin əsas prinsiplərinə uyğun olaraq nəzərdən keçirir.

4. Belə şəxslərin müdafiəsi, mutatis mutandis, bu Konvensiyanın 32-ci maddəsində nəzərdə tutulmuş qaydada həyata keçirilir.

5. Bu maddənin 1-ci bəndində göstərilən və İştirakçı Dövlətlərdən birinin ərazisində olan şəxs digər İştirakçı Dövlətin səlahiyyətli orqanları ilə əhəmiyyətli surətdə əməkdaşlıq edə bilirsə, maraqlı İştirakçı Dövlətlər belə şəxsə digər İştirakçı Dövlət tərəfindən bu maddənin 2 və 3-cü bəndlərində göstərilmiş rejimin tətbiq olunması barədə, öz daxili qanunvericiliklərinə uyğun olaraq, saziş və ya müqavilə bağlanması məsələsini nəzərdən keçirə bilirlər.

Maddə 38. Milli orqanlar arasında əməkdaşlıq

Hər bir İştirakçı Dövlət öz dövlət orqanları, habelə dövlət vəzifəli şəxsləri ilə cinayətlərin istintaqı və təqibinə məsul olan orqanları arasında əməkdaşlığı stimullaşdırmaq üçün daxili qanunvericiliyə uyğun olaraq lazım gələn tədbirləri görür. Belə əməkdaşlıq aşağıdakıları əhatə edə bilər:

a) bu Konvensiyanın 15, 21 və 23-cü maddələrinə uyğun olaraq tanınmış hər hansı hüquqpozmanın törədildiyini güman etməyə əqlabatan əsaslar olduğu hallarda belə məsul orqanlara öz təşəbbüsü ilə məlumat vermək; yaxud

b) belə məsul orqanların müvafiq sorğusu olduqda onlara bütün zəruri məlumatları təqdim etmək.

Maddə 39. Milli orqanlar və özəl sektor arasında əməkdaşlıq

1. Hər bir İştirakçı Dövlət milli istintaq orqanları və prokurorluq orqanları ilə özəl sektorun təşkilatları, xüsusən maliyyə müəssisələri arasında bu Konvensiyaya uyğun olaraq tanınmış hüquqpozmaların törədilməsilə bağlı məsələlər üzrə əməkdaşlığın sti-

mullaşdırılması üçün, öz daxili qanunvericiliyinə uyğun olaraq, lazım gələn tədbirləri görür.

2. Hər bir İştirakçı Dövlət bu Konvensiyaya uyğun olaraq tanınmış hər hansı hüquqpozmanın törədilməsi barədə milli istintaq orqanlarına və prokurorluq orqanlarına məlumat vermək üçün öz vətəndaşlarını və adətən, onun ərazisində yaşayan başqa şəxsləri stimullaşdırmaq məsələsini nəzərdən keçirir.

Maddə 40. Bank sirri

Hər bir İştirakçı Dövlət bu Konvensiyaya uyğun olaraq tanınmış hüquqpozmalarla bağlı yerli orqanlar tərəfindən istintaq aparılan hallarda bank sirri haqqında qanunvericiliyin tətbiqi nəticəsində yarana bilən çətinliklərin aradan qaldırılması üçün öz daxili hüquq sistemində lazımi mexanizmlərin olmasını təmin edir.

Maddə 41. Məhkumluq barədə məlumatlar

Hər bir İştirakçı Dövlət bu Konvensiyaya uyğun olaraq tanınmış hüquqpozma ilə bağlı cinayət icraatında istifadə olunması üçün, cinayət törədilməsində şübhəli şəxsin əvvəllər başqa dövlətdə məhkum edilməsi barədə məlumatı lazımi hesab etdiyi şərtlər və məqsədlər daxilində nəzərə almaq üçün lazım gələn qanunvericilik və başqa tədbirləri görə bilər.

Maddə 42. Yurisdiksiya

1. Hər bir İştirakçı Dövlət bu Konvensiyaya uyğun olaraq tanınmış hüquqpozmalarla bağlı öz yurisdiksiyasını müəyyən etmək üçün lazım gələn tədbirləri aşağıdakı hallarda görür:

a) hüquqpozma bu İştirakçı Dövlətin ərazisində törədildikdə; yaxud

b) hüquqpozma, törədildiyi anda bu İştirakçı Dövlətin bayrağı altında üzən gəmidə və ya törədildiyi anda bu Dövlətin qanunvericiliyinə uyğun surətdə qeydiyyatda olan hava gəmisində baş verdikdə.

2. Bu Konvensiyanın 4-cü maddəsinə riayət etmək şərti ilə İştirakçı Dövlət hər hansı belə hüquqpozma barəsində öz yurisdiksiyasını aşağıdakı hallarda təsbit edə bilər:

a) hüquqpozma bu İştirakçı Dövlətin vətəndaşına qarşı törədildikdə; yaxud

b) hüquqpozmanı bu İştirakçı Dövlətin vətəndaşı və ya adətən, onun ərazisində yaşayan vətəndaşlığı olmayan şəxs törətdikdə; yaxud

c) hüquqpozma bu Konvensiyanın 23-cü maddəsinin 1 (b) (ii) bəndinə uyğun olaraq tanınmış hüquqpozmalardan biri olduqda və bu Konvensiyanın 23-cü maddəsinin 1 (a) (i) və ya (ii) bəndi, yaxud (b) (i) bəndi ilə nəzərdə tutulan hüquqpozmalardan hər hansı birinin bu Dövlətin ərazisində törədilməsini təmin etmək məqsədilə onun ərazisindən kənarında törədilmiş olduqda; yaxud

d) hüquqpozma bu İştirakçı Dövlətə qarşı törədilmiş olduqda.

3. Bu Konvensiyanın 44-cü maddəsinin məqsədləri üçün hər bir İştirakçı Dövlət bu Konvensiyaya uyğun olaraq tanınmış hüquqpozmanın törədilməsində şübhəli şəxsin onun ərazisində olduğu və bu şəxsi öz vətəndaşı olduğuna görə ekstradisiya etmədiyi hallarda, həmin hüquqpozmalar barəsində öz yurisdiksiyasını təsbit etmək üçün lazım gələn tədbirləri görür.

4. Hər bir İştirakçı Dövlət bu Konvensiyaya uyğun olaraq tanınmış hüquqpozmaların törədilməsində şübhəli şəxsin onun ərazisində olduğu və bu şəxsi ekstradisiya etmədiyi hallarda, həmin hüquqpozmalar barəsində öz yurisdiksiyasını təsbit etmək üçün lazım gələn tədbirləri görə bilər.

5. Bu maddənin 1 və ya 2-ci bəndlərinə uyğun olaraq öz yurisdiksiyasını həyata keçirən İştirakçı Dövlət digər hər hansı İştirakçı Dövlətlərin həmin əməllərlə bağlı istintaq, cinayət təqibi və ya məhkəmə icraatı apardığı barədə məlumat alır və ya bu barədə başqa cür xəbərdar olursa, bu İştirakçı Dövlətlərin səlahiyyətli orqanları öz hərəkətlərini koordinasiya etmək üçün lazımı hallarda bir-biri ilə məsləhətləşmə aparırlar.

6. Bu Konvensiya İştirakçı Dövlətin öz daxili qanunvericiliyinə uyğun olaraq təsbit etdiyi hər hansı cinayət yurisdiksiyasının beynəlxalq ümumi hüquq normalarına zidd olmamaq şərti ilə həyata keçirilməsini istisna etmir.

IV FƏSİL. Beynəlxalq əməkdaşlıq

Maddə 43. Beynəlxalq əməkdaşlıq

1. İştirakçı Dövlətlər bu Konvensiyanın 44-50-ci maddələrinə uyğun olaraq, cinayət-hüquqi məsələlər üzrə əməkdaşlıq edirlər. Məqsədə müvafiq olduqda və daxili hüquq sistemlərinə uyğun gəldikdə, İştirakçı Dövlətlər korrupsiya ilə bağlı mülki-hüquqi və inzibati məsələlər üzrə istintaq və icraat aparılmasında bir-birinə yardım etmək imkanlarını müzakirə edirlər.

2. Müvafiq əməlin qarşılıqlı olaraq cinayət kimi tanınması prinsipi beynəlxalq əməkdaşlıq məsələləri baxımından tələb olunursa və əgər barəsində yardım tələb olunan, cinayət tərkibi yaradan əməl hər iki İştirakçı Dövlətin qanunvericiliyi ilə cinayət hüquqpozması kimi tanınırsa, sorğu edilən İştirakçı Dövlətin qanunlarının həmin hüquqpozmanı, sorğu edən İştirakçı Dövlətdə olduğu kimi, eyni kateqoriyaya daxil etməsindən və hüquqpozmanı eyni terminlərlə adlandırmasından asılı olmayaraq, göstərilən prinsip riayət olunmuş sayılır.

Maddə 44. Ekstradisiya

1. Bu maddə, ekstradisiya olunması xahiş edilən şəxs sorğu edilən İştirakçı Dövlətin ərazisində olduğu hallarda, bu Konvensiyaya uyğun olaraq tanınmış hüquqpozmalara tətbiq edilir, o şərtlə ki, sorğunun aid olduğu hüquqpozma həm sorğu edən, həm də sorğu edilən İştirakçı Dövlətin qanunvericiliyi ilə cəzalandırılsın.

2. Qanunvericiliyi imkan verirsə, İştirakçı Dövlət bu maddənin 1-ci bəndinin müddəalarına baxmayaraq, bu Konvensiya ilə əhatə olunan, lakin onun daxili qanunvericiliyi ilə cəzalandırılmayan istənilən hüquqpozmaya görə hər hansı şəxsin ekstradisiya edilməsinə icazə verə bilər.

3. Ekstradisiya haqqında sorğu bir neçə ayrı-ayrı hüquqpozmaya aiddirsə və bunlardan ən azı biri bu maddəyə əsasən ekstradisiyaya əsas ola bilərsə və digərləri azadlıqdan məhrum etmə müddətinə görə ekstradisiyaya əsas ola bilmərsə, ancaq bu Konvensiyaya uyğun olaraq tanınmış hüquqpozma ilə əlaqəlidirsə, sorğu edilən İştirakçı Dövlət bu maddəni həmin hüquqpozmalar barəsində də tətbiq edə bilər.

4. Bu maddənin tətbiq olunduğu hər bir hüquqpozma iştirakçı Dövlətlər arasında ekstradisiyaya dair bütün müqavilələrə ekstradisiyaya əsas ola bilən hüquqpozma kimi daxil edilmiş hesab edilir. İştirakçı Dövlətlər belə hüquqpozmaları gələcəkdə öz aralarında bağlanacaq bütün müqavilələrə ekstradisiyaya əsas olan hüquqpozmalar kimi daxil etməlidirlər. Bu Konvensiyanı ekstradisiya üçün əsas kimi istifadə edən İştirakçı Dövlət, əgər qanunvericiliyi yol verirsə, bu Konvensiyaya uyğun olaraq tanınmış hüquqpozmalardan hər hansı birini siyasi hüquqpozma hesab etmir.

5. Ekstradisiyanı müqavilənin olması ilə şərtləndirən İştirakçı Dövlət ekstradisiyaya dair müqaviləsi olmayan başqa İştirakçı Dövlətdən ekstradisiya ilə bağlı sorğu alırsa, o, bu Konvensiyanı bu maddənin tətbiq olunduğu istənilən hüquqpozma ilə bağlı ekstradisiya üçün hüquqi əsas kimi qəbul edə bilər.

6. Ekstradisiyanı müqavilənin olması ilə şərtləndirən İştirakçı Dövlət:

a) bu Konvensiyanın ratifikasiya, qəbul olunması və ya təsdiqi və ya ona qoşulması barədə sənədini saxlanca verərkən, bu Konvensiyanın digər İştirakçı Dövlətləri ilə ekstradisiya məsələlərində əməkdaşlıq etmək üçün bu Konvensiyanı hüquqi əsas kimi qəbul edib-etməməsi barədə Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Baş katibinə məlumat verir; və

b) əgər o, ekstradisiya məsələsində əməkdaşlıq üçün bu Konvensiyanı hüquqi əsas kimi qəbul etmirsə, bu maddənin tətbiq olunmasını təmin etmək məqsədilə bu Konvensiyanın digər İştirakçı Dövlətləri ilə zəruri hallarda ekstradisiya barədə müqavilələr bağlamağa çalışır.

7. Ekstradisiyanı müqavilənin olması ilə şərtləndirməyən İştirakçı Dövlətlər bu maddənin tətbiq olunduğu hüquqpozmaları öz münasibətlərində ekstradisiyaya əsas olan hüquqpozma kimi tanıyırlar.

8. Ekstradisiya sorğu edilən İştirakçı Dövlətin daxili qanunvericiliyində və tətbiq olunan ekstradisiya müqavilələrində nəzərdə tutulmuş şərtlərə uyğun olaraq həyata keçirilir, bu şərtlərə, digər məsələlərlə yanaşı, həmçinin ekstradisiya üçün minimum cəza tələbi ilə bağlı şərtlər və sorğu edilən İştirakçı Dövlətin ekstradisiyadan imtina etməsi üçün irəli sürəcəyi əsaslar da daxildir.

9. Bu maddənin tətbiq olunduğu bütün hüquqpozmalara münasibətdə İştirakçı Dövlətlər öz daxili qanunvericiliklərinə riayət etmək şərtilə, ekstradisiya prosedurunun sürətləndirmək və onunla bağlı sübutların təqdim olunması tələblərini sadələşdirmək üçün göstəririlər.

10. Daxili qanunvericiliyinin və ekstradisiya barədə müqavilələrinin müddəalarına riayət etmək şərtilə, sorğu edilən İştirakçı Dövlət şəraitin tələb etməsinə və təxirəsalınmaz xarakter daşmasına əmin olduqda, sorğu edən İştirakçı Dövlətin sorğusu ilə, öz ərazisində olan və ekstradisiyası sorğu edilən şəxsi həbsə ala və ya ekstradisiya proseduru gedişində onun iştirakını təmin etmək üçün zəruri olan digər tədbirləri görə bilər.

11. Əgər ərazisində cinayət törətməkdə şübhəli şəxs olan İştirakçı Dövlət bu maddənin tətbiq olunduğu hüquqpozma ilə əlaqədar həmin şəxsi onun öz vətəndaşı olmasını yeganə əsas tutaraq ekstradisiya etmərsə, onda ekstradisiyanı istəyən İştirakçı Dövlətin sorğusu üzrə işi cinayət təqibi məqsədilə, əsassız gecikdirmə olmadan, öz səlahiyyətli orqanlarına təqdim etməlidir. Bu orqanlar İştirakçı Dövlətin qanunvericiliyində təhlükəli xarakterli sayılan istənilən digər hüquqpozma üçün müəyyən edilmiş qaydada öz qərarlarını qəbul edir və icraat aparırlar. Maraqlı İştirakçı Dövlətlər belə təqibin səmərəliliyini təmin etmək üçün bir-biri ilə, xüsusən prosesual məsələlər və sübutetmə məsələləri üzrə əməkdaşlıq edirlər.

12. İştirakçı Dövlətin daxili qanunvericiliyi onun öz vətəndaşlarından hər hansı birinin, sorğunun aid olduğu məhkəmə araşdırması və ya icraatı nəticəsində təyin olunmuş cəzanın çəkilməsi üçün yenidən bu İştirakçı Dövlətə qaytarılması şərtilə, ekstradisiyasına və ya başqa üsulla göndərilməsinə icazə verirsə və bu İştirakçı Dövlət və həmin şəxsin ekstradisiyasını sorğu edən İştirakçı Dövlət belə bir qayda ilə və zəruri hesab etdikləri digər şərtlərlə razılaşımlarsa, bu cür şərti ekstradisiya və ya göndərmə bu maddənin 11-ci bəndində müəyyən olunmuş öhdəliyin yerinə yetirilməsi baxımından kifayət sayılır.

13. Sorğu edilən İştirakçı Dövlət hökmün icraya yönəldilməsi üçün ekstradisiyası sorğu edilən vətəndaşını ekstradisiya etməkdən imtina edərsə, sorğu edən İştirakçı Dövlətin daxili qanunveric-

iliyinə uyğun olaraq çıxarılmış hökmü və ya hökmün qalan hissəsini, əgər buna sorğu edilən İştirakçı Dövlətin daxili qanunvericiliyi yol verirsə və əgər bu onun qanunvericiliyinin tələblərinə uyğundursa, sorğu edən İştirakçı Dövlətin müraciəti üzrə icraya yönəltmək məsələsini nəzərdən keçirir.

14. Hər hansı şəxsin işi üzrə bu maddənin tətbiq olunduğu istənilən hüquqpozma ilə bağlı icraat aparılırsa, bu şəxsə icraatın bütün mərhələlərində onunla ədalətli davranılacağına, o cümlədən ərazisində olduğu İştirakçı Dövlətin daxili qanunvericiliyi ilə nəzərdə tutulmuş bütün hüquq və təminatların həyata keçiriləcəyinə təminat verilir.

15. Sorğu edilən İştirakçı Dövlət ekstradisiya barədə sorğunun hər hansı şəxsi cinsinə, irqinə, dini etiqadına, vətəndaşlığına, etnik mənşəyinə və ya siyasi baxışlarına görə cinayət təqibinə cəlb etmək və ya cəzalandırmaq məqsədi daşdığını, yaxud həmin sorğunun təmin olunmasının bu şəxsin vəziyyətinə göstərilən səbəblərin hər hansı biri üzündən zərər vuracağını güman etmək üçün mühüm əsaslara malikdirsə, bu Konvensiyanın heç bir müddəası ekstradisiya öhdəliyi kimi şərh oluna bilməz.

16. İştirakçı Dövlətlər hüquqpozmanın, həmçinin vergi məsələləri ilə bağlı olmasını yeganə əsas götürərək, ekstradisiya üçün sorğunu yerinə yetirməkdən imtina edə bilməzlər.

17. Ekstradisiyaya imtina etməzdən əvvəl sorğu edilən İştirakçı Dövlət, zəruri hallarda, sorğu edən İştirakçı Dövlətə öz fikirlərini təqdim etməyə və öz tələbləri ilə bağlı məlumatları təmin etməyə lazımi imkan yaratmaq məqsədilə onunla məsləhətləşmə aparır.

18. İştirakçı Dövlətlər ekstradisiyanın həyata keçirilməsi və səmərəliliyinin yüksəldilməsi məqsədilə bir-birilə ikitərəfli və ya çoxtərəfli saziş və ya müqavilələr bağlamağa çalışırlar.

Maddə 45. Məhkum edilmiş şəxslərin verilməsi

İştirakçı Dövlətlər bu Konvensiyaya uyğun olaraq tanınmış hüquqpozmalara görə azadlıqdan məhrum etmə və ya azadlığı məhdudlaşdıran digər cəzalara məhkum edilmiş şəxslərin cəza müddətini öz ərazilərində çəkməsini təmin etmək üçün onların verilməsinə dair öz aralarında ikitərəfli və ya çoxtərəfli müqavilə və ya sazişlər bağlamaq imkanını nəzərdən keçirə bilirlər.

Maddə 46. Qarşılıqlı hüquqi yardım

1. İştirakçı Dövlətlər bu Konvensiya ilə əhatə olunan hüquq-pozmalarla bağlı istintaq, cinayət təqibi və məhkəmə icraatı üzrə bir-birinə ən geniş formada hüquqi yardım göstərilir.

2. Sorğu edən İştirakçı Dövlətin ərazisində bu Konvensiyanın 26-cı maddəsinə əsasən hüquqi şəxslərin məsuliyyətə cəlb olunmasına səbəb ola bilən hüquq-pozmalarla bağlı istintaq, cinayət təqibi və ya məhkəmə icraatı üzrə qarşılıqlı hüquqi yardım sorğu edilən İştirakçı Dövlət tərəfindən onun müvafiq qanunlarına, beynəlxalq müqavilələrinə, saziş və razılaşmalarına uyğun olan maksimum mümkün həddə göstərilir.

3. Bu maddəyə uyğun olaraq göstərilən qarşılıqlı hüquqi yardım aşağıdakı hər hansı məqsədlərdən biri üçün istənilə bilər:

a) ayrı-ayrı şəxslərdən şahid ifadələrinin və ya ərizələrin alınması;

b) məhkəmə sənədlərinin verilməsi;

c) axtarışın, götürmənin və həbsin həyata keçirilməsi;

d) obyektlərin və yerlərin baxışının keçirilməsi;

e) məlumatların, maddi sübutların və ekspert rəylərinin təqdim edilməsi;

f) müvafiq sənəd və materialların, o cümlədən hökumət, bank, maliyyə, korporativ və ya kommersiya sənədlərinin əslinin və ya təsdiqlənmiş surətlərinin təqdim edilməsi;

g) cinayət yolu ilə əldə edilmiş gəlirlərin, əmlakın, cinayət törədilməsi üçün istifadə olunan vasitələrin və digər predmetlərin sübutetmə məqsədilə aşkar edilməsi və ya yerinin müəyyən edilməsi;

h) müvafiq şəxslərin sorğu edən İştirakçı Dövlətin orqanlarına könüllü gəlməsinə yardım;

i) sorğu edilən İştirakçı Dövlətin daxili qanunvericiliyinə zidd olmamaqla istənilən başqa formada yardım edilməsi;

j) bu Konvensiyanın V fəslinin müddəalarına uyğun olaraq, cinayət yolu ilə əldə edilən gəlirlərin aşkar edilməsi, üzərinə həbs qoyulması və ya yerinin müəyyən edilməsi;

k) bu Konvensiyanın V fəslinin müddəalarına uyğun olaraq aktivlərin götürülməsi.

4. İştirakçı Dövlətin səlahiyyətli orqanları cinayət-hüquq məsələlərinə aid məlumatların digər İştirakçı Dövlətdə aparılan istintaq və cinayət təqibi prosesinin müvəffəqiyyətlə həyata keçirilməsinə və ya başa çatdırılmasına kömək edə biləcəyini, yaxud həmin dövlətin bu Konvensiyaya uyğun olaraq tərtib edilmiş sorğusuna səbəb olacağını hesab edərsə, öz daxili qanunvericiliyinə zidd olmamaq şərtilə, həmin İştirakçı Dövlətin sorğusunu gözləmədən bu məlumatları onun səlahiyyətli orqanına verə bilər.

5. Bu maddənin 4-cü bəndinə uyğun olaraq məlumatlar onları verən səlahiyyətli orqanların təmsil etdiyi Dövlətdə istintaq və cinayət icraatı prinsiplərinə zidd olmamaq şərtilə verilir. Məlumatları alan səlahiyyətli orqanlar bu məlumatların məxfiliyinin qorunması barədə xahişi müvəqqəti olsa da yerinə yetirir və ya onun istifadəsində məhdudiyətlərə əməl edirlər. Lakin bu, məlumatları almış İştirakçı Dövlətdə aparılan icraat gedişində təqsirləndirilən şəxsə bəraət qazandıran məlumatların açıqlanmasına mane olmur. Belə hallarda, məlumatları almış İştirakçı Dövlət həmin məlumatları açıqlamazdan əvvəl, məlumatları verən İştirakçı Dövləti bu barədə xəbərdar edir və əgər məlumatları təqdim etmiş İştirakçı Dövlətin müvafiq məsləhətləşmə aparılması barədə xahişi olarsa, bu xahişi yerinə yetirir. Müstəsna hallar üzündən həmin xəbərdarlığı əvvəlcədən etmək mümkün olmadıqda, məlumatları alan İştirakçı Dövlət məlumatları vermiş İştirakçı Dövlətə belə açıqlama barədə dərhal məlumat verir.

6. Bu maddənin müddəaları qarşılıqlı hüquqi yardım məsələlərini tam və ya qismən tənzim edən və ya tənzim edəcək digər hər hansı ikitərəfli və ya çoxtərəfli müqavilələr üzrə öhdəliklərə toxunmur.

7. Müvafiq İştirakçı Dövlətlər qarşılıqlı hüquqi yardım barədə hər hansı müqavilə ilə bağlı deyilsə, bu maddənin 9-29-cu bəndlərinin müddəaları bu maddə əsasında göndərilən sorğulara tətbiq olunur. İştirakçı Dövlətlər belə müqavilə ilə bağlı olarsa və belə müqavilə müddəalarının əvəzinə bu maddənin 9-29-cu bəndlərinin tətbiq olunacağı barədə onlar arasında razılaşma yoxdursa, həmin müqavilənin müvafiq müddəaları tətbiq edilir.

8. İştirakçı Dövlətlər bank sirrinin qorunması tələbini əsas tutaraq, bu maddə üzrə qarşılıqlı hüquqi yardım göstərməkdən imtina etmirlər.

9. a) Sorğu edilən İştirakçı Dövlət, müvafiq əməlin qarşılıqlı olaraq cinayət kimi tanınmadığı hallarda bu maddəyə əsasən yardım göstərilməsi barədə sorğuya cavab verərkən, bu Konvensiyanın 1-ci maddəsi ilə müəyyən edilən məqsədləri nəzərə alır;

b) müvafiq əməlin qarşılıqlı olaraq cinayət kimi tanınmadığı hallarda İştirakçı Dövlətlər bu maddə əsasında yardım göstərməkdən imtina edə bilərlər. Lakin sorğu edilən İştirakçı Dövlət, öz hüquq sisteminin əsas prinsiplərinə uyğun olan hallarda, məcburi tədbirlər tətbiq edilməyən yardım göstərir. Yardım edilməsi barədə sorğu de minimus xarakterli məsələlərlə, yaxud sorğu edilən əməkdaşlığın və ya yardımın bu Konvensiyanın başqa müddəaları ilə təmin olunduğu məsələlərlə bağlıdırsa, belə yardımın göstərilməsindən imtina oluna bilər;

c) hər bir İştirakçı Dövlət, müvafiq əməlin qarşılıqlı olaraq cinayət kimi tanınmadığı hallarda, bu maddəyə əsasən ona daha geniş həcmdə yardım göstərmək imkanı verəcək zəruri ola bilən tədbirləri görmək məsələsinə baxa bilər.

10. Bir İştirakçı Dövlətin ərazisində həbsdə olan və ya azadlıqdan məhrumetmə cəzası çəkən şəxs bu Konvensiya ilə əhatə olunan hüquqpozmalarla bağlı istintaq, cinayət təqibi və ya məhkəmə icraatı məqsədilə şəxsiyyətinin müəyyən edilməsi, ifadə verməsi və ya sübutların əldə olunmasına başqa formada kömək göstərilməsi üçün digər İştirakçı Dövlətdə olmalıdır, aşağıdakı şərtlərə riayət olunmaqla verilə bilər:

a) həmin şəxs buna sərbəst və şüurlu surətdə razılıq verdikdə;

b) hər iki İştirakçı Dövlətin səlahiyyətli orqanları bu İştirakçı Dövlətlərin lazımı hesab etdiyi şəraitdə razılığa gəldikdə.

11. Bu maddənin 10-cu maddəsinin məqsədləri üçün:

a) şəxsi verən İştirakçı Dövlət başqa formanı xahiş etməmiş və ya başqa cür sanksiya verməmişdirsə, şəxsin verildiyi İştirakçı Dövlət verilmiş şəxsi həbsdə saxlamağa haqlıdır və borcludur;

b) şəxsin verildiyi İştirakçı Dövlət əvvəlcədən razılaşdırıldığı kimi və ya hər iki İştirakçı Dövlətin səlahiyyətli orqanları arasında başqa cür razılaşdırıldığı kimi, bu şəxsin onu vermiş İştirakçı Dövlətə qaytarılması üzrə öhdəliyini təxirəsalınmadan yerinə yetirir;

c) şəxsin verildiyi İştirakçı Dövlət bu şəxsi vermiş İştirakçı Dövlətdən onun qaytarılması üçün ekstradisiya proseduru başlamağı tələb etmir;

d) verilən şəxsin onun verildiyi İştirakçı Dövlətdə həbsdə olduğu müddət onu verən dövlətdə çəkməli olduğu cəza müddətindən çıxılır.

12. Bu maddənin 10 və 11-ci bəndlərinə əsasən hər hansı şəxsi verməli olan İştirakçı Dövlətin razılığı olmadan bu şəxs, vətəndaşlığından asılı olmayaraq, onu verəcək dövlətin ərazisini tərk edəcəyi müddətə qədər olan dövrdə etdiyi hansısa hərəkət, hərəkətsizlik və ya məhkumluğa görə, veriləcəyi başqa İştirakçı Dövlətin ərazisində cinayət təqibinə, həbsə, cəzalandırılmaya və ya şəxsi azadlığının başqa cür məhdudlaşdırılmasına məruz qala bilməz.

13. Hər bir İştirakçı Dövlət qarşılıqlı hüquqi yardımın göstərilməsi üzrə sorğuların qəbul edilməsinə və ya onların yerinə yetirilməsinə, yaxud bu sorğuların yerinə yetirilməsi üçün müvafiq səlahiyyətli orqanlara verilməsinə görə məsuliyyət daşıyan və müvafiq səlahiyyətlərə malik olan mərkəzi orqan təyin edir. Əgər İştirakçı Dövlətdə qarşılıqlı hüquqi yardım göstərilməsi üçün ayrıca sistemi olan xüsusi region və ya ərazi mövcuddursa, o bu region və ya əraziyə münasibətdə eyni funksiyaları yerinə yetirən xüsusi mərkəzi orqan təyin edə bilər.

Mərkəzi orqanlar qəbul edilmiş sorğuların operativ olaraq və lazımi qaydada yerinə yetirilməsini və ya aidiyyəti üzrə göndərilməsini təmin edirlər. Əgər mərkəzi orqan sorğunun yerinə yetirilməsi üçün səlahiyyətli orqana göndərsə, bu sorğunun səlahiyyətli orqan tərəfindən operativ olaraq və lazımi qaydada yerinə yetirilməsinə kömək göstərir. Hər bir İştirakçı Dövlət bu Konvensiyanın ratifikasiya edilməsi, qəbul və ya təsdiq edilməsi və ya ona qoşulma barədə sənədini saxlanca verərkən, Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Baş katibinə həmin məqsədlə təyin olunmuş mərkəzi orqan barədə məlumat verir. Qarşılıqlı hüquqi yardımın göstərilməsi barədə sorğular və ya onlara aid olan bütün məlumatlar İştirakçı Dövlətlərin təyin etdiyi mərkəzi orqanlara göndərilir. Bu tələb İştirakçı Dövlətlərin belə sorğu və məlumatların onlara diplomatik kanallar vasitəsilə, yaxud fəvqəladə hallarda, əgər İştirakçı Dövlətlər bu bardə razılaşımlarsa, Beynəlxalq Cinayət Polisi Təşkilatı vasitəsilə, əgər mümkündürsə, göndərilməsini tələb etmək hüququna xələl gətirmir.

14. Sorğular yazılı formada, yaxud yazılı formanı tərtib etməyə imkan verən hər hansı vasitənin köməyi ilə və sorğu edilən İştirakçı Dövlət üçün qəbul edilən dildə, habelə bu İştirakçı Dövlətə autentikliyi müəyyən etməyə imkan verən şərtlərlə göndərilir. Bu Konvensiyanın ratifikasiya edilməsi, qəbul və ya təsdiq edilməsi və ya ona qoşulma barədə səndin saxlanca verilməsi zamanı Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Baş katibinə hər bir iştirakçı Dövlət üçün qəbulu mümkün olan dil və ya dillər barədə məlumat verilir. Fövqəladə hallarda və İştirakçı Dövlətlər arasında müvafiq razılaşma olduqda sorğular şifahi formada göndərilə bilər, lakin dərhal yazılı formada təsdiq olunur.

15. Qarşılıqlı hüquqi yardımın göstərilməsi barədə sorğuda aşağıdakılar göstərilir:

- a) sorğu ilə müraciət edən orqanın adı;
- b) sorğunun aid olduğu məsələnin mahiyyəti və aparılan istintaqın, cinayət təqibinin və ya məhkəmə icraatının xarakteri, habelə bu istintaqı, cinayət təqibini və ya məhkəmə icraatını aparan orqanın adı və funksiyaları;
- c) məhkəmə sənədlərinin verilməsi sorğusuna aid faktlar istisna olmaqla, bütün digər müvafiq faktların qısa xülasəsi;
- d) sorğu edilən yardımın təsviri və sorğu edən İştirakçı Dövlətin riayət olunmasını istədiyi bütün konkret prosedurlar barəsində müfəssəl məlumat;
- e) hər hansı müvafiq şəxsin şəxsiyyəti, olduğu yer və vətəndaşlığı barədə məlumatlar;
- f) sorğu edilən sübutların, məlumatların və ya tədbirlərin məqsədi.

16. Sorğu edilən İştirakçı Dövlət o halda əlavə məlumatlar istəyə bilər ki, belə məlumatlar onun daxili qanunvericiliyinə uyğun olaraq sorğunun yerinə yetirilməsi üçün zəruridir və ya belə məlumatlar sorğunun yerinə yetirilməsini asanlaşdırma bilər.

17. Sorğu onun ünvanlandığı İştirakçı Dövlətin daxili qanunvericiliyinə uyğun olaraq və bu Dövlətin daxili qanunvericiliyinə zidd olmayan dərəcədə, habelə sorğuda göstərilmiş prosedurlara mümkün qədər uyğun olmaqla yerinə yetirilir.

18. İştirakçı Dövlətlərdən birinin ərazisində olan şəxsi digər İştirakçı Dövlətin məhkəmə orqanlarında şahid və ya ekspert qis-

mində dinlənilməlidir və bu şəxsin həmin Dövlətdə şəxsən olması qeyri-mümkün və ya arzuolunmazdırsa, şəxsin ərazisində olduğu İştirakçı Dövlət digər İştirakçı Dövlətin sorğusu ilə bu şəxsin videorabitə vasitəsilə dinlənilməsinə icazə verə bilər. İştirakçı Dövlətlər dinlənmənin sorğu edilən İştirakçı Dövlətin məhkəmə orqanı nümayəndələrinin iştirakı ilə, sorğu edən İştirakçı Dövlətin məhkəmə orqanı tərəfindən aparılması barədə razılığa gələ bilər.

19. Sorğu edən İştirakçı Dövlət sorğu edilən İştirakçı Dövlətin təqdim etdiyi məlumatları və ya sübutları istintaq, cinayət təqibi və ya məhkəmə istintaqı aparılması istisna olmaqla, başqa məqsədlər üçün sorğu edilən İştirakçı Dövlətin razılığı olmadan başqasına vermə və istifadə etmir. Bu bəndin heç bir müddəası sorğu edən İştirakçı Dövlətin öz orqanları tərəfindən aparılan icraatı gedişində təqsirləndirilən şəxsə bəraət verən məlumatları və ya sübutları açıqlamasına mane olmur. Belə hallarda, sorğu edən İştirakçı Dövlət məlumatları və ya sübutları açıqlamazdan əvvəl, sorğu edilən İştirakçı Dövlətə bu barədə məlumat verir və əgər sonuncunun müvafiq sorğusu olarsa, onunla məsləhətləşmə aparır. Müstəsna hallarda, əvvəlcədən məlumat vermək mümkün olmadıqda, sorğu edən İştirakçı Dövlət sorğu edilən İştirakçı Dövlətə belə açıqlama barədə dərhal məlumat verir.

20. Sorğu edən İştirakçı Dövlət sorğu edilən İştirakçı Dövlətdən sorğunun mövcudluğu faktının və onun mahiyyətinin, sorğunun yerinə yetirilməsi üçün zəruri olan məlumatlar istisna olmaqla, məxfi saxlanmasını tələb edə bilər. Sorğu edilən İştirakçı Dövlət məxfilik tələbini yerinə yetirə bilmirsə, bu barədə sorğu edən İştirakçı Dövləti dərhal məlumatlandırır.

21. Qarşılıqlı hüquqi yardımın göstərilməsindən aşağıdakı hallarda imtina edilə bilər:

- a) sorğu bu maddənin tələblərinə uyğun surətdə edilmədikdə;
- b) sorğu edilən İştirakçı Dövlət sorğunun yerinə yetirilməsi nəticəsində onun suverenliyinə, təhlükəsizliyinə, ictimai qaydalarına və ya digər həyati əhəmiyyətli mənafeələrinə zərər vurulacağını hesab etdikdə;
- c) əgər sorğu edilən İştirakçı Dövlətin daxili qanunvericiliyi onun orqanlarına, onun yurisdiksiyası daxilində istintaq, cinayət

təqibinin və ya məhkəmə icraatının predmeti ola bilən hər hansı oxşar hüquqpozmaya dair sorğu edilən tədbirlərin həyata keçirilməsini qadağan edirsə;

d) sorğunun yerinə yetirilməsi İştirakçı Dövlətin qarşılıqlı hüquqi yardım ilə bağlı hüquq sistemi müddəalarına ziddirsə.

22. İştirakçı Dövlətlər qarşılıqlı hüquqi yardım barədə sorğunun, həmçinin vergi məsələləri ilə bağlı olmasını yeganə əsas göstərərək onun yerinə yetirilməsindən imtina edə bilməzlər.

23. Qarşılıqlı hüquqi yardımın göstərilməsindən imtina bütün hallarda əsaslandırılmalıdır.

24. Sorğu edilən İştirakçı Dövlət qarşılıqlı hüquqi yardımın göstərilməsi barədə sorğunu mümkün qədər qısa müddətdə yerinə yetirir və sorğu edən İştirakçı Dövlət tərəfindən təklif olunmuş və sorğunun özündə əsaslandırılmış hər hansı hüdud müddətlərini imkan daxilində bütünlüklə nəzərə alır. Sorğu edən İştirakçı Dövlət onun sorğusunun təmin edilməsi üzrə sorğu edilən İştirakçı Dövlətin gördüyü tədbirlərin statusu və həyata keçirilməsi gedişatı üzrə məlumatları almaq üçün ağılabatan sorğularla müraciət edə bilər. Sorğu edilən İştirakçı Dövlət sorğunun statusu və təmin edilmə gedişatı barədə sorğu edən İştirakçı Dövlətin ağılabatan sorğularına cavab verir. Sorğu edən İştirakçı Dövlət sorğu edilmiş yardıma daha ehtiyac olmadıqda, sorğu edilən İştirakçı Dövləti bu barədə operativ olaraq məlumatlandırır.

25. Sorğu edilən İştirakçı Dövlət qarşılıqlı hüquqi yardımın göstərilməsini onun ərazisində həyata keçirilən istintaqa, cinayət təqibinə və ya məhkəmə icraatına mane olması əsası ilə təxirə sala bilər.

26. Bu maddənin 21-ci bəndinə əsasən sorğunun yerinə yetirilməsindən imtina etməzdən və ya bu maddənin 25-ci bəndinə əsasən sorğunun yerinə yetirilməsini təxirə salmazdan əvvəl, sorğu edilən İştirakçı Dövlət yardımın onun tərəfindən zəruri hesab edilən müddətlərdə və şərtlərlə göstərilə biləcəyini müəyyən etmək üçün, sorğu edən İştirakçı Dövlətlə məsləhətləşmə aparır. Sorğu edən İştirakçı Dövlət yardımın belə şərtlərlə göstərilməsini qəbul edərsə, həmin şərtlərə riayət edir.

27. Bu maddənin 12-ci bəndinin tətbiqinə xələl gətirmədən, İştirakçı Dövlətin sorğusu ilə sorğu edən İştirakçı Dövlətin ərazisin-

də icraat zamanı ifadə verməyə və ya istintaq, cinayət təqibi və ya məhkəmə icraatı zamanı yardım etməyə razılıq verən şahid, ekspert və ya başqa şəxs sorğu edilən İştirakçı Dövlətin ərazisindən çıxmasınadək edilmiş hərəkət, hərəkətsizlik və ya məhkumluq ilə əlaqədar sorğu edən İştirakçı Dövlətin ərazisində cinayət təqibinə, həbsə, cəzaya və ya şəxsi azadlığının hər hansı başqa formada məhdudlaşdırılmasına məruz qoyulmur. Şahid, ekspert və ya başqa şəxs onun iştirakına məhkəmənin ehtiyacı olmadığı barədə rəsmən məlumatlandırıldıqdan sonra ardıcıl olaraq on beş gün ərzində və ya İştirakçı Dövlətlər arasında razılaşdırılmış hər hansı müddət ərzində sorğu edən İştirakçı Dövlətin ərazisini tərk etmək imkanı olduğu halda bu ərazini tərk etməmiş və ya tərk etdikdən sonra öz iradəsi ilə geriye qayıtmışdırsa, şəxsi təhlükəsizliyə verilən həmin təminat qüvvədən düşür.

28. Maraqlı İştirakçı Dövlətlər başqa cür razılığa gəlməmişlərsə, sorğunun yerinə yetirilməsi ilə bağlı adi xərclər sorğu edilən İştirakçı Dövlətlər tərəfindən ödənilir. Sorğunun yerinə yetirilməsi böyük və ya əhəmiyyətli miqdarda xərc tələb edir və ya edəcəksə, İştirakçı Dövlətlər sorğunun yerinə yetirilmə şərtlərini və xərclərin ödənilmə qaydasını müəyyən etmək üçün məsləhətləşmə aparırlar.

29. Sorğu edilən İştirakçı Dövlət:

a) sərəncamında olan və daxili qanunvericiliyinə əsasən ictimaiyyət üçün açıq olan hökumət materiallarının, sənəd və məlumatların surətlərini sorğu edən İştirakçı Dövlətə təqdim edir;

b) sərəncamında olan və daxili qanunvericiliyinə əsasən ictimaiyyət üçün açıq olmayan hər hansı hökumət materiallarının, sənəd və məlumatların surətlərini öz mülahizəsi ilə tam və ya qismən, yaxud lazımi hesab etdiyi şərtlərə riayət etməklə sorğu edən İştirakçı Dövlətə təqdim edə bilər.

30. İştirakçı Dövlətlər, lazım gəldikdə, bu maddənin məqsədlərinə cavab verən, praktikada onun tətbiqini təmin edən və ya onun müddəalarını möhkəmləndirən ikitərəfli və ya çoxtərəfli saziş və ya müqavilələrin bağlanması imkanını nəzərdən keçirirlər.

Maddə 47. Cinayət icraatının verilməsi

Bu Konvensiyaya uyğun olaraq tanınmış hüquqpozmalarla bağlı cinayət təqibi məqsədilə icraatın qarşılıqlı surətdə verilməsi

ədalət mühakiməsinin lazımi qaydada həyata keçirilməsi tələblərinə cavab verirsə və xüsusən işin bir neçə yurisdiksiyaya aid olduğu hallarda, cinayət işlərinin birləşdirilməsi məqsədilə İştirakçı Dövlətlər icraatın qarşılıqlı surətdə verilməsi imkanını nəzərdən keçirirlər.

Maddə 48. Hüquq mühafizə orqanları arasında əməkdaşlıq

1. İştirakçı Dövlətlər bu Konvensiya ilə əhatə olunan hüquq-pozmalarla mübarizədə hüquq mühafizə tədbirlərinin səmərəliliyini yüksəltmək məqsədilə, öz daxili hüquq və inzibati sistemlərinə uyğun surətdə bir-birilə sıx əməkdaşlıq edirlər. İştirakçı Dövlətlər, xüsusən, aşağıdakıların təmin edilməsinə yönəlmiş səmərəli tədbirlər görürlər:

a) bu Konvensiya ilə əhatə olunan hüquq-pozmaların bütün aspektləri, habelə, əgər maraqlı İştirakçı Dövlətlər lazım hesab edərlərsə, digər cinayətkar fəaliyyətlərlə bağlı əlaqələrə aid etibarlı və çevik informasiya mübadiləsinin təmin etmək üçün onların səlahiyyətli orqanları, təşkilatları və xidmətləri arasında əlaqə kanallarının möhkəmləndirilməsi və ya zəruri olduqda belə kanalların qurulması;

b) bu Konvensiya ilə əhatə olunan hüquq-pozmalarla bağlı təhqiqatın aparılmasında digər İştirakçı Dövlətlərlə aşağıdakıları üzə çıxarmaq məqsədilə əməkdaşlıq edilməsi;

i) belə hüquq-pozmaların törədilməsində iştirak etməkdə şübhəli şəxslərin şəxsiyyəti, olduğu yer və fəaliyyəti və ya bununla əlaqəsi olan digər şəxslərin olduğu yer;

ii) cinayət yolu ilə əldə edilən gəlirlərin və ya belə cinayətlərin törədilməsi nəticəsində əldə olunmuş əmlakın yerdəyişməsi;

iii) belə hüquq-pozmaların törədilməsi üçün istifadə olunmuş və ya istifadəsi nəzərdə tutulmuş əmlakın, avadanlıqların və ya digər vasitələrin yerdəyişməsi;

c) zəruri predmetlərin, yaxud zəruri miqdarda şeylərin, lazım gəldikdə, analiz və ya istintaq məqsədilə təqdim olunması;

d) bu Konvensiya ilə əhatə olunan hüquq-pozmaların törədilməsində istifadə olunan konkret vasitə və üsullar, habelə fəaliyyətin gizlədilməsi üçün saxta şəxsiyyət vəsiqələrindən, dəyişdirilmiş və

ya saxtalaşdırılmış sənədlərdən və digər vasitələrdən istifadə barədə informasiyanın lazım gəldikdə digər İştirakçı Dövlətlərlə mübadiləsi;

e) onların səlahiyyətli orqanları, təşkilatları və xidmətləri arasında səmərəli koordinasiyanı asanlaşdırmaq, əməkdaşların və ekspertlərin mübadiləsini, habelə maraqlı İştirakçı Dövlətlər arasında ikitərəfli saziş və müqavilələrin mövcud olduğu hallarda əlaqələndirici əməkdaşların göndərilməsini təşviq etmək;

f) informasiya mübadiləsi və bu Konvensiya ilə əhatə olunan hüquqpozmaların vaxtında aşkar edilməsi məqsədilə zəruri hallarda görülən inzibati və başqa tədbirlərin koordinasiyası.

2. Bu Konvensiyanı praktiki tətbiq etmək məqsədilə İştirakçı Dövlətlər öz hüquq mühafizə orqanları arasında bilavasitə əməkdaşlığa dair ikitərəfli və ya çoxtərəfli saziş və ya müqavilələrin bağlanması, belə saziş və ya müqavilələrin artıq mövcud olduğu hallarda isə onların dəyişdirilməsi imkanlarını nəzərdən keçirirlər. Maraqlı İştirakçı Dövlətlər arasında həmin saziş və ya müqavilələrin olmadığı hallarda İştirakçı Dövlətlər bu Konvensiya ilə əhatə olunan hüquqpozmalar üzrə hüquq mühafizə orqanları arasında qarşılıqlı əməkdaşlıq edilməsi üçün bu Konvensiyanı əsas kimi nəzərdə tuta bilərlər. Lazımi hallarda İştirakçı Dövlətlər öz hüquq mühafizə orqanları arasında əməkdaşlığı genişləndirmək üçün saziş və ya müqavilələri, o cümlədən beynəlxalq və ya regional təşkilatların mexanizmlərini tam həcmdə istifadə edirlər.

3. İştirakçı Dövlətlər bu Konvensiya ilə əhatə olunan, müasir texnologiyadan istifadə etməklə törədilən hüquqpozmaların qarşısının alınması məqsədilə öz imkanları daxilində əməkdaşlıq etməyə səy göstərirlər.

Maddə 49. Birgə istintaqlar

İştirakçı Dövlətlər bir və ya bir neçə dövlətdə istintaq, cinayət təqibi və ya məhkəmə icraatının predmeti olan işlərlə bağlı səlahiyyətli orqanların birgə istintaq qurumları yarada bilməsinə imkan verən ikitərəfli və ya çoxtərəfli saziş və ya müqavilələrin bağlanmasını nəzərdən keçirirlər. Belə saziş və ya müqavilələrin olmadığı hallarda birgə istintaqlar hər bir xüsusi hal üzrə razılaşma əsasında həyata keçirilir. Müvafiq İştirakçı Dövlətlər ərazisində

belə istintaqın aparılmalı olduğu İştirakçı Dövlətin suverenliyinə tam hörmət olunmasını təmin edirlər.

Maddə 50. Xüsusi istintaq üsulları

1. Korrupsiyaya qarşı səmərəli mübarizə məqsədilə hər bir İştirakçı Dövlət öz ərazisində onun səlahiyyətli orqanlarının nəzarətli göndərişlərindən və müvafiq hesab etdiyi hallarda elektron müşahidə və digər müşahidə formaları, agentura əməliyyatları kimi xüsusi istintaq üsullarından lazımi formada istifadə etməsini, habelə bu üsulların köməyi ilə əldə edilmiş sübutların məhkəmədə qəbul edilməsini təmin etmək üçün, öz daxili hüquq sisteminin əsas prinsiplərinə uyğun olan həddə və daxili qanunvericiliyi ilə müəyyən edilmiş şərtlərlə, imkan daxilində olan tədbirləri görür.

2. Bu Konvensiya ilə əhatə olunan hüquqpozmaların istintaqı məqsədilə İştirakçı Dövlətlər həmin xüsusi istintaq üsullarının beynəlxalq səviyyəli əməkdaşlıq çərçivəsində istifadə edilməsi üçün, zəruri hallarda, müvafiq ikitərəfli və ya çoxtərəfli saziş və ya müqavilələrin bağlanmasına həvəsləndirilir. Belə saziş və ya müqavilələr dövlətlərin suveren bərabərliyi prinsipinə tam riayət etməklə bağlanılır və tətbiq edilir və bu saziş və ya müqavilələrin şərtlərinə ciddi riayət etməklə həyata keçirilir.

3. Bu maddənin 2-ci bəndində göstərilən saziş və ya müqavilələr mövcud olmadıqda, həmin xüsusi istintaq üsullarının beynəlxalq səviyyədə istifadəsi barədə qərar hər bir xüsusi hal üzrə qəbul olunur və zəruri olduqda, maraqlı İştirakçı Dövlətlərin yurisdiksiyanı həyata keçirməsinə münasibətdə maliyyə müqavilələrini və qarşılıqlı anlaşmaları nəzərə ala bilər.

4. Nəzarətli göndərişlərin beynəlxalq səviyyədə istifadə olunması barədə qərarlara maraqlı İştirakçı Dövlətlərin razılığı olduqda, yük və ya vasitələrin tutulması və onların toxunulmadan, yaxud tam və ya qismən götürülərək və ya dəyişdirilərək davam etdirilməsinə icazə verilməsi kimi metod və vasitələr daxil edilə bilər.

V FƏSİL. Aktivlərin qaytarılması üzrə tədbirlər

Maddə 51. Ümumi müddəalar

Bu fəsilə uyğun olaraq aktivlərin qaytarılması bu Konvensiyanın əsas prinsipidir və İştirakçı Dövlətlər bununla bağlı ən geniş surətdə bir-birilə əməkdaşlıq edir və bir-birinə yardım göstərirlər.

Maddə 52. Cinayət yolu ilə əldə edilmiş gəlirlərin köçürülməsinin aşkar edilməsi və qarşısının alınması

1. Bu Konvensiyanın 14-cü maddəsinə zidd olmamaq şərtilə hər bir İştirakçı Dövlət öz yurisdiksiyası altında olan maliyyə müəssisələrindən müştərilərin şəxsiyyətinin yoxlanılmasını, hesablara böyük həcmdə yatırılmış vəsaitlərin benefisiar mülkiyyətçilərinin şəxsiyyətinin müəyyən edilməsini və əhəmiyyətli dövlət vəzifələrini yerinə yetirən və ya yetirmiş şəxslərin, onların ailə üzvlərinin və onlarla sıx bağlı olan tərəfdaşların və ya bunların hər hansı birinin adından çıxış edən şəxslərin açmağa çalışdığı və ya malik olduğu hesablar üzərində daha sərt nəzarətin həyata keçirilməsi məqsədilə ağlabatan tədbirlərin görülməsini tələb etmək üçün, öz daxili qanunvericiliyinə uyğun olaraq, zəruri olan tədbirlər görür.

Belə daha sərt nəzarət tədbirləri şübhəli əməliyyatlar barədə səlahiyyətli orqanlara məlumat verilməsi üçün onları aşkara çıxarmaq məqsədi daşıyır və onlar maliyyə müəssisələrinin hər hansı qanuni müştəri ilə iş aparmasına maneə və ya qadağa kimi təfsir olunmamalıdır.

2. Bu maddənin 1-ci bəndində nəzərdə tutulmuş tədbirlərin həyata keçirilməsinə yardım göstərmək məqsədilə hər bir İştirakçı Dövlət öz daxili qanunvericiliyinə uyğun olaraq və regional, regionlararası və çoxtərəfli təşkilatların pul vəsaitlərinin yuyulmasına qarşı təşəbbüslərini rəhbər tutaraq:

a) öz yurisdiksiyasının şamil olduğu maliyyə müəssisələri tərəfindən hesabları üzərində daha sərt nəzarət tədbirlərinin tətbiq ediləcəyi gözlənilən fiziki və ya hüquqi şəxslərə, xüsusi diqqət yetirilməsi tələb olunan hesab və əməliyyatlara, hesabların açılması və aparılması üzrə müvafiq tədbirlərə, habelə belə hesablar üzrə

qəbul ediləcək hesabatların aparılmasına münasibətdə tövsiyə xarakterli göstərişlər verir;

b) öz yurisdiksiyasının şamil olduğu maliyyə müəssisələri tərəfindən şəxsiyyəti başqa formada müəyyən olunan şəxslərə əlavə olaraq, hesabları üzərində daha sərt nəzarət tədbirlərinin tətbiq ediləcəyi gözlənilən konkret fiziki və ya hüquqi şəxslərin şəxsiyyəti barədə, digər iştirakçı Dövlətin sorğusu ilə və ya öz təşəbbüsü ilə, bu müəssisələrə lazımi hallarda məlumat verir.

3. Bu maddənin 2 (a) bəndinin kontekstində hər bir iştirakçı Dövlət öz maliyyə müəssisələrinin bu maddənin 1-ci bəndində göstərilən şəxslərə aid hesab və əməliyyatlar barədə lazımi hesabatı müvafiq müddət ərzində saxlamasını təmin etmək üçün tədbirlər görür ki, belə hesablara, ən azı, müştərinin, habelə mümkün olduğu dərəcədə benefisiar mülkiyyətçinin şəxsiyyətinə aid olan məlumat daxil edilməlidir.

4. Bu Konvensiyaya uyğun olaraq tanınmış hüquqpozmalardan əldə olunmuş gəlirlərin köçürülməsinin qarşısının alınması və aşkar edilməsi məqsədilə hər bir iştirakçı Dövlət fiziki mövcud olmayan və hər hansı tənzimlənən maliyyə qrupuna daxil olmayan bankların təsis edilməsinə, öz tənzimləyici və nəzarət orqanlarının köməyi ilə, yol verilməməsi üçün zəruri və təsirli tədbirlər görür. Bundan başqa, iştirakçı Dövlətlər bu cür qurumlarla müxbir bank münasibətlərinə girməkdən və bu münasibətləri davam etdirməkdən imtina etmək, habelə fiziki mövcud olmayan və ya heç bir tənzimlənən maliyyə qrupuna daxil olmayan banklarda olan hesablarından istifadə edən xarici maliyyə qurumları ilə münasibətlər qurmaqdan çəkinmək tələblərini müəyyən edə bilərlər.

5. Hər bir iştirakçı Dövlət, öz daxili qanunvericiliyinə uyğun olaraq, müvafiq dövlət vəzifəli şəxslər tərəfindən maliyyə xarakterli məlumatlar barədə məlumat verilməsi üçün səmərəli sistemlərin yaradılmasını nəzərdə tutur və bu tələblərin yerinə yetirilməməsi üzrə lazımi sanksiyalar müəyyən edir. Hər bir iştirakçı Dövlət, həmçinin elə tədbirlər qəbul edə bilər ki, onun səlahiyyətli orqanları bu Konvensiyaya uyğun olaraq tanınmış hüquqpozmalardan əldə edilən gəlirlər üzrə istintaq aparılması, onların tələb edilməsi və geri qaytarılması üçün zəruri olan hallarda digər iştirakçı Döv-

lətin səlahiyyətli orqanları ilə belə informasiyanın mübadiləsini həyata keçirə bilsinlər.

6. Hər bir İştirakçı Dövlət hər hansı xarici ölkədə hansısa maliyyə hesabı ilə bağlı marağı və ya imza hüququ olan, yaxud başqa səlahiyyətlərə malik olan müvafiq dövlət vəzifəli şəxslərin bu barədə lazımi orqanlara məlumat verməsini və belə hesablara dair lazımi hesabat aparmasını təmin etmək üçün, öz daxili qanunvericiliyinə uyğun olaraq, tələb olunan tədbirləri görür. Belə tədbirlər, həmçinin həmin tələblərin yerinə yetirilməməsinə görə müvafiq sanksiyaların tətbiqini nəzərdə tutur.

Maddə 53. Əmlakın bilavasitə geri qaytarılması üzrə tədbirlər

Hər bir İştirakçı Dövlət öz daxili qanunvericiliyinə uyğun olaraq:

a) lazım gələn elə tədbirlər görür ki, digər İştirakçı Dövlət bu Konvensiyaya uyğun olaraq tanınmış hər hansı hüquqpozmanın törədilməsi nəticəsində əldə olunmuş əmlaka hüququn və ya sahibliyin tanınması üçün mülki iddia ilə onun məhkəmələrinə müraciət edə bilsin;

b) lazım gələn elə tədbirlər görür ki, onun məhkəmələri bu Konvensiyaya uyğun olaraq tanınmış hüquqpozmaları törətmiş şəxslərin üzərinə bu hüquqpozmalardan zərər çəkmiş digər İştirakçı Dövlətə kompensasiya ödəmək və ya zərərlərin əvəzini ödəmək öhdəliyi qoya bilsinlər;

c) lazım gələn elə tədbirlər görür ki, onun məhkəmələri və ya səlahiyyətli orqanları müsadirə barədə qərar çıxararkən digər İştirakçı Dövlətin bu Konvensiyaya uyğun olaraq tanınmış hər hansı hüquqpozmanın törədilməsi nəticəsində əldə olunmuş əmlak üzərində qanuni mülkiyyət hüququnun tanınması tələbini nəzərə ala bilsinlər.

Maddə 54. Müsadirə məqsədilə beynəlxalq əməkdaşlıq vasitəsilə əmlakın geri qaytarılması mexanizmləri

1. Hər bir İştirakçı Dövlət bu Konvensiyaya uyğun olaraq tanınmış hüquqpozmalardan hər hansı birinin törədilməsi nəticəsində əldə edilmiş və ya belə hüquqpozmaların törədilməsi üçün istifadə olunmuş əmlakla əlaqədar bu Konvensiyanın 55-ci maddəsinə

əsasən qarşılıqlı hüquqi yardım göstərilməsi məqsədilə, öz qanunvericiliyinə uyğun olaraq:

a) lazım gələn elə tədbirlər görür ki, onun səlahiyyətli orqanları digər İştirakçı Dövlətin məhkəmələri tərəfindən çıxarılmış müsadirə qərarlarını icra edə bilsinlər;

b) lazım gələn elə tədbirlər görür ki, onun səlahiyyətli orqanları pul vəsaitlərinin yuyulması ilə bağlı hüquqpozma və ya onun yurisdiksiyası altına düşən digər hüquqpozmalar üzrə məhkəmə qərarları çıxararkən, yaxud onun qanunvericiliyi ilə icazə verilən digər prosedurlardan istifadə edərkən xarici mənşəli həmin əmlakın müsadirəsi barədə öz yurisdiksiyaları çərçivəsində qərar çıxara bilsinlər;

c) lazım gələn elə tədbirlər görür ki, cinayət törətmiş şəxsin ölümü, gizlənməsi və ya olmaması səbəbindən təqib oluna bilmədiyi hallarda, yaxud digər müvafiq hallarda cinayət məsuliyyətinə məhkum edilmədən həmin əmlakın müsadirə edilməsi mümkün olsun.

2. Hər bir İştirakçı Dövlət bu Konvensiyanın 55-ci maddəsinin 2-ci bəndinə əsasən edilmiş sorğu üzrə qarşılıqlı hüquqi yardım göstərilməsi məqsədilə, öz daxili qanunvericiliyinə uyğun olaraq:

a) lazım gələn elə tədbirlər görür ki, onun səlahiyyətli orqanları, həbs və ya götürmə tədbirlərinin görülməsi üçün kifayət qədər əsaslar olduğu, habelə əmlakın son nəticədə bu maddənin 1 (a) bəndinin məqsədləri üçün müsadirənin predmeti olacağı barədə sorğu edilən İştirakçı Dövləti inanmağa vadar edən ağılabatan əsaslar göstərən sorğu edən İştirakçı Dövlətin məhkəmələri və ya səlahiyyətli orqanları tərəfindən çıxarılmış həbs və ya götürmə haqqında qərara əsasən əmlakı götürə və ya onun üzərinə həbs qoya bilsinlər;

b) lazım gələn elə tədbirlər görür ki, onun səlahiyyətli orqanları, həbs və ya götürmə tədbirlərinin görülməsi üçün kifayət qədər əsaslar olduğu, habelə əmlakın son nəticədə bu maddənin 1 (a) bəndinin məqsədləri üçün müsadirənin predmeti olacağı barədə sorğu edilən İştirakçı Dövləti inanmağa vadar edən ağılabatan əsaslar göstərən sorğu edən İştirakçı Dövlətin sorğusuna əsasən əmlakı götürə və ya onun üzərinə həbs qoya bilsinlər;

c) əlavə olaraq elə tədbirlər görür ki, onun səlahiyyətli orqanları bu cür əmlakı: məsələn, onun əldə edilməsi ilə bağlı həbsə və ya ittihamın elan edilməsinə dair xarici qərar əsasında müsadirə məqsədilə saxlaya bilsinlər.

Maddə 55. Müsadirə məqsədilə beynəlxalq əməkdaşlıq

1. İştirakçı Dövlət onun ərazisində yerləşən bu Konvensiyanın 31-ci maddəsinin 1-ci bəndində göstərilmiş cinayət yolu ilə əldə edilmiş gəlirləri, əmlakı, avadanlıqları və cinayət törədilməsinin digər vasitələrini müsadirə etmək üçün bu Konvensiyaya uyğun olaraq tanınmış hüquqpozmalardan hər hansı birinə yurisdiksiyası olan digər İştirakçı Dövlətdən sorğu aldıqda, öz daxili hüquq sistemi çərçivəsində mümkün olan maksimum dərəcədə:

a) müsadirə barədə qərar çıxarılması üçün bu sorğunu öz səlahiyyətli orqanlarına təqdim edir və belə qərarın çıxarıldığı halda onu icraya yönəldir; yaxud

b) Bu Konvensiyanın 31-ci maddəsinin 1-ci bəndinə və 54-cü maddəsinin 1 (a) bəndinə əsasən sorğu edən İştirakçı Dövlətin məhkəməsi tərəfindən çıxarılmış müsadirə qərarını sorğuda göstərilən həcmdə icra edilməsi üçün öz səlahiyyətli orqanlarına təqdim edir, o şərtlə ki, həmin sorğu sorğu edilən İştirakçı Dövlətin ərazisində yerləşən və 31-ci maddənin 1-ci bəndində göstərilən cinayət yolu ilə əldə edilən gəlirlərə, əmlaka, avadanlıqlara və cinayətin digər törədilmə vasitələrinə aid olsun.

2. Bu Konvensiyaya uyğun olaraq tanınmış hüquqpozmalardan hər hansı birinə yurisdiksiyası olan digər İştirakçı Dövlətdən sorğu aldıqdan sonra, sorğu edilən İştirakçı Dövlət bu Konvensiyanın 31-ci maddəsinin 1-ci bəndində göstərilmiş cinayət gəlirlərinin, əmlakın, avadanlıqların və cinayət törədilməsinin digər vasitələrinin sorğu edən İştirakçı Dövlət və ya bu maddənin 1-ci bəndinə əsasən sorğu edilən İştirakçı Dövlət tərəfindən ediləcək mümkün müsadirəsi məqsədilə aşkarlanması, izlənməsi, həbsi və ya götürülməsi üçün tədbirlər görür.

3. Bu Konvensiyanın 46-cı maddəsinin müddəaları bu maddəyə mutatis mutandis tətbiq olunur. Bu maddə əsasında göndərilən sorğularda 46-cı maddənin 15-ci bəndində göstərilmiş məlumatlara əlavə olaraq, həmçinin aşağıdakılar göstərilir:

a) bu maddənin 1 (a) bəndində nəzərdə tutulmuş sorğu ilə əlaqədar - müsadirə edilməli olan əmlakın təsviri, o cümlədən mümkün olduğu qədər yerləşdiyi yer barədə və lazım olduğu halda, əmlakın təqribi dəyəri, habelə sorğu edən İştirakçı Dövlətin istinad etdiyi və sorğu edilən İştirakçı Dövlətin öz daxili qanunvericiliyinə uyğun olaraq qərar çıxara bilməsi üçün kifayət edəcək faktların xülasə edildiyi bəyanat;

b) bu maddənin 1 (b) bəndində nəzərdə tutulmuş sorğu ilə əlaqədar - sorğu edən İştirakçı Dövlət tərəfindən verilən və sorğunun əsaslandığı müsadirə qərarının hüquqi cəhətdən qəbul edilən surəti, faktların xülasə olunduğu bəyanat və qərarın hansı həcmdə icra edilməsinin xahiş edildiyi barədə məlumat, vicdanlı üçüncü tərəflərə lazımı məlumatların göndərilməsi və lazımı hüquqi prosedurlara riayət edilməsinin təmin olunması üçün sorğu edən İştirakçı Dövlətin gördüyü tədbirləri göstərən bəyanat, müsadirə qərarının qəti olduğunu göstərən bəyanat;

c) bu maddənin 2-ci bəndində nəzərdə tutulmuş sorğu ilə əlaqədar - sorğu edən İştirakçı Dövlətin istinad etdiyi faktları xülasə edən bəyanat və sorğu edilən tədbirlərin təsviri, habelə, əgər varsa, sorğunun əsaslandığı qərarın hüquqi cəhətdən qəbul edilən surəti.

4. Bu maddənin 1 və 2-ci bəndlərində nəzərdə tutulmuş qərar və tədbirlər sorğu edilən İştirakçı Dövlət tərəfindən onun daxili qanunvericiliyinin müddəalarına və ya prosessual normalarına, yaxud sorğu edən İştirakçı Dövlətlə münasibətlərində bağlı olduğu hər hansı ikitərəfli və ya çoxtərəfli saziş və ya müqavilələrə uyğun olaraq və onlara riayət edilməsi şərtilə qəbul edilir.

5. Hər bir İştirakçı Dövlət bu maddənin müddəalarının həyata keçirilməsini təmin edən öz qanun və qaydalarının mətnlərini, habelə belə qanun və qaydalara bütün sonrakı dəyişikliklərin mətnlərini və ya onların xülasəsini Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Baş katibinə təqdim edir.

6. İştirakçı Dövlət bu maddənin 1 və 2-ci bəndlərində göstərilmiş tədbirlərin görülməsi üçün müvafiq müqavilənin mövcud olmasını istəyərsə, onda həmin İştirakçı Dövlət bu Konvensiyanı zəruri və kifayətedici müqavilə əsası kimi nəzərdə tutur.

7. Sorğu edilən İştirakçı Dövlətin kifayət hesab etdiyi sübutlar ona vaxtında verilmədikdə və ya əmlak cüzi dəyərə malik olan hallarda bu maddə üzrə əməkdaşlıqdan imtina edilə və ya qətimkan tədbirləri dayandırılıla bilər.

8. Bu maddəyə uyğun olaraq görülmüş hər hansı qətimkan tədbirini dayandırmazdan əvvəl, sorğu edilən İştirakçı Dövlət mümkün olan hər bir halda sorğu edən İştirakçı Dövlətə imkan verir ki, belə tədbirlərin davam etdirilməsinin lehinə öz əsaslarını göstərə bilsin.

9. Bu maddənin müddəaları vicdanlı üçüncü tərəflərin hüquqlarının zərərinə təfsir olunmur.

Maddə 56. Xüsusi əməkdaşlıq

Öz daxili qanunvericiliyinə zidd olmadan hər bir İştirakçı Dövlət, açıqlayacağı məlumatların onu alan İştirakçı Dövlətə istintaq, cinayət təqibi və ya məhkəmə icraatı başlamaqda və aparmaqda kömək edəcəyini, yaxud bu İştirakçı Dövlət tərəfindən Konvensiyanın bu fəslinə əsasən sorğu edilməsinə səbəb olacağını hesab edərsə, elə tədbirlər görməyə çalışır ki, bu tədbirlər ona özünün apardığı istintaq, cinayət təqibi və ya məhkəmə icraatlarına xələl gətirmədən, bu Konvensiyaya uyğun olaraq tanınmış hüquqpozmalardan əldə edilmiş gəlirlər barədə məlumatların sorğu edilməsinə gözləmədən digər İştirakçı Dövlətə təqdim etməyə imkan versin.

Maddə 57. Aktivlərin geri qaytarılması və onlara sərəncam verilməsi

1. Bu Konvensiyanın 31 və ya 55-ci maddələrinə əsasən İştirakçı Dövlət tərəfindən müsadirə edilmiş əmlaka, onun bu maddənin 3-cü bəndinə əsasən öz əvvəlki qanuni sahibinə qaytarılması da daxil olmaqla, həmin İştirakçı Dövlət bu Konvensiyanın müddəalarına və öz daxili qanunvericiliyinə uyğun olaraq sərəncam verir.

2. Hər bir İştirakçı Dövlət öz daxili qanunvericiliyinin əsas prinsiplərinə uyğun olaraq, lazım gələn elə qanunvericilik və digər tədbirlər görür ki, onun səlahiyyətli orqanları başqa İştirakçı Döv-

lətin bu Konvensiyaya əsasən etdiyi sorğu üzrə hərəkət edərkən, müsadirə edilmiş əmlakı vicdanlı üçüncü tərəflərin hüquqları nəzərə alınmaqla geri qaytara bilsinlər.

3. Bu Konvensiyanın 46 və 55-ci maddələrinə və bu maddənin 1 və 2-ci bəndlərinə uyğun olaraq, sorğu edilən İştirakçı Dövlət:

a) bu Konvensiyanın 17 və 23-cü maddələrində göstəriləndi ki, dövlət vəsaitlərinin talandığı və ya talanmış dövlət vəsaitlərinin qeyri-qanuni leqallaşdırıldığı hallarda, əgər müsadirə 55-ci maddəyə uyğun olaraq və sorğu edən İştirakçı Dövlətin qəti məhkəmə qərarı əsasında icra edilmişdirsə, baxmayaraq ki, o, bu tələbdən imtina edə bilər, müsadirə edilmiş əmlakı sorğu edən İştirakçı Dövlətə qaytarır;

b) bu Konvensiya ilə əhatə olunan hər hansı hüquqpozmadan əldə edilmiş gəlirlərlə bağlı hallarda, əgər müsadirə 55-ci maddəyə uyğun olaraq və sorğu edən İştirakçı Dövlətin qəti məhkəmə qərarı əsasında icra edilmişdirsə, baxmayaraq ki, o, bu tələbdən imtina edə bilər, müsadirə edilmiş əmlakı sorğu edən İştirakçı Dövlətə qaytarır, o halda ki, sorğu edən İştirakçı Dövlət müsadirə edilmiş belə əmlaka özünün əvvəllər mövcud olmuş mülkiyyət hüququnu sorğu edilən İştirakçı Dövlət qarşısında ağılabatan surətdə sübut edir, yaxud sorğu edilən İştirakçı Dövlət sorğu edən İştirakçı Dövlətə vurulmuş ziyanı müsadirə edilmiş əmlakın geri qaytarılmasının əsası kimi tanıyır;

c) bütün digər hallarda, müsadirə edilmiş əmlakın sorğu edən İştirakçı Dövlətə qaytarılmasını və ya belə əmlakın öz əvvəlki qanuni sahiblərinə qaytarılmasını, yaxud cinayətdən zərərçəkənlərə kompensasiya ödənilməsinə prioritet məsələ kimi nəzərdən keçirir.

4. Lazım gələnlərdə, əgər İştirakçı Dövlətlər başqa cür qərar qəbul etməzlərsə, sorğu edilən İştirakçı Dövlət müsadirə edilmiş əmlakın bu maddəyə uyğun olaraq geri qaytarılması və ya ona sərəncam verilməsi ilə əlaqədar istintaq, cinayət təqibi və ya məhkəmə icraatı gedişində çəkilmiş ağılabatan xərcləri çıxı bilər.

5. Lazım gələnlərdə İştirakçı Dövlətlər müsadirə edilmiş əmlaka qəti sərəncam verilməsi ilə bağlı hər bir konkret hal üçün saziş və ya qarşılıqlı surətdə qəbul olunan müqavilə bağlanması imkanlarını xüsusən nəzərdən keçirə bilərlər.

Maddə 58. Maliyyə-kəşfiyyat qurumu

İştirakçı Dövlətlər bu Konvensiyaya uyğun olaraq tanınmış hüquqpozmalardan əldə edilmiş gəlirlərin köçürülməsinin qarşısını almaq və onunla mübarizə aparmaq, habelə belə gəlirlərin tutulmasının yol və üsullarından istifadə edilməsinə kömək göstərmək məqsədilə bir-birilə əməkdaşlıq edir və bu məqsədlə, şübhəli maliyyə əməliyyatları barədə məlumatların alınmasına, təhlilinə və səlahiyyətli orqanlara göndərilməsinə görə məsuliyyət daşıyacaq maliyyə-kəşfiyyat qurumunun yaradılması məsələsini nəzərdən keçirirlər.

Maddə 59. İkitərəfli və çoxtərəfli saziş və müqavilələr

İştirakçı Dövlətlər Konvensiyanın bu fəsinə əsasən həyata keçirilən beynəlxalq əməkdaşlığın səmərəliliyini yüksəltmək üçün ikitərəfli və ya çoxtərəfli saziş və ya müqavilələrin bağlanması imkanlarını nəzərdən keçirirlər.

VI FƏSİL. Texniki yardım və məlumat mübadiləsi

Maddə 60. Kadr hazırlığı və texniki yardım

1. Hər bir iştirakçı Dövlət korrupsiyanın qarşısının alınması və onunla mübarizəyə görə məsuliyyət daşıyan heyəti üçün zəruri olan həddə xüsusi hazırlıq proqramları işləyib hazırlayır, həyata keçirir və ya təkmilləşdirir. Belə hazırlıq proqramları, digər məsələlərlə yanaşı, həmçinin aşağıdakı sahələri əhatə edir:

a) korrupsiyanın qarşısının alınması, aşkar edilməsi, cəzalandırılması, habelə sübutların toplanması və istintaq aparılması metodlarından istifadə də daxil olmaqla onunla mübarizə üçün səmərəli tədbirlər;

b) korrupsiyaya əks təsir üzrə strateji siyasətin işlənib hazırlanması və planlaşdırılması sahəsində potensialın yaradılması;

c) qarşılıqlı hüquqi yardıma dair bu Konvensiyanın tələblərinə uyğun sorğuların tərtib olunması məsələsi üzrə səlahiyyətli orqan əməkdaşlarının hazırlanması;

d) təsisatların, dövlət xidmətlərini idarəetmənin, dövlət maliyyələrini, həmçinin dövlət satınalmalarını idarəetmənin və özəl sektorun dəyərləndirilməsi və möhkəmləndirilməsi;

e) bu Konvensiyaya uyğun olaraq tanınmış hüquqpozmalardan əldə edilmiş gəlirlərin köçürülməsinin qarşısının alınması, habelə belə gəlirlərin götürülməsi;

f) bu Konvensiyaya uyğun olaraq tanınmış hüquqpozmalardan əldə edilmiş gəlirlərin köçürülməsi üzrə əməliyyatların aşkar olunması və dayandırılması;

g) bu Konvensiyaya uyğun olaraq tanınmış hüquqpozmalardan əldə edilmiş gəlirlərin yerdəyişməsinin, habelə belə gəlirlərin köçürülməsi, gizlədilməsi və ya ört-basdır edilməsi üçün istifadə olunan metodların izlənməsi;

h) bu Konvensiyaya uyğun olaraq tanınmış hüquqpozmalardan əldə edilmiş gəlirlərin geri qaytarılmasına imkan verən müvafiq və səmərəli hüquqi və inzibati mexanizm və metodlar;

i) məhkəmə orqanları ilə əməkdaşlıq edən zərərçəkən və şahidlərin müdafiəsi üçün istifadə edilən metodlar;

j) əməkdaşların milli və beynəlxalq qaydalara, habelə dillərin öyrənilməsinə aid məsələlər üzrə hazırlanması.

2. İştirakçı Dövlətlər özlərinin korrupsiya ilə mübarizə üzrə müvafiq plan və proqramları ilə bağlı bir-birinə, xüsusən inkişaf etməkdə olan ölkələrin mənafeyi naminə, öz imkanları daxilində ən geniş formada texniki yardım göstərmək məsələsini nəzərdən keçirirlər ki, belə yardıma, həmçinin bu maddənin 1-ci bəndində göstərilən sahələr üzrə maddi yardım və kadr hazırlığı, habelə ekstradisiya və qarşılıqlı hüquqi yardım sahəsində İştirakçı Dövlətlər arasında beynəlxalq əməkdaşlığa kömək edəcək kadr hazırlığı, yardım göstərilməsi və müvafiq təcrübə və xüsusi biliklərin qarşılıqlı mübadiləsi daxildir.

3. İştirakçı Dövlətlər beynəlxalq və regional təşkilatlarda, habelə, müvafiq ikitərəfli və çoxtərəfli saziş və ya müqavilələr çərçivəsində görülən praktiki və treninq tədbirlərinin səmərəliliyinin yüksəldilməsinə yönəlmiş səylərini zəruri olan dərəcədə gücləndirirlər.

4. İştirakçı Dövlətlər səlahiyyətli orqanların və ictimaiyyətin iştirakı ilə korrupsiyaya qarşı mübarizə strategiyasının və fəaliyyət planlarının hazırlanması məqsədilə, öz ölkələrində korrupsiyanın növləri, səbəbləri, nəticələri və məsrəfləri ilə bağlı qiymətləndirmələrin, tədqiqat və işlərin aparılmasında bir-birinə müvafiq sorğu üzrə yardım etmək imkanlarını nəzərdən keçirirlər.

5. Bu Konvensiyaya uyğun olaraq tanınmış hüquqpozmalardan əldə edilmiş gəlirlərin tutulmasına yardım məqsədilə İştirakçı Dövlətlər bu məqsədə nail olmağa kömək edəcək ekspertlərin adlarını bir-birinə bildirmək üçün əməkdaşlıq edə bilərlər.

6. İştirakçı Dövlətlər əməkdaşlığa və texniki yardıma imkan yaratmaq, habelə qarşılıqlı maraq doğuran problemlərin, o cümlədən inkişaf etməkdə olan ölkələrin və keçid iqtisadiyyatlı ölkələrin xüsusi problem və tələbatının müzakirəsini stimullaşdırmaq üçün subregional, regional və beynəlxalq konfrans və seminarlardan istifadə imkanlarını nəzərdən keçirirlər.

7. İştirakçı Dövlətlər inkişaf etməkdə olan ölkələrin və keçid iqtisadiyyatlı ölkələrin texniki yardım sahəsində proqram və layihələr həyata keçirməklə, bu Konvensiyanı tətbiq etmək səylərinə

maliyyə dəstəyi vermək üçün könüllü mexanizmlərin yaradılması imkanlarını nəzərdən keçirirlər.

8. Hər bir İştirakçı Dövlət inkişaf etməkdə olan ölkələrdə bu Konvensiyanın həyata keçirilməsinə yönəlmiş proqram və layihələrin realizəsinə Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Narkotiklər və Cınayətkarlıq üzrə İdarəsi vasitəsilə yardım etmək məqsədilə, İdarənin ehtiyacları üçün könüllü ianələrin ayrılması imkanlarını nəzərdən keçirir.

Maddə 61. Korrupsiyaya dair məlumatların toplanması və təhlili, bu məlumatların mübadiləsi

1. Hər bir İştirakçı Dövlət öz ərazisində korrupsiya sahəsində təmayüllərin, habelə korrupsiya hüquqpozmalarının törədildiyi şəraitin ekspertlərin iştirakı ilə təhlil edilməsi imkanlarını nəzərdən keçirir.

2. İştirakçı Dövlətlər korrupsiyaya dair analitik biliklərin, statistik məlumatların və korrupsiyanın qarşısının alınması və onunla mübarizə üçün mümkün dərəcədə ümumi anlayışlar, standartlar və metodologiyalar hazırlamaq məqsədilə, həmçinin ən yaxşı praktika haqqında məlumatların hazırlanmasını və onların birbaşa və beynəlxalq və ya regional təşkilatlar vasitəsilə mübadiləsini nəzərdən keçirirlər.

3. Hər bir İştirakçı Dövlət korrupsiya ilə mübarizə üzrə öz siyasətinə və praktiki tədbirlərinə nəzarət edilməsi, habelə onların səmərəliliyinin və təsirliliyinin qiymətləndirilməsi imkanlarını nəzərdən keçirir.

Maddə 62. Başqa tədbirlər: bu Konvensiyanın iqtisadi inkişaf və texniki yardım vasitəsilə həyata keçirilməsi

1. İştirakçı Dövlətlər korrupsiyanın bütövlükdə cəmiyyət üçün, o cümlədən sabit inkişaf üçün mənfi nəticələrini nəzərə alaraq, beynəlxalq əməkdaşlıq vasitəsilə bu Konvensiyanın optimal səviyyədə həyata keçirilməsinə imkan verən tədbirlər görürlər.

2. İştirakçı Dövlətlər aşağıdakı məqsədlərə nail olmaq üçün bir-biri ilə, habelə beynəlxalq və regional təşkilatlar ilə koordinasiya şəraitində və imkan daxilində konkret səylər göstərirlər:

a) inkişaf etməkdə olan ölkələrin korrupsiyanın qarşısının alınması və onunla mübarizə sahəsində imkanlarını gücləndirmək məqsədilə bu ölkələrlə müxtəlif səviyyələrdə əməkdaşlığın fəallaşdırılması;

b) inkişaf etməkdə olan ölkələrin korrupsiyanın səmərəli surətdə qarşısının alınması və onunla mübarizə üzrə səylərini dəstəkləmək və onlara bu Konvensiyanı müvəffəqiyyətlə həyata keçirməkdə kömək etmək məqsədilə maliyyə və maddi yardımın genişləndirilməsi;

c) inkişaf etməkdə olan ölkələrin və keçid iqtisadiyyatlı ölkələrin bu Konvensiyanın həyata keçirilməsi ilə bağlı tələbatlarının ödənilməsinə kömək etmək üçün onlara texniki yardım göstərilməsi. Bunun üçün, İştirakçı Dövlətlər Birləşmiş Millətlər Təşkilatı tərəfindən yaradılmış maliyyələşdirmə mexanizmində konkret olaraq həmin məqsəd üçün nəzərdə tutulmuş hesaba müntəzəm olaraq kifayət miqdarda könüllü ianələr köçürməyə çalışırlar. İştirakçı Dövlətlər bu Konvensiyanın müddəalarına əsasən müsadirə olunmuş pul vəsaitlərinin müəyyən hissəsini və ya cinayət yolu ilə əldə edilmiş gəlirlərin və ya əmlakın müvafiq qismini yuxarıda göstərilən hesaba köçürmək məsələsini öz daxili qanunvericiliyinə və bu Konvensiyanın müddəalarına uyğun olaraq ayrıca nəzərdən keçirə bilərlər;

d) digər İştirakçı Dövlətləri və maliyyə qurumlarını, lazımi hallarda bu maddəyə uyğun olaraq həyata keçirilən səylərə qoşulmağa, xüsusən inkişaf etməkdə olan ölkələrə bu Konvensiyada nəzərdə tutulmuş məqsədlərə nail olmaqda yardım etmək üçün daha çox hazırlıq proqramları və müasir avadanlıqla təmin etməyə həvəsləndirmə və inandırma.

3. Bu tədbirlər ikitərəfli, regional və ya beynəlxalq səviyyəli xarici yardım və ya maliyyə əməkdaşlığı barədə digər müqavilələrə aid mövcud öhdəliklərə imkan daxilində xələl gətirmir.

4. İştirakçı Dövlətlər bu Konvensiya ilə nəzərdə tutulmuş beynəlxalq əməkdaşlığın səmərəliliyinin təmin edilməsi, habelə korrupsiyanın qarşısının alınması və aşkar edilməsi və onunla mübarizə aparılması üçün zəruri olan maliyyə müqavilələrini nəzərə alaraq öz aralarında maddi-texniki yardıma dair ikitərəfli və ya coxtərəfli saziş və ya müqavilələr bağlaya bilərlər.

VII FƏSİL. Tətbiq mexanizmləri

Maddə 63. Konvensiyanın İştirakçı Dövlətlərinin Konfransı

1. Bu Konvensiya ilə müəyyən olunan məqsədlərə nail olunması yolunda İştirakçı Dövlətlərin imkanlarının və onlar arasında əməkdaşlığın təkmilləşdirilməsi məqsədilə, habelə bu Konvensiyanın tətbiq edilməsinin təşviq və təhlil edilməsi üçün Konvensiyanın İştirakçı Dövlətlərinin Konfransı təsis olunur.

2. Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Baş Katibi bu Konvensiyanın qüvvəyə minməsindən sonra bir ildən gec olmayaraq İştirakçı Dövlətlərin Konfransını çağırır. Bundan sonra İştirakçı Dövlətlərin Konfransında qəbul edilmiş prosedur qaydalarına uyğun olaraq Konfransın növbəti iclasları keçiriləcək.

3. İştirakçı Dövlətlərin Konfransı prosedur qaydalarını və bu maddədə göstərilmiş fəaliyyət növlərinin həyata keçirilməsini tənzimləyən qaydaları, o cümlədən müşahidəçilərin qəbul edilməsi və iştirakına, habelə bu fəaliyyət növlərinin həyata keçirilməsinə çəkilmiş xərclərə aid qaydaları qəbul edir.

4. İştirakçı Dövlətlərin Konfransı bu maddənin 1-ci bəndində göstərilmiş məqsədlərə nail olunması üçün fəaliyyət növləri, iş prosedurları və metodları barədə razılığa gəlir ki, bunlara, həmçinin aiddir:

a) bu Konvensiyanın 60 və 62-ci maddələrinə və II-V fəsillərinin müddəalarına uyğun olaraq, həmçinin könüllü ianələrin toplanmasını stimullaşdırmaq yolu ilə İştirakçı Dövlətlərin fəaliyyətinin dəstəklənməsi;

b) digər vasitələrlə yanaşı, həmçinin bu maddədə göstərilirdiyi kimi, aidiyyəti məlumatların dərc edilməsi yolu ilə, korrupsiyanın formaları və bu sahədə təmayüllər, korrupsiyanın qarşısının alınması və onunla mübarizə, cinayət yolu ilə əldə edilmiş gəlirlərin geri qaytarılması üçün uğurlu təcrübə barədə İştirakçı Dövlətlər arasında məlumat mübadiləsinə kömək göstərilməsi;

c) müvafiq beynəlxalq və regional təşkilat və mexanizmlərlə, habelə qeyri-hökumət təşkilatları ilə əməkdaşlıq;

d) bir işin lazımsız olaraq təkrarən görülməsinin qarşısını almaq üçün digər beynəlxalq və regional mexanizmlərin korrupsiya-

nın qarşısının alınması və onunla mübarizə məqsədilə hazırladıkları müvafiq məlumatların lazımı qaydada istifadə edilməsi;

e) bu Konvensiyanın onun iştirakçısı olan Dövlətlər tərəfindən tətbiq edilməsinin dövrü olaraq nəzərdən keçirilməsi;

f) bu Konvensiyanın təkmilləşdirilməsinə və onun tətbiqinə dair tövsiyələrin hazırlanması;

g) bu Konvensiyanın tətbiqi üzrə iştirakçı Dövlətlərin texniki yardıma olan ehtiyacının nəzərə alınması və bununla bağlı Konfransın zəruri hesab edəcəyi bütün hərəkətlər üzrə tövsiyələrin hazırlanması.

5. Bu maddənin 4-cü bəndinin məqsədləri üçün iştirakçı Dövlətlərin Konfransı iştirakçı Dövlətlərin bu Konvensiyanın tətbiqi üçün gördüyü tədbirlər və bu zaman qarşılaşdıqları çətinliklər barədə, onların özlərinin təqdim etdiyi məlumat əsasında və iştirakçı Dövlətlərin Konfransı tərəfindən yaradıla bilən əlavə nəzarət mexanizmləri əsasında zəruri məlumat alır.

6. Hər bir iştirakçı Dövlət öz proqramları, planları və təcrübəsi barədə, habelə bu Konvensiyanın tətbiqinə yönəlmiş qanunvericilik və inzibati tədbirlər barədə iştirakçı Dövlətlərin Konfransına tələb olunan qaydada məlumat təqdim edir. İştirakçı Dövlətlərin Konfransı, digər mənbələrlə yanaşı, həmçinin iştirakçı Dövlətlərdən və səlahiyyətli beynəlxalq təşkilatlardan alınmış məlumatlar da daxil olmaqla, məlumatların alınmasının və onun əsasında müvafiq qərarlar qəbul edilməsinin ən səmərəli yollarını öyrənir. Müvafiq qeyri-hökumət təşkilatlarından alınmış və iştirakçı Dövlətlərin Konfransının qərarı ilə müəyyən ediləcək prosedurlara əsasən lazımı qaydada akkreditə olunmuş materiallar da nəzərdən keçirilə bilər.

7. Bu maddənin 4-6-cı bəndlərinə uyğun olaraq iştirakçı Dövlətlərin Konfransı Konvensiyanın səmərəli surətdə tətbiq edilməsinə kömək məqsədilə, zəruri hesab edərsə, hər hansı müvafiq mexanizmi və ya orqanı təsis edir.

Maddə 64. Katiblik

1. Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Baş katibi Konvensiyanın iştirakçı Dövlətlərinin Konfransını zəruri katiblik xidməti ilə təmin edir.

2. Katiblik:

a) bu Konvensiyanın 63-cü maddəsi ilə müəyyən edilən fəaliyyətin həyata keçirilməsində İştirakçı Dövlətlərin Konfransına kömək göstərir, habelə İştirakçı Dövlətlərin Konfransının sessiyalarını təşkil edir və onları zəruri xidmətlə təmin edir;

b) İştirakçı Dövlətlərə, onların xahişi üzrə, bu Konvensiyanın 63-cü maddəsinin 5 və 6-cı bəndlərində nəzərdə tutulduğu kimi, İştirakçı Dövlətlərin Konfransına məlumatlar verməkdə kömək göstərir; və

c) digər müvafiq beynəlxalq və regional təşkilatların katiblikləri ilə zəruri koordinasiyanı təmin edir.

VIII FƏSİL. Yekun müddəalar

Maddə 65. Konvensiyanın təsdiq edilməsi

1. Hər bir İştirakçı Dövlət bu Konvensiya üzrə öhdəliklərin yerinə yetirilməsini təmin etmək üçün, öz daxili qanunvericiliyinin əsas prinsiplərinə uyğun olaraq, zəruri tədbirlər, o cümlədən qanunvericilik və inzibati tədbirlər görür.

2. Hər bir İştirakçı Dövlət korrupsiyanın qarşısının alınması və onunla mübarizə məqsədilə, bu Konvensiyada nəzərdə tutulan tədbirlərdən daha ciddi və sərt tədbirlər görə bilər.

Maddə 66. Mübahisələrin həlli

1. İştirakçı Dövlətlər bu Konvensiyanın təfsiri və tətbiqi ilə bağlı yaranan mübahisələri danışıqlar yolu ilə həll etməyə çalışırlar.

2. Bu Konvensiyanın təfsiri və ya tətbiqi ilə bağlı iki və ya daha çox sayda İştirakçı Dövlət arasında yaranmış mübahisə danışıqlar yolu ilə ağlabatan müddət ərzində həll edilə bilməzsə, bu İştirakçı Dövlətlərdən birinin müraciəti ilə mübahisə arbitraj arasdırmasına verilir. Arbitraj barədə müraciətin edildiyi gündən altı ay ərzində bu İştirakçı Dövlətlər arbitrajın təşkili barədə razılığa gələ bilmirsə, bu İştirakçı Dövlətlərdən hər hansı biri Beynəlxalq Ədalət Məhkəməsinin Nizamnaməsinə uyğun olaraq müraciət etməklə, mübahisəni həmin Məhkəməyə verə bilər.

3. Hər bir İştirakçı Dövlət bu Konvensiyanı imzalayarkən, ratifikasiya edərkən, qəbul və ya təsdiq edərkən, yaxud ona qoşular-kən bəyan edə bilər ki, o özünü bu maddənin 2-ci bəndinin müddəaları ilə bağlı hesab etmir. Digər İştirakçı Dövlətlər belə qeyd-şərt etmiş hər hansı İştirakçı Dövlətə bu maddənin 2-ci bəndinə münasibətdə bağlı deyillər.

4. Bu maddənin 3-cü bəndinə əsasən qeyd-şərt etmiş İştirakçı Dövlət Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Baş katibinə bildiriş göndərmək yolu ilə istənilən zaman bu qeyd-şərti geri götürə bilər.

Maddə 67. İmzalama, ratifikasiya, qəbuletmə, təsdiqetmə və qoşulma

1. Bu Konvensiya 2003-cü il dekabr ayının 9-dan 11-dək Meksikanın Merida şəhərində, sonra isə Nyu-Yorkda Birləşmiş Millət-

lەر Təşkilatının Baş Qərargahında 2005-ci il 9 dekabr tarixinədək bütün dövlətlər tərəfindən imzalanmaq üçün açıqdır.

2. Bu Konvensiya regional iqtisadi inteqrasiya təşkilatları tərəfindən imzalanmaq üçün də açıqdır, lakin belə təşkilatların üzvü olan dövlətlərdən ən azı biri bu Konvensiyanı bu maddənin 1-ci bəndinə uyğun olaraq imzalamış olmalıdır.

3. Bu Konvensiya ratifikasiya, qəbul və ya təsdiq edilir. Ratifikasiya, qəbul və ya təsdiq sənədləri Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Baş katibinə saxlanca təhvil verilir. Regional iqtisadi inteqrasiya təşkilatı, əgər onun üzvü olan dövlətlərdən ən azı biri bu qaydada üzvlüyə qəbul olunmuşdursa, öz ratifikasiya, qəbul və ya təsdiq sənədini saxlanca təhvil verə bilər. Belə ratifikasiya, qəbul və ya təsdiq sənədində həmin təşkilat bu Konvensiya ilə tənzimlənən məsələlərlə bağlı öz səlahiyyət dairəsini bildirir. Həmin təşkilat öz səlahiyyət dairəsində istənilən müvafiq dəyişiklik barədə depozitariyə məlumat verir.

4. Bu Konvensiya hər hansı dövlətin və ya üzv dövlətlərindən ən azı biri bu Konvensiyanın İştirakçısı olan regional iqtisadi inteqrasiya təşkilatının qoşulması üçün açıqdır. Qoşulma barədə sənədlər Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Baş Katibinə saxlanca təhvil verilir. Qoşulma zamanı regional iqtisadi inteqrasiya təşkilatı bu Konvensiya ilə tənzimlənən məsələlərlə bağlı öz səlahiyyət dairəsini bildirir. Həmin təşkilat öz səlahiyyət dairəsində istənilən müvafiq dəyişiklik barədə də depozitariyə məlumat verir.

Maddə 68. Qüvvəyə minmə

1. Bu Konvensiya otuzuncu ratifikasiya, qəbul və ya təsdiq sənədinin saxlanca təhvil verilməsi tarixindən sonrakı doxsanıncı gün qüvvəyə minir. Bu bəndin məqsədləri üçün, regional iqtisadi inteqrasiya təşkilatı tərəfindən saxlanca verilmiş hər hansı sənəd bu təşkilata üzv dövlətlər tərəfindən saxlanca verilmiş sənədlərə əlavə kimi hesab edilmir.

2. Otuzuncu ratifikasiya, qəbul və ya təsdiq sənədinin saxlanca verilməsindən sonra bu Konvensiyanı ratifikasiya, qəbul və ya təsdiq edən, yaxud ona qoşulan hər bir dövlət və ya regional iqtisadi inteqrasiya təşkilatı üçün bu Konvensiya belə dövlət və ya təşkilat tərəfindən müvafiq sənədin saxlanca verildiyi tarixdən

sonrakı otuzuncu gün, yaxud bu maddənin 1-ci bəndinə əsasən bu Konvensiyanın qüvvəyə mindiyi gün, bu iki tarixdən hansının daha sonra gəlməsindən asılı olaraq, qüvvəyə minir.

Maddə 69. Düzəlişlər

1. Bu Konvensiyanın qüvvəyə minməsindən beş il keçdikdən sonra İştirakçı Dövlət düzəliş təklif edə və onu Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Baş katibinə göndərə bilər ki, o da bu təklifin baxılması və qərar qəbul edilməsi məqsədilə düzəlişi İştirakçı Dövlətlərə və İştirakçı Dövlətlərin Konfransına göndərir. İştirakçı Dövlətlərin Konfransı hər bir düzəlişlə bağlı konsensusa nail olmaq üçün bütün səylərini göstərir. Əgər konsensusa nail olmaq üçün bütün səylər göstərilmiş, bununla belə razılıq əldə olunmamışdırsa, onda ən son tədbir kimi, düzəlişin qəbul edilməsi üçün, İştirakçı Dövlətlərin Konfransının iclasında iştirak edən və səs verən İştirakçı Dövlətlərin üçdə iki səs çoxluğu tələb olunur.

2. Regional iqtisadi inteqrasiya təşkilatları öz səlahiyyətlərinə aid olan məsələlərdə bu maddəyə əsasən səs hüququnu bu Konvensiyanın İştirakçısı olan öz üzv dövlətlərinin sayına bərabər səs sayı ilə həyata keçirir. Belə təşkilatın üzvü olan dövlətlər səs hüquqlarından özləri istifadə edirlərsə, təşkilat səs hüququnu həyata keçirmir və əksinə.

3. Bu maddənin 1-ci bəndinə əsasən qəbul edilən düzəliş İştirakçı Dövlətlər tərəfindən ratifikasiya, qəbul və ya təsdiq edilir.

4. Bu maddənin 1-ci bəndinə əsasən qəbul edilən düzəliş İştirakçı Dövlətə münasibətdə bu düzəlişin ratifikasiya, qəbul və ya təsdiq sənədinin Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Baş katibinə saxlanca verildiyi tarixdən doxsan gün sonra qüvvəyə minir.

5. Düzəliş qüvvəyə mindikdə, onunla bağlı olmağa razılıq vermiş İştirakçı Dövlətlər üçün məcburi olur. Digər İştirakçı Dövlətlər bu Konvensiyanın müddəaları və əvvəllər ratifikasiya, qəbul və ya təsdiq etdikləri düzəlişlərlə bağlı olaraq qalırlar.

Maddə 70. Denonsasiya

1. İştirakçı Dövlət Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Baş katibinə yazılı bildiriş göndərmək yolu ilə bu Konvensiyanı denonsasiya

edə bilər. Belə denonsasiya bildirişin baş katib tərəfindən alındığı tarixdən bir il keçdikdən sonra qüvvəyə minir.

2. Regional iqtisadi inteqrasiya təşkilatının üzvü olan bütün dövlətlər bu Konvensiyanı denonsasiya etdikləri halda, həmin təşkilatın bu Konvensiyaya tərəf olması dayandırılır.

Maddə 71. Depozitari və dillər

1. Bu Konvensiyanın depozitarisi Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Baş katibi təyin olunur.

2. Bu Konvensiyanın ingilis, ərəb, ispan, Çin, rus və fransız dillərində bərabər autentik mətnlərdə olan əsl Birləşmiş Millətlər Təşkilatının Baş katibinə saxlanca verilir.

Bunun təsdiqi olaraq, öz hökumətləri tərəfindən lazımı qayda-da səlahiyyətləndirilmiş aşağıda imza edən səlahiyyətli nümayəndələr bu Konvensiyanı imzaladılar.

BİRLƏŞMİŞ MİLLƏTLƏR TƏŞKİLATININ KORRUPSİYA ƏLEYHİNƏ KONVENSIYASINA DAİR AZƏRBAYCAN RESPUBLİKASININ QEYD-ŞƏRTLƏRİ VƏ BƏYANATLARI

1. Azərbaycan Respublikası bəyan edir ki, o, Ermənistan Respublikası tərəfindən işğal olunmuş ərazilərinə Konvensiyanın müddələrinin yerinə yetirilməsinə həmin ərazilərin işğaldan azad olunmasına qədər təminat vermək iqtidarında deyildir (işğal olunmuş ərazilərin sxematik xəritəsi əlavə olunur).

2. Azərbaycan Respublikası bəyan edir ki, Konvensiyada öz əksini tapmış heç bir hüquq, öhdəlik və müddəə Azərbaycan Respublikası tərəfindən Ermənistan Respublikasına münasibətdə tətbiq edilməyəcəkdir.

3. Azərbaycan Respublikası Konvensiyanın 44-cü maddəsinin 6-cı bəndinin "a" yarım bəndinə uyğun olaraq bəyan edir ki, o, cinayət törətmiş şəxslərin verilməsi (ekstradisiya) üzrə digər iştirakçı dövlətlərlə əməkdaşlıq üçün bu Konvensiyadan hüquqi əsas kimi istifadə edəcəkdir.

4. Azərbaycan Respublikası Konvensiyanın 46-cı maddəsinin 13-cü bəndinə uyğun olaraq bildirir ki, qarşılıqlı hüquqi yardımın göstərilməsi üzrə sorğuların qəbul edilməsinə və ya onların yerinə yetirilməsinə, bu sorğuların yerinə yetirilməsi üçün müvafiq səlahiyyətli orqanlara verilməsinə görə məsuliyyət daşıyan mərkəzi orqan kimi Azərbaycan Respublikasının Baş Prokurorluğu təyin olunur.

Ünvan: Azərbaycan Respublikası, Bakı şəhəri, AZ 1001, Nigar Rəfibəyli küçəsi, 7.

5. Azərbaycan Respublikası Konvensiyanın 46-cı maddəsinin 14-cü bəndi ilə əlaqədar bəyan edir ki, qarşılıqlı hüquqi yardım göstərilməsi barədə sorğular və onlara əlavə edilən sənədlər Azərbaycan dilinə tərcümə edilməklə BMT-nin rəsmi dillərindən olan rus və ya ingilis dilində təqdim oluna bilər.

6. Azərbaycan Respublikası Konvensiyanın 66-cı maddəsinin 3-cü bəndinə istinadən bildirir ki, o, özünü sözügedən Konvensiyanın 66-cı maddəsinin 2-ci bəndinin müddəaları ilə bağlı hesab etmir.

PULSUZ PAYLANIR

Tiraj - 1200